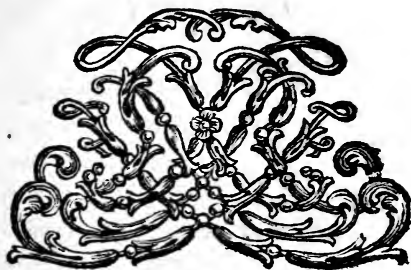
CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

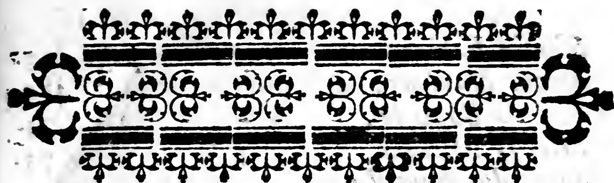
TOMUS NONUS.

FLORENTIÆ. M.DCC.XXII.
Typis Regiæ Celsitudinis, apud Joannem Cajetanum
Tartinium, & Sanctem Franchium.

Superioribus permittentibus.

CATALOGUS

ITALORUM POETARUM

Tomi Noni.

S

Sfor-

T

Thien-

CAR-

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

JO: BAPT.TÆ SCAPHENATII
MEDIOLANENSIS.

PANI.

EN tibi, paſtorum tutel, ſaluſque, Charicles,
Fundit nectareo pocula plena mero:
Ecce novo fundit ſpumantia cymbia lacte,
Votaque ſuſcipiens terque, quaterque rogat:
Non ut prata gregi cythiſum vernantia dulcem
Sufficiant, vitreas fonſque perennis aquas:
Aut, ut oves aries, & capras augeat hircus,
Quæ niveos ferus, vellera cana ferant:
Sed tandem ut doctos numeros moduletur avena;
Molliat & Pholoës pectora dura ſuæ.

Heu, heu, non illam mage dona, precesve Chariclis,
Quam lenes Zephyri, saxa Sicana movent.
Heu, non Æthnæo minus æstuat igne Charicles;
Caucaseâ glacie non minus illa riget.
At tu quod superest facilem concede cicutam
Pastori, & curis carmina digna suis:
Qualia vel Damon vel concinit Alphesibœus;
Hunc dum Nisæ, illum Daphnidis urit amor.
Nisa suum sequitur jam sponte & Daphnis amantem,
Mænala cum placido complet uterque sono.
Quid mirum? adcurrit, comitatur & ipsa canentes
Aëriis nutans silva cacuminibus.
Attonitæ pecudes adsunt, tacitæque volucres:
Et sistunt liquidum flumina muta pedem.
O fortunati, quorum tot sæcla vigere
Tam celebres flammas fistula sacra dedit.
Vivent, dum viridis formosa juvenca Lycæi
Gramina, dum casiam sedula amabit apis.
Me vero assiduo dolor ingens conficit, ut vix
Ora levi, & digitos admoveam calamo;
Quem dum pallidulis pertento inflare labellis,
Vox inter primos deficit ipsa modos.
Tu, qui pastorum servas armenta, gregesque,
Pastorem serva, Pan, rogo magne tuum:
Pastorisque simul, simul & miserescere amantis:
Pana decet, notum est & tibi, quid sit amor.
Testantur scopuli tecum Syringa vocantes,
Cum fugeret rapidis ocyor illa Notis.
Quid fugis, ah demens? te non aper horridus urget,
Non rabido sequitur te ferus ore leo:
Sed Deus Arcadiæ, Venerem qui exurere posset,
Fronteque purpureâ, purpureisque genis.
Amplexus cupit ille tuos, te deperit unam,
Conjugiique orat vincula sola tui.
Ah, virgo infelix, nisi mens tibi læva fuisset,
Nunc pulchrarum ageres pulchra choros Dryadum;
Nunc tibi quisque humiles certatim poneret aras;
Jamque fores nobis altera sancta Pales.

At

At contra invisi cuicumque obnoxia vento,
Fluminis ad ripas frigida canna tremis.
Hîc ubi præteritam quasi suspirare videris
Duritiem, & querulos mœsta referre sonos.
Ah, virgo infelix, tene hoc tam triste manebat
Exitium? has pœnas te soluisse decet?
Parcite crudeles Eurique Notique: quiescat
Tandem hæc; sat cursu est languida facta suo.
Tu quoque piscator, venator & impie, tuque
Impie vitisator, ne miseram lacera,
Ne miseram lacera: nunc est fluvialis arundo:
At modo, si nescis, candida Nympha fuit.
Nuncque aliquis sensus superest quoque forsitan illi;
Ut sine fine queat tot superesse malis.
Linque sacro hanc Pani, ut proprios soletur amores,
Et nemora, & montes mulceat arte novâ.
Ipsa etiam digitis tractari gaudet amantis:
Mitior ipsa Dei jam minus ora fugit.
Aspera sic illam quondam sua fata trahebant:
Hei mihi me mea nunc asperiora trahunt:
In fluvium lacrimans vertor, qui mox Erymanthi
Ladonisque vagas exuperabit aquas.
Utraque sors gravis: at mea sane indignior: illa
Sævitiæ pœnas soluit: amoris ego.

De Thisbe, & Pyramo.

Certa sequi extinctum crudeli vulnere amantem,
Vix Thisbe hos potuit promere voce sonos.
Si moriendum ambobus erat, saltem occubuissem
Ipsa prior, gemino ne caderem interitu!
Altera sed merito non sunt tibi fata ferenda:
Altera sunt merito fata ferenda mihi!

De Narcisso.

Ardebat proprii Narcissus imagine vultus,
Fontis & ad ripas hæc moriturus ait:

Forma in amore juvat: extinguitur ignis in undâ.
  Me miserum, nostri est utraque caussa mali.

De Procri, & Cephalo.

Æolidæ conjux, dirâ illius icta sagitta
  Concidit, & moriens talia visa loqui:
Me vanus fortasse timor; te vana fefellit
  Spes una, erroris damna utriusque fero.
Adspice: non ego sum latitans fera: sum tua Procris.
  At tu dic Auræ sis, Cephale, anne meus?

De Leandro, & Ero.

Ardentem in celsâ simul ardens turre Leander
  E resono lychnum littore vidit amans;
Insani timuit primum aspera murmura ponti;
  Forti mox fortes excitat ore animos:
Et gravis est certe fluctus gravis æquoris atri;
  Sed gravior sævi est fluctus Amoris, ait
Anne sacros cupiant ulla æquora perdere amantes,
  Quæ servantem ipsos progenuere Deam?
Sed cupiant: nostro non unda potentior igne est.
  Hæc siccare undas vel mea flamma potest.

De eadem se præcipitante.

Fluctibus exanimem simul obtritumque Leandrum
  Ut vidit medio Sesta puella freto:
Hos lacrimis questus mistos effudit inanes,
  Dilaniata comas, dilaniata genas:
Tunc igitur nostræ vitæ unica caussa fuisti?
  Unica sed mortis caussa fui ipsa tuæ?
Heu scelus! at veniam mox saltem ad te, optime conjux,
  Quando tuum nobis fata negant reditum.
Cumque tibi haud fluctus fas exsuperasse marinos,
  Jam tecum Stygios exsuperabo lacus.

Ad Alcippen.

Hos tibi caſeolos, hæc nunc tibi roſcida pruna
  Immodici ardoris pignora parva damus.
At totus, ſi te munuſcula noſtra juvabunt.
  Hortulus, Alcippe, grexque erit uſque tuus.

Ad Chryſillam.

Quid Zephyro, Chryſilla, tuum fugis ocyor Idam?
  Si mihi dura negas parcere; parce tibi.
Heu, heu, ne fuſos rami per colla capillos;
  Ne lædant teneros aſpera ſaxa pedes.
Sed majora etiam, mea cura, pericla timentur.
  Nam ſeu fors, Paphiæ ſeu tulit ira Deæ;
Olim dum proprium fugit altera, & altera amantem:
  Fit rigida hæc arbor; fit levis hæc calamus.

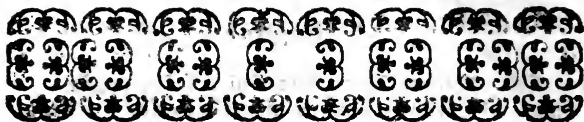
In ſtatuam Arionis, ex Græco.

Hæc ſimulacra tibi poſuit Periander, Arion;
  Delphino hæc qui te per vada ſalſa tulit.
Et factum admirans exclamat protinus: ergo
  Nos ſervant piſces, nos perimunt homines?

In Niobes ſtatuam ex Græco.

Adſpice quam vere Niobes lacrimetur imago
  Saxea, natorum triſtia fata dolens.
Spirantem adſpiceres etiam; ſed denegat illi
  Ars animam: ſimilis marmoreæ eſt Niobi.

FABII SEGNII

FLORENTINI.

In obitu Cosmi Medices Magn. Etrur. Ducis.

PRo myrto, & violis crines tegat atra cupressus,
 Invictumque gemas inclita Flora Ducem.
Arne Pater lacrimisque tuis nunc unda tumescat,
 Nil nisi singultus, luctus & urbe sonet.

Ejusdem.

Extinctum ut magnum conspexit Hetruria Cosmum,
 Procubuit, lacrimis flebilis ora rigans.
Quas in narcissos confestim, & lilia versas
 Legerunt manibus Virgineis Charites:
Floribus his tumulum certatim & Principis alti
 Quælibet illarum spargere nixa fuit.

De Rure suo Septimiano.

Sunt mihi Septimii collis radicibus imis
 Rure suburbano jugera pauca soli:
Fertilis est Cereris flavæ: atque uberrima Baccho
 Tellus: est oleæ Palladiæque ferax.
Arborei fœtus nullis felicius arvis
 Proveniunt: agro est tantus honor proprius.

Vil-

Villa ibi regali consurgit splendida cultu.
 Pauperiemque meam non decet illa domus.
Porticus erigitur sublimibus alta columnis,
 Prospiciens Floræ mœnia celsa meæ.
Hæc instar speculæ villas supereminet omnes.
 Hinc licet urbanas enumerare domos.
Non gelido est Boreæ, non ulli pervia vento.
 Ver ibi, cum glacie flumina frenat hiems.
Sole tepet semper, Septemque aversa Trioni
 Apricis statio est non male grata viris.
Hujus in ingressu primo, qua dextera tendit,
 Egregium miræ cernitur artis opus.
Aerea nam ferri compages retia fulcit,
 Vulcani dicas quæ fabricata manu.
Ingens hæc cavea est, & aves clauduntur in ista
 Innumeræ, forma, dissimilesque sono.
Hic niveas Turtur superans candore columbas
 Ingemit, hanc Italis Africa misit avem.
Junonis volucris contextas purpura, & auro
 Adverso pennas Sole micante rotat.
Argolicos ante heroas non cognitus ales
 Spectatur, nunc a Phaside nomen habet.
Dulciter ore queri Philomelam audire licebit.
 Dumque canit, volucrum cetera turba silet.
Mixta ibi conspicitur suaves effundere odores
 Idaliæ myrto laurus Apollinea,
Et paries latè vestitur vitibus albis.
 Hinc hederæ pallent, arbutus inde rubet.
Quinetiam in formam colles velut amphitheatri
 Undique conjungi porticus ampla videt.
Tantum Apennini decurrens vertice summo
 Permedium gelidis labitur Arnus aquis.
Qui salice intectus, glaucos, & arundine crines,
 Amne fluens leni Florea culta rigat.
Assidua & mulcens humentem aspergine barbam
 Optatam lætus gaudet adesse diem.
Namque sinu quondam dum conditur Amphitrites,
 Undisoni ingrediens humida regna maris,

Protinus assurgens sese tulit obvius illi
Neptunus, tales & dedit ore sonos.
Hesperiæ regnator aquæ salve. urbis Hetruscæ
Ardua qui vitreo mœnia rore secas.
O terræ, & cœlo gratissime corniger Arne,
Ante alios amnes gratior Oceano.
Alme pater veniet sæclis labentibus ævum,
Quo resonet toto nomen in orbe tuum.
Quo Ganges, Euphratesque, & septem hostia Nili
Et tua Danubius numina sola colent.
Quod tibi jam solitus Tibris jactare triumphos
Concedet, ductus ad sacra templa Deûm.
Signa ego certa canam (tu condita mente repones)
Fatorum arcanas & reserabo fores.
Cum magnum cernet primo sub flore juventæ,
Heroem, & clarum Thuscia læta ducem.
Scilicet & Divûm genitus de sanguine Cosmus
Jura dabit Thuscis, imperioque reget.
Quem Jovis ætherii volucris sacra proteget alis,
Cui dabit expertem semper & esse metus:
O tunc felicem te, o terque quaterque beatum.
Italiæ priscus tunc remeabit honor.
Quæque diu latuit terris pax alma redibit.
Incorrupta fides, justitiæque soror.
Splendebit gemmis, auro flavescet arena.
Purior argento tunc fluet unda tibi.
Vix hæc ediderat, cum circumfunditur Arno
Nereidum applaudens per vada salsa chorus.
Cœruleus saltat Phorcus, luditque Palæmon.
Tritones conchis insonuere cavis
Attolluntque humeris Arnum, stipantque frequentes:
Faustaque mirantes omnia voce canunt.
Ille animo olim conceptos, nunc sentit honores
Præsens: & mentem gaudia blanda movent.
Sed quid ego a primo digressus limite, longè
Evagor? inceptum iam peragamus iter.
Alta domus geminis hic atque hinc cingitur hortis;
Alcinoum tales non habuisse ferunt.

Hespe-

Hesperidum sileant halantes floribus horti.
  Atque alii: vatum quos celebravit honor.
Medorum late fragrant felicia mala.
  Consitus his primum est Parthenopæus ager.
Floribus argentum: aurum pomis: fronde smaragdos
  Hæc arbor superat, perpetuoque viret.
Punica virgineo cernes suffusa rubore
  Mala: Cydon pallent quæ generosa tulit.
Pomaque Luculli rutilant invecta triumpho:
  Barbaricam postquam contudit ille manum.
Undique pampineæ texunt umbracula vites;
  Pubentes Zephyri mulcet, & aura rosas.
Nigræ sublucent violæ: lætatur Acanthus,
  Narcissus spirat: flosque Hiacynthe tuus.
Miscet odoratis peregrinas hortus & herbas,
  Quæque etiam prosunt arte Machaonia.
Hic & apes libant parcæ violaria, rorem
  Floribus inspersum nectareumque legunt.
Quid nemus umbrosum memorem: quippe altera tempe,
  Quo numquam radiis Phœbus adire potest?
Horrent juniperi: lucum frondosaque opacat
  Ulmus: & a summo quercus amata Jove.
Auriti lepores ibi, capreolique fugaces
  Gramineo carpunt arbuta fusa solo.
Ducere qui molles invitat lumina somnos
  Obstrepit, & dulci murmure rivus aquæ.
Hanc olim sedem coluit Mirandula Picus:
  Picus: cui similem sæcula nulla ferent.
Hanc colis, & Delo contempta Phœbe: novemque
  Posthabito resident hic Helicone Deæ.
Sint (precor) ista meæ sedes, requiesque senectæ:
  Hæc colui juvenis rura, colamque senex.
Hinc fastus procul omnis abest, & dira Cupido,
  Et lucri studium candida mens refugit.
Non Arabas molles: non Indos visere fuscos,
  Non cupio Scythicæ noscere regna plagæ.
Pauperiem indocilis tolerare hæc viderit alter:
  Cui fervet turpi pectus avaritia.

Pro.

Profpera non lætum, non reddunt ardua mœſtum.
Æqua fortunam pondero utramque manu.
Quin, ubi tartareis in nos excita tenebris
Mors ruet, & terras linquere fata volent,
Non tumulus ſurgat maculuſo ſtructus ophite,
Nec de Tænario marmore conſpicuus.
Sit procul hinc longus pompæ funebris & ordo,
Contineat cinerem fictilis urna meum.
Et caream lacrimis, abſit querimonia triſtis,
Flebilibuſque abſit nænia mixta modis.
Hocque aliquis rude ſignet nobis carmine ſaxum
Paſtor diffundens lilia utraque manu.
Qui cecinit ſilvas, & aprici ruris bonores,
Etruſcum vatem florea ſerta tegunt.

De quodam Fonte Inſigni ruris Septin .

O Fons Septimiæ delitiæ plagæ,
Vitro ſplendidior, nectare dulcior
Undis, qui glacie frigidior foves
Artus Naiadum ſub cane torrido.
O fons Pindarico carmine dignior
Salve: tu Dryadum ſemper agis choros.
Tu ſemper Satyris capripedes Deos
Mixtos, in numerum ludere conſpicis.
Nam, quæ dulciſono murmure perſtrepit
Alto deſiliens lympha fugax ſpecu,
Nymphas Feſuleas allicit undique,
Ut molles ineant Pampineis thoris
Somnos, atque monet, dum viridantia
Spirant purpureis gramina floribus,
Pallentes violæ, mollis amaracus,
Pubenteſque roſæ, candida lilia,
Et flores alii, vere Favonius
Quîs pingit variis prata coloribus.
Occultant volucres arborea coma
Sylvæ, dum querulæ carmina concinunt.
Nympharum chorus huc advolat omnis, &

Binis Euphrosyne juncta sororibus,
Quæ suaves citharas, & Berecynthiæ
Matri grata Deum flamina tibiæ
Dum pulsant, vitrei respiciunt vada
Arni, tunc placido sic modulamine,
Divinisque movent sidera vocibus.
Thuscorum fluvius corniger amnium
Regnator, superis grate Deis, tuum
Quis digne valeat tollere laudibus
Nomen? nam Tibridis Arne pater decus
Fraternum superas, qui Capitolio
Regum ducta videns colla minantium
Olim, læticia dissiluit fremens.
Urbis namque tuæ mœnia Floreæ
Ornat cœlicolis progenitus Deis,
Spes fida Italiæ, lux & Hetruriæ
Cosmus, præsidiumque, ac decus inclitum.
Hunc heroa suis accumulant sacris
Pallas muneribus, Juppiter, & Venus.
Phœbus luce diem siderea regens
Dici percuperet Cosme parens tuus.

De Obitu Joannis Medicis, & Aloysii Gonzagæ.

Quis Janum Medicen fortis Etruriæ
Præclaram sobolem, lumen & alterum,
Quis digno celebret carmine, Mincii
Quod ripis mittuit vagi,
Ambos Marte satos, fulmina bellica
Ambos terribili, & fundere prœlio
Hostiles acies, signaque barbara
Invicta solitos manu?
Non si Pindaricis fontibus effluens
Gurges, sitque mihi barbitos aurea,
Illustres animas tollere laudibus
Heroum meritis queam.
Nec si Cerbereis Mæonides vadis

Excitus, geminos concineret duces,
Immortale viris ponere præmium
Digna ſufficeret tuba.
Hi ſoli auſpiciis Italiam ſuis
Antiquis poterant reddere honoribus,
Deſuetaſque diu ducere ab hoſtibus
Raptas exuvias feris.
Sed non Auſoniæ funditus excidit
Spes: en purpureo ſtemmate verticem
Accinctus juvenis, mœnia Romuli
Aſpectu exhilarat ſuo.
Quo flavi Tiberis lætitia fremunt,
Exultant & aquæ, murmureque obſtrepunt
Septem nobilium culmina montium,
Audire & videor preces.
Quîs nomen celebrant Hippolyti ſacrum.
O Sol, qui roſeo lumine diſcutis
Avertens tenebras, atraque nubila
Urbis Romulidum fugas,
Da ſemper vireant frondibus ut comæ
Nobis alme pater, da Capitolio,
Ut regum laqueis colla minacium
(Ut quondam) premat æreis.
Sic, quæ clara micat ſtella comantibus
Illuſtrans radiis ætheriam plagam,
Fulgorem rutilum miſceat, & jubar,
Nobis ut niteas magis.

De Ceraſis.

Poſtquam barbaricos contudit impetus,
Hoſtilem & rabiem, ſanguine Pontica
Tinxit Romulidum ductor & æquora
Lucullus patriæ decus,
Lætanti rediens agmine militum.
Plantam Romuleis gentibus intulit,
Quæ numquam Latio conſita ſub polo,
Aut oris fuit Italûm.

Inſi-

Insignem decorat candidus arborem
  Flos, qui purpureis poma coloribus
  Primo progenerat vere rubentia,
  Ut gemmas maris Indici,
Ostendit niveam præcipuus meam,
  Candorque eximius non dubiam fidem,
  Urit sed facibus pectora torridis
  Pomum puniceis genis.

Ad Cupidinem.

Dignus es nullo puer, o triumpho,
  Qui meum telis pharetratus urges
  Ictibus sævis fodiens inique
    Pectus inerme;
Fulgido armorum validam decore.
  Impiam cur non laceras Neæram?
  Hinc tibi clarum paries trophæum,
    Exuviasque.
Nam meos cerva levior fugaci
  Fervidos ignes, tacite medullas
  Tabe qui dira penetrant, tuosque
    Diffugit arcus.

In obitum Aloysii Gonzagæ.

Heu heu luctisona præcipe tibia,
  Cantus Melpomene dic age lugubres,
  Heu nunc funereum flebiliter melos
  Ferali cane barbito.
Et crines cyparissus sacra manibus
  Velet, purpureis & fluat in genis
  Humor, conveniunt quippe sororibus
  Tristes nunc lacrimæ tuis.
Ergo perpetuus luminibus sopor
  Irrepens tacite, membraque vinciens
  Urget magnanimum [proh scelus, & nefas]
  Gonzagam superis parem?

Quo

Quo nil fidereo Phœbus ab æthere
In terris melius viderat, aut magis
Acri confpicuum militia ducem,
Ut Martis fobolem decet
Cui bello intrepidâ, moreque fulminis
Votum barbaricas fternere dexterâ
Gentes, Hefperiæ & pellere finibus
Ardens matris ab ubere,
Æternumque fuit. Quod nifi candida
Herois triplices fanguineis Deæ
Rupiffent manibus ftamina regii,
Ni mors atra peremerit,
Non prædator Iberus, neque Theutones,
Urbes Aufoniæ fcindere funditus
Tentarent facibus, cladeque perdere
Romanos cineres ferâ.
Non hæc numinibus proveniunt fine
Divûm, raucifoni qui pelagi minas,
Terras, aftra, polum, nigraque Tartara,
Nutu, fronteque temperant.
Ut Flos (alma manu quem genuit fua
Natura, advolitant florida candidi,
Cumque ornant Zephyri rura, coloribus
Pingentes variis humum]
Quo pollet nitido cefpite pulchrius,
Et quo purpurea luce ferenius,
Hoc dira citius tabe celerrimo
Languefcit moriens gradu.
Sic quicumque vias arripit arduæ
Virtutis melius, clarius & micat;
Hunc mors Tartareis ocyus irruens
Demergit tenebris atrox.
Sed quo Mufa procax me rapidum vehis?
Non cymbæ Oceanum fluctibus afperum:
Nec tractus volucres aërios vagæ
Formofæ Veneris fecent.

Ad Benedictum Accoltum Card.

Quæ nobis hilari lumine ſidera
Riſerunt? Veneris an fuit aureæ
Hoc? an terribili fulmina dextera
Patris qui rotat ignea?
Ut te nectareum pectore cernerem
Promentem eloquium mellifluis notis,
Audiremque ſacro verba ſilentio
Nil mortale ſonantia.
Illa & candidior, lætior & dies,
Natalique mihi luce beatior
Affulſit, memori funereum ad rogum,
Cum mors membra reſolverit,
Quo primum placidas hauſimus auribus
Voces; tunc animo protinus agmina
Noſtro diſcutis, & ſollicitudinum
Fluctus, ceu Boreas ſolet.
Accolte, horriſono nubila flamine
Confeſtim aëriis pellere ſedibus.
O quæ læta mihi cordis in intimo
Jam ſpes concipitur ſinu.
Quod ni noſtra ſopor lumina ferreus
Condat, ni Stygis ante diem vadis
Nos mergat Lacheſis, ſtamina rumpere
Pernix; quam cupiam tuum
Nomen perpetuis tollere laudibus,
Et trans ſidereas arduus eveham
Nubes, tranſque volans aſtra micantia,
Ut ſummi Jovis armiger.

Ad Antonium Allegrettum.

Apenninigenæ fluminis accolas
Inter, præcipuum Caſtalidum decus
Antoni, celebris gloria Thuſciæ,
Quo non conſpicuum terra videt magis

Aſtrum, o pars animæ, o læta quies meæ.
Tu ſeptem dominæ culmina montium
Urbis, quæ populos compede vinxerat
Olim, nunc tenebris, pulvereque obſitæ
Spectas, attonita mente vicem dolens,
Et flavum Tiberim, ſanguine barbara
Nuper purpureum quem manus impia
Reddens, Romulidum mœnia diruit:
Quod cernens facinus littoribus ſuis
Indignum, lacrimis Oceanum Thetis
Implevit, miſeris & querimoniis.
Nec luctu abſtinuit Nereidum chorus.
Me rus umbriferis collibus, & nemus
Invitant gelidum valle recondita,
Me laſſum reficit ruris amœnitas,
Et curis animum ſolvere triſtibus
Cogit, quem nimium tela Cupidinis
Sævis dilacerant ictibus effera.
Hic ſuccincta comas, & Zephyro caput
Ingens obiiciens molliter obſtrepit
Pinus, nec platanus ſiderei canis
Umbroſis rabiem pellere frondibus
Ceſſat, perpetuo mixta ſimul viret,
Et dilecta Deo laurea Pythio,
Myrtuſque Idaliæ grata maris Deæ.
Hic dulci nitidis murmure fontibus
Manans gramineos rivus aquæ thoros,
Aſpectu recreans lumina, perfluit.
Nec ſuavi requiem dant modulamine
Depictæ variis colla coloribus
In ſilvis volucres dulcia conqueri.
His in deliciis otia conteram,
Quærens egregiæ Palladis artibus
Altum ſideribus tollere verticem.
Nec triſtis metuam tempora pallidæ
Mortis, nec cupiam: ſic placitum Deis.

De

De Neæra.

Molliter greſſus movet ut Neæra,
Tangit & prati viridantis herbam,
Candidi ſpirat Zephyri repente
Dulciter aura.
Protinus flores, violaſque tellus
Suggerit, quamvis hiemis procellæ
Sæviant latè pelago minantes
Turbine diro.
Hæc foret Sapphûs modulanda plectro.
Hæc foret Flacci fidibus canenda,
Hæc foret vati celebranda Thuſco
Carmine ſacro,
Qui modos, cycnus veluti, canoros
Fudit ad ripas Araris virentes,
Dum ſuos ludens teneros puellæ
Deflet amores.
Hæret heu menti nimium, ſerenæ
Splendidum frontis jubar, & renidens
Purpura in labris, hebenuſque crine.
Marmor & ore,

De Jaſmine Puella in Florem.

Candida tabuerant Jaſmines ora puellæ,
Preſſerat æternus lumina clara ſopor.
Jam face funerea niveos invaſerat artus,
Et dabat horribiles impia flamma ſonos.
Ætherio tum forte ſedens Venus aurea nimbo,
Dum ſpectat facinus, talibus orſa loqui.
Divina heu poterunt tam dira incendia membra
Carpere? Jaſmines immemor orbis erit?
Vix ea dicta dedit, flammæ cum protinus omnes
Ardentemque ignes deſeruere rogum.
Ceſpite prorupit tunc flos argenteus atro,
Triſti ne careant hæc monumenta nota.

Virginis & nomen flori, candorque remansit,
Lilia cui cedunt, alba ligustra, nives.

De Amore favos Mellis furante, ex Græco.

Dum studio raperet puerili forte Cupido
Mella, manum sæva cuspide læsit apis.
Sensit, & indoluit, Venerique ait aspice mater
Quam parva est cuspis, vulnera quanta facit.
Cui Venus arridens inspecto vulnere dixit.
At tu parve puer vulnera quanta facis?

Ad Cosmum Med. Flor. & Senen. Ducem.

Insignis quamvis pietate, insignis & armis
Ediderit genitor fortia facta tuus,
Hoc opus, hoc unum late tamen omnia vincit.
Quod tuus extiterit maxime Cosme parens.

De M. Angelo Bonarroto Sculptore.

Dum spectat Macedum regem, quem Grajus Apelles
Pinxerat, admirans Juppiter obstupuit.
Mortalesque (ait) pingat, sed Etruscus Apelles
Me, dignus solum pingere quippe Jovem.

Ad Juliam Romanam.

Barbarus irruerat Romanam miles in urbem,
Martiaque horribili cæde madebat humus.
Ædibus in patriis, parvisque penatibus, ingens
Gloria Romulidum Julia gentis erat.
Quæ, simul irrupit mediis penetralibus hostis,
Virgineo vidit proque pudore peti.
An mortem verear (inquit) præferre pudori?
Nonne pudicitiæ morte luendus honor?
Dixit, fulmineoque arrepto protinus ense
Marmorea rupit pectora casta manu.

Vi-

Vives in toto ſemper memorabilis orbe
 Julia, non Latium nomina tanta capit.

De Neptuno Picto a Vincio.

Pinxit Virgilius Neptunum, pinxit Homerus,
 Dum maris undiſoni per vada flectit equos.
Mente quidem vates illum conſpexit uterque,
 Vincius aſt oculis, jureque vincit eos.

Ad Coſmum Med. Flor. & Senen. Ducem.

Cum primum terris ceu ſydus Coſme ſalubre
 Te caſto genitrix edidit ex utero,
Exceptum gremio Charites fovere, tibique
 Perfudit ſacro membra liquore Venus.
Porrexere ſimul Virtus, Fortunaque dextram,
 Scilicet ut gemino numine tutus eas.
Defuerat tantum Mavors, & bellicus ardor:
 Perſtitit hoc alter Mars tibi Coſme pater.

De Paulo Jovio Hiſtoriographo.

Si cupis Eoæ motus, & prœlia gentis
 Noſcere, & occiduæ fortia facta plagæ,
Si gelida exoptas fuerint quæ geſta ſub Arcto,
 Scire, ſub humenti ductaque bella Noto,
Perlegito Jovium, Jovio nam regnat in uno
 Hiſtoriæ integritas, candor & eloquii.

Ad Ferdinandum Gonzagam.

Invictam bello dextram Germania ſenſit.
 Senſerunt vires Celtica regna tuas.
Iſter, & Eridanus tremuerunt te duce, quorum
 Hic Gallo, hic Scythico ſanguine tinxit aquas.
Inter ſe magnos componere fœdere reges,
 Orbem majus opus quam domuiſſe fuit.

De Filio Cosmi Med. Flor. & Senen. Ducis.

Ut soboles tantis est digna parentibus orta,
  Juppiter hæc promsit pectore verba sacro.
In mare nunc auro flaventes Arnus arenas
  Volvat, & argento purior unda fluat.
Clarius & niteat Sol terris, candida cœlo
  Splendidius Phœbe, ceteraque astra micent.

Ad Dominicum Gherardum.

Rontinus noster Thuscam remeavit in urbem,
Rontinus medicis, quadrigis prænitet albis.
Rontino patre non est Phœbo gratior ullus.
Ille etenim vera, doctaque Machaonis arte,
Scriptorum spretis longis ambagibus, Orco
Mortales, tenebrisque infernis liberat; utque
Nunc alios sileam, me quondam cum igneus ardor,
Lentaque paulatim tabes consumeret artus,
Atque alis circumstreperet mors frigida fuscis,
Eripuit [fateor] letho, & pallentibus umbris
Excitum, dulcis vitæ revocavit in auras.
Indulgere igitur Genio juvat, & dare plausus
Tali quippe viro furere est mihi dulce recepto.
Gaudia ne differ, reditu sed lætus amici
Communis, roseos cum primum Aurora jugales
Ostendet terris, rus nostrum, nosque revise.

Ad Hippolytum Med. Card.

Romanæ Princeps gentis, sanctique senatus,
  Auspiciis facta est Roma beata tuis.
Te duce desuetas cernent Capitolia pompas,
  Squallentem ponent Martia tecta situm.
Aspice lætatur, tellus, mare, sidera cœli,
  Aurea Saturni sæcula nam redeunt.

Ad Eumdem.

Enitet auricomo diffulgens vertice ſydus.
Quo non ſplendidius lumen in orbe micat.
Non rapit huic nitidam, reliquis, ut Phœbus ab axe
Lucem, ſed dubium eſt an capit inde ſuam.

De Eodem.

Viderat Hippolytum dum ſævos tendit in hoſtes
Aurea Mavortem quem Venus eſſe rata,
Hæc ſecum: ah pereat quicumque horrentia bella,
Diraque ſanguinea repperit arma manu.
Fulgenteſne oculos nitidum ceu ſydus olympi;
Oraque Threicia candidiora nive
Barbarus abſcondet nobis Germanus, & Iſter?
Heu potero tantæ tædia ferre moræ?
Sed quia non pariunt cœleſtes otia palmas,
Nec laus, aut virtus provenit inde; feram.

De Victoria Fulmine Tacta ex Græco Epigrammate Pompeii Magni.

Fulmine disjectas quod habet Victoria pennas,
Quæ Tyberim impendens deſpicit arce ſuper.
Roma metu parcas, placidi hæc ſunt ſigna touantis.
Ne poſſit volucres inde movere gradus.

De eadem.

Amiſſis numquam poterit Victoria pennis
Septenas arces linquere Roma tuas.

Ad Benedictum Accoltum Card.

Divini Accolto ſoli debentur honores.
Accolti volitet fama per ora virûm.

Accepta Italiam nam solus clade labantem
Auxilio firmat, militibusque juvat.
Quin patriæ officio certans prior, indicat heros
Et consanguineis mentem, animumque pium.

De quodam Fonte Montis Pyrenæi.

Aspicite, ut vitreus labatur murmure blando
Fons, & inexhausto gurgite manet aqua.
Hanc si pastores, si turbavere bobulci
Sordibus injectis, protinus illa fugit.
Nimirum sordes nymphis; quas alta Pirene.
Educat invisas, Virginibusque patet.

Ad Paulum Jovium Historiographum.

Divinis ut quondam herbis Diana pudicum
Eripuit Stygiis fluctibus Hippolytum.
Sic tenebris gentes, pallentique eripis Orco
Historiæ claro lumine Paule tuæ.
Ergo tibi Divûm merito largitur honores
Orbis adhuc vivo funera præveniens.

De Tyberi inundante.

Spectabat vasto spumantem gurgite Tybrin
Neptunus, tales cum dedit ore sonos.
Heu fama, & gestis Tybris superaverat olim
Nos, at nunc tumidis vincere tentat aquis.

De Daphnide quodam.

Viderat ætherii Daphnin regnator Olympi.
Hæserat in puero, mens animusque Dei.
Mirantem spectans Phœbus, pater optime (dixit)
Dignior extiterat hic Ganymede rapi.
Talia cui genitor demisit pectore: Daphne
Dignior hic Daphnis quem sequereris erat.

De Cynthia.

Forte Jovis luco Dryadum comitante caterva
  Pulchra vagabatur Cynthia dulce canens.
Flos varios inter flores, violasque ligustri
  Spirabat mollis, candidiorque nive.
Hunc carpsit pastor, qui forte adstabat, & (inquit)
  Hoc quoque digneris nectere virgo comas.
Pollice virgineo contacto, purpura florem
  Infecit, fugit qui fuit ante color.
In promptu causa est: nam florem protinus illum
  Divino tinxit sparsus ab ore rubor.

Ad Alexandrum Farnesium Cardinalem.

Aspice ut obscura septem caligine colles
  Involvat nubes Martia Roma tuos.
Aspice demissis labatur Tybris ut undis,
  Nerea nec tumido gurgite, ut ante, petat.
Diffugient nubes, Tyberi reddentur honores
  Pristini, Alexandro qui periere duce.

Ad Hispaniam de Andrea Angulio.

Quid tot bellatrix, tantosque Hispania jactas
  Illustres armis, egregiosque viros?
Angulium eloquio potius mirare tonantem.
  Tantorum hic instar solus alumnus erit.

Epitaphium Bartholomæi Rontini Medici.

Arte Machaonia mortalia fata morantem
  Rontinum terris abstulit atra dies.
Nunc sævam licet, & mitem te Parca vocare:
  Hoc opus, hoc solum nomen utrumque decet.
Sævam: namque orbi diffulgens eripis astrum.
  Mitem: nam reddis, venerat unde, polo.

Ad Paulum Jovium Historiographum Pisis morantem.

Oceani veluti cum Sol defertur in undas,
  Nox tenebris terram, velat & atra polum.
Sic, ubi digrederis, tecum lux alma recedit,
  Flora gemit, lacrimis auget, & Arnus aquas.
Ergo, quam præsens concedis, tollis & absens,
  Jam nobis redeat te redeunte salus.

De Lodovico Ariosto.

Cecropios inter (ceu sydus) fulget Homerus.
  Non illi invenit Græcia prisca parem.
Vergilium Roma admirata est, quamque Maronis
  Non alia dixit bella canenda tuba.
Hujus candori vatis nunc cedit uterque,
  Sitque suo judex Græcia: Roma suo.

De Oculis Neæræ.

Dum nemora, & saltus omnes Venus alma peragrat
  Quærens parvus ubi delituisset Amor,
Replebat mœstis terras, atque astra querelis:
  Cernere erat lacrimis ora rigare Deam.
Spes ubi nulla fuit, latitantem protinus illum
  Luminibus vidit, diva Neæra, tuis.
Tunc ait, Idalium valeat, valeantque Cythera,
  O nate, hic sedes nostra perennis erit.

Ad Petrum Ang. Bargæum.

Ut stetit Idaliis errans Venus aurea campis
  [Ridet enim ante alias hæc plaga cara Deæ]
Illius adglomerant lateri mille undique Amores,
  Musarumque sacer, Naïadumque chorus.
Perpetuusque comes Divæ tum luvere cœpit,
  Et viridem Zephyrus pingere dulcis humum.

Spectantur passim in pratis molles hyacinthi, &
  Candida purpureis lilia mixta rosis.
Tunc Venus accitis Euterpe, Calliopeque,
  Floribus accumulans vestis utrique sinus,
Ite (ait) his Thuscum violis ornate poëtam,
  Et manibus plenis florea serta date.

Ad Cosmum Med. Flor. Ducem.

Olim qnot dederant Augusto numina honores,
  Nunc totidem tribuunt inclite Cosme tibi.
Augustum patriæ patrem gens Romula dixit,
  Te patrem patriæ Thuscia læta vocat.
Aurea pax illo viguit regnante per orbem;
  Tu placida populos, cunctaque pace regis.
Nascenti Augusto sydus fulsit Capricorni.
  Natali arrisit sydus idemque tuo.
Debita ad astra sibi princeps sero ille redivit.
  Tu felix eadem serius astra petes.

De Neæra.

Aliger occurrit dum forte Cupido Neæræ,
  Esse ratus Venerem, quo mea mater? ait.
Utque fuit puero gratissimus agnitus error,
  Obstupuit deinceps, erubuitque simul.

De Hortis suis.

India quas legit, & Nilus quas irrigat herbas,
  Quas & odorato pollice carpit Arabs,
Littora quasque ferunt, montes, vallesque profundæ,
  Hic parvo cunctas aggere collis habet.
Hæc animum pascit spectari digna, sed illa
  Radice, & folio est, semine, flore potens.
Alma igitur natura parens superaris ab arte,
  Hoc tantum liceat dicere pace tua.
Nam quæcumque sinu per totum amplecteris orbem
  Cernuntur parvo cuncta vigere loco.

Ex primo Lib. Græcorum Epigramm.

Quattuor illustris certamina Græcia ponit.
Sunt duo sacra Deis: & duo sacra viris.
Prima Jovis, Phœbique; Palæmonis, Archemorique,
Quorum apium, malus, pinus, oliva, decor.

De Julio III. Pont. Max.

Italiæ atque orbis regina olim aurea Roma
Suppliciter tristis constitit ante Jovem.
Dextera non hastam, clypeum non læva gerebat.
Deciderat sacro vertice cassis humi.
Et laniata comas, lacera & crudeliter ora
Fundebat gemitus, verbaque erant lacrimæ.
His motus Divûm rector, quid Martia Roma
Fles? ait, ah fugiat mœstus ab ore dolor.
Fata tuis finem voluere imponere damnis;
Et longis tandem consuluere malis.
Tertius e cœlo descendit Julius alto;
Hic pater, hic urbis conditor alter erit.

De Expeditione Germanica Caroli Cæs. Aug.

Dum gelidas Cæsar Rheni contendit in oras,
Et petit hostili barbara regna manu,
Horruit inspectis Germania Cæsaris armis.
Insolitus subiit protinus ossa tremor.
Utque fuit telis accincta, & casside fulgens,
Procubuit lacrimans illius ante pedes.
Hasque (ait) exuvias tibi trado maxime Cæsar,
Ut Marti ex illis digna trophæa pares.
Jam nunc incipies merito Germanicus esse:
Hoc tantum nomen defuit ante tibi.

De Bellis impendentibus.

Sanguineum quassat clypeum Tritonia Pallas.
In toto Mavors impius orbe fremit.

Jam pelagi rector maria obstrepit omnia circum.
Tartarea Eumenides intonuere tuba.
In chaos ergo omnis priscum miscebitur orbis?
En pontus, tellus, astra cruore rubent.

De Statue ænea Persei.

En Danaës Perseus, & proles clara Tonantis
Palladis armisonæ numine tutus adest.
Læva Medusæum gestat caput, altera ferrum,
Pes clypeum, atque alter Gorgona calcat humi.
Arne igitur lætare parens, & candida Flora,
Perseo namque cadent impia monstra duce.

De Hortis sui Ruris Septimiani.

Aspice odoratis halantes floribus hortos,
Quos dulcis Zephyri molliter aura fovet.
Hic regnat Pomona, hic Flora, hic aurea cornu
Copia distendit fœtibus arboreis.
Non mirum, æterno nam rident omnia vere,
Hoc Fabio eximium munus Apollo dedit.

De Eisdem Hortis suis.

Hanc villam, hos hortos, nemus hoc, & ruris amœni
Quas potes innumeras cernere delicias.
Annorum series, patriique incendia belli
Excidio dederant, eruerantque solo.
Sed Fabius soboles Antoni Segnius illis
Jam deploratis attulit auxilium.
Nam studio miro cuncta instauravit, eisque
Restituit cultu splendidiore decus.
Ergo loci genius, Nymphæque, & numina ruris
Certatim meritis hæc posuere suis.

In obitum Benedicti Varchi. Ad Lauream Ammannatiam.

Ingentis ſumas ſolatia carmina luctus
  Laurea, quæ Muſis adderis una novem.
His Varchi nomen, clari & celebrantur honores.
  Tanta ſed attolli glòria laude nequit.

De B. Varchio e terreſtri Cycno in cœleſtem verſo.

Qui Penei Grajo: Tiberis Latio: Arni & Etruſco
Complerat cantu ripas, & carmine dulci:
Ante alios omnes ſuavis candoreque præſtans
Cycnus: dum fato terras poſcente relinquit,
Indignas tanto nimirum nomine terras:
Aërias niveis & nubes tranſvolat alis:
Atria ſtellantis tetigit ſublimia cœli:
Enituit ſubito, & radians mutatus in aſtrum:
Aſtrum, cui tellus, æther, atque æquora rident,
Sic cœleſtis olor, ceu Sol effulget Olympo
Debita honoratæ referens nunc præmia vitæ.

Epit. ejuſdem.

Laudatus cunctis: laudandus nec ſatis unquam,
  Invidia major, Varchius hic tegitur.

Ad Petrum Victorium.

Victori, Latiæ regnat Grajæque Minervæ
  In quo majeſtas, candor & eloquii.
Auſpice te excolitur jampridem Etruſca juventus
  Virtutis tutum te duce carpit iter.
Utque olim Chiron clarum exercebat Achillem,
  Sic animos ornas, moribus erudiens.
Ex te haurire datur cunctis, ceu fonte perenni,
  Quid ſit vitandum, quidque beare queat
Qui poſt fata aliis igitur tribuuntur honores
  Orbis viventi donat habere tibi.

P E-

PECINI SEJANI

CREMONENSIS.

De Classe Turcarum a Christiana victa, & capta.

O Grata fama Christianis omnibus
De classe capta barbara.
Quæ per tot ætates, tot & per sæcula
Fuerat potens toto æquore.
Primum occupavit Bosphorum olim Thracium.
Cepitque vi Byzantium.
Euxinus additur, simul Symplegades,
Cimmerius atque Bosphorus.
Propontidem mox hinc, & hinc invasit hæc.
Hellesque pontum transiit.
Ad Cycladas venit, quibus cunctis quidem
Longo potita est tempore.
Multosqua post annos Rhodon claram capit.
Sed Proditoris crimine,
Qui prodidit Equites suos fratres: tamen
Pœnas scelus meritas dedit.
Tandemque cœpit huc, & illuc currere,
Orasque deprædarier.
Nunc litoris Corinthii: nunc Cretici:
Nunc totiusque Græciæ.
Epirus hanc timebat, hanc Corcyraque,
Timebat Jonium, & mare
Superum timebat hanc, timebat inferum,
Ligusticum cum Corsico.

Terrebat hæc Sardos, & insulas, bonos
Quæ funditores educant.
Nili ostia occupavit hæc septemplicis,
Ambasque Syrtes aridas.
Hæc regibus cunctis favebat Africæ,
Et omnibus prædonibus.
Incendio castella multa, & oppida
Placebat huic absumere.
Mordere Turcas cerneres rabidos uti
Canes viros, & feminas.
O quot fuere cæsi ab his, quot & fame
Periere in atro carcere.
O quot equites fortissimi, quot & Duces
Cecidere Melita in Insula.
A qua repulsus Turca post adit Cyprum
Frangens fidem Venetis datam.
Hanc barbarus noctes, dies non desinit
Vastare ferro, & ignibus.
Nec credit illum, qui gubernat omnia,
Punire cunctos perfidos.
En Pontifex Quinctus Pius Sanctissimus
Cum Purpuratis Fratribus,
Et Austrius Philippus ille Hispaniæ
Rex semper invictissimus,
Patres simul Veneti, Patres justissimi,
Patres & Illustrissimi
Fœdus ineunt nolle amplius pati feros
Sævire tantum Barbaros.
Princepsque consensu omnium, & sententia
Delectus Imperator est
Classis Fidelium Austrius, quia a Carolo
Quinto genitus est Austrio.
Nam militaris hunc rei scientiam
Callere cuncti non negant.
Virtutis haud expertem, adest auctoritas.
Nec procul erit felicitas.
Triremibus cunctis coactis deserit
Ibericis Iberiam.

Portumque Genuæ intrat faventibus Notis.
Læta excipit Respublica
Hic Principes sunt Itali quamplurimi,
Hic sunt Duces, & milites.
Paucis diebus hinc abit Neapolin,
Neapolin clarissimam
Doctis viris, principibus & quamplurimis.
Cunctique honorant Austrium.
Mox hinc abit Messanam, ubi moratur, &
Dum ceteræ advolent rates:
Dum & tela, quæ cudunt Cyclopes incudibus,
Mittant, quibus cuncta urier
Cernas, Charybdis interim fluctus vorax
Nec attrahit, nec evomit.
Nec Scylla nautas territat latratibus
Canum suorum horrentibus.
Ut ante, non fervet fretum Trinacrium,
Omen quidem non pessimum.
Adsunt diem ad dictam carinæ ceteræ:
Funesque solvunt illico,
Dant vela ventis prosperis, puppes volant
Unctæ per undas marmoris.
Classis brevi Corcyram adit, mox hinc abit
Ad Gomenizas (ut ferunt)
Exercitum hic, classemque lustrat Austrius,
Ut militaris lex jubet.
Marcus Columna Antonius cum heroibus
De stirpe præsto est Romuli.
Quintus Pius pietate præditus pia
Præfecit hunc classi suæ.
Pompejus hic Columna adest cum Prospero.
Sabella gens, & Maxima.
Pandulphus hic Stroza est, Nigrinus, Buffalus,
Metellus hic Caraciolus.
Pisanus hic est Boza, Perpignanus hic,
Palotta, Thomas Medices.
Venerus hic classis Venetæ adest totius
Ductor quidem invictissimus.

Delegit hunc Senatus integerrimus
Cunctis datis suffragiis.
Quirinus hic, & Barbadicus incliti,
Sed mæstus hic est paululum.
Hic Bragadini adsunt, Grotus, Duodus: hic,
Nereides quos diligunt,
Canuleii clarissimi, Cornelii.
Catharinus hic, Superantius.
Hostesque (fama ut est) feros qui conterunt,
Sunt Contarini hic strenui.
Hic Lauredanus, Landus, hic Lipomanus,
Pisanus hic cum Pesaro.
Molinus hic, Bonus, Caballus, Malipetrus,
Badovarius cum Fuscaro.
Fratellus hic, hic Romierius non latet,
Nanus, & Gradenigus simul.
Non est Valerius, Valleressus hinc procul.
Benedictus hic, Mezusque adest.
Donatus hic, hic est Leo, Ciconia,
Pasqualigi, & Pizamani.
Zenus, Polanus, Mocenigus, Dandolus,
Bembus, Morus, Balbus, Tronus.
Aliique Veneti plurimi: quidam tamen
Frontem quidem læti parum.
At ille Justinianus est hilaris: quia
Se nuncium sperat fore
Victoriæ primum suis charissimis
Cum civibus, tum patriæ.
Hic ille Commendator est Major, nihil
Curans necem ob sanctam fidem.
Hic Frigarola Illustris est, Cuevaque
Vargas, Benevides, Vergara.
Cardona, Dieghi, Argalia, Occava, Alvarus,
Qui sanctæ habet titulum Crucis.
Pirola, & Guardiola, Cicuta, Menganus,
Drazzus, Cimera, Crissaque.
Hic Runius, Bustus, Medinus, Mongiva,
Quessada, Oieves, Pasacalus.

Her

Hermandus hic, & Rocha Ful. Speciamus hic,
Batinus hic, Emanuel.
Heredia hic, Vaschesque adest, hic Lephrias
Amadeus, Caidus hic.
Equites, Duces, multique fortes milites
Missi perusta Hispaniâ,
Veterana gens in prœliis horrentibus
Horrens nihil mortem horridam.
Allobrogum hic missi Duces a Principe:
Leininus horum Ductor est.
Octavianus hic adest Muretus: &
Non est Batallinus procul.
Adsunt triremes Thusciæ hic, & inclitì
Equites, Ducesque strenui,
Quos ille magnus Cosmus ornatus Pio
Quinto corona auri sacra
Misit, sed ille Fabius est Galeratus hic
Domus suæ, & patriæ decus.
Hic Andreas, Neptunus alter, Doria,
Ligurum manu circumdatus.
Philippus hic est Doria, hic sunt Spinulæ,
Grimaldus hic, Sancta Fedra adest.
Hic Julius Centurio adest, Marinus hic.
Casalis, Imperialis hic.
Hic rostra Lomelina sunt, Nigronaque,
Nigronus hic Ambrosius est,
Qui causa mortis nigræ erit genti feræ.
Aloisiusque hic Gamba adest.
Petrus ille Barthölomæus hic Navarchus est,
Quem Lomelina dedit Domus.
Hic Bandinellus Saulius adest, Tressanus.
Hic Baltius, Foliana adest.
Polydorus hic; Bellinus hic, Luanus hic,
Bua, Pelleranus, Stellio.
Hic Garibaltius, Lagana, Cornilia est,
Tiensa, Zurla, Costaque.
Equitesque Melitenses avent ulcisciet
Equitum suorum funera.

Princeps adest Parmæ & Placentiæ micans
Et ostro, & armis aureis.
Urbini adest Princeps viris Mavortiis
Stipatus, hic Lunatus est.
Gonzaga Sigismundus hic adest suis
Cum Transpadanis strenuis.
Gonzaga adest Octavius, qui patriæ
Virtutis est peræmulus.
Terræque quos motu dedit Ferraria
Interritos perterrita.
Hinc Corneus, Sanctæque Floræ Sfortia,
Belli quidem duo fulmina.
Jordanus ille Ursinus hic heros adest,
Ursa sua horridus horrida.
Hic bellicosus Paulus est Vitellius.
Hic Julius Rangonius.
Albericus hic Ludronius Germaniæ
Adest Tribunus militum.
Adesse Cæsar Avalos heu non potuit hic
Zephyris relictis navibus.
Nec Vinciguerra Archus bonum cum nomine
Omen quidem secum gerens.
Aliique multi Equites, Ducesque, & milites
Absunt Notis cessantibus.
Insubrium pubes micans in lucidis
Armis stat hic & torquibus.
Adsunt Duces Cremonæ: adsunt Brixiæ,
Quæ sunt mihi carissimæ.
Et quos Crema educat simul cum Bergomo.
Verona quos, Vicetia.
Non hic viri desunt ab urbe Antenoris
Virtute plena præditi.
Nec hi tacendi sunt, qui in obscuris quidem
Non delitescunt angulis.
Taccus, Cania, Gancarolus, Canevallus hic.
Horatius Fisoognus.
Hic Gasparus adest Oxius, Bonfittus hic,
Paternus, & Afaitatus hic.

Nec

Nec Angelus deest; Avonal hic adest.
  Et Condacollis non latet.
Georgius Græcus, Carassus, Sarnus hic.
  Portus, Brisantus, Clappaque.
Alzatus hic, Cochinus hic, Lucichus hic,
  Santubius cum Tessera.
Cum Cipice Dominus, Turrianus, Daniel,
  Securus hic. Pataruśque adest.
Calergii hic adsunt, adest Bonus senex,
  Quem terra misit Gnosia.
Omnesque demum qui fuere, ab Italis
  Missi urbibusque, & opidis.
Multique ab oris, quæ colunt sanctam Crucem,
  Ultro parati occumbere.
Omnes salutant Imperatorem suum
  Hilares Joannem Austrium.
Heros in armis splendidus splendentibus
  Hæc verba cœpit dicere.
Miraticr nequis velit me in florida
  Ætate delectum Ducem
Vestrum maritimum ad hoc periclis maximis
  Bellum refertum (ut cernitis)
Nam cuncta, quæ fiunt sub hoc cœlo, quidem
  Fiunt Superno Numine.
Quare mei Commilitones spernere
  Nolite, quem elegit Deus.
Vobiscum ero paratus ipse perpeti
  Duros labores, ipseque
Feram sitim, famem, ipse primus omnia
  Mortis petam pericula.
Noloque vos habere me vestrum Ducem:
  Regem sed hunc Regum omnium.
Extollit hic imaginem affixam Cruci
  Nati Patris summi Poli.
Rex hic erit noster, tuebiturque nos
  Ab hostibus crudelibus.
Promittit hic victoriam certam. Ergo sit
  Ab omnibus timor procul.

Hic cerneres cunctos obortas fundere
Præ gaudio guttas genis.
Voluntque cuncti cuncta ferre incommoda,
Necem & cruentam pro fide.
Post consulunt quid facto opus sit; nec mora:
Pugnare statuunt fortiter.
Cephaleniam ventis secundis insulam
Spirantibus statim petunt.
Andrana it exploratum ubi sint Barbari.
Refertque: Naupacti in sinu.
Olli Austrius cunctique Principes simul
Amittere haud deliberant
Occasionem, quam Deus fert, & citò
Hortantur omnes, quo velint,
Quod dixerint, re comprobare; nec fidem
Christi sinant a Barbaris
Lacerarier, cuncti libenter velle se
Dicant perire pro fide.
Hortatione nen egent: nam strenue
Turcas volunt occidere.
Cephaleniam classis relinquit insulam
Instructa triplici ordine.
Et septimo Octobris die venit, videt,
Vincitque (nervis omnibus
Prius tamen cum fortiter, tum strenue
Pugnando) classem Barbaram.
Cœlo it cadentum clamor, & pugnantium.
Pars ferro acuto concidit.
Pars glandibus missis cavo œre plumbes,
Pars ferreis, magnis pilis.
Pars arcubus missis sagittis illitis
Atro cruore viperæ.
Pars ignibus Vulcani, & est miraculum,
Multos sub undis urier.
Naupactus horret, Echinadesque, cum vident
Rubescere mare sanguine.
Tot Punicas cœpit Duellius haud rates,
Tot milites, nec tot Duces:

Nec

Nec ille Pompejus latrones tot freti
Magnus, sacri ut fasti canunt:
Octavius pugnando nec tot ad Actium
Ab his locis distans parum,
Antonium cum vicit, & quæ finiit
Vitam nigris serpentibus:
Quot Imperator Austrius fortissimus
Cum fœderis sodalibus.
Quid fecerit brevi trium concordia,
Est omnibus notissimum.
Facessat hinc discordia, o Cæsar, simul
Regesque cuncti, & Principes,
Qui confitentur Christiana nomina,
Ferire fœdus hoc velint.
Nunc recipiendi tempus est, quicquid fuit
Captum ratibus hostilibus.
Nunc tempus est pugnare cum Turca truci.
Terra, mari, velis, equis:
Ut tam potentem hostem queamus vincere,
Regnoque tanto expellere.
Id nos monet Dux Pœnus Annibal sciens
Hostes suos devincere:
Sed nesciens parta utier victoria,
Romana ut historia refert.
Nunc supplicationibus nos supplices
Orare decretis Deum
Debemus omnes, gratiasque agere: quia
Tantam dedit victoriam.
Nunc est canendum voce quam clarissima,
Et mente quam lætissima;
Io triumphe: io Imperator Austriæ
Classis fidelis totius.
Io triumphe Pontifex Pie Quinte: io
Patres micantes purpura;
Io triumphe Rex Philippe Hispaniæ,
Triumphe Veneti io Patres.
Io triumphe Principes, io Duces,
Post hæc canamus supplices:

Deo Patri, atque Filio cum Spiritu
Sancto sit omnis gloria.

Epitaphium Clarissimi Augustini Barbadici, qui pro Patria, Christique fide cum Turca apud Echinadas strenue pugnando occubuit.

Thalia nostra veste pulla est obsita
Pangens cruenta funera
Equitum, Ducum, fortissimorum militum
Pugnantium, cadentium,
Pro Christiana fortiter Republica,
Quos inter hic heu concidit.
Dum Barbadicus ense cædit Barbaros,
Fixus sagitta oculum heu perit.

THO-

THOMAS SENECA
GRAMMATICUS.

Ad Virum omnium præstantissimum Cosmum Medicem, spem, & refugium suum.

COsme tuas animo si parvo implere licebit,
Exequar has laudes, quas primis orsus ab annis
Forte aliud faciens volvebam in teque, tuosque;
Nec mea de multis, quibus hic tibi consonat aër,
Undique fors fuerit manca, & postrema Camœna,
Inque tuos titulos felici creverit æstu
Fortis amore tui, fortis pietate, fideque;
Nam si pace loqui fas est Regumque Ducumque,
Quos habet hæc ætas, notus quos extulit orbis,
Nemo est te melior, nemo est te dignior uno
Carmine vatisono, vel pulvinaribus altis,
Cujus ab auspiciis fato impendente levata
Chara tibi imprimis patria, & fulgore, bonisque
Artibus in toto facta est illustrior orbe;
Nec quisquam ex alto quantum sol aureus orbe
Despicit, est alter Civis felicior ullus,
Libertate potens, opibus sublimis, amicis
Commodus, ac gemino Natorum pignore fultus,
Eloquio insignis, vivendi exemplar, amorque
Humani generis, patriæ Pater inclitus altæ,
Qui Divos, hominesque tuo connectis honore.
Me quoque, cui pridem adjutor, dexterque fuisti,
Respice quæso senem, sed adhuc ardente senecta,
Et præsta, ut valeam supremæ tempora vitæ
In fastos, cumulumque tuæ componere laudis;
Sic tibi cuncta pio succedant Numine vota,
Nullaque non ætas studeat meminisse tuorum.

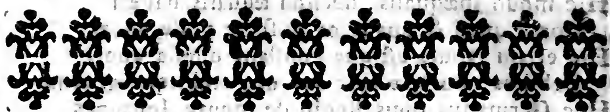
JACOBI SENTINI
RICINENSIS.

HEsperides hortum Vatum tenuiſſe puellas
Omnis, & Heſperia, Grajaque turba canit.
In quo fulva ſimul ramis fulgentibus arbor
Præbebat dominis aurea poma ſuis.
Hortulus ille mihi liber hic, mihi crede, Latinis:
Nam non eſt toto hoc ditior orbe liber.
Cujus ſi flava cupies ex arbore, lector,
Unâ poma leges aurea mille die.
Aureus hic numerus, quod tanto Nomine dignum
Effecit Cæſar Julius auctor opus.
Tempora Romanis gentes quibus æra ferebant,
Quæ proprium Nomen inditionis habent.
Intervalla, cyclus ſunt hic & Apollinis alti,
Monſtratque & Domini littera certa diem.
Hinc Phaëtonteos poteris cognoſcere motus,
Motus & Phœbes hinc tibi noſſe licet.
Adde etiam Phœbi pariter Lunæque labores,
Quos qui ſcire volent hinc bene ſcire queunt.
Hic tibi vel Titan cum jungitur ipſe ſorori,
Oppoſituſve manet, conſpiciendus adeſt.
Hic quibus in ſignis Phœbus, vel Luna vehatur
Edocet. ambobus dat ſua lora liber.
Hic tibi horizonte & deſcendant horrida ſigna,
Aſcendantve quibus monſtrat in arte modis.
Hic quam quæque dies Phœbo fulgente trahatur,
Quamque brevis maneat, ſtat tibi quæque dies.

Hic

Hic modo inæqualis, necnon æqualis haberi
Hora, quod & quadrans noſcere poſſe docet.
Hic etiam tabula eſt qua conſtant omnia cunctis
Urbibus, Europæ hæc datque, trahitque gradum.
Hoc Germanus opus Regio de monte Johannes
Compoſuit, patriæ Nomen, honoſque ſuæ.
Qui fuit, & Rhetor ſummus, qui ſolus & alta
Aſtrorum doctor verus in arte fuit.
Qui fuit & Vates celebris, cui ſemper abunde
Et Latia eloquium, Grajaque lingua dedit.
Multa viris latiis juvenis monumenta reliquit.
Scribere ſed nobis dum meliora parat;
Ah ſcelus infandum! ſecuit ſua fila ſororum
Una trium celeri vipera ſæva manu.
Notus in Italia eſt, & qua regione potentes
Mergit equos Phœbus, naſcitur unde ſimul.

FRANCISCI SFONDRATI
MEDIOLANENSIS.

De Raptu Helenæ,

LIBER PRIMUS.

Ausa cano juvenis Phrygii, qui jura fidemque
Hospitii sanctam, thalamumque absentis Atridæ
Polluit, insigne hoc facinus, quod atrocibus orbem
Concutiens bellis, totque urbes clade perenni
Evertens, aliis alta incrementa paravit.
Tu modo læta meum complectere, Musa, laborem,
Nec minus æqua veni, si magno in turbine rerum,
Quo tot gesta virum, tot nunc præconia laudum
Panduntur, veteres titulos vulgataque rursus
Furta loquor: fors antiquo sub nomine casus
Oblectet memorare novos, sæclique recentis
Consilia, & mores hac tempestate receptos.
Quod si hæc vota parum cedent, felicior aura
Mox aderit, cum res, & nostræ ætatis honores
Percurram, patriæque intexam nobilis ortum.
Jam pontum emensi fatali classe premebant
Littus; & Euboicos rutilans Aurora receptus,
Hostilesque procul Teucris ostenderat oras,
Cum miro juvenilem animum succensus amore,
Actutum somno excutitur dux Troicus alto.
Tum secum visa in tenebris, speciemque revolvens
Oblatam, & raræ exemplar mirabile formæ;

At-

Attonitus primo, sensuque habes, hæsitat anceps.
An vigilet: tantus latet unde excreverit ardor:
Nec dum posse adeo nocturna insomnia noscit.
At simul illi oculorum acies, atque excita mens est,
Verum aperit, sentitque ictus, caussasque recenset.
Utque in rebus amor dubiis solertia prodit
Consilia atque animos ultro addit, vimque loquendi
Iliacos tandem proceres, cœtumque frequentem
Accersit; tum composito sic incipit ore.
Postquam, magnanimi o comites, infida tenemus
Littora & hic patrio jacenda est alea jussu;
Ante opus est longe eventus spectare futuros;
Et quanto graviora instant discrimina cœptis.
Cautius audendum est: namque, ut nocitura paratis
Non adeo officient; sic quæ felicia casu
Inciderint, minimæ laudis monumenta relinquent.
At, quoniam haud vano lempus sermoae terendum est,
Non ego Trojanas classes & fata retexam,
Nec passis eadem repetam, quæ Solis ab ortu
Ad Gades audita, atque omnibus edita terris.
Scilicet ingentes patriæ templisque ruinas
Intulit, atque atrox infandas Græcia cædes.
Quæ fas dura pati, sed non tolerare dolentem
Hæsionem: proh Dii! virgo Regina tyranni
Imperio supposta trucis, vitamque tot annos
Magna labe trahens, generosa quiescere Troum
Corda sinet? tantumque scelus patientur inultum?
Sat foret, eversæ damnum reparabile Trojæ,
Et veteris stimulos vindictæ, obtunderet ævum:
Verum servitiis raptoris serva nefandi
Durat adhuc, semperque graves pudibunda querelas
Innovat, & lacrimis miseranda recentibus auget.
Hinc odii fomes; hinc justa percitus irâ,
Egregius genitor classem sociesque paravit,
Ut tantum excuteret Trojanæ dedecus urbis.
Nam, sive illicitos vinclo emendare jugali
Concubitus, calpeque notam delere prioris,
Seu magis ad patrios miseram remeare penates
Ef-

Efferus ille velit, jussum est conjungere dextras.
Quod si amens utrumque neget, legesque recuset
Accipere oblatas: tantum arma, manusque supersunt,
Jus ubi non viget; & gladio tum vindice agendum est.
Sed frustra hæc reor, atque ausus tentamus inanes
O socii: nec enim præbet spem fœderis ullam
Olli mens assueta malis, & nescia recti:
Servabit mores, & pacem fasque repellet.
Quod si tunc bellare putem, non æqua feretur
Sors pugnæ: non externo tot in orbe periclis
Objecti, tuto ille suis peccaverit oris
Haud scelerum oblitus, nec me timor improbus urget
Ficta loqui: laudem semper præferre saluti
Contendam: nec me avertent extrema malorum,
Dum lapsos decoret memorabilis exitus annos.
Sed quid, in ultores iterum si damna redirent?
Actum etenim, & cunctis nostra hæc infamia sæclis
Major erit, primisque etiam pejora sequentur:
Quare agite in melius liceat consulta referre:
Et, si opibus nequeunt modicis ablata reduci,
Æquum erit, egregiumque alio par reddere raptu.
Nec quid (ut intueor) sese nunc aptius offert,
Filia quam Ledæ, quæ magno est nata Tonante.
Et germana Deûm, conjuxque insignis Atridæ.
Atque adeo Argolicis specie prælata puellis.
Hæc igitur tentanda via est: justamque parare
Seu vi, sive dolis vindictam ex hoste licebit.
Quin læti Superos etiam sperate secundos;
Pro merito hanc debent; quam dudum in montibus Idæ
Nuda repromisit nostro tunc munere victrix
Alma Venus: quodque esse potest spe certius omni,
Illam Diva mihi præsenti numine eandem
Obtulit in somnis nuper, quo tempore anhelans
Tithoni conjux visa haud mentita revelat.
Hæc Paris affectu tanto, atque ardore loquutus
Tum fuit, ut fremerent uno omnes ore Lacænam.
Et quamquam indigna hæc, nimiumque audacia multis
Perculerint animos; cupido se opponere Regi
Ne-

Nemo audet: magnis igitur conatibus altas
Obvertunt puppes; nixique tumentia torquent
Carbasa, remigibusque actis petiere Gytheum.
Interea ad magnum placuit præmittere Atriden,
Qui longe ex Asiæ venisse renuntiet oris
Priamiden, Grajo ut statuat cum sanguine fœdus.
Ille, quod & Trojæ, Phrygiique potentia regni
Nota fuit, veterisque atrox injuria belli;
Quanquam parte alia pacis mandata referrent:
Haud tamen antiquo fidebat providus hosti.
Verum plura agitans cautâ formidine damnis
Occurrit longe, & casus prospectat in omnes.
Mox validam egreditur multis stipantibus urbem,
Qua Phrygii adventant proceres: at proxima postquam
Adstitit in medio gens Laomedontia campo,
Certatum officiis: fundit Menelaus Achivum
Eloquium, & blandis dictis, vultuque sereno
Iliadum frustra mentes captare laborat.
Jamque intus curâ ingenti solenne parabant
Justitium, & festos pompæ regalis honores;
Atria sternebantque toros; pars maxima longis
Instaurare dapes mensis, & dona Lyæi.
Verum, ubi dux Troum, tectisque apparuit ingens
Turba virum; læto strepit omnis regia cantu.
Et varii audiri sonitus, quos Thessala notis
Euterpe est modulata choris, studioque minori
Ætherias illam certes agitare choreas,
Et versare polos, orbemque rotare canorum.
Ergo Phrygum his faciles animos, & pectora mulcent
Mollia: nec minus argutæ solertia gentis
Arte effingit opes, fuit ingens ambitus aulæ,
Egregium ostentans infra, supraque laborem,
Insignemque loci cultum: nam carbasa circum
Addiderant picta, & miris variata figuris;
Crebraque odoratas spargebant lumina nubes;
Lumina vel noctu radios imitantia solis,
Multaque præterea: sed postquam Tyndaris ultro
Affuit, ut reliquas Phœbeia lampas obumbrat,
Sic

Sic cunctis summo injecit fulgore tenebras.
Apparet mirâ species compage, nec umquam
Talis visa alibi facies, oculique micantes,
Siderei illi oculi, vires, & fastus Amoris,
Unde faces, ac vincla paret, promatque sagittas,
Queis hominumque, Deumque animas transfigere, & illas
Nectere, tum gratis longum queat urere flammis.
Obstupuere simul Troës, & Dardanus imo est
Pectore concussus; quique umbræ cessit inani,
Spectans plura oculis, extemplo immobilis hæsit,
Vixque diu potuit, quod tanto ardore remotus
Optarat, propior specimen cœleste tueri.
Jamque erat alte instructa abacis operosa supellex,
Atque adeo mensis; cum lætum tibia cœnæ
Dat signum, & manibus lymphæ insperguntur odoræ,
Promunturque dapes: fruitur Trojana juventus,
Et stupet apponi. quicquid vescum unda, solumque,
Fertque aër, luxuque eadem variata liquorum
Mirifico, & laute altilibus condita popinis.
Interea ardentem Paridis præsenserat æstum
Oebalis, intentaque acie pia suspirantem
Viderat: egregia huic facies corpusque decenti
Robore, compactum, cultuque insigne superbo.
Inde novum sensim perlustrans femina amantem
Pectore totum haurit, seseque haud secius illi
Jam dedens placidos averso conjuge figit
Obtutus, blandoque interdum lumine nictat.
Utque immensus amor non casu, aut arte paratur,
Propositove animi simili sed imagine mentis,
Atque pari instinctu cœli: sic illa Diones
Sidereo afflatu pulchrum formosa tuendo
Jam calet, & cæco paulatim ex igne liquescit.
Sed postquam dapibus modulos cecinere supremis,
Alternoque hilares hauserunt cymbia potu;
Dum jam læta aliis instant solatia somni,
At multa abrumpi metuit sua gaudia nocte
Priamides, visu gratæ contentus amantis.
Verum se Alcibides optato tempore coram

Protulit, hic dociles inter ſpectatus Achæos,
Pulſandique fides, & clarior arte canendi,
Vocale hoc tandem ſociavit carmine plectrum:
Non ego, ut Oceani fluxu, atque ambita refluxu
Perpetuo tellus ſtet parte habitabilis ulla:
Aut rerum arcanas quæram diſcernere cauſas.
Nec loquar, ut magnus ſemper circumferat orbis
Fixaque, & adverſis errantia ſidera gyris.
Novimus hæc & noſtra docet quæ plurima tellus.
At læta hos odere graves convivia cantus.
Apta feram, & lapſu ne cedat tempus inerti,
Dum cithara hæc crepitans, & dulcis lumina ſomnus
Feſſa premat, ſocius veniet, noctiſque levamen
Magnus Amor, quem non fumantis Mulciber Ætnæ,
Ac Regina Paphi genuit, bellique ſuperbus
Arbiter, aut tepido Chloris ſuppoſta Favonio,
Nec Lucina parens, vel Nox ſecura creavit,
Nec Jovis apricis Peniæ concepit in hortis
Ex Poro, exultanſque humano ignavia luxu.
Hæc vetus, utque reor, paucis noteſcit origo,
Hoſpes quam docuit caræ genitricis Apollo.
Poſtquam etenim ſummus genitor primordia rerum
Fecit, & his proprias vario diſcrimine formas
Indidit; admirata ſuum Natura decorem
Protinus indoluit, tantæ quod molis inane
Eſſe opus, idque brevi fruiturum cerneret ævo.
Namque rudi in Mundo deerant conſortia rerum,
Nullaque erat primis ſenſuſque, animique voluptas,
Exitiumque aliis inſtabat morte priorum.
Ac, veluti dulcis cum proxima funera nati
Mœſta videt genitrix, cui nobilis ubera ſucci
Præbuit; & viduum ſervavit caſta cubile,
Illa vicem optaret nato ſubiiſſe redempto:
At, ſimul ac via nulla datur, ſpes nulla ſalutis,
Ingemit, & fletus amens effundit amaros,
Haud aliter magna hanc nutrix miſerata ruinam
Innumeris totum implebat ſingultibus orbem,
Talibus interdum exclamans: Ergo iſta peribit
Ma-

Machina? & in primo hærentem ſermone moratur.
Heu dolor, o utinam non hæc fabrefacta fuiſſent,
Aut ego nunc morerer; ſed mors fugit atra volentes.
His ſimul ingeminat luctum, totamque ſubortæ
Irrorant lacrimæ, nimbi vel fluminis inſtar.
Jam tum quinta dies aderat, jam pectore toto
Exhauſtus lacrimas humor, vocemque negabat.
Ecce acrem nervos invadere, & oſſa rigorem,
Ac velli intortis ſenſit præcordia fibris;
Palluit, atque omnes immane perhorruit artus,
Et penitus valido ad terram prolapſa tremore eſt.
Hinc medium ingenti patefactum eſt pectus hiatu,
Atque reluctatis erupit viſceribus cor.
Quod ſi tum lex mortis erat, ſuprema tuliſſet:
Triſte tamen viſum eſt Ponti, & Telluris alumnam
Inſpectare ſuo cordi pia juſta parantem,
Quod demum, ut cineres mox occluſura ſepulchro,
Detulit ad Superos, cœleſtique igne cremandum.
Sed Deus hanc largo disjecit munere curam.
Nam poſtquam magnæ altricis præcordia flammas
Hauſere, in variam mutari cœpta figuram;
Hinc levis aura ſimul fuſa eſt, & amoris origo.
Apta inferre animis quaſcumque ſimillima formas:
Quale refert oculis ſpeculum fulgore metalli,
Splendentiſque vitri; quid enim non imprimit hæc vis?
Ergo Amor afflatu leni ſimul omnia luſtrans,
Viventes animas mirâ virtute replevit,
Et prima oſtendit reparandæ ſemina prolis.
Namque modis ſe inter variis animantia junxit,
Atque rudes hominum jucundo fœdere ſenſus,
Mollivitque iras, & pectora cruda ferarum:
Idem etiam tulit, ut propriis ex fœtibus herbæ
Propagent genus, & nativo e germine plantæ;
Caudicibuſque hederam, vitemque innexuit ulmis.
Præterea, quod quiſque cupit, fruiturque, fugitque,
Nimirum pater omnipotens conceſſit amori.
At vos cura agitat quos interiore Cupido,
Aſſiduoque æſtu torquet; nam pallida certe

Hos

Hos facies, imique notant ſuſpiria cordis :
Prima licet caſſo proceſſit pugna labore,
Pergite; feminea hæc feritas ſuperatur amando.
Talibus arriſit feſtivo murmure cœtus,
Idque Paris conatus erat: ſed viribus ullis
Neſcit amor, vel flamma tegi: pudor ilicet ora
Purpureus tinxit, tectique expreſſa caloris
Signa dedit: magis illa ſuum ſed cauta ruborem
Actutum occuluit defricti luminis aſtu
At non intentum Iliaden hoc fugit amoris
Indicium, ſpemque erexit potiore fruendi
Succeſſu [ſic tentat amor] jamque hora quietis,
Poculaque accierant torpentem crebra ſoporem.
Sed non ulla quies, nullum eſt ſolamen amantis.
Namque, ubi depoſuit longum Ledeja cultum,
Accubuitque toro, tunc omnia mente revolvit
Viſa prius, lætoſque oculos, floremque juventæ,
Priamidumque genus, Trojanæque urbis honores:
Hinc majora agitat, quam vel conſpexerit amens,
Vel ſpectare queat: ſed mox ſibi conſcia turpes
Caſtigat curas, ſacroque adverſa pudori
Arguit hæc genio invito; tum vertitur ardens
In latus obliquum, & quærit revoluta quietem.
At non cedit amor; mutatâ ſede repugnat
Acrius, & Paridis manifeſtos obiicit ignes,
Conceptumque illâ supremâ voce ruborem.
His actam, & motu verſantem membra frequenti
Excipit Atrides, & blando murmure poſcit,
Qui languor, quæ cauſa repens ita viſcera quaſſet.
Illa acrem, haud falſo, cordis conqueſta dolorem,
Conjugis infeſti illecebras, atque oſcula vitat:
Dardanidenque ſuum repetit. nec pugnat amori
Amplius; huic ceſſit: gravior ſed cura recurſat,
Conqueriturque magis: ſtudium ſuſpirat inane,
Vanaque vota dolet ſecumque ita corde volutat.
Quid juvat, heu, miſeram his curis accendere mentem,
Quæ nunquam extingui valeant? ergo ipſa pudoris
Sacra, fidemque amens violem, aut pia fœdera ſolvam

Regalis thalami? nomenque insigne Lacæna
Inficiat? gravior noxa est quò dignior errat.
Præterea haud facile est oculos, curamque mariti
Fallere pervigilis, tantumque admittere Regem.
Durum etenim ignaram tot supposuisse periclis.
At nihil effugiam, fervens amor omnia vincit,
Et novit reperire viam, tempusque furori.
Sed quod nos magis atque adeo ad præcordia torquet,
Forte per immites infestis navibus undas
Dardanus ire parat, vel saltem certus eundi
Est meus ille brevi: meque & mea vota relinquet.
Deditus imperio est genitoris, & ardua tractans
Consilia, haud poterit nostris intendere rebus.
Sunt tamen ardentes flammæ, tua tela Cupido
Haud levia, & vis nulla tuis se viribus æquat.
Quod si pulchra Jovem genitrix deduxit Olympo,
Cur non hac hominem formâ retinere valebo?
Inde animum partes Helene versabat in omnes,
Queis captum vinclis teneat, quave arte moretur.
Ceu canibus studio ingenti venator odoris
Quum capream excussit, multave indagine cervum;
Si rursum elabi in saltus exploret opacos,
Acrius insequitur, nodosque & retia tendit
Circumdans omnes aditus; fertque illius ægre
Effugium, quem jam mensis inferre parabat.
Haud minus interea curarum fluctuat æstu
Priamides, neque adhuc somnum jam luce propinqua
Accipere, aut potis est depellere mente Lacænam.
Nunc raram effigiem sensu miratur inerti,
Nunc ardore furit; sortem hanc modo tristis Atridæ
Invidet, interdumque notas, & plurima grati
Signa animi repetens, spem læto in pectore nutrit.
Tum secum exclamat: Quantum mihi grata fuisti
Alma Venus: mali donum quo munere pensas!
Ipse equidem pueri arbitrium nunc jure tuebor,
Musarum sprevisse choros, artemque Minervæ
Et Junonis opes: quæ si sua cesserit æthræ
Regna, meam prudens malim præferre Lacænam.

At cur hæc mea, perpetuo quæ addicta mariti est
Imperio, nisi furta parem insignemve rapinam?
Certum quippe sedet facto quocumque potiri
Velle Helenâ, & cunctis Paridem objectare periclis.
Sed quid agam? divæne ausim turbare quietem?
Quod mihi si tristi eventu forte irritus ibit
Conatus, jam stat miseram hanc abrumpere vitam,
Præcipitemque animam tenebras extendere ad imas.
Ergo age, quæ talis felicia gaudia fructus
Porrexti prior, immenso succurre labori:
Stella micans tu, duxque meæ es, spesque una salutis.
Tum velut ignotâ fessus regione viator
Si a rectâ detorsit iter, nec longius audet
Vadere, præteritum tædetque revolvere callem:
Hinc campi in medio, densave sub arbore sistit,
Si quem forte viâ comitem qui pergat eadem
Prospiciat, quive ancipites regat incola gressus.
Haud secus Iliades, postquam sententia nondum
Constitit ulla satis, caussas simulare morandi
Cogitat: interea succurret tempus agendis.
Talia versarat dudum, cum fessa subivit
Tardus membra sopor, rursumque oblata Dione
Consilium probat, & mentem læto omine firmat.
Jamque refulgebat radiis lux alma coruscis,
Et properans cœli primam transcenderat oram:
Cum Regem Paris immensa spe lætus adibat,
Cumque illo frater jucunda fronde Cremones.
Atque Acamas Antenorides, natusque Dione,
Primoresque alii, nec non Priameja pubes.
Tum quoque parte omni regalia tecta fremebant,
Muneribusque intenta suis Spartana juventus
Itque reditque frequens, ac longo murmure complet
Atria: quadrupedes cornu, frenisque columnas
Obstrepitant circum, famulorumque intonat ordo,
Liminaque hastati servantes prima latrones.
Rex intus Danaûm venerandâ fronte coronam,
Sceptra manu gestans, populorum audire querelas.
Stant juxta lecti proceres, patrumque senatus,

Nobiliumque chori; quo postquam Trojus heros
Accessit, turbaque fuit cedente loquendi
Copia; tum primum longis ambagibus orsus
(Ut memorem faciebat amor) mandata parentis
Falsa refert, causasque moræ prætexere tendit.
Namque suæ infelix repetens ab origine fatum
Urbis, & illatas Grajorum a gente ruinas,
Venit ad Hesiones lacrimas; ubi plurima questus
Æternum Telamoni odium, nec tempore longo
Extinctam rabiem, Phrygii tum dedecus ingens
Nominis, & Priami justas exaggerat iras.
Inde Asiæ imperium extollens, opulentaque regna,
Parentes dicto populos, totque inclita fratrum
Nomina commemorat, metuendosque Hectoris ictus.
Quotque objecta foret tellus Argiva periclis:
Sed tamen Iliaco Regi pia Numina mentem
Bellorum exortem, & cupidam inspirasse quietis:
Hocque ipsum studio adductum, quo cuncta duello
Præferre, immenso testatum proderet orbi.
Jam tentasse omnes aditus, munusque supremum
Delatum Atridæ, cujus prudentia cunctos,
Et præclara fides, virtusque anteiret Achæos.
His ille ut placidas jamdudum intenderat aures,
Sic diversa movens animo, vix coniicit unde
Hæc pietas, & tanta insit fiducia Teucro.
Verum adeo propriæ capit omnes gratia laudis,
Sicque agit, ut falso laudantis dicta sequatur
Certa fides: igitur blandâ deceptus amantis
Arte Lacon, haud pauca refert, & nititur hosti
Solvere Dardanio grates; tum recta probare
Consilia atque animos, & multis fœdera jungi
Posse modis aperit: nec se cui credita tantæ
Res fuerit molis, casu quocumque referre
Posse gradum; tandem imprudens ne cœpta relinquat,
Hortatur Paridem, ac præsens eventa moretur.

LI-

LIBER SECUNDUS.

Ille animo victor, postquam Lacedæmone sisti,
Regis sponte, datum est, omnisque exinde recessit
Mente pavor, jam nunc vacat indulgere furori:
Nec mora, nec requies, studium quodcumque puellam
Vertit in Oëbaliam, totusque incumbit amori.
Sævus amor quem non mirando numine cogit
Oblitum propriæ rationis in altera sese
Pectora transferre, atque alieno vivere sensu?
Cuncta ergo aggreditur; nulla intentata relinquit
Consilia, ut pulchræ teneros confirmet amores
Tyndaridis: Venerisque intendit callidus artes.
Ac, veluti Auroræ, Zephyrive profectus ab oris
Mercator, quem spes optati maxima quæstus
Traxit ad emporium, quo mercibus emptor opimis
Accedat; varias operosoque ordine caurus
Promit opes, studiumque fori sibi comparat omnis:
Sic Trojanus amans gemmisque, auroque coruscans,
Et luxu vestes patrio, Serumque nitentes
Indutus, numquam ornatu bis cultus eodem,
Præstantem augebat formam; corpusque labore
Exercens vario vires ostendere, & artem,
Seu jaculo interdum, aut libratæ pondere massæ,
Sive fugâ certet veloce, agilive palæstrâ,
Primas sæpe tulit; vel quando interritus acrem
Urget equum, pedibusque instans, frenoque retentans,
Aut agit in gyrum, aut saltu, cursuve fatigat.
Interdum paribus ludit si prœlia turmis,
Victori acclamant omnes; seu spicula vibrat,
Sive leves vacuum jaculatur in aëra cannas.
Nec minus & gravibus cum pugna edicitur armis,
Intenduntque equites præscripto in limite cursum;
Adversa in medio occurrunt acie æquore bini,
Æraque pulsa sonant, fractisque hastilibus æther.
Hæc Paridi suadebat amor: sed gratius illud
Tempus erat, placidi cum cernere lumina vultus

Contigit, & longo præsentem adsistere tractu.
Hinc sacras solenne aras, ludosque frequenter
Lætus adit, segnesque horas, atque otia vitat.
Sæpius & lauta in multam convivia noctem
Exhibuit, populoque hilares plaudente choreas.
Sed quid agat? neque enim curas narrare latentes
Est locus, & coram lacrimis orare salutem.
Æstuat impatiens se nec succurrere votis
Posse suis, nec quem Argivæ discernere gentis,
Cui tantam fidens committeret advena molem.
At Regina pari dudum confixa sagittâ
Virus alit, sævitque nocens in corde venenum;
Inque dies late serpit, crescuntque dolores.
Dum juge in Teucro studium, assiduumque laborem
Perdita, totque sui præconia sentit amantis:
Jam quo plura haurit, majore incenditur æstu;
Uritur, atque imis consumitur ægra medullis.
Sed, postquam valido nequicquam obstare furori
Nixa fuit, frustraque iterumque iterumque repugnat;
Victa diu tandem optatis laxavit habenas.
Inter Tyndareas comites non ultima Thecle
Tum fuit, arcanas Helene cui pandere curas
Suerat, & a teneris semper convenerat annis.
At nunc grata magis, Phrygio quod creta fuisset
Sanguine: nam multas inter captiva puellas
Veniit, Herculeæ quo tempore Pergama dudum
Evertere manus, & Ledæ est tradita matri.
Unam hanc posse videt curis afferre quietem
Oëbalis: & rerum seriem, firmataque promens
Vota animo, fusis lacrimis, linguaque trementi
Orat opem supplex, & sæpe amplexa precatur.
Illa graves dominæ ardentis miserata querelas
Annuit, ac blandis adhibens solamina dictis
Læta brevi sperare monet, remque ordine texit.
Nec cœptum remorata, ducem mox callida Teucrum
Convenit, & patriam, nomen, casusque retexens,
Eloquitur molli quantum sit grata Lacænæ,
Et quam fida diu, totque illi assueta per annos.
Quod

Quod si Tænariam nasci fortuna tulisset
Invida, jam felix, cunctisque beatior esset.
Verum dulcis amor patriæ, & natalis origo,
Desertis etiam quæ rupibus afficit ortos,
Arripit hanc sortem, nimiaque cupidine semper
Ardentem impellit Phrygios agnoscere campos,
Et patriis thus ferre Deis, sedesque parentum
Visere, cognatoque & amico fœdere junctos.
Hoc igitur miseram tantum deposcere munus,
Si quando Iliacas classem est ducturus ad oras,
Se deferre velit: Reginæ accedere nutum
Spem fore, quæ nunquam repulit majora petentem.
Audiit hæc hilari vultu Priamejus heros,
Atque illam ratus Idæo sibi nomine fidam,
Talibus alloquitur: Nulla hac mihi gratior unquam
Nuntia, nec nostro venit magis apta dolori,
Optatisque tuis: nam quod nunc Thecla petisti,
Quis neget ignotus? sed enim me plura fatebor
Debere, ac patriæ communis origine nexum. [ausim
Multum hoc pondus habet, meque ipsum impellit, ut
Ilicet arcanos soli tibi credere sensus.
Magna sequor, sed quæ interdum docet usus obire.
Nec te suspensam teneo, neque vera silebo:
Insanis agitor curis, & proxima letho
Vita labat, jamque in varios abitura recessus.
Nec patet ulla salus pesti, quæ fors tibi dudum
Cognita: nam tantum quis non præsenserit ignem?
At cur jam moror effari? me Tyndaris urit,
Exitiumque feret, nisi vestro munere vivam.
Haud me, cara fugit, nutrix, nimis ardua posci,
Et minus apta meæ, sed non indebita sorti.
Certa loquor, nec Theclæ unquam mentita referrem,
Verum nunc minime fas est arcana Deorum
Pandere consilia, & mentem; non id tamen unum
Prætercam: pacta debent mercede Lacænam
Dii superi, speque hac fretus Lacedæmonis urbem
Accessi, votumque sequar: nec me ardua terrent
Cœpta, sed egregiæ victorem evadere pugnæ,

Decretumve mori, & solari hoc funere manes:
Tu nunc una potes tristem hunc avertere casum,
Et nobis curam, atque animum mollire puellæ.
Sic postquam effatus, collatis Troada donis,
Promissisque onerat: solata est illa labantem,
Spem præstans dubiæ menti mandata referre.
Nec placuit tunc ardenti simul omnia Teucro
Prodere; & in duris quia major gratia rebus
Debetur, sæpe ancipiti spe lusit amantem.
Verum ubi nequicquam votum commune duorum,
Seque inter variis signis, nutuque loquentes
Dissimulare potest; curas jam detegit omnes;
Itque, reditque frequens Thecle, quam nomen euntem
Crebrius excusat Phrygium, & nunc dicta reportat
Mollia, nunc longo defertur epistola textu
De re plura loquens, levibus modo plena querelis:
Quandoque immodico designans gaudia lusu:
Interdum proprio juvenum fabricata labore
Dona libens, variisque notis inscripta ferebat.
Sic igitur studiis ardent concordibus ambo;
Mens eadem, ut tuto læti potiantur amore,
Ilicet Argolica pariter decedere terrâ.
Interea motu vario Minoja proles
Dissidet, antiquos Atrei dum plurima census,
Et multas partitur opes, litique supremum
Impositura diem Cretæâ edicit in urbe.
Linquit & Euboicas Belides inclitus oras,
Et Clymenes, Merionque potens, Dictysque vocantur,
Minoisque alii quacumque ex parte nepotes.
Poscitur & conjux Helenes: at certus eundi
Non videt infelix, qua res sub mole relinquat;
Nec patriæ damnum, turbandamque Hellada sentit;
Quodque adeo insanum est, formosam credere pulchro
Oebaliden Teucro nec tum discordia gentis
Est animo, cladesque utraque ex parte sequutæ
Jampridem: nec Thesææ est memor ante rapinæ.
Fallitur Atrides: Paridemque affatur, inani
Consilio repetens caussas, subitique recessus
Com-

Commoda, ut optatæ studio conducere pacis
Id valeat, quod tot præclari nominis una
Conveniant Reges, quibus hæc sint ardua curæ,
Et queiscum vario tractari examine possint;
Ipse modo ut maneat, rursusque iterumque precatur.
Annuit immoto is vultu vix pauca loquutus:
Et simulans visu curas, spem pectore celat.
Nec mora Tænario Regi, jamque ire parabat,
Cum falsos dantem gemitus, fictasque querelas
Uxorem alloquitur, lacrimantique oscula figens
Commendat Spartæ cives, populosque merentes,
Et parvam Hermionen: mandat super omnia curam
Hospitis Iliaci.
Inde abit Ægæum discindens remige pontum.
At non sollicitos sors hæc effugit amantes.
Jamque optata diu tandem venisse tuentur
Tempora, nec labor est; concors sententia perstat
Ire viam cessitque dies; nihil amplius obstat,
Nil metuunt, postquam tutos discessus Atridæ
Reddidit invisi, nullaque ex parte requirunt
Officium Theeles: ineunt ipsi improba coram
Consilia, infamemque fugam, nec plura morantur.
Instruit Iliacam desueto remige classem
Dardanus; hinc Helene collectis ordine rebus
Dirum carpit iter, carique oblita pudoris
Tota abit in vetitum, furiisque Cupidinis ardet.
Nec natam, patriosque lares, aut impia famam
Curat, ut illicito vesana incumbat amori.
Nec minus ausa probant comites infanda sequutæ.
Tum læta ante alias Thecle, geminæque sorores
Sanguinis Atrei, famosi criminis ambæ
Participes, sociæque, œstro quas sævus eodem
Exstimulabat Amor: Acamantem deperit Æthre,
Altera formoso Clymene est addicta Cremoni.
Talis, dum pelagi sulcaret adultera fluctus;
Oblata est procul in magno vetus insula tractu
Dicta prius Cranaë, Sporadum intermixta latebris;
Quæ licet asperior, rarisque habitata colonis,
No-

Nota tamen, clari quod nominis educat herbam
Serpyllo similem foliis, ac cespite largo,
Cui lenire cutim, & Venerem placare potestas,
Atque mero infusæ lætos ostendere vultus.
Hic classi requies, blandosque excerpsit amoris
Priamides fructus: cujus ne longa periret
Fama boni, gratæ ponens monumenta quietis
Uno Helenes herbam, atque locum cognomine dixit,
Instituitque sacris templum solenne Diones.
Inde iter inceptum peragunt, & cærula versant.
Nullus tum liquido glomeratus in aëre nimbus,
Nullus erat placido circunfluus æquore vortex,
Et flatu Zephyri tendebant vela secundo.
Ipse repugnantes Boreas tunc mitior auras
Pressit, Erichtheæ repetens sua furta puellæ.
Suscipit infaustum raptor Priamejus omen;
Atque Helenæ thalamos, & non inglorius ultam
Conspicit Hesionen: sed enim contraria votis
Scilicet humanis aliam Rhamnusia sortem
Obtulit, & cœpto fecit desistere cursu.
Nam telluris inops Dido, sed ditior auri,
Pigmalioneas fugiens Sichæja fraudes,
Affuit in medio Trojanis obvia ponto.
Illa quidem patriis haud jure penatibus exul,
Nec sibi ad auriferum sedes optaverat Hermum,
Felicesque Arabas, aut fertilis horrea Nili,
Vicinosque Asiæ campos: quin cauta petebat
Italiam, mundique decus, nisi fata repugnent.
Verum alio infelix agitata furentibus Austris
Inclinarat iter Græcorum ad littora versus.
Quæ procul ut vasto conspexit in æquore Teucros
Objectas inferre rates, jam gnara malorum,
Et graviora timens (neque enim metuisse cavendo
Adversa indignum est) classem subsistere jussit.
Interea solido direxerat ordine proras,
Et pila, & contos, & ferrea vincla, trabesque
Struxerat, harpagonasque, informiaque armamenta,
Quum prior aurasum Phœnissa aplustre virago

Im-

Impellens Tyrios dictis accendit & ausu
Egregio, suadetque ulcisci conjugis umbras.
Nec secus Hectorides Cretenses tendere contra,
Cappadocesve ratus piratas, quive Pelasgum
Sæpius incursant Cilicum navalibus æquor,
Multijuges statuit porrecta in cornua pinus,
Implicuitque leves stabili compage carinas.
Hinc tribulos, plumbumq; picemq;, & sulphur, & ignes,
Telaque terrificique parat tormenta fragoris.
Præterea Æneam mittit, qui verbere crebro
Undam agitans prima exploret discrimina Martis,
Jamque ille haud procul intrepidam properabat Elisam
Sævior, & pugnâ explessent præcoce furores:
Nec Carthago olim, vel fors nunc Roma maneret.
Quum Sol hesperiis condens in fluctibus orbem,
Noxque incerta animis ardentibus intercessit.
Inde fatigatis repetentes agmina tonsis
Lassatos curare artus, & ubique locantes
Excubias atris speculari infida tenebris.
Tempus erat quo cuncta suis animalia curis
Solvit primus amor somni, quum Cynthia nobis
Imminet, adversoque micat sub cardine Titan.
Tum Regina sago recubans Sidonia vili,
Ambiguam sero captarat lassa quietem.
Ecce viri remeans a sedibus umbra beatis
Tales visa pio est effundere murmure voces:
Ille ego sum, Dido, cui maxima conjugis olim
Cura fuit, dum felices simul egimus annos.
At postquam infandâ dissoluit cæde hymenæos
Frater, & infernas solum detrusit ad umbras;
Sollicito manes, & nunc Ducis ante tribunal
Tartarei, assiduosque Hecatæ simul edere questus
Non moror, eventu ut cedant tibi vota secundo.
Ipsa maritali lustrasti funus honore
Corporis effossi, & celasti marmore bustum.
Hinc ego (sunt justis sua præmia) vere potitus
Perpetuo, patriæque ad sum felicis alumnus.
Ergo meas animi penetralibus accipe voces,

Quæ feri obſervent utinam mandata nepotes.
Deſere fatales pugnas, infauſtaque ſemper
Bella ſequi, nec ſic noſtros ulciſcere caſus.
Nam neque Pygmalion, quam cernis in æquore claſſem,
Ducit; & hoſtiles dux non oſtenderet iras,
Ni prior audaci tentaſſes prœlia remo.
At fuge Tyrrhenos dulcis Sichæia campos,
Diverſoque aliam ſortire ſub æthere ſedem;
Quod ſimul ac profugæ fatalia mœnia genti
Fixeris, hæc precibus veniet ſors proſpera noſtris.
Arduus extremos ubi Gallia tangit Iberos,
Surgit apex, latere in pelagus qui tendit utroque,
Forte Pyrenæum dicent, nam monte frequentes
Lucos Silvicolæ Paſtores igne cremabunt,
Inde fluens calidis argentea bractea venis
Occluſum oſtendet locupleti in rupe metallum,
Quo claram Tyrii patriam, ſceptrumque parabunt
Immenſum. quid enim mortale potentius auro?
Dixit, & intentam monitis excuſſit amantem.
Paruit illa viri dictis, demiſſaque tendi
Vela jubens, tandem variis agitata procellis
Condidit in Lybico venalem littore Byrſam.
Interea trepidæ metuens Sichæus Eliſæ,
Ne rapido inſtarent fugientibus agmine Troës:
Invocat Elyſios manes, Herebumque potentem,
Et mox Iliacas miro ciet impete naves.
Jamque illæ ut ſteterant, curſu vertuntur in Eurum:
Vixque fide dignum eſt, pinus abiiſſe natantes
Ocyus, Eoo quam ſtridula cuſpis ab arcu
Evolat, aut quam avidus prædam quum deſpicit ales!
Segnius & celeri ſimulat deſcendere lapſu
Sidus, & excuſſum demittitur æthere fulmen:
Tum quoque flaminibus nullis, ſed concita motu
Vela tument, mugit clavus, ſtridentque rudentes.
Scilicet obſtupuere omnes, hebeteſque ſopore
Prærepto, proras crebro & percurrere puppes.
At quid agant? nec enim ſiſti tunc arte, nec ulla
Vi potuere rates; auget nox alta timorem,

Mensque memor sceleris: jam solo id numine Divûm
Evenisse putant: sed iniquum in crimine Regis
Imperium excusant, superosque frequentibus ergo
Sollicitant timidi votis: at Dardanus astrum
Suspiciens Veneris, tacito vix murmure, cœli
Implorare fidem, & Divæ promissa recensens,
Ejus se nutu impulsum, jussisque suasum,
Nec falli fas esse Deis auctoribus ullum.
Tum matutino Phrygiis apparuit ortu
Lucifer, & dubio firmavit lumine cursum:
Jamque novam pallens lucem ostendebat Apollo,
Purgabatque udas tetrâ caligine terras;
Quum procul apparet turris, tabulataque nautas
Summa monent pelagi vitare pericula falsi.
Hanc fertur celso sic vertice Sostratus olim
Erexisse super scopulum, ne tanta pateret
Externis jactura viris, nam cautibus æquor
Difficile ignaros reflexis falleret undis.
Protinus exultant Teucri, terramque requirunt.
At vada perlustrans clavumque & dirigit axem
Puppe sedens altâ rector, nautisque superbe
Intonat, & magno torquet terrore flagellum.
Sicque diu refluis lassato remige tandem
Fluctibus, optato consistunt littore Troës.
Hic extrema duos tellus Ægyptia colles
Proiicit in pelagus, per quos Pharus insula tractu
Clauditur oblongo, geminosque ad cornua portus
Efficit: Eoos Acrolochias aspicit ortus,
Hesperias alter Eunostus vergit in oras.
Quo postquam egressa est totis Priameja castris
Turba, Deis reduces instruxit Dardanus aras.
Ipse coronatis Helenâ comitante capillis
Prima Salutari solvebat vota Dianæ.
Proteus interea Neptuni sede relicta,
Cæruleique gregis studio, de more vetusto
Gaudentes populos, gratamque inviserat urbem,
Atque graves abigens curas, magno agmine campos
Circumierat, trepidamque sagaci indagine prædam
Im-

Immanesque feras multo sudore premebat.
At postquam occiduos procul inspexere recessus
Solis equi, celeres declivi tramite currum
Pone trahunt, notasque diu sitientia in undas
Labra, & spumantes properant immergere rictus.
Tum quoque defessis gratæ indulgere quieti
Tempus adest Phariis, reflexaque cornua buccis
Aptant, & tumidis, quanta est vis, faucibus efflant.
Ilicet emissis reboant clangoribus antra.
Prataque cum sylvis, & densior arbore lucus.
Inde canes variis strepitum latratibus augent
Æthera scindentes, & quo paulo ante solutis
Gaudia testati vinclis, dum sanguine pasci,
Et simul hostiles sperant evertere fœtus,
Nunc simili [sua cura feris] clamore queruntur,
Impastique dolent, & multi ad claustra reduci.
Nec mora conveniunt trepidi, aptaturque paratis
Copula, nectunturque suis sua vincula millis.
Illi autem æternâ contenti pace revertunt:
Nam neque sollicito sulcantes remige pontum
Infestasque artes, atque impia bella perosi,
Ocia securo vitate inimica labore
Inde sitim valido extinguunt sudore receptam,
Et placidam assiduo carpunt sudore quietem.
Qui læti curas removent sudore diurnas.
Jamque propinquabant primi, præmissaque longo
Ordine prodiderat venientem pompa Tyrannum;
Cum Teucer prædæ metuens, postquam omnia cautis,
Disposuit signis, tum primum occurrere Regi
Censuit, assuetumque Ægypti doctus honorem
Ad genua injunctis manibus, sic Protea supplex
Affatur. Si magna tibi vis cognita dudum
Fortunæ, & pelagi, cunctisque exinde timendum est:
Æquum erit, ut nostros foveas Rex optime casus.
Troja mihi natale solum, Priamusque superbæ
Rex Asiæ pater est, & quæ tulit Hectora mater.
Ille quidem (ut semper genitorem gloria nati
Excitat & virtus fit clarior omnis agendo)

Ne

Ne mea si qua subest, ævo torperet inerti
Insita vis animi; classem, sociosque paravit.
Et primum ad veteres jussit dare vela Mycenas,
Si qua hostes possent induci ad fœdera Graii.
Jamque ego tractatâ, sed frustra, pace redibam,
Atque omnes pelagi casus superasse videbar:
At vetuit, votumque diu fors vana fefellit.
Namque per Ægæos classis contraria fluctus
Obstitit, & cœpto fecit desistere cursu.
Nox erat, & prima sperabam prœlia luce,
Quum vis mira freti, seu vis fuit illa Deorum.
Compulit insolita nox tantum errare procellâ.
Et quoniam magis esse solet suspecta latentis
Caussa fugæ [caput hoc testor superosque minaces]
Hæc nos haud vestris pacata ad littora damnis,
Nec venisse dolo; sed vi pelagoque coactos.
Tu profugos admitte precor, si præmia tanti
Officii exspectas, aut te clementia summo
Sceptro digna movet, vel priscæ stirpis origo:
Namque Phryges hominum fama est vixisse priores,
Unde trahit sobolem Memphis cognata secundam.
Hæc licet audierit commoto pectore Proteus,
Ambages Paridis fictas, & crimina noscens,
At sic pauca refert: Prognate e sanguine gentis
Laomedonteæ, nec tempus plurima fandi est,
Nec locus; at requies captanda, & quæ hospita cunctis
Aula patet, nullosque arcere penatibus unquam
Sueta, pio vos hospitio laribusque benignis
Suscipit una omnes: mecum succedite tectis;
Hic tuta est statio: dabitur lux altera nostris
Colloquiis, longoque mihi sermone terenda.
Hisque simul Phariam Teucris comitantibus urbem
Ingreditur, simul & Trojanæ plurima classi
Ferri dona jubet, niveæ funalia ceræ,
Et fructum Cereris genialem, & munera Bacchi,
Arboreos etiam fœtus, tum pinguia septem
Viscera taurorum: verubus pars assa rotatis,
Pars infrixa adipe, atque undanti elixa lebete.

Sic

Sic igitur, quique in tectis, ratibusque morantur,
Dardanidæ penitus gaudent, pelagique labores
Convictu, ac vino pendunt, & corpora curant.
At non Iliacus curis absolvitur heros,
Sed placidos lusus, elapsaque gaudia dudum
Irrequietus amor tristi formidine pensat:
Cuncta timet, scelerisque memor, pulchræque rapinæ,
Et simul ambiguum pectus, suspectaque Protei
Verba putans, odit læto convivia plausu,
Insomnemque agitat noctem mens conscia noxæ,
Innumeros animo curarum suscitat æstus.
Et jam si qua foret digressûs copia, primum
Pergat iter, solusque Helenâ comitante recedat.
Verum incerta fugæ ratio est, & mœnibus urbis
Clauditur, & gyris ingentibus Amphitrites.

LIBER TERTIUS.

Interea miseris lucem mortalibus almam
Protulit e roseo conjux Tithonia curru.
Hinc surgit jubare exorto Priameja pubes
Stipatura Ducem, cumque imo in limite cœli
Lustraret radiis magis alta cacumina Phœbus,
Ad Regem simul accedunt, tum sacra parabat
Ille Jovi summo, & Paridem in penetrale vocari,
Arcanumque adytum mandarat, eoque Cremonem,
Atque Anchisiaden, magnoque Antenore natum,
Nulla mora est; animis pariter nutantibus aras
Secretas adeunt, & raro inspecta profanis
Antra viris: aderat mediâ pius æde Sacerdos
Inflexis genibus, rectoque sedilibus altis
Pectore inhærebat spectans orientia Solis.
Proxima fumanti redolent altaria thure,
Luminibusque micant, variisque affixa figuris
Signa super, tabulæque & certa volumina vatum.
Ipse ergo, Iliacis templum subeuntibus, ullo
Non motus nutu, sed longo murmure dudum
Numen adorabat, votisque ardentibus omnes

Cor-

Corporis affecti curas, & pondera molis
Terrenæ excutiens, paulatim ad sidera puram
Mentem extollebat, superosque solutus adibat.
Ecce autem subito aspectu pallescere visus,
Sanguis abit, nullæ apparent in corpore vires,
Nec venas, artusve, aut pulsat spiritus auras,
Intentisque oculis, & parte immobilis omni
Hæret, ut exanimum corpus, gelidumque cadaver,
Aut opus, egregio quod tandem marmore finxit
Docta manus, tota penitus compagine vivum
Assimulans, cui sola animæ vis deficit alma.
Verum ubi jamdudum monstrum hoc mirabile Protei
Attonitis juvenes animis stupuere, vicissim
Ambigui sese aspectant, nec panditur ulli,
Quid speret metuatve; adeo tum visa repente
Lux illi emicuisse oculis, torpensque moveri:
Non secus ac longo e somno atque e nocte profundâ
Qui primum excitus, subiit vitalis ab omni
Parte vigor, solitoque intingitur ora colore.
Mox ubi cunctatus paulum sese ipse recepit,
Hæc solio incumbens divino est ore locutus,
Dardanii heroës, quæ vestros plurima sensus
Relligio, mixtaque premat formidine cura,
Cernere conspicuum est: quando hæc miranda Deorum
Atque ignota prius licuit tam clara tueri:
Sed, postquam fatum alterius, Numenque coëgit
Cœptum linquere iter, vosque has accedere terras,
Plura manent: quod frustra alii multa arte requirunt,
Vobis sponte datur sæclis patranda futuris
Noscere, sic placitum æterno quandoque Tonantî,
Ut late pateat cœlestis gloria doni.
Ille igitur sola mundum qui mente gubernat,
Egregius scelerum vindex, prudensque bonorum
Largitor, callere dedit mihi munere raro
Præterita, & quæ nunc instant, casusque futuros.
Haud satis idem etiam incolumes mihi protulit annos
Expertes penitus necis, & mirabile corpus
Concessit varios ultro aptum inducere vultus,

Et volucrum ac pecudum formas, undiſque natantum,
Rerumque omnigenas facies diverſaque monſtra.
Nec minor inde fuit Neptuni gratia, curam
Qui gregis æquorei ceſſit, pelagique potentem
Eſſe Deum, tribuitque coli ſolennibus aris.
Nec tua Priamide, dudum me præda fefellit,
Mendaceſque doli, nec quæ te pœna maneret;
Cujus ſumma manus ſocios in crimen adegit.
At nolunt hoc fata Deumque immobilis ordo
Plectere nunc facinus, quod non impune relinquent;
Namque ultrix Superûm lente ſeſe admovet ira,
Subſiſtenſque diu tolerat ſcelerata nocentum
Vota, queant ut jam putres abſtergere labes.
At, ſi quem averti a noxis ſpes nulla ſuperſit,
Protinus effuſas vindictæ laxat habenas.
Conpenſatque ſevera moras graviore flagello:
Sed quæ juſta Deis ira eſt? quando omnia nutu
Ipſorum eveniunt, quodque eſt ſuper æthera ſcitum,
Evitare nefas: aut quæ tum pœna coactos
Æqua manet, cum fata trahunt? Venus imminet Idæ,
Inſanoſque animis obliqua enutrit amores.
Inde autem infames Latonæ nata Mycenas
Obducto inſpectat radio, bellumque minatur
Efferus Armipotens, Senior cui falce recurvâ
Jungitur, ardentes protendunt ſidera criſtas,
Et medius placido connivet Juppiter aſtro.
Cui vis ergo fuat cœleſtes fallere motus?
At pater omnipotens proprium dedit omnibus ultro
Arbitrium, prava ut rectis præferre liceret,
Et quamvis ſummi nutu genitoris agantur
Cuncta, nec invito fieri quid Numine poſſit;
Haud tamen arctamur, ſed libertate perenni
Humano aſſiduas verſamus pectore curas,
Mox placitum ſponte eligimus, ſequimurque volentes.
Cumqae ſuperna aliquid portendunt ſigna futurum,
Id Deus e ſummo præſens adſpectat Olympo,
Terriſque ante diem demonſtrat imagine cœli.
Sic igitur ſcelere indigno ſuccenſa per orbem
La-

Late odia, & bellis ardentes undique terras
Conspicio, hinc longo tandem post tempore regni
Excidium Phrygii, Priamumque extrema ferentem,
Cunctorumque fere natorum funera; nec te
Gaudentem rapto infelix vis ulla juvabit.
Mox etiam intueor palantes omnibus undis
Relliquias Troum, & diverso in littore fusas.
Heu sortem humanæ gentis ratione carentem,
Quæ cum dura venit, numquam uno vulnere lædens.
Damna frequens parat, & vix lapsa sequentibus urget,
At contra si lenis adest, nova gaudia semper
Felici accumulat, donisque recentibus auget.
Haud aliter postquam adversis exercita votis
Jam Fortuna diu fuerit, deponet acerba
Sponte odia, & quantum fundo depresserat imo,
Tantum sublimi feret altam in vertice gentem.
Vos juvenes palma hæc spectat, vos tanta manebit
Spes, olim Italico quæ tantum accedet honori.
Et, te nate Dea, primum qui classe procellis
Jactata innumeris venies, ubi Tibris in æquor
Influit, atque armis hic parta conjuge sedem
Constitues, ponet mutandam filius urbem
Sylvius, hinc Gemini demum Mavortia proles
Albanas linquent arces, & mœnia Romæ
Romulus Æneades occiso fratre locabit.
Hic igitur miranda loci primordia, sceptrum
Orbis ubi stabitque caput: namque æmula virtus
Ingentes humili eventus prædicet in ortu.
Dumque libens recolo, quæ pace, & plurima bello
Roma geret, totque heroum, tot clara virorum
Pectora: mens hæret potiusque ardentia cœlo
Lumina, & Oceani fundo numeremus arenas;
Id loquar, Ænea, gentem nulla afferet ætas
Postera, quæ major, populove æquanda Quiritum,
Nec quem orbis reliqui clades, moveantve rapinæ.
Quandoquidem regnum omne ingens, summiq; potestas
Imperii ferro violenta exordia semper
Aut cæpere dolis; sed longo tempore demum

Consensum præstant populi, assuetisque volentes
Subiiciunt se deinde jugis, tum jure creare
Legitimo Reges censent, rerumque potentes.
O fortuna hominum, & vitæ mortalis iniqua
Conditio, humanæque vices, quæ cuncta rotatu
Volvitis assiduo, solitoque errore perennem
Lætitiam exosæ supremâ in parte locatos
Ad sedes fato urgenti detruditis imas.
Quæ tot jura dabit populis, totque urbibus ingens
Imponet regnisque jugum, mox subdet eisdem
Cervicem misera, atque vicem collapsa rependet.
Sed tamen egregium est felici sidere nasci,
Et condi ominibus lætis: en Roma futuris
Tot devota malis, summum haud deponet honorem;
Primam etenim veræ sedem pietatis adepta
Pontificum titulo formidandisque tiaris
Major erit, miroque hic propagabitur auctu
Relligio, quæ dehinc variis agitata procellis
Ambitione patrum, & serpentibus undique luxu
Immodico errorum sectis, tandem ultima victrix
Ad mores renovata pios in sæcula tendet.
Ergo illis felix ævum, divinaque large
Dona ferent Superi, quos tanti muneris olim
Auctores dederint: at vestri hic seminis unus,
O socii, Divûm celsâ illâ in sede locandus
Occurrit, columen sacri qui nominis ardens
Proteget, insignis fama, reque amplior ipsâ;
Tum specie, atque animo, & præstans virtute, piorum
Anceps Concilium, & studia in contraria versum
Componens, satagет rebus succurrere lapsis.
Verum ego cur mœrens, bilique accensus amarâ
Prætereo, quæ dira sacros sententia patres
Impellet duram Hesperiis indicere legem;
Ut Capitolinos posthac Germania Reges
Ad septem procerum nutum legat, unde tot annos
Urbesque & populi, leges, fascesque requirant.
Quod si amplo, varioque situ, si mole virorum,
Et numero, atque opibus terras superambiat omnes:
Sat

Sat fuerit si in conventu suffragia tanto
Æqua ferat, summosve aliis sociarit honores.
Sed, quoniam fuerat monitis fatalibus ante
Decretum Augustæ culmen ditionis ab ortu
Ad Solem occiduum cursu deferre perenni;
Sors quoque ad extremos hæc demum tendet Iberos.
Namque ipsis dabit externo de stemmate Regem,
Quem summo ornatum sceptro tam læta fovebit,
Quantum aliquem Æneadum, rerumque ad sidera tollet
Gestarum fama, & domitorum gloria Regum
Verum etiam ille suos manes patietur, & isdem
Temporibus Deus orbem alium, penitusque repostas,
Atque diu ignotas, alioque sub axe jacentes
Ostendet nostris terras. quarum undique gentes
Mirentur novitatem, alias speciesque, habitusque,
Naturasque hominum, cœlique, solique, marisque.
Montibus hic, fluviisque auri, argentique redundans
Copia: tum certo fiet manifesta periclo
Antipodum via, sed magnus dum cetera vates
Prosequitur, casu incertum est nutune Deorum
Ecce Anchisiadæ subitus sopor occupat artus,
Excelsusque thoro sensu languente cadit vir.
Pectora tum comitum casu tremefacta repenti.
Verum ipse ut spatium nactus paulisper anhelis
Flatibus, atque gravi dehinc murmure respiravit;
Sic iterum: o juvenes, ultra quid fata reposcant
Æneam nunc scire nefas: nec pauca supersunt.
At non cuncta uni Superum prudentia defert.
Vos etiam præclarus honor, stirpsque alta sequetur;
Utque ambos nunc exagitat par cura suorum,
Sic pariter sævi ereptos discrimine belli
Eventus varii, fallacesque æquoris æstus
Extremo tandem Adriaci maris aggere sistent.
Hic partitus opem, gentesque, & sacra Cremonæ,
Invitum fesso cum patre Acamanta relinques,
Et sedem inde aliam fato ducente requirens
Idæo Eridani penetrabis in ostia remo.
Sed postquam adverso ductaris gurgite pinus,

Attigerisque diu medium vix fluminis alveum,
Qua procul uberibus pandet se Insubria campis:
Ecce novum dictuque ingens, at numine Divûm
Iliacas puppes rapidæ alti verticis undæ
Impellent, dextroque infigent littore proras,
Nec studio, aut poterunt divelli hinc viribus ullis.
Tum manifesta aderunt iterum præsagia Teucris.
Namque agro visa explorans delubra propinquo.
Fatalem Jani invenies & conjugis aram.
Ille quidem spretor bellorum, & pacis amator
Ostendet sedem hanc profugis, requiemque paratam
Quæ tu monstra sequens, atque aura affatus Olympi
Hic muros statues, quos instar navis in orbem
Signabis, malique loco prisca æde relicta
Annua decernes Jano cum conjuge gratus
Sacra, tuique addes fulgorem nominis urbi.
At validis posthac Æneja Roma colonis
Præsidium imperio hic statuet, quo tutius hostis
Barbarici evitent damna, insanosque tumultus.
Sævitiam prius ipsa tamen passura suorum,
Quam belli cladem externi, felicius ævum
Mox ducet, fatoque diu meliore fruetur.
Quandoquidem templis domibusque extructa superbis,
Ingeniis armisque vigens atque ubere campi,
Italicas inter celsum caput efferet urbes.
Quod si omnes rerum eventus, & gesta referrem,
Nec mihi multa dies, nec vox, aut lingua loquenti
Sufficerent: immenso igitur quamplurima saltu
Transiliens, longo post tempore gesta silebo:
Donec viperei fato inclinante manipli
Exurget juvenis, cœlo quem Sfortia gignet
Flaminio, Italicis præclarus Sfortia bellis.
Huic natam Rex Insubrum, solamque parenti
Progeniem thalamo junget, dignisque hymenæis.
Et vestram titulis cedet dotalibus urbem.
Ipse diu Ausoniæ signis victricibus oras
Percurrens, postquam socerum suprema cadentem
Fata petent, invicto animo, validisque Cremonæ
Præ-

Præsidiis summa audebit, tum stemmata, resque
Conjugis accipiens, Insubrum regna tenebit
Felix, constituetque optatæ fœdera pacis.
Hujus ego egregias animoque, & corpore dotes
Quum repeto, ac gratum linguæque orisque decorem,
Tum pectus pugna intrepidum, præsentia nec non
Consilia, & bello fortunam, atque inclita facta;
Præteritis vix major erit, sæclisque futuris:
Hinc nimio ut luxu pariter galeæ aptus & armis
Natus sceptra reget: sed, postquam interrita magnis
Ipsum ausis celebres manus obtruncarit ad aras,
Filius imprudens regni juvenilibus annis
Succedet, solo genitorem nomine reddens.
Ecce autem tristi patruus rumore sequetur,
Quem rerum præstantem usu, gravibusque tumentem
Consiliis, longum Hesperius mirabitur orbis.
Sed quam vanæ hominum curæ, nimiumque procaces
Fortunæ lusus! nam majus ut horrida robur
Ostentet, cæpta evertit malefida potentum.
Ille igitur Celtarum armis claustra ardua pandens,
Italicam abrumpet non tali mente quietem.
Namque aliis bellum intexens horrenda parabit
Fata sibi, & Latio miserandæ exordia pestis.
Aurea tum latè florebunt lilia, donec
Alter avi referens præclarum Sfortia nomen,
Externo auxilio, civilique agmine, & omnis
Assensu Ausoniæ, sedes intrabit avitas.
Sed gravis hic labor, & valido tentatus ab hoste
Sæpius, evertet bello tria castra trienni.
Tresque duces, qui tot casus, & funera, totque
Experti clades, Ticini ad mœnia tandem
Spectabunt Regem illum animo membrisque opibusque
Ingentem, captivum adversæ haud cedere sorti.
Ergo idem Hispanas primum ducetur ad oras.
Cæsarei at proceres hunc magni criminis ante
Delatum, regno erepto vixque arce receptum
Et vallis, & fossâ, & milite circumsident.
Quæ non damna feret, quæ non miseranda videbit

Hic ipse, atque graves infesto ex hoste ruinas?
Nec tantum id sileam; quamquam omnes debilis artus
Morbo acri, & rebus modicis, speque ausus inani;
Haud tamen ante loco cedet, quam tristis egestas
Extrema, & fame defectum penuria coget.
Jamque anceps feror, an miseram sors improba sedem
Sfortiaco heroi, aut felicem læta pararit:
Quando ipsum exitio populorum, omnisque tumultu,
Europæ, ac patriæ damnis rerum omnium egentem
Excierit, totoque hærentem corpore, & ægrum.
Verum parte alia adspirans tot ubique periclis
Elapsumque malis, contra tot tela, tot hostes
Proteget, & certo pacabit fœdere regnum.
Scilicet hæc superis primum laus inde Cremonæ
Debita erit: nam, quæ sceptri primordia figet
Sfortiaci, feret auxilium plerumque cadenti.
Quin hic filii alid, genio impellente recludam.
Quamquam etenim sacra Romani in classe senatus
Optari dabitur cunctis, nullamque galero
Purpureo gentem excludet; longum tamen una
Urbs tua tot decorata bonis, tot dotibus omne
Promeritura decus tam clari muneris expers,
Et caritura diu est; donec pia numina sortem
Mutabunt, varioque astrorum lumine fructus
Trunca novos arbor valido dabit incremento.
Hæc effatus erat Proteus; & plura tenebat
Promenda: at longo fatorum examine fessus
Substitit: illi autem festini ad littora tendunt,
Pertæsique iter, & peregrinæ incommoda terræ,
In patriam reditum exoptant, finemque laborum.

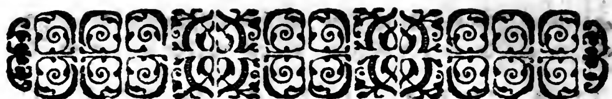

FABII SFORTIÆ
FOROJULIENSIS.

Contra Selimum.

Per mare dum pedibus, per summa cacumina remis,
  Insuetas Xerxes audet inire vias;
Confusas leges, fastusque exosa superbos
  Fortuna insanum perfida rupit iter.
Quique olim fuerat Neptuno vincla minatus,
  Pensavit vili post sua facta fuga:
Sic tu sæve Selin, dum spe tecum omnia vincis,
  Adversoque audes bella movere Deo:
Et Venetum contra cupis adventare Leonem,
  Et sanctas fidei dilacerare comas:
Vinceris ut caussa, pariter sic vinceris armis:
  Sic etiam posthac semper inermis eris.
Quodque Cypro damni dederas, tibi fœnore magno
  Id Leo in Joniis reddidit ultus aquis.

Ismarium exiguo periturum tempore monstrum
  Dixerunt vates, credite, vera canunt.
Namque animal lethale vomens e pectore virus
  Mortifero immites quod necat ore feras,
Hoc insigne Pater, claris fatale triumphis
  Maximus a Decimo Tertius omen habet.
Scilicet hæc nobis dant signum insignia: serpens
  Barbarus aspectum procidet ante tuum.
Auguror hoc tibi summe Parens, nam clara sereno
  Fulserunt cœlo sidera: victor eris.

BAPTISTA SICULUS

In Auctoris Persona, ad Lectorem.

INgenium superasset opus nunc Dædale; si me
Legisses, validis volitare per aëra pennis
Vidisses teneri trepidantia brachia nati,
Et posset Siculus totum quâ verteret orbem
Inventâ gaudere basi, curaque solutus.
Si quis Hyperboreos ardet discindere montes
Æmulus assiduo superet Babylona labore,
Condat & excelso pendentia culmina Olympo.
Velificatus Athos narratur, jungere terras
Pontibus humana instruxit sollertia, sed te
Non minus ista juvent volumus, quam pagina signat.
Nostra oppugnabit munitos machina muros
Cautius, hac poterit sese hostis ab hoste tueri,
Terrigenisque minus nocuissent tela Tonantis,
Frustra & Trinacrii sudassent brachia fabri;
Enceladus siculâ nec jam premeretur arena.
Quo privata domus, quo Regia tecta struantur
Ordine, quo loca sacra Deûm ornes, quove profana,
Certus eris, quo rura colas, quam fertilis illinc
Surgat ager, læta ut capiant vix horrea messes.
Inde operum vitia emendes; qua regula, quemve
Quisque modum rebus tandem proponat agendis.
Accedit post hæc Romanæ gratia linguæ;
Si te forte juvat nulla pallescere culpa
Eloquii, eloquium hic est, quodque imiteris habebis,
Et quæ nulla tibi veterum monumenta dedere

Hic

Hic noſces, lector, meas ſi volvere chartas
Non pigeat, loculiſque tenax ſi incumbere avaris
Dediſcas, largas ſi bibliopola ſonanti
Impleat ære manus, noſtros legiſſe labores
Non te pœniteat, celeri quos callidus arte
Impreſſor doctæ perſtrinxit robore dextræ

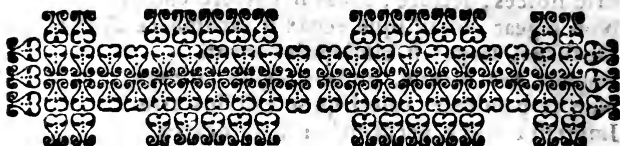
MICHAELIS SILVII

Ad Titianum pictorem.

A Te uno pingi voluit Titiane Diegus,
  Pictores unum quem probat ante alios.
Qui ſibi tam ſimilem facis hunc, ut dimidiatum
  Se credat: magnum hoc: efficis arte tamen.
At contra ſuaves mores, & pectus, & illud
  Tam cultum ingenuis artibus ingenium
Formari a ſe uno voluit Titiane Diegus:
  Quanto eſt hoc quam illud rectius, & melius?
Qui pingenda tibi quæ ſunt moritura reliquit,
  Formanda aſſumit non moritura ſibi.

BAPTISTÆ SPAGNOLI
MANTUANI.

Ad D. Falconem Protonotarium.

SUnt propria, ſunt qui niteant virtute parentum:
  Falco, tuam radiat ſplendor uterque domum.
Sed tuus eſt major: nam quidquid laudis in omnes
  Sparſit avos virtus prodiga ſolus habes.

In eumdem.

Si te triſtis adit quiſquam, cur lætior exit?
  Falco, tuum Charites concomitantur iter,

Eidem.

Cur male cuſtodit tua janitor atria, Falco?
  Quod ſcit in occulta turpe domo eſſe nihil.

Ad eumdem.

Cur tibi tam levis eſt, cur tam jucunda ſenectus?
  Libera quod vitiis tota juventa fuit.

Ad Franciſcum Gonzagam Pr. Mant.

Dant ſua Romanis victæ cognomina gentes,
  Et jam patratum teſtificantur opus.
At nondum victi dederant tibi nomina Franci:
  Hæc tibi venturæ nuntia laudis erant.

In-

Infans a lupo invasus.

Fert lupus infantem prensa cervice: pater se
Proripiens nati pendula crura tenet.
Dum rapit, inde fames, pietasque ardentius istinc,
Heu, tulit hæc truncum corpus, at illa caput.

In Pamphilum Saxum.

Pamphilus & Saxum duo sunt contraria in iisdem
Nominibus: saxum friget; amor, calor est.
Sed tamen ignescit saxum, atque tenacius ignem
Servat, at & cœlo saxa pluisse ferunt.
Pamphilus est igitur saxum, quod ab æthere venit
Igne calens, quo Sol, quo Venus alma calet.

In Codrum.

Ilias in genibus; spumat manus una lebetem;
Una veru versat, tres obit iste viros.

De Falcone.

Cum Deus extructo terras inviseret orbe,
Cunctaque de veteri cerneret orta chao:
Natura ex utero traxit duo pignora, quorum
Nutibus humanæ dividerentur opes
Virtutem Sortemque vocant: temeraria Sorti
Frons fuit; at Virtus casta, modesta, proba.
Mentis inops, orbamqste ferens Sors lumine frontem;
Justitiam nescit, consilioque caret.
At virtus gravis, æqua, sagax, innoxia, verax:
Pondera, mensuras corrigit & numeros.
Quod jubet utilitas, Virtus, quod poscit honestas
Præstat; inaudita nil ratione facit.
Sors autem quidquid præceps sine lege libido
Suggerit; instabili datque, adimitque manu.

Ipſa ſibi ſatis eſt; ipſa eſt ſibi præmia Virtus:
  Sors eſt, præter opes, & ſine honore nihil.
Has ſibi, quod nemo potuit ſine Numine, tandem
  Evaluit Falco conciliare duas.
Nec mirum: quoniam quiſquis veneratur Olympum,
  Ipſe ſibi cœlos ſubiicit, ipſe Deum.

Cur poſthabeantur boni.

Sponte malos homines, & noxia gramina nutrit;
  At melius ſemen ferre recuſat humus
Mitior eſt propriis, alienaque pignora ſemper
  Tractat inhumana dura noverca manu.
Vir bonus eſt cœli, malus eſt telluris alumnus:
  Quos igitur cœlum diligit, odit humus.

De Virtute.

Plurima Virtuti laus hic: at præmia nulla.
  Nam Deus illius præmia ſolus habet.

De eadem.

Eximiæ claros cur ad Virtutis honores,
  Ex humili plures vidimus ire loco?
Pauperibus Virtus quia ſit ſine dote maritis
  Nubit: habet grandes Sors opulenta viros.

Ad Falconem.

Innumeros Phœnix, & Phœbi nuncius annos
  Vivit; Hamadryades tempora longa Deæ:
Sæcula tot cervus, tot vivit ſæcula cornix:
  Aſt hominum paucis vita diebus abit.
Recte igitur, Falco, major tibi cura dierum
  Quam ſit opum: redit æs; non redit ulla dies.

De Natura Amoris.

Omnipotens jaculis, metuendus & igne Cupido,
Qui ſibi mortales ſubiicit atque Deos.
Audentes animos amat, & ſublimia corda
Gaudet ad eximium ſollicitare decus.
Ignipotens ideo, quia amat ardere medullas,
Pectoraque excuſſo fert animoſa metu:
Aliger eſt, quoniam terris petit alta relictis;
Et ſecat excelſas, difficileſque vias.
Ambulat armatus; quia diligit arma, virumque,
Qui gerit audaci bella ſuperba manu.
Legimus Alcidæ curas & Achillis amores,
Oënidæ ardores, Tantalidæque dolos.
Adſpice Leandrum tumidos contemnere fluctus,
Et dare ventoſis penſile corpus aquis
Perſeus audaci veniens per inane volatu,
Æquoream valido ſuſtulit enſe feram.
Et Paris invaſit fauſto Lacedæmona raptu:
Unus amans tanta fortior urbe fuit.
Multa poteſt, fateor, Virtus, Rhamuuſia multa.
Sed tamen in nobis prædominatur Amor.
Quando amor in mentes cœlo delabitur altas,
Protinus heroas, ſemideoſque facit.
Hi ſunt, qui factis celebrant illuſtribus orbem,
Et quorum penetrat nomen utrumque polum.
Hos igitur ſtimulos, iſtas generoſa juventus
Diſce pati flammas; & ſapienter ama.

Ad Jovianum Pontanum ex tempore.

Cum legerem nuper, curis accenſus amaris
Uranien, Pontane, tuam lucentiaque aſtra,
Et cœli ſtellantis opes; egreſſa repente
Luxit, ut expulſa Sol tempeſtate, voluptas:
Carminibus vis tanta tuis, quantam neque Circe
Nec Medea ſagax medicis invenit in herbis.

Tri-

Tristibus adplaudunt animis, & grandia cantu
Dulcisono totam rapiunt in gaudia mentem.
Hoc erat Amphion quo mœnia surgere fecit;
Hoc erat Orpheo quod agebat flumina plectro.
Felices igitur tua qui cunabula primum
Et sacri videre ortus primordia campi.
Sic cœlo in nostras est tanta potentia mentes,
Ut canit Uranie; tanti si credere fas est
Esse vagos astrorum ignes; Cyllenia certe
Flamma tibi nimium favit nimiumque potenti
Sidere Phœbeum pluit in tua pectora carmen.
Te virides inter lauros Bajanaque tempe
Per loca quæ fertur coluisse Papinius olim
Pierides aluere Deæ: nos inter opacas
Mincius eduxit salices per aquatica rura,
Inter arundineas, lutris ubi tecta, lacunas.
Propterea mea fila situm sensere palustrem,
Et rudis ex trunco nobis formata saligno
Est lyra, & articuli resides, & inutile plectrum.

Ad Comitem Fregosinum Campofregosum.

Dulce Musarum decus. & voluptas,
Patriæ splendor Ligurumque princeps,
Quem fovet dulci gremio recepium
Hospita Manto;
Impio postquam Genuæ tumultu,
Missus ex alto Phlegethontis amne
Jura subvertit placidamque pacem
Nuntius Orci,
Te decet magnos animi dolores
Atque Neptuni salientis æstum
Ferre, & accenso Jove fulgurantem
Fortiter iram,
Rebus adversis agitata virtus
Crescit, & robur cruciata longo
Sumit attritu, meliusque terso
Candicat ore.

Ocium clari fugiunt honores:
Nobiles ducit labor ad triumphos;
Sudor insignes iter ad coronas
Monstrat apertum.
Unico vitrum superatur ictu;
Spernit incudes adamas & omnem
Malleum: virtus animosa casum
Sustinet omnem.
Debiles nautas, humilemque cymbam
Africus pulsis violenter undis
Jactat & vasto fragilem carinam
Vortice sorbet.
Fronte sublimi ratis alta proram
Tollit, & Caurum, Boreamque ridet,
Atque prosternit valido sonantem
Pectore pontum.
Blanda fortunæ levitas in altum
Volvit; & facti cito pœnitentem
Dexteram versans male fida curvum
Deprimit orbem.
Fortium gaudens hominum ruinis,
Regna longinqui penetrare mundi
Cogit Heroas, patrioque pulsos
Jactat ab Orbe.
Egit Æneam pelago vagantem
Flante per nigros Aquilone fluctus
Atque nimboso reboante cœlo
Littus ad Afrum.
Pulsus antiquam Salamina Teucer
Liquit Alciden odium novercæ
Misit ad Gades, ubi cernit altam
Julia Calpen.
Faucis angustæ mare vorticosum
Exules quondam soror, atque frater,
Heu nimis tristi secuere cursu,
Phryxus, & Helle.
Velleris fulvi spolio superbus
Æquor Euxinum, gelidamque Tethym

Thessala primus rate navigavit
Fortis Jason.
Magna, non una regione virtus
Clauditur. toto spatiatur Orbe
Sicut immensum radians Olympum
Clarus Apollo.
Perfidam sortem generosa virtus
Spernit, & plausum popularis auræ
Æstimans ludi puerilis instar
Libera regnat.
Vate Dircæo generata Manto
Unde gens urbis fata Mantuanæ
Juncta Tyrrheno Siculam Carybdim
Vidit & Ætnam,
Vidit & ripam resonantis Arni,
Qui per Etruscos sinuosus agros
Serpit, & cultis inimica campis
Flumina voluit.
Inde per montis juga saltuosi
Venit errantes ubi major undas
Mincius spargit. bifidoque terram
Circuit amne:
Tum solo nomen dedit occupato,
Atque Thebanos imitata muros
Cum sua celsam genitrice proles
Condidit arcem.
Nave Phœnices Tyria colonos
Regnaque fratris fugiens avari
Nobilem Dido patriam Colossi
Vidit in undis;
Vidit & Cyprum, Paphiamque gentem;
Transiit Syrtes, Lilybæa lustrans
Æquora, & tamdem Libycæ subivit
Littora Byrsæ.
Spernit imbellem populum libido
Dira fortunæ, tumidoque plebem
Corde fastidit; sua tela frontes
Mittit in altas.

Ergo priſcorum memorata Virtus
Excitet fortes animi lacertos;
Et tuæ fiant tibi clara gentis
Stemmata calcar.
Namque te magno genitore natum,
Atque Virtutis gremio educatum
Ad decus ſummum vocat, & ſupremam
Gloria laudem.
Ergo viſurus Pyl am ſenectam
Vive, nec tantum Genuæ potentis,
Regna, ſed pinguem teneas Etruſci
Littoris oram.
Africæ latis dominare campis,
Atque Sardoi ſpatioſa ponti
Doris, & bello ſuperata Cyrnos
Porrigat arma.
Dum venit fati melioris ætas,
Liberum curis animum ſolutis
Transfer ad Muſas, viridique lauro
Tempora cinge.
Et per herboſos ſpatiare tractus,
Qua Padus ripas oneroſus altas
Complet, & mites ſalicum per umbras
Serpit in æquor.
Læta Regali Sabiola tecto
Villa felici redimita cultu,
Te ſua tutum ſtatione longos
Servet in annos.
Servet & prolem Deus, atque claræ
Conjugis ſanctum caput & nepotes,
Voſque cœleſtem ferat in ſenatum
Longa ſenectus.

Deprecatio, pro ſalute Æmylii Romani.

Phœbe, quid Æmylio febrem ſinis eſſe moleſtam?
In tua quid juris corpora languor habet?
Tu pater herbarum, tu vim medicaminis omnem
Per maria, & fluvios mittis & omne ſolum.

Viribus uſa tuis ſubigit Medea dracones,
  Terrigenaſque viros, ignivomoſque boves.
Vulneris auxilium non Lariſſæa tulerunt
  Spicula, ſanatrix ars tua Phœbe fuit.
Tu piper, & myrrham, caſias, & cinnama profers,
  Et redolens opus eſt thurea virga tuum.
Tu paris Hyblæum nectar, paris Attica mella;
  Sunt etiam munus Medica mala tuum.
Tu coquis albentes in apricis collibus uvas:
  Gnoſia vina paris, vina Falerna paris.
Quæ generant humiles felicia balſama ſilvæ,
  Hierichuntino ſunt tua dona ſolo.
Tu facis æſtatem, tu ver, hiememque nivoſam,
  Eſque potens pluviæ, grandinis, atque gelu.
Luna regit menſes tu Cynthie dirigis annos:
  Illa colit tenebras, tu jubar atque diem.
Semina cum liquida tu digeris omnia Tethy
  Quæ freta, quæ tellus, quæ levis æthra tenet.
Tu Liber, tu ſancta Ceres, tu numina plura;
  Nam quia multa potes, nomina multa tenes.
Omnia comburis ſub eodem ſidera ſigno;
  Omniaque imperiis ſubiicis aſtra tuis.
Sola tuam claudit veniens ſoror obvia lucem,
  Et tua liventi lumina nube tegit:
Diſplicet id Superis: ideo pro talibus auſis
  Non leve vindictæ conſtituere genus.
Namque viam Lunæ noctis volvere per umbram;
  Ut chaos & tenebras diſcat & ipſa pari
Ergo quid Æmylio febrem ſinis eſſe moleſtam?
  Cur tam dira lues hæc tua membra premit?
Hic tibi primævis vix ablactatus ab annis
  Obtulit ætatis tempora tota ſuæ.
Nullus in Aoniis argutior ambulat oris;
  Seu numero currat impare, ſive pari.
Ad domini funus cecinit miſerabile carmen;
  Unde tua meruit tempora fronde tegi.
Nunc jacet, & morbo dolet enervatus acerbo,
  Mœſtitiæ triſtem debilitante animum.

Non

Non redit ad dulces Musas, Heliconidas undas
  Non valet infirmo sollicitare gradu.
Plectra jacent, lyra muta silet; sine carmine languent,
  Et viduæ ducunt ocia longa fides.
Vitales aperi fibras, artusque jacentes
  Erige, nec Stygius polluat ora color.
Quale Giganteos post aspera bella tumultus
  Te memorant carmen concinuisse Jovi,
Tale tibi referet, cum te præstasse salutem
  Senserit, & medicas applicuisse manus.
Et cecidisse tuis veterem Pythona sagittis
  Dicet, & auxilio Pergama facta tuo.
Quod te, quod Triviam pulcherrima Rhea sororem
  Progenuit Sedes cur tibi quarta datur.
Curve tuo mitem curru premis Aphrogeniam,
  Curve sub ardenti sidere Martis eas.
Cur Veneris claudo, cur Martia furta marito
  Deregis, occultum nec sinis esse scelus.
Quid sibi vult Phœbus, quid Sol, quid nomen Apollo,
  Et cur te Rhodii Lœmion esse canunt,
Cur tibi det Titan, & cur cognomina Delos;
  Nomina cur Cynthus, cur tibi Thymbra facit.
Cur Lycius, cur Grynæus, cur Smintheus esse
  Diceris, & Clarius, Chrysocomusque Deus:
Cur Myrinus, cur Cyrrhæus, Pæanque vocaris,
  Unde tibi Argenetes nomen & Ortygius.
Argolico ritu quare Argyrotoxus, Agyeus,
  Ac Nomius, quare dictus Alexicacos.
Ulion adiunget cur te Milesia pubes;
  Cur Grajo veteres ore Phaneta vocant.
Quid sibi tela volunt, quid laurea serta, quid arcus,
  Quid lyra, quid crines, quid juvenile decus?
His aliisque tuas mulcebit versibus aures,
  Et tua Pimpleo carmine dona canet.
Phœbe pater vatum communibus annue votis;
  Proque tuo fusas accipe vate preces.

Ad Joann. Sabadinum Argenteum, pro filii morte paramythia.

Quæ vos innocui vexat fortuna parentes?
Triſtia cur tantis fletibus ora madent?
Mitius Andromache tulit Aſtyanacta peremptum;
Mitius errantem Penelopea virum.
Mitius Halcyone crudelia fata mariti,
Hippolytum Phœbe, garrula mater Ityn.
Flevit Hylam minus Alcides, minus Iſis Oſyrin,
Et Niobe natos, & Phaëtonta ſoror.
Quid tibi vult tanto reſonans querimonia luctu?
Et gemitu longo ſollicitata domus?
Cur ſetoſa genis facies ſquallentibus horret?
Cur macies turpi dejicit ora ſitu?
Quo fugere ſales? cur lætæ gratia frontis
Decidit? obſcurum quæ tegit umbra caput?
Cur tua compreſſo facundia mutuit ore?
Nec fluit in dulces lingua diſerta ſonos?
Dic age, lugubri deformis imagine vultus
In mea ſecretum pectora vulnus agit.
Aſpera ſors veros & proſpera tangit amicos,
Corporibus quia mens una duobus ineſt.
Hei mihi, neſcio quod radiis grave ſidus iniquis
Miſit in infauſtos fulmina tanta lares.
Et mihi perpetuus chara cum conjuge mœror
Attulit a Stygio longa venena lacu.
Carolus eximiæ fulgens puer indole formæ.
Occubuit, caſti vota ſecunda thori.
Et jam morigera Superos pietate colebat,
Et docili ſupplex Numina ſancta fide.
Jam matura novis ætas lucebat in annis:
In tenero gravitas ore ſenilis erat.
Talis erat nobis qualis roſa prima roſetis,
Et qualis riguo Lilia prima ſolo,
Læta verecuudos decorabat gratia vultus,
Et gravis ornabat dulcia verba lepor.

Illo

Ille meo triftes tollebat pectore curas,
  Gaudia patris erat, gaudia matris erat.
Hunc igitur rapiens lex ferrea mortis avaræ
  Sub gelidam trifti funere merfit humum.
Luget mœfta domus, vidui fine prole parentes,
  In gemitu noctes ducimus, atque dies:
Sicut ubi implumes invafit vipera nidos,
  Ingemit, & querulo carmine plangit avis,
Solvitur in lacrimas gemitufque miferrima conjux,
  Et requiem numquam debile pectus habet.
Cum gemit illa, mihi lacrimas ciet: ignea rorant
  Lumina, fingultu guttura rauca fonant.
Eft mihi pro nato fimul & pro conjuge mœror,
  Et duplex agitat faucia corda dolor.
Pœnitet ingratæ producere tempora vitæ,
  Et toties mortis vulnera acerba pati.
Emorimur toties obeunt quot pignora nobis,
  Et toties ferrum corda paterna fecat.
Pelle graves animo curas, Argentea proles,
  Neu cruciet tantus pectora mœfta dolor.
Terra domus non eft animis accommoda noftris;
  Altius it noftræ conditionis honor.
Qui nimium terras amat, & mortalia tecta,
  Fallitur; eft alio patria noftra loco.
Hic fumus extorres, alienaque regna tenemus
  Sub gravis exilii fervitiique jugo.
Nunc animus curis coquitur, nunc corpora morbo;
  Et ftimulos affert quælibet hora novos.
Nunc fratrum fubeunt obitus, modo fata nepotum:
  Tempus in obfequiis triftibus omne fuit.
Crebrius auditur per templa, per atria planctus,
  Quam faciles inter vox Hymenæa choros.
Et modo noftra vocant, modo nos aliena fepulchra:
  Funera funt noftri continuata dies.
O Felix quem res non implicuere caducæ,
  Quem nullus retinet pofteritatis amor.
Quem nec cura domus nec deficientis in horas
  Corporis, aut vitæ prætereuntis agit.

Poſtquam divitiis fuerint & honore potiti,
Mors hominum triplici corpora fauce vorat,
Felices fruſtra nobis promittimus annos,
Semper enim curæ triſtitiæque premunt.
Fluctus ut inſequitur fluctum, ſic tempora volvit
Noſtra catenatis ſors inimica malis.
Mittimur æthereos per limina mortis in axes,
Hæc patet in noſtros janua ſola lares.
Eſt illic natale ſolum, noſtrique penates,
Regnat ubi decimo maximus orbe pater.
Nos Deus ex alto, nos magni gloria mundi,
Omnia nos pronis vultibus aſtra vocant.
Cum nitet, & pictæ noctis fulgoribus ardet,
Oſtendit noſtras pulcher Olympus opes.
Noſter enim polus eſt, ſunt ſidera, noſtra; ſereno
Civibus arridet Lucifer orbe ſuis.
Eſt requies illic, illic æterna voluptas,
Perpetuus ſplendor, gaudia, riſus, amor.
Carolus eſt illic, & candida lilia circum
Tempora virginei ſigna pudoris, habet.
Nos quoque cum Lacheſis noſtros evolverit annos,
In loca fatalis transferet illa dies.
Quotquot erunt animas, & quot nos ante fuere
Accipient lato magna theatra ſinu.
Fas erit hic noſtræ vultus agnoſcere gentis,
Atque dare alternis mutua verba ſonis.
Hic cum fratre ſoror, nati cum patribus ibunt;
Veſpera nec feſtos finiet ulla dies.
Quos modo miramur, regione videbimus illa,
Et veteres inter ſuſpiciemur avos.
Hic ſunt qui patrum veſtigia ſancta ſequuti
Stigmata ſervatæ relligionis habent.
Tunc tuus ille nepos juvenem quem fata tulerunt,
Cognatam nitido porriget ore manum.
Tunc tuus occurret tibi natus, & obvia circum
Brachia cum lacrimis colla paterna dabit.
Coge vagos animi fluctus, Argentea proles,
Cordaque conceptus deſerat ægra dolor.

Com-

Comprime bacchantes ventos, & nubila pelle,
Cymbaque tranquillo currat, ut ante, mari.
Ad nova cœpta redi, laudemque laboribus auge,
Et brevis immensa floreat arte liber.
Scribe quod æterno dignentur honore nepotes,
Et quod non valeat perdere longa dies.
Utque minus rodant vigiles præcordia curæ;
Fertilis ingenii pinguia rura cole.
Interea celeri labentia tempora cursu
Exilii finem servitiique dabunt.

Ad Sigismundum Gonzagam contra Amorem.

Consuluit pietas ut te, Sigmunde, monerem
Communem juvenum ne sequerere viam.
Omnis enim tenera puer ut lanugine vernat,
Perdere in insano tempus amore solet.
Quo caveas igitur scelus hoc, animique venenum,
Quid sit amor paucis instituare modis.
Mentis amor vitium juvenile, cupidine formæ
Visu animi robur debilitante satum.
Hoc ubi corda premens humana, tenacius hæsit;
Obligat imposito colla subacta jugo.
Et trahit in facinus Veneri quodcumque videtur;
Nil veritum leges, imperiumque Dei.
Res horrenda, facit licitum scelus omne videri;
Sic jacet affectu mens hebetata malo.
Ut Notus æstivis obnubilat aëra nimbis;
Ac tenet oppressum sole latente diem:
Sic Amor ante oculos animi velamina tendit:
Et trahit in cæcum pectora nostra chaos.
Hinc securus amans per aperta pericula fertur,
Quæ nisi mentis inops nullus adire velit.
Hic positis noctu scalis super alta domorum
Tecta salit, Getico dum riget aura gelu.
Hic jacet in latebris; loculoque reconditus arcto,
Spem titubans inter fluctuat, atque metum.

Pn-

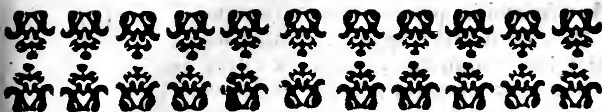
Pugnat in ambiguo ſententia pectore duplex;
  Vellet amore frui; vellet inire fugam.
Ille ſubit gladios, & pro muliere duellum:
  Mox init egeſtam ſanguinolentus humum.
Fit pecus omnis amans; dum pro ratione libido
  Judicium nutu temperat omne ſuo.
Quiſquis enim vivit ſine lumine mentis & uſu;
  Fert hominis vultus, ingeniumque feræ:
Eſt pecus; & fallax hominem mentitur imago.
  Teſtis opus melior, veridicumque magis.
Anſer aquis gaudet; ſilvis aper, aëre falco,
  Legibus humanum conſilioque genus.
Sirenes, Satyri, Panes, Nymphæque marinæ;
  Et Lamiæ humani corporis ora ferunt:
Si videas vultus, homines vidiſſe putabis;
  Eſſe feras conſtat, ſi intuearis opus.
Hinc igitur fati non ſunt mendacia vates,
  Quando homini vultus impoſuere novos;
Qui partim ſenſu, partim ratione feruntur;
  Nec vivunt totos cum pietate dies.
Hi ſunt Centauri; Minotaurique biformes;
  Monſtra, quibus duplex ambiguumque genus.
Talia ſignificant animos in amore jacentes
  Continue, in mutuum degenerare pecus.
Hinc bovis effigiem ſubit Inachis; æquora ſubter
  Latrat, & abſorptas Scylla profundit aquas.
Nyctimene in noctis volucrem converſa; Meduſæ
  Tempora vipereæ complicuere comæ
Utque ſcias quantum valeat ſubvertere mentes,
  Inferior nullis cladibus iſte furor.
Adſpice Leandrum ſpatioſa per æquora nantem;
  In ſe odium fati ſollicitare ſui.
Adſpice paſtorem Phrygium Spartana ferentem
  Furta domûs lacrimas, excidiumque ſuæ.
Suaſit amor Scyllæ regno ſpoliare parentem;
  Et dare Gnoſiaco ſe, patriamque duci.
Tanta animo rabies; hoſtem præponere patri,
  Conſuluit ſævo ſævior angue puer.

Ad-

Adſpice Theſeæ redeuntia vela carinæ,
  Ferre Jovis neptes (furta ſuperba) duas.
Crudeles caſus, triſtemque attende rapinam;
  Nec ſervaſſe datam, fœdera vana, fidem.
Quid referam Cyniræ coitum? quid Biblidis ignem?
  Et ſcelera admiſſo Paſiphaea bove?
Phaſias hoſpitibus dedit aurea vellera Graiis;
  Et ſecuit dura pignora parva manu.
Heu facinus crudele! parens in ſanguine nati
  Tingitur: in ſobolem carnificata ſuam.
Ira malum minus eſt; brevibus quia præterit horis:
  Longa venenoſus tempora vivit amor:
Vivit; & aſſiduis hominem cruciatibus angit;
  Et tenet ardenti corda ſepulta foco.
Cetera quæ noſtrum dicit mortalia vulgus
  Crimina, ſunt longe perniciosa minus.
His etenim ſatis eſt uni nocuiſſe: Cupido
  Vult homines ſaltem præcipitare duos.
Semper enim tali febrit quicumque cicuta,
  Vult alium vitio commaculare pari.
Adſpice quam variis Erymanthida Juppiter urſam
  Cepit, ut eſt virgo ludificata modis.
Quot ſtuduit verbis Daphnen facundus Apollo
  Flectere; & ardori conciliare ſuo?
Te cui magnanimo grandes in pectore curas
  Parturit antiquæ gloria longa domus;
Et cui majorum laudes calcaria ſubdunt,
  Ut ſtudeas atavis non minor eſſe tuis;
Hanc decet ex animo penitus convellere peſtem;
  Et ſepire omnes, ne feriare, vias.
Ac vitare locos puer hic ubi retia tendit;
  Atque ubi in inſidiis ipſe latere ſolet.
Retia ſunt juvenum; vultus, & amabilis ætas;
  Quæ rapiunt ſenſus illaqueantque novos.
Corda retundit Amor; generoſa negotia frangit;
  Nec niſi femineum mente volutat opus.
Grandibus inceptis, ſtudiiſque virilibus obſtat:
  Nec probat heroa fortiter acta manu.

Ne-

Negligit insignes quæ sunt paritura triumphos;
Et decora, & ti ulos extimat asse minus.
Delicias, unguenta, jocos, & inertia laudat
Otia; & ad Phrygios fila reducta modos.
Invidus Æneam Libycis tentavit in oris
Sistere; ne in Latium prosequeretur iter:
Ne jacta imperii primordia poneret Alba,
Unde fata est orbis Roma futura caput.
Æstuat amissa Chryseide magnus Achilles;
Languet; & Argolicis ferre recusat opem.
Sic Amor elatam studuit subvertere mentem,
Ut Venerem Grajos poneret ante duces;
Ut juvenis tantum decus obscuraret; & arma
Græca forent læso debiliora duce.
Et quia nudus Amor studet exhaurire sequaces;
Eximias luxu dilapidante domos:
Hinc ubi quis lautis minuit patrimonia mensis,
Ambulat attrita tristis inopsque toga:
Et quas cura patrum multis sudaverat annis,
Femina longævas una triumphat opes,
Et quoniam puer est, levium solatia rerum,
Qualia blanditiæ, basia, carmen, amat.
Et quia pennatus; cito mobilis: & quia cæcus,
Præcipiti fertur per scelus omne gradu,
Et quia fert arcus, mucronigeramque pharetram,
Atque facem; mala mens, ingeniumque ferox.
Incipit a risu; curis coalescit amaris;
Desinit in lacrimas improbus iste furor.
Quisquis amas igitur [quamquam fortuna secundet,
Et facilem puppi det levis aura viam]
Sis memor eventus, versaque relabere cymba,
Pervia tranquillo dum finit unda freto.
Et cave; ne subita maris involvare procella,
Dum tonat ardenti fulminis ira polo.
Hæc habui ad præsens, tibi quæ memoranda putavi;
Dum cupio ad summum ut promoveare decus.

PUBLII SPINULÆ GENUENSIS.

Ad Deliam.

SInt aliis comites fuſci, mea Delia, Solis,
  Quos nigra admotis India torret equis:
Sint & opes magnæ, cunctarum & copia rerum,
  Et quidquid Latio dat Tyros, Afer, Arabs.
Sint veſtes illis tenues, ſit gemmea gaza;
  Quidquid & extremis fertur ab Armeniis:
His etiam curæ miſeris cumulentur edaces;
  Abrumpant ſomnos; triſtia corda coquant.
Quorum tu laudes ſortem; infelicius illis
  Prorſum, crede mihi, non genus eſt hominum.
Quid cupis hæc igitur (felix, tua ſi bona noris!)
  Commoda quæ tantis ſunt comitata malis?
Quæ tractare manu ſerpentes femina diras
  Auſa eſt, te multo ditior illa fuit.
Ditior illa, novus cui miſcuit ipſe maritus
  Flens flenti propria tetra venena manu.
Ditior infelix Monima, & Mileſia, quæ ſe
  Suſpendit laqueo mœſta, jubente viro.
Auri ſacra fames en quo perducit, amorque
  Æris, divitiæ, gloria, forma, decor.
Virgo tuæ gentis flos, Delia, ut iſtius, omnes
  Quam Veneres unam ſurripuiſſe ferunt;
Quid Rheginorum capiens diadema, veneno
  Mutaſti ambroſiam, ſtulta puella, tibi?

Mu-

Mutasti exsilio patriamque, virumque Tyranno,
  Et vitæ horribili gaudia cuncta nece?
Fata bonis inimica, monilia & aurea demis;
  Stupea & immitis vincula nectis ei.
I nunc, & credas mortali insana superbo,
  Huic Grajæ invideas & diadema. vale.

De Puella sua.

Purpurea est facies, facies est candida nostræ,
  Lilia non membris sunt magis alba suis.
Ut si nix minio certet, vel cana pruina;
  Et folia ut puro lacte notata rosæ.
Mirus in incessu, lusu, risuque Puellæ
  Ac vultu est, nulla factus ab arte, decor.
Quid? quocumque pedes, quocumque & lumina movit,
  Quanta hanc subsequitur gratia, quanta venus?
Sive sibi compsit flavos de more capillos,
  Sive autem effusis maluit esse comis;
Qualis in orbe suo graditur formosa Dione,
  Mille habet ornatus integra Virgo sibi.
Cum sedet æquales inter; seu veste recincta,
  Cum movet ad certos candida membra modos;
Palla urit Tyria, nivea urit veste, Minerva
  Procedens, urit vocibus ore loquens.

Ad Deliam.

Eheu! Delia, quid me miserum dura sinis mori?
Quid non exanimis te miseret, Delia, Publii?
En flentem feriunt in tenebris me pluviæ nigris;
En perterrefacit mortis imago (aspice) plurima.
Promissa hæccine sunt, atque mihi pacta, rogo, fides?
Tu flenti quoties; ne lacrimis ora riges tua,
Dixti: nam faciam (crede mihi) quæ cupis omnia.
Ventos ferre sinis (perfida) sed dicta tua omnia.

De

De Porciâ.

Illius ut fixi vultus in imagine, forma
Quæ visa est superas æquiparare Deas;
Oravi ut facerent oculos me Numina totum.
Serva erat & pueris hæc comitata tribus.
Quæsivi a puero; quæ porticus integit istam?
Et campo celeres quo movet oro pedes?
Nobiscum venias, inquit: sequor officiosus.
Extemplo & campos indicat atque domum.
Tum tria complebam, atque decē annua tempora; lustris
Ipsa erat æqualis pæne Puella mihi.
Hic tibi quid referam divinæ frontis honorem,
Candida membra ejus, purpureasque genas?
Non cedit Divis Phrygius quas ponere vidit
Idæis pexas verticibus tunicas
Præstabant cunctis illæ tum: sæcula nostra
At mage formosas nunc peperere Deas.
Pulchrior est oculis hæc nostra puellula Phœbi,
Ipsa est, quàm Charites gratior una tribus.
Non alia in terris facies humana moratur,
Divos quæ possit urere, ut ista Jovem.
Ischomache sicut, Centauris grata rapina,
Componit, sicut casta Minerva, latus.
Et, Jovis ut conjux, incedit maxima toto
Corpore longa manus, totaque fulva coma est.
Ejus jucnndis mira haud deest gratia verbis;
Omnia quæ Pallas, quæ Cytheræa probat.
Atque illi donat sua carmina Phœbus Apollo,
Et docta Aonias Calliopea fides.
Sirenum voces superat, quæ cantibus olim
Sisyphidæ illectas detinuere rates.
Personat & cithara, & genialia nablia vertit;
Cum voce & digiti sæpe loquuntur ei.
In choreis omnem Cypriam mea Porcia sola
Saltando vincit mobilitate pedes;

Et manuum vincit geſtu, ſe ipſam quoque vincit,
Vertendo vincit ſaltibus organicis.
Lesbium & illa pedem ſervando, & pollicis ictum:
Urit, dum ſaltat, dum canit atque ſedet.
Urit, ut incendunt rapidæ ipſa altaria flammæ,
Cum cadit æternis hoſtia cæſa Deis
Scribere ſcit recte; longis rationibus aſſem
Aſſolet in partes ducere mille quater.
Sit quibus illa meæ ſemper gratiſſima vitæ,
Ampla comes ſi ſit forma pudicitiæ,
Oravi: Votis atque annuit ipſe Cupido:
Mutua nempe Puer vincla paravit ei:
Namque meis votis reſpondet; digna marito
Cum digno, ut licuit, tanta Puella fuit.
Magni contulerunt tanta illi munera Divi:
Poſt Venerem hæc nobis forma ſecunda redit.
Gloria tu noſtris tu ſola es nata Puellis;
Solo es cum ſummo digna cubare Jove.
Non dabit humanos ſempet tibi viſere lectos
Hic tua qui nobis invidet ora, Pater.
Iſta ſalutanti arridens mihi, ſenſit Amorem:
Scripſi illi ſubito, ſcripſit & illa mihi.
Protinus incendit flammis utrumque Cupido.
Atque Venus meſſes urit acerba ſuas.
Arma Dei feriunt animos facientia amorem,
Aurea tela ſuos, aurea tela meos.
Plurima donavit nobiſque: monilia contra
Nos duo, odorantes miſimus & manicas.
Ac, ne deprendi poſſint mea ſcripta parenti,
Mox telam capſæ deſuit illa ſuæ,
Impoſuitque notas tabulam duram inter, & ipſam
Telam, dehinc prudens oſtia facta fuit.
Qualis flamma furit, ſi dulce infundat olivum
Servus, ut extemplo cœna coquatur hero,
Crevit amor noſter, ſimul eſt data copia fandi:
Unum animum ex binis mox Erycina facit.
Datque fidem mihi, doque fidem illi mutui amoris,
Perpetuo nobis fœdera ſancta fore:

Per

Per Venerem jurat, natique Cupidinis arcus
  Quam mihi, nec magno nubere malle Jovi.
Per Venerem juro, natique Cupidinis arcus,
  Quam se, nec Cypriam ducere malle Deam.
Ambos una fides, ajo, Lux, auferet una:
  Cunctæ aliæ valeant: tu mihi sola places.

TITI STROZÆ

FERRARIENSIS.

Quando Anthiam amare cœperit.

CAndida lux aderat Maiis vicina Calendis,
  Quam festam veteres instituistis Avi:
Quam pia solenni celebrat Ferraria cultu,
  Aurea cum admissis præmia ponit equis;
Cumque frequens tardos populus spectator Asellos
  Increpat, & plausum turba jocosa ciet:
Cum rapido certat juvenum manus æmula cursu,
  Vitta retroflexam cui premat alba comam.
Tempore quo Zephyrus viridantes evocat herbas,
  Et vario pictam flore colorat humum.
Purpureo cum vere novus redit annus, & ales
  Plurima frondosis garrit in arboribus.
Hic dum sollicito spectarem lumine cursus;
  Ante mea arcitenens constitit ora Puer:
Aurea cui læva pendebat parte pharetra;
  Nudus, & adspectu blandus & acer erat.
Isque ubi collegit celeres, quibus utitur, alas,
  Deprompsit nivea splendida tela manu;
Atque ait: o juvenis volucrum mirator equorum;
  Quod mirere magis nunc mea dextra dabit.

Dixerat; & pariter sonuit cum voce sagitta;
Inque meo subitum pectore vulnus erat.
Tum calor insuetus venas penetravit ad imas;
Et magni patuit vis manifesta Dei.
Dum stupeo, conorque novas extinguere flammas,
Subridens pennis evolat ille suis.
Acer ut insolitæ Calabri domitoris habenæ
Pugnat equus campis, qui modo liber erat;
Post tamen audacem discit tolerare magistrum,
Et fractus docta concidit arte furor:
Haud aliter mentis constantia victa severæ;
Et mea corripuit plurimus ossa Deus;
Collaque submisit domito luctantia fastu,
Et Dominam victor servitiumque dedit.
Tum monuit, teneræ valeat quid gloria formæ,
Quid faciles oculi, virgineusque pudor.
Nec mihi consilio, nec prodest viribus uti;
Et bene libertas ante retenta, perit.
Felix qui sacros tutus contempsit amores,
Nec dominæ insanum pertulit imperium.
Sed felix nimium rursus, nimiumque beatus,
Si cui se facilem præbuit ipsa Venus.
At mihi si legem Parcæ imposuistis amandi.
Si nostris hæc est meta petenda rotis;
Lætor siderei vultus quod imagine carpar,
Qualem non ætas viderit ulla prius.
Hoc vires Natura suas effudit in uno,
Et mirata, suum vix opus esse putat.
Si Paris hanc faciem Phrygia vidisset in Ida,
Illo non isset judice prima Venus.
Huic merito potuit Juno invidisse figuræ,
Sub Jove si primis nata fuisset avis.
Hanc tu, si sapias, potius pro Gnoside velles
In cœlum curru Bacche, tulisse tuo.
Cetera cum dederint Superi tibi, deerat amator,
Qui caneret dotes cara puella tuas.
Ipse ego tale aliquid modo si promittere possum,
Castalioque bibit si mea fonte sitis;

Ingenium, mentemque tibi formosa dicabo,
  Et nostris fies nobilis ipsa sonis.
Vos quibus adspirat flatu fortuna secundo,
  Nec resides virtus alta jacere sinit:
Vos decet æternæ præconia quærere laudis,
  Sublimi eloquio belligerave manu.
At mihi formosam satis est cecinisse puellam:
  Hæc studia, has artes, hæc ego bella sequar.
Cærula prostratæ proscindunt æquora classes;
  Proxima sed radit littora, parva ratis.
Sic ego, cui tenue ingenium, nimis ardua linquam;
  Et satis est, si me culta Puella probet.
Tu modo Nympha velis paribus contendere flammis;
  Quæ facie præstat, convenit esse piam.
Odimus Jasiden, quoniam crudelis amanti,
  Asperiorque suis rupibus illa fuit.
Tyndaris Iliaco si dura fuisset amanti;
  Non ita Mæqnio carmine nota foret.
Cynthia clara minus, Nemesisque obscurior esset;
  Sed facilis Nemesis, Cynthia mitis erat.
Tu quoque dulcis Anus, tali dignissima prole,
  Incipe nos inter connumerare tuos.
Me tibi vel generum, vel natæ suscipe fratrem;
  Quidquid in hac fiam, juverit esse domo.
Non vigil ærato dubitem me adfigere posti,
  Et fessa in gelido ponere membra solo.
Nec minus est rerum mihi, quam tibi cura tuarum:
  Haud natæ custos aptior ullus erit.
Este procul juvenes; non hic corrumpitur auro
  Janitor: officio fungitur ipse suo.
Vos quoque nocturni procul hinc discedite fures;
  Insomnis custos excubat in foribus.
Ah quoties, cum me patientem cuncta videbis,
  Ipsa etiam dices; non amat iste, perit.
Nec poteris nostro non ingemuisse labori,
  Dignaque pro meritis præmia ferre meis.
Non ego Sidonias vestes, non aurea tecta,
  Fertilis aut agri jugera mille petam.

Una satis fuerit, regno mihi carior omni
Anthia, qua felix conjuge semper ero.

Qualis visa Anthia in Coppari agris.

Qualis erat roseis in odoræ vallibus Ætnæ
Virgineo lusu languida Persephone:
Qualis apud Xanthum nemorosa sedit in Ida
Oënone socias inter Hamadryadas:
Qualis pinifero, confecta cæde ferarum,
Procubuit Cynthi fessa Diana jugo,
Talis Coppari peragratis Anthia campis
Lassa sub umbrosis concidit arboribus.
Tum mihi visa decens; tam se formosior ipsa,
Ignea quam cedunt sidera, Phœbe, tibi.
Vidi ego flaventes auro certare capillos,
Oraque purpureas exsuperare rosas.
Vidi ego sideribus nitidos contendere ocellos,
Candida Sithonias vincere colla nives.
Ipsa suo varios disponens ordine flores,
Texebat facili mollia serta manu.
Quam circumfusæ dictabant carmina Nymphæ;
Et querulæ foliis obstrepuistis aves.
At vos felices, fortunatæque puellæ,
Virginei comites consiliumque chori;
Dicite si qua dedit mutato signa colore,
Dicite qui vultus me veniente fuit;
Num discedentem argutis spectarit ocellis,
Illius an fuerit nomen in ore meum?
Ah, quam ne fieret Zephyri nova præda verebar,
Flamine cum molli blandior ille foret!
Quid sit amor, venti Borea didicere magistro;
Quamque petunt omnes, non bene tuta manet.
Ah, quam purpureis invidi floribus amens,
Sedula quos nivea legerat ipsa manu!
Pertimuique Jovem ne se mutasset in illos,
Fallere qui variis novit imaginibus.

Euro-

Europen tauro; Danaën deceperat auro,
Atque Deum nivea dissimularat ave.
His mea Vita, dolis ne tu caperere timebam;
Sollicitumque tuus me facit esse decor.
Nam tibi vix similem veteres cecinere poëtæ,
Nec videt immenso Phœbus in orbe parem.
Qui vult humano cœlestem in corpore formam
Cernere; de facie cogitet ille tua.
Nec minus ingenio, & morum candore probaris,
Atque sibi talem quisque venire cupit.
Ergo prius tellus alimenta negaverit orbi,
Et novus Hesperio surget ab axe dies:
Ante Pado Tagus, atque Athesi miscebitur Ister,
Pectore quam vultus defluat iste meo.
Felices, quibus & caram retinere puellam
Semper, & in tuto vivere amore licet!
Quos neque turbarit vigilans in limine custos,
Dulcia nec tristis gaudia norit anus:
Nec quibus insidias obscura nocte pararit
Exsiliens tacitis aspera turba locis.
Hæc mihi sæpe nocent, hæc sunt mihi sæpe timenda;
Me tamen inprimis callida torquet Anus.
Illa meos aditus servat, timidamque puellam
Territat, horrendis imperiosa minis.
Hanc tibi cum dabitur ludendi copia, falle,
Anthia, nec placidum tempus abire sine.
Nam non semper eris, qua nunc formosa juventa;
Jam veniet celeri curva senecta gradu.
Ut violas, roseumque vides cessare decorem.
Squalet ut amissis horrida silva comis;
Candida sic etiam facies abeuntibus annis
Deficit; & nil tunc pœnituisse juvat.

Laus Anthiæ, a forma, & moribus.

O bene conveniens capiti velamen honesto;
Sidereos oculos, aurea fila, comas!

O teneram, levemque manum, cui Juno, Venusque
Invidisse queant, & tua, Phœbe, soror.
O niveas artus pulla sub veste latentes.
Et non humanis edita verba sonis!
O dulces risus, habitum, moresque venustos.
O nulla læsam labe pudicitiam!
Vos in me insolitum, vos in me accenditis ignem;
Imaque furtivus corripit ossa vapor.
Vos mihi sollicito rapitis de pectore sensus,
Et votis alitur spes animosa suis.
Adspicite, ut vero pro corpore restet imago;
Et nisi fertis opem, mox ego nullus ero.
At tu Naturæ decus, exemplumque potentis,
Qua non est Latio pulchrior ulla solo,
Tu nitidos in me converte parumper ocellos,
Queis potes obscura reddere nocte diem.
Tu precibus non dura meis, præsensque faveto;
Et mihi (si fas est) dicito, noster eris.
Mortales æquat superis clementia Divis;
Et miseris rebus consuluisse pium est.
Si dedit egregiam faciem Natura puellis,
Non adamanteum pectus habere jubet:
Nec jubet exitio tristi lætentur amantum.
Fallitur, id suadet si qua puella sibi.
Sed placidi mores, & rusticitate carentes
Cum tibi sint, nimium mens mihi casta nocet.
Mens mihi casta nocet, qua tu formosa triumphas,
Et qua summa tuum sidera nomen adit.
Non tamen invenies in nostro crimen amore;
Non animum turpis, sed pia cura movet.
Nosque precor societ placidos Hymenæus in annos,
Atque maritales præferat ipse faces.
Hoc si contigerit, nec dedignata recuses;
Despiciam magni ditia regna Midæ.
Nec magis Assyrii quæcumque est gaza sepulchri,
Aut opus optarim nobile pyramidum.
Nudus amor non curat opes: discedat ab illo
Sollicitæ quisquis servit avaritiæ.

Quem potius pretium, quam culta puella movebit;
  Dignus cum censu est ille perire suo.
Non animum nobis adeo tribuere tenacem
  Fata, nec ingenium sordida cura premit.
Cui tantum superest, ut vivere possit honeste,
  Gaudeat: hos fines præteriisse nefas.

De discessu Anthiæ ex Ferraria.

Postquam Ferrariæ discedens mœnia liquit
  Anthia; Ferrariam liquit & ipsa Venus.
Mollis Amor simul Etruscas migravit ad urbes;
  Secum blanditias, deliciasque tulit,
Sed licet ad Tanaim, rapidumque feratur Hydaspen;
  Herculeas quamvis transeat illa vias:
Quaque rotant fluctus alterno vortice Syrtes;
  Per mare, per terras subsequar ipse tamen.
Nunc utinam sumptis imitarer Persea pennis.
  Nunc vellem ingenium Dædale docte tuum.
Nunc ego Medeæ quo fugit Jasona, currum
  Optarim, volucres Triptolemique rotas.
Scilicet ut Dominæ subito improvisus adessem;
  Duceret ingratas neu via longa moras.
Quo propero infelix? pergamne per aspera saxa?
  Per gelidas Alpes, perpetuasque nives?
Quid si latronum occurrat manus impia, raptis
  Vestibus immiti quæ petat ense caput?
Aut nemorum latebris, aut alto monte ruentes,
  Dilacerent rabidæ membra cruenta feræ?
Novimus infaustos casus, discrimina amantum:
  Fata obstant lætis invida principiis.
Pyramus exemplum præbet, miserandaque Thisbe,
  Quos rapuit simili mors violenta modo.
Testis adest, animos cui conscia virgo natanti,
  Sæpe in arenoso littore visa, dedit.
Ille per insanas mediis Aquilonibus undas
  Ibat, ut optata posset amante frui.

Nec revocare minis genitor, nec flectere mater
Blanda poteſt; ultro ſed periturus abit.
Jamque procelloſo poſiturus in æquore vitam,
Hei mihi, congeminat, Seſta puella vale.
Seſta puella vale, clamabat; & ecce loquentem
Præruptus vaſtæ ſupprimit agger aquæ.
Præterea jam forte novum ſuſpirat amorem
Anthia, nec fidei, nec memor ipſa mei.
Rara quidem fida eſt, oculus niſi nutriat ignem,
Femina: juratos vix timet ulla Deos.
Perfida ſecurum ſic te Menelaë fefellit
Externa ad Trojam vecta puella rate.
Arſit in Ægiſtho furioſi mater Oreſtis,
Dum gerit Atrides vindice bella manu.
Multæ etiam, quarum veteres meminere poëtæ,
Deſeruere viros, legitimamque fidem.
His fortaſſe meam poterunt numerare puellam;
Atque ideo doleam cur ego, ſemper erit.
Me miſerum! quonam Dominæ fiducia ceſſit?
Quid queror? & vano terreor ipſe metu?
Parce precor, mea Lux, ſi quid male lingua locuta eſt:
Omnia magnus amor tuta timere jubet.
Sic Deus ille mihi ſtimulum ſub pectore fixit;
Raraque cum caſto forma pudore venit.
Sed tua Penelopen ſuperat conſtantia, quamvis
Illa ſit Argolicæ fama pudicitiæ.
Ibo igitur; nec me certum tardabit eundi
Triſtis hiems: ſegnes impiger odit Amor.
Illius aëreas pennis tranabimus Alpes;
Atque aderit noſtræ dux Cytherea viæ.
Thuſcus at incolumem poſtquam me acceperit Arnus,
Et dominam dabitur poſſe videre meam;
Tunc ego velatus myrto viridante capillos,
Perſolvam magnis debita vota Deis.

Amica potitus, gloriatur.

Dî Superi, Venus alma, puer venerande Cupido,
 Nox hesterna mihi gaudia quanta dedit?
Clara sub obscuris latitabant nubibus astra,
 Condiderat vultus candida Luna suos:
Ad Dominam furtim, superato culmine tecti,
 Conscia me, jusso tempore, duxit anus.
Mollia quis variis amplexibus oscula mista
 Narret? & in teneris dulcia verba jocis?
Ah quoties esset cum jam lassata voluptas,
 Mutua blanditiis est revocata Venus!
Quam me præteritos casus meminisse juvabat?
 Et fusum in niveo multa referre sinu!
Ite procul segnes; atræ quos tempora noctis
 Terrent, & multa nubilus Auster aqua.
Præcipiti quibus ad Dominam timor ire fenestra
 Obstitit: ite procul, linquite signa ducis.
Fortibus intrepidi sunt castra Cupidinis apta,
 Et juvenum audaces adjuvat ille manus.
Sive novos aliquis furtim tentabit amores,
 Seu fallet segnem cauta puella virum,
Ipsa Cytheriaco despectans vertice terras
 Annuit, ac ridet dulcia furta Venus;
At mihi si tecum tales perducere noctes.
 Teque meo liceat, Vita, tenere sinu;
Congerat o quantum cupiat sibi quilibet auri:
 Me satis est duram pellere posse famem.
Æstivamque sitim sedare fluentibus undis,
 Et satis est humiles incoluisse casas;
O quam me in viridi tecum recubare juvaret
 Gramine, fagus ubi funderet alta comam.
Mille rigans flores nitidis ubi rivulus undis,
 Per vicina levi serperet arva sono.
Illic & volucrum sub opacis abdita ramis
 Continuas querulos garrula turba modos.

Sil-

Silvarumque comas tenui movet aura susurro,
  Gratior & mulcet languida membra quies.
Crimen apri formosus Adonis, & ipsa Dione
  Sæpius in solis delituere locis.
Sic Paridi Oenone, sic cœli sede relicta
  Dignata est tenero Luna coire proco.
Montibus, ante Jovem, juvenes pariterque puellæ
  Errabant; viguit tunc sine labe pudor.
Pace tua gens prisca loquar; si credere oportet;
  Durus in hoc ego sum, subdubitoque tamen.
Atque utinam nobis iterum mos ille rediret:
  Nunc melius scirent commoditate frui.
Non ego sæpe graves perferrem mente dolores,
  Humida nec lacrimis lumina nostra forent.
At tibi, qui facilem custodis dure puellam,
  Janitor, exitium Numina triste ferant.
Sit domino suspecta fides tua, teque perosus,
  Insidias vitæ præparet ille tuæ.
Ut vigiles semper, numquam tamen omnia cernes:
  Decipit astutos ingeniosa Venus.
Jo non Argus, Danaën non ferrea clausam
  Ostia servarunt, Acrisiusque pater.
Tu cui pro meritis oculum despecta juventus
  Evulsit, demens cuncta videre putas?
Si mihi credideris; aditum dabis usque petenti;
  Adventu nec erit janua clausa meo.
Tunc ego te propter vitæ discrimen adire
  Non dubitem, & patriis me spoliare bonis.
Ferre nec ista tua pro libertate recusem
  In me translato vincula servitio.
Eheu quid precibus fluctus placare tumentes
  Conor, & iratis perdere verba Notis?
Illum monstrifera genuit Polyphemus in Ætna,
  Inque truci durum pectore marmor habet.
Fraude mea capiendus erit: mihi namque futuri
  Composuit magicum præscia carmen anus.
Illa soporiferum liquido cum melle papaver
  Miscuit, & variis gramina secta locis.

Hæc docuit Baccho diffundere; dicere verba
Queis ſopor invitis eliciendus erit.
Multaque de cœlo quibus ignea ſidera ducit,
Et rapidi ad fontem fluminis unda redit.
Illa annos adimit ſenibus, labefactaque mira
Arte Cupidineas mittit in oſſa faces.
Cum libet, inſolito juvenes inflammat amore,
Cum libet, extincto deficit igne calor.
Illa jubet fractis manes prodire ſepulchris,
Nigraque terrifica Tartara voce movet.
Carmine longinquos meſſem traducit in agros;
Et cantata ſuum deſerit herba ſolum.
At vos Cœlicolæ noſtris ignoſcite cœptis:
Non mea contemnit Numina veſtra fides.
Nec ſoror hos Phœbi metuant, nec ſidera cantus ô
Hac Domina tantum quærimus arte frui.

Ad Annulum ab amica datum.

Annule dulce mihi dilectæ munus amicæ,
Annule delicias inter habende meas;
Tu licet excellas auro pretioſus, & apte
Gemma ſit artifici clauſa magiſterio;
Eſt aliquid, mihi quo meruiſti gratior eſſe:
Scilicet in nivea te tulit illa manu.
Illa etiam dono cum te mihi tradere vellet,
In primis monuit, quam ſibi carus eras.
Mecum igitur ſemper noctesque dieſque manebis;
Mille tibi amplexus, oſcula mille feram.
Inque ſinu ponêre, manus dum noſtra lavatur;
Invida ne nitidum te mihi lædat aqua.
Tu modo, læva, cave commiſſum perdere pignus,
Si qua hoc mandantis gratia tangit heri.

Ad Janum Pannonium, ut ſinat ſe placito indulgere amori.

Quis novus ille ſacri vates Heliconis in antro,
Cujus Apollineum carmen ab ore ſonat?

Dicite, Pierides, ubi primos egerit annos;
  Quæ tener insueto presserit arva pede:
Quo duce lauriferæ peragraverit avia silvæ;
  Sub quibus ille vagans luserit arboribus.
At nisi mens fallit, videor cognoscere vatem;
  Hunc Heliconiades vel aluisse ferunt:
Vos canere arcano puerum docuistis in antro,
  Pulsaque fila levi sollicitare manu.
Ipse sacris adhibere choris dignatus Apollo,
  Jussit honorata cingere fronde caput.
Perque pias duxit sedes, & amœna vireta,
  Plurima Pegaseos qua tegit umbra lacus.
O nimium felix, o fortunate poëta,
  Ingenio priscis æquiparande viris.
Ecce tibi faciles donant sua carmina Musæ,
  Nec negat Aoniam pulcher Apollo lyram.
Jam tibi pallentes hederas, thyrsosque merenti
  Præbuit, & currus Euhius ipse suos.
Nec tibi deficiunt, ubi vis intendere vires,
  Ardua sive libet, seu leviora sequi.
Quid formæ decus, & mores sanctumque pudorem,
  Quid referam vitæ candida facta tuæ?
Omnia præsentes, Superi tibi, Jane, dedissent:
  Ni vacuum dulci pectus amore foret.
Immeritas nec jam satis est odisse puellas,
  Tristia sed tetrico carmine bella paras.
Ac mihi servitium capto, Dominamque ferenti
  Obiicis, extremæ crimina desidiæ.
Quodque diu fuerim mordaci fabula vulgo.
  Nec patriis humilis tollar imaginibus:
Nec quod amans rectum videam; cum plurima cernas
  Subjectus nullis ipse Cupidinibus.
Incautumque vocas, & sanæ mentis egentem,
  Cujus sit dubio credita cymba mari.
Munera quin etiam caræ pretiosa puellæ
  Ut suspecta, mihi despicienda putas.
Sæpe refers, dulci sub melle venena latere.
  Et placitis hamum sæpe subesse cibis.

Quan-

Quanta puellari levitas in pectore regnet,
 Quam cito consuerint credere falsa, mones.
Quid valeant herbæ, quid noxia gramina narras,
 Et quodcumque Venus monstret iniqua nefas.
Multaque feminei memoras exempla furoris,
 Transversas olim quas malus egit Amor.
Acrior his ut me redimam rationibus urges,
 Utque velim ex humili tollere valle caput.
Tum positis levibus curis, & amore relicto,
 Regia sublimi condere bella pede.
Non equidem adversor tibi me nunc, Jane, monenti:
 Atque meæ fateor crimina nequitiæ.
Nec te Thersiten potius, sed Nestora dicam,
 Tam bene qui noris, tam graviterque loqui.
Sed tamen, aut fatis, aut longo impellor ab usu.
 Optima cum videam, deteriora sequor.
Non secus adsiduis confectus febribus æger,
 Invisam medicæ despicit usus opem.
Tum succos omnes, medicamina cuncta perosus,
 Negligit infirmi corporis auxilia.
Forsitan huic poteras olim succurrere morbo,
 Cum primo illatum, nec grave vulnus erat.
Nunc sero medicina datur, nec inania posthac
 Proderit amisso claudere septa bove.
Non ita præcipites agitantur in æquore cymbæ,
 Cum Notus Joniis fluctibus insonuit,
Ut me versat Amor pectus populatus & omne
 Jus animi, atque suo me regit arbitrio.
Talis permultos tulit exitus: hic quoque Titum
 Auferat; hoc noster limite currat equus.
Mortales omnes, neque enim trahit una voluptas:
 Ingenio sequitur proxima quisque suo.
Hunc rapit armorum sublimem gloria cœlo,
 Proferat ut domitis gentibus imperium.
Lucra petens mercem fuscis vehit alter ab Indis;
 Alter ab Oceano, flave Britanne, tuo.
Ille sacris cœlebs Superum se dedicat aris;
 Hic notat astriferi lucida signa poli.

Hunc

Hunc juvat occultas Naturæ discere vires,
Et procul a vulgo condita mente sequi:
Ille Machaonias animum convertit ad artes;
Versat hic antiquum sedulus Hippocratem.
Hunc juris lassant numerosa volumina, at illum
Nobilibus studiis docta Minerva tenet
Me mea sors tenero voluit succurrere Amori;
Et mihi pars hujus credita militiæ est.
Non ut rere tamen (liceat mihi vera tueri)
Desidiam castris dux habet ille suis.
An tibi cum vigilet totas ad limina noctes,
Anxius in dominam, segnis amator erit?
Quem labor haud ullus, quem non via longa fatiget,
Ignavi turpem sustinet ille notam?
Strenuus oppositos audet transcendere montes,
Horrida nec Boreæ frigora curat amans.
Nec rapidi tardant undis spumantibus amnes,
Cum fluit ex altis nix resoluta jugis.
Lentus erat juvenis, cum sæva per æquora nabat,
Quem tepido fovit Sesta puella sinu?
An Turni solitas vires, animosque Cupido
Fregit? an ignavum reddidit Æaciden?
Ferre famem, tolerare sitim, contemnere somnos,
Dura pati didicit plurima, quisquis amat.
Sed non. quæ deceant, positi sub nubibus atris
Cernimus, & vobis purius ista patent.
Semivirum didicit monstrante Cupidine Theseus,
Qua voti compos perderet arte bovem.
Incolumis numquam patriæ tetigisset Jason
Littora, Phryxeæ vellere clarus ovis;
Ni benesuadus Amor vitare pericula tanta,
Poscere virgineam ni monuisset opem.
Ille dat ingeniis vires, animique vigorem
Excitat, ille rudes perficit arte viros.
Ast incerta sequor, te judice: nec mihi fas est
Noscere. quem mea sint vota habitura modum.
Hæc quodcumque hominum fruitur vitalibus auris
Sors habet; & fati nescia jura latent.

Tene putas noſtris exceptum legibus eſſe?
  An tua ſors melior ſorte putanda mea eſt?
Si mihi difficiles caſus memorabis amantum;
  Sunt quibus indulſit non inimica Venus.
Haud ſemper vultu perſtat Fortuna minaci:
  Non omnis rabido eſt agna dicata lupo.
Cæde Neoptolemus patria ſi territus eſſet,
  Liquiſſet turpi Dorica caſtra fuga.
Cum toties fuerint infidæ puppibus undæ,
  Creber in æquoreas navita fertur aquas.
An quia Cadmeum juvenem laceraverat olim
  Montibus Aoniis effera turba canum;
Segnior Hippolytus ſilvis canibuſque vacavit?
  Venandi Cephalo cura minorve fuit?
Nec tu Palladias ideo nunc deſpicis artes,
  Hæ licet intulerint plurima ſæpe mala.
Docta licet quondam magni Demoſthenis ora
  In dominum fuerint pernicioſa ſuum:
Exitium ingenio quamvis ſibi triſte pararit
  Gloria Romani Tullius eloquii.
Cauſſaque Naſonem ſimilis procul Urbe fugatum,
  Impulerit Getici littus adire maris.
Munera cur ſpernam gratæ mihi pignora mentis?
  Quæ ſummo quæri digna labore forent.
Gemma erit in pretio, quam ſe mercatur avarus
  Finxerit a rubri littore ferre maris?
Annulus artis opus miræ, mihi vilis habendus,
  Quem tulit in digito dia Puella ſuo?
Cui neque noſtra parem, neque priſci temporis ætas
  Vidit; nec ſimilem ſæcla futura ferent.
Quam ſuavis placido comitatur gratia vultu;
  Triſtis ubi nullum vendicat ira locum:
Quæ me non dubitat nitidis proponere ocellis,
  Quæ mihi vel proprio corpore cara magis.
Hæc in nos igitur magicas meditabitur artes?
  Miſcebit timida toxica dira manu?
Theſſalicos eſto ritus, herbaſque nocentes
  Noverit, atque auſit quæque nefanda ſequi;

Quo

Quo reus admiſſo merui ſperare venenum?
  Immeritò miſeram cur paret illa necem?
Quid metuam, invitus ne carmine cogar amare,
  Cum noſtræ cedant carmina cuncta Deæ?
Hac Laërtiaden facie Phœbeja Circe,
  Phaſias hac potuit detinuiſſe virum.
Hac mea difficili vinxit præcordia nodo,
  Illius ut nullo ſolvar amore die.
Quod ſi credentem nimium mutare puellam
  Criminibus fictis improba lingua valet:
Imminet hoc aliis etiam commune periclum
  In fera quos eadem prœlia lingua ciet.
Illa propinquorum communia jura reſolvit;
  Fœderaque antique rumpit amicitiæ.
Conditio hæc multos, non ſolos tangit amantes.
  Hæc te ſollicitum reddere cura poteſt.
Non ſævi, ut ſcribis, Catilinæ femina mentem
  Compulit in facinus: dux fuit ipſe ſibi.
Nam furor immitis, quo perdere cuncta parabat,
  Egit ut in prolem verteret arma ſuam.
Tarquinium rapuit dominandi cæca libido,
  Materiam ſceleri quæ dare ſæpe ſolet.
Si Danai proles cognato ſanguine ferrum
  Tinxit, ſecuris inſidiata viris:
Cauſſa fuit genitor juſſis metuendus acerbis,
  Ut formidatas tolleret ipſe manus.
Lemniadum mentes agitavit Numinis ira;
  Nec ſontes reliquas impia Scylla facit.
Theſiden contempta Venus, non Creſſa peremit:
  Ulciſci offenſas ſic ſolet illa ſuas.
Amphitryoniades non crimine Dejaniræ,
  Fraude ſed occubuit, perfide Neſſe, tua.
Molle dedit teneris pectus Natura puellis;
  Quas tamen impellit juſtus in arma dolor.
Audierat partim, partim delicta mariti
  Viderat, Ægiſthi Graja ſecuta fidem.
Læſaque natorum maculata eſt ſanguine Colchis,
  Et Progne inſidi conjugis ulta nefas.

Cur

Cur omnes igitur ſceleris tua carmina damnant,
  De tot, paucarum crimina ſi qua vides?
Extulit hunc etiam celeberrima gloria ſexum,
  Et monumenta ſuæ plurima laudis habet.
Virginitas ultro ſervata, & bellica virtus;
  Magnum Orithyiæ contribuere decus.
Lampedo, Hippolyten, Menalippen, Jane, videmus
  Illuſtres inter nomen habere viros,
His quoque ſe comitem merito Marcheſia jungit:
  Nec caret Antiope laude, nec Harpalice.
Magnanimam Tomyrin, fortem propone Camillam,
  Et ſubeat menti Pentheſilea tuæ,
Adde & Amazonia reliquas de ſtirpe ſorores,
  Reſpice Carmentam, reſpice Penelopen.
Ulta nefas animo, propria Lucretia dextra.
  Invicto, occurret clara pudore tibi.
At rapidum nando tranſmittere Clœlia Tibrin
  Auſa, ſuis animis præmia digna tulit.
Quid te commemorem Veſtalis Claudia virgo?
  Qua ſtetit attoniti vindice fratris honos.
Quiſve tuum dignis nomen Cornelia tollat
  Laudibus? aut animum, Porcia caſta, tuum?
Quis te prætereat generoſi pectoris Eſther.
  Non bene damnatos protinus ulta Syros?
Quisve Palæſtina genitam te ſtirpe virago,
  Spem taceat patriæ, ſubſidiumque tuæ?
Te duce libertas Moſeæ reddita genti,
  Aſſyriuſque tua concidit arte furor.
Si fortaſſe petes exempla recentia; nonne
  Cognita perpetua laude Mathildis erit?
Sponte opibus ſpretis regnum Violanta reliquit;
  Seque ſacri ſociam maluit eſſe chori.
Nec tamen hanc illi vel inanis gloria mentem,
  Vel præceps ſtudium ſimplicitaſve dedit:
Sed ratio conſtans, haud turpi obnoxia voto,
  Ac vitæ tendens ad melioris iter.
Harum ingens numerus terras florere per omnes
  Cernitur, hac cœlo queis datur ire via.

Legibus his etiam multas numerare folutas
  Poffumus infignes moribus, atque fide.
Sed procul a cœpto videar difcedere, fi tot
  Infiftam exemplis, quæ bene nota tibi.
Denique feu belli, feu pacis munera quæris;
  Seu nova, feu prifci temporis acta leges;
Plurima quæ laudes, muliebria facta videbis;
  Vix plures titulos fama virilis habet.
Turpiter his, hoftem cum te fatearis, amice,
  Ac fugias, vitæ quæ tibi nota comes:
Ede quid effe velis, quem te mihi dicere fas fit;
  Aptane quærendis laudibus ifta via eft?
Obfcænum læfo vitæ candore relinquis
  Judicium, verbis proditus ipfe tuis.
Atque aliquid licuit mihi credere, ni bene noffem
  Ingenuos mores; Socraticamque domum.
Ipfe ego naturæ ducentis jura fecutus,
  Pergam, quo cœpi tramite, ferre pedem.
Nec tamen immerito: quid enim præftantius unquam
  Pacifico Genius mitis Amore tulit?
Ille decus cœli, & Superum jucunda voluptas:
  Hoc abfente Jovis regia triftis erit.
Illius adventu gaudent volucrefque, feræque,
  Quicquid alit tellus, æquora quidquid alunt.
Hic pacis Deus eft; & amabilis, optat amari:
  Spernit opes; odit turpia; pulchra cupit.
At quæ bellipotens exercet vitricus arma,
  Non probat. & nulla eft cæde cruenta manus.
Si quis amans aliquid fine lege, immane, nefandum
  Molitur, nullum hic crimen amoris erit.
Nam male compofitæ præceps infania vitæ
  Mortales animos in fcelus omne trahit.
Implacidas hominum docuit manfuefcere mentes,
  Dulciaque objecit pabula mollis Amor.
Ille truces faftus, violentaque pectora lenit,
  Nec regum claris cedit imaginibus.
Æneamque fuum, ne non foret omnibus idem,
  Accendit vultu candida Elifa tuo.

Nil

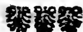
Nil sua facundum solertia juvit Ulyssem,
  Nec magno virtus profuit Æacidæ.
Pauper adhuc luxu penitus dum Roma carebat,
  Sceptrifer Ægeriam fertur amasse Numa.
Aurea progenitum divino sanguine, Cæsar,
  Spicula cognati te petiere Dei,
Ille ferum Annibalem domuit, regemque superbum,
  Area cui totus parvula mundus erat.
Sensit & Atrides vim Numinis hujus & arma,
  Concidit Argolica quo duce Troja manu.
Pectora quinetiam magni incaluere Platonis,
  Cujus tam celebri carmine notus amor.
His comes accedit Calvus, mollisque Catullus,
  Atque Anser, flammas qui cecinere suas.
Abstulit ardentem Gallum formosa Lycoris,
  Carmine amatoris Cynthia clara sui est.
Vivit ab insigni Nemesis celebrata Tibullo,
  Vivit Pelignis nota Corinna sonis.
Ille sacri vates operis Jesseja proles,
  Præfecit populo quem Deus ipse suo,
Bersabeæ captus forma, tibi magne Cupido
  Cessit; nec Salomon tutior ipse fuit.
Quique Philistæos subita oppressisse ruina
  Dicitur, & certam non timuisse necem;
Succubuit victus, teneroque vacavit amori;
  Nec puduit domina multa jubente pati.
Nil magis horrendum Polyphemo senserat Ætna,
  Sævior indomitis fratribus ille fuit.
Dum tamen æquorea siccas in rupe capillos,
  Exarsit visâ te, Galatea, Cyclops.
Admovitque preces blandus, studioque placendi,
  Insolita rigidam pexuit arte comam.
Jam tibi poma legit; tibi pastoralia cantat
  Carmina; lanigeras jam tibi servat oves.
Quem neque proposito pietas humana nefando
  Arcebat, magni cura nec ulla Jovis;
Leniit hunc blandæ Veneris placidissima proles,
  Quæ valet æternos sollicitare Deos.

Suspice quam nitido mutata effulgeat astro
  Frigida veliferas quæ regit Ursa rates.
Suspice Sidonii radiantia cornua Tauri,
  Florida cui simplex serta puella dabat.
Suspice Atlanteam Majam, geminasque sorores,
  Ab Jove quæ cœlum pignus amoris habent.
Quis vero innumeros Alcidæ nesciat ignes?
  Et quot læva manu monstra subegit amas?
Tu quoque amator eras, cum Thessala rura tenenti
  Præstabat citharæ fistula, Phœbe, vicem.
Quid Steropen, Veneremq; sequar? quid Pallada? quidve
  Ilian hic referam Mars placuisse tibi?
Persea quid memorem dubiæ qui præmia pugnæ
  Andromeden subito saucius igne tulit?
Quidve triumphato dum victor ab orbe redires,
  Lyncibus avectam Gnosida, Bacche, tuis?
Arsit in Halcyone gelidarum rector aquarum,
  Cœpit Amymone, Laodiceque Deum.
Illi cura fuit Tiro, & formosa Celæno:
  Anguibus & nondum cincta Medusa caput.
Sit licet Oceanus spatiosis obsitus annis,
  Flagrat inextincto Tethyos igne suæ.
Tithonusque pater cano venerabilis ævo,
  Te Dea, venturæ nuncia lucis, amat.
Hippotaden rapido ventorum turbine lassum,
  Pulchra fovet niveo Dejopea sinu.
At Zephyrum Chloris, quæ floribus arva coronans,
  Efflat odoratis lilia mista rosis.
Quo me sæve feres Aquilo? num te quoque victum
  Credibile est ullas sustinuisse faces?
Horridus ille licet Superis, terrisque minetur;
  Æquora terribili concitet alta sono:
Littore ab Actæo placitam rapuisse puellam
  Dicitur, & votis consuluisse suis.
Nec tamen a Latio, gelidæ sed rupibus Arcti,
  Et patriæ rigido venit ab axe tuæ.
Arsit & implacidus Stygii dominator Averni,
  Duraque permulsit pectora blanda Venus.

Vir-

Virgineamque ferens ſub regna latentia prædam
  Noctifero pavidam terruit axe diem.
Denique cuncta videt ſubjecta Cupidinis armis
  Æthere proſpiciens Phœbus utrumque polum.
Nec mare, nec terras, nec ſidera ſumma moveret:
  Ni quiddam egregium, ni Deus eſſet Amor,
Omnia cum nullo ſuperet diſcrimine, quidnam
  Mirum eſt, in tanto ſi grege Titus amat?
Nam mea Neſtoreos ætas nondum attigit annos,
  Nec me Tithoni longa Senecta premit.
Nunc Venerem tractare decet, nunc dicere cantus,
  Nunc dare flaventi mollia ſerta comæ.
Tu quoque quid faceres tales ſortitus ocellos,
  Quales non Jo, non tulit Antiope?
Nempe tibi caderent tam fortia verba, nec ullam
  Scævola, vel Cicero tradere poſſet opem:
Ille licet juris fuerit legumque peritus;
  Alter Palladio noverit ore loqui.
Deſine velle meos abrumpere durus amores,
  Et ſine me placito vivere ſervitio.
Quiſquis ab hoc vitæ poterit me avertere curſu,
  Ille avidam Tityi pectore pellet avem.
Tantaleamque ſitim fugitivis leniet undis;
  Atque tuum infelix, Siſyphe, ſiſtet onus,
Clarus erat bello, bello quoque concidit Hector;
  Et periit notis Tiphys in æquoribus,
Aſt ego, quem certo jampridem perculit arcu,
  Aligeri ſemper miles Amoris ero.
Et tibi quem curis vacuum reſpexit Apollo,
  Grandiſona linquam bella canenda tubâ.

Deſpice, parve liber, morſus livoris edaces.
  Jam tibi Cæſareo contigit ore legi.
Maxima perpetuæ referes præconia laudis,
  Carmina judicio ſi probat ille ſuo.

De lepore Dominæ fugitivo.

Dicite, io, Nymphæ nemorum secreta colentes,
  Candidus effugiens qua lepus egit iter.
Perfidus auratæ subduxit colla catenæ;
  Ipsaque cum sancta vincula rupta fide.
Dicite; sic vestro faveat Dictynna labori,
  Præbeat innumeras sic locus iste feras.
Florida semper humus Zephyro silvæque virescant,
  Nec liquidam turbet cum grege pastor aquam.
Cynthia sic penitus vestros ignoret amores,
  Nec placidum furtis antra cubile negent.
Quid tacitæ spectatis? & ingens pectora vobis
  Occupat opposita risus ad ora manu?
Ne lacrimas, gemitusque meos, ne verba Puellæ
  Temnite: consilium ferte, & opem misero.
Illum equidem reor hos saltus, hæc lustra petisse;
  Signa canum latè turba secuta dedit.
Ullane de comitum numero, quæ retia tendunt,
  Fallaces timidum compulit in laqueos?
Reddite, Hamadryades, nostrumque levate dolorem,
  Nec miserum tristi sollicitare morâ.
Reddite vosque mihi me restituisse, putabo.
  Lusus erat Dominæ deliciæque meæ.
Hunc ego per virides umbras cum matre vagantem,
  Ad ripam excepi, Sandale amœne, tuam.
Parvuus erat, totoque nitens in corpore candor,
  Mæandri niveas exsuperabat aves.
Hic ego, quamprimum, dixi mittatur amicæ:
  Nulla quidem tali munere digna magis.
Paulatimque metu posito mitescere cœpit,
  Et dominæ teneros accubat ante pedes.
Et modo protenta virides cervice corollas
  Accipit, ac tergum molliter aure premit:
Et modo formosæ lambens fert oscula dextræ:
  Porrectas avido nunc capit ore dapes.

Illa, puellari ſtudio depectere ſueta,
  Securum nitidis ſæpe lavabat aquis.
Gratus erat nimium Dominæ: nunc luget ademptum:
  Et cupit inſano victa dolore mori.
Per ſuperos oro Nymphæ, caſtamque Dianam,
  Reddite, ſi veſtros incidit in laqueos.
Aut nobis, ſaltu ſi ſe tulit obvius iſto,
  Dicite quo celerem corripit ille fugam.
Ah, quam ne trucibus timeo ſit præda moloſſis,
  Et viridem lacero corpore tingat humum.
Ah demens, in aperta ruis diſcrimina vitæ;
  Improbe, quid dominam notaque tecta fugis?
Humano cultu adſuetus, paſcêris amaro
  Gramine nec ſemper copia fontis erit.
Sed qua tarda graves agitabunt plauſtra juvenci,
  Sordida vix avidam leniet unda ſitim.
Sæpe levi ſtrepitu folii labentis ab ulmo
  Anxius in duro ceſpite ſomnus erit.
Huc ades, & veniam ſupplex pete: pone timorem;
  Si redeas, parcet protinus illa tibi.
Novi animum, novi ingenium, quod molle, piumque,
  Neſciat iraſci, neſciat eſſe ferum.
Sed quid verba juvat, queſtuſque effundere inanes?
  Nec prece, nec lacrimis perfidus ille redit.
Forſitan, aut viridi ludit laſcivus in herbâ,
  Aut novus inventa conjuge gaudet amans.
O nimium felix, generoſo pectore digna
  Libertas, cunctis anteferenda bonis!
Non te ſolliciti congeſtum divitis aurum
  Torquet, & immenſas candida temnis opes.
Te propter ferus, hic illectus, ſprevit heriles
  Blanditias, gratum quidquid & ante fuit.
Non tamen uſque adeo nobis optanda videris,
  Quin malim Dominam ſervitiumque pati.

Ad Jovem, ut avertat insomnia.

Quid votis adversa meis fortuna minatur?
Quid Superûm tristis deferet ira novi?
Parce Deûm rector: non me duce dura juventus
Titanum regnis intulit arma tuis.
Non ego Solis equos mutato limite duxi,
Cum timuit rapidas regia vestra faces.
Non ego mactato crudeliter hospite dicar
Humanos artus adposuisse tibi.
Auratas vestes, Siculi non more tyranni
Dextera de sanctis traxit imaginibus.
Haud ulli per me contempto numine Divûm,
Sacrilega ablata est aurea barba manu.
Nec veluti Xerxes Neptuno vincla minamur,
Classibus insolitum cum patefecit iter.
Non per me Elysio rapta est Proserpina regi;
Nec triplici latrans impius ore canis.
Ergo quid insontem crudelia somnia terrent?
Et duræ volucres, terribilesque feræ?
Nonne satis fuerat, carâ quod pulsus ab urbe,
Sollicita vigilans tot mala mente feram?
Nocturnam turbent nisi tristia visa quietem,
Quæ vel rara solet, vel brevis esse mihi.
Dii, cohibere iras, miserisque ignoscere vestrum est:
In celeres abeant somnia dira Notos.
Tu quoque, sancte puer generosi rector amoris,
Sævitiæ finem constituisse velis.
Nam tua non umquam contempsi tela Cupido,
Nec doleo imperii crescere jura tui.
Nec Veneris, nostri indicio, cognovit amores
Deprensæ mirâ callidus arte faber.
Nempe ego te quondam felix Duce miles habebar:
Invidit nostris sors inimica bonis
Omnia nunc contra conjurant: nulla facultas
Jam mihi vitandi tot fera tela datur.

Quod

Quod si supplicium superest, si pœna perennis;
Hæc precor ut vitæ sit mihi summa dies.
Protinus expediet tristes compescere luctus.
Nam satius miseris est periisse semel.

Ad Amorem.

Ah demens, quisquis silvas, latebrosaque rura
Credit, Amor, telis non adeunda tuis.
Tu nemus umbrosum, tu ripas fluminis alti,
Et liquidos fontes, & juga montis adis.
Quæ nitidi primum radiantia lumina Solis,
Quæ videt occasum, subjacet ora tibi.
Quasque tenet sedes Boreas, & nubilus Auster,
Indevitatas sustinuere faces.
Ah quoties gravibus cupiens me solvere curis,
Desertos saltus, & loca sola peto!
Sive urbes adeam, nemorum seu devia lustrem,
Sive ego cæruleum per mare puppe vehar:
Tu mea furtivo sequeris vestigia passu,
Et jacis immiti spicula certa manu.
Parce puer, sævas in me torquere sagittas:
Ardenti infixum pectore vulnus alo.
Parce puer: quid me extremum sentire furorem
Cogis? an hæc ullum vindicat ira nefas?
O quam te decuit potius domuisse Puellam,
Quæ me, quæque tuum despicit imperium.
Ni frustra ex humero sonat, auree Dive, pharetra,
Ni micat ex oculis irrita flamma tuis;
Huc ades, & facibus celeres, Amor, adde sagittas,
Noxiaque ultrici pectora fige manu.
Fac tamen insignis pereat ne gratia formæ,
Nec ducat roseo pallor in ore notam.
Hoc ego non cuperem; nec sum me Judice tanti:
Signa mihi satis est si qua caloris erunt.

Somnium.

Nox erat, & varias agitabam pectore curas,
  Cum tandem oppressit lumina sera quies.
Hic mihi per somnum mista formidine certam
  Spem dedit, atque animos sumere jussit Amor.
Namque mare ingressus portu prodire videbar,
  Quique ratem regeret navita nullus erat.
Littore constiterat jaculis armatus, & arcu,
  Et pharetra accinctus versicolore puer.
Hujus erat facies, qualis cum luteus ora
  Exerit Eoo Delius Oceano.
Myrtea cingebant auratos serta capillos,
  Nullaque in aligero corpore vestis erat.
Ille ducem mihi se, moderatoremque carinæ
  Obtulit, & cœptum tendere jussit iter.
Tum levis insilit puppim, clavumque magistra
  Arte regens, Zephyris vela ferenda dedit.
Provehitur pelago cita crebrescentibus auris
  Pinus, & immensum protinus æquor arat.
Ipsa videbantur vario discurrere lusu
  Agmina Nereidum, quæ freta salsa colunt.
Hic Ephyre, Drymo, Cydippe, Arethusa, Gryopis,
  Xanthia, Cymodoce, Lysis, & Opis erant.
Pone sequabantur Cyrene, Glaucia, Doris,
  Liriope, Cloto, Psychia, Lemothoë.
Quas inter vixdum posito Galatea timore,
  Narrabat flammas, trux Polypheme, tuas.
Nomina sed longum est tot commemorare Dearum,
  Totque simul nandi connumerare modos.
Pars, alterna jacit pulsato brachia ponto,
  Et vix parte movet posteriore salum.
Pars, maris ima subit piscantibus æmula mergis;
  Pars, nisi quod superest vertice tota latet.
Hæc, velut in nodum duplicato poplite fertur,
  Remigat hæc pedibus, dum resupina jacet:
At male dissimulans ardorem his mista Deorum
  Spumiferas ingens turba secabat aquas.

Hic

Hic ego Arionium Delphinem ludere vidi,
  Tempora cui pietas vivere longa dedit.
Et varii tremulo nabant in marmore pisces,
  Ægæum quales, Joniumque ferunt.
Hic mihi, quam tutum fragili confidere ligno,
  Ostendere brevi ventus & unda mora.
Namque ea dum miror pelago provectus aperto,
  Decrescunt montes, littora diffugiunt.
Post ubi conspectu tellus submota recessit;
  Hinc Notus, hinc Boreas, Africus inde ruunt.
Undique convulsum feriunt mare; dumque tuetur
  Quisque suas partes, diripuere salum.
Involvere diem nubes, cæcæque tenebræ
  Insurgunt, & nox ingruit atra mari.
Intonat horrisono cœlum se murmure miscens,
  Et sua terribilis Juppiter arma ciet.
Ignea discussis erumpit nubibus æthra;
  Deucalioneæ præcipitantur aquæ.
Nunc ferit immenso Neptunus sidera fluctu,
  Et nunc diductis terra aperitur aquis.
Tollitur in cœlum, summoque in gurgite pendet:
  Tartara mox præceps fertur ad ima ratis:
At puer insanis agitari ut fluctibus æquor,
  Terribilesque poli sensit adesse minas;
Evolat, & celsæ residens in vertice rupis,
  Eventum sævi prospicit inde mali.
Deficit auxilio spoliata carina magistri,
  Atque procellosis ingemit icta Notis.
Dilacerata furens Aquilo fert vela per auras,
  Et celer Eoos concitat Eurus equos.
Correptamque ratem scopulis illidit acutis,
  Lataque per rimas est via facta salo.
Talia cernenti gelidus tremor ossa pererrat;
  Sollicitant nostræ Numina sancta preces.
Ipsum quin etiam, mea qui modo vela regebat,
  Naufragus imploro, cæruleosque Deos.
Nec jam restabat misero spes ulla salutis:
  Ante oculos species plurima mortis erat.

Cum

Cum subito tristes compescuit Æolus iras,
  Atque reluctantes traxit in antra Notos.
Tum rabidos fratres latebroso carcere clausit;
  Et rediit pulsa nocte serena dies.
Ipse tridente suo pelagi rex temperat undas,
  Lapsus cæruleis per maria alta rotis.
Quem medium vasti còmitantur Numina ponti:
  Humida rotantes implicat alga comas.
Hic puer ad navem levibus redit impiger alis,
  Sollicitosque jubet ponere corde metus.
Exoptata procul monstrat mihi littora dextra,
  Atque, inquit, ridens, hæc tua Tite fides?
Exiguamne adeo spem nostro in numine ponis?
  Quid dubitas? quid nunc vult timor iste sibi?
An paterer, si me fueras duce creditus undis,
  Dicerer ut mortis caussa fuisse tuæ?
Ille ego sum, quem tu nosti, Deus auctor amoris,
  Quin tibi nunc Dominam conciliare paro.
Quæ nunc difficilem quamvis se præstet amanti;
  Perfer; erit mitis protinus illa tibi.
Nec te formosæ pigeat servire puellæ.
  Quid non Alcides ipse in amore tulit?
Prætereo mortale genus, Divosque minores,
  Perdomui Phœbum, magnanimumque Jovem.
Ista tuos volui prædicere somnia casus,
  Ne curæ credas te minus esse mihi.
At tu marmoreis referas pia munera templis;
  Quæ cum siderea matre Cupido tenet.
Hæc ait: interea navis petit anxia portum,
  Somniaque excussit nuntia lucis avis.

Querela uxoris, occiso Principe.

Heu nimium viridi conjux erepte juventa,
  Heu vitæ quondam ipesque, salusque meæ.
Hancne tuam faciem video? pectusque decorum?
  Hæc tua, quæ geminum lumina sidus erant?

Vix

Vix laceros vultus, & sparsos sanguine crines
  Agnosco, & diris membra cruenta modis.
Occidis, heu, manibus conjux miserande tuorum.
  Vulneraque in tenero corpore sæva patent.
Unde mihi speranda salus, regnique fidele
  Præsidium fuerat, prodiit inde nefas.
Deneget iratus populo sua lumina Titan,
  Impiaque aversis mœnia damnet equis.
Cur me fata sinunt tanto superesse dolori?
  Cur tua summe Deûm dextera cessat iners?
Nec Ducis immerito maculatos sanguine cives
  Horrida Phlegræi fulminis ira petit?
Non genitor, non forma tibi, non profuit ætas,
  Junctaque cum multa brachia ferre prece.
Nil hominum juvat atque fidem implorasse Deorum;
  Impia sed cæco est acta furore manus.
Meme utinam letho comitem tibi dextra dedisset,
  Quæ pectus duro perculit ense tuum.
Ne quam junxit Hymen, divelleret Atropos a te;
  Sed conjuncta forent funera nostra tuis.
Nunc sævos inter gemitus, lacrimasque relinquor;
  Nec sine te grata est vita futura mihi.
Nunc mea ferali mutantur serta cupresso,
  Adspicioque tuos vix bene nupta rogos.
Quam modo festus Hymen tædam gestavit ad aras,
  Illa sepulchrales ponitur ante focos.
Felix natorum Niobe post fata fuisti:
  Eripuit sensum saxea forma malis.
Felix quæ dominam Cyane dum luget ademptam,
  Sicelidem subito fonte rigavit humum.
Felices etiam viridi quæ cortice clausæ,
  Fletibus Heliades imposuere modum.
Ipsa dolore gravi nimium confixa reservor,
  Fortunámque timent ista subire meam.
Et mihi, vir, tecum moriendi jura negantur,
  Parcaque non gratam prorogat usque diem.
Vos precor, o Superi, si quid pietatis & æqui est;
  Si flectunt ullæ Numina vestra preces,

Ante

Ante oculos vestros inter penetralia cæsi
 Principis injusta fraude, piate necem.
Et scelerum ultore: merito punite nocentes
 Supplicio, & factis præmia digna date
At tibi per facinus vitam cui funere acerbo
 Abstulit ante annos impia dextra tuos;
Elysii placidas liceat cognoscere sedes;
 Et memor Elysiæ care marite, vale.

Ad Pisanum pictorem, statuariumque summum.

Quis Pisane tuum merito celebrabit honore
 Ingenium præstans, artificesque manus?
Nam neque par Zeuxis, nec par tibi magnus Apelles,
 Sive velis hominem fingere, sive feram.
Quid volucres vivas, aut quid labentia narrem
 Flumina, cumque suis æquora littoribus:
Illic & videor fluctus audire sonantes;
 Turbaque cæruleam squammea findit aquam.
Perspicuos molli circumdas margine fontes,
 Mistaque odoratis floribus herba viret.
Per nemora, & saltus Nymphæ venantur apertos,
 Retiaque, & pharetras, & sua tela gerunt.
Parte alia capreas lustris excire videntur,
 Et fera latrantes rostra movere canes.
Illic exitio leporis celer imminet Umber:
 Hic fremit insultans, frenaque mandit equus.
Nare lacu ranas, silvis errare leones:
 Ima valle truces ire videmus apros.
Se profert antro catulis comitantibus ursa:
 Martius ad plenum tendit ovile lupus.
Quis non miretur gestus & sancta virorum
 Corpora? quæ penitus vivere nemo neget?
Quisve Jovis faciem pictam non pronus adoret,
 Effigiem veri Numinis esse ratus?
Denique quidquid agis, Naturæ jura potentis
 Æquas divini viribus ingenii.

Nec solum miro pingendi excellis honore,
  Nec titulos virtus hæc dedit una tibi;
Sed Polycleteas artes, ac Mentora vincis;
  Cedit Lysippus, Phidiacusque labor,
Hæc propter toto partum tibi nomen in orbe;
  Te præsens ætas posteritasque canet.
Ast opere insigni nostros effingere vultus
  Quod cupis; haud parva est gratia habenda tibi.
Si longos aliter mea non exibit in annos,
  At saltem vivet munere fama tuo.

Ad Ariadnam, puellam formosissimam.

Ut prior est ætas faciem mirata Lacænæ,
  Sic formam laudant nunc, Ariadna, tuam.
Tyndaris hoc uno fertur superasse, quod illa
  Difficilis blandis nesciit esse procis.
Tu pietate carens, & fastus plena superbi
  Formæ corrumpis maxima dona tuæ.
Nec magis Euryali gemitu, lacrimisque moveris,
  Quam prece turbati flectitur ira sali.
Quid faceres si Nestoreos hic vinceret annos?
  Et tegeret crispas horrida barba genas?
Exemplo tibi sit pharetrati mater Amoris;
  Dignata est puero jungere Diva latus.
Illo etiam fertur lacrimas fudisse perempto;
  Et solito roseus fugit ab ore decor.
Abstulit Endymion tenera Latoida formâ,
  Dum patrio niveas monte reducit oves.
Ipsa licet Dea sit, noctisque Aurora tenebras
  Pellat. in amplexum non pudet ire senis.
Invidisse Deos perhibent, cum mollia cano
  Oscula Tithono culta puella daret.
Tu juvenem, quo non formosior alter in urbe,
  Spernis, & insano cogis amore mori.
Si sapis, ipsa tuæ fructum decerpe juventæ:
  Respice; jam properans terga senecta premit,
Quod

Quod si nec facies qualem Narcissus habebat,
Nec movet antiquo sanguine clara domus,
Te saltem moveant generosæ Palladis artes;
Queis inter priscos hic numerandus erit.
Huic tu si faveas, hunc si digneris amare,
Cantabit laudes, dia puella, tuas:
Atque immortalis famæ tibi quæret honorem;
Et tua post obitum forma perennis erit.

Laudat Ferrariam.

Tandem Flaminiæ nemorosa reliquimus arva:
Jam datur optatam cernere Ferrariam.
Hic mihi blanda Venus primum inspiravit amorem;
Raptaque libertas, servitiumque datum.
Hinc ego in exilium dominâ damnante profectus,
Quas peperit pœnas impia lingua, lui.
Omnia nunc tandem in melius præsentia Divûm
Rettulit, & facta prœlia pace fugat:
Spargite odoratos instructa per atria flores,
Debitaque antiquo sacra parate Lari.
Quisquis adest, votis faveat: vicinia rixas
Ponat, & exultent compita lætitiâ.
Ipse Dionea redimitus tempora myrto
Imponam tepidis grana Sabæa focis.
Ferte pedem placata Venus, mitisque Cupido;
Nec vos fortunæ spernite dona meæ.
Vobis magna satis, Superi, sunt munera parva,
Si modo mens nigrâ candida labe caret.
Vos patriæ turres, patrii salvete Penates:
Urbs faustis salve condita sideribus.
Tu Superum templis, domibusque ornata superbis
Finitimis effers invidiosa caput.
Dives agri, atque auri Leonello principe flores,
Et populi turbam vix capis ipsa tui.
Jam tibi Pierios Phœbus largitur honores,
Vivida nec desunt artibus ingenia.

Te

Te fecunda Ceres immensis frugibus implet;
  Nec tibi Lenæus dulcia musta negat.
Læta saginati depascuut prata juvenci;
  Lanigeræ carpunt fertile gramen oves.
Te Pater Eridanus sinuoso flumine cingit,
  Et vetat hostiles pertimuisse minas.
Martia securi contemnunt classica cives;
  Nullaque sunt, nisi quæ prœlia fecit Amor.
O felix nimium tellus, nimiumque beata!
  Tu modo Cœlicolas relligiosa cole.
Hic tibi perpetuum ver floreat, ipsaque nullo
  Exercente sinum Gargara vincat humus.
Non lupus insidias stabulis meditetur apertis:
  Et cum rore cadat nectar, & ambrosia.
Tum gens secura exactis feliciter annis,
  Elysias sedes, & loca sancta petat.

Ad Isottam.

Hanc Sigismundi tibi fert, Isotta, salutem
  Nomine, sollicita litera facta manu.
Scribere difficile est, quam me nova cura fatiget;
  Quam mihi mors fuerit Patris acerba tui.
Ejus enim nobis nimium jactura dolenda est,
  Qui præstans factis, ingenioque fuit.
Et quamcumque illi patriam fortuna dedisset;
  Illam ortu potuit nobilitare suo.
Sed quamvis nostræ summum decus adderet urbi,
  Clarus & innumeris esset imaginibus;
Virtutesque viri quamvis ego semper amarim;
  Te propter nobis carior ille fuit.
Nec minus hunc colui quam dux Trojanus Achatem,
  Quam rector Grajæ Nestora militiæ.
Sed fortuna diu gressu non pergit eodem;
  Spesque hominum vanas insidiosa facit.
Invidisse mihi crudelia fata videntur,
  Injecitque feras impia Parca manus.

Ille jacet, cujus dulci sermone fruebar:
  Quo potuit curas sæpe levare meas.
Cujus recta fides, ingens prudentia, fidum
  Consilium, gravitas digna Catone fuit.
Ast ego dilecti casu cùm vexer amici;
  Me cruciat luctus, cara puella tuus.
Et tristes lacrimæ, & sævi sine fine dolores
  Dilacerant miseris pectora nostra modis.
At mihi sive libet castris educere turmas:
  Signaque in adversos Martia ferre duces;
Sive per hostiles latum diffundere campos
  Agmen, & in victo castra locare solo;
Seu placet obsessis invadere mœnibus urbes,
  Oppida seu victor capta subire parem;
Protinus ante oculos tua sese ostendit imago
  Flebilis, & curas excitat illa meas.
Nec sic ereptâ Æacides Briseide, nec sic
  Orpheus amissâ conjuge mœstus erat.
Quod si nostra tibi virtus, & gloria cordi est;
  Desine nos fletu sollicitare tuo.
Ecce meo adficitur mœrore exercitus omnis;
  Proque suo nimis est anxia turba duce;
Et pariter fremit, atque aliquid putat esse sinistri;
  Quid tamen, ignorat veraque caussa latet.
Sæpe mihi comites; quid Dux fortissime, dicunt
  Tristis es? ac vultus quid petit iste sibi?
Si bene fortunamque tuam, præclaraque facta
  Novimus, & laudis tot monumenta tuæ,
Te potius gaudere decet, quem magna tuentur
  Numina, cui Mavors, Juno, Minerva, favent.
Talibus atque aliis conantur demere curas,
  Conveniens morbo nec medicina meo est.
Protinus una potes tantum lenire dolorem,
  Spes mea, si gemitus comprimis ipsa tuos.
Manibus officium pietas immensa paternis
  Præstitit: iste modum debet habere dolor.
Adspice post nimbos nitidum quam sæpe reducat
  Vectus lucifero Cynthius axe diem:

Æquo-

Æquora placantur, quæ nunc Aquilone tumebant,
  Et cedit fratri roſcida Luna ſuo.
At pluvialis hiems Zephyro ſpirante recedit,
  Omniaque alternas conſtat habere vices.
Hanc Natura potens ſtabili tulit ordine legem,
  Deſinat ut, quicquid cœperit eſſe ſemel.
Metas cuique ſuas dat inexorabile fatum:
  Et nil morte homini certius eſſe poteſt.
Illa malis requiem, finemque laboribus adfert;
  Quorum ſi ſpectes agmina longa, ruunt
Viderat hoc celeber Samiæ telluris alumnus;
  Hoc & magnanimus ſenſit Anaxagoras.
Hoc Xenophon ſenſit, quem non revocavit ab aris
  Filius exſtinctus; nec doluiſſe ferunt.
Ergo quid incaſſum prodeſt tot fundere queſtus?
  Nil caſus nobis attulit iſte novi.
Natus enim mortalis erat, cui tempore parvo
  Etſi nunc maneat, mors obeunda fuit,
Defuit haud quidquam dum vivere fata dederunt.
  Quo felix dici debeat ipſe minus.
Cetera ſi deſint, fortunatiſſimus eſſet,
  Cum tu illi talis filia contigeris.
Adde, quod ad Superos aditum mens æqua, fideſque,
  Et virtus præſtans, relligioque dedit.
Non igitur grati, nec amantis ſigna videntur,
  Illius tantis ingemuiſſe bonis.
Et ſi quis remanet poſt fata noviſſima ſenſus,
  Ægre fert lacrimas umbra paterna tuas.
Quod te, per cineres, animamque parentis, & illum
  Qui nos junxit Amor, per Veneremque rogo;
Per quæcumque tibi parvæ tulit oſcula mater,
  Per ſpem fraternam, per faciemque tuam:
Per Sigiſmundi [ſi qua eſt tibi gratia] nomen.
  Te præter cui non ulla placere poteſt;
Nil profecturas oro compeſce querelas,
  Queis tua concutitur flore juventa ſuo:
Deſine ſidereos lacrimis corrumpere ocellos,
  Et rigido roſeas ungue notare genas.

Parce precor formæ, qualem prælata duabus
  Valle ſub Idæa mater Amoris habet.
Si tua cara minus; noſtræ ſuccurre ſaluti;
  Quæ niſi deſieris, nulla futura brevi eſt.
Si pater occubuit letho, mœſtamque reliquit;
  Adfines adſunt, frater, opeſque tibi.
His quoque me, cui non obſcurum nomen in orbe
  Clara dedit virtus, connumerare velis:
Quem crines flavi rapiunt, oculique loquaces,
  Quique caret dura ruſticitate pudor;
Qui tibi frater ero, genitorque, & fidus amator,
  Dum mea torquebit fila ſecunda ſoror.
Ipſe loqui coram potius, quam ſcribere vellem.
  Otia ſi qua mihi Martia bella darent.
Eſt aliquid veras voces audire precantis:
  Exorant lacrimæ quod fera corda negent.
Auxilium tulit Æſonidæ Medea roganti;
  Ante aras flentem viderat illa virum.
Supplicibus præſens Theſeus Minoida verbis
  Flexit, ut implicitam ſolveret arte viam.
Spem tamen hanc, & amor tuus in me Iſotta, fideſque
  Dant, ut adeſſe putes, cum mea verba legis.
Et ſimul ac nimio pectus mœrore levaris,
  Augebit vires firmior illa ſuas.
Quod ſi vera monent; nec amantem inſomnia fallunt
  Quæ ſopor obſcura candida nocte tulit;
Te fore quamprimum lætam, facieque ſerenâ,
  Fatidico cecidit Delphicus ore Deus.
Phœbe fave, & votis bonus annue; nuntia lucis
  Ante tuos currus ſic Dea ſemper eat.
Æthereumque tibi ſternens iter, increpet atræ
  Humentes umbras noctis, & aſtra fuget;
Sic formoſa tibi Eunomie, cœtuſque ſororum
  Pareat, & vigili ſerviat officio.
Sic cum permenſo labêris ab æthere curſu,
  Doris Atlanteis læta recepter aquis.
Sic leviter Phaëronta tegat lapis, & tua Delos
  Perpetuo maneat non agitata Notis.

Sem-

Semper & intonſos cingat tibi laurea crines.
  Et ſemper tibi ſint carmina, ſintque, lyræ.
Longa ſed adflictam ne laſſet epiſtola mentem,
  Cogimus invitam ſiſtere, Diva, manum.
Illa quidem nollet, mihique adverſata repugnat,
  Sponte operam tribuens officioſa ſuam.
Et veluti præſens tecum nunc ipſa loquatur.
  Gaudet; & hæc ſcriptis addere pauca monet.
Ut memor uſque mei nullis exercita curis
  Vivas, hoc poterit gratius eſſe nihil.
Sic ego ſecurus vivam, ſic me tibi cuſtos
  Inſignem multâ laude remittet, Amor.

Ad Luciam Barziam.

Immortale decus Peruſinæ, Barzia, gentis,
  Quam bene conveniens Lucia nomen habes!
Lucet enim latè morum nitor ille tuorum;
  Rara nec ingenuo forma pudore caret.
Inque oculis Charites habitant, & grata Venuſtas,
  Quos ſuper, & circum blandus oberrat Amor.
Inde faces, ac tela jacit, furtimque latentes
  Tendit ibi laqueos, multipliceſque plagas.
Cernere nec cuiquam fas eſt ardentia tuto
  Lumina: tantum illic Ars, Geniuſque valent.
At tu, cujus abit numquam de fronte Cupido,
  Nulla cupidinei ſigna caloris habes.
Nec facit hoc (neque enim rudis, & tam neſcia rerum es)
  Mentis inurbanæ ruſtica ſimplicitas;
Verum innata tibi conſtantia, qua nihil optas
  Aut humile, aut quod te dedecuiſſe putes.
Da veniam, tibi ſi nimium temerarius eſſe,
  Audacterque alquid dicere viſus ero.
Me niſi certus amor, formoſæ ferre puellæ
  Vincula juſſiſſet, quæ mihi culta diu eſt,
Nil non tentarem, ſtudioque anniterer omni,
  Ne noſtram abnueres noſcere velle fidem.
Forſan & adſequerer: ne ſaltem hoc dicere nolles;
  Hic amat, & certe eſt dignus amore meo.

Ad Ludovicum Carrum.

Sæpe aditum dedit ad Dominam mihi adultera clavis,
Adventum expectat dum, Lodovice, meum.
Me conata femel fimulato ludere fomno eft:
Nec bene fucceffit, lufa fed arte pari eft.
Vix lectum attigeram, detracto nudor amictu,
Et quod Amor fuadet munus obire paro.
Ofcula do fruftra, fruftra illam amplector, & ad rem
Spectante haud uti fedulitate juvat.
Perftat enim cœpto veluti devicta fopore
Atque filet, quamquam mille petita modis.
At me non latuit dolus, & ceu rumpere fomnum
Non aufim, jacui mutus, inerfque thoro,
Subrifit tandem, & niveis mea colla lacertis
Implicuit: lectus cetera, noxque fciunt.

In Invidum.

Nil ego te metuo, quamvis mihi multa mineris,
Invide. quid fruftra fortia verba jacis?
Hæc ubi nota minus tua fit focordia perfer.
Nos fine concordes, quâ fumus, ire viâ
Tune illam demens levibus corrumpere donis,
Deque meo fperas eripuiffe finu?
Jam tibi nunc faciam rumpantur ut ilia trifti
Invidiâ, fi me provehet ira magis,
Et faciam. mea cum fpectaris gaudia, dicas:
Tirefiæ gravior quam mea pœna malis.

Ad Cambium Philofophum,

Define me gravibus toties obtundere dictis,
Et vitæ, Cambi, facta notare meæ.
Nil agis, ac certum fruftra mutare laboras:
Nec potes a cœpto me revocare meo.
Linter tota dedit rapidis ubi lintea ventis,
Et cita jam medio gurgite cymba volat;

Non

Non facile ad portus retro convertere cursum
  Quos modo discedens liquerit, ipse valet.
Sic ego, qui cupidi pelago malesanus Amoris
  Jactor, ab hac nequeo vela referre viâ.
Et mihi jam dulce est in amaro vivere luctu:
  Tantum mens cæcæ perdita noctis habet.
Hæc qui mira putat; vitas ignorat amantum,
  Nescit & ut cupiant sæpe in amore mori.
Stabat in abruptis vates miserabilis antris
  Eurydicen lugens, nocte dieque suam,
Ismarus, & Rhodope nequidquam, & Thracius Hebrus
  Quærebant solitæ carmina blanda lyræ
Sæpe etiam Nymphas duri ad solatia casus,
  Hæc illi solitas dicere verba ferunt.
Pone graves, Orpheu, curas, neu crede gemendo
  Tartareos iterum posse movere Deos,
Quod semel amissum, nullo reparabile pacto,
  Hoc ipsum levius, si patiaris. erit.
Invenies alios, quos admireris amores,
  Eurydicenque novam Thessala terra dabit.
Talibus, atque aliis frustra lenire dolentem
  Tentabant, monitis nec locus ullus erat.
Carminaque & Nymphas, lucemque perosus, in ipsos
  Amens jactabat non bona verba Deos.
Ergo ego quid faciam? si natus Apolline vatès
  Atque Dea, curam vincere non potuit?
Aut lapis, aut ferrum est, quē numquam gaudia tangunt,
  Nec dolor, asperitas nec movet ulla mali.
Quem blando numquam vultu spes allicit, & qui
  Nil timet, in quo non gratia, non odium est
Adspice, læsa suos ut sæpe animalia prodant
  Adfectus, nostræ quæ rationis egent.
Triste gemit duris incisa securibus arbor,
  Et queritur viridem ponere mœsta comam.
Saxorum oppositis frenati molibus amnes
  Indignantur aquas lentius ire suas.
Gurgitibusque fragor spumantibus indicat iram;
  Sensibus ut propriis illa carere neges.

Gaudet ut accensis ramorum fascibus ignis,
  Sic super injecta flere videtur aqua.
Terra quoque, & cœlum modo rident, & modo lugent;
  Forma nec in rebus permanet una diu.
Si varios igirur nequeo componere motus
  Pectoris, haud facti caussa pudenda mei est.
Me Natura hominem voluit mitissima nasci,
  Non in Caucaseis rupibus esse feram.
Hinc sequor humanis quæ convenientia duco
  Moribus, ætati non aliena meæ.
At tu quem studiis sublimibus evehit ardens
  Ingenium, ad vitæ liberioris iter,
Quæ mihi proponis clarorum exempla virorum,
  Tu sequere, & sine me fata subire mea.

Ad Anthiam.

Incipe læta dies roseo procedere ab ortu,
  Igneaque extremus Lucifer astra fuget.
Jam matutinis Auroram cantibus ales
  Garrula cæruleo suscitat e gremio.
At tu quæ tantum nimis importuna moraris,
  Umbra soporiferæ languida noctis abi.
Deseret huc rediens peregrinas Anthia terras,
  Atque Antenoreâ mœnia facta manu.
Ipse focis pia thura dabo, myrtoque virenti,
  Purpureisque tegam limina sancta rosis.
Hinc sacris operatus (amat Venus omnia læta)
  Incipiam verno cingere flore caput.
Perfususque comas nardi felicis odore,
  Dicam ego percussa carmina læta lyrâ:
Nec trahere in seram pudeat convivia noctem,
  Liberaque epoto fundere verba mero.
Sit procul hinc tristis rugæ censura severæ,
  Canaque cum duro barba supercilio
Vos procul este. quibus fulvi sitis imperat auri:
  Oderunt curas Liber, & alma Venus.

Nec

Nec vobis culpanda tamen lascivia nostra:
 Cernite, quo Superos impulit acer Amor.
Ille Deum rector, qui fulmine territat orbem,
 Sumpsit Agenoreis cornua littoribus.
Virgineamque tulit fraterna per æquora prædam.
 Sollicita repetens Gnosia rura fugâ.
Quin etiam falsus niveas Olor induit alas,
 Et teneros fulvo pressit in imbre sinus
Non mare, non tellus, non sævi regia Ditis,
 Non ipsa Herculea sidera laude carent.
Fronte dolens lacera liquidis, Acheloë, sub undis
 Non levis Herculei testis amoris ades.
Illi etiam victrix spoliato fortibus armis
 Tradidit ornatus Lyda puella suos.
Quique tulit cœlum, Dominæ mandata tulisse
 Creditur, & plenas attenuasse colos.
Materna quoties Delo, Delphisque relictis
 Saucius Hæmonias pavit Apollo boves?
Æger, & artis inops, nullis adjutus ab herbis,
 Cum toties aliis ipse tulisset opem.
Populeis ramis, pro lauri fronde, corona
 Cinxerat impexam nexa sine arte comam.
Pauperis indutus rigido pastoris amictu,
 Sedit in umbrosis vallibus Æmathiæ.
Perditus ipse suos illic cantabat amores,
 Carmine Phœbeis conveniente modis,
Aoniæque vicem citharæ suppleerat amanti
 Stridula septenis canna foraminibus.
Ecce leves Satyri coëunt, facilesque Napææ
 Conveniunt, udo Naiadesque pede.
Mirantur vocem insolitam, mirantur & artem,
 Laudat & ignotum pendula turba Deum.
Forsan & hic aliquis, me judice vincitur, inquit
 Pan Deus & præfert te quoque, Phœbe, tibi.
Ad vaga mox idem desertis flumina campis
 Pastor agis pastas Sole cadente boves.
Nec subiisse casam puduit, fœnoque rigenti
 Inter cornigerum procubuisse pecus.

Ergo quidquid Amor suasit decuisse putemus,
Cum possit magnos sollicitare Deos:
Nec quisquam insanis contemnere vocibus ausit.
Asper erit, læsi Numinis ultor erit.
Sed tibi dum veteris spectantur vela theatri,
Ternaque fluminibus mœnia cincta suis:
Vel dum te Livi retinet, veneranda, sepulchro,
Nunc sacræ sedes curia Justitiæ:
At dum visendi cupidam te fana morantur,
Proximaque antiquo Regia tecta foro;
Aut dum cæruleum cymba juvat ire per amnem,
Ortaque vicino balnea fonte petis;
Ullane cura mei tepido suspiria movit
Pectore, securam quæ minus esse sinat?
An magis erepto ne tristis amore vacares,
Rivalem nobis urbs Patavina dedit?
Vobis formosæ nam cuncta licere putatis;
Crimina vestra tamen fama sinistra notat.
De te nec possum mordaci credere vulgo,
Nec te perfidiæ suspicor esse ream.
Judicio sed casta meo, peccare caveto:
Intentos oculos Juppiter altus habet.
Si petis, interea quid agam, dum lenta moraris,
Mecum bella gerunt Spes, Timor, atque Venus.
Nam modo te votis fingebam, Vita, peractis,
Ferrariam celerem velle referre gradum.
Ah quoties falsus de te mihi sæpius augur,
Nec dubium novi præpetis omen avis!
Et modo te rebar violentis febribus ægram
Torqueri, infectos pertimuique locos!
Nunc pater invitæ ne quem tibi jungere vellet;
Qui creber totâ rumor in urbe fuit.
Occurrit quoties aliquis mihi lætus amator;
Hujus agunt dixi vela secunda ratem.
Sed mea nec remis agitur, nec fertur ab auris:
Unca procelloso est anchora jacta salo.
Et cibus, & somni ingrati te absente, fuerunt;
Nullaque nox misero non vigilata mihi.

At

At sopor invitus si quando irrepit ocellis;
  Non ideo vacua mente manere licet.
Nam tua quamprimum in somnis occurrit imago,
  Et renovat curas insidiosa meas,
Te quia non poteram, visebam sæpe fenestras,
  Queis mihi sævus Amor vulnera mille dedit.
Attonitâ quoties perlegi mente tabellas,
  Quæ me discessus præmonuere tui!
Mecum semper erant; illas quoque forte legebam,
  Cum mihi in Angelica Lausa reperta viâ est.
Rettulit illa brevi redituram tempore alumnam,
  Quartus ubi niveos Sol agitasset equos.
Hac, prius exanimis, tum demum voce revixi,
  Et rediit toto perditus ore color.
Vellere Phryxeo nec sic lætatus Jason,
  Nec Paris advectâ Pergama Tyndaride.
At tu ne fuerint mea gaudia vana, redito;
  Hancque diem verax vaticinetur Amor.
Adspice quam liquido tibi rident Numina cœlo,
  Et placidæ volucres carmina blanda canunt.
Certat odoratos tibi fundere terra colores;
  Ne desint nitidæ florida serta comæ.
Jam pater Eridanus tumidam compescuit alvum;
  Jamque vocat pandos aura secunda sinus.
Populus ex ripis tibi plurima porrigit umbram:
  Candida ne fervens Sirius ora notet.
Jam virides fusæ per cærula colla capillos
  Nabunt, & ludent Naides ante ratem.
Inque tuum Dryades, Satyrique, & Panes honorem,
  Præcincti variâ tempora fronde, canent.

Ad Amicam.

Si levior foliis, auraque incertior essem.
  Et flueret modico tempore nostra fides;
Non ego tam longo constans in amore fuissem,
  Ire nec adsiduas cogerer in lacrimas.

Nec

Nec graciles adeo macies consumeret artus,
  Nec mea mutaret pallidus ora color.
Sed vos decipere incautos didicistis amantes;
  Et queritur lædi, fallere si qua parat.
Tu, me infelicem, formosam Lotida narras,
  Et Mareotinidem præposuisse tibi.
Has ego dispeream, si præter nomina novi;
  Tardaque & infido sit mihi dura Venus.
Tene ego deserta potuissem ducere vitam?
  Hæc Jope quamvis, Inachis illa foret?
Non sum, quem valeant aliæ mutare puellæ,
  Nec meus incertis passibus errat Amor.
Huc cursum tenui: tu portus es: anchora nostra hic
  Hæreat, hinc nullis fluctibus eiiciar.

De Natali Anthia.

Natalem Dominæ mecum celebrate, coloni,
  Et positis curis, undique cesset opus.
Hunc nitidi servate diem; vinclisque solutis,
  Demant servitio libera colla boves.
Nunc agitate choros, & carmina dicite læti;
  Nec madidum verno stet sine flore caput.
Cernite, qua roseus processit ab æquore Titan,
  Utque tegant clarum vellera nulla diem.
Garrula vicinis carmen Philomela sub umbris
  Integrat, & solito dulcius orsa queri.
Hac fœcunda die pubescunt gramina campis:
  Floriferos aperit terra benigna sinus.
Hac quoque luce Venus mediis in fluctibus orta est;
  Dixit & Aprilem nomine Diva suo.
Omnia lætantur: pariter lætemur & ipsi;
  Candida nos positis mensa vocat dapibus.
Ocyus annosum, pueri, proferte Lyæum;
  Porgite sollicitâ pocula plena manu.
Tibia nunc hilaret bifori convivia cantu,
  Atque habeant nullum verba jocosa modum.

At

At tu, quæ magnam ſine me nunc incolis urbem
  Anthia, Natali munera ſolve tuo.
En agedum lymphis nitidi rorentur ocelli,
  Atque ſuo tenues ordine pone comas.
Hinc roſeis digitis habilem tibi finge coronam,
  Membraque ſepoſitâ candida veſte tege.
Sic demum Genio meriti referentur honores:
  Ille novum mirâ condidit arte decus
Ille tibi inſignem, cui cedunt omnia, formam;
  Ille etiam eximium præbuit ingenium.
Sed tibi nec libeat Paulli procedere ad aras,
  Nec pete clamoſa proxima templa foro:
Nec minus Angelicæ fanum memorabile Matris
  Effuge: rivales hæc loca ſemper habent,
Ipſa Dei ſatis eſt volucres qui ponderat Umbras,
  Si vetus oblato munere limen adis.
Hic nullæ impedient juvenum tua vota catervæ
  Anthia; rarus in hac æde vagatur amans.
Tunc ſecurus ero, tunc me tibi pectore fixum
  Crediderim longâ poſſe manere die.

Ad Borſium.

Dux, genus a magnâ qui ducis origine Regum,
  Imperioque refers aurea ſæcla tuo:
Qui propria gaudes virtute excellere, cujus
  Gloria nullius creſcere laude poteſt.
Quo nihil a Superis optet Ferraria majus;
  Tradere quo melius nil potuere Dei:
Si qua tibi tot res ingentes otia linquunt,
  Hæc facilis placido lumine pauca lege.
Corporis egregias non hic perſcribere laudes
  Conor, nec regni jura referre tui.
Nec loquor hic a te purgata paludibus arva,
  Meſſibus ut largis cultus abundet ager:
Non ſacras ædes, non clara palatia, per te
  Sumptibus innumeris ædificata canam:

Quâ

Quâ tua se mole attollat Carthusia linquo;
  Et Schivinojeæ gratia quanta domus:
Nec mihi cura, novis quas muris cinxerit arces
  Dicere, nec pulchræ mœnia Ferrariæ.
Rem quoque non parvam sileo; quod tollis in imâ
  Planicie excelsi nobile montis opus.
Magna quidem sunt hæc: hominum sed facta labore,
  Nec decus ad proprium tu tibi solus habes.
At punire malos; æqua dare præmia lance;
  Ponere non sanis frena cupidinibus;
Invictumque malis animum præstare, Deosque,
  Ut facis, ante oculos semper habere tuum est.
Hæc ego mira puto, quibus hic tibi vera paratur
  Gloria, quæ rectâ ducit in astra viâ.

Mustelæ Epicedion.

Tene igitur nobis eliso gutture talem
  Mustela infelix, & miseranda refers?
Sic laqueo pendes alto delapsa cubili?
  Suspensæ auxilium sic tibi nemo tulit?
Sic oculos, linguamque geris, sic frigida tortis
  Pallent ora labris? sicque relinquis herum?
Quis referat gemitus, ubi perculit Herculis aures,
  Non expectati fama sinistra mali?
Nil potuit puero te gratius esse, nec illi
  Morte tuâ quidquam tristius esse potest.
Tu digitos blando tentabas improba morsu,
  Porrecto ludens semisupina pede;
Et mollem e labiis noras sorbere salivam,
  Et quiddam exiguo murmure dulce queri.
Tu fera passeribus pestis, sturnisque fuisti,
  Quos trahere e nidis ars tibi summa fuit.
Teque suis visâ pullis timuere columbæ,
  Et magnis avibus parvula terror eras.
Eheu, quam variis sors casibus omnia mutat,
  Quam felix aliquid non sinit esse diu!

Quo vigor ille animi? quo ſtrenua corporis illa
Dexteritas abiit? quo nitor ille tuus?
Hæc ſimul involvit crudelibus Atropos umbris,
Nullaque ſunt de tot ſigna futura bonis.
At mea ſi quidquam promittere carmina poſſunt;
Gloria [crede mihi] non moritura tua eſt.
Jam te nec præſens nec poſtera neſciet ætas,
Æternumque tuus nomen habebit honos.
Ne tamen alitibus ſis præda, aut eſca per undas
Piſcibus hinc illinc diripienda nates,
Callirhoë lugens, pueri commota dolore,
Membra ſepulchrali ponit humanda thoro.
Aurea quem multo ridentem flore corona
Circuit, & triſtes itur ad exſequias.
Turbaque Nympharum, puerorum flente coronâ,
Muneribus variis officioſa vacat.
Jam viridi in luco Galatea & Lyſis, & Ægle,
Struxerunt niveâ ſaxea buſta manu.
Glaucia fert violas, amarantum Ceiris, & Hero
Juniperi baccas, Dejopeja crocum.
Aſt Ephyre lauros, ſerpylla Citheris, Adonin
Cypria, narciſſum Chloris, Idyia roſas.
Hypſipylea gerit caſiam, Cardelia myrtum;
Abrotanum Pſyche, lilia Phyllis habet.
His ſimul, atque aliis tumulum beneolentibus herbis
Implent, & ſaxo corpus inane tegunt.
Tum ſuper iniiciunt quot gignit terra colores;
Omnis & Aſſyrio fragrat odore locus.
Jamque omnes dixere vale, vale optima quondam
Bellatrix, domino cara miniſtra tuo.
De te ſi quid adhuc exſtinćto corpore teſtat;
Semper ſis felix, Elyſiumque colas.
Proxima quin etiam tales in cortice verſus
Populus indicium funeris hujus habet:
Hic Muſtela jacet, pueri dolor Herculis ingens:
Pro meritis Dryades hunc tibi dant tumulum.

Ad

Ad Philomelam.

Æmula divini ſuaviſſima carminis ales,
  Quæ virides umbras, & loca ſacra tenes;
Mollibus & variis quæ tot diſcrimina vocum
  Flexibus, humanâ dulcius arte, refers;
Munere pro tali tibi quid, Philomela, rependam?
  Præmia quæ tanto digna labore putem?
Dum vagus huc illuc hortis genialibus erro.
  Miror & artifici culta vireta manu,
Hoſpitis officio tu protinus uſa benigni,
  Fingis in adventu carmina mille meo.
Nec procul hinc denſis canis abdita frondibus, altæ
  Ilicis in ramo, populeiſve comis.
Verum hic juniperi inſidiis mihi proxima trunco,
  Non imitabilibus me venerata modis.
Et licet hac perſtem tibi tam vicinus in umbrâ,
  Deque tuâ ſuavi garrulitate loquar;
Nil tamen ipſa times nec gutturis iſta canori
  Sedulitas ideo dulce remittit opus.
Grata ſed, in longum luco reſonante, querela
  Ducitur, argutis continuata modis.
Nos vero tali quoniam dignaris honore,
  Dicimus in laudes hæc tibi pauca tuas:
Humanas avium quæ mulcent cantibus aures,
  Cedere carminibus carmina cuncta tuis.
Vive diu, ſimiliſque tui generata propago
  Finiat extremum non niſi ſera diem.

Properat ad Amicam.

Ite citi, volucreſque pedes prævertite ventos,
  Et loca deliciis quærite nota meis.
Nota meis loca deliciis, ubi candida ſæpe
  Mecum dignata eſt ludere Phyllorhoë:
Phyllorhoë, nullis faciem perfuſa venenis;
  Cui proprius roſeo fulget ab ore color.

Cu-

Cujus inauratos cupiat sibi Cynthia crines,
  Cui faciles oculos invideant Charites:
Formosasque manus, doctisque laboribus aptas
  Juret persimiles ipsa Minerva suis.
Tum reliquis agiles respondent partibus artus;
  Nec tu in eâ ut quidquam carpere, Mome, queas.
Talis erat virgo Cæneia; talis & altum
  Per mare Dictæo vecta puella bove.
Talis erat fulvi decepta cupidine nimbi,
  Et quam sub falso lusit Olore Deus.
Omphale erat vatum talis celeberrima cantu:
  Talis & Idæo rapta Lacæna proco.
Talis & illa fuit, quæ me sibi junxerat olim;
  Nondum juratam fallere docta fidem:
Cujus ego immite imperium tot perditus annos,
  Multaque non sano pectore digna tuli.
Sed tua Phyllorhoë, quamvis collata deabus
  Ambiguum valeat reddere forma Parin;
Candida simplicitas, tumidoque carentia fastu
  Pectora, sunt ipso grata decore magis.
Adde fidem quam nec conjux Ithacesia vincat,
  Nec Mithridateas quæ comitata vias:
Nec quæ tartaream properavit adire paludem,
  Defunctum Evadne sponte secuta virum.
Te licet inprimis cupiam formosa videre,
  Vixque brevi patiar tempus inane moræ;
Triptolemi tamen haud optem conscendere currus,
  Ire nec in celeri Bellerophontis equo:
Aut levibus Persei volitare per aëra pennis,
  Aut, furibunda, tuâ currere, Cholchi, rotâ:
Nec Zoroastreas artes magicive requiram
  Carminis auxilium, Dædaleamve fugam.
Nec mihi si liceat, pedibus talaria curem
  Picta galeriti nectere Mercurii.
Unus enim nobis poterit satis esse Cupido,
  Quo duce susceptum perficiamus iter;
Qui mihi semper adest, levibusque quod excitat alis.
  Nostrum furtivo flamine corpus agit.

Vix mihi jam videor pedibus contingere terram;
  Vincit & humanos ſtrenua planta gradus.
Sublimiſque pari quamvis diſcrimine Phœbus
  Diſtet ab Eois, occiduiſque locis;
Et canis exurat ſitientes fervidus agros,
  Mutaque ſub densâ fronde quieſcat avis;
Non tamen accelerans immenſo lædor ab æſtu,
  Nec mea longinquum membra fatigat iter.
Quoque magis propero, tanto magis ipſe labori
  Sufficio, & vires impiger urget amor.
Heu, quanto adficeret me Sors inimica dolore,
  Si qua meum ſubito cauſſa teneret iter.
Et mihi jam ſenior properanti occurrat amicus,
  Quem fugere oblatum me pudor ipſe vetet;
Singula qui vario cupidus ſermone requirat,
  Sciteturque viam, propoſitumque meum:
Multaque contexens longis ambagibus erret;
  Atque importunus multa referre velit:
Ut Ferdinandus magni poſt fata parentis
  Auſonias terras Parthenopenque regat:
Nuper ut urbano Florentia concita motu,
  Triſtia det miſeris civibus exilia.
Ut trepidus Borges Romanam liquerit urbem,
  Mæſtaque Pontificis funere turba ſui.
Ut Pius inſignis magnâ virtute fideque
  Æterni in terris jura parentis agat:
Sforciadem, Venetumque probet, quod fœdera pacis
  Securus ſtudio ſervet uterque pari.
Hinc Malateſtigenæ miretur principis artes
  Bellorum egregias, eximiumque decus.
Illinc innumeris Federicum laudibus ornet,
  Præſtantemque manu, conſilioque ducem.
Nec minus Eſtenſes heroas, & inclita facta
  A primis orſus dicat originibus:
Ingreſſuſque tui titulos genitoris, & acta
  Conferat ad laudes ſe Leonelle tuas.
Unicus hinc Phœnix Latio Dux Borſius illi
  Argumenta novæ præbeat hiſtoriæ:

Et

Et referat quantum noſtro ſit in Hercule laudis,
  Et Siſmundeo qualis in ore decor.
Tum patris, & patrui veſtigia clara ſequentem
  Eſtenſem his cupiat jungere Nicoleon.
Addat & immitem Turcam, noſtraque ferocem
  Segnitie: & captis urbibus excidia:
Jam Pelopea Getas regnare per oppida, jamque
  Hadriaci in populos arma parare maris.
Quod ſuadente Pio Federicus Cæſar in hoſtem
  Ardeat & vires concitet ipſe ſuas.
Quod paret ingentem commota Britannia claſſem,
  Et repetat forti Sequana regna manu.
Parte aliâ veteres hoſtes inſurgere Gallos,
  Tutantes magnis viribus imperium.
Nec regem oblitum Italiæ, carive nepotis,
  Maximaque ad Ligures mittere ſubſidia.
Ergo, ne ſimilis turbet nova gaudia caſus,
  Neu videar dominæ lentus, inerſque meæ,
Nunc precor aërio nebulæ circumder amictu,
  Quâ Venus Ænean induit alma ſuum.
Sic demum juſſas potero contingere ſedes
  Tutus, & optatam cernere Phyllorhoën.
Dum loquor, & celeri moveo veſtigia paſſu,
  Extremæ apparet meta propinqua viæ.
Jam procul adſpicio ſervantem compita quercum,
  Et veteres fagos, populeumque nemus.
Ecce levi flatu teneris de frondibus exit,
  Et cadit in faciem lenior aura meam.
Huc ego crediderim Zephyrum migraſſe tepentem,
  Captum ſideribus, cara puella, tuis.
Qui mihi non ſtultè ſibi conſuluiſſe videtur,
  Chlorida ſi pro te deſerit ille ſuam.
Nam quid in extremis vidit pretioſius oris?
  Quid nunc in noſtro pulchrius orbe videt?
Læva Padi ripas, vetus at mihi dextra ſacellum
  Monſtrat, & annoſæ culmina parva caſæ,
Quam lentis hederæ complexibus undique cingunt,
  Delet ubi raros alta ſenecta Deos.

Nil ibi vel Zeuxis, vel magnus pinxit Apelles,
  Nil ibi Phidiacæ composuere manus.
Lignea crux vero mediâ quæ pendet in æde,
  Egregiâ clari Mentoris arte caret.
Pæne suis convulsa trahens de sedibus olim
  Fundamenta rapax sustulit Eridanus.
Proximaque, aggeribus ruptis, per culta vagatus,
  Mucida sacrilegis tecta replevit aquis.
Muscosus templi paries; humorque, situsque
  Præteriti reddunt tristia signa mali.
Nec procul hinc sterilis campi septena Sacerdos
  Conductis pauper jugera bobus arat.
Huc mea simplicibus Nymphis comitata Dione,
  Cincta caput vario flore venire solet.
Cujus in adventu templis augustior ædes
  Omnibus; hæc cunctas unica vincit opes.
Ecce diu latitans aperitur villa remotis
  Arboribus, caræ villa beata Deæ.
Protinus hac visa celeri præcordia motu
  Venturæ exultant præscia lætitiæ.
Quid mihi fiet, Amor, blandos cum cernere vultus
  Fas erit? & niveam cum dabit illa manum?
Tunc ego non dubitem Crœsi contemnere gazas,
  Et tot Pellææ clara trophæa domus.
Si quis enim crispos ad frontem ludere crines
  Viderit, & quali se ferat alta gradu.
Noverit argutis eadem quid possit ocellis;
  Ut mortale nihil dulcia verba sonent:
Sentiet Ætnæis certantes ignibus ignes,
  Et poterit constans æqua, & iniqua pati.
Quod si forte alicui dignabitur oscula ferre,
  Altera vel proprio sanguine lætus emet.
Vulnus & auxilium quod Pelias hasta tulisset,
  Mirabar, fati nescius ipse mei.
Desino nunc, facileque inducor ut omnia credam,
  Si necis & vitæ jus habet omne meæ.
Illa quidem media Phalarin placaret in irâ,
  Tardaretque tuas, sæve Perille, manus.

Terribilemque ſuis oculis miteſcere Martem
  Cogat, & iratum ponere tela Jovem.
Felices agri, fortunatique coloni,
  Quæque ſimul colitis rura benigna Deæ!
Namque ubi vere novo genialia tendit in arva,
  Vobiſcum dulces protrahit illa moras
Vobiſcum loquitur, vobiſcum carmina cantat,
  Vobiſcum faciles, exhilaratque choros.
Et modo vobiſcum cultis ſpatiatur in hortis,
  Et modo plena vago retia piſce trahit.
Nunc manibus doctis imitatur Palladis artes,
  Nunc molles elegos, & mea verba legit.
Fallor, an hæc Ceiris Dominæ cariſſima nutrix
  Subſtitit? ac verſo reſpicit uſque gradu?
En rapidis iterum fertur cita paſſibus: ipſa eſt;
  Notaque ut accedam dat mihi ſigna manu.
Progrediar, quæramque meis fiducia votis
  Quæ ſit; quidve novi ſedula portet anus.
Quod tua ſi præſens aderit ſolertia amanti,
  Talibus officiis aurea Ceiris eris.

Phyllorhoës Epicedium.

Quo miſer uſque tuos celabis, Tite, dolores?
  Ægraque mens tacitum quo premet uſque malum?
Diſſimulare prius licuit, dum Sol tibi fulſit
  Candidus, & placidæ ſpes bona ſortis erat.
Nunc fera conſilium ſuperat violentia fati,
  Nunc ars indomito victa dolore perit.
Maxima ſæpe latent ſub triſti gaudia vultu;
  At ſua cor læſum non bene damna tegit.
Infandos luctus, & vulnera pectoris ede,
  Atque ea quæ nulli nota fuere prius.
Quæ ſi forte times hominum vulgare per ora;
  Silva locum lacrimis præbet opaca tuis:
Silva locum præbet lacrimis, ubi ſemita nulla
  Cernitur, humani ſigna nec ulla pedis.

Hic querulas tantum volucres habitare, ferasque
  Credibile est: procul hinc arbiter omnis abest,
Sol, cujus radios umbrosa cacumina silvæ,
  Huc vix oppositis frondibus ire sinunt;
Qui nunc Hæmonii non immemor ignis, & undæ,
  Forsitan hic mecum condoliturus ades.
Testis eris nihil esse mihi, cur vivere curem,
  Æthereâ postquam lux mea luce caret.
Nam quid ego hic aliud, nisi durum, ac flebile semper,
  Sublatâ sperem te mihi Phyllorhoë?
Tu meus ardor eras; in te mea maxima cura
  Hæserat, & voti summa, caputque mei.
At nunc a patriâ sævi contagia morbi
  Dum fugis indigno funere rapta jaces.
Et mihi jacturæ tantum, tantumque doloris,
  Conditio diræ mortis acerba tulit:
Ut semper misero justissima caussa querelæ
  Crescat, & æternis immorer in lacrimis.
Heu sævæ leges, & dura potentia fati,
  Humani finitis quæ nihil esse diu.
An fuit omnino vestras infringere vires.
  Si paucos etiam viveret illa dies?
Nunc primum viridis campos ingressa juventæ.
  Non extremus honor temporis hujus erat.
Dedecet immites, & acerbos carpere fructus,
  Illum, quem culti spes tenet ulla soli.
Vos quoque tam subito decus hoc, talemque puellam
  Nondum matura morte tulisse nefas.
Serius, aut citius vestri mortalia fiunt
  Juris, & hæc illi sors adeunda fuit.
Heu funesta dies, nigro damnanda lapillo;
  Tristibus infaustum nomen adepta malis;
Qua puri quondam radios imitantia Phœbi
  Deseruit solitus lumina mœsta nitor:
Quâ bene compositos artus, faciemque serenam,
  Flaventesque comas invida texit humus;
Quà vigor ingenui defecit corporis, & qua
  Tabuit egregiis artibus apta manus:

Quâ

Quâ vox illa prius morientibus æmula cycnis,
 Cœpit in æternam muta ſilere diem;
Quaque pios actus mors interrupit, & altæ
 Infregit mentis nobile propoſitum!
Heu nimium miſeri, infortunatique parentes,
 Conficiet verus quos ſine fine dolor!
Vos luctu aſſiduo ſenſum amiſiſſe malorum
 Crediderim, in vitâ quos mora longa tenet.
An potuit veſtros Niobe ſuperare dolores?
 Cognitaque adverſis caſibus Antiope?
Plurima namque licet utræque triſtia paſſæ,
 Haud minor hæc illâ clade ruina fuit.
Seu mores, ſive ingenium, ſeu gratia formæ
 Quæritur, aut priſcæ nobilitatis honos:
Hæſit in hac unâ ſimul harum gloria rerum;
 Hujus in occaſu tot periere bona.
Sic veſtra imprimis ægre jactura ferenda eſt;
 Nec dabit his ætas fletibus ulla modum.
At ſacer ex illo tunc cum diſcederet ore
 Spiritus, & veſtras quæreret illa manus,
Inque oculis veſtris cum lumina fixa teneret,
 Quid vobis animi conſiliique fuit?
Si quemquam potuit præſens extinguere mœror.
 Perdere vos etiam debuit illa dies.
Non habitura parem terquinque peregerat annos
 Phyllorhoë veſtros inter adulta ſinus.
Phyllorhoën vobis tantum oſtendiſſe videntur,
 Et ſubito vobis eripuiſſe Dei.
Non generum vobis, non caros illa nepotes
 Præbuit, aut dotis dona parata tulit.
Divitiiſque brevi gaviſa, & honore parentum,
 Mox erit exiguus filia veſtra cinis.
Sed quid ego infelix veſtra infortunia tantum,
 Ipſe velut patiar vulnera nulla, queror?
Igne Cupidineo quicumque fideliter arſit,
 Unica cui præſtans cura puella fuit.
Cui placitum ſubitis fortuna abrupit amorem
 Caſibus; ærumnas cogitet ille meas:

Ille ſuo exemplo poterit mea triſtia fata
Diſcere, & arcani pectoris acre malum.
Si poſſent aliquâ cœleſtia Numina flecti,
Nec vetitum certis legibus eſſet iter,
Quod prius obtinuit Stygiis a Manibus Orpheus,
Sollicito Superi nunc mihi forte darent
Si proprios iterum levis umbra rediret in artus.
Carpere conceſſas me duce juſſa vias,
Forſitan admonitus, quo rurſum perdita pacto
Flentem mœſta virum liquerit Eurydice,
Cautius ingrederer nocitura pericula vitans,
Et quæcumque ſolent gaudia magna ſequi.
Ah miſer, ah iterum miſer, ah ſine pectore, Tite,
Quo dolor impellit? quæ tibi verba cadunt?
Tunc Deûm ſtabili firmatas ordine leges,
Crediderís certam deficere ante diem?
Cum ſemel hinc alium raptæ mittuntur in orbem.
Terrenaſque animæ deſeruere domos,
Præmia pro meritis referunt, ſedeſque paratas
[Sic ſtatuit Superûm provida cura] tenent.
Corpora nec ſurgunt letho defuncta, priuſquam
Ultima judicii venerit hora ſui.
Si tamen æterni veneranda potentia regis,
Qui cœlo, & terris imperat, atque mari,
Omnipotens qui ſolus agit mirabile quidquid
Cernimus, & quidquid lumina noſtra latet;
Si tibi Phyllorhoën nunc illa potentia reddat,
Ne noceas huic, quam diligis ipſe, cave.
Nam niſi vera loqui piget, his egreſſa tenebris,
Ætheriis gaudet ſedibus illa frui.
Et pudor, & nulli pia mens obnoxia culpæ,
Rectum iter ad Superos unde receſſit, habet.
Phyllorhoë felix terris colit aſtra relictis.
Magnorum in numero jam nova Diva Deûm.
Pro quibus inducor, ne non ego gratuler illi;
Ne videar tantis invidus eſſe bonis.
At quoniam ſolitos miſero mihi cernere vultus
Non datur, & placidæ gratia frontis abeſt;

Dum

Dum moror in terris, dum tu colis æthera virgo,
Accipiet lacrimas dulcis imago meas.
Hæc tibi, Phyllorhoë, ſimilis vera omnia de te,
Si modo non deſit ſpiritus, ecce refert.
Hæc mihi grata comes, ſeu tendere Solis ad ortum,
Seu juvat Heſperium viſere littus, erit.
Hæc mihi ſi Geticas rupes, calidamve Syenem
Transferar, in caro ſemper habenda ſinu.
Huic ego curarum ſeriem narrabo mearum,
Et quoties cupiam te, mea vita, ſequi.
Namque ubi in humanis nulla eſt conſtantia rebus,
Quid ſpe fallaci paſcere vota juvat?
Illi vita fuit longiſſima, quiſquis honeſte
Occidit; & ſpretis quæ videt, alta petit.
Interea dum fila ſinunt mea currere Parcæ.
Nec ſummi injuſſu Regis abire licet,
Candida quod relevent adflictum inſomnia lætos
Effigiem referunt quæ mihi ſæpe tuam.
Nam quoties nitidi capitis pulcherrimus ordo,
P r ſomnos oculis viſus adeſſe meis?
Attonito quoties gemini ſe luminis ardor
Obtulit? & miro nota decore manus?
Mutua quid referam, quæ tu mihi ſæpe videris
Accipere, & ſolitis reddere verba ſonis.
O ego quam tali deceptus imagine felix!
O placidæ noctes! o mihi grate ſopor!
Atque utinam non tam ſubito me ſomnus, & error
Linqueret, ac mecum ſtaret uterque diu!
Scilicet ut tecum maneam pulcherrima, donec
Longa meæ veniant tædia lætitiæ.
Dum mortalis eras, nec adhuc te in parte Deorum
Regia ſiderei viderat alta poli;
Sola tamen mihi Numen eras, & criminis expers:
Candidus impura labe carebat amor.
Te ſupplex igitur meritis pro talibus oro;
Per fratrem, per te qui genuere, precor;
Ut tua præſentes Superos mihi gratia reddat.
Utque mei numquam non memor eſſe velis.

At

At me nulla tui capient oblivia, seu me
  Lux alit, æternâ sive ego nocte premar.
Et quæ præcessit Majas octava Kalendas,
  Postquam non ultra es tu mihi visa, dies;
Illa mihi solennis erit, lacrimosaque semper,
  Indicium tanti, principiumque mali.
Hic tibi dum licuit nobiscum ducere vitam,
  Me tenuit laudis maxima cura tuæ.
Nunc quoque, neu præsens, neu postera nesciat ætas,
  Qualis sub gelido marmore Nympha cubet.
Ipse tuum nostro signavi carmine bustum,
  Qua Padus illabens rura paterna videt.
At quicumque leget miseri monumenta doloris,
  Verba Sibyllino tradita ab ore putet:
Qua nihil in terris tulit hæc pretiosius ætas,
  Quæ potuit credi, dum fuit, esse Dea,
Phyllorhoë jacet hic teneris extincta sub annis,
  Proxima Ferrariæ dum tenet arva suæ:
Tempore quo misera pestis baccatur in urbe,
  Nec sors vicinis parcit iniqua locis.
Crudeles nimium Divi, crudelia fata,
  Perdere quæ tantum sustinuere decus.

Ad Psittacum.

Psittace, quid frustra misero mihi nuper ademptam
  Phyllorhoën tanta sedulitate vocas?
Parce precor, parce insanos augere dolores,
  Heu periit, quam tu vivere forte putas.
Parce: meo toties animam de pectore vellis,
  Phyllorhoën quoties blandula lingua refert.
Heu, periit, neque eam spes amplius ulla videndi,
  Quam propter nobis vivere dulce fuit.
Si sensus tibi, si ratio est, ut habere videris,
  Communi tristem te decet esse malo,
Non sum equidem oblitus, tibi quæ responsa vocanti,
  Poscentique dapes sæpius illa daret.

Et

Et memini, aurato cum te prodire juberet
  Carcere, porrectam te insiluisse manum;
Atque illinc dulcem, rostro parcente, salivam
  Suxisse illæsis molliter e labiis.
Post, ubi divinæ laudaras sidera frontis,
  Non homo, dicebas, sed Dea Phyllorhoë est.
Prisca salutato si paucis Cæsare verbis,
  Nigrantes ætas nobilitavit aves.
Quid tibi facundâ fingenti plurima voce
  Tam bene, tam docte, Psittace, laudis erit?
Laudo equidem, ingenium miror, debere fatemur
  Nos tibi: nulla tuis gloria par meritis.
Sed ratio, & tempus, fortunaque lubrica, certam
  Dant nostris legem rebus, & eripiunt.
Hæc igitur nos caussa movet desistere cœpto
  Nonnunquam, & placitum flectere propositum.
Quid loquor? unde meæ tanta incostantia mentis?
  Quod modo damnaram, Psittace, nunc cupio.
Forte meis aliqua ratus es te posse mederi
  Luctibus, hos ubi sum dictus adisse lares.
Quodque ita sit, cum me tristi mœrore silentem
  Vidisti, & multo rore madere genas;
Tu quoque commotus graviter, sociusque doloris,
  Ecce piis lacrimis lumina mœsta rigas.
Functus es officio veri, & prudentis amici,
  Nilque reliquisti quo mala nostra leves.
Perge precor, Dominæque tuo communis utrique
  Semper adorandum nomen ab ore sonet.
Atque utinam in sævo pietas tua vulnere fiat,
  Tam dulci eloquio Pelias hasta mihi.

Pro D. Isabella Sponsa ad Mantuæ Principem.

Non ita servato gaudebat Jasone Colchis,
  Cum tulit auratæ nobile vellus ovis;
Nec sic Dædaleas cæso Minoia monstro.
  Vidit ubi Ægiden exsuperasse vias;

Nec

Nec ſic depoſita duræ formidine ſortis
  Læta erat oblitis luctibus Andromede;
Tot maris ac terræ poſt ſæva pericula; nec ſic
  Conſpecto incolumi Penelopea viro.
Ut Franciſce tuas lætor, ceu ſcribis, ad urbem
  Tandem expectatas hanc dare vela rates,
Quæ tibi concedant felices dextera curſus
  Numina, ſunt precibus ſollicitata meis.
Cum ſocero fratres, caraſque valere ſorores,
  Et ſalvos omnes gratulor eſſe tuos.
Sed tamen inprimis cupio te cernere, ſi me
  Virgineus patitur dicere verba pudor.
Serpit enim inſolitus, qualem nec dicere norim,
  Nec meditari animo, noſtra per oſſa calor.
Ille novis furtim curis invadere pectus
  Nititur, immemorem nec ſinit eſſe tui.
Et quamvis, juvenum pulcherrime, longius abſis.
  Noſtra tamen vultus mens videt uſque tuos.
Haud debere parum Superis Franciſce videbar,
  Quod non in Geticis rupibus orta forem:
Quod mihi ſit genitrix Leonora, quod Herculė dicar
  Nata duce, & proavos jactet uterque ſuos:
Hic Gallos, aſt Hiſpanos ex ordine Reges
  Sanguinis auctores adferat illa ſui.
Ulla ſed optandæ ne pars mihi ſortis abeſſet,
  Maxima tu noſtris gloria rebus ades,
Qui patris egregias laudes imitaris, & alta
  Fulges Gonzagæ nobilitare domus.
Nec ſecura fui, tua dum præclara teneret
  Te procul a noſtrâ Mantua Ferrariâ.
Et ſeu dictus eras forti certare palæſtrâ,
  Seu celeri curſu ludere, ſive pila:
Flectere ſeu validis ſinuoſos viribus arcus,
  Seu jacere abducta ſpicula lenta manu:
Seu pedes interdum magnam graderere per urbem,
  Sulcaret patrios ſeu tua cymba lacus;
Sive ferebaris campo exercere ferocem,
  Qualis in Oëbalio pulvere Caſtor, equum:

Seu

Seu rapidis canibus lepores, capreasque fugares,
  Sive truces audax insequereris apros;
Pertimui subito, ne quod discrimen adires,
  Nec mihi parva tuæ cura salutis erat.
Fama puellarum te visere sæpe choreas
  Rettulit: hoc utinam nil mihi triste ferat.
Altera nec nostro se misceat improba amori.
  Neu quærat pactam sollicitare fidem.
Difficile est aliquid de te mihi credere: verum
  Nescio quid cogor subdubitare tamen.
Hoc tua persuadet facies insignis, & ille
  Securam qui me non sinit esse, Deus.
At mihi si nemo te præter amatur, & uni
  Sum tibi legitimâ consociata fide;
Si non indignæ sumus ut mereamur amari;
  Mutua fac teneat te quoque cura mei.
Atque ita qui teneris in te bene cœpit ab annis,
  Me crescente meus crescere perget amor.

Ad D. Alfonsum puerum genethliacon.

Salve magne puer, stellis felicibus orte,
  Diva meo peperit quem Lionora Duci,
Cujus ut optatos mundo Sol cerneret ortus,
  Serus anhelantes æquore mersit equos.
Lucida nascenti cupiens occurrere Phœbe,
  Conquesta est longum segnius ire diem:
Exaudita Deis populorum vota, precesque;
  Tandem te nobis hac tribuere die:
Qua rerum ingenti perfecta mole quievit;
  Quam festam jussit maximus esse Deus.
Hæc Domini lux est. Dominoque dicata, tibique
  Conveniens, Regni qui caput hujus eris.
At te prima suis manibus Lucina creatum
  Sustulit, & Charites huc coïere Deæ;
Et tibi gratantes simul arrisere, Venusque
  Candida Acidaliis membra rigavit aquis.

Oscu-

Oſcula prima dedit, primos involvit amictus,
Oraque purpureis tinxit eburna roſis.
Sed te non alio decuiſſet tempore naſci,
Auſoniis quam quo Pax viget in populis,
Hoc fuit indicium nullos te principe motus
Armorum, ac belli per tua regna fore.
Menſis & hic magno de nomine dictus Juli,
Spondet opes certas, imperiumque tibi.
Ipſa quoque auſpiciis adſunt felicibus aſtra,
Atque parant faciles fata benigna vias.
Te naſcente gravis Saturni ſtella maligni
Occidit, adſuetam deſeruitque domum.
Libera ſervitio Domini lætiſſima cœlum
Poſſidet, & fauſtos nunciat urna dies.
Juppiter at Piſces præſenti intermicat aſtro,
Et ſedet in gremio Virginis alma Venus.
Martem libra tenet, Solem, Soliſque ſororem
Suſtinet Herculeus, Mercuriumque Leo.
Atque ita diſpoſito coëuntia ſidera curſu
Promittunt ſceptris omnia læta tuis.
Salve magne puer, Ducis Herculis inclita proles,
Eſtenſis jam nunc ſpeſque, decuſque domus.
Care nepos Regum, toto quos orbe potentes
Ac meritis claros cernimus eſſe ſuis:
Nulla tibi potuit generis contingere major
Gloria, vi cœli miſſus ab arce fores.
Utque reor, laudi deſit pars nequa futuræ,
Nomen ab Alfonſo grande tenebis avo.
Iſta quidem facies animoſi plena vigoris,
Et jam nunc tanti corporis effigies,
Nil penitus mortale tenent, manifeſtaque nobis
Herculei reddunt ſeminis indicia.
Hinc comitata ſuis Aſtræa ſororibus, illinc
Obſervat cunas Attica Diva tuas.
Hoc minus: ad caput adſiſtit tibi regia Juno,
Et Fortuna tuos excubat ante pedes.
Eja age, creſce puer, certiſſima cura Deorum;
Blanditiæ magni, delitiæque patris.

Tu

Tu quoque uti posses nobis pulcherrime nasci,
  Erepta est sævis naufraga mater aquis.
Hadriaci. dominam maris, ipsa reliquerat urbem,
  Ad pa riæ portus vela datura suæ:
Protinus obscura tegitur caligine cœlum;
  Consurgit medio nox tenebrosa die.
Cærula terribiles permiscent æquora venti,
  Littoraque insanis fluctibus icta sonant.
Deucalioneos demittit Juppiter imbres;
  Nubibus abruptis fulgura crebra micant.
Hinc Notus, inde ruit Boreas; hinc Eurus, & inde
  Africus horrisono turbine bella gerunt.
Corripiuntque rates, & sævis flatibus instant;
  Hic dextrum, at lævum mox ferit ille latus.
Hic furit in proram, puppim contrarius alter
  Verberat, & vasto cuncta fragore fremunt.
Flamina flaminibus, fluctus dum fluctibus obstant:
  Non vento ventus, non aqua cedit aquæ:
Annixuque pari contenditur, iraque discors
  Servat deprensas inter utrosque rates.
Nec sinit omnino tumidis mergantur ab undis:
  Quæque nocent, prosunt, auxiliumque ferunt.
Et nunc aggeribus vastis tolluntur aquarum,
  Et nunc subductis fluctibus ima petunt.
Non aamen aut retro ad littus convertere cursum,
  Aut iter inceptum continuare licet.
Quassatæ implentur cœlique marisque carinæ
  Imbribus; & duplicis vis premit atra mali.
Sævit hiems, venti ingeminant, striduntque rudentes,
  Et laterum graviter robora pulsa gemunt.
Interea vero comitum, Lionora, tuarum
  Tristia sollicito corda pavore tremunt.
Dant mœstæ lacrimas, desperataque salute
  Questu cuncta replent, & sua fata dolent.
Altera in alterius gremio jacet, atraque diræ
  Omnibus ante oculos, mortis imago sedet.
Huic pater, huic genitrix, huic filia parva dolorem
  Suscitat: & natos hæc vocat, illa virum.

Tum

Tum precibus, votisque Deos sine fine fatigant;
Detur ut ad patrios posse redire lares.
Nec spes ulla viris melior: quin deficit omnis
Nautarum posito turba magisterio.
Et se posse negans tumidis obstare procellis,
Fortunæ mandat Cælitibusque rates.
Nec quidquam nisi vota facit: Divosque Deasque
Orat, ut adflictis rebus adesse velint.
Tu licet immensus dolor urgeat, omnia forti
Elatoque animo fers, Lionora, tamen.
Hortarisque tuos, vires cum mente resumant,
Et vivis aliquam spem superesse mones;
Et quicumque animo præstat, nec se ipse relinquit,
Hunc tu præsentes dicis habere Deos
Talibus admonitos, ingens simul excitat ardor,
Ad sua dehinc subito munera quisque redit:
Et celeri studio nunc huc nunc curritur illuc,
Duraque contendunt vincere cuncta viri,
In tantis lux illa malis transacta, dieque
Nox illa haud melior dissimilisve fuit.
Reddita pax cœlo tandem, pelagoque, minæque
Tot, nil excepto triste tulere metu
Atque ita Ferrariam, puero carissime Divis,
Incolumis genitrix te paritura redit,
Tertius in lucem matris labor, omine fausto
Venisti; gaudet quæ peperisse marem.
Namque Isabella soror (qua nil formosius, & nil
Te tamen excepto, gratius esse potest,
Cujus in egregiâ mirabilis indole sensus
Cernitur) in vestro sanguine prima fuit.
Alter amor populi jam nunc veneranda Beatrix,
Hanc sequitur, quibus es additus alme puer:
Cujus honoratum pueri matresque virique
Natalem celebrant, & sine fine canunt.
Nec tantum Delos gaudebat Apollinis ortu,
Nec tantum nato Gnosia terra Jove:
Quantum læta novo exultat Ferraria partu,
Nec tegit adfectus officiosa pios.

Non tuba, non citharæ, non tibia, non cava cessant
  Tympana, non agili cymbala pulsa manu:
Tecta, viæque procul resonant, delubraque passim
  Festivis augent gaudia tanta sonis.
Eruit e latebris squalentes carcere fracto
  Captivos, juvenum conglomerata manus,
Undique collucent ignes, totamque per urbem
  Currit, & accensas fert vaga turba faces.
Et rea votorum grates persolvere ad aras
  Certat, & emeritis reddere sacra Deis,
Herculeos hic adire lares festinat, & hujus
  Lætitiæ primus nuntius esse cupit;
Ille salutata genetrice dat oscula cunis,
  Hic supplex orat cuncta secunda tibi.
Hos inter, caris ad te cum fratribus ipse
  Protinus accedens hæc tibi dona fero.
Hæc & purpureos superant, viridesque lapillos,
  Quidquid & aurifero gignit in amne Tagus.
Nam tibi longa precor felicis tempora vitæ,
  Sanaque mens adsit, justitiamque colas.
Et memor Herculeæ stirpis, vestigia numquam
  In lævam flectas a meliore viâ.
Multa incredibili genitor virtute peregit;
  Auspiciis domuit tristia monstra suis.
Si quid atrox, si quid dirum, atque immane relinquet,
  Delebis forti victor id ipse manu.
Quæ vero tibi digna satis Ferraria reddet
  Præmia pro partu nunc, Lionora, tuo?
Quid populi, gentesque dabunt, quas mite benigni
  Reddit felices Herculis imperium?
Nil proprium conferre valent: nam spiritus, & res,
  Et quidquid possunt, juris id omne tui est.
Restat adorato Jove, Numina cuncta precari.
  Ut vivas conjux Herculis ipsa diu:
Ut bene concordes felix tecum exigat annos,
  Sitque diu patriæ duxque, paterque suæ.
Sanguinis ut vestri crescat numerosa propago,
  Inclytaque illustres turba sequatur avos.

Atque ut pro miseris natum mortalibus orat,
  Quæ sacra virgineo pondera ventre tulit:
Sic præsens populis, Regina, fidelibus adsis,
  Ante virum, & nostro hæc nomine verba refer.
Non satis esse bonis sine crimine ducere vitam,
  Ni tuti fuerint vindice justitia
Hoc præstare potest princeps, qui nomine dignus
  Herculis, Herculeâ nititur ire via.

Jesu Christi Dei opt. max. genethliacon.

O nimium felix, vereque beata, nec ulli
  Pro meritis digno Nox celebranda sono!
Venturæ quæ mox Auroræ præscia, quod fas
  Credere, tentasti lucis habere vicem.
Ne tantam audires, coram sed ut ipsa videres
  Virgineos partus angelicosque choros.
Sed licet absfueris, inter præsepia nasci
  Cum magnus voluit Rex veniente die;
Admiranda tamen cœli mysteria, torque
  Gaudia credibile est nota fuisse tibi.
Lucifer, astrorum fortunatissime, qui dum
  Cætera jam pulla sidera nocte fugas,
In statione manens quicquid gereretur Olympo,
  Novisti, & terræ gloria quanta foret.
Testis es, humanos Deus ut sibi sumserit artus,
  Sed non mortali semine factus homo
Et genibus positis asinumque, bovemque repente
  Ante sacros Domini procubuisse pedes.
Tu quoque Pastorum felix manus, æthere ab alto
  Quærere jussa humilis culmina parva casæ.
Matribus o genitrix multum prælata beatis,
  Atque parem nullâ parte habitura tibi:
Quis tibi digna dabit pro tali munera partu?
  Quis referat mentis gaudia magna tuæ?
Vix facer in lucem completis venerat infans
  Mensibus; arrisit virgo beata tibi.

At

At tu labe carens, supplex, experſque doloris,
  Continuo partus es venerata tuos
Et tibi, quo fatis præſentibus orta volente es;
  Lactandum omnipotens ſe dedit, alma, Puer,
Tum veneranda gerens canentem ad pectora barbam
  Secum animo voluit quæ videt acta ſenex,
Divinique memor monitûs te lætus adorat,
  Poplitibus flexis, progeniemque tuam;
Et parcente manu teneros avidiſſimus artus
  Tangit, neve aliqua poſſit obeſſe cavet
Quis dubitet libaſſe illi mille oſcula? nec ſe
  Dulcibus a lacrimis abſtinuiſſe ſenem?
Non hîc Attalicis opibus fulgebat, & oſtro,
  Sublimis Pario marmore niſa domus:
Non auro paries gemmiſque nitebat Eois;
  Non Arabi thalamus plenus odoris erat:
Non ullum menſæ argentum, non ſtragula mollem
  Velabant Phrygio picta labore thorum.
Juncus, & adgeſtæ filices, & canna paluſtris,
  Felicis tugurî nobile tegmen erant.
Rara ſed & vento textura patebat, & imbri;
  Claudebat totum flexile vimen opus:
At putris limi tunicâ circumdata ſepes,
  Ponere jam veteres cœperat exuvias.
Et crebras, oculis ſpectantum pervia, rimas
  Fecerat, hirſuto non ſatis apta gregi.
Omnis inhærebat paucis, rudibuſque columnis,
  Quas faber haud multa finxerat arte, caſa.
Angulus haud ingens, rigidi quo ſtraminis hoſpes
  Faſciculos paucos accumularat, erat.
Hoc cibus, & lectus pecori fuit: hoc tibi virgo,
  Subſtravit ſenior, compoſuitque thorum.
Talibus in plumis cœli regina quievit;
  Nec tamen inde procul bos, & aſellus erant.
Hunc ſibi naſcenti rerumque, hominumque creator
  Contemtis opibus legerat ipſe locum;
Ut ſacram expleret regio Bethlemica ſortem,
  Fatidicis vatum nobilitata modis.

Dumque ſimul ſtudiis ingentibus ordine certo;
  Factori adſiſtunt cuncta elementa ſuo;
Purpurei veris tepidos æquaſſe calores,
  Hibernum Solem; credere velle, pium eſt.
Scilicet immiti ne frigore (namque ibi nullus
  Ignis erat) puero ſæva noceret hiemis.
Quem Dea dum pannis involveret, omnibus illa
  Facta eſt apricis gratior ora locis.
Credibile eſt volucres, ea dum mirantur ab alto,
  Alarum celerem ſuſtinuiſſe fugam:
Vicinaſque, truci ſedata protinus irâ,
  Spectaſſe attonitas tot pia facta feras.
Parva quidem, Stellâ præeunte, mapalia Reges
  Æterni juſſu tunc adiere patris.
Atque ſacrum oblato venerati munere Numen,
  Mutati facies obſtupuere ſuas.
Quos vitare mali ſedes Herodis iniquas,
  Juſſere ex alto ſomnia miſſa polo.
In patriam lætos eadem quos Stella reduxit;
  Atque alia tellus Inda petita via eſt.
Barbare, quid nunc tot puerorum millia ferro
  Occidi, hunc unum dum petis ipſe, jubes?
An quia pro noſtro mortalia crimine membra
  Induit, & cœli venit ab arce ſui,
Creditur eſſe Deo minor, & violabilis ulli,
  Sponte ſuâ terris donec abire velit?
Hic aliquid majus, quam quod mortalibus ullis
  Contigit, adſumtum jam ſemel, intus habet.
Intus habet, quod non ſit dimiſſurus; & idem
  Spiritus in nato permanet, atque patre.
Non puer hic gaziſque tuis, regnoque potiri
  Vi cupit, inque tuum non parat arma caput.
Hunc majora manent: ubi fundamenta ſalutis
  Jecerit humanæ, crimina noſtra luet:
Atque docebit, uti purgata labe renaſci
  Poſſit homo, & ſancta fœda lavabit aquâ,
Inde novæ gentes alios condiſcere mores
  Admonitæ incipient, & meliora ſequi.

Pri-

Prisca superstitio, simulacraque vana Deorum,
  Hoc duce, firmata relligione cadent,
Sponte sua post hæc se tristibus offeret aris
  Victima sacrilega percutienda manu.
Tum Stygias lethi descendet victor ad undas,
  Terribilique geret signa tremenda manu.
Fulgida sidereis ardebunt lumina flammis;
  Adspectum nec qui perferat hujus, erit.
Excusso manibus remo, cymbaque relicta,
  Diffugiet pavidus per vada nigra Charon.
Pandentur foribus pallentia regna revulsis;
  Præcipitem rapient agmina dira fugam.
Tartareis trepidans immania guttura custos
  Claudet, & extendet grandia membra solo.
Herculeæque aliquid pejus quam verbera clavæ
  Formidabit: atrox concidet ille furor.
Nec minus extremo comitata sororibus antro
  Occulet anguigerum torva Megæra caput.
At sontes pœnis laceratæ immitibus umbræ,
  Quas dirum exagitat mente tremente nefas,
Ut procul adspicient venientem in luce corusca,
  Pulsabit justus noxia corda pavor.
Et tenebris abdi cupient: sed abire vetabunt
  Dura catenarum vincla jubente Deo.
Præcipitis nec non ima de sede barathri
  Horrendum Pluto proferet ipse caput.
Et procul insolitæ miratus lumina lucis,
  Agnoscet Domini territus ora sui;
Quem non ignorans, Erebi de carcere tetro,
  Ducturum sanctos ad pia regna patres,
Saucius attonitam fremet acri vulnere mentem;
  Obvius audebit nec tamen ire Duci.
Expectata piis igitur cum venerit hora,
  Secum Rex hilares ire jubebit avos:
Et citius dicto, comitum stipante suorum
  Agmine, se recta tollet ad astra via.
Quod si non magnis componere maxima rebus,
  Atque humana sacris æquiparare licet;

Lætitiam cœli talem fore credere fas est,
  Cum steterit magnum filius ante Patrem:
Qualem, cum domito referebat ab orbe triumphos,
  Urbem, Roma, tuam concelebrasse ferunt:
Ausus es huic igitur puero, crudelis Apella,
  Non una indignam fraude parare necem?
Tune redemptorem (nisi malles perfidus esse)
  Tentasti infanda tollere morte tuum?
Qui vitæ quæsitor erit, pœnaque nocentes
  Adficiet, justis præmia digna dabit?
Talia moliri sed quis mirabitur ausum,
  Qui fuerit nati pestis acerba sui;
At tu sancta dies, cœlo quæ mitteris alto,
  Adventuque refers annua festa tuo;
Hercule cum natis, & fratre, & conjuge cara
  Sospitibus, nobis candida sæpe redi.

Ad Silviam.

Silvia cara vale, valeat fidissima Dirce;
  Rura meis valeant conscia deliciis.
Corpore discedens, animum, mentemque relinquo.
  Debilis incertos vix movet umbra pedes.

In columna, viventi Borsio incisum.

Hanc tibi viventi Ferraria grata columnam
Ob merita in patriam, Princeps justissime Borsi,
Dedicat, Estensi qui Dux a sanguine primus
Excipis imperium, & placida regis omnia pace.
Verum ingens quando sibi vendicat omnia Virtus,
Et longe humanam superat tua plurima sortem
Gloria: Divinos, si tu patiaris, honores
Ultro ipsi dabimus; meritasque sacrabimus aras.

In eumdem Borsium.

Aurea fulserunt te principe sæcula, Borsi;
  Testantur patriæ te tua facta patrem.

Ful-

Virtuti imperium si par tibi fata dedissent;
Tot meritis unus vix satis orbis erat.

In laudem riparum Benaci.

Cedriferi colles, & amœni collibus horti,
Lucida Benaci qua fluit unda lacus:
Unde ortum accipiens placido felicia cursu
Meoniæ gentis Mincius arva secat.
Vos salvete simul Nymphæ, salvete Deique,
Si quos aut nemus hoc, aut sacra lympha tenet.
Quam juvat has ripas spectare, habitumque locorum!
Lenis ubi tenui sibilat aura sono.
Tanta ubi vis avium, cantu quæ mulceat aures;
Et quæ sit lautas inter habenda dapes.
Quis non aurifero depastos gurgite pisces
Laudarit, quos hic unicus amnis alit?
Deliciæ quæ non capiant cœlique, solique?
Quis putet his quidquam gratius esse locis?
Contendisse hominum labor, & Natura videtur,
Plus uter hunc ditet nobilitetve situm.
Non animos tantum regio, non lumina pascit
Ægra, sed ut medica corpora sanat ope.
Hoc simul indigenæ experti, externique fatentur.
Hoc refero certa testis & ipse fide.
Neve sit ignotum, qui tot pulcherrima laudet,
Si per eum tribui laus tamen ulla potest:
Post decimum Titus rediens huc Strozius annum,
Hæc vobis grata carmina mente dicat.

Pro Tobia Veronensi.

Dum canit horrendi Martis fera bella Tobias.
Persephone præstans invida rupit opus.
Et præco insignis rerum, Sismunde, tuarum
Occidit ante diem, mors ea facta tua est:
Vos decuit, Musæ, sacro succurrere vati:
Ille ope, Phœbe, tua vivere dignus erat.

Sed tamen & luctu vestro, lacrimisque Minervæ,
  Pegaseas undas intumuisse ferunt.

Pro Joanne, proxeneta egregio.

ic, Pelicane jaces, quem febris acerba peremit,
  Nobilis ingenii dexteritate tui.
Vendenti nemo melius componere ementem
  Norat, nec lingua promptior ullus erat.
Profuit, & nocuit tua quondam industria multis,
  Parque in te probitas, improbitasque fuit.

Pro Guarino Veronensi.

Hic veneranda tegit magni lapis ossa Guarini:
  Utraque lingua suo mœreat orba patre.
Hoc Verona decus terris dedit; abstulit ætas
  Longior: ad Superos mens pia fecit iter.

Pro Margarita Peregrinia.

Quæ fuit exemplum cœlestis nobile formæ,
  In qua tot laudes, tot coïere bona;
Margarita sub hoc tegitur Peregrinia saxo.
  I nunc atque mori Numina posse nega.

Pro Matthia, Ungariæ Rege.

Quas tua non adiit, Rex invictissime, gentes
  Gloria? Matthiam quæ tacitura dies?
Læta novum mundo Natura faventibus astris
  Addidit, in lucem te veniente, decus.
Nec fors, nec ratio, nec mentis vividus ardor,
  Nec pars virtutis defuit ulla tibi.
Protulit antiquos regni te Principe fines
  Pannonis, Arctois gens dominata plagis.
Te Geta, te Dacus fremuere, acerque Boëmus,
  Horruit & vires ora Liburna tuas.

Esse-

Effera quid bello posses Germania sensit;
  Nec vis conatus ulla morata tuos.
Ut cœlum ornarent, animo majora parantem,
  Fatales terris te rapuere Deæ.

Pro Lianora Duce Ferr.

Ergo quis eripiet mortalia corpora letho,
  Jus habet in magnas si fera Parca Deas?
Tristibus haud potuit Lianora resistere fatis,
  Et sibi mirantur Dî cecidisse parem.
Rege satam, Divique thoro vixisse dicatam
  Herculis; haud illi gloria parva fuit.
Sed meliora petens, studuit bene ducere vitam;
  Ut bene supremum posset obire diem.

Ad Lucretiam Borgiam.

Vivere certus eram sine amore; Lucretia captum
  Me tenet haud: mirum est; imperat illa Deis.

In eamdem.

Ibat Amor facibus: pharetraque superbus, & arcu:
  Erranti huc illuc Borgia visa Dea est.
Hic novus inquit, erit nobis labor: aurea prendit
  Spicula: queis magnum fixerat ante Jovem.
Tela sed adducto properantem emittere nervo,
  Illius ex oculis lux ferit orta Deum.
Obstupuit; cecidere manus; delapsa sagitta est.
  Risit, & hic nostro sævior ignis, ait.

De Pado concreto frigore.

Qui Phaëtonteos extinxit plurimus ignes,
  Pænè gelu absumptis nunc Padus aret aquis.
Atque repentinos Borealia frigora pontes
  Struxere, & sicco pervia lympha pedi est.

Qua-

Quaque rates variis oneratæ mercibus ibant,
Nunc plaustris junctos cernimus ire boves.
Ad nova concurrit spectacula vulgus, & audax
Turba per insuetum fluminis errat iter.
Mira quidem sunt hæc; sed te mirabile princeps
Optime, nil ætas protulit ulla magis.

Imago Lucretiæ.

Quæ Venerem facie, quæ Pallada moribus æquat,
Conata est dominam pingere docta manus.
Artificis laudatur opus: divina sed omne
Mortale exuperat forma magisterium.

De Adventu Borsii.

Quæritis, unde novo diffusum lumine cœlum
Rideat, invisas quidve fugarit aquas?
Cur liquidus nullis agitetur flatibus aër,
Cur placidum tacitis stet mare littoribus?
Almave cur posito tellus squalore virescat,
Et se purpureis floribus induerit?
Quid quæque exultet ramis frondentibus arbos?
Cur solitum repetat garrula carmen avis?
Non hic caussa fuit mutato sidere Phœbus,
Nec vaga roriferis Cynthia luminibus.
Sed modo cum peteret geniales Borsius agros:
Reddidit aspectu cuncta serena suo:
Borsius humanos meritis superavit honores:
Miranturque novum sæcula nostra Deum.

De Lyside a filio occisa.

Vulnere de nati moriens, non Lysida posthac,
Sed me turdellam dicite Lysis ait.
Egesto laqueum, mortemque miserrima visco
Arboris in ramis præparat illa sibi,

Sic

Sic ipsa exitium peperi mihi: Numina pœnas
  Infandi partus me volvere pati.

De Vacca Myronis.

Naturam, atque Artem in vacca petiisse Myronis
  Partem ajunt: morem gessit utrique Myro.
Qui vaccam spectet; Natura hanc protulit inquit;
  At si contigerit, dixerit Artis opus.

De Rosa Lucretiæ.

Unde tibi nulla color hic imitabilis arte?
  Unde odor? unde tibi gratia tanta, rosa est?
Tene Dicarcheis genitrix tua nutriit oris?
  Num Pæstanus ager misit, an Hybla tulit?
Num tu floriferis in odoræ vallibus Ennæ
  Orta, vel Oebalii germine nata soli?
Num te aluit Cypros, num Gnosia terra, Cilixve
  Tmolus? an innumeri dives odoris Arabs?
Num te Nausicaë patriis collegit in hortis?
  Sanguine num tinxit te Cytherea suo?
Nil horum: tibi sors felicior obtigit, o quam
  Excellis Dominæ pollice carpta meæ.
Illa tibi libans flagrantibus oscula labris:
  Egregium a nobis hoc decus, inquit, habe.

De Musis a Leonello Princ. acceptis Ferrariæ,

Armorum strepitu Latiis fugiebat ab oris
  Territa cum sacro Calliopea choro.
Excipit hanc Divus placida Leonellus in urbe;
  Officiis homines hic ligat, atque Deos.

In Scaurum Avarum.

Scaurus habet villas, urbana palatia, nummos;
  Pinguiaque innumeris prædia bobus arat.

Huic

Huic tamen adſidue major ſuccreſcit habendi
Numquam divitiis exſatiata fames.
Ditior eſt igitur patrio contentus agello,
Qui vivit nullo fœnore Fabricius.

De Dipſade Borgiæ.

Tortile quod lævæ Lucretia nexuit aurum,
Dira venenoſæ eſt dipſados effigies.
Hinc docet Invidiæ morſus, & iniqua malorum
Cedere divinis moribus ingenia.

In Dipſilum.

Fingis? an ex animo adfirmas? vix credere poſſum
Te toties vanum, Dypſile, vera loqui.

Ad Lucretiam.

Cur oriebatur qui te non noverit? aut ſi
Viderit, in vita hunc quid tenet ulterius?
An facie quidquam Lucretia pulchrius iſta,
Cultius ingenium cernere poſſe putat?
Fallitur; in te omnis terræ, cœlique repoſta eſt
Gloria; nec tibi quid conferat inveniet.

Ad Carolum.

Si vigiles curæ, ſubitus ſi pallor in ore;
Si crebros gemitus edere, pauca loqui:
Si nunc jucundo, nunc triſti incedere vultu;
Si ſperare aliquid, plura timere ſimul:
Si properare modo, modo lento incedere paſſu,
Si vario mentem flectere propoſito:
Si fora, ſi cœtus hominum vitare frequentes,
Indicium præbent, Carole, amoris amo.
Si quid amem quæris; ubi nos maleſida reliquit
Anthia, ſucceſſit candida Phyllorhoë:

Phyl-

Phyllorhoë nullis facies perfusa venenis,
  Cui proprius roseo fulget in ore color.
Illa mihi furtim me surripit: hanc sequor unam:
  Hac sine, non videor vivere posse diem.
Hujus ego insignem non tantum, Carole, formam;
  Verum etiam mores, ingeniumque probo.
Illa meis leges oculis imponere digna est:
  Illa meos sensus abstulit, illa tenet.
Illa tenebit, erunt donec vaga sidera cœlo,
  Donec erit tellus, æquora donec erunt.

Ad Antonium.

Accipe inauditi formam maris, & mea quali
  Cymba sit, Antoni, structa magisterio.
Unda hic sunt lacrimæ, venti suspiria, remi
  Vota error velum, mens malesana ratis.
Spes temo, curæ comites, constantia amoris
  Est malus, dolor est anchora, navita Amor.
Adde, quod est portus reliquis maribus: mare nostrum
  Non tantum portu, sed statione caret.

Tumulus Ginevræ Castellæ.

Clara bonis animi, naturæ prædita cunctis
  Dotibus, hic letho rapta Ginevra jaces.
Vir tibi Castellus, pleno simul omnia quo tu
  Optima successu consequerere, fuit.
Egistis dulces animis concordibus annos,
  Et vos unus amor junxit, & una fides.
Hoc sine (quis credat?) tu cœlum invita petisti:
  Hic sine te infelix vivere posse negat.

De quadam, quæ per errorem nupsit filio.

Vir, conjux, genitrix, natus, fraterque, sororque
  Hic duo, sint quamvis nomina plura, jacent.
Error enim sceleri caussam dedit: inscia nupsit
  Illi, quem peperit filia mista patri.

De Mathillo.

Ridicula ex omni ſe parte effuderat in te
Simplicitas, domino grata, Mathille, tuo.
Nil bene, nil per te geſtum male, nil tibi laudis,
Nil ignominiæ vitave morſve tulit.
Si tua nec cœlo clementia digna, nec umbras
Accipit inſontes regia Ditis, ubi es?

De Hermione.

Formoſam Hermionen ſenior Lucilius ardet,
Hunc veluti ſanctum diligit illa patrem.
Poſcenti, quod amans juvenis cupit, eja age mecum
Blande, inquit, volo te vivere, nolo mori.

Ad Bembum, de Lucretia.

Si mutatur in X. C. tertia nominis hujus
Littera *lux*, fiet, quod modo *luc* fuerat.
Retia ſubſequitur, cui tu *hæc* ſubjunge *paratque*.
Subſcribens: lux hæc retia, Bembe, parat.

Ad Lucretiam.

Cui non conſpecta es, miſer eſt: qui te aſpicit, hic ſe
Addictum innumeris mortibus eſſe ſciat.
O rem incredibilem, quam perditus ipſe tot annos
Experior, ſortem hanc nec tolerare piget.
Et vivo, & morior: nec mortes ipſe recuſem
Mille pati, ut poſſim te ſemel aſpicere.

Pro Phyllorhoë.

Qui legis hæc, legito ſubmiſſius; & cave quæſo,
Nympham ullo turbes qui cubat hic ſtrepitu.
Vivere credibile eſt, placidoque quieſcere ſomno
Phyllorhoën, quæ non digna mori fuerat.

HER-

HERCULIS STROZÆ

FERRARIENSIS.

Ad Lucretiam Borgiam, Genethliacon.

AUdit, io, tandem populos Lucina precantes;
  Audit, io summus publica vota pater.
En optata diu cœlo digniſſima proles,
  Ecce decem menſes quæ peperere bona.
Rideat omnis ager tibi; rideat omnis Olympus,
  Et patris, & matris gaudia magna puer.
Cuncta ſecunda tuo nobis ſpondemus ab ortu;
  Nec bene mens voti, lætitiæque capax.
Gaudia tanta modum ſuperant, ſuperantque receſſus
  Pectoris, & nimia mole minora putes.
Non aliter patulas nimius ſonus impedit aures,
  Non aliter nimium lumina noſtra jubar.
Pars quotacumque tamen populos ribi monſtret ovantes:
  Omnis odoriferis ignibus ara calet.
Sunt ſua Junoni, ſunt & ſua dona Tonanti,
  Et ſua munera habet cetera turba Deûm.
Jam fora, jam vici, jam fervent compita flammis;
  Jam novus in tota promicat urbe nitor.
Aëriiſque ſonum dant tinnula turribus æra,
  Et bombis tellus grandibus icta tremit,
Dumque tot exaudit ſimulata tonitrua cœlum,
  Et ſtupet, hicque alium credit adeſſe Jovem;
Et nos forte polis inhiare nitentibus horret,
  Ceu tua non cœlo terra beata magis:

Ne

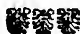
Ne timeat, superos optemus ut ire penates;
Sed ne ad nos potius turba superba ruat.
Jam colit has sedes Superis Astræa relictis,
Et pia cum sacra Relligione Fides.
Hic Venus, hic Charites, hic est moderata Voluptas;
Hic Amor arcitenens, arcitenensque Dea.
Hic castæ Aonides & cum Tritonide Phœbus,
Sceptriferaque habitat Juno verenda manu.
Hoc quodcumque boni tibi nos debere fatemur
Borgia, sola hominum nata beare genus.
Accedas Libyen; quicquid tenet illa veneni,
Perdet; & a vultu fiet amœna tuo.
Accedas Nilum, sævis cadet ira colubris:
Tam bona forma trucem molliat Antiphaten.
Non opus est armes, veluti Thetis altera, natum;
Sat valet ille, tui quod decus oris habet.
Hostiles ultro venient sub jura cohortes;
Subjectisque labor parcere major erit.
Fortunate puer, quantum tibi fata dederunt!
Fulsit in exortus stella benigna tuos.
Multa quidem Superis debes; plus hoc tamen unum,
Quod tam rara tibi contigit esse parens.
Altera non potuit te ferre beatior alvus,
Non tibi si mater, mater Amoris erat.
Solis ab occasu, Solis spectamus ad ortum,
Nec tamen huic toto cernimus orbe parem.
Plus Libyes spoliis, spoliis Orientis & Arcti,
Borgia natali Roma superba tuo est.
Nec finit hoc tumidos sibi quærere nomen Iberos,
Setabis ut vestris alta superbit avis.
Romule, cui tantam septeno in vertice molem
Condere felici fata dedere manu;
Nunc operi gratare tuo: nunc Silvia sese
Jactet & altori gaudeat Acca sinu.
Quale decus vestra, quantum jubar exit ab urbe!
Non mage nutrito Creta colenda Jove est.
Hinc reor Arcadibus memorabile Pallanteum
Thespiadon, magni voce aperisse Dei.

Fati-

Fatidicæ magis emicuit Lucretia Vati.
  Quam tot Juleæ clara trophæa domus.
Non potuit tantus feros oriturus in annos,
  Præscia venturi corda latere nitor.
Ut licet extremo maneat Sol abditus orbe,
  Astra tamen radii signa latentis habent.
Hoc deerat tantum decori, famæque futuræ,
  Ut pareres nostros, Borgia diva, Deos.
Quod fuit in votis, numeris ingentibus imples:
  Munera sunt uteri sera, sed ampla tui.
Cresce Deûm soboles, & avi benefacta paterni
  Herculis, ut sacro nomen ab amne, refer.
Excitet Alphonsusque atavus, proavusque Ferandus,
  Summus Aragoniæ splendor uterque domus.
Et magnis stimulet te Cæsar avunculus actis,
  Grandeque Alexander sit tibi calcar avus.
Hi tibi Scipiadas referunt, referuntque Camillos,
  Quosque tulit claros terra Pelasga duces.
Gloria perpetuos horum victura per annos,
  Cærula qua totum circuit unda solum.
Quæque imiteris aget juvenis pater ora priusquam
  Incipias rudibus solvere blæsa sonis.
Plurima vis illi membris, & plurima menti,
  Promittitque novum culta juventa decus.
Fasque, piumque colit, justæque ad pondera lancis
  Dat populo facilis candida jura suo.
Qua caput opponis Soli, Appenine, cadenti,
  Quaque calent medio cærula Tusca die,
Quaque resurgentem ponto videt Hadria Phœbum,
  Quaque Athesis gelidum terminat unda latus,
Antiquas lites, antiquaque bella diremit,
  Sumpta licet tenera sint modo sceptra manu.
Quicquid & in toto bellorum turbine, ducit
  Intrepidus tutam per freta vasta ratem.
Quas tibi servat opes, uni tibi quanta tuetur
  Regna? parat soli jam tibi quidquid agit.
Carpsit iter longum, permutatisque subinde
  Gallica, te propter, regna petivit equis.

Non tenuere nives, non saxa Alpina, nec amnes,
Nec tam longinquæ meta voranda viæ.
Forsque pruinosas tulit exspes sub Jove noctes,
Siccaque cœnosis proluit ora vadis.
Quas adiisse casas, quæve esse viatica credam,
Aspera dum rapido per juga currit equo?
At tu gemmatis fortunatissime cunis,
Non interrupto membra sopore rigas.
Lacteaque a primo vagitu pocula sugis,
Atque famem dulci lacte, sitimque fugas.
Dumque repurgandis nutrix tibi sedula membris
Instat, agunt famulæ blanda lavacra Deæ.
Sæpeque nudatos genitrix pia suscipit artus,
Formosoque fovet, quo licet usque sinu,
Grataque nunc fronti, nunc oscula libat ocellis;
Nuncque jocis gestit, blanditisque tibi.
Interea circumsiliunt Charitesque, Venusque,
Æmulaque arridens basia donat Amor:
Et puero sua tela puer, pharetramque nitentem
Monstrat, & adducta cornua juncta manu.
Quæque illi improbitas sinuato sævit ab arcu.
Irritaque ut numquam dirigat arma, docet:
Maternosque tibi flores, & ianthina serta
Porrigit, & Paphio lilia nata solo.
Inque tuam queritur lingua trepidante parentem;
Hoc tamen in tacita callidus aure refert:
Scilicet ut facibus, pharetraque exarmet, & arcu,
Sæpeque luctantem se Veneremque domet.
Hic, velut ora docent, materna laude superbis;
Deque triumphatis frons tibi læta Deis.
Non satis expleri possunt tua membra tuendo,
Sæpe licet repetant agmina densa fores:
Aureaque attoniti pendent cunabula circum,
Utque probent multum, plura probanda sinunt.
Atque aliquis tua, magne puer, dum consulit ora,
Præcinit ad cunas talia verba tuas:
Cresce puer: te fata manent, tibi læta parantur
Imperia, & generi nomina magna tuo.

Te duce, larga fluent Hyblæo flumina melle,
Vitalesque dabit quælibet arbor opes.
Perpetui tibi erunt flores, totumque per annum,
Natalem referent tempora verna tuum.
Sponteque odora tui sudabunt balsama campi,
Qualia Idumæi non tulit uber agri.
Arrabiasque ferent inarata novalia messes,
Ditiaque haud ullus dividet arva lapis.
Non erit Oebalio pretium, non usus, aheno:
Fulgida pascentes purpura tinget oves.
Nec Jovis ira cadet, nec tempestate ferentur
Ulla procelloso naufragi vela mari;
Nereis inque hominum durata caloribus usus,
Se tibi, Neptuno non prohibente, dabit.
Areaque haud maris, haud exæquata cylindris,
Cuilibet æquoreas larga refundet opes.
Plurimus argento rivus fluet, & fluet auro,
Plurimaque in nostris gemma nitebit aquis.
Non galeæ, non ensis erunt, non pila, nec arcus,
Nec tormenta; putri Pax teget arma situ.
Non lites agitare foro, non scita rogare,
Non erit in captos vincla parare reos
Non iter impediet prædo, nec furibus ullis
Incustoditæ surripientur opes
Nulla tributa tui, nec vectigalia pendent;
Seque & opes ultro tunc tibi quisque dabit.
At pater effusas rerum tibi linquet habenas,
Et sinet hæc fatis currere sæcla tuis.
Ambrosiaque parens artus perfusa nitentes,
Tot bona gaudebit sanguinis esse sui.
Felix matre puer, felix patre, & altera, & alter
Prole, thoro vobis terra beata tribus.
Sint rata dicta precor; meque illos servet in annos
Cynthius, & quanto sit satis ore canat.

Amorem sibi celandum.

Uror io, sævas remove, Puer improbe, flammas,
Uror; & ulterius mens nequit ægra pati.
Pectoris arcanos nihil est quod temperet æstus,
Caussa sed exitio quælibet apta meo.
Seu mihi sidereæ subeunt fastigia frontis,
Seu, Veneris quales non reor esse, comæ.
Seu magis arguti vires admiror ocelli,
Labrave purpureis anteferenda rosis.
Oraque nativo niveum fucata rubore,
Qualia commiscet pocula Massagetes.
Seu similes ebori dentes, & eburnea colla,
Seu nivei recolo munera rara sinus.
Seu leves humeros, seu castigata voluto
Ilia, seu longam, præniveamque manum.
Denique seu decor objicitur, seu gratia morum,
Mille Venus caussas, unde fatiget, habet:
Nec suspirandi locus est, pœnamque fatendi;
Una datur lacrimis conscia silva meis,
Hic quoque vix ausim tenues effundere questus,
Dum timeo intentis auribus esse rubos.
Namque & Hamadyradas cognata vivere quercu,
Najadas & liquido vivere fonte ferunt.
Quin viridi occultè signavi in cortice nomen;
Abrado invita cara elementa manu.
Ergo graves semper taciti celabimus ignes?
Quamque ferat nobis. non sciet ullus opem?
Mitius est subita fatum subiisse securi,
Inter & hostiles oppetiisse manus.
Mille neces una patimur, semperque fatigat
Sævius, impatiens carceris acer amor.
Sueverat huc illuc levibus divertere pennis,
Ducere nec longas in statione moras.
Jam bis in Eleo certarunt pulvere currus,
Pectore discessit nec tamen ille meo;

Si-

Signa nec ulla dedi populantis corda caloris:
  Mille faces constans, spicula mille tuli.
Qui bene dissimulat, quos dissimulavimus, ignes,
  Militet in castris, magne Cupido, tuis.
Et tua littorea redimitus tempora myrto,
  Signa triumphales præferat ante rotas.
Sed mihi quid prosunt artes? si semen arenæ
  Creditur, & sterilis nil mihi reddit ager?
Tot mala perpesso, vix contigit oscula furtim
  Carpere, blanditias nec seruisse datum est.
Sæpe quidem licuit, per caussam, tangere dextram,
  Clamque pedem tenero composuisse pedi.
Tum magis inde meis passim bacchata medullis
  Flamma gravaturum continuavit onus.
Et nisi quod graciles spes credula nutriit artus.
  Jam niger hausisset corpus inane rogus.
Vix manet: umbra pedes, umbra est hoc debile corpus,
  Ante quod optavit multa puella sibi.
Nec tamen æquorea maciem de compede traxi,
  Membra Prometheis nec tenuata malis.
Hoc Dominæ crimen, cujus de fronte Cupido
  In mea ferventi conjicit ossa faces.
Non me Sicanius flammaverit acrius ignis,
  Quam Dominæ roseo qui micat ore nitor.
Sed tacito flammas sub pectore ferre necesse est;
  Vulnera ni frustra sustinuisse velim.
Post Hyadas sperat geminorum sidera fratrum,
  Nec timet iratas navita doctus aquas.
Sic mihi post longos requies speranda labores,
  Ulla nec inceptum caussa moretur iter.
Tu Dea, tu tantum præsens mea vota secunda:
  Ipsa dabis faciles duro in amore vias.

In tunicarum munus, pro Mario Æquicola.

Non sic Oeteo furialis in Hercule sævît,
  Illita quæ Nessi sanguine vestis erat;

Ut tunicæ, tua dona, meas rapuere medullas,
Dædala quas triplici Gratia pinxit acu.
Moxque ſub Orchomeni beneolentibus abluit undis,
Pulchraque Acidalio lavit in amne Venus.
Si tibi tale aliquid, Juno, ſopire volenti
Spectantem e Phrygio vertice bella Jovem;
Non erat ut peteres tibi præmunire Dionen
Ambroſios ceſto verſicolore ſinus.
His habet illecebras Cythereja zona minores,
Nec tantas animis injicit illa faces.
Non Phryges, aut Babylon, non conferat æmula Circe,
Non radii vires, Lyda puella, tui.
Nec ſi quid docta Tritonia texuit arte,
Quod gereret feſta Juppiter ipſe die.
Non meliore fuit velata Cytheris amictu,
Cypria cum nudo contigit arva pede.
Nabat Erythræa materna per æquora conchâ,
Qualis erat ſpumis edita, nuda Venus.
Semidei adſiliunt circum Tritones, & uncâ
Permulcent hilares littora feſta tubâ.
Oceanuſque pater, longævaque Tethys, utrimque
Æquoris alta jubent ſubſiluiſſe vada.
Utque natant proprius, propiuſque tuentur alumnam,
It magis inde novus cana per oſſa calor.
Nullus adhuc ſterili degebat in æquore piſcis,
Tum gelidum memorant incaluiſſe ſalum.
Protinus orta ferunt immani corpore cete,
Quæque latet magno ſquamea turba mari.
Prima ſed ut tetigit concha fluitante Cythera,
Æquore cærulei proſiluere Dei;
Excipiuntque manu, primoque in littore ſiſtunt,
Purpureiſque ferunt oſcula mille genis:
Atque aliquis preſſo Divæ ore protervior hæret,
Clamque terit nudum nudus & ipſe latus.
Ver erat, & tepidi flabat levis aura Favoni,
Flore novo, ingreditur qua Dea, vernat humus.
Prima Venus florum carpſit decus, & ſibi ſerta
Texuit, effuſis impoſuitque comis.

Tum

Tum sibi quisque Deæ de more micantia legit
  Germina, & impexo texta dedit capiti.
Inde levi Zephyro Cypron Dea fertur in altam,
  Cærula Gnosiaci per vada vecta maris.
Hic illam auricomæ tunicis radiantibus Horæ,
  Quas simul arte nova composuere, tegunt.
Hic Irene auro textam gemmisque coronam,
  Hic torquem collo donat habere Dice.
Auribus Eunomie geminas appendit inaures,
  Hæcque magis certat comere, & illa Deam:
(Non secus, ut se ornare solent loca summa parantes
  Visere, & æternos ante sedere Deos)
Mox adeo excultam, cœli super ardua templa
  Ante torum magni constituere patris.
Numina cuncta novæ mirantur munera formæ,
  Et sibi quisque Deam clamque palamque petit.
Hanc unam censent meritam, cui pareat æther,
  Et mare, & adfuso perflua terra mari.
Hæc Horis accepta refert Venus, hoc magis uno
  Munera tam raræ quod dederint tunicæ.
Nuda per herbosos & adhuc ingloria campos
  Fors traheret segnes Cypria Diva moras.
Non illi imperium terræ, non æquoris esset,
  Non daret in summos jura timenda Deos.
Nec mihi dulce jugum, nec dulcia vincla parasset
  Egregia in nostrum nata puella decus.
Quæ mihi præ Superis, & si quod honestius illis,
  Quæ simul ut vivam dispereamque facit.
Cujus acum tenuem toto magis æstimet orbe.
  Judice me, quisquis mente potente sapit.
Illam præcipue, tales quæ finxit amictus,
  Quales non homines, non habuere Dei.
Quas tibi tentet, acus, mea Musa rependere grates,
  Improbus ingenium si minus urat Amor!
Uror ut Ætna; graves sed non mens, ore querelas
  Edit, ut Herculeus igne minore dolor.
Ille ubi virus atrox squalentes occupat artus,
  Incusat summum voce dolente Jovem:

Sic tua progenies, proh Juppiter, inquit, obibit?
  Herculeæque auctor femina mortis erit?
Nil ego tale queror: ſic ſic juvet ire ſub umbras;
  Unica ſit lethi cauſſa puella mei.

Ad Lucretiam Borgiam relictis curis Reip.

Publica cura vale; jam nona revertitur æſtas.
  Ex quo animi huc illuc vis agitata mei.
Sintque licet rebus male commoda membra gerendis,
  Implerunt partes non minus illa ſuas.
Mente potens obcunda tulit pede debile corpus,
  Nec tenuere meas ſolve, geluve vias.
At ſi pro patria quidquam memorabile geſſi,
  Vix erit hic unquam cauſſa pigenda labor.
Sin per inexpertos illi male ceſſerit annos,
  Non potuiſſe piget, ſed voluiſſe juvat.
Eſt aliquid canæ munus tentaſſe ſenectæ,
  Veſtiret teneras cui nova barba genas.
Et mihi ſunt teſtes non inſcia Numina veri,
  Fortunæ nullas me timuiſſe vices:
Nec nimium faſtu caput erexiſſe potenti,
  Et ſceleris putas exhibuiſſe manus.
Quem Padus effracto non terreat aggere? quem non
  Sollicitent multo Martia caſtra metu?
Quem maleſuada fames populi ſuprema minantis
  Non moveat? timida præcipitetque fugâ?
Eſto, hæc mille ferant: vix inter millia Divos
  Qui ferat iratos unus & alter erit.
Præſide me, ſævo lethalis Apollinis arcu
  Urbs, bis adacta ſuum non bene flere genus.
Seu rata fata Deûm, ſeu ſic tibi, maxime, viſum,
  Æqua adeo ultrices cui movet ira manus.
Dira bis extinxi contagia, nec meus unquam
  Defecit, populo deficiente, vigor.
Maxima labentes juvit ſolertia cives,
  Juvit & infectas evacuare domos.

Sup-

Supplicibusque Jovem votis patriosque precari,
Queis fuimus toties debita cura, Lares.
Nempe mihi Phœbo non frons erat ulla litandi,
Transfuga cum Clarii dicerer esse gregis;
Consciaque admissi non mens fuit ausa manusve
Dulcia neglectæ fila movere lyræ.
Jure pater, poteras me temnere, & ora rebelli
Mersa tuo quondam fonte ferire chely.
Tu mihi prima rudis cum verba resolveret ætas,
Dictasti ad cunas carmina balba meas:
Teque duce errantem per summa biverticis umbræ
Abluit, abluerat quæ prius unda patrem.
Tum mihi polliciti longæ præconia famæ,
Tuque caputque tui Calliopea chori.
Forsan & hæc levibus non issent irrita ventis,
Fregissem propria ni mea fata manu.
Jam procul a ripa me clavum, & vela regente,
Per magnas ierat concita puppis aquas;
Cum mihi, nescio quæ, fastu comitata superbo
Mendosi effigies obvia facta boni.
Quo, puer inquit, abis? ventosaque nomina quæris?
Profecturum ex me, non aliunde, decus.
Audieram; sed abire tamen magis usque parabam:
Sola lyræ nobis gloria calcar erat.
Cum, quid abis? mihi rursus ait? patris ecce senecta
Immenso patriæ pondere pressa labat.
Nomen utrumque, animum cœpto meliore removit,
Nam quis opem Patriæ ferre, patrique neget?
Protinus annosus pater in sua jura reponit,
Bissenisque jubet me caput esse viris.
Nec minus interea me cura domestica torquet,
Et sibi vult geminus membra, animumque labor.
Jam neque Parnassus, jam nec sacra laurea cordi;
Pieridum toto pectore fugit amor.
Purpureos inhio fasces, & honora parentum
Stemmata: non alia vivere laude reor.
Nunc Ducis a vultu, nunc a popularibus auris,
Gaudia non longa stantque caduntque mora.

Al-

Alterius feror ad nutus nolimque velimque;
  Quique rego populum; ſponteque vique regor.
Neſcio quo ſint juncta modo: tamen hoc quoque ſi quis
  Adpetat; inveniet juncta, fidemque dabit.
Quis facile in ſummo frenum ſibi ponit honore?
  Adfectuſque etiam temperat igne malos?
Sic nos ambitio, ſic nos ſitis urget habendi,
  Sic gravis inſani pectoris error agit.
Hæc ſunt anguiferæ cruciantis Erinnyes Orci,
  Tantaleuſque liquor, Siſyphiuſque lapis.
Hæcne aliud quam vultur edax? fibræque renatæ?
  Cumque Ixionia dolia caſſa rota?
Cerberus, Harpyjæque, & Gorgones, Hadryaquevanis
  Infantum moveant pectora imaginibus:
Noſtra ſed ætatis ſuperæque potentia mentis,
  Nil Stygis horrendæ lurida monſtra tremunt.
Se potius metuant, internaque tartara vitent;
  Dignus hic æternâ laude triumphus erit.
Jam, velut Ioniis remearim ſoſpes ab undis,
  Ipſe meæ impoſui myrtea ſerta rati.
Inque Padi ripis, velut alti in littore ponti
  Lætificum nautæ carmen ovantis ago.
Teque meum veneror, cœleſtis Borgia, Sidus,
  Qua nullum Heſperio purius orbe micat.
Tu mihi carmen eris, tu lucida callis ad aſtra,
  Qua niveas animas lacteus orbis habet.
Adſertæ Superis Juno, Pallaſque, Venuſque;
  Juno opibus, Pallas moribus, ore Venus.
Regna tibi meliora, animique nitentior ardor,
  Pluſque tua igniferi forma vigoris habet
Quis neget his cœlum meritis? tua Numina quondam
  Nilus, & extremo Bætis honore colent
Templa tibi ſtatuent, nec votis templa carebunt;
  At noſtrum, inter tot grandia, majus erit.

In

In Natali Dominæ.

Addite thura focis; Idus venere Decembres,
Semper habenda mihi multo in honore dies.
Vagiit his primum mea Cynthia, deque parentis
Ventre recepta tuo, Gratia pulchra, sinu est.
Os tibi legisti, genulas Decor, ignea blandus
Lumina amor, pectus Cypria, Juno manus.
At celsæ insiluit Majestas regia fronti;
Quosque Amor, & Paphiæ pellicit, illa fugat.
Cetera quid sequar? & cœlo data signa sereno?
Astraque veridicis lapsaque, & orta polis?
Quid te fatiferi quidquam scrutator Olympi,
Natalique super, sideribusque rogem?
Magna fides, Superis micuisse faventibus ignes,
Qui formam, & mores, ingeniumque darent:
Jusque homines supra, Veneremq;, Deumq; volucrem,
Inque ipsum (si non sidera falsa) Jovem.
Non aliena loquor: venturi certus aruspex
Hos dedit eventus, matre petente, meos.
Infelix felixque Puer, modo fata tulerunt,
Perpetuam dominam servitiumque tibi.
Cynthia es illa: tibi longos servire per annos
Destinor: hoc magnis par reor esse Deis.
Libertas jam prisca perit; nec obire recuso
Imperiosa licet, jussa potentis heræ.
Quin juga ferre juvat, seu me ultima littora Thules
Visere, seu rigidos malit adire Getas.
At tua cum videas quæcumque in jussa paratum,
Ne sine me lateri longius ire tuo.
Te sequar usque; tuis non obsequiosior alter
Imperiis, nec, qui sit mage fidus, erit.
Et discedenti, reducique iterare licebit
Oscula, quæ pretium sedulitatis erunt.
Ipse ego sæpe locum Veneri meditabor, & horas:
Aut ego si nequeam; tu mihi utrumque dabis.
Quid

Quid meditanda tamen Veneri loca? quælibet apta:
  Ipse oculos hebetat prætereuntis Amor.
Si quis & adspectos non occulet; illita multo
  Felle lacessiti sentiet arma Dei
Blanda Venus, nec acerbus Amor: si quis tamen illos
  Lædat, acerbus Amor, nec bene blanda Venus.
Nos Veneri morem moremque geramus Amori.
  Nunc quoniam nobis ille, vel illa favet.
Dicantur bona verba: Deis reddantur honores,
  Præcipua hæc sacris Cælitibusque dies.
Te dedit hac Genius: sacrum geniale paramus;
  Quisquis ades, nexas flore perunge comas.
Nunc proferre decet, quos misit Eous odores;
  Quosque Hispana novo puppis ab orbe tulit.
Nec quisquam accedat pulla sub veste; sed albis
  Ad sacra contendant femina, virque togis.
Nec gregibus, sed thure litent, & flore reposto:
  Innocuus nullo sanguine gaudet Amor.

Ad Lycum, navim, qua Dominam vehebat, pertinacissime propellentem.

Quo Lyce? quo properas? celerem compesce carinam,
  Non opus hic remis incubuisse citis.
Non te mandatis cursor properantibus urget,
  Nec pavidus læsâ vector ab urbe fugit.
Nec ferus insequitur ponti populator Iberi,
  Aut Venetæ custos insidiosus aquæ.
Nec tua certantes instant post terga carinæ,
  Unde tibi primus surripiatur honos.
Quem fugis, ipse vehis: tecum est pars altera nostri.
  Altera cur adeo non rate digna tua est?
Aut hanc redde mihi, aut reliquā quoq; suscipe partem:
  Sarcina conjuncti non onerosa sumus.
Cum, tua si longus delasset brachia remus,
  Non ego despiciam munus obire tuum.
Sit mihi fagineo navim propellere conto;
  Ipse bonus remex, Ipse magister ero.

Me-

Mecum amor insurget: remo, ventisque vocati
  Ibimus optatas, te recubante, vias.
Cumque ratem subigam, si quam tu perditus ardes,
  Concine; molle tuo carmine fiet iter.
Mi sat erit, nitidis si me tunc spectet ocellis,
  Et laudet nixus cara puella meos.
Cujus ad obtutum crescet mihi robur, & a me
  Magne maris domitor Typhi secundus eris.
Dum loquor, heu diversus abis: rogo navita siste,
  Siste moraturam, si sinis ipse, ratem.
Siste precor, per si qua tuis flamma ossibus hæsit.
  Aut tibi si servum ponere cura jugum.
Sic nec anhela fames, nec te sitis arida lædat;
  Nec dominus merito verbere terga secet.
Immemorem officii me nulla redarguet ætas.
  Multa super vestro sanguine digna canam.
Tullius inde Palatinas ut vectus ad arces
  Martigena summum gesserit urbe decus,
Alter, & alter, uti vitam servaret herilem,
  Obtulerit certæ pectora fida neci.
Et referam scriptos in Punica bella Volones,
  Romula pugnaci pila tulisse manu.
Magnanimique loquar sceptrumque, fidemque Micythi,
  Totque æterna bonis artibus ingenia.
Nec nisi servili fieri de sanguine regem,
  Eoos lata qui ditione tenet.
Utque nihil metuat Turcas manus ista feroces,
  Perque aliena suas regna ministret opes.
Hinc & deliciæ; & suaves mittuntur odores,
  Quos domino tellus fert inarata suo.
Hic quod pinguis alit septeno gurgite Nilus,
  Quod celeri pingit dædala Memphis acu.
Quicquid Arabs, Seresque ferunt, & odorifer Indus,
  Rubraque gemmiferi devehit unda maris.
Aspera gens bello, sed non tamen aspera cultu;
  Ad Venerem dura Martis ab arte redit.
Te quoque credibile est Veneris sensisse calores,
  Forsan & Arabiæ carperis igne Napes.

Fur-

Furtivos precor illa tibi conjungat amores,
  Nec pateant vestræ crimina nequitiæ.
Sed quid ego hæc demens levibus frustra eloquor auris?
  Furcifer ille notæ deterioris abit.
Nec precibus, neque pollicitis fera corda moventur:
  Improbe non juris tanta rapina tui est.
Haud frustra geminæ tibi pars bona deficit auris,
  Oraque candenti forcipe adusta geris.
Ipse ego te vidi mitra vinctum ire pudenda.
  Tergaque plectenti sanguinolenta manu.
Affusamque tibi puerorum illudere turbam:
  Surgit an ex illo nunc tibi crista die?
Non quodcumque tamen crimen scelerate luisti;
  Ominor, & verbis omina certa meis.
Aut uncus trahat, aut quercu pendentis ab alta
  Incita gypsatos verberet aura pedes.
Deque tuo impastis sit rixa cadavere corvis,
  Post avidi lacerent ossa relicta lupi.

In Amorem.

Improbe cum solita careant mea pectora flammis,
  Quid nocturna mihi bella minaris Amor?
Sit satis hyberni glacialia frigora cœli
  Non semel ad duras sustinuisse fores,
Sint probrosa satis obscuræ jurgia noctis.
  Totque mihi vacuos præteriisse dies.
Pubentesque satis tibi sit potuisse per annos
  Pressa sub immerito colla tenere jugo.
I procul, haud tanti fuerint tua dona Cupido,
  Ut mihi non pluris sit superesse diu.
Et satius fuerit veterum monumenta virorum
  Volvere, quam turpi velle in amore mori.
Me piget igne meo quemquam torquere, pudetque
  Me dominæ & populo sæpe fuisse jocum.
Turpia præteritæ cognoscere facta juventæ
  Nunc, licet invitus, præstitit acer Amor.

Vin-

Vindice me varios liceat tibi quærere amantes
  Cognita carminibus Parthenopæa meis.
Mutua ne dubites nutu dare signa loquaci,
  Et miseros verbis detinuisse procos.
Me coram liceat missas tractare tabellas,
  Pluraque rivali munera ferre meo.
Cessit enim solitus tepefactis sensibus ardor,
  Nec me, qui demens egerat, error agit.
Frigidus est calor ille, cinis licet æstuet intus,
  Qui me sollicitum fecerat esse, Deus.
Hinc Deus, hinc ratio dubiis sub sensibus hærent,
  Vique simul certant ille, vel illa pari.
Sed tamen incumbet stabili ratione Cupido,
  Si datur æthereos vincere posse Deos.

Ad Cœliam, ut mutuo amet.

Quid mihi dona sacris vovisse ingentia templis
  Profuit? & junctas ture dedisse preces?
Non ut Erithræi cumularem munera ponti,
  Quodve metalliferis egerit Hermus aquis.
Nec mihi ut imperium dominæ contingeret urbis
  Iret & a nigris candida fama rogis:
Nostra sed ut sævis relevarent pectora flammis,
  Aut mihi cum Domina mutuus esset amor:
Tuncque per amplexus felicis stamina vitæ
  Duceret in longas Parca benigna moras:
Et cum me fatis urgeret inutilis ætas,
  Ante rogum canis fleret amica comis.
Nam mihi quid prodest, primo quæ venit ab ortu
  Divite gaza rubri littore nata maris?
Quidve mihi prodest, fulvi quodcumque metalli
  Bessus, & aurifera Dalmata fodit humo;
Aut prolata juvant bellacis jura Gebennæ
  Appulaque Hispana regna subacta manu?
Quid Getici decus, atque immensa potentia sceptri.
  Aut bello, aut placida gloria parta toga?

Nil

Nil levat oppressam curarum pondere mentem;
  Si Venus aversa negligat aure preces.
Sit mihi grata magis paupertas, Cælia, tecum,
  Quam sine te totas quas habet orbis, opes.
At fatis adeo trahor in diversa malignis.
  Ut tibi sit curæ tantula cura meæ.
Tu facilis modo, difficilis modo, sed meus idem
  Perstat, & assueto tramite pergit amor.
Visa simul, simul ipsa cupita, simulque dicavi
  Libera servitio pectora nostra tuo.
Et me felicem dixi, dixique beatum,
  Qualis forma, fides si tibi talis erat.
Forma fidem superat fitque ipsa potentior, illa
  Debilior, nobis illa, vel illa nocet.
Ah quantum fidei, tantum quoque deme decoris,
  Quæque minor, minus est diminuenda tibi.
Sed quid diminuas? potius, rogo, quam potes, auge,
  Auctaque supremos duret adusque dies.
Tunc neque regna petam, nec quod micat ubere lympha
  Seu Pactole tua, seu Tage flave tua.
Hæc aliis optanda; mihi tu Cælia tantum:
  Non satis ad vultus orbis uterque tuos.
Quod si dura negas solitis contendere flammis,
  Ante velim nobis ima dehiscat humus.
Speque bona vacuus cunctos prius angar in annos,
  Sub Phlegetonteo flebilis umbra lacu.

Ad Amicam ingratam.

I nunc, & Dominæ famam molire perennem,
  Deque puellari scribe legenda fide.
Sæva decennalis preme nunc incendia flammæ,
  Totque sub angusto pectore damna tege.
Perfer age huc illuc pro re quacumque recursa
  Sedulus, & rubri selige dona maris.
Ut tua post facili laceretur epistola culpa.
  Exclususque fleas noctibus ante fores;

Nec

Nec sit adoratos oculos spes ulla videndi,
  Et tua sit nulla parte recepta fides.
Ah genus ingratum, & malefidum femina nomen?
  Quas neque certus amor, nec benefacta movent.
Demens, qui meritis muliebria vincere corda
  Sperat, & hæc longa demeruisse fide.
Non ita Threicio nubes Aquilone feruntur,
  Non adeo segetes quolibet Eurus agit:
Ut rapit instabiles animi levis ira puellas;
  Totque opus annorum diruit hora brevis.
Quoque putas tranquilla magis super æquora ferri,
  Hoc minus est pelago, navita, habenda fides.
Quis bene jam tenero posthac confidat amori.
  Si pretium exilium est post duo lustra mihi?
Nec satis exilium est, quod tam patienter amavi,
  Quodque meus nulla labe notatur amor:
Additur huic aliquid, quod me violentius angit;
  Scilicet illa meis gaudet iniqua malis.
Illa meus quondam dolor, & mea sola voluptas,
  Quam penes est nostri pectoris arbitrium.
Gaudeat illa magis, quo me magis aspera torquet,
  Dum modo torquenti fidus, amansque vocer.
Sed neque jam fidum, nec amantem perfida credit,
  Dum putat his victum terga dedisse malis.
Nec frustra: quis enim, quæ tot toleravimus annos,
  Perferat exiguâ, voce silente, morâ?
Tu tamen ipsa animum toties experta fidelem,
  Debueras de me pertimuisse nihil.
Dum tua cura parum nostris fuit ignibus impar,
  Non tibi mens adeo plena timoris erat.
Quin mihi cuncta libens uni memorare solebas:
  Unus eram dominus; servus & unus eram.
Nunc ea cum subito & sine caussa flamma tepescat,
  Non videor formæ dignus amore tuæ.
Sim licet indignus, decimo cur despicis anno?
  Deque mea nuper consulis ipsa fide?
Tunc me debueras abs te removere furentem,
  Cum rudis in primo limine flamma fuit.

Non leve crimen erit, tumidas duxiſſe per undas,
Remige mox nudam deſtituiſſe ratem.
Ut cupiam, vetat acta Notus mea lintea retro,
Inſtat & uſque minis imperioſus Amor.
Crede mihi, non eſt aliquâ ſanabile vulnus,
Quod videas annis convaluiſſe decem
Serpit uti ſenſim bibulis nova flamma medullis,
Sic niſi per longas labitur aucta moras.
Omnia tentavi, ne me tuus ureret ignis.
Omnia tentantem ſævius uſſit Amor.
Cavimus, effluerent ſub inerti tempora luxu,
Sæpius & longas cœpimus ire vias;
Sed tamen incaſſum per ſaxa Liguſtica fugi,
Transfugaque Jonium per mare vela dedi.
Seu cane prædabar ſaltus, ſeu retibus undas,
Per vada, per ſilvas uſque ſecutus Amor.
Quin ego (da veniam, ſic me dolor altus agebat)
Has alio volui pellere amore faces.
At ſimul ulla tuæ fuerat collata figuræ,
Tum magis hoc ſeſe devius auxit amor.
Incubuique domûs curis, patriæque regendæ:
Nec metuunt flammas urbſque, domuſque meas.
Mille tui ſpecies ſub mille laboribus offert,
Fingit in exitium quas puer ille meum.
Sæpius ut mediis animus mihi deſit in actis,
Nec videam ſano lumine ſi quid ago.
Et mihi præcipue vis non fuit integra mentis,
Commiſi famulo cum mea verba tuo.
Qui, licet ipſe mihi rear hunc vinxiſſe merendo,
Ignibus arcanis non adhibendus erat.
Quid tamen, hos præter numeros, commiſimus illi,
Clauſit lunifera quos mea gemma notâ?
Quid, quod & occului fictis mea vulnera verbis;
Vix, quæ feciſti, vulnera nota tibi.
Nil ego peccavi: potius rea pagina fati,
Illaque non fauſtis eruta cera favis.
Quid loquor? ille ego ſum triſti damnatus ab aſtro:
Te mea præcipitem, littera, fata trahunt.

Sor-

Sorte mea, tu facta levi ludibria vento:
  Invideo pœnis attamen ipse tuis.
Nescio quid tibi dulce, manus dum scindit herilis.
  Heu necat, & me non tangit amata manus.

De Callirhoë, quæ viva sepulta est.

Bis vixit semel orta, bis hoc composta sepulchro est,
  Post sua Callirhoë funera facta parens.
Fœta erat; exanimis tumulatur; at excita partu
  Poscit opem: eruitur: mox parit, atque perit.

De Amore, & Laura.

Vidit Amor Lauram, & matrem ratus, oscula junxit,
  Oscula quæ misto toxica melle ferunt.
Ussit, & exarsit, flammæque haud gnarus acerbùm
  Flevit, & in pharetra credidit esse dolos.
Convolvit calamos: nullus reus: ah rea dixit
  Mater, in hoc omnes vulnere es ulta faces.

Ad Lauram.

In me dum vixti, vixi in te Laura, sed in me
  Cum jam non vivas amplius, emorior.

In Pana, & Amorem certantes.

Pan, & Amor quondam lucta certare volentes;
  Deponunt calamos ille, vel ille sacros.
Hic onus alarum, villosæ nebridos ille,
  Proiicit hic arcus, proiicit ille pedum.
Tum liquido exutos artus perfundit olivo,
  Cecropiæque modum servat uterque pales.
Conseruere manus totis conatibus ambo,
  Robore Pan fidens, dexteritate puer.
Aspera pugna fuit, primisque assultibus anceps:
  Nunc Pana ajebant vincere, nunc puerum.

At demum elato prensavit cornua saltu:
Panaque, qui vincit omnia, vicit Amor.

De Hippolyta, & Callimacho.

Ruperat Hippolytæ data fœdera, patre coactus
Æmiliam uxorem ducere Callimachus.
Illa furit, sed dissimulat, noctemque cupitam
Pollicita incautum transadigit gladio.
Et spectante illo (quid non muliebria cogit
Corda Amor?) usa suâ dexterâ, & ense perit.
Non grave obire proco; sed non obiisse repente;
Non doluit proprio vulnere, sed Dominæ.

De Laocoonte.

Non temere antetulit statuis prisca omnibus ætas
Cælatum triplici Laocoonta manu.
En geminus natis patrem implicat anguis, & unus
Sibilat, & sævit, fletque, gemitque lapis.
Si labor hoc ausus mortali excudere ferro,
Mirum tam longo non senuisse situ.
Sin dedit hoc Pallas, quid adhuc Phrygas angit? Julo
Præside, fasne ulli lædere Roma tuos?

Ad Ludovicum Pictorium Poëtam.

Et Phœbum, castasque doces, Lodovice, sorores
Salsa verecundo verba lepore loqui:
Ulla nec in toto prurit lascivia libro;
Pagina non minus est quam tibi vita proba.

Ad Cæliam.

Tam cito dissidium post gaudia Cælia nobis,
Tam cito post ipsum gaudia dissidium.
Ut mihi sit metuenda tui magis aura sereni,
Quam perturbatæ nubila frontis hiems.

Spe-

Sperat enim a gravibus pacem mens anxia rixis,
At mala de placida jurgia pace timet.

Ad Lucretiam.

Tam bene quod teneas numeros, non, Borgia, mirum est:
Unica si numeros, unde elementa facis.
Muneris est jubar omne tui, sistisque, ciesque,
Cum libet, e magno femina nata chao.
Caussarum tu caussa, in te deprehenditur ipse
Juppiter: una creas omnia, & una beas.

Epitaphium Hippolytæ Fassonæ.

Hoc tuus Hippolyte ponit tibi marmor Julus
Tassonæ primus nobilitatis honor.
Meque, ait, hoc non te conjux tego: mens mea busto
Clausa tuo, membris vivis at ipsa meis.

In Cupidinem marmoreum super Leonis spolio dormientem ad Lucretiam.

Ecce Cleonæi substrata pelle Leonis
Languidus in duro marmore torpet Amor.
Estque impune faces prope cernere, telaque & arcus,
Tangereque apposita pectora nuda manu.
Segnitiæ nec caussa sopor, sed in Hercule, dum se
Jactat, & ora feræ sanguinolenta refert;
Risit, in elatum detorquens sidera frontis,
Borgia, queis animi vis domita illa trucis:
Procubuitque puer, fassus nihil esse quod obstet,
Arma ubi juncta decens forma, pudorque movent.

In eumdem.

Parcite sopiti tractare Cupidinis arma:
Borgia custodit, proque jacente ferit.

De eodem.

Forte Cleonæi ſubſtraverat horrida monſtri,
Hercule quæ victo terga gerebat Amor.
Seque, faceſque ſuper ſpolio, calamiſque locarat.
Victrici recolens parta trophæa manu.
(Res nova) Borgiados cum luce potentis ocelli,
Terga, puer, faculæ, telaque facta lapis.

Ad Bembum.

Tecum habita, ut vivas: alibi quicumque moratur,
Non vivit, vita eſt vivere Bembe ſibi.

Ad Carolos Agnellos.

O cari mihi Caroli ſodales,
Agnelli pariter, pareſque amore,
Vultu. moribus, eruditione
Æque ſi mihi carus hic, & ille
Plus meis oculis, meaque vita,
Imo plus oculis meæ puellæ,
Quam præ lumine, præque vita amamus,
Adſitis precor, & ſimul vocate
Scalonamque meum, meumque Janum,
Qui Mantûs merito tuetur arcem,
Gonzagamque Aloyſium, ſenemque
Carmelæ, & Clariæ patrem catervæ.
Adſitis ſimul, advocateque omnes
Quotquot noſtis Apollinem colentes,
Et quantum eſt hominum eruditiorum.
Atque hinc pellite peſſumum poëtam,
Qui veſtri numeros Maronis audet
Permutare licentius, palamque
Hoc defendere ſyllabas labantes,
Erroreſque ſuos ineptus, excors,
Inſtar qui pueri ſapit quadrimi,

Quem

Quem mater rudis educarit inter
Setosum pecus, hispidosque sentes,
Nunc o, nunc aries uterque fiat
Agnellus meus, & potente cornu
Vesanam fuget usquequaque pestem,
In malamque crucem, malosque corvos;
Ne tam bella malus Poëta posthac,
Ut se protegat, inquietet orsa.

Ad Cœlium Calcagninum.

Cœli, qui numeros Catullianos
Calles tam bene quam Catullus, istum
Qualemcumque, precor, fuges timorem,
Ne nostrum metuas subire nasum.
Tam scitam, & lepidam locutionem
Ausit nemo loquax, dicaculusque
Ronchis persequi, & inquinare morsu:
At quanto minus Hercules timendus?
Nulli noxius, omnibus benignus?

De Beatr. Nolana, Ambrosio Leoni adamata.

Unica quæ fuerat, nunc est mihi trina Beatrix:
  Hanc Deus, hanc vates, hanc dedit arte manus.
Quæ formata Deo, quum nostris aspera votis
  Staret, ab Aonio est altera picta choro.
Hac augente magis sine corpore corporis æstus;
  Tertia Palladio est picta magisterio,
Hæc mihi tota datur: Paphiis licet oribus ora
  Nectere, & ambrosiis pectora pectoribus.
Vox deest una, suâ quod si respondeat Echo,
  Naturæ hoc rarum nemo negarit opus.
Sed vox nulla juvat: rigida nam voce petenti
  Non daret: at si vox non erit ulla, dabit.

Epitaph. pro Jo: Pico Mirandula.

Joannes jacet hic Mirandula, cetera norunt
Et Tagus, & Ganges: forſan & Antipodes.

Pro eodem.

Hic ſitus eſt Picus, cujus ſi cuncta periſſent
Virtutum; ſeptem vix ſat erant tumuli.

Pro Angelo Politiano.

Quis Lycias ſortes; quis Pythiæ carmina vatis;
Tranſmiſſos Delo quis neget huc Tripodas?
Quippe hic aſſidue Phœbus, Muſæque parentant;
Et caros lacrimis ſæpe lavant cineres.
Quin ſi fata velint, tegerentur numina, ſub qua
Angelus obdormit Politianus humo.

In Heluonem.

Sæpe bibis, quo ſæpe vomas, & ſæpe voracem
Diſtendas miſeri corporis ingluviem.
Quin ſi forte tenax ſtomacho cibus hæſerit, hunc vel
Dextra, vel in fauces indita penna ciet.
Tamquam ſis genitus perdenda ad vina, nec ulli
Te natura alii finxerit officio.
O dignum laqueo facinus! quodcumque voratur,
Turpiter ingeritur, turpius egeritur.

In Amorem furem e Græco.

Dum Veneris puer alveolos furatur Hymetti,
Furanti digitum cuſpide fixit apis.
Indoluit graviter, puerilia que ora rigavit
Fletibus, & matri ſpicula queſtus, ait:
Unde hæ tantillis vires animantibus? unde
Exili poſſunt lædere aculeolo!
Cui Dea ſubridens inquit, non tu quoque nate
Corpore non magno, vulnera magna facis?

In

In Lycharmum furem.

Suſpendendus erat Phœbo redeunte Lycharmus,
Furcam alius ſero veſpere fur rapuit.
Quid ſonti ſperare nefas, ſi turpia furta
Quod dederant laqueo ſurripuere caput?

Ad Glyceren.

Quantum erat in me animi, addictum eſt tibi; vivit & in (te:
Quò ſapimus male quæ nos opus eſt ſapere.
Nec tantum male nunc ſapimus, ſed vivimus ægre.
Abſque animo, Glycere, debilis eſt anima.

Ad Gargalianam.

Moroſis nondum ſqualent tibi tempora canis,
Nec labat annoſo pendula ruga ſitu:
Et jam nulla tuo vernant in limine ſerta,
Nec crebris teritur Janua diſſidiis,
Te juvenes, te odere ſenes; deſertaque langues,
Quæ fueras procerum publica cura prius.
Lydia Santonico mutaſti ſtragula velo,
Et toga vix corpus ſutilis omne tegit.
Quodque in te nulla licuit ſperare ſenecta,
Ducis honorata lucida penſa manu.
Hoc tantum ſupereſt, ut ceram, aut cruſtula vendas:
Nam male habet, cum nent, Gargaliana, lupæ.

Caſtrico.

Si te amo, me quoque ames: & ſi te dicis amare,
Iſte tamen non eſt, ſi bene quæris, amor.
Tantum velle, & nolle, velit nolit quod amicus,
Eſt amor, at non vis quæ volo: nolo: ea vis.
Non amor hic; verum effigies & nomen amoris.
Sic nec ames potius Caſtrice; te nec amem.

Ad

Ad Thebaldeum.

Thebaldee, meo cum cum te mutasse tuum cor
Noſceret, injecit Flavia pulchra manus:
Et mihi: num demens aliena tenere putaſti?
Qui dedit hoc, rapuit perfidus ante mihi.
Sic ait, atque tuum cor abſtulit: inde ſecuta eſt
Cor anima, ut faciat corpus inane meum.
Quare aut redde meum; aut tu contra jure repugna.
Res ſine lite mea eſt, litigioſa tua eſt.

Merimiſco miniſtro.

Immortale mihi fundas, Merimiſce, Falernum:
Sutilibus vernent pocula grata roſis.
Omnia lætitia ſint omnia plena Lyæi;
Omnia ſint cantus, omnia plena joci.
Nunc Bacchum celebrare decet, Bacchoque furenti
Promere fumoſis Maſſica vina cadis.
Funde iterum calathos, iterum numerare labora:
Expetit undenos Parthenopea ſcyphos.
Torqueat exhauſtas cum ſicca canicula fauces,
Nunc Dominæ nomen grandius eſſe velim.
Dextantem numeras, ceu nullum poſcat honorem
Quæ gravat adflatu quarta elementa ſuo.
Quid cyatho fraudare ſitim meritoque figuram
Quæris, & inſanos fundis inepte ſonos?
Quid tibi, cum dapibus Varroque Macerque citantur?
Cenſorem neſcit libera menſa pati.
Cum mihi præſtiteris totum exhaurire deuncem;
Sit tibi pro ſterili Spiritus ille nota.

In Roſam Lucretiæ.

Læto nata ſolo; dextrâ, roſa, pollice carpta;
Unde tibi ſolito pulchrior, unde color?
Num te iterum tinxit Venus? an potius tibi tantum
Borgia purpureo præbuit ore decus?

In

In Polycharmum.

Nunc Arabum lapidem, nunc dentiſcalpia quæris;
  Commagena magis nunc tibi galla placet?
Frigida diſparibus numeris nunc colluis ora,
  Nunc leporem poſcis, nunc Polycharme, lupum.
Mercariſque nihil niſi quod ſit dentibus aptum;
  Et tibi dens nulla pro ſtatione ſedet.
Hoc facis ut quivis dentes tibi judicet eſſe:
  Sed fatuos produnt ſingula verba dolos.

In obitu Hippol. Taſſonæ.

Conjugis Hippolytæ gelidos cum conderet artus
  Marmore, Taſſonæ gentis Julus honos:
Si neque tot bona, nec proles ſeptena, meæque
  Fata movent lacrimæ; quæ ſatis, inquit, erunt?

De Borgia.

Dum Venerem propriæ Lucretia conſcia formæ,
  Vel Phryge conferri judice nolle videt:
Occuluit roſeos ficta ſub imagine vultus;
  Ut pavidam alliceret Cyprida, pulchra minus.
Publica ſed formæ ſimul in certamina ventum eſt;
  Exeruit latitans conſpicienda jubar.
Vix ſe prodiderat: vincor Venus, inquit; & hoſti
  Perſonam, ut frontem conderet, eripuit.

In Cupidinem marmoreum.

Borgia, dilecti tibi viva Cupidinis ora
  Iliaca ſupplex mittit ab urbe Venus:
Nec ſatis eſt mutuo, pharetramque, arcumque, facemq;
  Juncta dare; Herculeæ dat quoque terga feræ:
Scilicet ut liqueat, ſe cedere Numini, & arma,
  Quicquid & antiqui majus honoris habet.

In

In eumdem.

Gorgone quid mirum Libycus si duruit Atlas?
Lumine Borgiados saxificatus Amor.

In eumdem cum pelle Leonina Herculis.

Borgia, nil mirum, si lassus ab Hercule victo,
Victus & in fulva pelle quiescit Amor.
Alciden gravis, hirsuto spoliasse Leone:
At gravior, tecum dimicuisse, labor.

Ad Borgiam.

Herculeis super exuviis, & marmore duro,
Cum face, cum telis, te prope dormit Amor.
Et thorus, & decora alta docent, quam fortis, & asper.
Cetera, te curam, Borgia, habere Dei.

Ad eamdem.

An tibi larga parum, Lucretia, fata videntur,
Borgia quod prima sit data sorte domus?
Quod patre Alexandro, fratre inclita Cæsare? quodque
Sis Venus ore, opibus Juno, Minerva manu,
Quodque favis lepor Hyblæis tibi dulcior? & quod
Tantam ipsæ Charites non habeant Charitem?
Quod socer Alcides? quod te Ferraria adoret?
Quod fluat in laudes Castalis unda tuas;
Ni quoque te Phœbo, Phœbique sororibus addas?
O tot inexpletum dotibus ingenium!

De Lucret. Borgia.

Borgia cum capto spolia ampla referret Amore,
Inque triumphali staret honora thoro.
Mœsta Venus, lacrimisque oculis turbata nitentes
Sæpe ubi pulchra gravi perculit ora manu:
Constitit ante Ducem, & ne tu, ne ait incluta sævi;
Prona ego, & ipse tibi sponte dat arma puer.

Ad

Ad eamdem.

Si quis Apollineos perferre diutius ignes
Lumine tentarit; lumine captus erit.
Et qui saxificæ conspexerat ora Medusæ.
Mutato rigidum corpore marmor erat.
At quicumque tuos miratur, Borgia, vultus,
Fit primo intuitu cæcus, & inde lapis.
Moxque velut Sypili cautes lacrimosa madescit;
Vivit & in saxo (quis putet?) usque dolor.

Ad eamdem.

Quale Pericleo manabat nectar ab ore;
Quale suo cecinit funere carmen olor:
Quale melos Siculo tenuit cira vela profundo;
Tale refers; sed & hoc, Borgia, dulce magis.

Pro Lucretia infante.

Invitæ absciderant tua fila Lucretia, Parcæ,
Dum celeri properant ducere pensa manu.
Cumque eadem vellent subito connectere nodo:
Quod semel abscissum, Mors ait atra, meum est.

Philomuso.

Lux micat ex oculis nostræ, Philomuse, puellæ
Unica, quæ in Scythico temperet arva die;
Cogit & æstivam nimium fervere Syenam,
Raraque fert nobis sæcula temperie.
Ecce gelu flammamque mihi: tamen adspice longa
Tempora, quæ tali crescere luce vident.
Ignara est utrum cupiat mens ante resolvi.
Æstus caussa gravis, caussa maligna gelu.

De Jo: Pico Mirandula.

Dum ſtat Ariſtotelis cum magno rixa Platone;
Et ſedet Actæi muta caterva chori:
Nuper ad Elyſios qui venerat Angelus inquit;
Tantum, fabor enim, ponite diſſidium
Haud procul a noſtro Picum modo liquimus Arno,
Qui veſtras Latio ſolvit in orbe vices.
Quare age, ſi fas eſt, hunc ocyor advocet Arcas:
Ultro avet hæc inter agmina diſſerere.
Adplauſere omnes: exorataque ſorore,
Virtutis nobis eripuere decus.

Paullo.

Qui te, Paule, refert frontem amiſiſſe, quod audes
Hiſcere quæ nemo comprobat, aut patitur:
Decipitur; non fronte cares: ſed frons ita lingua
Diſtat, uti linguam frons premere haud valeat.

Ad Maximilianum Cæſarem.

Te nihil eſt majus; regno nil majus avito;
Nomine nil majus, Maximiliane, tuo.
Vix totidem mundum vaga gloria pervolat alis,
Facta quot ingenio ſunt meditata tuo.
Non minus illuſtrem gens Auſtria jactat alumnum,
Quam eelebrat magnum Gnoſia terra Jovem.
Qui ſpecimen Clarii, Getici qui pectus & arma,
Mænaliique velit noſcere corda Dei:
Ille tuam adſpiciat faciem, dextramque, ſalemque,
Treſque uno cernet corpore Cælicolas.

De marmorea imagine Beatricis Ambroſii Nolani.

Qui putet hos crines? tales quis credat ocellos?
Ora quis artifici ſcalpta magiſterio?
Sibilat aura comis, nitidam dant lumina lucem,
Ipſaque ſi nequeunt, dixeris ora loqui.

Un-

Unde fuit duro tam magna potentia cælo?
Huic natura nihil tradere plus poterat.
Sed roseæ, Ambrosie, dum te pius Olbiopœia
Tentat Amor raris credere deliciis;
Idaliis niveam descripsit arundine Ligdon,
Quæ ferat interea gaudia magna tibi.
Hinc avidos explere oculos, hinc frigida fas est
Haud semel hausta labris labra calere tuis.
Hinc animi flammas poteris relevare tuendo;
Ni tamen hoc flammas addere sit potius:

De eadem.

Qui rigidi pars montis eras, nunc pulchra puellæ
Ora refers; debes jam lapis artifici.
Sed formosa tibi debet magis illa Beatrix,
Cui data de vultu gloria tanta tuo.
Artifici non parta manu tibi fama; sed illi
Nomine parta tuo: debet & illa tibi.
Enthea turba tamen tantum subjungit honoris,
Ut non prisca magis sæcla canant Iopen.
Jam superata Gnidos, velataque forma Diones,
Jam quocumque silet marmore Praxiteles.
Plus igitur de te, qui confert plura, meretur:
Plus bona victuræ carmina laudis habent.
Vincere quis tentet spirantia signa Dipœni?
Et tamen illa situ longa senecta premit.
Carmina ni fuerint, Ephyreïa quis sciet æra?
Quis te, si taceat, Tyndari, Mæonides?
Semper inextincti divino carmine vatis,
Quod peritura tulit dextera, vivet opus.

Dialogus.

Hæc quam conspicio, numquid Dea Cypria? numquid
Candida Phidiaco marmore Pasithee?
Neutra quidem, alterutram nemo mihi deneget esse;
Tam placet, ore, genis, lumine, fronte, comis.

Non Venus hæc, non ulla Charis, ſed pulchra Beatrix,
  Quæ meruit fauſti nominis augurium.
Scilicet, Ambroſie, quo Nola ſuperbit alumno,
  Hæc data carminibus concelebranda tuis.
Hanc Venus, & nati ſimul effinxere volucres,
  Eſſet ut Aonio concupienda viro.
Ergo tot una tenes mortali corpore dotes,
  Vix quot in aſtrigeris axibus ulla tenet.
Hæc mortalis adhuc; ſed cum ſe membra reſolvent,
  Æternum vivent nectare, & ambroſia.

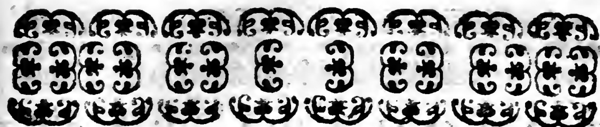
Imago loquitur.

Cum tibi ſic placeam, quod ſim licet aſpera tactu,
  Hos nequeas vultus credere marmoreos.
Quid nitidos veri ſpectes ſi luminis orbes,
  Tela quibus noſtro ceſſit Amor lateri?
Sed procul hinc abſcede: ſolet mea ſæpe Cupido
  Pectora fruſtratis figere arundinibus.
O quoties dixit; vincet manus iſta puellam,
  Quæ Styga quæ terras, quæ mare, quæ Superos.
Hic licet adſideas, & marmora ſurda fatiges,
  Nil tibi quod proſit, ſaxea forma dabit.
Qui faciem finxit, voluit ſimul addere mores,
  Et duram duro marmore compoſuit.

Eadem.

Quid lapidem ſpectas? quid mutua verba moraris?
  Naturæne putas, quod fuit artificis?
Ne ſtupeas, propria Malvicus luditur arte,
  Et vivam jurat, diſſimilemque ſuæ.
Miraris ſi fallo homines? Deus ipſe Deorum
  Factus ob hanc formam, bos, equus, imber, olor.

VA-

VALERII SUPERCHII

PISAURENSIS.

In Speculam lapideum Clarissimi artium Magistri, & Medicinæ Doctoris Camilli Leonardi Pisaurensis.

QUidquid inhumanos gemmarum parturit usus
  Terra parens: vasti quidquid & unda maris.
Quamlibet exiguo claudis, Leonarde, libello:
  Mirandum, & seræ prosperitatis opus.
Quod Cæsar positis interdum perlegat armis:
  Servarique suas imperet inter opes;
Et tibi pro meritis æquos decernat honores,
  Consulat & famæ tempus in omne tuæ.

TORQUATI TASSI
BERGOMATIS.

Ad D. Joannam Auſtriacam.

EST Helene forma, Lucretia magna pudicis
 Moribus, & ſacra relligione proba.
Viribus eloquii Cornelia, lumine mentis
 Calliope, & claris Cynthia luminibus.
Ergo omnes Joanna refert nymphaſque, Deaſque,
 Cum illarum cunctis dotibus una nitet.

In Eamdem.

Virtutis ſplendor generis cœleſtis origo
 Impulit, & formæ gloria ſumma tuæ,
Ut canerem te, ſed tenuit me maximus horror,
 Cum te conſpexi clarius eſſe nihil.
Deſtiti ab incepto, ſum muto redditus ore,
 Si potis eſt, Phœbus te precor ipſe canat.

LÆLII TAURELLI

FANENSIS.

De cæde Radagasi, Getarum Regis.

BArbarus infesto Radagasus Medicis ictu
 Dum ruit, & jam spes concidit omnis, ait.
Florentem at minor hanc, atque urbem excindere Romã
 Gloria erat, dextrâ quam cecidisse tua.

JO: ANGELI TAYCETI

BRIXIANI.

Epithalamium Lucretii Canoriferi Comitis, & Thaddeæ Vermigenæ.

REgina o Cypri, o teneri vaga mater Amoris.
 Eja age linque Paphon, Idaliasque domos.
Huc propera redimita rosis: Lucretius heros
 Te vocat; orantis suscipe, Diva, preces.
En nova nupta illi, Superis æquanda propago,
 Amplexus primos, oscula prima parat.
Pectora jungat Hymen, animos Concordia nectat,
 Et Charis, & certa Pax comitata Fide.

Igne pari ſuccende duos, ut corpore in uno
Spiritus unanimis corpora bina regat.
Det ſobolem Lucina favens, uteroque jugalem
Acceleret menſem Cynthia jam decimum.
At tu Vermigena, huic tanto conjuncta marito
Gaude inter pulchras pulchrior Italidas.
Omnia fauſta vides: hic tellus ridet, & aër,
Duraque flaventi robora melle fluunt.
Plaudit Amor, thalamus geſtit, placidiſſima Juno;
Intonat æthereo ſummus ab axe Pater.

JO: ANTONII TAYGETI

BRIXIANI.

Ecloga nautica, Idmon: ſeu Chriſtianorum, & Turcarum Navale certamen.

Eurydamas, Idmon.

DIc age, Pieridum Princeps, dic maxime Apollo,
Prœlia cæruleas Neptuni geſta per undas,
Dum ſtimulis acti Eumenidum gens effera Thraces,
Chriſticolumque acris pugnat manus, o bona Muſæ
Progenies, primis colui quas ſemper ab annis.
Ecquæ erit e vobis, quæ me graviora canentem
Laurigeras inter ſilvas, Heliconis ad undas
Siſtat, & optata cingat mihi tempora fronde?
At tu, quem dulces venientem in luminis oras
Aſtræa, Autumni portas, chelaſque relinquens,
Ipſa ſuas docuit leges, cuique innuba Pallas
Diverſos cœli motus ſtellaſque micantes,
Et dedit occultas rerum cognoſcere cauſas.
Macte tuis, Federice actis, & ſanguine avito,

Huc

Huc ades, & noſtris faveas precor optime votis.
Non injuſta peto; tu nam perſæpe receſſus
Aonios luſtras, & dum felicia condis,
Ipſe tua intentus miratur carmina Phœbus.
Gnoſius Eurydamas, quo non præſtantior alter
Per vada ſalſa citam remis impellere puppim,
Et regere; & ſoles tempeſtateſque futuras
Præcinere, & variæ faciem cognoſcere Lunæ;
Inſtantes cupiens ſolers vitare procellas,
In loca tuta ratem impulerat, portumque tenebat,
Qua formoſa ſitu, gemina formoſior arce
Corcyra, æquoreas late proſpectat in undas;
Dumque hic Fortunæ ereptus, non horret aquarum
Agmina; vicino venientem in litore vidit
Idmona, remigio doctum, puppiſque magiſtrum.
Talibus atque illum compellat vocibus ultro.
Eur. Fallor? an iſta mihi quæ nunc occurrit imago.
Eſt umbra? an potius, quod mallem, eſt Cyprius Idmon?
Idmon es; o dulci ſoſpes quod veſceris aurâ,
Quam lætor dilecte mihi! longævus Amilcon
Dixerat, obſeſſæ tendentem ad mœnia Cypri,
Atque arma, atque epulas, & Bacchi dona ferentem
Effugere armatas claſſes, atque agmina Thracum
Non potuiſſe; imis quin te vel mergeret undis
Dira manus nimium, vel adacto in pectora ferro
Heu miſerum, æternis noctis demitteret umbris;
Sed te, quæ tantis Idmon fortuna periclis
Eripuit? noſtris & quis te reddidit oris?
Idm. Eurydama, ut ſenior multis narravit Amilcon,
Milite cum patriis cuperem ſuccurrere terris,
Et Cererem obſeſſis vectarem & vina; carinis
Iſmariis ego præda fui, ſed compede vinctus,
Et juſſus validos manibus propellere remos,
Verbera & aſſiduæ ſenſi fera vincla catenæ,
Optatam donec feſſo Deus ipſe ſalutem
Attulit, & celſo inſontem miſeratus Olympo eſt;
Nam dum Threiciam telis, & remige claſſem,
Et ducibus penitus ſpoliat, primoſque trucidat

Christicolum delecta cohors; mihi pristina tandem
Reddita libertas, spoliisque oneratus, & auro
En adsum, non umbra quidem, sed Cyprius Idmon.
Eur. Tune igitur præsens tanti certamina belli
Horrida vidisti, Ductorum & funera noscis?
Hæc nobis avidis dum singula quærimus, ante
Fama loquax, obscura tamen, narrare solebat,
Non veris vera involvens; Tu protinus ista
Dic quæso dilecte Idmon; pendebimus omnes
Ore tuo; en jam te nautarum turba coronat.
Idm. His oculis, his inquam oculis hæc prœlia vidi;
Dicam igitur, magna est etiam meminisse voluptas.
Threicius, miseræ post diruta mœnia Cypri,
Ereptis lætus spoliis, regnoque, Tyrannus,
Jam tercentenis sulcabat puppibus æquor,
Scilicet ut pelago, Venetoque Leone subacto,
Et frena, & magno leges imponeret orbi;
Demens, qui tantis contraria Numina votis,
Nec vidit capiti ultrices instare sorores;
Acer Halys, crudelis Halys, quem patre Doriclo
Conceptum, furtim gelidas ad Strymonis undas
Edidit Alcimede, primis assuetus ab annis
Ferre arma, & celerem cornu torquere sagittam,
Atque pedum cursu ventos superare: & in orbem
Vertere cornipedem rapidum, cursuque citato
Comminus adversos hastas effringere in hostes;
Frigora tum, solesque pati, Boreaque furente,
Huc illuc vastum ratibus lustrare profundum,
Primus erat classis ductor; quem proximus, armis
Consilioque valens sequitur Portunus; & audax
Sirrochus medias remis transire procellas;
Nec non & Libyæ solio, sceptroque potitus
Ruzzalis, Occhialiden populi cognomine dicunt.
Ergo ubi fama Pii Pastoris nuntia ductu,
Hispanas properare manus, Latiasque cohortes,
Et cecinit lati magnas per marmora ponti
Adventare rates, ultro quæ bella lacessant
Horrida, & Ismarias valeant excindere gentes;
Armo-

Armorum, classisque novæ numerique potentis
Non bene certus Halys, varias sub pectore curas
Volvebat; tandemque animo sententia sedit,
Certior armatos illi dum nuntius hostes
Narraret, classemque mari decedere aperto,
Naupactique sinus tutos, portumque tenere.
Et jam Cimmeriis properans nox humida ab antris,
Duxerat obscuras mundum complexa tenebras,
Solaque cadentes nobis Latonia vultus
Ostendens, tremula vestibat cærula luce;
Cum solitus prædas vectare, & vivere rapto
Carcozzà, humentis per amica silentia noctis
Mittitur, exploret nostræ qui robora gentis,
Telaque & excubias classis, numerumque reportet.
Nec longum in medio tempus, cum nare per æquor
Christicolum pictas cernit Carcozza carinas:
Dumque acie cunctas numerare, & cernere acutâ
Nititur, eripiens misero mentemque aciemque
Ipse Deus, nigra velavit lumina vittâ.
Nam classis numerosa, potens, magnumque futura
Thracibus exitium, segnis, nec idonea bello,
Nec posse Ismariæ visa est concurrere classi.
Vix Aurora polum roseo patefecerat ortu
Lutea; cum fati ignarus, sortisque futuræ,
Ecce hilaris Carcozza redit, mox talia fatur:
Christicolæ pereant omnes: Victoria nostras
Læta supervolitat puppes, optataque nobis
Jampridem, felix tandem sors obtulit ultro:
Hesperias nuper, lustro dum cuncta, triremes
Perspexi numero exiguas, atque artis egentes,
Militis, armorum, atque ducum, quid bella moramur?
Linquite ductores portus, & aperta petamus.
Talia dum memorat, subito per inania magnus
Auditur multo mixtus stridore volatus;
Dumque oculos Thraces mirati ad sidera torquent,
Acriter ecce vident, multo cum vulture, magnum
Pugnantem Jovis armigerum: atq; hostilia aduncis
Unguibus, & sævo rapientem viscera rostro:

Sanguinis; unde ingens supra caput affluit imber,
Turbati stupuere omnes, quidque omina poscant,
Quidve ferant, tremulâ perquirunt voce. Ducumq;
Primus Halys dubias mentes, & pectora firmat.
Auspicia e cœlo nobis patefacta sereno
Christicolas horrenda petunt: gaudete potentis
Strymonii regis proceres, & bella parate;
Nam qui nos avium tinxit cruor, omnia nobis
Dat certa, Hesperio fluxurum sanguine pontum,
Dum nostrum illorum reserabit pectora ferrum.
Sic fatus, socios ad pugnam hortatur ovantes,
Et portum linquens, latum migravit in æquor.
Ipse audax primas acies Carcozza regebat:
Sirrochus dextras agit, Occhialidesque sinistras;
Piratas scelerata cohors postrema coërcet.
Hos inter, spes magna suis Portunus, & ingens
Ibat Halys, mediique ambo, media agmina ducunt.
Interea justi succensus Martis amore
Magnus Joannes, Augusti invicta propago,
Hesperiæ cladis, & sparsi sanguinis ultor,
Ad bella hortatus socios, Superosque precatus,
Agmen agens aderat magnum; classemque pararat
Quæ posset densas Turcarum evertere turmas:
Cui comes it Venetum spes magna Venerius heros;
Et Latiæ columen gentis, lumenque Columna
Magnus & Ursini gemini, duo fulmina Martis,
Corneaque Ascanius Ductor clarissimus armis;
Atque simul medias ducunt miro ordine puppes.
At Ligurum decus egregium, Diis æmula proles;
Bella fremit forti præcinctus milite, Princeps
Aurius, & dextrum ducit latus: inde sinistrum
Barbadicus agit fortis; cui cruda senectus
Non minuit validæ vires animumque juventæ;
Alvarus & rigidi priscus Mavortis alumnus
Posteriora tenet, magnæ anteriora triremes.
Ut primum mirâ tot ductas arte carinas,
Tot signa, & proceres tantos, tot lintea vidit,
Mæstus Halys; multa pressus formidine pectus
Ob-

Obſtupuit, ſiccisque diu vox faucibus hæſit;
Jam quid agat, neſcit: placidos nunc denique vellet
Naupacti tenuiſſe ſinus; tamen ipſe timorem
Diſſimulat, claſſemque truces convertit in hoſtes.
Nec mora, Chriſticolæ occurrunt; caſtusque ſacerdos
Oſtendens vexilla crucis ſublimia, Turcas
Territat, & magna clamans ſic voce profatur.
Æternum celſo ſuſpenſus ſtipite Chriſtus,
Æternum vivat, vivant quicunque ſequuntur
Dilectæ vexilla Crucis; mittantur ad umbras
Tartareas, Erebique domos, gens perfida Thraces.
Sic erit: ecce tonat lævum Deus, ipſaque nobis
Carbaſa felici complet turgentia vento.
Ergo utrinque pari concurrunt impete claſſes;
Fit fragor, & clamore virum, clangore tubarum
Æquora lata ſonant magno, cœlumque remugit,
Aërque, & ſtrictis collucent enſibus undæ.
Majores aliis Venetûm, armatæque triremes
Et ſponte ante alias prima in certamina miſſæ.
Sæpius æratas valido conamine glandes
Sulphureo jaciunt igni, quo murmure magno
Æquoreis credas ſcopulis concurrere montes.
Tunc igitur laceræque rates, cæſæque cohortes
Turcarum, ſalſis late labuntur in undis
Cum tot peſtiferas cædes, tot damna ſuorum
Reſpiciens furibundus Halys, jubet ocyus omnes
Ictibus ignitis auferri, & cedere puppes;
Sed nec juſſa valent: denſæ nam grandinis inſtar
Ferrea pila ruunt, Geticas quæ denſa triremes
Quoſe cumq; ferant. lacerant. ſternuntq;, premuntq;.
Sic igitur cæcas Orci demiſſus ad umbras
Thrax perit, & ſubito lunarum ſolvitur agmen.
Inſtaurant acies, adduntque minantia verba
Pro ſe quiſque Duces Getici, pugnamque capeſſunt;
Atque hic tormentis, jaculiſque, & milite ſeptus
Sirrochus, medias acies circundare tentat
Chriſticolûm, ancipiti qui tunc certamine nixi
Comminus Iſmarias contra pugnare catervas.
Non

Non tulit hoc ſolers, & noſtræ cauſſa ſalutis
Magna, ſed adverſum tunc Barbadicus in hoſtem
Agmen agit propere adveniens, atque impedit orſa,
Nec ceſſat, donec telis, atque igne voraci,
Et glande, hoſtiles, capto Ductore, carinas
Perdat, & innumeros mittat ſub tartara Thracas.
At Carcozza manu fidens, levibuſque ſagittis,
Sirrocho amiſſo manet imperterritus; atque
Sævit, & Auſonium pharetram conſumit in agmen;
Sternit Atyn, ſternit Lalagem, ſternitq; Theronem,
Et Fabarim, & puerum Lauſum, & ſpem patris Abantē
Hadriaci; invito is genitore ad bella profectus,
Unica progenies, matris pulcherrima cura,
Æternum miſeros liquit ſine prole parentes.
Additur his juvenis Superantius; hic prius acrem
Senſerat emiſſam corpus ſtrinxiſſe ſagittam;
Ergo dum manibus vulnus bis terque retractat,
Ecce illi Iſmarium penitus cava tempora telum
Traiicit: ille dolens crudeli vulnere, letho
Volvitur, & Venetas moriens reminiſcitur oras.
Talia per noſtram geminat dum funera claſſem
Carcozza; aſſuetus primâ tormenta juventâ
Tractare, & celeres ex illis mittere glandes;
Cenomanûm genus, illorum quos Tropica vallis
Educat, hunc torvo jamdudum lumine Pentheus
Adſpicit, & motus greſſuſque obſervat ovantis,
Si quando valeat tantos abolere furores,
Claſſibus & veterem Latiis arcere ruinam.
Vix apicem puppi extulerat, cum protinus illi
Glans violenta cavo contorta ut fulmen ab ære
Tranſadigit galeam, cerebrique in ventribus hæſit.
Interea mediis utrinque in claſſibus ardens
Sævit Bellona & reſonat clamoribus æther.
Nam cupiens Thracum miſeras ulciſcier umbras,
Et Regi magno ſeſe jactare triumpho,
Clamat Halys; ſævumque gemens, & fervidus irâ,
Ipſe ſuam furibundus ad horrida bella triremem
Ducit, & inſtat agens: nec mente minora volutat
Augu-

Augusti proles, celeri sed puppe propinquat;
Utrasque innectunt donec retinacula puppes
Mutua, & alternis in pugnam viribus itur.
Fit sonus hic ingens, hic pugna asperrima surgit,
Quanta nec ipsa unquam vidit longæva vetustas,
Nec nostra inspexit, nec cernet serior ætas.
Threicii jaculis, & curvo fortiter ense,
Glandibus Hispani, & rutilis mucronibus instant,
Pix, & flamma manu, ferrumque, & saxa, sudesque
Sparguntur: coëunt mixti, pereuntque vicissim
Hispani, Thracesque simul, mixtique Latini,
Et pede pes, manibusque manus miscentur; euntq;
Quo vel pugna magis sævit, vel densius agmen.
Hic videas passim remos, & trunca natare
Corpora, & hinc illinc magnas ardere triremes,
Sanguineisque ingens consurgere fluctibus æquor.
Ipse suas medius lorica, & casside fulgens
Austriades, tali compellat voce cohortes:
O pubes lecta, o magni genitoris alumni,
O fortes pugnate viri, nunc denique tempus
Eoas Christi vexilla extendere in oras.
Sic fatus, magnum confestim fervidus ensem
Vibrat utraque manu, & medios prorumpit in hostes.
Quem primum, quem postremum, fortissime Princeps
Sternis? & æquoreis miseros quot mergis in undis?
Ipse tibi ante pedes ingentem stragis acervum
Constituis: te sævus Halys, te Thracia classis
Horret, & adversum, dum das tot corpora letho,
Advenisse putant Hæmi de culmine Martem.
Quæ dum Threicius miratur funera Ductor,
Nec videt Hispano jam posse obstare furori,
Seque suamque ratem, innumeras resonante carinas
Voce vocat: vocat & Geticas clamore phalanges
Ingenti, atque ducum tot millia cogit in unum.
Scilicet ut lætam successu, & Marte secundo
Hispanam expugnet geminato robore puppim.
Primus ut insidias solers cognoverat: ergo
Nos erimus segnes ad bella? Venerius inquit;

Et simul in Geticum jam puppes verterat agmen;
Hunc super accurrêre equites, equitumq; magister
Quos Melite insignis misit, venitque Columna
Intrepidus magnæ nitidissima gloria Romæ,
Corneaque, & ferro Ursini facibusque corusci.
Non mihi centenas tribuant si numina linguas,
Oraque Nestoreo sint nostra imbuta lepore,
Tot pugnas, sævasque neces, tot vulnera possim
Dicere, tot valeam laceras numerare triremes.
Viderat Ismarium de puppe Venerius Acin,
Qui doctis carus Musis, falsique sacerdos
Maumethis, magna Maumethen voce vocabat.
Protinus ecce senex ardentem lampada torquet
Incauti in faciem, illius diadema reluxit
Linigerum; accurrunt socii, properantque voracem
Undanti lympha, manibusque extinguere pestem.
Non tamen hæc prosunt, miseri quin flamma rubentem
Consumat vultum, & totos descendat in artus.
Inde alias, aliasque faces jacit impiger: illæ
Consumunt tabulas, ratibusque hostilibus hærent,
Dumque viri trepidant intus, Vulcaniaque omnes
Militiæ obliti certatim incendia vitant,
Cum ratibus mediis subito exponuntur in undis;
Extemplo his actis, æratam corripit hastam,
Datque neci hostiles turmas agitatque cadentes
Per mare, & ingenti redeuntes cuspide pellit.
Parte aliâ clypeo fulgens, atque ense Columna.
Magnanimusque Ursinus adest, Thracumq; vicissim
Innumera æterno demittunt corpora somno.
Portunique ratem, Getico qui milite, nuper
Sperabat magnæ properare ad mœnia Romæ,
Cum domibusque Dei sacrata evertere templa,
Invadunt, ille Ausoniæ tot robora gentis
Adspiciens, pugnæ inceptæ, oblitusque pudoris,
Dat terga atque suam Ducibus dat habere carinam;
Et jam Bæticolûm valida comitante catervâ
Austriades, Thracum primos, primamque triremem,
Atque ipsum superarat Halyn: furit impete vasto
Hispa-

Hiſpanûm generoſa cohors; lacerantque, cremantq;
Undique, & hoſtilis ſpoliatur remige puppis.
Cum fractos cernens ſocios, ereptaque ſigna
Mœſtus Halys, manibus fulgentia proicit arma,
Et tali Auſtriaden compellat voce ruentem.
Per fortunatas invicti Cæſaris umbras,
Per te, per magni felicia fata Philippi,
Me ſaltem æthereâ captivum veſcier aurâ
Magne ſine: ingentes ſulcant mihi cærula puppes,
Eſt Thracum mihi magna phalanx, ſunt divitis auri
Pondera: tu ſpoliis tantis prædaque potitus
Omnia ſolus habes; Auſtriades cui talia reddit:
Non auri me ſacra fames, non denique præda
Impulit, ut Geticas delerem Marte catervas,
Sed Chriſti me vera fides, quam perfide tantum
Perſequeris; morere infelix; & talia fatus,
Cum galea infidum valido caput amputat ictu,
Illud & arrecta geſtandum fixit in haſtâ.
Atque ea dum noſtris felici Marte geruntur,
Marte potens, pelago aſſuetus, patienſque laborum
Occhialides, flammis, ferroque, & glande ruenti
Auſonidum armatas penitus, lectaſque triremes
Straverat, atque viros lucis ſpoliaverat aurâ;
Et Liguris niſi dextra Ducis, præclaraque virtus
Obſtaſſet fortique viro, atque immania cœpta
Turbaſſet; nunc læta minus, nobiſque profecto
Eſſet cum multo Victoria parta cruore.
Hoſtibus ille igitur cædes ac damna rependit
Glandibus, igne, manu, ſaxis, ferroque rigenti;
Occhialidiſque ratem ſaltu petit, atque trucidat
Turcarum proceres multos, & turbinis inſtar
Fulmineus, gladio nunc hos, nunc excipit illos;
Atque metu trepido multos petere æquoris undas
Cogit, & infirmis pontum tranare lacertis.
Cum tandem Thracum media inter funera vidit
Occhialides ardens, illumque affarier orſus.
Non Ligurum calcas puppes non Itala cernis
Agmina, ſed medium cingunt hoſtilia tela,
Hoſti-

Hostilesque Duces; ergo spolia ista relinques
Atque animam, & nostris moriens addère triumphis.
Dixerat, & celerem magno stridore sagittam
Curvato cornu subito contorquet; at auræ
Excipiunt vulnus, ductor nulla Aurius ólli
Dicta refert; magnis sed vibrans protinus ensem
Viribus adversum properat furibundus in hostem.
Extemplo gladium præceps fugit ille cruentum,
Inque aliam ex aliâ sese jacit ipse triremem;
Horaturque suos, validos impellite remos.
O socii; properate fugam, mihi terga flagello
Mars quatit & nostris jam non favet amplius actis.
Talia cui Ligurum Ductor responsa remittit.
Quo fugis Occhialide? meritum ne linque triumphum.
En adsum, spolia ista habeas: nihil ille, sed æquor
Verrit, & obscuras quæritque, optatque latebras;
Et fugiens socios duro in certamine linquit,
Et miseras audit voces, gemitusque cadentum.
Sic Thracum classe absumptâ; Ducibusque fugatis,
Et cæsis, nostris favit Victoria votis.
Ductores spoliis, & præda divite læti
Hesperii, multis complent clamoribus auras
Certatim, & caris dum multum amplexibus hærent,
Lætitiæ dant signa novæ, & dum singula lustrant,
Armaque, flexibilesque arcus, pictasque pharetras,
Tormenta, ereptas puppes, ereptaque signa,
Seminecesq; Duces; & dum quamplurima Thracum
Corpora cæsa vident, & millia captivorum
Innumera; expleri nequeunt, gratesque Tonanti
Et Superis reddunt, onerantque altaria donis.
At nobis, qui Turcarum fera vincula passi,
Christicolis, veteres solvunt, adimuntque catenas,
Quid dicam Eurydama? cunctis quamplurima pectus
Gaudia pertentant, atque hæc majora fuissent;
Ni Barbadicus longo deflendus in ævo
Turbasset lætas inopino funere mentes.
Ille etenim hostiles superat dum Marte triremes,
Threicio periit lumen confossus ab arcu.

O decus eximium Patriæ, lumenque tuorum,
Marte ſenex celeber, celeber præſtantibus actis;
En te pro meritis alti plaga lucida cœli
Suſcipit, & variis cingunt tibi tempora ſertis
Ætherei proceres, en nos lacrimas, gemituſque
Fundimus, atque tuo geminamus dona ſepulchro.
Tempus & illud erit, Pario cum marmore, & auro
Excelsum ſimulachrum ingens, patria optima ponat,
Teque ſui, & Latii, liberatiſque parentem,
Dicat, & æternis mandet tua nomina chartis.
Euryd. Sic Thracum infauſtas Idmon cariſſime pugnas,
Sic & Chriſticolum narras felicia facta:
Noctibus ut tecum totis, tecumque diebus
Eſſe velim, & tantos perſæpe audire labores.
Sed vos o ſocii, poſtquam Deus ipſe ferocem
Contudit, & noſtris pepulit de finibus hoſtem;
Adſitis precor unanimes, & templa petamus,
Votaque thuricremas illi ſolvamus ad aras.

Elogium.

Intermiſſa diu curis, trepidoque pavore,
Dum timet Iſmarias Itala terra manus;
Huc ades, aſpiraque mihi, Pæanaque lætum,
Atque novum carmen nunc mea Muſa cane:
Sed ridens, hilariſque veni: nunc indue pallam
Candentem; auratam nunc age ſume lyram.
Vos quoque qui celſo ſuſpenſum in ſtipite Regem,
Atque unum colitis tergeminumque Deum,
Ecquis erit ſacras qui non procumbat ad aras,
Ingerat & ſacris thura cremenda focis?
Spargite odoratos flores, atque urite meſſes,
Quas Arabum e terrâ divite nauta vehit:
Atque viri, atque ſenes, pueri, innuptæque puellæ,
Fundite cum multâ munera caſta prece.
Ille ferox, Getici nuper ſpes magna Tyranni,
Auſoniæ populis qui modo terror erat,

Qui modo felices populatus mœnia Cypri,
Et rura, atque urbes divitis Illyrii,
Exul, inops, classe amissâ, & rerum omnium egenus.
En perit telis Barbarus, Hesperiis.
Captivos viditque suos, captivaque tela;
Suspensa & sacris parta trophæa tholis.
Vos quorum nobis Victoria parta cruore est,
Et simul est longo tempore parta quies;
Seu vestra in gremio tellus complectitur ossa,
Seu tumuli vice vos æquora lata tegunt;
Panchæos vobis tellus submittat odores,
Floribus & semper pullulet urna novis:
Et magni Nymphæ proles pulcherrima Nerei
Excipiant placido molliter ossa sinu.
Nos vacuum vobis tumulum, exequiasque paramus,
Manibus & gratas solvimus inferias.
Cernitis illustres animæ solennia dona?
Auditis querulis verba iterata modis?
En vobis castus geminat pia verba Sacerdos,
Spargit aquam, & tumulo thura Sabæa cremat:
Ecce rogat requiem: Manes salvete beati,
Salve o Pieriis turba canenda choris.
Vobis pro meritis, animæ, jam patria cœlum est,
Et vestro data sunt astra terenda pedi.
At legio hostilis damnata in nocte profundâ,
Obscœna æterno crimina in igne luit:
Quam semper terno latratu territat ingens
Cerberus, æratas dum jacet ante fores.
Atque feros diris crines fœcunda colubris
Tisiphone, assiduo verbere terga secat.
Sed vobis, quos incolumes Victoria felix
Servat, & illæsos vivere fata volunt;
Quas agedum laudes, quos decernemus honores?
Et quis laudato vos satis ore canat?
Magnificus vobis debetur jure triumphus:
Nunc aperi pompas euge, triumphe, tuas.
Auratum, Heroës magni, conscendite currum,
Et victrix circum tempora Laurus eat.

Qui-

Quique vehunt ipsis efflantes naribus ignes,
  Compita per, nivei conspiciantur equi.
Et post devictæ veniant longo ordine gentes,
  Vectetur mediâ Barbara præda viâ;
Armaque, flexibilesque arcus, pictæque pharetræ,
  Telaque Threiciâ non jacienda manu.
Inde etiam ereptas puppes, ereptaque signa,
  Et pugnam ostendat picta tabella novam.
Nam Thrax, ut sensit Venetum adventare Leonem
  Vidit & Hispani signa tremenda Ducis;
Adventu infelix subito perterritus hostis,
  Optabat celeri terga dedisse fugæ.
Non tulit hoc Heros magni clarissima proles
  Cæsaris, Austriadum lumen, & Hesperiæ;
Sed classem curvum subito lunavit in arcum,
  Barbaricasque adiit Marte favente rates.
Quis fragor auditus? quantos tormenta boatus
  Ærea, quæque cavæ signa dedere tubæ?
Territus ipse pater sonitu Neptunus, aquarum
  Ima adiit, clausis delituitque locis:
Et pressit Thetys pavidas ad pectora Nymphas,
  Ipsaque monstra alti contremuere maris.
Et jam sanguineis emanat fontibus æquor,
  Turcarumque super corpora trunca natant;
Cum laceras cernens puppes, fractasque cohortes,
  Dux Geticus meritæ dat sua colla neci.
Hæc vos pompa manet; quam vulgus pone sequetur.
  Et magnâ euge io voce triumphe canet.
Parte alia egregii vates pia carmina condent,
  Pastorem tollent & super astra Pium.
Pastor jò, bone Pastor jò tu caussa fugati
  Hostis, & hostilis tu quoque caussa necis.
Christicolas tu pace ligas; tu fœdera jungis,
  Vertis & in sævos bella tremenda Getas.
Nec deerunt qui perpetuis mandare libellis
  Incipiant Venetum nomina clara Patrum.
Tu bello insignis, tu florens pace senatus;
  Tu verum Ausoniæ, Christicolûmque decus.

Interea dum fata vocant, fortunaque vobis
Adſpirat; celeri bella novate manu.
Quæque mala immitis noſtris ingeſſerat oris
Hoſtis, in illius ſint graviora caput.

Hieronyma Columna.

Pectora cum miror, latamque, Hieronyma, frontem,
Et quod ebur roſeo candet in ore tibi:
Adde his purpureaſque genas, flavoſque capillos,
Collaque Riphæa non minus alba nive:
Et cum ſidereis multos transfigis ocellis,
Hoſque eadem caſtis moribus excrucias:
Cumque per immenſi ſpatiaris ſidera cœli,
Quidque ferant, fati proſpicis ante diem:
Te nunc Uranien, te nunc ego dicere Phœben
Cogor, & Idaliam te reor eſſe Deam.

Ad Cupidinem.

Ecce mihi adducto renovat fera vulnera cornu;
Ecce nova indicit prœlia ſævus Amor.
Deſine magne precor miſerum cruciare Cupido,
Sic faculas ſemper certaque tela geras.
Non me, Dive, modo nectis metuende tenaci
Compede, nec nuper ſum tibi præda recens:
Sed tenerâ incautum domuiſti ætate, tulique
Heu heu ſub laqueis plurima damna tuis.
Adſpice quam veteri flagrent mihi viſcera flamma,
Adſpice ut antiquo vulnere pectus hiet.
Maxima magnanimo victori eſt gloria, victis
Parcere, captivis parce benigne tuis.
Quod ſi tantus amor laudis, ſi poſtibus optas
Figere victrici parta trophæa manu:
Quin tu quin potius crudeli armatus Hyellæ,
Quæ tua non ſenſit ſpicula, bella moves?
Illa quidem cunctis formâ prælata puellis
Dives opum, & Thuſcam tangere docta lyram:

Durior at pelagi ſcopulis, tua Numina temnit
  Impia, nec lacrimas curat iniqua meas.
Ergo age rumpe moras, pœnaſque ulciſcere noſtras,
  Teque ſimul: torvæ retia tende feræ.
Magnificum pariet victori hæc præda triumphum;
  Creſcet & hinc titulis gloria ſumma tuis.
Victa tibi ſolido ſtatuet de marmore templum,
  Sublime; auratâ te trabe finget ebur.
Illuc Nympharum veniet pulcherrima turba,
  Ad numerum rapidos docta movere pedes.
Nuptarumque chorus pariter, juvenumque caterva,
  Uret odoratis thura Sabæa focis.
Te citharæ arguto celebrabunt carmine vates,
  Atque dabit Phrygios tibia grata modos.
Ipſe tuos etiam plectro teſtatus honores,
  Effundam longum voce, manuque melos.
Nam referam ut magno quondam confuſa tumultu
  Divídis antiquo femina prima Chao.
Te duce concordi remeat modulamine cœlum,
  Atque nitent fauſtis ſidera luminibus.
Te propter floret tellus, te propter & arbor
  Germinat, ac fruges parturit almus ager,
Tu pictas mulces volucres, mulceſque natantes,
  Squamiferoſque angues, horribileſque feras.
Tu genus humanum reparas; & te ſine matris
  Naturæ immenſum jam periiſſet opus.
Ille idem ſumma es Divûmque hominumque voluptas,
  Ille idem ſummus Divum hominumque timor:
Sæpe tuo omnipotens transfixus Juppiter arcu,
  Depoſuit rutilâ tela triſulca manu.
Igne tuo mediis ardet Neptunus in undis;
  Ardent & fluviûm Numina cornigerûm.
Quin etiam ſævi dirus moderator Averni
  Expertus vires, maxime Dive, tuas.
Teſtis formoſas inter Proſerpina Nymphas,
  Formoſa ac matris unica cura ſuæ.
Illa quidem Siculis miſeranda errabat in agris.
  Texerat ut flavæ florida ſerta comæ.

Casta soror Phœbi comes it, innuptaque Pallas,
Consciaque instantis Cypria pulchra doli.
Cum subito (horrendum visu) concussa remugit,
Sub pede, dum pariter scissa dehiscit, humus.
Ille aderat, sceptrumque gerens immane ruebat,
Terribilis vultu terribilisque comâ.
Quadrupedes sævos emittunt naribus ignes,
Diraque flammantis lux micat ex oculis.
Ac veluti pedibus præceps Jovis ales aduncis
Ima petens, cycnum corripit, aut leporem.
Sic ille: intentam calathis, floresque legentem
E supero ventis ocyor orbe rapit;
Impositamque tenet curru; nec verba puellæ
Tristia, nec comitum jurgia crebra movent.
Mater jo, conclamat, jo succurre relictæ,
Mater jo, æternas deferor in tenebras.
Illa querebatur, sed præda divite lætus
Patruus ardentes acrius urget equos.
Tene ille indomitus, ille implacabilis, acer,
Qui numquam precibus flectitur, aut lacrimis,
Cui Furiæ ac Phlegethon famulus, cui maxima regnum
Tartara, cui triplici Janitor ore canis.
Tene, Amor, ille colit? propriosq; Hymenæon ad ignes
Convocat, atque humilis sub tua jura venit?
Salve magne puer, qui Divo antiquior omni,
Ac rerum genitor, quicquid in orbe domas.
Salve iterum, atque tuas populus dum pronus ad aras
Thura adolet, felix ad tua sacra veni.
Hæc ego, tu gelidæ jam tandem accende puellæ
Pectora: me flammis parcius ure tuis.

Ad Barbaram Callinam.

Quæris cur taceam? cur febribus urar anhelis?
Cur miseranda notet pallidus ora color?
Sidere non istos lævo mihi Sirius ignes
Attulit: ipsa mei caussa puella mali est.

Ut taceam quæ longa dedi ſuſpiria quondam,
Si quando eſt precibus aſpera viſa meis;
Nunc heu nunc latos ſine me migravit in agros,
Deliciaſque meas durus arator habet.
Illic nuuc gratas agitat Charis alma choreas,
Illic nunc cautus retia tendit Amor.
At mihi perpetui gemitus, lacrimæque ſuperſunt,
Eſt & nox ſemper triſtis, amara dies.
Atque novus medicis quamvis Epidaurius herbis
Pœoniæ ſolers afferat artis opem,
Non datur amiſſam miſero ſperare ſalutem,
Qua redeat feſſi corporis ille vigor.
Sic quicquid de me nuper ſperare licebat,
Auferet inviſi funeris atra dies.
Quæque mihi cœptis fuerant ſuſcepta Camœnis,
Omnia ſunt rapidis diripienda Notis.
Non ego nunc rerum conabor dicere cauſſas,
Aut memorare meis prœlia carminibus.
Ipſe tuas tantum percurrens Barbara laudes,
Tentabam pleƈtro nobiliore lyram.
Nam quis te famâ præclaro e ſanguine natam
Neſciat, atque animi tot bona rara tui?
Illa es quæ ſexum vincis, veſtigia cujus
Componunt Charites, ſubſequiturque Pudor.
Maxima cui Pallas mater, Prudentia nutrix,
Cujus & in labris mellificavit apis:
Quam propter redeunt vates, Muſæque reſurgunt,
Ferrea quas tenebris ſæcula condiderant.
Hæc ego, cum ſineret fatum, memorare parabam.
Heu heu quam celeri ſors mea pulſa rota eſt!
Nunc mea Calliope quod cœperat, interrumpit
Quæ mihi mors rapidas iniicit atra manus.
Jam video infernos manes, noƈtemque profundam,
Me tenet & Stygii concava cymba ſenis:
Proh Superi, luſtris rapiar vix quinque peraƈtis,
Atque erit ætatis tam brevis hora meæ?
Sic flos vix natus pedibus calcatur euntis,
Sic avido implumes angue vorantur aves.

Attamen & lætor, nam si mihi Parca minatur;
  Finiet & pœnas Parca benigna meas.
Ac (si curæ homines optata in morte relinquunt)
  Tunc mecum insanus tunc morietur amor.
Quod si me audieris gelidum liquisse cadaver,
  Contigeritque urnam forte videre meam:
O decus, o nostri nitidissima gloria sæcli,
  Diva precor celeres Barbara siste rotas:
Talibus & nostros mærens testare dolores,
  Atropos huic rupit stamina, jussit amor.

Ad Lucrinam Nympham.

Inclita Nereidum, Superis æquanda propago
  Lucrina, Hadriaci gloria prima chori;
Quæ lac atque rosas, vincis candore rubenti;
  Nigra oculos, flavis conspicienda comis:
En tibi seu Phrygio spectanda incedis amictu,
  Sive salis, gracili sub pede gestit humus.
Si rides, rident Charites. si Nympha loquaris,
  Manant ex labris dulcia mella tuis.
Tu modo jam facilis pulcherrima Neptunine,
  Ne videare mihi rustica, pande fores.
Quæris cur facias? ingens tibi fama paratur;
  Præcipuum in nostro carmine Numen eris.
Talia jactabam surdas malesanus ad aures:
  Ad loculos lumen rettulit illa meos:
Quos auri optato ut vidit sine pondere laxos,
  Fugit ut instanti territa cerva cane.
Quid mihi nunc prosunt Musæ? quid magnus Apollo?
  Ah pereant versus, deficiantque lyræ.
At tibi quæ pretium venali poscis amori
  Improba, vanescant quas male quæris opes.
Cumque tibi rugas inducet cana senectus,
  Insultet damnis femina, virque tuis.

Ad Jacobum Aquaneum Patricium Brixianum.

Bacchus adeſt Jacobe: cadis vindemia plenis
  Effluit, agreſtes Orgia læta canunt.
Te nunc cinge hedera, nunc patri indulge Lyæo:
  Sæpe graves etiam vina jocoſa decent.
Dicitur & priſci virtus ſpectata Catonis
  Sæpius annoſo concaluiſſe mero.
Euge jo, pater alme Evan, quam carmina noſtra
  Quam cupiunt laudes Dive referre tuas?
Tu laſſis requiem præſtas, tu multa dolenti
  Bacche, potes curas attenuare graves.
Dum tecum Cadmus variis erraret in oris,
  Dicitur oblongæ non meminiſſe viæ.
Te duce & Æneas vaſtum maris æquor aravit,
  Nec ſubiit patrii flenda ruina ſoli.
Ipſe etiam rapior: jam ſacro tecta furore
  Mens mihi, jam nimio pectora mota Deo.
Nunc libet & patriam, & patriæ primordia noſtræ
  Ordiri, & gravibus bella tonare modis.
Magnus ut Alcides fauſtis ducentibus aſtris,
  Mœnia felici ſtruxerit iſta manu.
Pro patria extinctos cives, fortiſſima corda,
  Cum rueret noſtrum Gallus in exitium.
Et placet auratæ miracula dicere flammæ,
  Qua nos & ſoles pellimus, & pluvias.
Deliciaſque agri multas, & maxima aquarum
  Commoda, Niliacis invidioſa vadis.
Euge Evan, Jacobe, Evan celebretur ovanti
  Carmine; ſed tecum Bloſius ipſe canat.
Adſit & ingenti tecum devictus amore
  Theanus, Aonii maxima cura chori.
Muſa quidem exornat vates, & magnus Apollo
  Pocula Pieriæ multa miniſtrat aquæ.
Sed quod ſcribenti non præſtat Caſtalis unda,
  Hoc Bromii patris pocula ſufficiunt.

Ad Cupidinem.

Hanc pharetram fulgentem auro, Lyciisque sagittis
Insignem, has sacro, munera grata, faces.
Tu modo formosam deduc a rure puellam,
Atque tibi atque urbi redde, Cupido, decus.
Te duce me nitidis pectus transfixit ocellis,
Te duce me flavis nexuit illa comis.
Tunc jucunda meæ spondebas tempora vitæ,
Qualia adhuc ullus non habuisset amans.
Perque tuam nobis jurabas improbe matrem,
Per tela atque arcus insidiose tuos;
Te mihi perpetuis vincturum Phyllida nodis,
Solamenque mihi præsidiumque fore.
Heus ubi pacta fides? quis jam tibi perfide credat?
Nunc ubi digna meæ præmia militiæ?
Phyllis abest, aberitque diu, turbâque procorum
Non curat pœnas sollicitata meas.
Forsitan & miseri sordet grave nomen amantis,
Inque vicem primi carior alter adest.
Sic est: hoc semper languenti tristia narrant
Somnia: sic dudum rumor acerbus ait.
Ah levior foliis, ah verna incertior aurâ
Femina, amatori perniciosa tuo.
Quid de te infelix primum quærat? arma supersunt
Arma volo, ultricem Mars precor adde manum.
Mars precor adde manum, mihi nunc crudelis Erynny
Suggerat infernas sanguinolenta faces.
Nunc caput ære cavo, duplici nunc tegmine pectus,
Nunc & crura ocreis induor, ense latus,
Jam fora, jam leges, genitor, sociique valete,
Rura peto hæc nostris meta terenda rotis.
Sed quid ego hæc jacto? tristes discedite curæ,
Auguror, & certum est, me mea Phyllis amat.
Illa quidem [& memini] cum jam discedere vellet,
Illacrimans tales edidit ore sonos.

Hinc,

Hinc, Nocturne, trahor; si dent modo numina vitam
  Ut tua nunc abeo, sic tua semper ero.
Atque utinam fidus maneas: ac plura parabat
  Dicere, sed vetuit dicere plura dolor.
Illa autem, seu fida mihi, seu perfida peccet;
  Non hac me fateor posse carere diu.
Quare o magne puer, dominæ dulcissima verba
  Auribus, atque oculis lumina redde meis.
Tunc te Panchæo supplex venerabor odore,
  Percutiamque sacra culmina culta chely.
Nocturno dat Amor reducem spectare puellam:
  Hic caussam vitæ reddidit, ille lyram.

Ad Glyceren.

Jam nova jam Zephyri spirat genitabilis aura,
  Canaque jam tepido Sole pruina liquet;
Arboribusque comæ redeunt, ac gramine lætus
  Ridet ager, nidum sedula ponit avis.
Agricolæ flammas, stabulumque armenta relinquunt;
  Mænaliis gaudet pastor arundinibus.
Cypria Nympharum grata comitata cohorte,
  Incipit idalios ducere nuda choros.
Juppiter intonuit ter cœli in parte sereni:
  Ad sua nam melius furta redire potest.
Regnat Amor, vincitque feras, vincitque volantes.
  Nereaque, & nigri tertia regna Jovis.
At tu cui propriam, Glycere, Venus aurea formam,
  Cui tot largitur munera culta Charis,
Cuique & montanâ multo mage pectora caute
  Sunt rigida, & Geticâ frigidiora nive,
Tormentis juvenum gaudes, lacrimasque precantum
  Temnis, & igniferi tela, facesque Dei.
Sed tibi cum senium frontis, capitisque decorem
  Dempserit, & nitidis sidera clara oculis,
Ac neque blanditias dicet, nec fidus amator
  Dona, nec ad postes florida serta feret:

Fle-

Flebis, & ingratam cupies fruſtrata juventam:
  Lapſa ſed heu Glycere tempora non redeunt.

Ad Bacchum.

Euge jo, quo nam rapior? quo concitor œſtro?
  Quæ rabies pectus, quis quatit oſſa furor?
Cur lux pulvereâ fuſcatur candida nube?
  Cur mihi labenti ſub pede terra tremit?
Bacchus adeſt flavos fuſus per colla capillos,
  Atque hederâ innexus cornua Bacchus adeſt.
Evohe, noſco Dei currum, celereſque jugales,
  Ac comites Nymphas, capripedeſque Deos.
Evohe, Sileni video ſenioris aſellum,
  Quem juxta armatus falce Priapus ovat.
Baſſarides tremulis complent ululatibus æthram.
  Tympanaque, & buxus, æraque rauca ſonant.
Salve io, Bromie, Nyſæe, Lyæe, Thyoneu,
  Liber, Jacche, Evan, Euhye, Thyrſigere.
Quo me cumque vocas, ſive ad bacchata Lacænis
  Ardua Taygeti culmina virginibus,
Seu tecum Rhodopen, ſeu vis me viſere Naxon,
  Seu trahis ad Thebas imperioſe tuas.
Evohe, jam propero, da cymbala, da mihi thyrſum;
  Evohe, pampineâ fronde retexe comas.
Dive fave, auctorem veneror te carminis, o jam
  Jam valeat Phœbus, Caſtaliuſque liquor.
Te dicam ex utero raptum genetricis aduſtæ
  Femine quem geſſit Juppiter ipſe ſuo.
Qui teneras terræ docuiſti credere vites,
  Ut fluerent dulci dolia plena mero.
Qui potes humanos ſolus lenire dolores,
  Qui rigidos flectis ſacrilegoſque domas,
Tu fuſcos ſuperas Indos, mactaſque Lycurgum,
  Afficis & merito Penthea ſupplicio.
Cumque patri inferrent fortes fera bella Gigantes,
  Straviſti Rhœtum fortior ipſe trucem.
Addam Cretææ præclarum conjugis aſtrum,
  Quæ fulget medio conſpicienda polo.

Sed jam parce pater, non tales nostra furores
 Mens potis, aut stimulos sustinuisse tuos.
Aptior ipse levis pueri cantare sagittas,
 Ut myrto cingat tempora grata Venus.
Quod si, Dive, tuo calefactum corda liquore
 Evantum rapidis inseris agminibus.
En adsum, o semper nobis venerande, tuoque
 Munere, da curas Bacche fugare graves.
Da precor, ac nimios extingue Cupidinis ignes,
 Atque mihi antiquo subtrahe colla jugo.

Ad violas a Puella missas.

Formose o violæ, munus Violanthidis almæ;
 Servitii violæ præmia grata mei.
Num vos Idaliis aluit vaga Chloris in hortis,
 Unguibus & carpsit Cypria pulchra suis?
Panchæas grato messes superatis odore:
 Sed mihi vos nimium dat violenta manus.
Dat violenta manus, miseri quæ conscia amantis,
 Munera fert pœnis æquiparanda meis.
Namque ut vos molli vinctas circumdedit auro,
 Me quoque flexilibus nexuit illa comis.
Estis pallentes, infelix palleo: nomen
 Est violæ, dominæ luminibus violor.

De Phyllide.

Ut mihi sidereis placuit mea Phyllis ocellis,
 Protinus e lacero pectore cor rapuit,
Tunc igitur dubitans an vecors vivere possem,
 A dominâ ablatum poscere cor statui.
Dum posco, en nitidæ nimio fulgore puellæ
 Victa, repente oculis lux mihi dempta fuit.
Risit, & intexens laqueum de crinibus aureis,
 Me sibi captivum nexuit acer Amor,
Hinc semper sine corde miser, sine lumine vixi.
 Languidula assiduo colla premente jugo.

Heu

Heu ſors infelix, ſtatus o miſerandus amantum,
Qui quo plus quærunt ſe, minus inveniunt!

Ad Flores.

O mihi dilecti flores, quos tempore fauſto
Tradiderat niveâ caſta puella manu,
Vos equidem colui: ſed nec grata oſcula junxi,
Nec me rorantes dante bibiſtis aquas.
At poſtquam hanc ſævi dira inclementia fati
Ante diem ſedes miſit ad Elyſias.
Heu quid agam? ſine corde miſer, ſine luce relictus
Vobiſcum ſaltem pignora grata loquar.
Et nunc o flores ſtellis felicibus orti,
(Eſte vagi) vobis grata alimenta fero.
Fundo oculis lacrymas, ſuſpiria pectore, numquam
Aura, vel effuſis deficit imber aquis.
Vos modo vos ſaltem miſeri ſolamen amantis,
Æternum extinctâ vivite pro dominâ.

Ad Venerem.

Has tibi candentes paſco, Cytherea, columbas;
Parva quidem, at multis munera cum lacrimis.
Tu, Dea ſi miſeret, nimiæ placidiſſima flammæ
Affer opem, & laqueis ſis precor æqua meis.
Nam nova ſidereis miſerum inflammavit ocellis,
Nexuit & flavis pulchra puella comis.
Huc ades, & noſtris faveas mitiſſima votis,
Sic te perpetuo diva Gradivus amet.
Jam veniat noſtros felix Hymenæus ad ignes,
Et Charis; & pura Pax comitata Fide.
Tunc tibi Panchæas uram pulcherrima meſſes,
Inſcribamque aris carmina noſtra tuis:
Nocturno optatam junxit Venus alma puellam.
Ille piæ ſolvit debita vota Deæ.

Ad Europen, puellam Hebræam.

Europe, non te ſimulati fronte juvenci
Æthereus ludit, diva puella, pater.
Sed tibi, ſe quantum Semele tulit ipſe videndum
Præbet, & ardenti captus amore venit.
Ipſa etenim Charitum longe pulcherrima cantu
Inclita, & Etruſcam tangere docta lyram;
Non tantum ſiliceſque moves, ac flumina ſiſtis,
Sed ſumma intentos extrahis arce Deos.
O felix quæ te tellus habet! at mage felix
Cui fortunatâ te face jungit Hymen!

Ad Cupidinem.

Accipe, magne puer Veneris, redolentia dona,
Quæ felix terrâ divite miſit Arabs:
Tu mihi difficilem mitis lenire puellam
Cœpiſti, & longis gaudia ferre malis.
Nunc ego ſponte tuis ſubmitto colla catenis;
Sponte tibi captus, ſponte triumphus ero.
Et quæcumque meæ dictabunt carmina Muſæ,
Illa canent laudes, maxime Dive, tuas.
Tu ſæpe auratis illam transfige ſagittis;
Mutuus ut longo tempore duret amor.

In nuptiis Simonis Angeli Suſpirii Academici Occulti, & Juliæ Gemmæ.

Julia Adumbrato nupſit pulcherrima noſtro.
Huc age fer fauſtas diva Erycina faces.
Tam bene Gemma nitens flaventi innectitur auro:
Tam bene cum rutilo marmore fulget ebur.
Naſcatur proles, docti quæ more parentis
Temperet Etruſcâ carmina culta chely:
Amborum & caſtis urantur pectora flammis;
Tunc quoque, cum fuerint illa anus, ille ſenex.

In funere Lauræ puellæ, amator ad tumulum conqueritur.

Hic mea procubuit Laurus, quam lumine diro
  Arsere æstivi sidera læva canis.
Lugete Aonides, Dryades lugete sorores,
  Et cineres Arabo spargite rore pios.
Sol qui Daphneo gemuisti accensus amore,
  Heu quanto melior sors tua sorte meâ est!
Daphnen amittis, surgit pulcherrima Laurus.
  Laurus nostra cadit, nostra puella jacet.
Laura jacet, nec quæ niveâ cervice fluebant
  Illius auratas jam movet aura comas.
Sola humus hæc rapto potitur; mea gaudia claudis
  Impia; delicias abstulit ista meas
Redde meam, mihi sæve lapis, mihi redde puellam;
  Improbe, quid lacrimis immaduisse juvat?
Sed tamen & madeas, & nostros accipe questus,
  Cumque his, & nardum, donaque veris habe.
At tu quæ felix cœlesti in sede virescis
  Pulchrior, æternum Laura beata vale.
Laura vale: at mecum semper ploratus & aura,
  Anxia sit, dum cor nutriet aura meum.

ANTONII TEBALDEI

FERRARIENSIS.

Ad Amorem.

LEx Amor eſt, ſed Amor lex es ſine lege, & amore,
Pacis Amor Deus es, ſed ſine pace puer.
Grandævus puer, & miſtus dulcedine amarâ,
Perpetuo vivens, perpetuo moriens.
Es levis, es volucer, ſed & in me immobilis ales;
Et nimium conſtans in levitate tuâ.
Sic poſſim, o ſine lege puer, pax o ſine pace,
Vivere perpetuo, perpetuoque mori.

Echo.

Dic Echo, quid vult, ut ſemper vivam ego mœſtus?
Æſtus: non facit hoc ſpes moriens? *oriens*.
Mene urit facies: *acies*, acieſne favilla?
Illa; diu miſerum me fore reris? *eris*. (*cor*
Reſpicit hunc ramum? *hamum*. laurum? *aurum*, & amor
Accenſum? *cenſum*, corde recedet? *edet*.
Eſt ne ſilex? *ilex*: quæ cauſſa meæ eſt facis? *Acis*.
O rem animo exanimi peſtiferam? *æſtiferam*.
Quid per tam longum parient mea lumina fletum?
Lethum: ſcis quid ſit, quem tu adamas? *adamas*.

De Cane & Apro.

Gloria uterque ſui generis Ligereus Jaſpis,
Et Latialis aper pulchrum ineunt facinus.

Ho-

Hostium uterque timor; fatum sibi debitum uterque,
Vinci ut uterque nequit, victor uterque cadit;
Nec victor, sed victus uterque cadit: neque victus.
Vel victor, sed se præstat uterque parem.
Hostis uterque suo laudis plus contulit hosti.
Incipit exequiis vivere uterque suis.

Suæ Veneri.

Cur toties privat, toties spe nutrit amantem
Femina? & instabili semper ab ore rotor?
Pascitur illa meo interitu; cumque ipse revixi
Spe data, & illa illam mox rapit, ut peream.
Sed toties, formosa, mori gratissimum amanti est,
Dum toties revoces spe, quoties pereo.

Ad formosam.

Assidue crescit Veneris decor, atque revisa
Quo magis una mihi est, hoc magis una placet.
Nulla capit mens te, nec te manus exprimet ulla,
Spectanti semper pulchrior una redis.

Suæ Veneri.

Do vitam, qui sum sine vita: quæ sine flamma es,
Das flammas: illo, quod dat, uterque caret.

De M. Ant. Columna, Liviano Superato.

Sic redit Alcides Nemeæo tergore onustus,
Ut Marcus spoliis nunc redit, Ursa, tuis
Natus uterque Deo est, pater huic Mars, Juppiter illi:
Vincit, & hospitibus pacat uterque solum.
Robore, consilioque pares, Deus ille columnas
Erigit: erectas iste onerat spoliis.

Tum. Jo: Pici Mirandulæ.

Joannes jacet hic Mirandula: cetera norunt
Et Tagus, & Ganges, forfan & Antipodes.

De M. Antonio Columna puero.

Hermes, dum loqueris, dum rides, Marce, Cupido es,
Mars es, ubi arma capis; tresque refers Superos.
Mars, Amor, Hermes, prosternis, succendis, inundas,
Hostem, Erycinam, aures, vi, facie, eloquio.

De eodem.

Dicitur statuas duas duobus,
Alteram sapientiori Apollo,
Alteram monuisse fortiori ut
Darent: tempore si fuisset illo
Marcus, perpetuus dolor suorum,
Sui gloria sæculi perennis,
Numquam Pythius imperasset olim,
Ut darent statuas duas duobus.

Ad Lygdam.

Spernit Amor leges; Nox est ignara pudoris.
Nec metuit Bacchus, tres mihi sunt comites.
Lege, pudore, metu careo: in tua limina, Lygda,
Conjurant pariter Nox, Amor, & Bromius.

De filia, patrem servante ante partum.

Servatura patrem, strictis sese ensibus offert,
Jam paritura semel, jam peritura parens.
Infans percussa illæsus forte exit ab alvo,
Fata haud passurus matris inulta suæ.
Ista suum heredem pietas habet: haud peritura est,
Tam bene quæ periit, tam bene quæ peperit.

Non posse se oblivisci suæ Veneris.

Non possem audire, aut possem assimilanda videre,
Unde meo sensim pectore decideres.
Appuleram miser huc, ubi nil, nisi sola pruina est:
Sed quoque sola, tibi quo similetur, habet.
Ipsa es spectanti mihi candida; candida & ista est:
Frigore & ipsa riges; frigore & ista riget.
Frigida sis sed & ipsa licet, tamen uris amantem:
Frigore me semper congelat ista suo.
Ah quoties a te falli perjura volebam,
Ah quoties falso te reor esse meam.
Ambæ estis similes, istam ut reor ipse tenere,
Solvitur, & nostris effluit e digitis.

De misericordia Laidos.

Trux æstu febris patruum torrebat Apollo,
Figebat calamo corda nepotis Amor.
Accessit Lais febremque, & vulnera curat.
Placat & una Deos: sanat & una duos.

Amoris conditio.

Ite per & silvas, horrentiaque antra ferarum,
Quærere & immites in mea fata feras,
Quas etiam mala nostra juvant, nec viscera tandem hæc
Discerpunt, quoniam plus nece vita nocet.

Cæsari.

Gloria vincendi juncta est cum milite Cæsar,
Cæsar, parcendi gloria sola tua est.

De Jo: Aragoniâ Ascanii Columnæ.

Janus origo anni est, Jana est quoque lucis origo:
Pacem, & bella potest iste, vel ista dare,

Claviger est alter: nec non gerit altera clavem:
  Hic rigidos postes, hæc fera corda aperit.
Ad Superos omnes dat Janus, Jana ad Amorem
  Sola aditum, esse etenim quis neget hanc Venerem?
Jure colit Jano nil majus Græcia: Jana
  Jure nihil melius Ausonis ora colit.

In Deliam.

Delia ab occasu, Phœbus surgebat ab ortu:
  Hesperio nasci rebar ab orbe diem.
Fulgentes ambo, sed Delia clarior, ex quo
  Celavit victi numinis ora pudor.
Ille oriens radiis nubes, & luce tenebras
  Pellit: & hæc pellit nubila cum tenebris.
Ast ubi subjectas se se ille immersit in undas,
  Lux abit, & redeunt nubila cum tenebris.
Ah quam rara dies oritur mihi: nocte ego cæcâ
  Involvor, vultus celat ubi illa suos.
Nec tamen invideo, suus orbi ut Sol oriatur,
  Dum mea lux claros det mihi sæpe dies.

De Alfonso Avalo.

Avalus Æmiliâ in latâ ripisque Vaterni,
  Ingentis belli dum simulacra ciet:
Aureus in medio cursus dum sistit equorum,
  Et cuneos totâ cum legione rotat,
Dumque aciem ferro condensam intentat, & hastâ,
  Pectora dum ficto vulnere amica premit,
Telorum, strepitusque virum, clangorque tubarum,
  Et fera Vulcani monstra per arma tonant:
Excîtus vitreis Deus admiratur ab undis,
  Et cecinit juveni talia fata senex.
Cœpisti, unde alii se perfecisse putarunt,
  Tu si perficies, non satis orbis erit.

De Constantia Novellariensi, Scalpente dentes.

Suetus erat Constantis Amor transire per ora,
Ea graviora oculis spargere tela suis:
Suetus erat teneris capere obvius oscula labris,
Halantisque animæ pascere odore animum:
Cum spinâ ictus, ebur dominæ scalpentis, acutâ,
Et perfusa sacro murice labra rubent.
Mater (ait) cadet ipsa tuo rosa tincta cruore;
Hæc accensa meo sanguine semper erunt.

De equis Fed. Gonzagæ Mantuæ Ducis.

Enceladi, Cæique soror, quæ nuntia veri.
Et falsi, montes traiicis, & maria,
Vis fieri solito velocior? exue pennas,
Gonzagæque citis utere regis equis.

De Cupidine.

Cur natum cædit Venus? arcum perdidit, arcum
Nunc quis habet? Tusco Flavia nata solo.
Quî factum? petit hæc: dedit hæc. Nam lumine forma
Deceptus, matri se dare crediderat.

In Medusæ caput.

Exemptam mediâ de Palladis ægide dicas
Gorgona, quam parvo claudit in orbe lapis.
Quin & monstrifici perstant miracula vultus;
Vivit, & innumero palpitat angue caput:
Tam similis non ipsa sibi est: se forsitan olim
Vidit, & a speculo saxea facta suo est.

In Laocoontis statuam.

Audax ingenium fabri! ut certare Minervæ
Posset, & impune vincere; sculpsit opus;

Lao-

Laocoonta feris, geminâ cum prole, colubris
Depaſtum, læſæ terna trophæa Deæ.
Ut cum læta ſuos pœnas dare cerneret hoſtes,
Vincere, non vinci crederet arte fabri.

Tumulus Marulli, amne demerſi.

Hic ſitus eſt citharâ celebris gladioque Marullus,
Qui Thuſco, heu facinus, liquit in amne animam.
Neptune, immitis: meruit ſi mergier ille,
Mergier Aonio flumine debuerat.

Epitaph. Laſcaris.

Laſcaris hic, Grajûm ſpecimen: ne crede cadaver
Illius eſſe ſub hoc marmore, ſed ſtatuam.
Altera quippe fuit Niobe: dolor impius illam
Natorum, hunc podagræ tranſtulit in lapidem.

Tum. Herculis Strozæ.

Herculis hic Strozæ tumulus, quem condidit uxor
Mœrens, Taurellæ Barbara gentis honos.
Plus dederit quamvis, non hac Mauſole meretur
Plus tua: fortunâ hæc, non pietate, minor.

Epitaph. Guidi Poſtumi.

Poſtumus hic ſitus eſt: ne dictum hoc nomine credas
In lucem extincto quod patre prodierit.
Mortales neque enim talem genuere parentes:
Calliopea fuit mater, Apollo pater.

Epitaph. Matthiæ Corvini.

Corvini brevis hæc urna eſt: quem magna fatentur
Facta fuiſſe Deum: fata, fuiſſe hominem.

JANI THESEI.

Ad Fastiam.

NOn tibi opus ſpeculo, formoſa o, pulchrior omni
Quum ſpeculo, magnum *Faſtia* ſis ſpeculum.

Eidem.

Panditur & mundi facies, obſcuraque cedunt
Nubila, quum profers *Faſtia* poſte caput.
Clauditur atque atrâ eſt niridum caligine cœlum,
Tecta refers intra quum tua mox faciem.

De Faſtia.

Splendor, forma, decor, facundia, gratia, virtus,
His una eſt cunctis *Faſtia* nominibus.

De ſeipſo, & Amore.

Sum pius, atque omni careo pietate: ſuperbus,
Atque humilis: pacem, diraque bella peto.
Viribus infringo chalybem; ſunt robore caſſa
Membra mihi: ſpero cunctaque, ſpero nihil.
Dives, inops, hilaris, triſtis, prælargus, avarus:
Et frugi, & nequam: gnarus, & ipſe rudis:
Firmus, & incoſtans: prudens, temerarius: omni
Fidus, cui tuto & fidere nemo poteſt,
Æſtuat, atque horret glaciali frigore pectus:
Sum ſatur, atque crepant ilia laxa fame.

Et

Et vigilo, & ſopor altus habet: ſunt arida acerba
  Ora ſiti, & vacuo pocula plena mero.
Nec verbum proferre queo; vocalior exto
  Stentore: ſum mutus, ſumque cicada loquax;
Nimboſos maneo ventos, & nubila ſupra,
  Et premo declivi corpore pronus humum:
Accedo quocumque libet, cuſtodia dura
  Invitum fœdi carceris uſque tenet.
Luminibus viduus; cerno quid fiat in orbe:
  Omnia poſſideo, poſſideoque nihil:
Plena mihi effuſo rumpuntur & ilia riſu,
  Atque udæ ſordent rore cadente genæ:
Et mortem vitamque opto: Mors diſplicet atra,
  Diſplicet & miſero vivere velle mihi.
Tot ſi aliquis quærat cur volvar fluctibus, inquam,
  Heus eſt [ſi neſcis] cauſſa protervus Amor.

De ſeipſo.

Dives de nummis, de bobus curvus arator,
  Venator ſemper de cane verba facit.
Audax fluctivago de ponto navita, magno
  De mundo, ſtellis Aſtronomuſque vagis.
Intrepidus memorat ſtrages bellator, & arma,
  Upilio ſaltus, flumina, prata, greges.
Aſt ego qui vivo tenero ſubjectus Amori,
  Nil niſi de tenero ſemper amore loquar.

BERNARDINI THOMITANI

PATAVINI.

Ad Elisam.

LEgerat adtritas Britanno e littore conchas
  Tityrus, ut canas luderet inter oves.
Inde cruor subitò est formosa in vellera lapsus;
  Enituit nullo lana cruore magis.
Hac te magna Pales; hac donat filia Nerei:
  Jura dabis terris: æquor Elisa reges.

ANTONII THYLESII

COSENTINI.

Cyclops.

HOc quoq; Achæmenides referas: timor omnis abe- (sto:
Æquora namq; tenet jam classis: fare age Cyclops,
Quos fremitus, miseros solitos quos edere questus;
Lucis inops errat dum cassus lumine, & heros
Exanimis procul alta petens effugit Ulysses.
Nate Dea, Teucrûm decus, & spes certa, fatebor;
Sospite quo numquam Neptunia Pergama flammis
Con-

Confediffe, juvant quando hæc, quæ fæpius haufi
Auribus, expediam dictis; præcordia quamvis
Pulfat adhuc, prohibetque pavor audita profari.
Eft prope fpumantes fluctus fub rupibus Ætnæ
Spelæum fcopulis fuper impendentibus ingens;
Dira domus, fuffixa horrent ubi terga ferarum,
Brachiaque informi dependent fqualida tabo.
Inde ferus, cum vix aperit Sol aureus orbem,
Egreditur pecudes inter, vaftufque recumbit,
Qua falis affiduo pulfu cava faxa refultant.
Hinc procul e denfis latitans ubi conditus umbris
Errabam, tales jactantem voce querelas
Auribus his tacitus fufpenfis fæpe notavi.
Invifum Superis caput hoc cur parcis in undas,
Lethæas undas, tandem demergere? fi qua
Es Dea Trinacriæ, quæ rapta filentibus umbris
Imperitas, memini queftus audiffe parentis,
Armatufque animis ingentibus ilicet ultro
Accurri laturus opem: timor ante fed illum
Abftulerat: volui tibi quam peperiffe falutem,
Hanc mihi ne invideas: age rurfus fiftula carmen.
Aut pater altitonans unum e tot millibus ignem
Fulmineum, tibi quem manus hæc formaverat olim
Incute, ut immani transfixus verbere vitæ
Quod fupereft, reddam: placitaque in morte quiefcam:
Enceladus quondam velut actus turbine vafto,
Mole fub hac flammas fpirat latere uftus & ardet
Secula tot, numquam Jovis ira extincta quiefcit.
Adplorans rurfus dic mecum fiftula carmen.
Jam procul Eois furgens rubicunda tenebras
Difpulit ore nitens rofeo Titonia conjux.
Undique & extinctus ftellarum diffugit orbis;
Mox fuit, elabenfque flagrantibus exit ab undis
Extremas radiis luftrans Sorigneus oras,
Et tremulis fulgore vadi accenditur æquor,
Impellunt animæ quod leniter afpirantes.
Omnia quæ quondam fuerant mihi dulcia vifu.
Quæ nunc perpetuâ pereunt caligine merfa.

Ad-

Adplorans rurſus dic mecum fiſtula carmen.
Plurima per ſilvas errat vaga turba volucrum,
Nativis depicta coloribus, illa nec uſquam
Conſpicienda fluit celeri per inania lapſu,
Argutis tantum reſonant loca vocibus uſque.
Tuque arguta iterum reſonans dic fiſtula carmen.
O nemus hinc illinc ſurgens ſuper æthera, quondam
Grata quies feſſo, cum ſtratus gramine molli,
Suſpiciens teretes ramos ſuper, impendentes,
Gaudebam viridi ſpecie reſupinus in umbrâ.
Hîc hederæ lambunt molles, hic arbutus antris,
Eminet hic fugiens in cœlum garrula pinus,
Cum levis hirſutas frondes movet aura Favoni.
Garrula tuque etiam dic mecum fiſtula carmen.
Obſtrepit ecce cadens ſaxis manantibus humor,
Et ſalebris offenſa procul reſpondet imago.
Ite ſimul prope me pecudes, ſimul ite capellæ,
Lanigeræ pecudes, hirtæ, ſimæque capellæ.
Paſcite propter aquas: hic mollia pabula campi,
Hic dumoſa viret rupes; ne vis fera venti
Præcipites ſumma ſpeculâ deturbet in undas;
Ne lupus inſidias circum malus inveſtiget.
Ite ſimul prope me pecudes, ſimul ite capellæ,
Tu quoque pelliti cuſtos gregis, ardua, pernix,
Strenua, fida, ſagax, venatrix, effera, pugnax,
Comminus occurrens fures age candida Leuce.
Dulcius hoc iterum repetat mea fiſtula carmen.
Cœruleo ſurgunt rorantes gurgite Nymphæ,
Stellantes nox picta ſinus ubi fuſca recondit.
Quas inter mea cura venit Galatea ſorores.
Hanc numquam vitreis e fluctibus egredientem,
Ceu quondam ſolitus fueram, ſpectare licebit.
Et nunc illa novos caſus miſeratur amantis,
Adſidet & forſan, ſed ſupprimit ore querelas.
Ne mea præſenti laceret præcordia luctu.
Dulcius hoc iterum repetat mea fiſtula carmen.
Jamque procul viſus triſtes agnoſcere voces,
Et gemitus perſæpe meas gravis impulit aures.

Quan-

Quandoquidem unanimes pariter conjunxerat ambos
Fidus amor, pressitque tenaci compede vinctos.
Ex quo levis adhuc matrem comitatus euntem,
[Namque juvat meminisse meos mea fistula amores,]
Conspexi roseis carpentem lilia palmis;
Et strophio religata comas formosa nitebat.
Dulcius hoc iterum repetat mea fistula carmen.
Tunc primum rudis insolito jactatus amore
Errabam: memini bis denas condere noctes,
Bisque dies denos solis sub rupibus Ætnæ,
Nec minor, Ætnæis quam rupibus æstuat ignis,
Gliscebat tenero sub corde Cupidinis ignis.
Inspexi primum liquidis tunc fontibus ora,
Florebat malis cum nondum pulchra juventus,
Luxuriemque comæ fingebam lætus opacam.
Te quoque tunc primum modulans mea fistula cantus
Edocui, quibus obstupuit genus omne ferarum,
Atque evulsa procul radicitus adfuit arbor.
Tum vaga præcipites tenuerunt flumina cursus,
Et mea victa novis concentibus, effera quamvis,
Nata mari quamvis, properans e fluctibus ultro
Adnabat, dolor est, hæc & meminisse voluptas.
Frigidulam ah, quoties trepidamque amplexus in actâ
Nusquam amittebam, donec suspenderat altam
Luna facem, & tremulis splendesceret ignibus æther.
Tanta mihi quo nunc ceciderunt gaudia? nec te
Adspiciam posthac levibus super æquora plantis
Nereidas inter blandas agitare choreas.
Tristius extremum resonet cava fistula carmen.
Vivite montivagi Panes, vos vivite Nymphæ,
Ille ego sum Cyclops Siculæ modulator avenæ,
Pascere doctus oves, calathosque intexere junco,
Et canibus lustrare sagacibus omnia sylvæ.
Viribus invictus quondam, quæ cuncta nefandus
Abstulit æterna rapiens caligine lucem.
Tristius extremum resonet cava fistula carmen.
Stultus ego: Eurymedes prædixerat omnia vates.
Infelix Cyclops, Ithacus tibi frontis honorem

De-

Demet, Dardaniis veniens rate vectus ab oris.
Quæ, nisi dempta foret mihi mens prius, evitassem.
Venerat, & blando cælans immania vultu,
Insidiis animum rapuit malus ante, dolosi
Tristia dona ferens nimium pretiosa Lyæi.
Nectar erat dulci mihi nectare dulcius Hyblæ,
Et ceu Lethæo dilutum flumine sensus
Eripuit, circum visi concurrere montes;
Et remeare vadis refluentibus Acidis unda:
Tum geminum caput attollens pecus omne, per æquor
Cernere erat passim liquidis colludere campis.
Jamque sopor pressit languentem, sponte nec inde
Territus exilui, cæcaque in nocte volutus,
Cæde madens, ustusque genas, ferus, anxius, amens,
Voce fremens, miser errabam: ruit undique silvis
Turba minax, nec quo se immittat conspicit usquam.
Ille etenim insultans, victorque fugacibus Austris
Vela prius procul hinc dederat levis ales in altum.
Atque ingrata sui monumenta æterna reliquit.
Tristius extremum resonet cava fistula carmen.
O pater, o pelagi regnator, siccine inultum
Me sinis, invisi navem prædonis ad actam
Quin rapis huc nobis perdendam? vulsa videres
Corpora jacta manu, pontoque immersa cruento.
Jamque volant passim correpta cadavera, raptis
Visceribus, rivique fluunt jam sanguinis atri.
Tum capitis diri direptum lumen utrumque
Disiicerem, pœnas lueret, quas repperit ipse,
Suppliciis, quando nihil est his terrius usquam.
Tristius extremum resonet cava fistula carmen.
Vel tu si qua mei tangit te cura, procellas
Iniice, ut impulsus per saxa furentibus Euris
Frigidus exhalet vitam sine honore sepulchri.
Quod si fata negant, primosque revisere portus
Constituunt, longis durisque laboribus actus,
Da pater, amissis sociis crudelia passus
Hospitia, ignotasque pererret naufragus oras.
Quin etiam exhaustis erroribus in sua postquam
Re-

Regna revectus erit, manus impia morte cruentet.
Hæc horrenda fremebat atrox Polyphemus ad undas,
Quæ mea nec posthac quaterent tremefacta pavore
Pectora, tu tandem veniens dux inclite Teucrûm
Eripis, & dira servas a morte receptum.

Galatea.

Quid mecum quereris, vel me magis improba rides,
  Garrula, vocalis, mima, diserta, loquax?
Quæ mihi nulla videris opacis abdita silvis,
  Sed mea dicta refers assona, nulla licet.
Jam satis o Galatea superque jocosa fuisti.
  Ludere quin ludum desinis insolitum?
Quin profers formosa caput, latebrasque relinquis,
  Inque sinu recubantem ambitiosa foves?
Irritas lasciva, meum jecur æstuat ardens:
  Ibo ego per rupes, teque per antra sequar,
Nunquam hodie evades salsas fugiens super undas,
  Fluctibus aut merges lapsa sub æquoreis.
Sed gelida mecum requiesces strata sub umbrâ
  Ilicis ad ripas dulce sonantis aquæ.
Et modo blanda choros agitare virentibus herbis
  Hospes gaudebis inter Hamadryadas:
Dum cava mille sonans numeros mea garrit arundo,
  Ludit & intonsas corniger inter oves.
Quamvis muta silet nunc fistula, buccina postquam
  Tortilis inflexo turbine missa fuit.
Quæ patula illudens hirsuto in pectore pendet
  Pignus, vel nostræ testis amicitiæ.
Congregat una greges sparsos ad septa, fluentis
  Hac quoque deponunt ubera lactis onus.
Adfoveo assidue simul ora, impexaque menta:
  Sola etenim sedat concava testa sitim.
Sæpius & multo sinuosa volumine questus
  Fundit, & umbriferum personat omne nemus.
Ac mihi dum texto calathus concrescit hybisco
  Barbatos tibi sit pascere cura greges.

In-

Interdum pharetrata fugacibus obvia cervis
  Ibis Lynceo tegmine amicta humeros,
Candentes humeros, qualis nix albet in Ætnæ
  Aëriæ incensis frigida verticibus.
Quæ, velut æstivis tabescit solibus, utque
  Liquitur ex altis lapsa cacuminibus:
Sic miser, Ætnæo quem non miror ignis inurit,
  Solvor, & ora madent fletibus assiduis.
Munera quid referam torquatas læta columbas,
  Picta quoque hinnulei mollia terga notis?
Qui tener assuetusque sero, lactisque fluore,
  Caprigenum quærit, consequiturque pecus
Tesqua per & rupes, & per frutices dumosos;
  Jamque manu instituit carpere dente cibos.
Atque alia accipies: sed munera nulla movent te:
  Saxa ego vestigans te latebrosa petam.
Quænam age? quæ curvis convallibus insonat? audis
  Quam docili nostros reddidit ore sonos?
Dura, proterva, procax, petulans, quæ illudis amantem,
  Quo trepidas? nullum jam datur effugium.
Nimirum densis latet hîc sub montibus, ite,
  Ite canes: rursus rettulit, ite canes.
Certum est per saltus perquirere sicubi se abdit.
  Ite canes, latrat hic, non minus illa latrat,
Conveniant socii, pulsentur cornua bombis,
  En reboant rauco murmure saxa iterum.
Fallor & his forsan latet occultata cavernis
  Delia? namque canes infremit alipedes,
Incutietque feris rabiem: Cadmeja proles
  Senserat iratæ numina sæva deæ.
Fessus an ingenti sub fornice semicaper Pan
  Se reficit: locus hic arguit esse Deum.
Oblita nam tonso mollique sedilia musco
  Læta virent, fons & dulcis abundat aquæ.
Tum coma formosis procumbit pinea ramis,
  Floret & illæso cespite dives humus.
Excitus hic somno furit irritabilis ira,
  Sævaque terrificis obiicit ora modis.

Qui-

Quisquis es operiar: mugit specus ecce resultans:
  Quis scit an his stabulet bellua dira cavis?
Effera quæ vasto si carcere forte fuisset
  Libera, quas strages prodigiosa daret?
Atque utinam me nunc ingentibus aspera malis
  Perderet, ut tandem desinerem esse miser.

Lucerna. Lampius Mediolanensis Thylesio dono dederat.

Ænea vincta hederæ foliis cava tempora Bacchi
Affixæ gratum præbent mihi lampadis usum.
Vertice nam qua se partes coma fundit in omnes,
Et tenuis ægro capitis patet area summi,
Descendit velut exiguæ testudinis orbis:
Cornibus hunc operit religatum emblema gemellis
Insigne, inque vices retegit specus inde remotum,
Agricolæ munus quo Palladis instillatur:
Quem simul accepit calva ærea parva liquorem
Mittit in os, animi cui nuncia lingua palato
Exerta, & sulco cælata ellychnia anhelat:
Usque laboranti similis persona videtur;
Æstuat, efflat, hians, ardentes faucibus ignes,
Atque exusta genas atro furit horrida vultu,
Afflatus quodam Semeles velut ignibus alvo.
Grata mihi, & nostris aptissima dona Camœnis
Lampius hæc dedit, insignis patriaque, domoque,
Lampius ingenti mecum conjunctus amore.
Scilicet ut, veterum seu me monumenta virorum
Nosse juvat, Latium, vel quos tulit Attica tellus,
Ludere seu mihi quid libet inter, carmine, curas,
Quîs scatet undique vita calentibus insperatis,
Lumina sufficeret tam cari munus amici,
Et quasi jucundi socius foret ille laboris.
Ignipotentis opus fuit hoc; Deus hoc sibi primum.
Ipse sibi & sponsæ formavit Mulciber, exit
Vertice quæ sacro nam quamvis bellua nobis
Persimilis nutrit similem turpissima alumnum.

Tar-

Tardigradumque, moleſte, ac turpiter incedentem;
Attamen iſtus amore procaciter appetit uſque
Conjugium duro formoſæ Palladis ore,
Quamvis læta oculos, quamvis nitet aurea crines.
Nec pater abnuit hoc, carum ſed nata pudorem
Caſta negat ſibi poſſe auferri viribus ullis.
Ergo infelicis Deus in ſolamen amoris
Finxit, ubi foret inventum utriuſque Deorum,
Et ceu nocturnus vigil eſſet conjuge miſtus:
Lumineque appoſito faber ægida perficit illi,
Spicula præfigens adamantina vel polit haſtæ,
Aut crebris tegmen capitis cavat ictibus aurei,
Frigida cum tremulis nox ignibus atra relucet,
Candidus & fuſcæ frater ceſſiſſe ſorori
Non dolet, Oceani delapſus in ima barathri:
Mittit & hanc ipſam gemmiſque auroque decoram,
Ingentem, expreſſam ſignis, quo Diva tenebras
Pellat, opus ſi quod cœleſti lucubrat aulâ;
Aurea ſeu torquet ſubtegmina, pectine denſat
Seu taleas, urgenſque argutis plauſibus æquat,
Ornat acu pictrix ſeu pallam, nam licet uſque
Caſta Dea eſt, cupit uſque tamen formoſa videri.
Nec minus hinc illinc omnes Dea commovet in ſe
Spectantes cupide Divos, oculiſque inhiantes:
Quam ſoror Idæis victrix convallibus olim,
Quamvis illa Cupidine ſit comitata volucri,
Efferus occultos qui ſpargit arundinis ignes,
Semper & huc illuc blandos dea ſpirat amores.
Interdum ſtudioſa coloribus atria cœli
Diſtinguit, vaſtos armans in prœlia fratres,
Enceladumque Typhoëumque, aëriumque Mimanta.
Et movet hinc acies horrendas, inde Deorum,
Bellonamque, Gradivumque, Amphitryoniademque,
Ipſumque ardenti jaculantem fulmina dextra
Impavidumque altitonantem, animiſq; in bella ruentem,
Quem prope Gorgoneis aſtans furit anguibus ipſa,
Nec ſuperas tanto diſcrimine deſerit arces.
Unde Deus ſeſe gaudet ſpectare, memorque
Diſ-

Difficilis quondam pugnæ, pictosque triumphos
Perlegit, & caræ libat pater oscula natæ.
Quin etiam Phœbi, Musarumque æmula Pallas
Nocte silente modos, & carmina digna Deorum
Auribus invigilat: docet hæc, quos diligit ipsa,
Omnia solerti fingit quæ pectore Diva.
Atque aliâ gratum despecti ad limen amantis,
Cum facibus primum mortalis sedulus atram
Dispellit noctis nebulam, cæcasque tenebras.
Idque est, qui cœlo nunc Palladis Hesperus ardet,
Hesperus æternum decus altisonantis Olympi.
Non minus hic quamvis Divûm regina, Venusque,
Et galeâ insignis Tritonia certat, in udâ
Quam Phrygio quondam sub judice lis fuit Idâ.

Arundo, sive de usu arundinis.

Fluminis undisonas ripas prætexit Arundo,
Atque erecta comis pariter consurgit acutis,
Quîs gelidâ fessos æstu refrigerat umbrâ.
Plurimus hic usus, teneras seu jungere vites:
Seu libet agrestes calathos, & vilia tecta
Construere, & pluvias arcere, & idonea soles:
Seu magis incautos pisces captare dolosis
Artibus, hamus aquis illudens pendet aduncus,
Armat eam ferro, raptimque per aëra torquet
Gnosius altivolas figens sub nube volucres:
Vel fera montivagis erroribus acta, vel hostis
Saucius injecto cadit eminus ilia telo,
Cum brevibus compulsa Noto volat ocius alis.
Quin etiam dentata levis manus æquora eâdem
Attheis, Latiisque notat studiosa figuris;
Pingit & horrendas acies, laudesque Deorum,
Legibus emendat mores, juvat, increpat, ardet,
Extinguitque faces collectas pectore, & iras,
Sensibus & secreta sagacibus omnia rerum
Eruit, immensum pelagus metitur, & auras.
Dulcius hæc resonat, longeque remotius, atque

Immortale magis, quam quæ pastoris in ore
Mille foraminibus garrit pulsata canentis;
Unde vagæ pecudes persultant gramina lætæ,
Semiferumque genus Satyri, Faunusque bicornis,
Arguta primus modulatus arundine Musam.
Dicitur & qua sol admotos inficit Indos,
Singula fluminibus nare internodia, remis
Quæ subigit notis vergens vagus incola ripis;
Namque virent illic Libycis majora columnis.
Quid referam gratos succos? rimosa fatiscit,
Succinaque hinc illinc dependent dulcia circum.
Concreti erumpunt lacrimantes cortice rores.
Hinc coquitur, glacieque riget nova pyramis, ipsâ
Vel nive candidior, vel nectare dulcior ipso.

Æneas, paratis navibus, alloquitur patriam.

Jam nova cœruleas deducta est classis in undas,
  Cæsa sub Idæis pinea verticibus.
Impelluntque leves suspensa rudentibus auræ
  Lintea dilapsis undique sideribus.
Linquendum est jam dulce solum, fuit inclita quondam
  Troja ubi, sive armis inclita, sive opibus.
O patria, o manibus tumulata hostilibus, omnis
  Collapsa in cineres uno eodemque rogo.
Tanta fuit numquam e florentibus urbibus ulla,
  Tam subito & casu diruta præcipiti.
Si qua salus superest post fata novissima, salve,
  Atque vale; extremum hoc, quod datur, adspicere est.
Non licuit sævis aut te hostibus eripere, aut me
  Te prius optato concidere interitu?
Flavus ubi toties atratus cæde refluxit
  Xantus, ubi & Simois decolor auxit aquas.
Quave manus Danaûm pavitans per littora in altum
  Profugit, ratibus delituitqur cavis,
Aut latebrosa gravis tenebras cum enixa per atras
  Exitium peperit bellua Dardaniæ.

Cum, cives rapite arma, urbs tota fremebat in auras
 Vocibus; hostis adest, ferte, agite, arma viri.
Ilion æternis deplorandumque lamentis,
 Quis tua tot potis est, quis mala tanta queri?
Sævitiam hostilis ferri subiisse, per ædes
 Civili undantes sanguine, perque vias.
Ignibus heu devota furentibus omnia, si quid
 Restitit, Argolicæ sensit aratra manûs.
Tunc potui superesse armisque dolisque Pelasgûm
 Nomine sublatus matris Acidaliæ.
Cum vetus armipotentibus arx Priameja Graiis
 Capta, malum, auratis ardua culminibus
Corruit, & flammis superantibus omnia diris
 Exultabat atrox cæde Neoptolemus.
Quem furere, & geminis immistum vidi ego Atridis
 Terribilem abjectis stare cadaveribus,
Herceumque Jovem Regis fœdare senili
 Sanguine: quam indigna est hostia cæsa Jovi!
Funera post nati crudelia raptus ibidem,
 Ilicet æternum tuque puerque vale.
Et soboles germana, perit quæ, excelsa viretis
 Silva velut telis saucia nubigenis.
Perdidit unius furor omnes, semper aquosâ
 Maluisses Idâ pascere lanigeras,
Agresti contentus amore; fuisset Oreas
 Sive tibi cordi, candida sive Dryas:
Innuptis quam sic alienam abducere nuptiis,
 Damnoso insignis factus adulterio.
Tempore quo virgo doctissima Priamidarum,
 Sparsa comam, & niveas fletibus uda genas,
Affatur mare prospectans e turribus altis
 Infortunatos Laomedontiadas:
En iterum Graiis cadit Ilion, Ilion, armis:
 Pergama collucent ignibus Inachiis,
O tantum prohibete nefas, miserescite venti,
 Vos saltem venti pellite, ferte ratem,
Reddite desertis, fugit unde, penatibus, actam
 Turbine, vel rapidis mergite vorticibus.

Quid soror insanam retines? ad busta jacebis
  Tu quoque amatoris vindicis ulta prius,
Sed melius, mihi quam quod Fata inimica reservant:
  Impie dira dabis jam mihi supplicia.
Verte Dea ingentes fluctus, e nubibus atris
  Nata patris casta coniice tela manu.
Ultima sed superant immania: maxima Phœbi
  Nulla forent utinam, vel rata dona forent.
Sed tantæ reus es seu cædis, sive Deorum
  In mala devotus numine, tuque vale,
Eminus Herculei trajectus acumine teli,
  Sparsus & intonsam pulvere cæsariem:
Et, patriæ ante omnes quondam tutela, peremptus
  Magnus Achilleâ cuspide Priamides,
Felix Priamides, cui sic occumbere, mortem
  Et licuit campis oppetere in patriis.
Excidio superare tibi non contigit urbis.
  O Neptune perit, Phœbe opus atque tuum.
Nec stupefacta repentinis uiulatibus auris
  Horruit, & rebus tot doluere oculi.
Infandis rebus, quas nox congesserat una,
  Una omne extinxit nox decus Iliacum.
Ah facinus! celso dejectus culmine quis non
  Respersit lacrimis hostibus ora puer?
Sacrilegas miser ille manus tremefactus, & iras
  Sensit Ulysseas regius Astyanax.
Imperiis quoque paret herilibus Hectoris uxor,
  Tradita victoris serva ministerio.
Hoc quoque præmoriens vitasti munere Divûm:
  Mors data, non vitæ lux tibi dempta fuit.
Sed neque regalesque nurus, matrumque catervas
  Contigit addictas cernere servitio.
Perque salum rapere insuetum, insultantibus essent
  Tam procul Argivis matribus ut famulæ.
Trojugenûm regina parens longæva triumphis
  Passa nefas o quantum acta Agamenoniis.
Et soror Æacidæ lethalis cura sepulti,
  Altera quæque tuum movit, Apollo, animum.
Ter-

Tertia, quam flammis nequicquam atque hoste recepi,
  Rapta iterum est conjux regia cœlitibus:
Qui mihi fatalis sociam invidêre laboris,
  Jucundam longe qui comitemque viæ.
Illa per umbrosas, docuere oracula. silvas
  Sacra facit Matri maxima turrigeræ,
Quanta tamen cumque est, mihi certe nulla relicta est.
  Præsidet alma aliis, sed perit illa suis.
Care puer, jubeam cur ora madentia fletu
  Tergere, & curas pellere, Jule, animo?
En ego, solator tot luctibus indefessus
  Frangor, & huic uni mens mihi pressa malo est.
Vive tamen nostri non immemor, o ubicunque
  Es nemorum, fluvios seu colis undisonos;
Atque vale: feror exul aquæ super æquora vasta,
  Fata jubent quo me tendere Cœlicolûm.
Et pater ipse comes grandævus non timet ire,
  Servatus patriæ bis pater exitio.
Nec communis amor natus, tua dulcis imago,
  Parvus idem profugus denegat exilium.
Cum sociis, mecum simul omnia ferre paratis,
  Aspera quæ terræ, quæque ferunt maria.
Jamque rates evaserunt, quos igne Penates
  Eripui: velis flamina carbaseis,
Servate o semper felicia, vosque Latinis
  Templa manent meritos maxima littoribus.

Araneola.

Hæret araneolæ laxis dum cassibus errans
Musca levis, conata fugam, sese magis ultro
Implicat, & quatiens alas stridore coruscat.
Effugium dumque scrutatur, labitur: ecce
Illico araneola opperiens, si præda feriret
Reticulum, tenui quod stamine neverat ipsa
Sub salice, & trepidam sævo rapit improba morsu.
Illa iterum fremitu resonans, pedibusque repugnans,
Concutitur; sed nulla datur fuga: forcipe namque

Pressit atrox, urgetque tenax, perque omnia versat.
Ac tandem magno luctamine victa, pusillam
Expirans animam moritur miserabilis ales.
Callida sed quam sit cæcas componere fraudes,
Omnibus inque locis innectere tenvia fila,
Est operæprecium cognoscere: rixa puellæ
Mæoniæ vulgata diu est. Quis Palladis irâ,
Seu livore magis mutatam nescit, amaret
Infelix dum se Cœlestibus æquiparare?
Sive in amore soror fratris deprensa Phalangis,
Casta Deæ furtim templa incestavit Arachne:
Appula nunc etiam puer unde per oppida passim
Multipedem repit faciem contractus in atram,
Jamque vetus retinent metuenda Phalangia nomen,
Quîs tamen ipsa novum dedit urbs quoq; prisca Tarenti.
Principio, ignaros rerum ne occulta morentur,
Quidquid id est, per quod delabitur, aut spuit ore,
Aut denso exterius ceu glomere fila revolvit.
Quod simul ac lucem suspexit, Araneus ipsum
Emittit, victumque sibi molitur, & usque
Nectit fila levi dejectus corpora saltu.
Itque reditque citus, sursum modo repit, & altum
Jam tenet, hinc rursus suspensus decidit, & jam
Mille viis æquo discrimine texuit orbem.
Tum malus insidias sub opacis frondibus abdit.
Ne si forte oculis volucrum leve cerneret agmen,
Exitium, aufugeret tremefactum corda pavore.
Sic positis tandem laqueis, procul occuluit se,
Prospectatque, plagis si quis novus incidit, auceps.
Ecce feri culices, muscæque, atque id genus omne
Alituum, volat imprudens, & retibus ultro
Infertur, laxatque sinus, atque omnia miscet.
E specula intentus raptim se se jacit altâ
Explorator, & implicitas has mordicus, atque has
Diripit, ac circum lictor ligat, atque ita acervat
Omnia venatu assiduo, victumque reponit.
Sed ne forte leves volucres, infirmaque tantum
Hunc captare putes: tristem subtegmina Asilum
Den-

Densa tenent, sævitque furens detentus, at illum
Ingluvie accurrens venator conficit atra.
Quid referam fucos, & quidquid virus amaro
Gestat acu? quoties captum fremit, ac velut ipsos
Damnatos factæ suspendit aranea cædis;
Spectaturque diu passim, spolia ampla, cadaver;
Voce minans quamvis immane superbiat armis,
Quodque venenatis fert telis, vulnus inurat.
Quin tantis etiam stimulis furit ictus edendi,
Involet apricos ut in ipsos sæpe lacertos.
Frenet & incassum torquentes terga; nec ullis
Saltibus excussus cœcis premat undique vinclis:
Nec mora fit raptet quin subterraneus illos;
Cacus ut aversos retrahebat in antra juvencos.

Cicindela.

Tantula nocte volans volucris micat aëre tantum,
Ardenti similis scintillæ, quam puer olim
Æquales inter metuebam tangere, ne me
Ureret, infirma est ætas quum nescia rerum.
Quæ quoniam noctu lucet, cognomen adepta est,
Aut incensa nitet quoniam; velut ignea lampas,
Cauda sit una licet, nomen non est tamen unum.
Hæc modo summa petens commotis emicat alis.
Rursus & adductis fulvum decus aurea condit,
Ardentique procul fugiens levis igne coruscat.
Et quocunque volat, secum sua lumina gestat,
Lumina, quæ tenebras arcent, quæ flamina temnunt.
Nunc, velut obsequiosa videntibus, advolat, atque
Fit magis atque propinqua magis, scintillat & ante
Ora, minuta velut candentis frustula ferri,
Verbere quæ assiduo fornacibus excutiuntur.
Ex quo rapta Jovi Stygio Proserpina, namque
Una fuit comitum, veterem mutata figuram;
Quærit adhuc dominæ vestigia, & omnia lustrat.
Omniparens natura, hominum, rerumque creatrix,
Difficilis, facilis, similis tibi, dissimilisque,

Nulligena, indefessa, ferax, te pulchrior ipsa,
Solaque quæ tecum certas, te & victa revincis:
Omnia me nimis afficiunt, quo lumina cunque
Verto libens: nihil est non mirum dædala quod tu
Effingis, rebusque animam simul omnibus afflas:
Unde vigent, quæcunque videntur, pabula, frondes,
Et genus aligerum, pecudesque & squamea turba.

GREGORII TIFERNATIS.

Vaticinium cladis Italiæ.

BArbara gens Italos venit eversura penates,
  Et magnum a gelido panditur axe malum,
Venit & illa dies, sævo cum cerva leoni,
  Cum secura lupo conferet agna latus.
Impia cessabunt tandem & civilia bella;
  In foribus cum jam fortior hostis erit.
Non petiit tantus nostras exercitus oras,
  Intulit Ausoniæ cum ferus arma Getes:
Nec cum Romanum properaret perdere nomen
  Annibal, aut celsâ Gallus ab Alpe ruens.
Vix avium tantas emittit bruma catervas,
  Cum mutata novo frigore torpet hiems.
Vix frondes tot silva gerit, vix littus arenas
  Jonii tot habet Carpathiique maris.
Jam video totos impleri milite campos,
  Et pelagus structis classibus omne tegi.
Jam trepidare nova video formidine terras,
  Atque quati turres, & tremere omne solum.
Heu quantas strages, & quantas cerno ruinas!
  Jam tollunt pulvis, telaque missa diem.

Jam-

Jamque sagittarum densâ pugnatur in umbrâ;
  Lethiferi tantus missilis imber adest.
Captivos pueros, captivas cerno puellas,
  Et captivorum ferrea vincla pedum:
Ignibus incendi sacras hostilibus ædes,
  Deque sinu matrum pignora parva trahi.
Sanguine torrentes decurrunt, sanguine valles;
  Usque adeo rabies Martis & ira furit.
Scilicet Ausonios nunquam diffusa per agros
  Huic par tempestas diluviumve fuit.
Felices illi, quibus has ne cernere clades,
  Neve pati possent, contigit ante mori.
O patria, o tellus olim invictissima; tu nunc,
  Heu facinus, cunctis obvia præda jaces.
Væ tibi quæ septem claudis munimine colles,
  Et genus a Trojâ principiumque trahis:
Væ tibi desidiâ nimium, luxuque fluenti,
  Væ tibi ter miseræ, væ tibi, Roma, quater.
Hesperiæ gentes, civilia ponite bella.
  Et tantum a nobis hoc prohibere nefas.
Et vos o Veneti gentis tutela Latinæ,
  In quibus Europæ tota reposta salus;
Consulite in medium, & vestras effundite vires;
  Non aberit cœptis talibus ipse Deus.
Quid facis in tanto, pastor Romane, periclo,
  Sollicitum totos quem decet esse dies?
Nonne vides quot regna ferox invaserit hostis,
  Nonne vides nostræ quam minuantur opes?
Ut vigil incolumes populos tuearis, & urbes,
  Cervici imposita est sarcina magna tuæ.
Summe Deus, qui celsa colis fastigia cœli,
  Quo sine nec vires, arma nec ulla valent;
Adspice nos, hostemque precor confunde furentem,
  Qui cladem Latio perniciemque parat.

Vitæ fragilitas.

Ecce sumus pulvis, sumus ecce miserrima tellus;
  Et nostri fugiunt ut levis aura dies.

Lan-

Languemus, medio ut fœnum quod cæditur æſtu;
  Ut roſa Pæſtano languet adempta jugo,
Obruimur morbis, aut ſuccedente ſenecta,
  Et mala tantillos undique multa premunt.
Solvimur ut nebulæ, ſurgens ut in aëra fumus.
  Et veluti ſolvi Sole pruina ſolet.
Carpimur, ut ſtipulæ rapido carpuntur ab igni;
  Nec niſi vivendo ſomnus & umbra ſumus.
Unde igitur faſtus venit, unde ſuperbia nobis,
  Quos fatum, præter tot mala, triſte rapit?

Epitaphium Pallantis Strozia, Eq. Florent.

Quando alium flebis, & quando movebere lector,
  Hoc lacrimas caſu ſi cohibere potes?
Namque vir & meritis & laude inſignis equeſtri,
  Maxima qui Tuſcæ gloria gentis erat,
Curriculo vitæ dulci defunctus & aurâ,
  Hic poſitum Pallas Strozia corpus habet.
Illum cana Fides, Pietas ornaverat illum,
  Atque amor in patriam, largaque dando manus.
Nec fuit in ſummâ fortunâ mitior ullus,
  Fortior & nullus dura ferendo fuit,
Flete decus veſtrum Grajæ Pallanta Camœnæ:
  Unde fleas & tu, Patria, ſemper habes.
Tuque vale Pallas; tangit tua fama nepotes;
  Et, quem mirentur quemque ſequantur eris.

Nænia matris in Quintillam.

Hîc, Quintilla, jaces miſerandæ cura parentis;
  Ornabas vultu quæ tua ſæcla tuo.
Formoſæ Veneris quondam formoſus ocellus;
  Dulce patri ſtudium, dulce levamen eras:
Sed mihi mors miſeram miſeræ crudelis ademit,
  Mors lacrimis flecti neſcia ſupplicibus.
Scilicet ut tali gauderent germine terræ
  Non Dii ſunt alii, non Dea paſſa Venus.

Ergo

Ergo mea in longos abierunt gaudia luctus;
Versa est in lacrimas mœstitiamque domus.
Omnis honor nobis, omnis subrepta voluptas.
Et quis, jo, vivit me miserabilior?
Dulces blanditiæ, dulces mihi, nata, labores
Quæ fueras olim, nunc mihi deliquium es:
Quæ sic strata jaces, ut flos quem perculit olim
Cum solidam vomer scinderet uncus humum.
Nunc mihi se mundo Sol subduxisse videtur,
Horridaque in medio nox mihi facta die.
Jungere sperabam juveni te, nata, marito,
Et stirpem de te cernere læta novam:
Et tu debueras, sinerent modo tristia fata,
Cum post nata fores, post modo, nata, mori.
Aut igitur comitem rerum me sume tuarum,
Aut ne me in tantis, oro, relinque malis.
Funditur in lacrimas caput, in suspiria pectus,
Et miserum, adflictam cernere, cordolium est.
At vos o matres nostras augete querelas;
Fletibus & fletus adcumulate graves.
Flete decus nostrum, & donis ornate, puellæ;
Officioque precor matris adeste pio.
Et vos ô duræ lacrimas stillate columnæ,
Vosque ô desertæ marmora flete domûs.

Ad Paulum.

Si res, Paule, tibi non sunt in amore secundæ;
Accipe præceptum consiliumque meum.
Aut istas quæ te consumunt exue curas;
Fortiter & duro subtrahe colla jugo:
Aut in personam paulatim transfer amorem,
Quæ sit grata tibi, quæque benigna magis.

Epitaph. Pauli Barbi Patricii Veneti.

Si decreta sibi quisquam post funera vivit,
Si merito quisquam tendit in astra suo;

Pau-

Paulus ob ingenium notus mirabile Barbus.
Qui tuus, ô Venetûm patria, civis erat,
Liber, & a fragili jam tandem carne solutus
Vivit; & in cœlum, venerat unde, redit.

ROBERTI TITII

BURGENSIS.

Ad Hieronymum Guicciardinum Angeli F.

Lycabas, & Lacon.

HÆc tibi communi dum me pia cura dolore
Conficit, atque adeo propius mea commoda tangit,
Guicciardine, dico mœstus propè fluminis undam,
Quæ secat Alpheæ placido sata pinguia cursu.
Et quamquam magno stupefactus nuper ab ictu,
Nondum dispersos potui satis undique sensus
Colligere, atque animi revocare in pectora vires.
Pauca tamen libuit facili dictante Thalia
Flebilibus canere apta modis, ut tester amorem
Ingentem, atque dolor noster patefiat acerbus.
Tu mihi te facilem dederis, namque ante solebas
Corde aliquam nostri curam gestare sub imo,
Interdum & promptas laudare ad carmina Musas.
Navita sic igitur Lycabas miratur Iberus,
Tyrrhenusque Lacon, variis cum ex partibus orbis
Communi peterent cursu vada fervida fluctu
Trinacriæ, atque eadem veherentur per mare puppe.
Lyc. Quæ tandem facies alieno sydere Cœli
Nocte dieque, Lacon, nobis se ostentat? ut alte
Disruptæ nubes tonitrus dent æthere; Divûm
Rex

Rex velut emisso repetat si fulmine pœnas
Audacis cœpti, cum sæva incendia terris
Intulit insolitas qui olim male rexit habenas?
Sidereasve genus Titanum scandere sedes
Ausum, præcipiti tendat detrudere casu?
Quid toties nimbi commisti grandine sævi
Portendunt, cœlo subtractaque lumina Solis?
Et passim æquoreæ resonant ululatibus undæ?
Lac. Quid mirum, o Lycaba, nescit si fœdera mundus,
Nec certas servare vices, totoque feruntur
Monstra salo? cum perpetuo languentia somno
Clauserit [heu Parcæ crudeles] lumina Cosmus,
Cosmus progenies Divûm, cui sceptra dederunt
Numina & imperio populos sub pace regendos
Æterna, amissum quem luget Thuscia tellus.
Quis neget ingentes fluvios jam posse retrorsum
Ferri, & nunc ubi monstra mari visuntur aperto
Persultare feras, modo quæ frondentibus umbris
Pennini latitant, & scrupea lustra frequentant?
Siderave insolito flammantia pergere motu?
Atque ubi nunc Boreas gelido se promit ab axe,
Incita ab adverso dominari cardine flabra?
Et dare discidium terris elementa superne?
Si natura Deûm immortalis morte fatiscit,
Nec potis est hominum communem evadere sortem?
Illum etenim, o Lycaba divino, semine cretum
Juppiter omnipotens claro demisit Olympo,
Cum passim mortale genus: fœdeque jaceret
Oppressum gravibus curis, quas bella tulerunt
Sanguinolenta patrum quondam, civiliaque arma;
Tunc etenim altitonans summa miseratus ab arce
Horrendas cædes, sævasque hinc inde rapinas,
Et fas, atque nefas nimium jam turpiter omne
Misceri, & populos crudis servire tyrannis,
Quos aut nobilitas effert antiqua suorum,
Ingentesque animos addit, fastusque superbos,
Aut illata bonis violentia concitat, aut qui
Argento, atque auro solium invasere supremum,
Fin-

Finxit in ætherea corpus regione beatum,
Infevitque animum cunctis virtutibus auctum;
Huic dedit ingenio rerum pervadere caussas
Et cæcos motus populorum, animosque rebelles;
Huic Astræa comes graditur, fingitque volentem,
Et rectas librare docet virgo aurea lances,
Ut non plus hac parte premat, quam sublevet illa.
Lyc An igitur Deus ille, Lacon, pia lumina noctem
Clausit in æternam, fatis obnoxius atris?
Nunc horrenda memor sacri præsagia vatis,
Caste qui quondam nostras operatus ad aras,
Numine correptus Phœbi responsa canebat;
Mente agito, pavenque simul, namque ille ferebat,
Juppiter ut rerum summam posuisset in uno,
Cui regere imperio dederit florentia rura,
Quæ placidis rigat Arnus aquis, longeque sonantis
Alluit unda freti Tyrrhenis cognita nautis;
Hunc fore, qui quondam Libycos armaret in hostes
Innumeras acies, & propugnacula bello
Alta Liburnorum, ut tuto freta longa secare
Puppe cita, medioque mari colludere posset
Provecta exili lembo, pictisque phaselis,
Et pisces captare vagos sacra turba piorum;
Hunc fore, consilio reges qui jungeret arcto
Fœdere, & instructam non multo remige classem
Suaderet medios Scythicos immittere in hostes,
Innumerasque rates, florentesque ære catervas,
Insignem ut peterent multa cum laude coronam:
Tantum relligio valet, & fiducia recti.
Huic tamen esse anceps bellum cum morte gerendum,
Ex quo si parta liceat discedere palma
(Namq; hoc obscurum, nec fas cognoscere quemquã;)
Tunc ille æternum vitam producet in ævum,
Et referet pulchro Saturnia secula mundo:
Quod si fatales pervincant prœlia Parcæ,
Omnia præcipiti retro sublapsa ruina
In pejus cedent; rapidis Victoria pennis
Templa externa petet, fusoque ex hoste triumphi,
Tunc

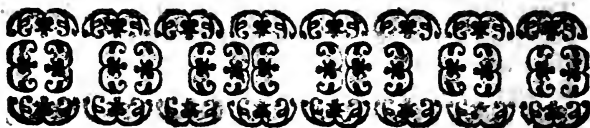
Tunc Scythicus maris obsessor rapere undique prædas
Festinabit atrox, & vincula nectere captis;
Hinc ædes, hinc sacta Deûm delubra nefandi
Corripient ignes, arcesque, urbesque beatas.
Quin etiam Superi regnantes æthere puro
Signa dabunt, quatientque novo cœlum omne fragore.
Hæc nos nunc agitant portenta, hæc monstra feruntur
Insolita, hæc quondam vates ex ore profudit
Veridico; ad tantos nos casus fata reservant.

Lac. Quamquam me, Lycaba, signa hæc horrenda dolore
Concutiunt, dubiamque tenent formidine mentem,
Non tamen usque adeo miseros exosus ad unum est
Christicolas pater ille hominum, pater ille Deorum,
Nec ventis portanda dedit pia vota protervis,
Ut subito ingentes animos, & funditus omnes
Spes Italum periisse rear; nam Cosmus ab alta
Prospectans regione Poli cuncta ordine miro
Digerit, atque solo monstrat vestigia nato
Trita suo; quibus insistens Dux Magnus acerbas
Absterget curas conceptas morte parentis,
Tranquillæque reget populos sub fœdere pacis.

Hæc secum vario nautæ sermone ferebant,
Cum tandem optatæ Siculæ advertuntur arenæ
Intrantes portus, & mœnia celsa Panormi.

CLAU-

CLAUDI TOLOMEI SENENSIS.

De Diocletiano.

IMperium princeps orbis dum prætulit hortis
Atque oleri, fuit hic omni olere ipse minor:
Postquam olera imperio, postquam hortos prætulit orbi,
Imperio vere major, & orbe fuit.

Lydia ad Lygdum.

Lydia purpureos per prata virentia flores
Dum legit, & roseos dum legit illa simul;
Luteolosque illis pariter commiscet, & una
Candidulos texit candidiore manu.
Hos tibi Lygde inquit flores mi floscule necto,
Hisque animum annecto candide Lygde meum.
Tu flores, animumque cape, atque hos dicere formæ,
Virtutis potes hunc dicere serta tuæ.

JOANNIS TONSI

MEDIOLANENSIS.

Epistola ad Amicam.

QUæ mihi discedens mea lux mandata dedisti
Dulcis amor cupidis auribus ingeminat.
Vocibus illa quidem paucis comprensa videntur
Parvula: sed magni ponderis instar habent.
Sis memor absentis nostri: nec plura locuta es:
Quod mihi nunc querulo semper in ore sonat.
Me miserum! fallax cum nostro in corde Cupido
Impressit vultus, effigiemque tuam,
Mollius id cera factum est cum sole calescit,
Aut tepidi afflatu vere novo Zephyri:
Rursus postquam eadem fixa altius hæsit imago,
Nec locus esse aliis quivit imaginibus:
Durius id creta factum est, ubi Sirius ardet
Quam gravis in mediis æstus adussit agris.
Immemor ergo meæ potero magis esse salutis:
Quam non esse tui nocte, dieque memor.
Atque utinam, o tantum memor: omnia nec Deus arma
Aliger in nostrum stringeret exitium.
In me totus enim, torquens ferrumque, facemque
Irruit, & nudum sauciat ille latus.
Quem non æquo animo casum paulo ante ferebam,
Sed poteram tacitus dissimulare tamen,
Hoc ego fortis eram; quod te quandoque liceba
Cernere mi, blandis alloquiisque frui.
Nam quoties curis ægro sævoque dolore
Ardenti forte es obvia facta mihi;

Te simul ac vidi, valui, penitusque recessit
  Tristior ex animo cura dolorque meo.
Quid fieret, cum deinde prope exaudire licebat
  Dulcia jucundis verba repleta jocis?
Nunc te rura tenent, uno hoc felicia, tecum
  Rura quod alma Venus, mitis Amorque colunt.
Sed mala sunt eadem, ac inamœna, ac barbara rura,
  Abdita quæ latebris gaudia nostra tenent.
Ah pereat, si quem tantus tenet ardor habendi,
  Rus miserum caræ præferat ut patriæ:
Ah male sit primo, qui se, & sua pignora natos,
  Uxoremque avidis miscuit agricolis.
Luciferi primo cum sidere rure colonus
  Perducit tardos sub juga curva boves.
Aspera vox aures ferit, & stridentia plaustra
  Abrumpunt somnos tum tibi languidulos.
Non ruri fulgentem armis, auroque catervam
  Cernis, quæ celeres calce fatiget equos:
Et nunc ferventis simulacra simillima pugnæ
  Edat, tecum agili nunc pede pulset humum.
Agricolam flexo sed terram scindere aratro
  Adspicis, & durâ vertere sæpe manu.
Vel qui vile pecus numeret postquam occiderit sol,
  Vel lac distentis exprimat uberibus:
Quod si læta canas: audebunt rumpere voces
  Verbaque mugitu rumpere culta boves.
Et, si venandi studio succincta vageris,
  Offendent teneros aspera saxa pedes.
Sidereos uret vultus sol invidus, atro
  Aureola horrescet pulvere cæsaries.
Diffindetque furens ventus rosea illa labella,
  Et teneras lædet, candidulasque manus.
Sin placido gelidi fontis te murmure captam
  Sternere gramineo margine contigerit,
Et nemore in denso, pratisve in mollibus arcte
  Jucundus teneat languida membra sopor,
Non ne latens poterit tibi protinus anguis in herba
  Vulnifico tenerum scindere dente latus?
Quod

Quod tantum meminiſſe, mihi radicibus imis
  Cor vellit gelido, ſollicitoque metu.
Quid ſi capripedes Satyri Faunique bicornes
  Ah miſeram rapiant, dum malecauta jaces?
Dii prohibete malum: mihi namque hæc cura priore
  Triſtior accideret, conficeretque magis.
An paterer mihi fata diu producere vitam,
  Et poſſem ad certam non properare necem?
Si tua commiſcere fores, mea vita, coacta
  Lacteola hirſutis pectora pectoribus.
Sed neutrum eveniet: neque tam ſibi ſecula noſtra
  Averſos penitus ſunt habitura Deos.
Nec mea nunc doleo quod ſit præſaga mali mens:
  Triſtia vel quod me ſomnia terrificent.
Sed (quod morte mihi eſt ipſa infelicius) a te
  Abſore tam longo tempore diſcrucior.
Et rurſus mala rura odi: rura execror, omnes
  Quæ modo delicias eripuere mihi,
Lætitiamque omnem ex animo, cœlumque, diemque,
  Et ſolem ex oculis eripuere meis.
Quid mihi tunc animi credis, mentiſque fuiſſe,
  Cum primum occluſæ non patuere fores?
Tum victa eſt acri patientia noſtra dolore,
  Quam prius adverſi frangere nil poterat.
Mœſtaque cœperunt tabeſcere lumina fletu,
  Pumice quæ fuerant aridiora prius.
Abduxti ſenſuſque meos, animumque recedens:
  Et me a me ducis imperioſa procul.
Quod ſi in tam ſævo ſupereſt mihi vita dolore,
  Una tui dulcis ſpes facit hoc reditûs.
Cogitat interea de te mens anxia ſemper,
  Cum gravibus curis excita pervigilat.
Et ſi oculos flendo feſſos. longoque labore
  Ingratæ noctis clauſerit hora brevis,
Semper ades, nunc blanda ſatis, nunc aſpera, teque
  Jam capram teneo, jam volucremque ſequor.
Uror, non ſecus ac flagrans Trinacria rupes:
  Succenſoque ingens ardet ab igne rogus.

Vel quantum moriens arsit Tyrinthius heros,
Ater ubi infecit fortia membra cruor:
Nec rogo (quod fieri nequit) ut moderatius urar:
Sed te etiam ut nostri mutuus urat amor.
Quid cupio ah demens? te circumsepta nivali
Securam faciunt aspera corda gelu.
Te numquam lacrimæ tristes, non pallor amantum
Flectere, sollicitæ non potuere preces.
O quoties, tua nos raperent cum pectora, nostris
Insidiosa nimis pectora luminibus,
Compressis labris mirantes diximus: hæc sunt
Sithonia longe candidiora nive:
Perniciem in nostram illa eadem mox sensimus esse
Pectora, Sithonia frigidiora nive.
Nec tantum præceps audacia creverat in me,
Armanda ut glacie pectora casta forent.
Nam quamvis misere cuperem dare brachia collo,
Et memores labris figere dente notas,
Conscia tu tamen es nil me tentasse: nec ausum
Ulla animi ardentis prodere signa mei.
Sed petere hæc abs te mihi non fas esse putabam
Tam Veneri aversa, deliciisque suis.
Ardebam prudens igitur, tacitusque superbæ
Mentis formidans lædere propositum.
Et si quando mihi fuerat data copia fandi,
Hærebat nimio lingua retenta metu.
Consilii mentisque inopem deduxerat huc me
Tandem flagranti mixtus amore timor:
Non ut justa mei peterentur præmia amoris,
Sed tibi despectus ne meus esset amor.
Tangeret utque mei te saltem parvula cura
Difficilem, postquam mutua non poterat.
Hoc ego pœnarum duxissem dulce levamen,
Quas dederam immerito, quasque daturus eram.
Et tamen hic miseras nondum pervenit ad aures
Optatus roseo missus ab ore sonus.
Immo me fateor non posse carere timore,
Ne tibi jam gelido pectore deciderim.
Nam

Nam tua mi ſemper parce fuit æqua voluntas,
Et nimis Idaliæ mens inimica Deæ:
Queis dederit vires abſentia longa neceſſe eſt,
Deleritque tuo me miſerum ex animo,
Hæc mihi nunc mœſtas eſt unica cura medullas,
Et cruciat vitam, vix reliquamque facit.
Nec quæ grata mihi dixiſti verba recedens,
Et blandus toties ingeminavit Amor,
Illa meo poſſunt medicinam ferre dolori,
Ægra vel amenti ſolvere corda metu.
Nam tibi (ni fallax ſenſus me decipit) illa
Non dictavit Amor verba, ſed officium,

Genethliacon filii Veſp. Gonzagæ.

Qualis nitenti ceſpite floſculus,
Quando reducit vere novo diem
Fulgens nitentem Aurora, pictum
Purpureo os aperit colore:
Qui ſolis ut lux ſe extulit altius,
Compreſſa primo mox folia explicat,
Lateque per campos apricos
Spirat Achæmenios odores.
Vel quale virgultum arduæ ab eſculi
Radice quando naſcitur infima,
Tantum exerens telluris almæ
E gremio tenerum cacumen.
Juſto ſed illud tempore maximam,
Spiſſamque ramis ſurgit in arborem,
Quam fruſtra aquoſus certat Eurus
Flectere, præcipites & Auſtri.
Veſpaſiano filius ortus eſt,
Qui vix adultus, nomen in ultimum
Orbem efferat, famamque rebus
Excitet egregiis perennem.
Quem non inanes alliciant gravem
Spes, nec cupîdo peſſima turpiter

Impellat, aut fortuna vultu
Terreat impavidum minaci.
Tali beatum jam ter, & amplius
O prole patrem: sed magis, ac magis
Prolem beatam jure tanto
Dicimus unanimes parente.
Quam sunt avorum facta potentium,
Summique honores, atque recentia
Exempla virtutis paternæ
Parve puer tibi profutura!
Si bellicosus spicula, signaque,
Hastasque, & enses, & clypeos amas
Tractare, Mavortis secunda
Numina sanguinei secutus,
Quid majus optes, quam fieri tuo
Splendere laudum consimilis patri
Claro triumphis, & revictis
Hostibus, exuviis onusto?
Non te excitabit cernere fortium
Qua densa fervent agmina militum
Vadentem eum, stragemque dantem
Fulmineo gladio cruentam?
Aut sustinentem fortiter agminum
Vim, densa in ipsum mole ruentium,
Murosve scandentem, & superbis
Urbibus excidium ferentem?
Sin pace parta, te populi juvet
Juste regendi forte scientiâ
Formare pectus, publicas res
Aspice composite ordinantem.
Quis civitates amplificet status,
Et quis decoras moribus optimis,
Probisque reddat disciplinis,
Atque sacris beet institutis.
Disces ab illo: qui revocat bonas
Artes, catenis, atque licentiam
Compescit, & delicta justus
Imperiis prohibet severis.

Quod si Camœnæ te rapiant lyra
Plectroque captum, Virgilî, & Orphei
Prudentius Linive cantus
Non imitabere, quam paternos.
Custode eodem patreque posteri
Lauro videbunt te triplici caput
Circumdatum splendere, cœlo
Sidus uti radiat sereno.
Dum, quæ decentes te modo Gratiæ,
Nymphæque alendum suscipiunt, die
Circum excubent nocte, & sinistra
Officiat tibi ne quid Ate.
Sic membra crescent parvula, tempore
Crescetque eodem vis animi, simul
Ut grande crescat tandem utrique
Præsidium Hesperiæ, decusque.

Ad Vespasianum Gonzagam, in obitu Annæ uxoris.

Dum Belga vires horret Ibericas,
Illata nondum signaque finibus
Formidat, & nomen Philippi
Jam positis veneratur armis:
Quæ cura mentem nobilior tuam
Exercet? an tu quo superes modo
Vim barbaram, evitesque fraudes,
Consilio mediteris alto?
Tu vero avitis quæ imperiis tenes
Longeque lateque oppida, mœnibus
Intentus es munire, firmam
Ut statuas populis quietem?
Quodcunque tractas, non nisi maximum
Dignumque virtute esse potest tuâ,
Quam luce pura clariorem
Exitus efficiet secundus.
At me immerentem destituit levis
Fortuna, postquam principio satis

Afflarat, & cœlum fugatis
Reddiderat nebulis serenum.
Majori ut essem ludibrio, mea
Cum portu in ipso fluctibus obruta
Et littori collisa, sævo
Naufragio periit carina.
Nam non avaram quæ dederat manum
Præceps in auras sustulit omnia,
Et terga vertit, se citato
Proripiens inimica gressu
Infesta multis illa quidem sacris
Infestior sed vatibus: optimum
Nam Julianum inclusit atro
Carcere delicias sororum,
Phœbique amores: hunc decuit gravi
Cura solutum fundere nænias,
Et conjugis deflere mœsto
Fata tuæ miseranda cantu.
Ah prima, & ah vix exorentia
Felicitatis gaudia maxima
Tecum fruentem falce pressit
Protinus invida mors rapaci.
Non illa dulcis mollia filii
Adulta vidit membra, nec audiit
Jam lacte depulsum, tenello
Ore leves iterare nugas.
Non crebriores edere contigit
Partus, beatum qui facerent patrem.
Fortique dextra sublevarent
Italiam misere jacentem.
Annam ergo nuper mors tibi surpuit
Et surpuit cara oscula conjugis,
Pectusque sincerum, & pudicum
Ingenium lepidosque mores?
Queis illa donis non minus inclita,
Quam dives auro, stirpeque regia
Insignis ornabat relicto
Eridanum Sicori tumentem.

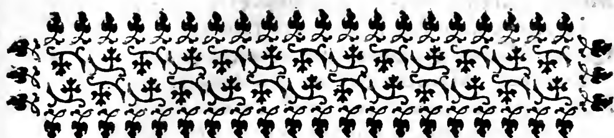
Nunc

Nunc ornat alti lumine vivido
Convexa cœli: ſidereo & choro
Inſerta Dictæa Corona
Purius, Andromedaque fulget.
O, mitte molles fundere pectore
Firmo querelas, hocque age fortior
Partis triumphis ut ſuperbos
Strenuus accumules triumphos.
Jam nil tua non perficies manu,
Virtute Mavors inſuperabili
Quem roborat, fortemque Pallas
Conſiliis regit alma fidis.
At nos ne amice quod dedit auferat
Ingrata & expers conſilii Dea
Conabimur; quæ pertinaci
Quod dederat rapuit furore.

Ad Julianum Goſellinum, de Veſp. Gonzaga ægrotante.

Tandem querelis pone modum tuis,
Spemque occidentem fortiter erigens
Abſterge fletum Juliane,
Atque animum releva jacentem:
Plerumque poſtquam ſæviit Æolus
Volvens procellis æquora turbidis,
Soles renaſcuntur ſereni
Triſtia nubila differentes.
Morbo tenetur ſi nimium gravi
Veſpaſianus, non tamen occidet:
Sed firmiorem tres benigno
Numine reſtituent ſorores.
Hunc Dii tuentur: quem neque naufragum
Extinxit æquor, cum nigrioribus
Sæviret undis, nec tremendo
Plumbea grando ruens fragore:
Quæ cum labantes firmat hic ordines,
Siſtitque verſam fœde aciem retro,

Late patentem edebat, acta
Pulvere sulfureo ruinam.
Vix una summum glans juvenem tamen
Perstrinxit, æternum ut pareret decus
Insignis in vultu cicatrix,
Impavidi nota certa cordis.
Tum Phœbus, & Mars unanimes, suum
Texere alumnum, nec secus omnibus
Posthac periclis incruentum
Eripient Jove comprobante.
Ut post triumphatum horribilem Getam,
Parthumque, Pœnumque, & profugum Scythen
Discordis jam jam probrosis
Fulciat Hesperiam ruentem:
Et rursus oras orbis in ultimas
Nomen Latinum, signaque proferat.
Cui laurea tandem virenti
Juppiter imposita laborum
Finem spopondit, tum undique classico
Cessante prorsus: lætaque sæcula
Præstabit: in lucem bonasque
E tenebris revocabit artes.
Musis amico principe, & ingeni
Virtute claro premia frontibus
Doctis negatæ olim, celebri
Restituent ederæ corona.
Majore plectro te decet interim
Sacrare summis nomen honoribus
Herois invicti, decusque
Perpetua celebrare laude.
At nos scientes prospera, seraque
Manere eundem fata, procul metu
Omni repulso hymnum saluti
Æoliis fidibus canemus.

JO: MATTHÆI TOSCANI

MEDIOLANENSIS.

Ad Reginam Christianissimi Regis Matrem.

QUæ Gallæ Regina ratis moderaris habenas,
  Tuta procellosum per mare vela regens:
Nata ducum, genitrix Regum: sed sanguinis amplum
  Illustrans animi nobilitate decus.
Corpore femineo dum pectus firma virile,
  Ingenii sexum vi superante, geris.
Longa quidem placidam traxisse per otia pacem
  Gallorum populos præstiteratque duces,
Per commune nefas patrios quam sanguine campos
  Fœdasset quatiens civica tela furor
Sed tua non poterat, dubiis nisi provida rebus
  Mens cerni, innumeris illabefacta malis.
Sic ars docta latet tranquilla per æquora nautæ:
  Tempestas animos, consiliumque probat.
Postquam igitur sano viduos jam pectore Gallos
  Traxit in atra feri prœlia Martis amor:
Enituit tua tunc virtus, dum sedula regnum
  Conservas natis per fera bella tuis.
Nam tu corda ducum quoties lymphata furore
  Mulsisti placide pectora sæva domans?

Mu-

Mutua junxisti quoties per fœdera gentes,
  Prœlia composita pace silere jubens?
Quod si sæpe tuis renuit mens ægra juvari
  Consiliis, Medicam dum male temnit opem:
Dum repetita ruunt vesani in funera cives:
  Majus id humana numen agebat ope.
Scilicet extremam veniæ superantia metam
  Crimina dum mulctat vindicis ira Dei.
Quæ nunc ut precibus tandem placata piorum est,
  Vel demum nostris exsatiata malis:
Quæ miseris speranda salus foret unicà rebus
  Pax est consiliis illa reperta tuis.
Sic ubi diu sæva violentia perculit Austri
  Naufragio miseras per freta vasta rates,
Neptunus facili tandem sua regna tridente
  Sternit: & innocuas navita verrit aquas.
Atque utinam gentes obliquo devia calle
  Corda vetus flectant ad pietatis iter.
Aurea tum læti reduces ad sæcula Galli
  Vera colent positis otia dissidiis.
Tum pius Henricus patriis a finibus, hostis
  Vertet in externi justius arma solum,
Impia prima dabis meritas Germania pœnas:
  Fax siquidem nostri tu quoque prima mali.
Nec contenta tuis quod pridem nata sub antris
  Sparseris in Gallos dira venena rudes,
Arva subinde fero dum Gallica milite comples,
  Auxisti damnis damna priora novis.
Scilicet hoc melius, quam si cervice repellas
  Iniicit en jamjam quod tibi Turca jugum.
Qui tibi Pannoniæ magna jam parte potitus
  Imminet, atque tuum spe capit imperium.
Sed magis ultorem manet hæc victoria Gallum:
  Germani, & Turcæ conteret ille caput.
Ocyus hanc tam fausta ferat quæ gaudia lucem
  Phœbus ab Eoo proferat orbe precor:
Qua justo Henricum per mille trophæa triumpho
  Teutonico tinctus sanguine currus agat.

Un-

Undique Parrhisiæ vectus spectabilis urbi
  Tendat in amplexus mox, Catharina, tuos.
Tum fortasse gravi mihi fas assurgere plectro,
  Magnaque Mæonia bella tonare tuba.
Interea mea nunc patrios pia cura Poëtas
  Tristia Parcarum jura subire vetat.
Nam tibi, grande decus Latii Regina, dicatos
  Sperat ab æterna posteritate legi.
Tu, mea musa tibi plenos dum texit honores,
  Hæc tibi devotæ pignora mentis habe.

Ad Prosperum Vicecomitem.

Clara ducum soboles, quorum ditione sub ampla
  Fluxerat, ingenti qua patet amne, Padus.
Quos velut innumeræ comitatæ in bella catervæ
  Struxerunt valida mille trophæa manu;
Sic te Palladiæ cingunt quæ hinc inde cohortes
  Æternum media dant tibi pace decus.
Hos, quorum pars magna tuo mihi munere, Vates,
  Est data, tota quibus Musa lepore nitet,
Perlege: perlectis Flaccum dice que Tibullum
  Nostraque dant reducem sæcula Virgilium.
Cum toties Latium vastarit barbarus hostis,
  Ille solo exitium, non tulit ingeniis.

De Cargæ Carminibus.

Quid culta prodest carminis concinnitas,
Quid casta linguæ Romulæ observatio,
Oratio quid mille picta flosculis,
Si fœda amorum turpium lascivia,
Si dii profani, fabulæque inutiles,
Fœde pudicis obstrepentes auribus
Nugæ sonoræ versuum spectabilem
Luto nitorem turpius si collinant?
Hoc Carga fugit, puritatem carminum
Nil esse ducens, pura ni mens sit comes.

Docensque vates pro caduca gloria
Mundi, perenne cœli ut affectent decus.

De Jo: Francisco Bonhomo Episcopo Vercellensi.

Extinctum dum mente pia, docto ore, Bonhomus
Flet Christum, sacro pectore digna canens,
Hoc merito assequitur, redivivi ut numine Christi
Perfusus dempto gaudia fine metat.

De Hieronymo Amaltheo Poëta, & Medico.

Ut mentes hominum solaris dulcibus ægras
Verbis, sic herbis languida membra juvas.
Una manus citharæ nervos, nervosque virorum
Sedula concordi temperat harmonia.
Quattuor ut chordæ sunt, ut discrimina vocum
Quattuor, in quibus ars musica tota viget,
Bisque duo hæc nervi, numeri, candorque, leposque
Vivere plus una carmina luce jubent,
Corpora sic totidem ex humoribus, atque elementis
Constant, Pæoniæ est in quibus artis opus.
Quæ cum felici tractes Hieronyme cura,
E gemina geminus vi tibi surgit honos,
Sed dispar: peritura etenim qui corpora servas,
Carmina perpetuo non peritura facis.

De Jo: Bapt. Amaltheo.

Vivus hic antiquos Latio instauravit honores,
Mortuus antiquos abstulit, atque novos.

De F. Mario Molsa.

Tam lepido Tuscas coluisti carmine musas,
Itala quo studio tota juventa calet,
Tam docte citharam pulsasti Molsa Latinam,
Quam vetera aptarunt sæcula, nostra colunt:

Ut-

Ut decus Ausoniæ merito dicare Camœnæ
  Illustrasse novum, restituisse vetus.

De Balthass. Castilionæo.

Ut patriam, sic ingenium, Musamque dederunt
  Fata tibi, sed non otia Vergilii.
Quod nisi castra fores regum sectatus, & aulam,
  Dum simul hos dextra, consilioque juvas,
Carmina tunc magni poteras æquare Maronis,
  Ut nunc ingenii pondere, sic numero.

De Joanne Cotta.

Qui Musas, Veneremque, Gratiasque
Vis cœtu socias videre in uno,
Hunc unum aureolum legas libellum,
Quo Musæ neque sunt politiores,
Ipsa nec Venus est magis venusta,
Nec gratæ Charites magis; quod ulli
Si fortasse secus videtur, ille
Iratas sibi noverit misello
Camœnas, Veneremque, Gratiasque.

Ad Petrum Bembum.

Historicus, vates, rhetor, celebrat, canit, implet
  Gesta, ignes, aures, ore, lyra, eloquio.

Ad Andream Naugerium.

Hic Naugerius ille, Martialis
Lascivi petulantiam perosus,
Et musas sine fine prurientes,
Læso cuncta quibus licent pudore,
Non jam virginibus, sed impudicis,
At castas voluit suas Camœnas
Hic Naugerius esse, sicque amores

Can-

Cantare, ut tenerum colant pudorem.
Hunc ergo pueri, puellulæque
Crebri volvite, quippe Martiale
Nec doctum minus, & magis pudicum.

De M. Antonii Casanovæ.

Dum priscos celebri memoras cum laude Quirites
Laude probas dignum te Casanova pari.

De Antonio Tebaldeo.

Sunt arguta quidem, sed pauca Epigrammata: nescis
Condiri modico fercula multa sale?

De Antonio Mario, ad Lectorem.

Hæc pueri, sed non puerili condita vena,
Perlege digna viro carmina, digna sene:
Virgilioque parem Marii spe concipe Musam,
Non alio Culicem luserat ore Maro.

De Lazaro Bonamico.

Quod nostrum in Latium priscæ revocantur Athenæ,
Quod viget eloquium, carmen, & historia,
Aurea quod studiis redierunt sæcula, totum
Hoc Patavi, debet Lazare terra tibi.

De Jo: Casa Archiepiscopo Beneventano.

Cetera turba Deum cœli tenet aurea templa:
Collibitum est Musis hanc habitare casam.

Ad Honoratum Fascitellum.

Citria mala tuæ, & quot flores Parthenopes, tot
Munditiæ versus sunt Fasitelle tui.

Ad Prosperum Vicecomitem.

Insubrum dum sceptra manu, aspirante tenebant
  Fortuna proceres, anguigerique duces,
Invicta virtute ducum res bellica crevit:
  Nullaque gens Martis clarior arte fuit.
Nunc eadem fortuna rota volvente vetustum
  (Proh scelus) in præceps abstulit imperium.
Hoc generose ducum Prosper de sanguine, Musas
  Exerces, summæ nobilitatis opus.
Hoc, quamvis Fortuna rotam vertatque, ruatque
  Impia, non poterit surripuisse decus.

DESCRIPTIO SENILIS ÆTATIS.

Idem argumentum tractarunt quatuor alii Poëtæ, Frangipanius, Fumanus, Parlistaneus, & incertus Auctor.

Mortis propinquæ nuntia
Pulsat senecta jam fores,
Canaque verticem nive
Conspergit: & frontis cutem
Crispat, profundos imprimens
Sulcos: & aridas genas
Pallore vestit buxeo:
Usumque minuens aurium
Vocis meatus obstruit:
Jugique luminum elicit
A fonte lippitudinem:
Unamque palpebram alteri
Jungit tenaci glutine:
Muccoque nares rancidas
Damnat perenni, & pulypo
Affligit usque: dentium
Ex ore vallum decutit
Balbo: salivam profluam

Derivat in barbam cavo
Graveolentis animæ de specu.
Jam consueto munere
Effeta nostri corporis
Pars nulla fungitur satis.
Cæcutiunt enim vitro
Nunc destituta lumina.
Vox rauca: nec gustus dapes
Selectiores appetit.
Omnesque concutit tremor
Artus: gravedo longius,
Nec tussis abscedit comes
Molesta: anhelitus frequens
Ab intimo haustus pectore
Jamjam recessurum monet
Ægre retentum spiritum.
Quid ergo? an idcirco, trahit
Originem qui cælitus,
Divinus ille, ille, igneus
Vigor recessit, intimis
Quem mi medullis inserit
Cœlestis aura spiritus?
Non illa non vis pectoris
Languente languet corpore.
At semimortua erigit
Hæc membra mens hæc vivida.
En optimusque, & maximus
Rector rotundæ machinæ
Dextram labanti porrigit,
Et occidentes corporis
In mente vires suscitat:
Suique amoris fervidos
In corde aculeos inserit.
Clamore muto pectori
Meo insusurrans ad suum
Numen vocat, trahit, rapit.
Adsum pater o, adsum tuo
Sacro æstuans cupidine,

Mor-

Mortalium rerum omnium, &
Ipſius immemor mei,
Solius at memor tui.
Tu dux, pater, rex, & Deus
Pronum, volentem, concito
Curſu advolantem ſuſcipe.
Jam corpus hoc ſibi grave,
Primæque matri debitum,
Quam cernuum in dies magis
Curvo intuetur vertice,
Suis refer primordiis.
At hunc vigentem ſpiritum
Divinitatis ad tuæ
Typum creatum, & dextera
Fictum tua, neceſſitas
Quem nulla mortis opprimet,
Luſtra benigno lumine.
Huic exeunti, terrea
Huic exuenti vincula,
Alas volucres applica,
Ut præpetis aquilæ modo
Suprema tranans nubila,
Humo relicta ſedibus
Tuis, pater, ſe immiſceat,
Tui fruatur perpete
Ut numinis præſentia.

Epinicion Chriſtiani orbis Turcarum claſſe ad Naupactum profligata.

Quiſquis adeſt, imbuta ſacro cui pectora Chriſto,
  Cordaque non ficta relligione calent,
Quamque tener lymphis tinctus luſtralibus infans
  Induit, intrepidus pro pietate mori,
Nunc effuſa pio teſtetur gaudia plauſu,
  Nunc læta ter jo voce triumphe canat,
Nulla dies Chriſtum veneranti lætior orbi
  Solis ab Eoo ſuſtulit amne rotas:

Nunc demum intrepido vitales ducimus auras
Pectore: nunc demum libera turba sumus.
Cantet jo pæan merito lætissimus orbis:
Hesperia periit classis Eoa manu.
Hactenus invicti celebratus nomine Turca,
Posse malo discis vincier ipse tuo.
Prævalidoque caput mutilatus perfide cornu
Sentis victrices in tua damna manus.
Ergo miser tanto frontem spoliatus honore
Attolles truncum qua ratione caput?
Nos igitur spoliis populus cumulatus opimis
Pergamus summo solvere vota patri.
Ante tamen castas purgent jejunia mentes:
Labeque sint omni pectora nostra procul,
Quin agedum Divum sacris advolvimur aris,
Votivisque micant thura Sabæa focis?
Cœlicolum imprimis grates persolvere regi
Cura sit, & tali fundere voce preces.
Omnipotens genitor, summi cui sidera Olympi,
Humanumque genus, regiaque ima subest:
Cui chorus æthereus servit, mentesque beatæ:
Qui populos placida justus ab arte regis.
Tu gentis delicta tuæ miseratus, iniquo
Nostra jugo prohibes subdita colla premi.
Tu tumidam Scythici rabiemve, minasque tyranni
Comprimis, atque avidam sanguinis usque sitim.
Egerat extremi vires qui Orientis & Indos,
Gentis in exitium corda parata tuæ:
Cum conjuratæ nostras rescindere classes
Cærula texerunt æquora mille rates.
Immensum ferus ille animis invaserat orbem,
Cui fuerat tellus nulla futura satis.
Cujus inexhausti fuerant pars ultima voti
Cypria crudeli regna subacta jugo.
Jam Vaticani dementes corde ruinas,
Romanoque rogum struxerat imperio
Ebrius, & dulci fortuna quidlibet audax
Sperare, & lætis casibus usque ferox.

Urbe

Urbe triumphata captivum ducere Tibrim,
In ſua purpureos addere vincla patres:
Cuique pater geminas rerum permittis habenas
Pontificem ſolio depoſuiſſe parans.
At tu ſancte parens ſortem miſeratus acerbam,
Atque adverſa tuo fata propinqua gregi,
Proſpicienſque tuis tantam impendere ruinam,
Nullus ut humana ſiſtere poſſet ope:
Veſanum invicta minuis virtute furorem,
Aſſertorque tui ſtrenuus orbis ades.
Nam te auctore pii coëunt in fœdera reges:
Pectoraque unanimi jungis amica fide:
Communem ut poſcant ſociatis viribus hoſtem,
Qui viguit noſtra ſeditione diu.
Illinc emicuit noſtræ ſpes prima ſalutis,
Sola hæc vincendi certa reperta via eſt.
Non humana modo conſpirant agmina, pennis
Vecta ſed ætherea labitur arce cohors.
Hæc cruce ſignatis animos, vireſque maniplis
Addidit: incuſſit ſed tibi luna metum.
Luna Parætonii ſignis quæ impreſſa Tyranni
Non duraturi roboris omen eras.
Namque Deo, ducibuſque Dei, ventiſque ſecundis
Gens pia lunigerum ſubruit agmen aquis.
Plebs igitur devota tibi, Rex, debita ſolvit
Munera, quæ meriti eſt pars quotacunque tui.
Tu cape quos pietas aris tibi ſacrat honores,
Et ſtudioſa tui ſuſcipe corda libens.
Nos nomen, laudeſque tuas celebrabimus, & cum
Advehit Eoo Phœbus ab orbe diem:
Et medii poſtquam ſpatium eſt emenſus Olympi,
Cum pars acta, manet pars obeunda viæ.
Nominis alma tui veniens præconia veſper
Audiet, & medio lucida ſigna polo.
Tu modo ſancte parens felicibus annue cœptis,
Orſaque divino lumine noſtra rege.
Nunc age læta Dei ſacris operata juventus
Sumamus genio lætitiæque dies.

Nunc juvet Aſſyrio medicari rore capillos,
  Ferreque odoratæ florea ſerta comæ.
Læta corymbifera frontem redimita corona
  Tota cohors docili ter pede pulſet humum.
Optima nunc tellus, nunc formoſiſſimus annus,
  Preſſa fluunt pleno pinguia muſta lacu.
Dicite jo pæan, & jo ter dicite pæan:
  Occidit Ægæis barbara claſſis aquis.
Solenni lux iſta ſacro celebranda quotannis
  Nomen ab æterna poſteritate ferat.
Ceſſet opus: tauri repetant præſepia feſſi:
  Nec valido cultor pondere lædat humum.
Bellator poſitis veniat manſuetior armis,
  Funereæ poſtquam conticuere tubæ.
Turba miniſterio ceſſet laxata remiſſo:
  Et ſileant rauco jurgia longa foro.
Ignibus innumeris denſas arcete tenebras,
  Ut niteat multa lampade clara dies.
Signaque lætitiæ populis arſura beatis
  Expedit innumeras tollere ad aſtra pyras.
Jam tormenta gravi reſonent diſploſa fragore:
  Turribus ex altis æra repulſa ſonent.
Vos pueri, innuptæque choros agitate puellæ:
  Impediant nitidas florea ſerta comas.
Plauſibus & late vacuus circumſonet aër:
  Concordi feriat ſidera voce ſonus.
Dicite jo pæan, & jo ter dicite pæan:
  Occiduum ſubiit claſſis Eoa jugum.
Candida Relligio præclaris aucta triumphis
  Erigit invicta parta trophæa manu.
Namque ea barbaricas violenta cuſpide pupp
  Perculit, & Scythicas ardua fregit opes.
Undique conſpicuis volitat Victoria pennis,
  Exultanſque ſuo nomine cuncta replet.
Fama per immenſum laudes diſſeminat orbem,
  Noſtrorumque canit fortia facta ducum.
Sed cui non tacitum pertentant gaudia pectus,
  Adfuit ut tanti nuntia fama boni?

Ex-

Excutit ex humeris glaciem pater Apenninus,
 Hirſutumque novo veſtit honore caput.
Formoſæ Dryadeſque, cavis & Oreades antris
 Ancipites ducunt molliter arte choros.
Explicat Eridanus placidas manſuetior undas,
 Cui premit humentes mollis arundo comas.
Turbaque natarum virides ornata capillos
 Laſcivuum jactant per vada lenta genu.
Lætitia geſtit Rhodanus: lætuſque Garumna
 Heſperium tumidas in mare volvit aquas.
Ipſe magis ſolito fulva ſplendeſcit arena,
 Conſpicuoque fluit dives honore Tagus.
Quin etiam Actiaci ſtupuerunt littora ponti,
 Undiſona & tanti conſcia ſaxa boni.
Ipſe pater pugnam ſenſit Neptunus ab antro,
 Ærea dum motas machina terret aquas:
Et migraſſe ſuas tonitru miratus in oras
 Uvida cæruleis extulit ora vadis.
Corpora ut aſpexit vaſtas fluitare per undas,
 Milleque disjectas per ſua regna rates,
Sparſa natant ſummis dum fluctibus armamenta,
 Dum Scythicus pelagus purpurat omne cruor:
Actiaci [dixit] cedant Auguſte triumphi,
 Cumque ſuo mollis femina pulſa proco.
Helleſpontiacam cedat qui navibus oram
 Junxerat, exiguæ præda futura manus.
Priſca ſuas taceat laudes plebs Romula, quamvis
 Bis Pœno Siculas ſanguine tinxit aquas.
Omnia facta patrum ſileat verboſa vetuſtas:
 En premitur titulis gloria priſca novis.
Te quoque magne pater pudeat ne cedere nato
 Carole, cui domino ceſſit uterque polus,
Geſtave non pigeat nati majora fateri,
 In regnis quotquot geſſeris ipſe meis;
Pars licet illa tibi fuerit non ultima honorum,
 Venit ab immenſo quæ tibi parta mari
Tuque age majorum juvenis memoranda tuorum
 Vincere ſic titulis nomina perge tuis.

Macte nova virtute, ducum generosa propago,
  Præsidium Austriacæ dulce, decusque domus.
Surgit ab Hesperio celebris tua fama cubili,
  Et superat rubri littora curva maris.
Te victor colit Hesperius: tibi decolor Indus
  Præparat imperiis colla domanda novis.
Vindice te famulas sperat captiva catenas
  Hellas & infandum deposuisse jugum.
Sic fatus, valido mox æquora vasta tridente
  Impulit: & raucis tempora mersit aquis.
Tum simul Austriacum Nerei turba Joannem
  Ingeminat, Triton personat Austriacum.
Austriacum sinuosa sono collisa resultant
  Littora, & Austriacum saxa repulsa fremunt.

Hymnus in Christi Natalem diem.

Annua nascentis redeunt solennia Christi,
  Dum sacra virgineo pondera ventre fluunt.
Cesset opus: sacrisque vacent exempta labori
  Corpora: nam festa luce vacare decet.
Jam pecudes, fessique petant stabula alta juvenci;
  Nec valido cultor dente fatiget humum.
Mitescat positis miles mansuetior armis:
  Nec raucæ moveant aspera bella tubæ.
Sacra coronatis celebrentur mystica templis:
  Uranturque piis thura Sabæa focis.
Hæc est alma dies nascentis conscia Christi
  Sanguine tersuri crimina nostra suo.
Singula dum refero, linguis animisque favete,
  Cur pius ætherea venerit arce Deus.
Quâ Titan rutilo conscendit in æthera curru
  Ridet inexhausto veris honore locus.
Plurimus hic vitreis trepidat pellucidus undis,
  Blandaque nectareus murmura rivus habet.
Hic querulis vacuas mulcet concentibus auras
  Inter odoratum turba canora nemus.

Per

Per liquidum placidis volitat levis aëra pennis,
Et florum æternas excitat aura comas:
Educat illa rosas, immortalesque amarantos:
Et vario nitidum pingit honore solum.
Lactea perpetuis labuntur flumina rivis,
Flavaque de viridi cortice mella fluunt.
Sponte sua tellus maturis canet aristis:
Atque arbos nullo poma jubente gerit.
Nec tales olim felicia Gargara messes,
Nec sata Trinacrii culta tulere soli.
Hæc inter primi vernantia rura parentes
Ducebant lætos tempus in omne dies.
Nec tristes suberant morbi, nec lenta senectus
Cogebat tremulo membra movere gradu.
Ipse quoque, æthercam mundi qui temperat arcem,
Immunes dederat vivere posse necis.
Labificus tanto serpens invidit honori:
Et tacita struxit callidus arte dolos.
Illius impulsu vetitum male credula pomum
Obtulit ignaro femina prima viro.
Tum Pater imponens pœnas pro crimine, jura
Vindicat imperii facta minora sui:
Tunc fortunatis fontes exegit ab oris,
Et dedit irato talia dicta sono:
Quæ tibi, nostra nisi violasses jussa, perennis
Adfuerat placido vita tenore fluens,
Nunc brevis, & multo venit ærumnosa labore,
Ægraque per lethi mille trahenda metus.
Quasque benigna prius tibi terra ferebat inemptas
Nunc dapibus pretium non leve sudor erit.
At, quæ prima meas temerasti perfida leges,
Hæc te commissi pœna luenda manet:
Ne prius ex utero conceptus prodeat infans,
Quam decies curvum luna retexat iter.
Mox paritura graves gemitu testere dolores:
Ut jucunda minus sit tibi vita nece.
Dixerat hæc Genitor justa correptus ab ira:
Et jussit triplices scribere dicta Deas.

Hinc

Hinc labor, hinc lacrimæ ſubeunt, hinc curva ſenectus,
  Ægraque conſumens corpora dira lues.
Semotique prius fati vis effera terris
  Incubuit, lentum corripuitque gradum.
Tantum letiferæ poterant contagia culpæ,
  Ut lueret patrum crimina poſteritas.
Primaque poſtremos tangebat culpa nepotes.
  Proh quam læſa ſemel numina magna nocent!
At Deus hanc hominum ſortem miſeratus acerbam,
  Noſque ratus dura conditione premi,
Collectaſque videns vectari in Tartara prædas,
  Quos prius artifici finxerat ipſe manu,
Conſortem ſtatuit natum demittere Olympo,
  Certa ſalus terris quo veniente foret.
Mox ſimulans agili corpus juvenile figura
  Ales ab ætheria labitur arce poli.
Atque ubi virginei ſucceſſit limine tecti,
  Nuntiat æterni maxima juſſa patris.
Hanc ſubit a ſummis demiſſus ſpiritus aſtris:
  Concipit & ſalva virginitate Deum.
Incorrupta pio complentur viſcera fœtu:
  Fœcundi verbum ſeminis inſtar habet.
Clara per obſtantes ſic ſe phœbæa feneſtras
  Fundunt illæſo lumina ſæpe vitro.
Contractam virgo ſic crimine virginis iram
  Expiat, humanum reſtituitque genus.
Cynthia jamque novem curru compleverat orbes,
  Ac prope nocturnos dena movebat equos:
Jamque dies aderat partus celeberrima ſacri:
  Caſtaque divinum membra gravabat onus.
Quem mare, quem tellus, quem non capit arduus æther,
  Auctorem virgo protulit ipſa ſuum.
Nec ſolitos ſenſit partu reſoluta dolores:
  Sed facile æthereum, ſponteque fluxit onus.
Purpura non artus texit, non ſerica veſtis,
  Sed nudam nudo corpore preſſit humum:
Hæc gremio excepit gaudens cœleſtia membra,
  Atque novo fovit gramine molle latus.

Ipſa

Ipsa etiam clari præsepia conscia partus
  Credibile est tantis læta fuisse bonis.
Quin & asellus iners, & pandi vector aratri
  Ante Deum curvo procubuere genu.
Læta hæc prima dies fulsit mortalibus ægris:
  Certior hac mundo cœpit adesse salus.
Hac igitur meritos templis cumulemus honores:
  Nascentemque juvet concelebrare Deum.
Christe dicata tuo natali sacra frequenta,
  Atque pias facili concipe mente preces.
Dexter ades: populique tui pius annue votis,
  Cordaque cœlesti lumine nostra reple.

Ad Pa. Toscanum Claravallensem Antistitem, in sequentem Hymnum Præfatio.

Dum nocturna vago volvuntur sidera cursu,
  Noxque polum fuscis vecta pererrat equis,
Ceteraque invisas oblita animalia curas
  Languida jucundo membra sopore rigant,
Facundi digitis quondam tractata Catulli
  Ipse sacros doceo plectra subire modos.
Alma salutiferæ modulatus gaudia noctis,
  Cui nitido par est lumine nulla dies.
Hoc tibi vix calida subductum incude Camœna
  Nostra dicat, magni muneris instar, opus.
Forsitan & possim non parva dedisse videri:
  Suntne aliæ, vates quas tibi donet, opes?

Hymnus II. in Christi Servatoris Natalem diem.

Huc, huc pergite virgines
Pudicæ, pueri integri, &
Florentem variis comam
  Impedite corollis.
Hunc natalitium diem
Voce psallite tinnula:
Et puerperium sacræ

Vir-

Virginis celebrate:
Hæc nam ſola puellulis
E mortalibus, integro
Flore virgineo, ſacri
Mater numinis audit.
Clarum cernitis ut micat
Lumen? advenit, advenit
Celſo ſpiritus æthere
Penna præpete lapſus.
Quo me ſancte rapis tui
Plenum mente nova? juvat
Intus ire per abdita
Puri myſtica partus.
O nox ſplendidior die,
Sole luna beatior
Circumfuſa micantibus
Stellis ora renidens!
Primæ vos tenebræ Deum
Ut orbis mala nubila
Fulgore excuteret ſuo,
Senſiſtis venientem,
Ut olim, Boreas ubi
Arvis horrifer ingruit
Concretas quatiens comas
Atris faucibus efflans
Nives, ſqualida partubus
Tellus orba gemit: jubar
Sol premit nitidum, caput
Septus nubibus atris:
Omnis triſtior it dies;
Torpent flumina: turbidus
Flet aër: brevis evolat
Lux fulgore maligno.
Sic &, primus ubi parens
Uxoris male credulæ
Ceſſit conſiliis, ſtatim
Fervens ira Tonantis,
Acriſque in miſerum furor
Mor-

Mortale incubuit genus:
Ex lux aurea subſtitit
  Paternæ bonitatis:
Tum prædam Cacodæmones
Furvas convehere in domos:
Nulli parcere ferreo
  Mors bacchata flagello.
Sic mœror, lacrimæ, dolor,
Malorumque cohors diu
Vitæ gaudia gentibus
  Invidere beatæ.
Nunc contra veluti levis
Auræ temperie ſolum
Perflat, cum Zephyrus putres
  Glebas ore reſolvens,
Lætis undique partubus
Aucta vernat humus: coma
Sol cinctum rutila caput
  Pulſis nubibus effert:
Omnis lætior it dies:
Rident flumina: limpidus
Aër enitet: aureo
  Lux ſplendore coruſcat.
Sedes haud aliter ſacri
Poſtquam deſeruit poli, &
Puros virginea Deus
  Artus ſumpſit ab alvo:
Vetuſtique hominis nefas
Expunxit novus hic homo:
Et labem putris integra
  Carnis carne piavit:
Mox immenſa benignitas
Supremi enituit Patris:
Effuſis amor inclitus
  Mox prorupit habenis.
Tunc mors mortua concidit:
Pravum deſtituit vigor
Hoſtem: ſervitii jugum

Liber exuit orbis.
Tum Pax, lætaque Fauſtitas,
Culpari & metuens Fidęs,
Certatim populis cohors
Venit grata bonorum.
Hæc mortalibus attulit
Chriſtus gaudia, deſerens
Ventris clauſtra. Quis huic Deo
Compararier auſit?
Vili ſtramine pauperis
Præſepî jacet, alta qui
Nutu ſidera temperat,
Gades frænat, & Indos.
Divorum ſacer alitum
Naſcenti Domino chorus
Plaudit: incita vocibus
Tellus icta reſultat.
Accurrunt hilari pede
Cuſtodes ovium: Deum
Infantem ſtipulæ rudis
Proni voce ſalutant.
Exemplo monitos juvet
Noctem dicere, clarior
Qua nulla Oceano dies
Lumen extulit almum.
Puellæ, ac pueri integri,
Ite concinite in modum:
Ad voces populi tui
Ades Chriſte ſecundus.
Ut lubentius audiens
Se citarier ad ſuum
Solenne, huc aditum ferat
Placatuſque, favenſque.
Rurſum carmine ſupplici
Puellæ, ac pueri integri
Alternate; ſecundus huc
Chriſte lumina flecte.
Flecte lumina: ſupplicum
Vo-

Votis annue: qui tuum
Natalem celebrant tui
Affla numinis aura.
Quem mundus mage cælitum
Colat? cui sua nuncupet
Vota? cuive Arabum strue
Aras stipet odorum?
Faustas o utinam tuis
Præstes dux bone ferias:
Addictasque tibi bona
Sospites ope gentes:
Ut, quæ nunc timidæ tui
Numinis fragilem colunt
Vitam, perpetis has tuæ
Vitæ munere dones.

De tormentis Domini Jesu.

Crux Domini pendens libravit in aëre corpus:
Concisa indignis est facies alapis:
Tres clavi fixere pedes, fixere lacertos:
Imbuit os sacrum spongia felle madens:
Texta corona caput spinis penetravit acutis:
Vibicibus texit levia membra flagrum:
Sunt Christi tormenta, salus, & vita piorum:
Crux, alapæ, clavi, spongia. flagra, rubi.

Ad Henricum III. Gallorum Regem, dum ejus è Sarmatia adventus expeteretur.

Per bella dextræ mutua civicæ
Ruentis o spes unica patriæ,
Virtute defunctis create
Regibus ac geniture reges,
Henrice: mœstæ jam nimium diu
Abes parenti, & concilio patrum,
Illisque quotquot nulla cives
In proprios inimicat ira.

Tuo cupitam dux populo bone
Lucem reporta, veris amabilem
Horam reducens: nunc aquosa
Sævit hiems premimurque nube.
Audax, Iberi trans maris æquora
Visendus orbis, quem studio, novus,
Allexit, auri, vel talentis
Cura inhians, nimis & cupido
Avara gazæ, navita Atlantico
Deprensus alto, cum rabies Noti
Luctatur in fratres, & imo
Astra furens pelago lacessit,
Gemella vultu lumina pallido
Poscens, ut amplas ominibus preces
Admiscet, æternos supinis
Dum manibus superos adorat:
Sic te requirit Gallia, Sarmatis
Quem terra dulci distinet a domo
Experta prudentis sagacem
Sensum animi, validumque robur:
Simulque claris orta parentibus,
Et culta doctis artibus indoles
Quid posset: exemplisque facta
Ut veterum stimulent avorum.
Supremus at non arbiter annuit,
Diu per arva ut perpetua nive
Damnata regnes, jura reddens
Danubium prope flumen ortis:
Supplex alumnum sed repetit suum
Soluta crines Gallia lugubres:
Tu supplicis votis iniquas
Rumpe moras reditu secundo.
Ad regna pridem debita, Rex, tibi
Ades: furentes & populi impetus
Confunde, vesanumque Martem,
Qui miseras furiavit urbes.
Informe leges edomuit nefas:
Dum pœna vindex, & placidæ silent

Dum pacis artes: una mentes
Atra ciet furiis Erinnys.
Hinc alma terras funera Galliæ
Exosa liquit cum socia Fide
Astræa: pollutis nefanda,
Relligio, Pietasque, cæde
Concessit agris, protinus, heu nefas,
Audax Enyo, tum Superûm ferox
Contemtus, & Cupido avara
Sanguinis in scelus omne dextras
Obarmat. Ecquid dura nefarium
Refugit ætas? quid rabidus furor
Reliquit intactum? unde dextras
Continuit sitiens metalli
Fulvi cupido? quas fera non manus
Evertit aras? quis solidas videns
Arcesque labentes, & urbes
Temperet a lacrimis? Sed omnem
In te reponit Gallia spem suæ
Salutis: æstu corda tumentia,
Fluctusque compones, & orbem
Constitues vacuum duellis.
Custode rerum te validis furor
Audax habenis ora dabit: scelus,
Et tristis armorum tumultus,
Terga dabunt inimica paci.

Ad Paulum Toscanum.

Veris nuntius aurei
Lætas planities versicoloribus
Jam distinguit honoribus
Jucundo Zephyrus flamine temperans
Auras: jam genitalia
Fœcundat vegetis semina partubus:
Ut nec fertilibus comæ
Desint arboribus, garrula nec cohors

 Hinc

Hinc absit volucrum, modos
Fingentum tenui gutture tinnulos.
Rami floribus & novis,
Culmis luxurians & teneris seges,
Quantumvis avidi, bona
Spe lactans animos agricolæ fovet.
Intractabilis asperi
Nuper planities æquoris, horridis
Conjurata Aquilonibus
Dum sæviret hiems, nunc cupido lucri,
Ad commercia, navitæ
Tutum pandit iter: canitie caput
Montes exonerant, novo
Pingentes varium gramine verticem.
Sic certum variat statis
Annum temporibus provida mens Dei.
Instruxit quoque talibus
Prudens ille hominum pectora motibus,
Ut grata vice tetrica
Alternent placido seria cum joco.
Indefessa laboribus
Nulli perpetuis vis manet: igneus
Titan cornipedes licet
Ardentes stimulet non patiens moræ:
Quamvis flumina Nereo
Æterno latices vortice misceant.
Haud mortalibus hic vigor
Humanisve tenor mentibus additus.
Clararum satur artium,
Æternoque animus nectare marcidus
Cœlestis sapientiæ,
Cum defessus hebet mentis acumine,
Mox testudinis aureæ
Torpentem Aonides munere recreant.
Dulces Pieridum modi,
Quanquam difficili bile Diespiter
Succensus tumet, igneas,
Queis nimbosa furens nubila dividit,

Dextræ

Dextræ decutiunt faces,
Turbatisque redit luminibus nitor:
Et sidunt furiæ, quibus
Terras, atque fretum turbat, & æthera,
Et Ditis penetralia.
Non siquid Calabram tacti Heliconidum
Oestro lusimus ad fidem,
Vultu despicies turgidus aspero,
O Toscane decus meum,
Solus digna meæ materies lyræ.
Nam se tota vovet tibi,
Qualiscunque quidem, debilis ingenî
Nostri vena: nec auguri
Ulla est Latoidæ pagina gratior,
Pauli quæ titulum gerit.
Quod dulcem quatio pollice barbiton,
Nec me Terpsichore choris
Postremum Lyricis annumerat, tui
Totum muneris est, favens
Musis qui apta meis sufficis otia.

Ad Cæciliam Mediceam.

Ille & beati cardine sub novo
Plagas repostas ætheris Indicas
Visurus, inde vel lapillos,
Vel solidi petiturus auri
Fulvos acervos, cum Borea Notum
Deprœliantes, ac pelagi trucem
Iramque, fluctusque, impetumque,
Et tumidæ rabiem procellæ
Tentabit audax & temerarius.
In lintre remex fluminea, tibi
Qui stemma, virtutem, & relictos
Innumeris ab avis honores,
Insigne formæ qui in viridi decus
Ævo renidens, ingenium suis

Et majus annis ſperat apte
Diſpoſitis reſonare nervis.
Sed quis ſororum nunc Heliconidum
Afflata ſacro pectora numine
Permeſſio tinctus liquore,
Abſque nota ſceleris nefandi,
Nervos, & artem non tibi dedicet?
Novoque virgo tacta cupidine
Ut copioſis e viretis
Pollice præcipuos honores
Geſtamen æquævo juveni metit,
Laudum tuarum de cumulo legens
Inſigniores, flore frontem
Impediat tibi non caduco?
Narrans ut alto ſpiritus æthere
Beatus almi ex artificis manu
Delapſus in campos amœnæ
Venerit Inſubriæ feraces,
Lambri ad fluenta argentea lucidi:
Qui præter omnes angulus Italos
Arriſit: heroinæ & artus
Duxerit ex utero, ſecundis
Quæ ſola cunctas Auſonias nurus
Æquaret alti dotibus ingenî,
Formæque Naſcentem benigno
Lumine Mercurius, Venuſque
Spectavit, & te diva potens Cypri
Excepit ulnis, lumina lucidum
Fulgentia, ardenteſque malas
Terque quaterque ſuaviata.
Hinc ille fulgor purpureis genis,
Hinc ille claris luminibus decor,
Hic ſideris purum micantis,
Ille roſæ potior nitore.
Mox ora ſolvit [tunc Amor annuit,
Chariſque nodum ſolvere neſcia]
Mortalium nulli. ſed uni
Sis ſpecie mihi tu ſecunda.

Impu-

Impune nullus tam nitidos queat
Spectare ocellos: excubet in genis
Istis Cupido: Gratiæque
Sint comites tibi, sit Venustas.
Nullusque cultus dedeceat, liges
Simplexve flavam munditiis comam
Nodo, per oras sparsum odoris
Seu recrees humerum capillis,
Prodire seu te compositis juvet,
Mirentur omnes: seu dare brachia
Sit cura ludentem jocosa
Virginibus nitidis chorea:
Aut voce amanda reddere si modos,
Quos aurea testudine dividas,
Audita cunctis & stuporem
Incutias, placidamque curam.
His desinentem Cyprigenam nepos
Atlantis excepit citharæ sciens,
Catusque facunda silentes
Flectere voce Erebi colonos.
Suada præsens nectere aheneo
Jugo, efficaci nectaris ebrias
Liquore mentes, in decoris
Usque tuis sedeat labellis.
Jam nunc sonoram barbiton, & tibi
Jungenda nervis carmina, jam modos
Dabo canoros, Lambri aquosum
Queis valeas inhibere cursum,
Ad quos decentes ancipites choros
Udo frequentent Naiades pede:
Quos hauriant Panes acutis
Auribus, hircipedesque Fauni.
Sed quo meus me Cæciliæ rapis
Devotus ardor? parce, procaciter
Oracla recludens Deorum,
Magna levi tenuare plectro.

Ad Viventium Rubionem medicum, pro Soteriis.

Hic vivos mihi limpido
Rores fonte puer strenuus, hic merum
Parca deproperа manu,
Et mundæ Cereris liba: juvat reum
Voti cælicolûm bono
Immensoque sacrum solvere debitum
Regi: funde capacibus
Vernantem calathis cum viola rosam.
Suspendisse virentia
Sacro serta tholo nunc decet, ac pias
Inde messis odoribus
Aras extruere. O qui vaga fulgidi
Orbis lumina temperas,
En votiva tibi cantica sospites
Ad curvæ strepitum fidis,
Promissi memores reddimus antea
Suscepti, arida cum febris
Artus indomitis carperet ignibus,
Ac turpis macies caput
Defixum tremulo conficeret thoro.
Quam pæne Elysium nemus
Umbrarumque domos Mercurialium,
Et te vidimus, incliti
Vates Dardanidæ, quem medium frequens
Gentis vulgus habet piæ,
Extantemque humeris suspicit arduis.
Sedes at tibi proximas
Glebæ rarus honos occupat Appulæ:
Quo non plenius aureo
Pulsavit Latiam pectine barbiton
Ullus: cuique decus fides
Cedunt Æoliæ, plectraque Lesbia.
Felices animæ, quibus
Æther purpureo lumine largior

Splen-

Splendet; fors etiam chori
    Veſtri parva forem pars: mea ni Deus
Jamiam ſtamina luridæ
    Diſcindentem acie cuſpidis Atropon
Dextra corripiens moras
    Ævi protraheret: ſcilicet invidæ
Ne vis præriperet necis
    Quod nuper Solymis carmen ad Italos
Deduxi numeros, pio
    Sic vati facilis conſuluit, catum
Te miſcere potentibus
    Demittens, Rubio, pocula pharmacis.
Quo non ditior artium
    Alter, queis Stagiræ civis in abditos
Naturæ penetrat ſinus.
    Quicquid docta ſacris præcipuum premit
Scriptis Græcia, ſedulus
    Conſervas memori corde reconditum.
Sed non carminibus minus
    Gaudes: ſola tibi carmina poſſumus
Donare: hoc precium ſalus
    Præſtanti capiet munere reddita.
Chartis non ego te meis
    Intactum patiar: nec meritis tuis
Obſtabit taciturnitas.
    Nobis ſiquid ineſt artis, & ingeni,
Si quid Melpomene juvat,
    Vivet longa tuo gratia muneri.

Ad Veſpaſianum Marinum.

Velox Armenium tigris in aſperum
Non ſic orba ſuis pignoribus ruit,
Fervens quam pietas præcipiti gradu, &
        Iræ miſtus agit dolor.
Nec Mauri peditis dextera tam cito
Trans finem calamos expedit impetu,

Quam nobis profugo vita ſuam brevis
Ad metam pede labitur.
Implacabilium ſtamina ſed licet
Parcarum renuant, cui Charites favent
Vates trans poſitum ducere limitem
Vitam perpetuo valet.
Quod nec divitiæ, quas Arabum legit
Fortunata ſoli gens gravidi ſinu,
Gemmarumve poteſt vorticibus rubri
Ponti quicquid inæſtuat.
Ignotis nec avis quæ regionibus,
Qua currus proprius ſol rutilos agit,
Auri pondera gens vectat Iberica
Duris nata laboribus.
Non vulgi indocilis ſollicitus favor
Certans immeritis tollere honoribus
Indignos, rabido dente notans, velut
Præſcribunt furiæ, bonos.
Non præſtare poteſt gloria bellicæ
Virtutis: validi vivat Achillei
Quamvis fama loquax vertice ſidera
Sublimi feriens adhuc.
Quamvis nec taceant ſæcula filium
Audacem Veneris, non tamen hoc manus
Fecerunt avidæ ſanguinis: at dedit
Felix Pegaſidum favor:
Dura Pegaſides cuſpide vindicant
Fati præcipitis, munere deſtinant
Cantûs quem celebris cunque ſuperſtitem:
Seu claros memoret duces,
Seu laudanda gerens commoda venerit.
Muſis materies: o ter, & amplius
Felix cui reſonam tendere contigit
Vatis barbiton incliti.
Ergo grata tuis inſere Pallados
Interdum ſtudiis otia virginum
Illis, Veſpaſiane, æqua negotiis
Quæ te ſollicitum tenent.

Quem

Quem nunc intima prorſus penetralia,
Naturæque ſinus implicitos juvat
Rimari, penituſque inſatiabilem
Nullus jam labor occupat.
Atqui ſæva Deûm fulmina dextera
Haud ſemper genitor diſcutit ignea,
Sed quam Latoides pectine temperat
Mulcetur citharæ modis.
Mavors quinetiam pulvere Thracio
Informes acies deſerit, ac feras
Haſtarum ſegetes, atque animum modis
Oblectat lyricis trucem.
Perſtant aſſiduis nulla laboribus,
Non ipſis ſuperis, pectora: ſed viget
In tempus ſtudium, quod ſpatiis breves
Alternis variant vices.
Sic olim ſoboles regia Pelei,
Poſtquam dextra ferox ſanguine Troico
Ubertim incaluit, pollice mox fides
Pertentans agili, refert
Heroum celebri carmine fortium
Exhauſta ancipiti bella periculo:
Ipſum quæ docuit Theſſalici ferus
Vates incola Pelii.

Ad Reginam Chriſtianiſſ. Regis Matrem, Galliæ pacatricem.

Regina, ſacri non juvenis modo,
Avita juſtis imperiis tenet
Qui regna maternis regenda
Non ſine conſiliis: habenas
Seu colligat, ſeu laxet: ab ultima
Sed quotquot ora Maſſalici freti
Ad littoris fines Britanni
Urbibus innumeris ſuperbum
Solum frequentant undique gentium,
Benigna mater: exitialibus

Quas

Quas invicem armis sævientes
Fœdere non semel impetratæ
Pacis ligasti: quæ indomitis jugum
Cervicibus mire excutientium
Frenans furorem insanientes
Imperiis populos coërces.
Quæ dona solvet, marmora quæ tibi
Pacata ponet Gallia? quos tuis
Amica Musis consecrabit
Turba pares meritis honores?
Quæ gens, quis ordo, quæ plaga Galliæ,
Quis sexus, ætas quæ tibi se neget
Debere, quod spirant duelli
Anxia corda metu soluta?
Delubra, pridem quæ posuit pia
Cœli colonis relligio patrum,
Exhausit at nuper nepotum
Acris opum sitis, & Deorum
Contemtus, eheu, dum stolidus furor
In dedicatas sævit imagines,
Germanicæ ne quid relinquat
Perfidiæ sceleris ve inausum,
Quod nunc ruinam non trepidant, preces
Quod consuetas æthereo patri
Fas est litari, quod Sabæos
Ara frequens adolet vapores,
Regina totum muneris est tui.
Tu nunc vetustis pectora ritibus
Antistitum sacrata passim
Ense fodi prohibes profano:
Vitæque census sufficis annuos,
Quos ante dirus præripuit latro,
Mysteriis dum sacrosanctis
Nec segetes neque vina linquit:
Plusquam efferatæ frena licentiæ,
Qua sævit hostis barbarus, iniicis.
Sibique prædæ destinantem
Gallica templa ferum relegas

Cœli

Cœli perosum numina Teutonem,
Miscere flammis omnia cui foret
Lusus, nefanda quem cruentum
Per scelus omne rapit libido.
Tibi maritus debet, adulteri
Erepta quando militis e manu
Colit cubile nupta castum
Jam sobolem paritura certam.
Secura virgo consiliis tuis
Intacta servat gaudia nunc suo
Sponso: Deoque consecratum
Sacra puella colit pudorem.
Quæ Martis inter bellica classica
Dudum silebant, cum potior foret
Injuria æquo, nunc coërcent
Jura nefas ope restituta
Tua, & sagaci mentis acumine,
Quod corpore est in femineo tibi
Virile, condignam probatque
Progeniem Medicum te avorum.
Nam subditis quod tu populis paris
Secura totis viribus otia,
Exosa quod duella, pacis
Artibus imperitas, avitum
Hoc ceteris præ laudibus obtines:
Hoc ipse Cosmus maximus, hoc sagax
Laurentius florentis urbis
Nomineque, imperioque habenas
Rexit, quibus non inferior tua
Virtute, major sed titulis, pie
Cognata decertare ferro
Signa vetas, monitis amicis
Mulcens tumentes viribus, ebria
Placansque Martis corda cupidine:
Ut mollis imber prœliantes
Æolios juvenes refringit.
Nam quid malorum, te sine, Gallia
Non pertulisset, cum segetes equus

(Ceu

(Ceu prata tonderet) novellas,
Spem miseri meteret coloni,
Famemque nostris urbibus annuam
Indiceret? cum lanigerum pecus,
Matresque plus lupis timendus
Cum vitulis laniaret hostis?
Sed quis malorum mille nocentium
Narret figuras? quis lacrimas, graves
Et Galliæ mœstæ ejulatus
Carminibus numeret trecentis?
Nunc ipsa grata quæ in melius vice
Regina mutas, auspiciis tuis
Pro luctibus risum, serena
Gaudia pro gemitu reportans,
Agrosque reddens frugibus uberes,
Et sacra templis, jusque suum foro,
Et conjuges viris, colono
Spemque bonam pecudesque abac
Gymnasiorum, quæ situs indecens
Jamiam occuparat, restituis decus:
Et nuper artes quæ jacebant
Nunc docilis repetit juventa.
Tu namque doctas insolito feri
Martis tumultu Sequanicis plagis
In Thespium montem fugatas
Cum Clario revocas sorores.
Non, fronde quamvis Mercurialibus
Viris dicatâ nomina duceret,
Parensque dici litterarum
Promeritus fuerit tuorum
Laurens avorum grande decus, sacra
Lauro revinctis frontibus adfuit
Præsentius numen, piorum
Te columen, Catharina, vatum
Vates foventem præmia nec manent
Caduca: sed dum merget Iberico
Sol gurgite axem, dumque Eoo
Cardine iter releget diurnum,

Qua-

Quacumque currus ille agitat, decus
Musis amici nominis, & tuos
Per ora diffundent honores
Dispositis fidibus Camœnæ:
Dicentque clara te Medicum domo,
Quæ ab usque Athenis ducat originem,
Novæ editam luci in virenti
Margine lene fluentis Arni,
Urbem secantis gentis amabilem
Etruscæ ocellum, quæ gremio tuam
Puertiam fovit, Minerva
Dum studio Charitesque alumnam
Formant pudico, & dant sapientiæ
Cœlestis oris par decus, & graves
Mores, vel invitus necesse
Quos habeat celebrare Livor.
Formæ quibus tot, pectoris & bonis
Puer medullis regius intimis
Exarsit, & mœrenti ab Arno
Vexit ovans patrias in oras.
Pulchræ parentem quem sobolis fera
Heu falce præceps abstulit Atropos,
Quot Galliæ funesta bella,
Quot miseras paritura clades!
At ille nulli flebilior licet
Abrupta sensit stamina quam tibi,
Tuque ægra langueres acerbo
Parte tui viduata fato:
Tamen malorum fluctibus integræ
Non ille mentis succubuit vigor,
Constantis aut infracta cessit
Vis animi, Medicum propago
Qua sævientis pertulit impetus
Et sortis omnes instabilis vices.
Sed ipsa pectus imminenti
Obiicis impavidum procellæ,
Quæ fluctuantis dum freta Galliæ
Multos per annos miscuit, omnibus

Ipsa

Ipsa artibus, natis tueris
Sceptra tuis soliumque avitum:
Detrudere illos quo temeraria
Vi moliuntur auſibus æmulæ
Gentes Giganteis, parato
Ipsa animo nisi restitisses.
Non, Musa, non hæc nænia gaudis,
Obducta tractans ulcera, convenit.
Nunc conticesce, vel jocoso
Lætitiam modulare versu.

Ad Gilbertum Genebrardum Theologum, & linguæ sanctæ Regium professorem.

Gens prisca vatum, Cynthius annuit
Quibus Diones jugera libero
Gressu pererrare, haud caducos
Dum capiti legerent honores,
Seu forte digno pectine fortium
Pectus virorum non timidum mori
Cantabat, aut partos honores
Ancipitis mala per duelli:
Seu parva jungens carmina tibiæ
Pugnata dixit prœlia noctibus,
Formæ decentis dum caducum
Laude decus celebrat perenni:
Quidquid canebat, Gratia dummodo
Cultis faveret carminibus, Deûm
Æquare sortem se, beatis
Carius hoc Arabumque gazis
Habebat unum: pauperiem malam
Ac dura vitæ incommoda negligens,
Si fonte nunc artus salubri,
Nunc gelido recrearet antro.
Hac ipse vana captus imagine
Ementientis nec solidi boni
Per Thespias olim salebras,
Ardua vel juga per Palatî

Musas sequebar, dum tenet Appulæ
Stupor camœnæ, nec juvenem satis
Firmum & sequacem grata haberet
Compede me Venus impeditum.
Donec Calypsûs illecebris diu
Capto, marinæque hospitio Deæ
Sic desidenti, ut mente prorsus
Immemori patria excidisset:
(Non illa duris rupibus aspera
Domus, sagacis qualis Ulyssei,
Felicitate sed perenni
Patria Christicolis fruenda)
Cyllenius ceu missus ab æthere
Turpem veternum sensibus excutis,
Viroque dignas Christiano
Mente jubes agitare curas.
Nam non caducæ cum sapientiæ
Captum viderem te studiis, tuæ
Menti, pium quotcumque possit
Artibus ingenium beari,
Abesse nullam; protinus intimis
Exarsit ingens visceribus pudor:
Horasque deflevi profanis
Tot studiis male collocatas.
Quid culta produnt carmina, pectoris
Morbum furentis præter? & impia
Quid dæmonum (haud enim Deorum)
Nomina tot, nisi sentientem
De trino & uno non bene numine?
Quid fabulæ, & præconia principum
Conficta, nonne mentiendi
Vatibus esse negant pudorem?
Ast o beatum cœlitus insitam
Quisquis superne partem animæ erigens
Deum intuetur, eque sacris
Noscitat hunc, Genebrarde, chartis.
Quascunque Moses ore prius Dei
Promptis notavit legibus, & lyræ

Davidicæ, atque oraculorum,
Enthea quæ cecinere corda
Vatum piorum, pervigil eruit
Senſa e tenebris myſtica: nec ſatis
Aut Græca ducens aut Latina
Quod terat aſſiduo labore,
Ipſa Hebreorum ſacra volumina
Verſare quærit, fontibus hauriens,
Haud e lacunis: quo recenti
Ipſe opifex homini dediſſet
Sermone linguam ſolvere nil prius
Voce eloquutam: particulam luti
Cum ſpiritûs ſui ſupremus
Ipſe parens animavit aurâ.
His omne, deinceps addere quod Deus
Decrevit ævum, me ſtudiis juvet
Dicare, virtuti tuæ dum
Me ſimilem, Genebrarde, fingo.

Ad Gul. Lovatium Theologum.

Summi parentis præcipuum decus
Mortale cœlo concilians genus,
Quos me remotos in receſſus
Relligio rapis inſolentem?
Jam noſtra juſto plus tulit impotens
Virtutis ætas neſcia lucidæ,
Damnoſa florentis juventæ
Cum titulos Venus occuparet.
Ergo veternum ſenſibus expedit
Contaminatis excutere improbum:
Vigor per auras expeditæ ut
Mentis eat petiturus arces
Cœli beatas, æſtuat, æſtuat
Sacra edoceri ſpiritus orgia:
Jamiamque cœleſtis vagari
Mens trepidat Sophiæ per hortos:

Illic

Illic perennes educat aureo
Fons imbre, dulci in gramine, flosculos,
Quos nec malignum adurit astrum,
Vis madidi neque difflat Austri:
Gratus tepenti sed Zephyrus fovet
Auras nitentes flamine temperans:
Nam veris æternum virentis
Conspicuo locus ille honore
Viget beatus: quo domitrix fero
Mucrone carpens omnia, luridis
Mors quæque prosternens sagittis,
Frustra aditum petulans retentat.
O quis recessus dux mihi ad abditos
Monstret benigno munere semitam:
Mortalibusque non frequenti
Limina trita solo recludat!
Jam te, potentis cui facilis Dei
Patere jussit cuncta benignitas,
Virtusque, Lovati, parata
Ingenii studio vigentis,
Cunctis statutum est artibus insequi
Nullis parato parcere viribus,
Si tempus exsomni labore
Forte queam reparare lapsum.
Quod fessa si vestigia vertice
Firmare sacro, si dabitur sitim
Sedare cœlesti liquore,
Atque avidas recreare fauces,
Jam tum popelli despiciam rudis
Qui corda inanes sollicitant metus:
Nec fata ducentes sorores
Stamina ut accelerant timebo.

Ad Gerardum Vaxim.

Duplicis Vaxi fidicen Thaliæ,
Ore seu Grajam ad citharam rotundo

Perſonans, priſcis canis invidendum
Carmen Achivis,
Seu laboratis epigramma chartis
Inſerens ſparſum Latiali aceto,
Dulce ridenti ſimilis timendum
Stringis acumen,
Seu per audacis numeros Thaliæ
Verba devolvens operoſa nervis
Pangis, & manes Calabri poëtæ
Deripis Orco.
Non vides quanto moveas periclo
Plectra? cum Mavors ferus, & flagello
Ferreo Bellona ruat per agros,
Quaſſet & urbes
Galliæ, lævis maleque ominoſis
Conditas urbes avibus: ſceleſtus
Cum ſuis letum ſtruat, heu nefas heu,
Civibus hoſtis.
Omnis en ſævo furiata bello
Et ſenex ætas ruit, & juventus:
Civicæ immanis populos procellæ
Abripit æſtus.
Quiſquis & ferrum jugulo caduci
Patris infando tepefecit ictu
Ille ſublimis ferit Aſtra diro
Lætus honore.
Quippe fraterno maduiſſe dulce eſt
Sanguine: at punctum tulit omne, caſtum
Qui ſacerdotis violavit atra
Cuſpide guttur.
Jamque crateras, tripodaſque ludus
Eſt penetrali rapuiſſe templo:
Virginis ſacræ violaſſe laus eſt
Summa pudorem.
Siccine infames reparare terras
Miſſa gens tetrum ad ſcelus eluendum
Cœlitus, pulchræ cooperta velo
Relligionis,

Cor-

Corrigis noſtri vitioſa ſæcli?
Sicque labentem pietatis omnem
Erigis cultum? viane hæc Olympi
Ducit in oras?
Qui regis mundum Pater, & coruſco
Impios vindex jacularis igne,
Mitte jam telum trifidum: nefandam
Prorue turbam.
Cernis en, quantis tua gens procellis
Mergimur jamjam, niſi tu ſecundus
Arceas gentis miſeræ imminentem
Vertice cladem.

Ad Jo: Poterium, Terraſſium.

Divûm parenti Dardanius puer
Cœleſte nectar marmorea manu
Miſcere præfectus, caducæ
Damna parum metuens ſenectæ,
Frænat citatos fluminibus vagis
Pigro meatus frigore vinciens:
Et cogit humores fluentes
Durius Oebaliis metallis.
Jungit ſonoris ille Aquilonibus
Fœdus furenti flamine perſonans
Terras procelloſumque pontum,
Sæva parans ratibus pericla.
Immittit in fœtas penetrabile
Sidus malignum planities gelu,
Et collium gratos honores,
Atque comas nemorum perurit.
Mortalibus quin exitiabile
Deſævit aſtrum corporibus; gelu
Nunc membra tentat: nunc oberrans
Horror habet glacialis oſſa.
Veternus omnes occupat: & ſilet
Ardor remiſſus nunc operum: ſat eſt

Si luculentus nunc nivosi
Vim Boreæ prohibet caminus.
Vaxis tamen nos imperiosior
Jubet resumpta seposita chely
Aptare virtutes Poteri
Ad citharæ numeros jocosæ.
Sed plectra voci consona dum suæ
Movere nervis dispositis paro,
En usque discordes repugnant
Apta fides sociare verba.
Contraxit ipsas scilicet asperi
Vis sæva chordas frigoris, & gelu
Pervasit in dextram: micantque
Segnius articuli rigentes.
Non invocatus Pieridum favor
Præsto est roganti: nec Clarius deus
Respondet: hunc Musasque amœna
Rura tenent tepidique colles.
Ergo, Poteri, carmine nobili
Dicemus olim stemma tuæ domus
Illustre, gentilesque missos
Innumeris ab avis honores,
Nec non vetustum splendidius tuo
Fulgore ut ornes ipse novo genus:
Virtus ut annos, indolesque
Spem cupidi superet parentis.
Ast illa prorsus materies gravi
Sonanda plectro, quam faciles tibi
Primo Camœnæ sint ab ævo
Artibus egregiis polito.

Ad Gerard. Vaxim, suadens Davidicos Psalmos illi carmine exprimendos.

Commune Phœbi pignus, & aureas
Nectunt decenti quæ violâ comas,
Testudo Musarum, beati
Sæpe manu tremefacta Vaxis:

Sepo-

Sepone, quæ nunc pectora vellicant,
Quæ delicatis ignibus ustulant
Nymphæ Camœnas, feriata
Idaliis numeris quiesce.
Justa datum plus parte Cupidini est:
Flammas Gerardi posteritas leget:
Viventque commissi calores
Vaxiados fidibus puellæ.
Nam plectra tantum doctaque cultaque
Semper moveri est turpe humili sono:
Ingens, laboriosa chartis
Materies venit inferenda.
David decoram fatidicus tibi
Prætendit amplo carmine lauream,
Artemque, nervosque, impetumque,
Haud minor Aonio poëta,
Virtute major, qua duplici duo
Vatis meretur nomine nomina,
Et fata recludens futura,
Pieridumque agitatus œstro.
Huc ergo, veræ dextera quo vocat
Te laudis aura, huc perge volens, Deo
Juvante: teque Christiani
Finge parem titulo poëtæ.

Ad Laurentium Toscanum patruelem meum.

Ne, Laurens, cupidum plus nimio tibi
Pectus sollicitent divitiæ, tuis
Auri attentus acervos
Dum natis properas pater.
Quamvis non Arabum gens opulentior
Te baccis cumulet divitis Indiæ:
Et differta laboret
Gazis arca tuis minor:
Non quales deceat postgenitis opes
Dimittens, vacuâ cum steterit colo

Olim Parca, premetque
Lethi dira necessitas.
At mentes potius sunt studiis rudes
Formandæ ingenuis, dogmataque auribus
Instillanda tenellis
Cœlestis sapientiæ.
Nam torno facili rasile cum recens
Vas prodit, nimium scilicet interest
Nardo hunc divite tingas,
Tetri fæcibus an gari.
Hunc censum teneræ sedulus, hunc para
Thesaurum soboli, quem nequeat mala
Regum auferre libido,
Nec sortis rapiant vices.

Ad Pe. Benedictum.

Indictus ergo carminibus queas
Abire nostris? nec sibi pagina
Præscribet ulla dulce Petri
Nomen adhuc, meritosque honores?
Non cura solers hoc meruit, rude
Qua pectus annis in teneris meum
Sermone formasti, artibusque
Egregiis utriusque linguæ.
Nec plus aquosæ semifero Deæ
Proles magistro debuit: Orphei
Linus nec accuratiore
Ingenium studio refinxit.
Quamquam potentes edocuit modos
Fluctus recurvare in caput: & cavis
Audita truncis, & ferarum
Carmina quæ traherent cohortem;
Finxit recentum queis hominum feros
Ritus, canoræ fila movens lyræ,
Vates beatus: quippe votis
Rite suis dociles modorum

Sortitus aures. Haud ita virginum
Mentes amicas hæc ſtudiis ferunt
Fœcunda prolis ſæcla dirum
Omne nefas animo moventis.
Nunc indecoras, vis Genii ſui
Quoſcumque ad undam Pieridum rapit,
Tractamus artes: nunc honores
Theſſalicæ periere frondi.
At ſiquod inter perpetuas mali
Ævi tenebras lumen amabile
Solertis ingenî refulget,
(Quale tuum Benedicte, claris
Reconditarum dotibus artium
Inſigne) præſens numen habebitur
Mihi illud, accedetque noſtris
Materies operoſa chartis.

Ad P. G. Vaxim.

Strophe 1.

Vaxi, qui montis bifidi aërio
Conſides cacumine, per varios
Vectus labores, dum celebri invigilas
Gloriæ: longo meritos ſtudio
Nunc colligis fructus abunde,
Percipieſque magis,
Ubi ruperit ſevera
Stamina Parca manu,
Metamque laudati tibi
Siſtet ævi, At ipſe more
Debilis atque paluſtris avis
Stagna perſtrepentis, &
Circa lacus pervoli-
tantis, & raucum gementis.

Antistrophe 1.

Te volatu subsequor haud facili
Alitem Phœbi procul auricomi,
Te, cujus udo gutture nectarea
Fingitur vox, quæ potis est hominum
Mulcere mentes ac Deorum.
Barbitos Aonii
Tibi vatis attributa est,
Pollice quem stupuit
Dirce retentantem modis
Grandibus nervos sonantes.
Ille ruit veluti fluvius,
Arva qui vicina
Undis tegit vertice
Montis excelso volutus.

Epod. 1.

Gleba sed quem protulit Appuliæ
Vatem Latini carminis,
Hic. gelidus veluti
Argenteis qui vorticibus trepidat
Per nemus fons, irrigatque
Gramine, floribus atque auricomis
Depicta prata. sic fluit.
Te carminis Ausonii
Nunc participemque simul video
Grajæ Camœnæ: sæculi
O dulce præsentis decus, &
Clara laus urbis, patriique soli:
Prima Musis cura duplex.

Strophe 2.

Ergo qui colles, colis, & gelidum
[illegible]m nemus Cyrrhæ, Venerisque t[illegible]

Hor-

Horto cacumen non procul a viridi,
Fert ubi reſponſa ſui genito-
ris fulminatoris, draconis
Terrigenæ domitor,
Pede non firmo ſatis dum,
Me arduum iter Lyrici
Labore Dircæi gravi
Subleva ſenſim ſequentem,
Cruraque neſcia verticis, in
Quo ſacer ſedet latex,
Certo gradu dirige:
Ac jugo me ſiſte ſummo.

Antiſtrophe 2.

Atque da fatis procul a miſeri
Subtrahi vulgi: celeri celebrem
Quem Fama ſupremas Jovis uſque domos
Evehit pennâ, beat atque polo,
Non ille ceu torpens adulter,
Solus in eximiis,
Aliis Trojam vocatis,
Qui domibus jacuit,
Deſes manebit ac iners:
Laudis at flagrans amore,
Curriculo celer ut ſonipes
Fertur amplo gloriæ
Succenſus ardore, quo
Pone ceteros relinquat;

Epod. 2.

Ille ſic laudum ſtimulis agitur,
Audax pericla perpeti
Ardua: namque feri
Certaminis mox eluit egregium
Palma ſudorem. eque ſalso
Redit adorea mox nectareum.

Talis paternas impiger
Sedes pede qui tetigit:
Cujus vi Acheronta labos, Stygii
Perrupit & atra Jovis
In regna, mercatusque domos
Cœlitum: quem posteritas celebrat,
Sed nec ullus assequetur.

Strophe 3.

Nescit at vulgi malesana rudis
Mens, in atris ancipites tenebris.
Nam virginis quid significent choreæ
Noctilucæ, quæ ambiguum per iter
Nunc cæca fertur, nunc renidens:
Quæque agili pariter
Pede pulsant, hanc sequuta
Lumina noctivaga,
Convexa cœli: nuntiet
Quid Canis sidus malignum.
Haud aliter quoque contigit his,
Qui se acuto culmine
Consistere existimant;
Quem novem colunt sorores.

Antistrophe 3.

Qui putant & Cyprigenæ virides
Se recessus jam penetrasse Deæ.
Ast ipsa portas non aperit temere
Diva: sed siquis bene promeruit,
Fert ille sudatos honores.
Qui validum Æacidem, &
Cecinit Trojæ duellum
Nobile, talis erat.
Atqui sororum Hyantidum
Sacra frigenti, ac remisso
Qui studio celebrant, veteli

Ut

Ut molossi belva
Rictus inertes fugit,
Sic eos vano labore

Epod. 3.

Se aucupantes gloria destituit.
Quis nempe nequicquam cupit
Nomina protrahere
Suprema post fata, atque rogi cinerem,
Juppiter nisi superne
Adsit amicus, & adsit studium,
Cui durus it comes labor?
Hasta, gladioque ferox
Nympha Oceanitide progenitus,
Semel quievit ut virûm
A cædibus, tunc Æmoniam
Barbiton curas quatit attenuans
Ipse vates, ipse miles.

Prosopopœja Adriani Turnebi ad Academiam Parisiensem.

Quid juvat infestis liventia tundere palmis
Pectora? quid sparsas dilaniare comas?
Tristia quid tremulas rumpunt suspiria voces,
Imbre rigante genas, imbre rigante sinus?
Quo cultus abiere tui? cur squalida mœres?
Fundis & in sævos irrita verba Deos?
O mihi quæ dulci fueras, Academia, vitâ
Carior, atque animi sedula cura mei.
Excute sollicita conceptos mente dolores:
Et nimium longis fletibus adde modum.
Non semper mœstas ducit Philomela querelas,
Nec soror æterno carmine luget Ityn.
Memnona Thaumantis, nec cærula mater Achillem,
Orphea nec semper Calliopea gemit.

Sic

Sic ubi densa diu texerunt nubila solem,
Ille iterum puro lucidus orbe redit.
Jam nihil est tibi me cur lamenteris ademptum,
Cui steterat vacua Parca severa colo.
Fata manent omnes, & inevitabilis hora,
Non expectato quæ venit atra pede.
Nam quæ dispensant mortalia fila sorores
Non exorato pollice pensa trahunt:
Quippe semel quæ concordi cecinere tenore
Hæc stabilis rerum terminus usque probat.
Non si natus erat Phœbo Rhodopejus Orpheus
Reppulit auricomi fata parentis ope:
Prona licet patrio cohiberet flumina cantu,
Mulceret rigidis aspera corda feris:
Ausus & ire viam viventibus inconcessam
Lurida Threiciis moverit antra modis.
Sed quamvis tetigi vix limina prima senectæ,
Cum mersere meum tristia fata caput:
Attamen intrepida morientia lumina mente
Fatiferæ telum sustinuere Deæ.
Scilicet egelidos animus cum linqueret artus,
Solamen menti dulce Camœna fuit:
Ingeniique mei partus, quibus esse superstes
Ipse mihi, & fama vincere fata queo:
Præterea dulces, cum cara conjuge, nati,
Actaque inoffenso vita serena gradu.
Non ego Calvini volvens monimenta nefandi
Dispersi in populos dira venena rudes.
Nec dulci patriæ, nec templis impius hostis
Armavi rigidas in sua fata manus.
Sunt etiam nostræ non parva levamina menti,
Quod mea non Stygias umbra subivit aquas.
Lurida non errant nostri per littora manes:
Nec sudata ferox exigit æra Charon.
Nec me Cerbereus triplici latratus hiatu
Tartarei regis territat ante fores.
Innumerove trahens sinuosa volumine terga
Hydra minax cæcos arcet adire lares.

Non

Non ego Sisyphii summo de vertice montis
Irritus in præceps saxa voluta peto.
Nec Phlegethonteo ferventes gurgite lymphas
In cava fallaci vasa labore fero.
Non mihi Lethæas fugientia poma per undas,
In mediove fugax quæritur amne liquor.
Porrective novem campi per jugera lati
Intima inexpletus viscera vultur edit.
Nec patior diri sævos Ixionis orbes,
Versatus rapidæ vinctus ab axe rotæ.
Aspera Tisiphone brevibus torquata colubris
Non quatit in nostrum torta flagella caput.
Nec fera Titanûm metuo discrimina, nec me
Conclusum æterno carcere Corys habet.
Virutem non ille locus, mentesve beatas.
Nec capiunt manes impia regna pios.
Ipsa mori immeritis virtus pia regna recludens
Nobile semoto tramite tentat iter:
Vulgares procul hæc cœtus fugientibus alis,
Lucidaque affectans sidera temnit humum.
Huc rediit, fragiles ubi liber spiritus artus
Exuit: hic solida prosperitate fruor.
Hinc video septum septenis orbibus orbem,
Astraque conspicuis lucida vecta rotis.
Intueorque vago lustrantem signa meatu,
Sidera qui mundum per duodena regit.
Et circunfusas densa caligine terras,
Et quanta exiguum nocte prematur opus.
Denique cuncta latent vestros quæ numina visus,
Illa patent oculis conspicienda meis.
Ergo agite indignos de me compescite luctus:
Ut mala constanti vestra leventur ope.
Scilicet humanos mens est infusa per artus,
Ut fortis valido pectore tela ferat.
Cordaque difficiles animis superantia casus
Inclita perpetuæ laudis honore vigent.
Parva licet, longo crescit jactura dolore,
Et male perpessum fortius urget onus.

De-

Denique flere aliquid nullo reparabile luctu,
Est animi nimium desipientis opus.

Ad Hieronymum Fracastorium.

Qui Fracastorium titulo fortasse negabit,
Quem vati tribuit pagina nostra, parem,
Aut non Pieriam gustaverit, ille Marone
Quæ dempto nulli vena secunda fluit:
Aut si gustarit, nec mecum sentiat, ille
Jam penitus gustu, judicioque caret.

Ad Angelum Politianum.

Barbariem hic Italis princeps exegit ab oris,
Cùm vox in Latio nulla Latina foret.
Idem pannosas, & olentes rura Camœnas
Jussit in antiquis pergere munditiis.
Italiæ & Musis debent, Ciceroque, Maroque:
Huic Musæ, & Phœbus debet, & Italia.

De Jacobo Sadoleto Episcopo Carpentoractensi.

Molsa velut teneri, sancti ut Cortesius oris,
Tertius es Mutinæ tu Sadolete nitor.
Tertius haud tamen ipse gradu, nec tempore: quando
Vos studiis ætas una eademque dedit:
Illorumque licet neutrum Mutina ipsa tulisset,
Ampla satis patriæ caussa nitoris eras.

De Aonio Paleario.

Aonio Aonides Grajos promsere lepôres,
Et quascumque vetus protulit Hellas opes.
Aonio Latiæ tinxerunt melle Camœnæ
Verba ligata modis, verba soluta modis:
Quæ nec longa dies, nec (quæ scelerata cremasti
Aonii corpus) perdere flamma potest.

De

De Julio Camillo.

Te, Latiæ, Tuſcæque Lyræ laus prima Camille,
Monſtroſi ingentiſque repertor clare Theatri,
Illa cuï cedunt ſeptem miracula mundi,
Garrula quæ tumido jactat ſermone vetuſtas,
Biſquinam nondum explentem trieterida, acerbum
Abſtulit heu fatum: & vetuit mortalibus ægris
Indoctæ mentis denſas arcere tenebras.

De Hippolyto Capilupo.

Non ſatis heroo eſt ſuperas quòd Mantua verſu,
Ni Calabræ parias æmula plectra lyræ?

De Jacobo Bonfadio.

Haud minus intumuit nuper Benacus alumni
Bonfadii, ac Muſis culte Catulle tuis.
Bis tamen infelix: rapuit nam Roma Catullum;
Bonfadium letho das ſcelerate Ligur.
Genua Bonfadium quamvis, & Roma Catullum
Abſtulerint; doctos non rapuere modos.

De Paulo Manutio, ad Lectores.

Creditis hunc ſolùm ſtudiis clareſcere Tullî?
Virgilio Paulum cernitis ecce parem.

De Petro Myrteo.

Matris Acidaliæ deducens nomina myrto,
Petrus Acidalio tincta lepôre canit.

De Gabriele Faërno.

Calliope legeret numeros cùm forte Faërni,
Emerſitne mari Comicus Afer? ait.

De

De Lælio Capilupo.

Quæ tibi non tellus cedat tam divite vatum
  Proventu, innumeris Mantua sola ferax?
Utque alios sileam, quorum tibi fonte perenni
  Vena fluit, Minci fertiliorque vadis:
Quis neget hoc mirum, reliquis ex urbibus unum
  Nullam, Vergilios te genuisse duos?

Ad Jo: Poterum.

Quæ tibi munditiis simplex Elegia, Potere,
  Venit inornatas irreligata comas,
Deseruit nuper scopulosi flumina Loti
  Nuntia Toscano missa jubente tibi.
Si confecit iter fortassis lenta: movere
  Non potuit claudos ocyus illa pedes.
Neglecti fuerit quæ cultus caussa rogabis:
  Posset ut infidas tutior ire vias.
Qualiscumque quidem, nec fallunt omina vatem,
  Adfuit hæc animo grata, Potere, tuo.
Hoc sperare tuæ me candor mentis, & illa
  Ingenua facies simplicitate jubet.
Atque animos nodo qui nostros perpete vinxit
  Par Genius, studio dedita Musa pari:
Et dulci alloquio longos fallentia soles
  Tempora, ducta simul quæ meminisse juvat.
His ego, quam dextra cornice, aut oscine corvo,
  Certius, & liquidis auguror auspiciis,
Ante rotas pelago mergendas solis Eoo,
  Quam nostra exciderit pectore Musa tuo.
Illa jocos oblita, animi argumenta sereni,
  Ingemit, heu, nostrum flebile discidium.
Quin funesta tuo digressu, & Vaxis alumni
  Amissum queritur terra Cadurca decus.
Cernimus arboreæ turpatos frondis honores,
  Graminaque in mœsto decubuisse solo:

Tur-

Turbatis Lotum triftem decurrere lymphis,
  Pampineas colles depofuiffe comas.
Nempe fimul comites vobifcum abfcedere Mufas,
  Et Charites profugo vidit abire gradu.
Atque fibi reliquum nugas nil præter inanes,
  Atque graves voces, barbariemque meram.
O potius fociis per fæva pericula ituris
  Additus, & veftri pars quotacumque forem,
Quam fic ingratus pariter Phœboque, mihique
  Incolerem mœftum mœftior ipfe folum.
Forfitan unanimis comes haud indignus amicis
  Mœnia vififfem juncta, Garumna, tibi.
Te nunc Tectofagum colerem lux rara fenatus
  Teraffi, generis digna corona tui.
O pater haud virtute tibi fortite fecundum,
  Spem patriæ natum, fpemque decufque domus,
Sed quid vota juvat jactare tot irrita Cauris?
  Difficili fpatio diffita terra vetat:
Et prohibet bacchata gravi Bellona flagello,
  Quæ quatit, heu, Gallæ ditia rura plagæ.
Infelix quæ civili collifa duello
  Mœfta gemit telis vulnera facta fuis.
Scilicet hoc patriæ fortes in funera dextræ,
  Quæ foditis ferro vifcera veftra truci,
Infanæ cupiiftis, ut illa invicta, diuque
  Formido populis Gallia finitimis,
Extera quam numquam fregerunt bella, ruinam
  Ipfa fibi acciret viribus ufa fuis.
Nec tamen armorum furor, & vis effera Martis
  Officiunt ftudiis, culte Potere, tuis.
Pallados affiduus vigilas in munera noctes,
  Doctaque Pegafeo pectora fonte rigas.
Hinc tibi Celtarum claras diffufa per urbes
  Infomnis merces fama laboris erit.
Nec diverfa manent Lotæum præmia cycnum,
  Qui pars eft animæ dimidiata tuæ:
Quique Garumnæas vocali pectine ripas
  Perfonat, & liquidas verfu inhibente vias.

Subdere plura libet: ſed languida dextra, volentem,
  Deſtituit, ſummum deproperatque, Vale.

Ad Cadurcum; de M. Chavveto Præſide Toloſano.

Terra corymbifero multum dilecta Lyæo,
  Urbs & Aquitani pulcher ocelle ſoli:
Quam Lotus hinc illinc ſinuoſo flumine lambit:
  Cincta racemiferis ad latus omne jugis:
Vaſconico vicina, Petracorio, atque Ruteno,
  Contigua Arverno, Lemovicumque ſolo:
Cedere Palladiæ tantum dignata Toloſæ,
  Sic tamen, exiguo vincat ut illa gradu:
Quam foris alma Ceres, Bacchuſque opulentat, Apollo
  Intus, & Aonio juncta Minerva choro.
Felix ſorte tua: inſtructus niſi fraudibus hoſtis
  Mœnibus inſultet nocte dieque tuis.
Artibus aſt artes, vim viribus ipſa repellis
  Flore potens juvenum, conſilioque ſenum.
Sic tu ſæpe duces manibus poſt terga retortis,
  Et figenda ſacris poſtibus arma refers.
At non perpetui armorum, bellique tumultus
  Impediunt artes, terra Cadurca, tuas.
Jam neque templa ſacro cultu, ſanctiſve tribunal
  Legibus, aut docta pulpita voce carent.
Nam tibi ſe reddit nuper tua cura Roaldus,
  Et deſiderium, nunc tibi clarus honor.
Romanæ lux hiſtoriæ, jurisque Roaldus,
  Deliciæ Charitum, Pieridumque decus.
Nec tibi Gregorius ſtudioſæ norma juventæ,
  Uque ævo Vaxis, ſic gravis arte, deeſt:
Tres doctrina illis numero nec diſpare, quorum
  Juſtinianeus prodiit arte liber.
Cetera quid referam, numeroſo plurima verſu
  Quæ tibi Chavveti plectra ſonora canunt?
Chauveti, auguſtæ quem curia celſa Toloſæ
  Suſpicit, & quo ſe præſide jactet habet.

Cu-

Cujus, ut hofpitii breve munus prodiga penfet,
  Te nunc æterno carmine Mufa beat.
Mufa cothurnati numeros quæ fæpe Maronis
  Exprimit, & Calabram provocat arte lyram:
Condiat ut grato Chavveti feria ludo,
  Jucundis curas decipiatque modis.
Pro quibus æterno devinxit amore Cadurcum,
  Chavveti ut femper nomen, & omen amet.
Quam non contentus modo fimplice laudis honore
  Ornare, antiquis urbibus æquiparat.
Grande quidem meritum, quod nulla obliteret ætas,
  Laudati ornari laude lyraque viri:
Majus eo tamen eft meritum, bene multa precatur
  Civibus ad fummum vox quod amica Deum.
Nam facræ leges fi funt, qui præfidet illis
  Ille facerdotis non levis inftar habet.
Cujus nulla cadant pia vota caduca Cadurco:
  Urbs fit ut in longos falva futura dies.
Talia funt veteres foliti non irrita patres
  Ad fibi præfentem fundere vota Deum.
Sic natis Abraham, natis benedixit Jacob:
  Profpera quæ proli vota fuere fuæ.
Nec dubitanda fides, quin Præfidis omnia tanti
  Ad fuperos pondus fint habitura fuum.
Gaudeat ut quondam votis non ufa caducis,
  Chavveti, a gravibus tuta Ducona malis.
Sic vetus Alcides Telamonis in arce receptus
  Reddidit hofpitii præmia magna fui.
Nam fuit antiquis qui mos, fervavit & illum,
  Ut bona verba fuis diceret hofpitibus.
Cumque puer natus Telamonius hofpite tanto
  Tunc præfente foret, non fine mente Deûm:
Sit proavis fimilis virtute, & viribus infans:
  Dixit: & a læva fulva volavit avis.
Alitis aufpicium placuit: puer alitis Ajax
  Nomine teftatur vota probata fuo.
Sed tamen eventus tandem magis illa probavit,
  Non ullum plagis corpore dante locum.

Herculis indiſtrictus erat fortiſſimus Ajax
Votis, & factis in ſua vota ratis.
Indiſtricta pii votis precibuſque Cadurcum
Chavveti (ſi non omine fallor) erit.

Elegia.

Colle ſub aprico, qua ſe viridiſſima curvo
Æquora ſummittit vallis in ampla jugo,
Silva vetus fagis, & denſa conſita quercu
Summovet intonſi torrida tela Dei.
In medio ſpecus exeſo cava pumice pendet,
Et molli tellus muſco adoperta viret.
Impediunt frutices aditus: ederæque vagantur
Flexipedes intus liberiore gradu.
Fons latices ſcabra manantes undique topho
Excipit: arguto murmurat unda ſono:
Huc illucque vagis ſerpens anfractibus unda
Gramineam tenui gurgite rorat humum.
Frondibus hinc denſum nemus, illinc muſica flabra
Indicunt rapidis æſtibus exilium.
Hac ego dum ſpatior nemorali ſolus in umbra,
Et tacito mecum pectore multa loquor:
Blanda fatigato curis, æſtuque, ſoporem
Perſuadet leni murmure lympha crepans.
Ergo ubi decubui muſcoſo feſſus in antro,
Occupat irriguus languida membra ſopor.
Mira canam, ſed vera canam, quæ ſomnia menti
Obverſata animum detinuere meum.
Tunc mihi compoſito cultiſſima femina vultu
Venit, Apollinea fronde revincta caput.
Veſtis erat pictis variata coloribus, almam
Quot Zephyrus verno tempore pingit humum.
Mille modis poſitos partim diſtincta capillos,
Partim neglectas irreligata comas.
Alba reluctantes cohibebat vitta papillas,
Radebat longo ſyrmate palla ſolum.

Cui

Cui non greſſus erat, non cultus, non color unus:
  Grataque ſe variis intulit ipſa modis.
Quoque magis mirere, illi non parva decoris
  Gratia contemtus ipſe decoris erat,
Sive gravi paſſu veſtigia lenta trahebat,
  Majeſtas lentos eſt comitata gradus.
Seu celeri jaculo vel turbinis ocyor alis
  Emicat, intacta eſt mollis arena pede.
Quin etiam claudo, memini, veſtigia greſſu
  Moverat a vitio gratior ipſa ſuo.
Mox ubi mirantis variæ ſpectacula formæ
  Ornatu ſenſit lumina capta novo,
His ſtupidi ſenſus ea vocibus interrupit:
  Nectareus roſeo fluxit ab ore ſonus.
Qui tibi molle (inquit) dubia formidine pectus
  Pertentant, vanos excute mente metus.
Non hic, quem timeas, cultus, non forma, nec ætas:
  Lætitiæ, paciſque omnia plena vides.
Sum Dea, quæ dulcis nuper tibi læta juventæ
  Tempora florenti detinui ſtudio:
Quæ multis vano tentata labore Poëſis
  Quos libuit claro laudis honore beo.
His ego te excepi venientem in luminis oras
  Ulnis, hoc fovi membra tenella ſinu.
Balbaque Pegaſeo diffudi nectare labra:
  Diſtinxique rudes in ſua verba ſonos.
Mox etiam chordis indoctæ diſſona vocis
  Correxi, & ſegnes inſtitui digitos:
Ut præſigne feras, ſeu forti pectine nervos,
  Seu tenui malis increpuiſſe, decus.
Pro quibus officiis quos nunc ingratus honores,
  Quæ mihi pro claro nomine dona refers?
Scilicet ingenium ſtudiis avertere noſtris,
  Et potes Aonios deſeruiſſe choros.
Vix ea deſierat, cum frondes omne caducas
  Inſonuit ſtrepitu decutiente nemus.
Mox procul humana ſpecies auguſtior almæ
  Virginis ambroſium fudit ab ore jubar;

Ac vera incessu patuit Dea, purius auro,
  Et cultu gemmis splendidiore micans.
Utque soror radiis fraternis cærula cedit,
  Sic prior illa novæ est victa nitore Deæ.
Ergo (ait) incautos æternis callida nectes
  Illecebris, dulces docta Poësi dolos?
Et juvenum mentes lactabis perfida, vanum
  Pro solidæ ostentans laudis honore decus?
Non erat hoc nimium, quod ver tibi prodigus ævi
  Imputat, & primæ tempora militiæ,
Istius nisi servitio imperiosa maligno,
  Perpetuoque jugo subdita colla premas?
Nec tamen evinces: nam duris colla catenis
  Solvimus: excusso nunc petet astra jugo.
Ut Sophiæ deinceps vigeat cœlestis amator,
  Et cedat studio Musa profana pio.
Dixerat: illa Deæ dictis pudefacta severæ
  Evolat in rapidi turbinis acta modum.
Sacra mihi æthereo Sapientia perculit œstro
  Pectus & æterno torruit igne jecur.
Quæ simul ex oculis liquidas sublata per auras,
  Discussusque meo corpore somnus abit.

Ad Paulum Toscanum.

Cum persæpe animo meo volutem
Quo te, Paule meum decus, meorum
O auctor, columenque commodorum,
Donem munere: quid potissimum, ne
Ingrati videar notam subire,
Obtulisse queam: nihil pote unquam
Mi succurrere, quod tibi dicetur,
Observantiæ ut id perenne nostræ
Esset mnemosynon: tibin' beato
Donem divitias? at ipse me ultro
Beastique opibus tuis beasque.
Mittam carmina? mittere hæc poëtam

Fas

Fas eſt: ſæpius hæc & ipſe miſi:
Sed nonne hæc tua ſunt, tuo parata
Aere jam tibi ſumptibuſque largis,
Quibus me, teneris ab uſque, claris
Curaſti ſtudiis probe expoliri?
Reſtat ſolum animus: tibi at dicatus
Hic pridem fuerat, tuuſque totus.
Quis ergo ſupereſt, niſi ut putemur
Ingrati? at nihil hoc mage indecorum:
Hanc ergo ut maculam caveamus, ipſa
Quamquam nunc tua ſunt, fuere & olim,
Opes, muſam, animum tibi dicamus.

Ad Lectorem.

Carmina ſi tantum laudas facunda Catulli,
  Vel perfuſa pari ſi qua lepore madent:
Et ſi faſtidis vatem, quem protulit alta
  Bilbilis Heſperio proxima terra freto:
Pone precor chartas, levis eſt jactura, jocoſas:
  Non mea ſubducti eſt Muſa ſupercilii.
At ſi Borbonios, ſi volvis amice Marullos,
  Non adeo ſunt hæc deteriora: lege.

Ad Jo: Auratum.

Quod tu, ſive Epico tonas cothurno,
Sive aptas Elegis leves amores,
Seu ſales Epigrammatum jocoſos
Promis, ſeu numeroſiora plectro
Jungis verba, tibi ſecundat orſa
Cyrrhæus, nec Hyantiæ ſorores
Ulli dexterius favent poëtæ,
Hoc cum Mæonide tibi, & Marone,
Et cum Callimacho, & ſimul Tibullo,
Cum civi Calabroque, Lesbioque
Commune eſt, aliiſque cum trecentis.
Sed quod Gallia quotquot eruditos

Fecundo ediderit ſinu poëtas
Acceptos referat tibi, tua omnes
Hos induſtria finxerit, laboſque,
Aurate, hoc proprium eſt, tuumque totum,
Qui poëmata, qui facis poëtas.

Ad M. Antonium Muretum.

Certamen, Murete, novum: te Gallia civem
Aſſerit hinc, illinc terra Latina ſuum.
Quem nunc implentem Romana Palatia voce
Eloquii priſcum reſtituente decus
Attonitus ſtupuit poſt ter ſibi ſæcula quina
Tibris, inauditos dum bibit aure ſonos.
Te mea Roma ſuis cum nuper civibus ultro
Annumerat, gaudens talia verba dedit:
Terra mihi tales Lemovix dum mittat alumnos,
Nil moror Arpinum, municipeſque ſuos.

Ad Laurentium Toſcanum allegoria.

Arbor beata, diis amica, ſurculis
Duobus aucta floridis tenellulis,
Non flaccidis, non languidis, ſed vividis,
Sed maſculis, ſed quos amica ſiderum
Benignitas, cœlique temperies ubi
Grata educarit, & virenti accreverit
Vigore adultos, hinc & inde brachia
Frondoſa pandent uſque ſiccitudinis
Expertia: & Tuſcam columnam, innititur
Noſtræ vetuſtum cui domus faſtigium,
Silvæ inſtar hinc & hinc inumbrabunt ſuis
Ramis: at illis inſidebit fulminis
Ales miniſtra, & armiger ſummi Jovis
(Res monſtruoſa, & omnium præter fidem
Sed vera) claves unguibus quæ argenteas
Geſtat recurvis, clauſtra regiæ quibus
Reſerat Deorum, & auream cœli domum,

Fortunet istam duplicem propaginem
Cœlestis aura numinis: nec torridum
Adurat astrum, pestilenti aut spiritu
Venenet Auster, quin amico lumine
Phœbusque lustret, mollis imberque educet:
Lætis onusti ut fructibus lætæ tibi
Dulcis senectæ condiant festos dies.

Ad Violantem Peregam, Laurentii T. uxorem.

Est Laurus arbos omnium pulcherrima,
Indecidivæ quæ decus servat comæ.
Hoc deest sed illi [ut est nihil mortalium
Usque absolutum] floribus non pullulat.
Juncta ergo Lauro ipsa es viola florum decus:
Tuoque munere ipsa Laurus florida est.
At queis carebas ipsa contra fructibus,
Illos benigna Laurus impertit tibi.
O sancti amoris inclitum miraculum!
An hoc pote esse quid magis mirabile?
Fructifera viola est, estque Laurus florida.

Ad Petrum Benedictum.

Ausonii exemplum eloquii Benedicte fuisti,
  Sed linguæ doctor tu mihi Cecropiæ.
At demum Hebræam nunc te monitore capesso:
  Exemplum, monitor, doctor & ipse mihi es.

Ad Octavianum Citadinum, Canonicum D. Petri Romæ.

Si Citadine tibi quantum debere fatemur,
  Tantum a me tibi, persolvier ipse velis,
Quamvis fortunasque tibi, ingeniumque, animamque
  Largiar, ipse nihil persoluisse putem.

Ad Franciſcum Citadinum Caſtrenſem Epiſcopum.

Tunc etiam Præſul, dudum qui noſtra Thalia
Hæſit at an doctus an vocitere pius:
Tene putas noſtris intextum vivere chartis
Poſſe? quis huic Muſæ plus tribuiſſe queat?
Quæ Lethes ſi funereas perrumperes leges
Poſſit, & a longa poſteritate legi;
Non tunc ingenio vivent tua nomina noſtro,
Sed genio vivent Carmina noſtra tuo.

Ad Cæſarem Tuſcanum.

Cæſar nec ſtudiis mihi, nec ævo
Diſpar, ſanguine juncte, juncte longo
Uſu, juncte animoque, corculoque,
Et quidem teneris iā uſque ab annis:
Sub uno quibus & mag ſtro uterque
Vitam duximus, & domo ſub una,
Cum nos menſulaque una, lectuluſque
Unus exciperet. Sed id deeſſe,
Id demum poterat ſatis videri
Diſpar: quando ſacræ mihi dicari
Vitæ contigerat, tibi profanam
Sectari: ergo foret tibi una cauſſa
Ne diſcriminis & mihi, ecce noſtrum
Exemplum ſequeris: Deo dicaris.
Ergo quid ſimile eſt magis, gemellum,
Conjunctumve magis, magis quid unum?
Cui ſuit Pyladi cuive Oreſti
Quam nobis melius beatiuſve?

Ad Antonium De-la-rue, Quæſtorem Regium.

Antoni, ſua quem virtus, & principe dignæ
Mentis ad illuſtrem vis tulit alta gradum:

Tu facis, ampla tuis meritis dum præmia confert,
Lumina Fortunæ ne quis abesse putet.
Hanc tamen haud verear posthac ego dicere cæcam,
Dona nisi accumulans uberiora datis,
Inque dies veluti crescit tua vivida virtus
Inque dies, tibi opes augeat, atque decus.

Ad Jacobum Corbinellum, cum Dantis librum de lingua vernacula edidisset.

Ut vili atque rudi sub arundine prima saporum
Gloria, prima dapum, sacchara tecta latent:
Non modo quicquid apes per Hymettia rura laborant,
Sed valeant epulas quæ superare Deûm:
Sic vili, atque rudi sermonis cortice Dantes
Doctis sensa viris quam placitura tegit!
Corbinelle tibi hæc debetur gratia: tu das
Mellaque quod gustu vincat, & ambrosiam.

Ad Balthassarem Tolsam Mathematicum nulli secundum.

Non nos fortunæve bonis, formave decora,
Vanave quo nimium pectora honore calent,
Non cursuve pedum, validæ vel robore dextræ,
Distamus sola sed ratione feris.
Hoc ipse ingenii solertis acumine Tolsa
Præstas: hæ tibi opes, hæc tibi forma, hic honos.
Hac igitur qua cuncta viris animantia cedunt,
Est tibi fas reliquos vincere laude viros.

Ad Martialem Campanum, qui a sicariis in subjectum stagnum dejectus manibus, pedibusque quadrupes constrictus, Dei miraculo sospes evasit.

In scelus ultoris quantæ sint numinis iræ,
Innocuæ quantus sit pietatis amor,

Edi-

Innumera antiquæ ſuperans miracula famæ
  Edita res nuper prodigioſa docet.
Dum Campane tibi cœlo terraque negata
  (Quis credat?) ſub aquis mira reperta ſalus.
Nec tamen hoc viſum ſummo ſatis eſſe parenti
  Pæne quod amiſſa dat tibi luce frui:
Sed magis ipſe probet quo ſe pietatis amantem,
  Præmia dat votis uberiora tuis.
Facti clara ſui longum monimenta per ævum
  Dum jubet Auratæ plectra ſonare lyræ.
Sic te, corpus aquas, oblivia mergere famam
  Dum vetat, a gemina vindicat ille nece.

Ad Petrum Antonium Jacominum.

Hic ubi tecta ſecans bifido diſcrimine pontum
  Latus in Arct um Sequana volvit aquas,
Ut neque Tyrrheni ſuſpirem Tibridis amnem,
  Nec deſiderio macerer Arne tui,
Tu Jacomine facis: Romanos ipſe lepores
  Sufficis, & quicquid Tuſcia culta ſapit.

Ad Antonium Datum.

Galla exerceetur tua cum facundia lingua,
  Parriſia in media crederis eſſe ſatus.
Sed patrio quoties promis ſermone lepores,
  Te Florentino de genitore probas.
Si Gallogræcos priſci dixere Quirites,
  Quis Tuſcogallum te vetet eſſe mihi?

De Jo: Poterio.

Quis novus hic radiat formæ præſtantis ephebus,
  Levia cui fulgent tempora? numquid Amor?
Altera tela faces atque altera tela pharetram
  Ferret: an eſt Phœbus? non gerit iſte chelyn.

Anne coloratis remeavit victor ab Indis
Bacchus? Baſſaridum non agit iſte choros.
Doctus eques, doctuſve pedes prorumpere in hoſtem
Aut geminus Caſtor, Caſtoris aut geminus?
Non hic fertur equo, non cæſtu innectitur armos.
Idæus terris an puer ipſe redit?
Hæret inexpleto ſemper comes ille Tonanti.
Num nam Hermes? talos non habet hic volucres.
An Pallas ſeſe juvenili obnubit amictu?
Non haſtam, horrificam Gorgonave iſte gerit.
Quem tandem ipſe vocem? procerum de ſtirpe Poterum,
Octo qui dotes unus habet superûm.

De Virgine Mantuana.

Poſtquam virgo ſuas raptori cedere vires.
Et periiſſe omnem perdita ſenſit opem;
Incorrupta tuo tu Minci flumine membra,
Tu ſine labe animum ſuſcipe ſumme Parens:
Dixit: & audaci ſeſe fortiſſima ſaltu
In Minci rapidas præcipitavit aquas,
Quantumvis te Roma ſuam, Lucretia, jactet,
Sitque tuum celebri nomen in ore frequens:
Pulchrum eſt ereptum ferro penſare pudorem:
Pulchrius eſt ſalva virginitate mori.

De Cæcilia Medicæa virgine.

Hanc faciem, hos oculos, hæc labra, hæc lactea colla
Quis tam conſpicuo pingit honore? Venus.
Quiſve comas tenues flaventi interlinit auro, &
Dat fidibus vocem jungere? Deligena.
Quis grave, quicquid agat, quoquo veſtigia movit
Dat decus, hanc furtim quod ſequitur? Charites.
Quis face ſuccendit flagrantia ſidera, quiſve
Arcum illic, illic ſpicula condit? Amor.
Et, quæ tam tenerum complet ſapientia pectus,
Quis dedit hanc? ſummi filia tota patris.

Quis

Quis mellita fluunt roseis quæ verba labellis
  Eloquio tingit divite? Mercurius.
Quis tibi non cedat, propriis quam dotibus augent,
  Hermes, Pallas, Amor, Gratia, Apollo, Venus?

Aliud.

Sive ego Cæciliæ perlustro lumine crines,
  Implicitum nectunt aurea vincla animum:
Sive genas Pario fulgentes marmore, & ostro
  Purius, accendit flammea vis animum.
Seu risu ventos, tempestatesque serenat,
  Dulcis alit miserum spes, refovetque animum.
Seu cœleste vagos radiantes vibrat ocellos,
  Mille modis fodiunt ignea tela animum.
Seu liquidas auras cantu demulcet, & aures,
  Perfundit suavi nectare vox animum.
Seu roseis citharam digitis pertentat eburnam,
  Concentus captum ducit in astra animum.
Implicat, urit, alit, pungit, demulcet, inescat,
  Crine, genis, risu, lumine, voce, manu.

Ad Aloysium Crocejus Medicum.

Temporibus fuerat quæ contemtissima priscis
  Crux sceleratorum pœna nefanda virûm,
Hac postquam eversum Divûm parer optimus orbem
  Sustulit, humanum restituitque genus,
Æternum nostræ servat monimenta salutis,
  Majorique nihil mundus honore colit.
Est Cruce parta salus animis: qui corpora servas,
  Jure salutifera de Cruce nomen habes.

Ad Guilielmum Lovatium, Theologum, cum ad eum, Psalmum, Miserere, a nobis versum mitteremus.

En, Guillelme, melos Jessæi nobile vatis,
  Expressit Latiis quod mea Musa modis.

In-

Inventis (dices) glandem quis donat ariftis,
  Fert latices, Bromius cum generofus adeft?
Ipfe Caledonium nobis præftare poëtam,
  Et fateor Phœbo dexteriore frui:
Qui tamen interpres non curat fidus haberi,
  Dum nimis eloquio confulit, & numeris.
Nos fic exigua dicamur ferpere vena,
  Me penes ut conftet relligiofa fides.

Ad Carolum Urbinum pictorum noftri fæculi facile principem.

Carole, cui pictas ars eft animare figuras,
  Sponte cui rerum cedit amica parens:
Ipfe tibi Michaël artis miracula ceffit,
  Quo vagus imprimis Arnus honore tumet.
Ipfe venuftatem dedit ingens fama Metauri,
  Ætatis Raphaël altera palma fuæ.
Hæc tibi, quæ prifci laudes offufcat Apellis,
  Rara licet, non eft gloria prima tamen:
Sed major, quod livor abeft, quod pectore faftus,
  Quod Phœbo, & Mufis pectora facra colis:
Denique pictorum quos fæcula cuncta tulerunt,
  Virtutes quod habes, Carole, non vitia.

Ad Gerardum Vaxim.

Non perjuria Gallici furoris,
Infectæque manus pio cruore,
Nec me Sarmaticæ plagæ tumultus,
Nec claffes Venetæque, Turcicæque,
Nec res præteritæ magis futuris
Habent follicitum, Gerarde Vaxi,
Sed præfentibus utor: & ferena
Et mente exigere ambio quieta
Quotquot lanificæ mihi forores
Vitæ conftituunt nitere foles.
Hæc ætas mihi fola computetur,

Ho-

Horas ſive bonas teram libellis,
Sive inter lepidos jocer ſodales,
Quorum tu potior, mihique primus;
Seu potus recinam chely jocoſa,
Diligo otia negligentiamque,
Ac ipſam quoque, Vaxi, negligenter.

Ad Pſittacum.

Omnia nota tibi diverſum geſta per orbem,
  Hiſtoriæque omnes: omnia nota tibi.
Quicquid Grammaticæ cathedræ, Dialectica quicquid
  Turba, ſophique docent, omnia nota tibi.
Quot cœlo radient ignes, quæ ſidera mundum
  Mortaleſque regant, omnia nota tibi.
Diſcurſuſque vagi lunæ, vis maxima ſolis
  Ut ſuperet terras, omnia nota tibi.
Præcipue quicquid perplexa volumina legum,
  Conſultive premunt, omnia nota tibi.
Quod tua permolitur Scopelæo, Pſittace, conjux,
  Scis etiam, cum ſint omnia nota tibi.

In Imaginem Vaxis male pictam.

Tentantem cera Vaxæos ducere vultus
  Pictorem vidit Phœbus, & indoluit.
Immortale decus mortalis reddere poſſet
  Ne manus, offuſis ſic vetuit tenebris.

Idem.

Tam bene quæ potuit multorum effingere vultus
  Tam male cur Vaxis reddidit ora manus?
Artificis facile eſt opus excuſare ſiniſtrum,
  Ars etenim Vaxin reddere nulla poteſt.

De

De statua Rhetoris.

Perspicuos latices gelidi quæ fontis imago
  Servat, in hac Phlyari Rethoris ora vides:
Quamvis marmorea est, quamvis perfunditur undis,
  Non tamen est ipso Rhetore frigidior.

Ad Vaxim.

Cur tam sæpe teris gressu longinqua frequenti,
  O Vaxis, Scopeli limina caussidici?
Nam lis nulla tibi: quæ si foret, haud tamen ullum
  Exigat externi præsidium eloquii.
Nec tibi conditio tam vilis, tamve beata
  Est Scopelo, idcirco rex sit ut ille tuus.
Vos nec amicitiæ tam stricto vincula nodo
  Ulla premunt, tanti ut sit tibi servitium.
Linea sed neque vos tam proxima sanguinis arctat,
  Quæ tam sollicitum postulet officium.
Sed Scopeli est conjux scitâ lautissima formâ:
  Hæc movet: o Vaxi, es officiosus homo.

Mense Januario.

Phryx puer agglomerat canas ex axe pruinas
  Marmorea cogens frigora pigra manu:
Ignibus algorem, curas dissolve Lyæo,
  Colloquio noctes, otia falle libris.

Dictum Catonis in Hellvonem.

Fecundum tabulis pater supremis,
Et magnum tibi prædium reliquit,
Undis quod mare cærulis flagellat.
Hoc tu mense nec integro vorasti.
O ingens barathrum gulæ, quod agrum
Absorbes, mare vix quod alluebat!

De Venere, ac Cupidine.

Læsa sui est Cypris medicata cuspide nati,
Oscula dum fallax insidiosa daret.
Ergo Deæ postquam pupugit præcordia virus,
Sensit & a flammis incaluisse novis:
Ilicet iratæ gremium temerarius ille
Deseruit, celerem corripuitque fugam.
At Venus exiliens, pœnas dabis improbe (dixit)
Infesto profugi mox pede terga premit.
Anxius ille locum nunc hunc, nunc eligit illum;
Tutaque nulla satis visa latebra diu.
Flammeolis demum Glyceres successit ocellis:
Et poterat nullo tutior esse loco.
Hic latet: hinc, solitam dediscat ne puer artem,
Spicula non dubia mittit acuta manu.

De Scopelo & Psittaco.

Par patria ambobus, par ætas, par studiorum
Est ratio, titulo gaudet uterque pari.
Par fastus, par ambitio, res denique cunctæ,
Excepta uxorum conditione, pares.
Nam Scopelus duxit gracilem, sed duxit obesam
Psittacus, hic tumidam possidet, is timidam.
Comptius hac nihil est, nihil est incomptius illa:
Hæc hebenum facies, ast ebur illa refert.
Uxorem subigi scit Psittacus ipse, finitque,
Nil Scopelo est timidum, zelotypumve magis.
Sic timet hic omnes, is nullos, stultus uterque:
Quid mage consimile est? quid mage dissimile?

Ad Callistratum.

Quod mihi longinquo clauduntur lemmata tractu,
Et superat leges ferme Epigramma suas,

Hoc unum exagitas vitium, reprehenditur unum,
  Hoc solum crimen, sed capitale, vocas.
Quam bene cum Musis agitur, Callistrate, nostris,
  Si macula hæc versus inficit una meos!
Hoc tu si ex animo loqueris, si vera fateris,
  Non est qui laudet carmina nostra magis.

Ad Nympham Vaxis.

Nympha, cui dulces venienti in luminis oras
  Affulsit læto sidere blanda Venus:
Quo vagus in primis jactat se Lotus honore,
  Et tumet Ogygio grata Ducona Deo.
Fortunata bonis, raræ cum munere formæ
  Dant tibi certatim quæ Charis atque Venus.
Fortunata magis, docti quod pectora Vaxis
  Arbitrio versas imperiosa tuo;
Et merito, fueris tanti cum digna poëtæ
  Et jecur, & doctas sollicitare manus.
Tantum ne tumidi veniant in pectora fastus,
  Sævaque laudatæ tædia dictet Amor.
Difficiles odiosa fugant fastidia vates:
  Ut teneas, cupido gaudia nulla nega.

De Nævia.

Hæc sperata manent stipendia, sæve Cupido,
  Quemlibet, in castris qui meret æra tuis?
Qui fit, ut ingenium mutarit Nævia mite,
  Ingenii postquam est munere clara mei?
Scilicet illa meo sumpsit de carmine fastus,
  Ac docuit noster sese ut amaret amor.
Cumque foret quondam semet quoque judice vilis,
  Ingenio facta est nunc pretiosa meo:
Utque mihi placita est, tunc est sibi cepta placere:
  Nota parum fuerat num prius ipsa sibi?
Quod volui prodesse nocet: spes unde salutis
  Venerat, exitio prima reperta via est.

Nec placuisse nocet, quantum laudasse: juvaret
  Vel laudasse minus, vel placuisse minus.
Plector ob officium: tractarer lenius, esset
  Si minus in nobis officiosus amor.
Attamen, Idalii quæ regna potentia temnis
  Numinis, o nullum passa puella jugum,
Spicula ne demum læsæ experiare Camœnæ,
  Esse nimis vati parce proterva tuo.
Nil ubi proficiam precibus, nec laudibus ullis,
  Confugere alterius cogar ad artis opem.

In Virutianum.

Cur, malum, titulum tibi poëtæ
Usurpare lubet, Virutiane?
Non tu carmina, sed cacationum
Effutis segetem febriculosam,
Quam ternæ tibi, non novem sorores
Dictarunt, Erebi, haud Jovis propago.
Nil est cum numeris tibi, ac nitore,
Omnis te refugit cohors leporum,
Chorus te Charitum fugit, venustas
Aversatur, & elegantiarum
Candor perpetuo fluens tenore:
Unum sed tamen hoc habes poëtæ,
Nullus inficias quod ire possit:
Est vatum furor: hinc poëta certe es,
Sed cunctis furiosior poëtis.

Ad Lectorem.

Quantum carminibus nostris abscedit honoris!
  Argutis salibus gloria quanta perit!
Quod mea quos salso perstringit acumine Musa
  Involuit fictis sedula nominibus.
Quos si germano describat nomine, si fas
  Sit nec personis parcere, nec vitiis,

Mul-

Multa insulsa vocas, & multa incondita, porro
  Quæ sale, quæ culto sparsa lepore putes.
Nomina prome igitur positis ambagibus (inquis)
  Confesso veniam, lector amice, dabis:
Non tanti est placuisse tibi, ut mox vera loquuto
  Hæ laudes gravibus stent inimicitiis.

Ad Ponticum Poëtam.

Condicis cœnam: promitto, Pontice: quæris
  Fercula quæ nostræ sint mage grata gulæ?
Me non salmo capit, mihi non carissima cordi est
  Lampetra, librarum nec mihi carpa trium.
Sed neque Bajanis moror haud liventia testis
  Ostrea Burdegalæ littore missa tibi.
Nec mihi ponatur perdix servatus ab ungue
  Accipitris, canis aut raptus ab ore lepus.
Scire cupis nostrum quæ condimenta palatum
  Irritent? unum est, Pontice: nil recites.

Ad Deum Opt. max. cum recens sacris initiatus essem, precatio.

Summe opifex, elementa sacræ molimine dextræ,
  Quique poli certo signa tenore regis:
Effrænemque vago nostram qui errore juventam
  Corrigis, & recto tramite dexter agis:
Quamquam cæca tuo flexi vestigia ductu,
  Subduxi erroris memet ut ipse jugo:
Ne tamen, o correpta Pater ne fræna remitte:
  Strenuus infirmum sed latus usque tege.
Namque ferox in nos hostis crudele retentat
  Servitium: assueta nectit & arte dolos.
Utque lupus clusis septos ab ovilibus agnos
  Obsidet, arma furens undique sæva movet.
Ergo aut perpetuo mea sis tutela, vel hostis
  Hinc averte truces tempus in omne minas.

Dialogismus cum Cupidine.

Dic age, sæve puer, qui lumine captus utroque
  Spicula tam certa mittis acuta manu?
CV. Stulte, quid appellas cæcum, formosa Nealce
  Purpureis si me vultibus usque gerit?
Ipsaque sidereos oculos mihi commodat ultro,
  Ictibus ut certis pectora vestra petam?

De Cupidine.

Cur solet imparibus numeris gaudere Cupido?
  Anne quod ut cæcus, sit quoque claudus Amor?

Ad Næviam.

Ni te plus amo quam meos ocellos.
Aut carum mage si quid est ocellis,
Iratos videam tuos ocellos
Nobis, Nævia, nec quies misello
Sit mi, sed penitis flagrem medullis.
Auri me jaculis ferus Cupido,
At te culpide plumbea lacessat.

De Cupidine.

Sæpe tener blanda dixit mihi voce Cupido,
  Fac ut ames, ego dux certus amantis ero.
At mihi cor fuerat telis penetrabile nullis,
  Et mens certa vagi spernere jussa Dei.
Ille reluctantem sperans ulciscier, arcu
  Contento minitans me in fera bella vocat,
Cui tamen haud prodest plenam vacuasse pharetram:
  Asperius ferro nam mihi pectus erat.
Hinc puer exarsit mistus ira, atque pudore,
  Cumque sua abiiciens irrita tela face,

Pro-

Protinus in celerem vertit ſeſe ipſe ſagittam,
Et mea tranſacto pectore corda ſubit:
Nunc nullà miſer arte queo mea caſtra tueri,
Hoſtis enim capta victor in arce ſedet.

Ad Næviam.

Quæ tibi conſpicuis collegi ſedulus hortis
Florea ſerta novi pignora veris habes:
His te ne pigeat tenues compſiſſe capillos,
Ut nitidum vario ſpiret odore caput.
Hic conſerta vides ridenti lilia acantho,
Caltha nitet rubeis lutea miſta roſis.
Viderit has aliquis circum tua tempora, dicet
Ardorem teneris ſurripuiſſe genis.
Nec tamen, ah, nimium formæ ne crede fugaci,
Hæc te dona monent quam breve forma bonum.

Tumulus Heſychi Epicurei.

Supplicibus fuerat votis quod ſæpe precatus,
Heſychus hac, placida morte, quieſcit humo.
Cui cordi ſecura quies, dulceſque receſſus,
Lætaque tranquillo vita tenore fluens,
Et cui perpetuo nullis mens anxia curis,
Unica ſed curis cura vacare fuit.

Ad Gallum.

Deperit efflictim quod te tua Candida, noli
Hac propter nimium, Galle, placere tibi.
Parce aliquando datis ſuperaddere munera donis,
Igneus in gelidas ardor abibit aquas.
Diligit ex vero, non propter munera dantem,
Sed propter dantem munera quiſquis amat.

De Merone multibibo.

Dum Mero ferventi decumberet hemitritæo,
  Æſtibus & flagrans ureret ora ſitis,
Sic verbis ægrum medicus ſolatur amicis:
  Prima erit ardentem tollere cura ſitim,
Qua ſimul extincta morbi vis ſæva faceſſet.
  Rettulit is fracto talia verba ſono:
Tu modo de venis populantes exige flammas:
  Ut ſitis hinc abeat, ſit meus iſte labor.

Ad Nympham Vaxis.

Beryllos, Adamantas, Jaſpidas, ac Hyacinthos,
  Indorum baccas, ſardonychas, ſmaragdos,
Quolibet hæc inventa ſinu, quocumque profundo
  Eruta Vaxis habet, Nympha beata, tuus.
Scire cupis latebris tantas quibus occulat ille
  Divitias? harum pars quoque magna tua eſt.
Quas tibi dat nullo perituras tempore gemmas,
  Non gerit has Vaxis dextera, Muſa gerit.

De Lucretia C.

Quàm bene Romanæ veteris Lucretia nomen
  Sortita eſt, quam ſic dotibus una refert!
Hoc uno differt: illi poſt ultima fata
  Venit ſerus honos, hanc ſua vita probat.

De Vaxis memoria.

Scripta oculo vix noſtra ſemel properante notavit,
  Condita cum memori pectore Vaxis habet.
Multus inoffenſa recitat quæ voce, nec ullis
  Credita jam poſſent tutius eſſe libris:
Quin hæc marte ſuo poterat ſcripſiſſe videri,
  Ni quateret cultam doctius ille chelyn.

In Decianum.

Semper honorificos humeris indutus amictus
  Infers ingenti te, Deciane, gradu.
Usque, adeo, ut quisquis primum te viderit, ille
  Quantumvis pretii te putet esse virum.
Atque hoc si taceas: sed quando silentia rumpis,
  Ingenium prodit rustica lingua rude.
His igitur cultus vel moribus indue dignos,
  Cultibus his mores vel, Deciane, pares.

Tumulus coqui.

Hic dum forte cani fugienti fervidus instat,
  Altius impresso se necat ipse veru.
Illud credibile est aliquam rexisse sororum
  Eumenidum, & miseri pectus adisse coqui,
Tartarei imperio Regis, cum forte deesset
  Qui coqueret Stygio fercula nigra Jovi.

Ad Horatium Candidum Laudensem.

Ecquis, Candide, non stupescit, ecquis
Culti carminis Atticos lepores,
Ac sales sapidos, jocosque molles,
Et raros nitidissimi colores
Sermonis, tibi quæ potens Camœna
Largita est sinubus benigna plenis,
Cum sis vel titulo satis disertus?
Flacco persimilem docet te Horati
Nomen perspicuæque puritatis
Quod sint carmina Candidus vocaris:
At nomen patriæ feracis omen
Quis Laudis neget esse sempiternæ?

Ad Cinnam.

Mollia quod tenui currunt mihi carmina filo,
Et meus in gyro ſtat breviore labos,
At tua conſtrictis aſſurgit Muſa cothurnis,
Grandia vel paribus detonat arma modis,
Cedimus: atque tibi ſane ſit gloria major,
Dum tua mirentur, ſed mea, Cinna, legant.

De Virgilio.

Virgilium cœlo Phœbus demiſit, ut eſſet
Mæoniam poſſet qui ſuperare tubam,
Se vinci ut ſenſit, tunc æmulus ipſe canorum
Ante diem Stygio merſit in amne caput.

Ad Celerem.

Quæ clamoſa tibi feſſas circuntonat aures,
Læderis uxoris garrulitate tuæ.
Atque aliqua quæris linguam cohibere loquacem,
Mutaque ſi fieri qua ratione queat:
Huic medicina malo non eſt præſentior ulla,
Auris quam fuerit ſi tibi ſurda, Celer.

Tumulus Thaddæi Zucheri pictoris.

Natura artifices Zucheri mirata figuras,
Oraque diſtinctos reddere viſa ſonos,
Præproperata jubens abrumpere licia Parcas,
Mortales vetuit ſe ſuperare manus.

Alius.

Effigies animata, decus, monogramma, colores,
Omniparæ factis æmula ſigna deæ,
Et quicquid vivis confert pictura figuris
Hoc tumulo, Zucheri qui tegit oſſa, latent.

Alius

Alius.

Hic situs est pictor Zucherus, quem livida fata
Post hiemes septem, senaque lustra necant.
Heu nimium ingeniis brevis ætas, rara senectus:
Sic Atropos, quæ sunt optima, prima rapit.

Alius.

Hoc sub marmore pictor ille notus,
Tota qui periit dolente Roma,
Velox ingenio, manuque felix
Decumbit Zucherus, perempta qui dum
Vitæ corpora reddit inquietus,
Multis quam dederat reliquit ipse.

De Artemide puella Mediolanensi.

Artemis æthereas vixdum prolata sub auras
Purpureo ridens hauserat ore diem,
Numina cum partum studuerunt cuncta recentem
Certatim propriis accumulare bonis.
Principio triplices se promisero sorores
Ducturas facili stamina longa manu.
Divitias, generisque decus mox regia Juno
Pollicita est, faustas conjugiique faces.
Risit, & infantem teneris amplexa lacertis
Dixit, eris forma par mihi sola, Venus.
Gratia divinos oculis afflavit honores,
Tinctaque nectareo verba lepore dedit.
Contulit ingenii cœlestis munera Pallas:
In partem ascivit turba novena chori.
Cuncta sibi prærepta videns tunc Delia dixit,
Cum dare non possim cetera, nomen habe.

Imitatum ex Sulp. Apollinari.

Gesta ducis Phrygii flammis devoverat auctor,
Extremam prohibent dum fera fata manum.

Sed

Sed Tuccæ, Varique vetat pia cura: patrono
Cæſare Romanæ vivitis hiſtoriæ.
Quam timuit ſævæ ſibi per diſcrimina flammæ
Ilios antiquo plus ſupereſſe rogo!

Ad Ponticum.

Si ſapiam, noſtros ne te vivente libellos
Emittam in populum, Pontice, ſæpe mones:
Ne notet innumeris tua nos cenſura lituris,
Indicio & pateant plurima menda tuo.
Accipio, cupioque tibi parere monenti:
Sed jam tempus erat, Pontice, noſtra legi.

Tumulus Laurentii Toſcani Epiſc. Lodeven.

Si virtus, pietaſque mori, ac prudentia poſſent,
Debuerant, Laurens, te moriente mori.

In Calvum Jocus.

Quòd non æra reus pariter tibi ſolvit, & actor,
Nec tibi fallaci proditur arte cliens.
Mandative gregis non glubis vellera paſtor
Nomine, ſed factis, interiuſque lupus:
Nec dira cumulans ſceleratam cæde rapinam
Fucatæ nomen relligionis habes:
Nec vano generis priſci tumefactus honore
Mortales temnis cœlicolumque choros:
Denique quod decorat noſtris rariſſima ſæclis
Te probitas, recti ſimplicitaſque comes:
Non tamen uſque cares mendo: nam Calve poëta es:
Hæc labes mores inficit una tuos.
Quam potes hoc purges vitium, quantumlibet unum:
Neſcio quid tamen eſt grande poëta mali.

Ad Plusium.

Jure ſodalitii nobis, & ſanguine junctum
  Mutua te centum, Pluſie, ſæpe rogo.
Tu conſanguineum, veterem tu ſpernis amicum,
  Atque preces rigida concipis aure meas.
Inſuper & quereris nimium nos eſſe moleſtos,
  Obvius occurram quo tibi cumque loco.
Hoc ago, ut exhibeas illud quandoque mole^
  Quod nec cognato, Pluſie, nec ſocio.

Ad Gerardum Vaxim.

Mirabare modo, diſerte Vaxi,
Qua Calvus ratione ſe poëtam
Dicat, carmine nobilis nec uno:
Solvet Technion hoc, Gerarde, qui cum
Cauſſas non agat, eſt tamen patronus.

Ad Cupidinem.

Quæ tibi, Amor, fulvum produxit vena metallum,
  Quo dominæ exornas lactea colla meæ?
Quæ manus accrevit operoſis aurea fuſis
  Stamina, dividuas texuit unde comas?
Quæ tibi Acidalios aluere roſaria flores,
  Sedulus ingenuas inficis unde genas?
Quæ tibi non tactas geſſerunt arva pruinas,
  Ora quibus dubio miſta colore nitent?
Qui tibi felices miſere corallia fluctus,
  Quæ niveas gemmas lucida concha dedit,
Verba quibus, moveant ipſis quæ incendia Divis,
  Nunc cohibet, blando nunc movet apta ſono?
Unde petis lætos ſpatioſæ frontis honores,
  Quæ facies cœli cum ſine nube micat?
Quod ſidus nitidis afflavit lumen ocellis,
  Ut mihi cor flammis ureret, atque gelu?

Ad Auram.

Suavis aura, quæ aureos cincinnulos
Solare nunc ad lumen explicans, Deo
Demis nitorem, nuncque ventilans vagis
Hinc inde gyris mille nodis implicas,
Mihique mille vinculis cor alligas,
Medulla nulla jam ossibus meis inest,
Fibrisque sanguis nullus est vitalibus.
Quem non acuto sæva percurras gelu.
Cerno ut coruscas flatibus tuis comas
Cervice læva vel micare dextera:
Si vero ocellos conspicor licentius,
Qua lance vitam librat, & meam necem,
Qualis Medusæ Maurus aspectu senex,
Tum vera prorsus reddor obtutu silex.

Ad Ponticum.

Pontice subsannas nostros, ridesque libellos,
  Nil etiam nobis stultius esse putas,
Qui non desistam perituris tradere chartis
  Carmina Tellenis aridiora jocis.
At tibi quantumvis sapiens, magnusque videris,
  Martia Mæonio qui pede bella tonas:
Cujus olent seros vigilata poëmata lychnos,
  Ac ægre longo tempore crescit opus.
Sed tibi quam nullis caput est medicabile succis,
  Quam nihil in toto pectore cordis habes!
Nam mea fac nullo victura Epigrammata sæclo,
  Quæ tamen assiduus lector ubique terit,
Parva foret nostris, levis & jactura libellis,
  Proveniunt nulla qui mihi sæpe mora.
Scripta sed innumeros tua desudata per annos
  Vel tineas pascent, vel pia thura tegent.

Ad Musas.

Istos pollice non laborioso
Tritos, sed tamen haud ineleganti,
(Si verum ingenui ferunt sodales)
En vobis calamos dico, Camœnæ,
Appendoque sacra poëta lauro,
Accensis veneratus ante vestrum
Numen Castaliæ focis sorores.
Nunc nostris faciles adeste votis.
Si vos a teneris sequutus annis
Sum vestris operatus usque sacris,
Si haud indebita, nec meis honores
Majores meritis precor rependi,
Summos post cineres, rogumque mutum
Nomen mî maneat perenne chartis.

Ad Cinnam.

Obvius est quoties aliquis tibi Cinna potentum,
  Cui struat aggestas uncta culina dapes,
Optatam ut captes per mille pericula cœnam,
  Assiduus lateri jungeris usque comes
Ingeris inque aures fallax mendacia mille,
  Ut videare aliquid sic recitasse novi.
Scisque quot Ægeum complerit navibus æquor,
  Ut reparet lapsas hostis Eous opes.
Et quantas contra vires ferat Itala virtus.
  Et socium jungens robur Ibera manus.
Scis Gallus populos qua fregerit arte rebelles,
  Dum statuit firma sceptra gerenda manu.
Cuncta licet noris diversum gesta per orbem,
  Cœnandum noris dum tibi, Cinna, domi.

Tumulus Monsalei ducis Galli.

Pro patria, Rēge, & summi pro lege parentis
Occidit intrepido pectore Monsaleus.
Unica caussa necis reliquorum pulchra sepulchris
Scribatur: triplici gaudeat hic titulo.

De Felice Ursina Columna.

Humanis quicquid rebus natura creatrix
Præclarum dederat, quicquid & eximium,
Id vero Romam reliquis ex urbibus unam
Selegit, cujus conderet omne sinu.
Quicquid magna parens Romanæ contulit urbi,
Hoc tribuit, Felix, Roma beata tibi.

Ad Næviam.

Serta comas inserta tuas ut, Nævia, comant,
Hic, age, frondis honos sit tibi frontis onus.
Floribus implexis ut munera justa rependas,
Floridus amplexus fac mihi colla liget.
Cingens flore comam, tingens mihi rore labella,
Vera metes veris sic bona dona tui.

Scurræ jocus.

Turbida convulsum tempestas sævit in æquor:
Urgetur vario fessa carina Noto.
Sulphureus flammns concepit pulvis ab igne
Æthereo: duplex instat utrinque malum.
Hic fera flamma necem, ast illinc maris ira minatur:
Non potuit solitos scurra tenere jocos.
Elixus quicunque mori vult, migret in undas:
Hic maneas quisquis tostus abire cupis.

De eadem.

Mobilis auratos diffuderat aura capillos,
  Innumeris gaudens implicuiſſe modis;
Et vaga ſcintillis ardebant lumina crebris,
  Nunc nimis, heu, miſero lumina parca mihi:
Is color in vultu, qui ſpem promitteret ægro,
  Aut erat, aut certe viſus ineſſe mihi eſt:
Nil mortale ſonans accentus vocis: at ipſe
  Inceſſus veram prodidit eſſe deam:
Quid mirum, fuerant cui mollia ſemper amori
  Pectora, ſi ſubitis ignibus eſca fui?

In Apoſtatas, quos vocant.

Miris expoſita eſt patrum piorum
Nunc gens ludibriis: in hanc faceti
Vibrant ſcommata ſalsa, quos poëtas
Calvini ſchola nutrit, & Luteri.
Nec tantum ſtomachum movet mihi (acrem
Quamvis id ſtomachum movet) beatæ,
Sanctæ, ſacrificæ, piæ, eruditæ
Gentis opprobrium, nefanda quantum hæc
Impudentia, quod quibus cucullus
Olim tegmen erat, cuculliones
Irrident Monachos, aguntque diris;
Quæ ſi vota tamen cadent ſecunda,
Illud præterea precamur, uno
Cenſeri numero cuculliones
Non quot ſunt modo, ſed quot & fuerunt.

De Catone Uticenſi.

Dum Cato fortunæ rectas ſuccumbere partes,
  Jamdudumque urbis vincere fata videt,
Vita procul diſcede, potes dum libera: vixi,
  Dum vixi, patriæ; nunc mihi (ait) morior.

Tumulus adolescentis armorum, & literarum laude insignis: fratris est Prosopopœja.

O nostræ spes fluxa domus, florentibus annis
  Præcipiti Clothus frater adempte colo.
Quo decus abscessit formæ, sperataque duplex
  Gloria belligeri Martis, & arte togæ?
O utinam velut hæc mœroris pignora nostri,
  Sic scalpi possent in tumulo lacrimæ.
Testetur tamen hoc sæclis breve carmen, adempto
  Te mihi dimidium vix superesse mei.

Ad Lunam, votum pro Jola.

Dum Gallæ nocturna petit formosus Jolas
  Limina, cor cæco tostus ab igne puer:
Huic tutum, mediæ per opaca silentia noctis,
  Alma tuus splendor Luna ministret iter.
Sic Aurora, tuis quoties amplexibus hæret
  Endymion, lentis tarda vehatur equis.

Amatorum inconstantia.

Sidera sunt oculi, speculum frons, purpura malæ,
  Electrum crines, dens ebur, ora favi,
Cinnama labra, nives cervices, mala papillæ,
  Cum placita est cupido culta puella viro:
Hæc ubi displicuit, flaccescunt ubera, cervix
  Lurida fit, labris spurca mephitis olet,
Fel sunt ora, hebenum dens, stantes angue capilli,
  Plumbum mala, cinis frons, oculi tenebræ.

Ad rura, ubi erat Nævia.

Flores beatæ dulce telluris decus,
Quibus puella molle reclinat latus,
Puella cordis lene tormentum mei:

Val-

Vallis canoros illius captans ſonos,
Servas tenelli quæ pedis veſtigia:
Arbuſta, quorum dum coquit Titan ſata,
Excludit ictus ſpiſſa fervidos coma:
Liguſtra miſta ſuaveolenti amaraco:
Comata ſilva, ſol vagus quam verberans
Penetrare telis irritus tentat ſuis:
Suavis ora: rivule undis vitreis
Vultum nitentem, & aſtra tingens lucida,
Claraque eorum luce purius micans:
Ut ipſe veſtris æmulus tangor bonis!
Jam nulla vobis ſaxa, nulla erunt juga,
Ardere quæ non ignibus diſcant meis.

Ad Næviam.

Aſpectu liquefacta tuo mea lumina manant,
  Quale repercuſſæ ſole tepente nives.
Ut ſcopus a telis per inane fugacibus, ictus
  Excipiunt oculis pectora noſtra tuis.
Afflatu mea vita tuo vaneſcit in auras,
  Ut Boreæ nebulas diſſipat aura leves.
Sol, jaculum, ventus, perſtringit, tranſigit, aufert,
  Igne, acie, flabro, lumina, corque, animam.

De Philomuſo.

Poſſidet inſignem facie Philomuſus amicam,
  Cui nitido nullus corpore nævus ineſt.
Verum nulla juvat tam pulchrum gratia corpus,
  Nec Venus: exanimem, marmoreamque putes.
Vis dicam quam te ſanum Philomuſe putemus?
  Stultior hic flammis Pygmalionis amor.

De Cupidine marmoreo ad fontem poſito.

Adjectum fonti puerum qui retur Amorem,
  Temperet ut calidas frigida lympha faces,
Fallitur: ille calor non his extinguitur undis:
  Neptunum in mediis uſtulat ille vadis:

Affitus at fonti latices hinc haurit, amantum
Luminibus lacrimas sufficiant ut aquæ.

Ad Næviam.

Te jurante mihi furtivæ munera noctis,
Credideram verbis pondus inesse tuis:
Et lætæ capiens vix mentis gaudia, solem
Orabam celeri conderet axe diem.
Adfuit ut demum nox fulvo optatior auro,
Nocte tuum petimus, speque jubente larem.
Inveni rigido suffultos obiice postes:
Combibit & lacrimas janua surda meas.
Hæc est pacta fides? quid te fallacius una
Esse potest? recipis Nævia, nec recipis.

In Tymbogerontem.

Non facit ad proprias consulti formula lites:
Si numeres, vendit jura, latusque locat.
Ægrotis medicus loculos & corpora purgat,
Ast adhibet morbo pharmaca nulla suo.
Abstinet expositæ mercator mercis ab usu
Proventu cupiens uberiore frui.
Sic quoque Tymbogeron formosa conjuge numquam
Utitur, ast aliis ipse subinde locat.

De lacrimis Næviæ.

Nuper cum tenera mea puella
Cum quiddam improbius procax maneret,
Acri percita corculum dolore
Torvis intuita est diu me ocellis,
Tristes mox lacrimæ genas rigarunt.
Ejusque os roseum fuit repente,
Qualis vere novo est imago cœli,
Mollis cum cadit imber, atque eodem
Momento radiis fugat serenis

Phœbus nubila, tunc velut querelæ
Dulces Cecropiæ volucris auras
Demulcent viridi arbore insidentis,
Sic tum lacrimulis tener Cupido
Immersus tepidis madebat alas,
Claro lumine sicque gestiebat:
Accensam & face luminum sagittam
Tingens rore, rosas per, & ligustra
Qui cursu placidus levi fluebat,
Mox telo mihi corda temperato
Figebat tenues bibens medullas.

Ad Amantes.

Nullus amans posthac vereare Cupidinis arma,
  Ne fodiant pectus ignea tela tuum.
In nos exhausit totam ferus ille pharetram.
  In vulnus superest nulla sagitta novum.
Jamque illi volucres, alio ne transeat, alas
  Pectoris exussit fervida flamma mei.

De Archiepiscopo Narbonensi Simone Vigoræo.

Quicumque es veterum pietate imbutus avorum,
  Pectora cui vera relligione calent:
Cui non armarint sceleratam dogmata dextram,
  Dogmata quæ serpens evomit ore vetus:
Fer pia tura focis, & summo vota parenti,
  Gaudia quo mentis testificere piæ.
Ecce Vigoræo meriti cumulantur honores,
  Cingit honoratas infula sacra comas.
Digna refert tandem facundæ præmia linguæ,
  Qua stetit in tanta seditione fides.
Desidia fueras pastorum lapsa priorum,
  Gallia: nunc hujus sedulitate viges.

Ad Cupidinem.

Eſſe quid hoc dicam, quod eodem tempore pectus
 Conſtringis glacie, atque ignibus uris, Amor?
Ac ſimul accenſa nobis ſpe concita fervent,
 Atque eadem gelido corda pavore micant?
Anne parum id fuerat, tot ſi contraria amantum
 Pectoribus vigeant tempore quæque ſuo,
Ni facias, ubi dulcedo eſt, ſpes, atque voluptas
 Hic ſit amarities, ſit metus, atque dolor?
Reſpondit puer Arcitenens: via nulla ſalutis,
 Hæc ſi disjunctim ſentiat ullus amans.
Uſque adeo mea ſunt lethalia munera, ſi non
 Alterutrum ſeſe temperet alterutro.
Singula quæ fuerant mortem allatura, viciſſim
 Si pugnent, veſtræ cauſſa ſalutis erunt.

Ad Næviam.

O, cui non minor eſt crudeli in pectore faſtus,
 Quam ſit in exacto corpore forma decens:
Quæ mihi das æſtu glaciem, das frigore flammas,
 Speque metum dubia, ſpemque timore foves.
Cum tibi, quæ fulvo radiat fulgentior auro,
 Reddiderit canam pigra ſenecta comam,
Fluxerit in rugas ubi frontis ſplendor aniles,
 Cui nunc Aſſyrium cedere poſſit ebur,
Et quæ nunc geminos imitantur lumina ſoles
 Preſſerit informi cana favilla ſitu.
Teque aliam prorſus ſpeculo mirabere mœrens,
 Effundes mœſto talia verba ſono:
Quæ miſeram ſtimulat non tempeſtiva voluntas,
 Cur prius hanc anni non habuere rudes?
Aut hanc non repetit mentem juvenilior ætas?
 Mens mihi tunc aberat, nunc mihi vultus abeſt.

Ad

Ad Tabellam, in qua Nævia erat efficta.

Artis Apellææ felix quæ munere reddis
  Effigiem vitæ, picta tabella, meæ.
Quæ veluti veros offers in imagine vultus,
  Sic dominæ mores, ingeniumque refers.
Uris enim quoties in te mea lumina verti,
  Asperior cum sis, frigidiorque nive.
Sicque pios in me fallax defigis ocellos,
  Ut videare malis indoluisse meis.
Hinc ego supplicibus te verbis stultus adoro,
  Ipsa meas surda concipis aure preces.
Hoc uno differs, tua quod licet ora tueri,
  Quæ rigida ex oculis subtrahit illa meis.

De Barbatilla catella, cujus tumulum lepidissimo Phaleucio honestavit Jo: Auratus.

Barbatilla bonæ dulcissima Magdalenæ
  Cura, sub exigua mole catella jacet.
Cui vivæ illecebras, & fercula grata, jocosque,
  At dedit extinctæ cum tumulo lacrimas.
Neu solus Procyon summis honor additus astris
  Nominis æterni laude superbus eat:
Ad cœlum lepido catulam vult Aurea versu
  Musa vocet, superet quo sua fama rogos.
Ut veluti cunctas vincebat viva catellas,
  Mortua sic reliquas vincat honore feras.

De Crassi effigie.

Caussidicum indocti depinxit dextera Crassum
  Artificis, quo non crassior alter erat.
Nec licet effigiem reddat pictura, tabellæ
  Multa tamen pictæ consona Crassus habet.
Denique picturæ est facies non æmula Crassi,
  Picturæ similis Crassus at ipse suæ est.

Ad Germanum.

Hunc tibi Toſcanus donat Germane libellum,
Quem ſibi fatidicus David habere dedit:
Hebreo ut poſſis Muſas de fonte cadentes
Noſcere. ſinceræ relligionis opus.
Canticaque ut faleris omnique carentia fuco
Sint non fucatæ pignus amicitiæ.

In Planum.

Dum multo perfuſa mero convivia fervent,
De jure eſt ſermo ſemper ineptus ais:
Sed, Plane, tu quicquid facias, quicquidve loquaris,
Uvidus, & ſiccus ſemper ineptus eris.

De Pſeudiatro.

Pſeudiater letho lethalior hic jacet: ante
Impia mors, tollens hunc modo, facta pia eſt.

De Cadurco ad Pe. Gerardum Vaxim,

Quam bene conſuluit terræ natura Cadurcæ,
Quæ ſic innumeris dotibus una viget!
Inprimis quicunque cupit vitare calores,
Non alio poterit tutior eſſe loco.
Mœnia namque urbis circumdata montibus altis
Flammigeri ſpernunt undique tela Dei.
Sed non illa minus tectis arcentur ab altis,
Flatque per anguſtas aura benigna vias
Omnia ſed vincunt generoſi munera Bacchi,
Quæ nive cella frequens frigidiora tenet,
Cur ſed enim, pleno cui favit Copia cornu,
Defectu gelidæ terra laborat aquæ?
Illud magna parens providit, dona Lyæi
Tam bona fontanis ne jugulentur aquis.

Ad Henricum Valesium tunc Poloniæ Regem designatum.

Dat Fortuna tibi regnum, nec computat annos,
Parta sed invicta clara trophæa manu.

Ad eundem.

Prima tibi vixdum sunt limina tacta juventæ,
Æquat inextinctos gloria dives avos:
Parva loquor: quodcumque viris, quos fortibus armis
Græcia præstantes protulit, & Latium,
Contulit assiduos virtus spectata per annos,
Hoc tribuit totum prima juventa tibi.
Nec satis est: Fortuna comes virtutis honores
Accumulat, nec se vincat ut illa sinit.
Quæ tibi nunc animi pignus tulit, Henrice, regnum,
Atque dolet meritis hoc minus esse tuis.
Mox annis matura tuis ubi venerit ætas,
Destinat Eoos, Hesperiosque tibi.

De Fronte, oculis, & labris Cæciliæ Medices.

Frons tua non frons est, speculum sed, cujus amantum
Audaces oculos lumine cæcat Amor.
Atque oculi non sunt oculi, sed sidera quorum
Pectora flammatis ignibus urit amor.
Labraque non labra, at sunt dulcia cinnama, succis
Quorum nectareis basia condit Amor.
Sic speculum, astra, & cinnama. lumina, corda, palatum
Absumunt radiis, igne, liquore suo.

Ex Italico Bembi.

Aërias querulis mulcet concentibus auras,
Nascentemque diem multa salutat avis.
Suspirat blando fugientem murmure Chlorin
Arboreas Zephyrus concutiente comas.

Alma,

Alma Venus placido perfundit lumine terras,
Et genitale fretum, sidereamque domum.
Canitiem pectens antiqui conjugis Eos
Suscitat e molli languida membra toro.
Excitor ut solem, cum sole oriente, salutem,
Victa magis radius lumina cujus habet:
Illum namque, polo cui cedunt sidera toto,
Mox hujus video cedere luminibus.

Votum Paci.

Hos tibi Palladia decerptos arbore ramos,
Quos viridis grato pondere bacca premit,
Atque has flaventes, Cerealia munera, aristas
Dedicat effusas Gallia scissa comas.
Tu face discordes coëant in fœdera gentes,
Quas nunc insanus traxit in arma furor.
Te cupiunt, Pax alma, genus mortale, Deique,
Mars etiam tanto sanguine fessus amat.

Ex Etrusco Franc. Mar. Molsæ.

Collibus amissos jam ver reparabat honores,
Ornabatque novo gramine molle solum:
Atque coronato spirabat vertice odores,
Quos tener a terra divite mittit Arabs:
Cum nascente die violas in serta Lycoris,
Purpureisque legens lilia juncta rosis,
Hæc, ait, ardoris fuerint tibi præmia fidi,
Hisque tuas jamiam cingimus ecce comas,
Hæc ubi nectareis effudit dicta labellis,
Impediit nostrum flore decente caput.
Quæque manus crines, eadem mihi corda revinxit,
Nulla precor solvat quæ mihi vincla dies.
Illa igitur dilecta meis plus semper ocellis,
Hærebit tepido pectore sola mihi.

Idem

Idem alio interprete.

Ver tepidum apricos veftibat gramine colles,
  Lætaque pingebat prata colore novo:
Spirabatque comis bene olentibus undique odores,
  Quos dat Arabs fuavi terra benigna finu,
Cum redeunte die carpens mihi fedula acanthos,
  Purpureafque rofas ungue, Lycoris ait.
Hos mea dextra legit flores tibi præmia amoris,
  Jamque iisdem crines impedit ecce tuos.
Hæc ubi vita mea eft rofeo dulce ore loquuta,
  Tempora mî circum florida ferta dedit.
Sicque meos placido fenfus devinxit amore,
  Ut cupiam nullam me foluiffe diem.
Quod fupereft igitur vitæ, mihi fola fedebit
  Mente immota, oculis carior ufque meis.

Idem.

Colles fupinos undique, & æquora
Ver floridum ornabat novis coloribus:
Comafque cinctum fuave olenti amaraco
Spirabat optimos odores vertice.
Cum adhuc recenti rore fparfos flofculos
Suo Lycoris ungue carpens fedula,
Mihi inquit: Hos tui amoris præmia
Lego, & tuos jamjam ipfa crines implico.
Ubi hæc loquuta dulce, circum tempora
Dedit corollas: ficque grato vinculo
Mentem revinxit, ut mihi nil gratius.
Quare meo numquam ipfa de corde effluet,
Et folam amabo, & fola curæ erit mihi,
Solamque fufpirabo amore perditus.

Ad Naviam.

Afpectu quoties in me defixa benigno
  Ora tenes oculis infidiofa meis,

Accedo ut narrem qualis mihi flamma medullas
 Absumat tenues, quotque quibusque modis.
Protinus, heu, misero turbatos vertis ocellos,
 Spes timor unde mihi, vitaque, morsque venit.
Hinc perculsa micant trepido mihi corda pavore,
 Muta silet gelido lingua retenta metu.
Qui calet, huic animo desunt sua verba: fateri
 Qui potuit flammas, uritur igne levi.

In Atimum Parodia ex Catullo.

Atimus ille, quem videtis, hospitum
Ait fuisse proxenos sacerrimus:
Neque ullius latronis improbas manus
Nequisse præterire, sive per diem
Opus sit harpagare, sive noctibus.
Et hoc negat tui accolas Avenio
Negare pontis, & fluenta Rhodani,
Lotumque flumen, horridos Lemovicas,
Trucem utriusque Gallici & sinum freti:
Ubi iste post disertus, antea fuit
Scholæ magister: atque candidas super
Nates calente sibilum edidit flagro.
Vadose Sequana, & frequens Lutetia,
Tibi hæc fuisse, & esse cognitissima
Refert Atimus: ultima ex origine
Tua inquit ampla permeasse pulpita,
Tuisque pectus imbuisse dogmatis:
Et inde mentis impotentia scholæ
Dedisse jura, læva sive dextera
Rogaret æra, sive utramque nummulis
Crumena dives incidisset in manum.
Neque ulla vota Plagiariis Deis
Sibi esse facta, venit ut Lutetia
Novissima hunc ad usque turbidum Lotum.
Sed hæc prius fuere: nunc libidine
Calet furente: seque dedicat tibi,
Amica fœtida, atque amica fœtidi.

Di

De Hermogene pessimo poeta.

Quæritis, Hermogenes qua ſit ratione poëta,
Cui de virginibus non favet ulla novem?
Cui ſterile ingenium, cui turbida vena, leporum
Quem fugit & Charitum laudis amica cohors:
Cui nec candor adeſt, refugit quem pura venuſtas,
Deſtituunt numeri, deſtituuntque pedes,
Et quicquid ſæclis commendat culta futuris
Carmina Parcarum non ſubitura colos.
Quis tamen hic, vacua nullus cui nummus in arca,
Quin dici poſſit jure poëta, neget?

Genethliacon Pauli Toſcani infantis, ad Laurentium Toſcanum ejus patrem.

Laure, decus lauri, Toſcanæ laurea gentis,
Aurea Laurentum ſtemmate progenies:
Cujus inextinctæ longo virtutis ab ævo
Gloria ab invidiæ fulmine tuta viret.
Te genitali alvo generoſum ſemen Janthis
Concipiens, patris nomine caſta beat.
Nunc tibi, Paule puer, ducentes penſa ſorores
Stamina Phryxæo vellere longa neant.
Ut facie matrem, referas ſic mente parentem:
Quin faciem, & mores fingat uterque parens.
Vir colat ingenium, formam optet femina: natum
Sic decet e lauro, ſic decet e viola.

In Planum.

Nomen honoratum prætendis tectus ab omni
Infamis macula criminis, atque doli.
Corpore te jactas, ignave, *καλόντε μέγαντε*:
At tibi ſub vaſto mus elephante latet.
Tene putas ſummis digitis Cicerona tenere,
Qui mera rura crepas, barbariemque meram?

Consulti titulum jactas: prudentia juris,
Stulte, nec in somnis est tibi visa semel.
Non sapiens, nec homo es, nec doctus: sed simulacrum
Falsum hominis, docti, vel sapientis habes.

Genethliacon Lucioli Toscani.

Lucis Luciolus recens in alma
Venit lumina, lucidumque solis
Jubar purpureo aspicit renidens
Ore, quo patriæ decusque frontis,
Et matris facies nitet venusta.
Nunc partum aureolum, bonæ Camœnæ,
Vos vestro ambrosio sinu fovete:
Et Parnasside roscidum labellum
Irrorate lacu: tenella membra
Grato spargite Gratiæ liquore,
Et vestris caput impedite sertis,
Putris quæ caries, situsque priscus
Frustra morsibus irritis lacessunt.
Paulus cernitis ut tener sereno
Spectat lumine, noscitatque fratrem?
Blanditurque suisque majus annis
Effert ingenium? Editi beato
Nati sidere, patrui voluptas
Magni, curaque dulcis, inclitæque
Spes haud fluxa domus, benigna vobis
Fila lanificæ neant sorores,
Annos ut simul, arduamque avorum
Virtutem superetis, atque honores.

In discessum Jo: Poteri, & Gerardi Vaxis.

Musæ, quæ comites meo Potero
Itis, & comites meo Gerardo,
Solitudinis, ac mei doloris
Ecquid vos piget, ægritudinisque?
Dum sodalitio, ah miser, miserque,

Tam

Tam dulci viduatus acri in horas
Cura differor, & gravi dolore
Æger discrucior fere perosus
Vitam. Sed tamen o bonæ Camœnæ
Faustis gressibus ite, & auspicatis,
Et patrocinio pio, ac fideli
Per tam difficile, atque senticosum
Iter candidulos meos sodales
Tutos sistite: sævientiumque
Arcete insidias procul latronum,
Duris ingenuum latus tuentes
A mucronibus: ac meis favete
Votis, quæ tacito anxius labello
Suspendi, capiti utriusque caro
Formidans: male: divitis Tolosæ
Cum muros peterent acuta belli
Per discrimina, civicosque motus.
At vos interea bonum Poterum,
Et tractare fides catum Gerardum
Toscani memores magis magisque
In dies facite: improbo dolori
Ut solatiolum piis tabellis
Præstent: ac lepida adlocutione
Abstergant lacrimas meis ocellis.

De Henrico Valesio Gallorum Regis tunc fratre, & Jo: Austriaco fratre Regis Hispaniarum.

Sunt gemini juvenes nostri laus unica sæcli,
  Qui pariter claro Martis honore vigent.
Hic decus eximium Gallis, decus alter Iberis,
  Austriacæ columen, Valesiæque domus.
Regibus ambo sati, fratres sunt Regibus ambo,
  Aptior hic terris vincere, at ille mari.
Henricus populos domuit virtute rebelles,
  Dum stabilit fratri regia sceptra suo.
Sed Janum extremi vires Orientis, & Indos
  Adria mergentem vidit, & obstupuit.

Qua-

Qualia facta dabunt, aderit cum fortior ætas,
Cœperunt quando talibus auspiciis?

De Viventio Rubione Medico, ac Poëta.

Quod facis æternis mansura poëmata sæclis,
Quodque affecta tua membra levantur ope.
Hoc commune tibi est ipsi, Viventie, Phœbo,
Cujus sic gemina pollet in arte decus.
Auratam tractare chelyn, tractare potentes
Herbas, hoc Phœbi munere utrumque tuum est.
Utque salutiferis vitam producere succis,
Sic vitam doctis scis dare carminibus.

De Oratore Argivo.

Venerat orator Lacedæmona missus ab Argis,
Cui fuerat fuco candida tincta coma.
Dumque hic ad patres ingenti personat ore,
Intonat & medio fortia verba foro:
Hujus ut advertit capitis mendacia cani
Archidamus patrii gloria rara soli,
An (inquit) cives, ipso qui est vertice mendax,
Illius verum promere lingua potest?

In Planum.

Quod virosa Planus liventi scommata lingua
Vibrat, & in cunctos sæva venena vomit,
Omneque sacrilego nomen temerarius ore
Vellicat, & famæ publicus hostis adest,
Ne scelus esse putes: nam qui male ab omnibus audit,
Cur bene de quoquam cogitet ille loqui?

De Catone Uticensi.

Cum sua strinxisset subiturum viscera ferrum,
Utere, ait, forti vulnere dextra, Cato:
Quid

Quid me ultra vixisse juvet, si vita Catoni
  Libera præcisa est, serva decora parum?

In Virianum Pseudopoetam.

Carmina cum recites Musis, nec Apolline digna,
  Digna sed æquoreo, Lemnicolave Deo,
Quæ tibi Tartareæ dictant, Viriane, sorores,
  Ex quo Lethæo proluis ora lacu:
Excusare putas, quod nata ex tempore jures,
  Visque latere brevi crimina tecta mora.
Ut sit vera, tamen caussa est, quam nectis, inanis,
  Constaret gratis cum tacuisse tibi.

De Poetis.

Quisquis desidiam, jocumve ducit,
Inertisque opus otii Poësin.
Fallit hunc ratio: nec ille vivos
Ungues rodere scit, suam retexens
Telam, Penelopes modo, inchoatam,
Nec damnare semel probata, rursum
Prorsum vertere centies lituras.
Hæc ducas nihili, præut domanda
Quæ sunt monstra, novum simul prodivit
Rasum pumicibus cavis poëma:
Qua tunc, qua miser æstuatione
Vates afficitur notam severæ
Censuræ subiens! hiulca damnat
Hic, ast ille locos minus patentes,
Quos non percipit, improbat malignus.
Hunc non asperitas juvat, sed alter
Carpit quæ placido fluunt tenore:
Illi verba minus placent, nec istum
Delectant numeri: ergo judicantum
Quot dicax variis cohors palatis
Dissentit, totidem misellus auctor

Mactatur crucibus: quibus licebit
Addas pauperiem, comes quæ adhæret
Numquam dissociabilis Camœnis,
Lascivi & petulantiam popelli
Jocis excipientium dicata
Musis pectora: quæ molesta quanquam
Sunt incommoda, nil tamen poëtæ
Ipso nomine pejus est poëtæ.

De Celere Alchumista.

Versutus fatuo Celer Fabullo
Dum suadet sceleratus Alchumista
Parvo, perfacilique posse sumptu
Plumbeas patinas, probum, ac probatum
Argentum fieri, aureis trecentis
Emunxit stolidum: & fugam capessens
Plumbeas patinas quidem reliquit,
Ast ipsum mage plumbeum Fabullum.

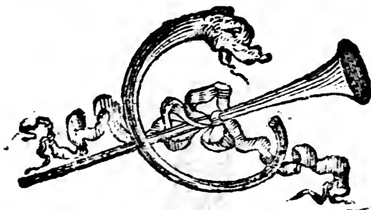
Ad Beatum.

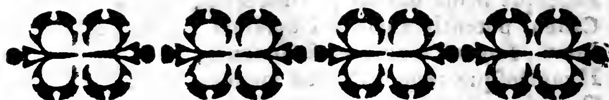
Cum summis opibus cari pia vota parentis
Nil aliud poscant, docte Beate, tui,
Quam te, Tectosagum ut reddentem jura senatu
Mirentur proceres, purpureique patres,
Nocturnis pallere libris, pallere diurnis,
Et studium chartis invigilare tuum,
Quid mirum chartis si te lusisse jocosis,
Tædia cum peperit seria charta, juvet?

Vale dicimus studiis poeticis.

Procul Camœnæ, abite putidæ procul:
Valete summa Phocidos cacumina:
Valete opaca fontium cubilia:
Valeto cultus hortulus Dioneus:
Jambe præpes, & levis Phaleucie,
Joci lepore tincti, & Attico sale,

Pedesque Musa flexilis per undecim,
Canens potentis aureum Cupidinis
Brevi, sonove longiore, flammeum,
Hyantiosque temperatus ad modos,
Gravisque garrulæ vale sonus lyræ:
Valete culta cuncta Delii metra.
Quibus sed arte conterenda musica
Amica dantur affluenter otia,
Ad hos abite, vos eis relinquimus:
Et ad beata vela pandimus freta:
Dei videre sacra pectus orgia,
Patrumque nosse docta dicta postulat,
Patrum, reclusa corda sunt quibus fide,
Sacrique luce sunt rigata flaminis.
At o profana cura mollis otii
Procul Camœnæ abite putidæ procul.

GASPARIS TRISSINI
VICENTINI.

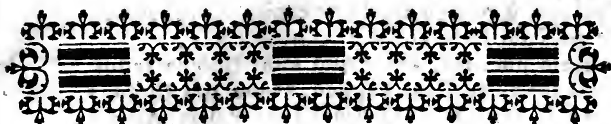

Ad Aloysium Trissinum.

ALoysium pingo: Phœnicem hospes lege
Ingeniorum, amicum Musis, & Palladi.
Unum; Ephebus omnes complexus artes prope.
Pæonia pariter clarus, & Meonia:
Invidit terris parca sed tantum decus,
Nam jubet hunc quinto lustro canere inter Deos.

M. AN-

M. ANTONII TRITONII.

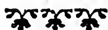
De Victoriâ contra Turcas.

DIlectæ miſeranda Cypri dum funera cernit
Alma Venus, roſeum os lacrimis ſuffuſa decoris,
Ingemit, & liquidum ſingultibus æthera complet.
Sed pater omnipotens celſi Regnator Olympi
Parce malis Erycina, inquit, formoſa, querelis:
Me quoque quos fœtu profudit terra nefando,
Ter ſunt conati æterna depellere ſede,
Arida ter diræ detruſi in viſcera matris.
Pulchrum, nata, tuum vaſtet gens barbara Regnum,
Et mea Cretæam cunabula terreat Idam,
Illyricos penetret ſcopulos, abducat opimam
Bellatrix prædam, & magnum tremefecerit æquor.
Vidiſtin' noſtri ſublimi nube miniſtram
Fulminis in ſaturas infeliceſque volucres
Deſcendentem Aquilam? talis de litore Ibero
Auſtriacus juvenis, tuus, ingens Carole, ſanguis,
Virtutem ob ſummam Cœlo decus addite noſtro,
Fertur in adverſam claſſem majora paternis
Viribus atque animis meditans, huic aurea ridenc
Sidera, dat curſus Zephyri levis aura ſecundos,
Et placidi hiberno ſubſidunt tempore fluctus.
Monſtra cadent inimica mihi: pars brachia vinclis
Aſſueſcet, piceo pars cæſa vorabitur igne,
Sanguine permixtas proprio pars hauriet undas:

Cyclades è pelago attollent capita admirantes.
At puerum latis victoria conteget alis,
Felicem puerum, Duce quo mihi Gnossia tellus
Tuta satis: tu Diva Paphon, atque alta Cythera,
Juno Samon, Phœbus Pindi juga Pallas, Athenas
Læta colet: posito flavescent secula ferro.
Sic ait, & nutu Stellantem concutit Orbem.

SEBASTIANI TROMBETÆ

CYTHERNENSIS.

Ad Scyrum Durantinum.

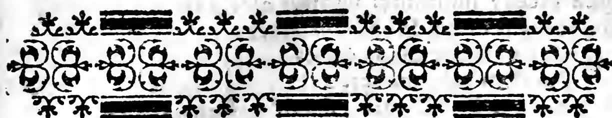
MUnera, felle carens, tibi dono carentia felle:
Accipies igitur munera felle carens.

Hippolytæ Balionæ. Tumulus.

Ingenio Pallas, formâ Venus aurea, Juno
Imperio; æternæ me coluere Deæ.
Motus ob id, niveo Ganymedi dempsit honores,
Me rapiens rerum summus ad astra pater:
Cui libata damus roseis carchesia labris;
Propter id æthereo jubila dante choro.
Femineum lætare genus, lætare virile:
Nam tibi fulmineum conciliabo Jovem.

Petri Ricobaldi tumulus.

Relligionis honos sincerus, & inclyta Virtus
Marmore sub Pario stat, Ricobaldus ubi.
Fortunate lapis: tumulo præstantior omni:
Claudis, Volterræ quicquid honoris erat.

JULII ASCANII TUCCII

CREMENSIS.

Duellum Scacchorum.

TEcum militibus geſtio buxeis.
Jam conferre manum, Prætor amabilis,
Quamquam Regibus Indicis
Contendas melius, ſeu
Tu ducas pedites, ſive equites trahas:
Sint omnes nivei, ſintque licet nigri,
Proſternam tabulis tamen
Inſtructas acies, vel
Confundam cuneos, agminaque omnia.
Quis tandem validis curribus obviam
Accedet ſine ſanguine,
Quin ſaltem capiatur?
Rex lætus veniet prælia in ardua,
Et tuto intrepidam tramite conjugem
Ducet non metuens minas,
Ipſos forte nec ictus.
Sic freti domini milite non pigro
Armorum ſubeunt magna pericula:
Imbelleſque cadunt viri,
Et dant fortibus arma.
Si Regina ſuis ſepta cohortibus
In denſas acies ipſa ſuperbiens
Hoſtes per medios viam
Prorumpens faciet, tum

Quid dices? minimum ſignifer albicans
Converſis pedibus ſubſidium feret:
  Cernes namque meos duces
    Punctim tela movere:
Non tantam in Phrygios Æacides ferus
Patravit rutilans arma micantia
  Cladem, quando neci dedit
    Diſtricto Hectora ferro,
Quantam per niveas gens mea copias
Ingenti ſtrepitu conficiet nigra,
  Dum matrona potens ſuo
    Irrumpet peditatu.
Ergo, quando mihi congredier voles
Jam cautus pedites expedies tuos.
  Impelles celeres Equos,
    Turritas quoque moles.
Bis fuſci pedites quattuor impetu
Binis ſigniferis, atque Elephantibus
  Binis, indomitis Equis,
    Nec non cum duce fuſco,
Invadent alacres caſtra tua, & viros,
Telluremque tegent militibus tuis:
  Et Regina decus feret
    Nobis ſæpe triumphans.
Tum, Cernite, tuus Rex ſtupidus fugâ
Conversâ veniam forte meo Duci
  Deflexis genibus petet,
    Se victum quoque dicet.
Quid? rides ne? putas hæc fore ſomnia?
Plus centum proceres, crede mihi, graves
  Nobis exuvias ſuas
    Victi deſeruere.
Hiſpanus veniat miles, & Æthiops
Ipſi terribiles vel cuneos ferent
  Immitis Darii, ab Jove
    Artem qui didicerunt.
Vis promptum manibus forte Vicarium?
Aut tecum validum ducere judicem?

Quid

Quid tum? noſtra manus premet
Certe albentia caſtra.
Nam foſſi pedites vulneribus fugam
Quærent, ſi poterunt: Juſſus eques meus
Hos mucrone petet, vel hos
Haſtâ: denique cedet.
Haud credas, oculis ni videas tuis,
Cunctis quam valeat gens mea præliis,
Dum palmam referunt domum,
Nec non multa trophæa.
Nam campi in medio ſæpe capit ducem
Album noſter Eques: ponit & exitum
Magnis litibus hoſtium
Tendens ad nova bella.
Thraſo ne videar, qui ſibi gloriam
Adſcribit nimiam, jam veniant cito
Ad certamen atrox tui:
Nam res verba ſequetur:

JO: ANTONII TURCI.

De Hieronyma Columna.

FUlgida nunc terris, & tam ſpecioſa moratur
Quæ facies, præſtans ſideribus nitidis!
Ipſe procul dubio divino ſemine natam
Credam: mortalis mos, neque forma patet:
Corpore formoſo incedit, vultuque venuſto,
Junonis dici poſſit ut illa ſoror.
Quum contemplatur Cœlos cauſaſque latentes,
Ejus virtutes miror, & ingenium.
Amplius haud poteris primas Tritonia partes:
Jure ſibi primum vindicat iſta locum.

LECTORI.

Carmina nonnullorum Poëtarum in octava, & nona hujus Operis parte, nescio quo fato, prætermissa, hic addenda mandavimus. Lectorem admonendum esse putavimus de hac re, ne inversione servati hucusque ordinis permotus, nostrum opus, minus apud illum commendationis haberet.

DIOMEDIS SALÆ

BRIXIANI.

De Torquato cui Spinula Epitaph. inſcripſit.

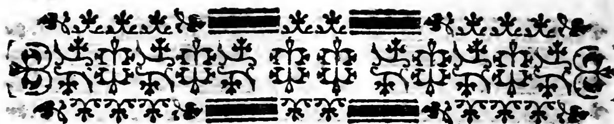
TOrquati jacet hic corpus, nomenque ſepultum,
Horum unum extinxit Spinula, mors aliud.
Tune igitur credis laqueos fore vincula Amoris
Ornite, quos citharæ nectit Hyella tuæ?
Falleris, illa tibi prædicunt improbe lethum,
Tale tuum nexo gutture funus erit.

Ad Hippolytum Corſinum.

Ver quot habet flores, piſces mare, ſidera cœlum,
Tot ſimul atque aliis dotibus ipſe nites.
Sed quia non dextro meditatur Apolline carmen
Spinula, virtutes non capit ille tuas,
Ut tamen ingenui des munera Mæcenatis,
Illc tibi tumulum condidit ante diem.
Ille tibi tumulum vivo? procul omen abeſto,
Nunc Corſine tibi Spinula ait, morere.

MAJORANI SALENTINI.

De Beſſarione Nicæno Cardinali.

VIvens adhuc feci hoc ſepulchrum Corpori
Beſſario, ad Deum remittens ſpiritum.
Me docta genuit Græcia, at honores dedit
Urbs Roma, quæ mihi perpetuo eſt patria.

EUSEBII SARRINI

FLORENTINI.

Conſtantinus Luſtratus.

BAlnea Porſennæ, ſtudio quæſita ſalutis,
Aut ea, quæ cohibet Bajarum littus amœnum,
Non ego depromo, luſtralem proſequor undam,
Qua Conſtantinus, quem Flavia dives avorum
Progenies duxit, mentem renovavit, & artus.
Muſa virum noſti belloque, togaque potentem,
Imperio dignum, cujus pietate trophæo
Se Crucis inclinant Aquilæ, faſceſque Quirini.
Poſtquam Romanus victor conterruit orbem,
Laurigeroſque tulit, populo ſpectante, triumphos,
Et

Et regum gazas, & opes convexit in Urbem,
Quas habet Ægyptus, quas regna Asiatica mittunt,
Christiadum sobolem spernentem Numina gentis
(Ingens namque Deum auspiciis felicibus auctum
Credidit imperium) necibus disperdere tentat.
Hinc furor exacuit gladios, aciesque furentes
Evocat à Stygiis, sociosque Acherontis obarmat;
Quos ciet in miseros, qualis stimulatur acutis
Missilibus ferus ad Circi spectacula taurus.
Haud mors una satis. Nova per tormenta necare
Nititur impietas: Insontes nomine solo,
Quo crucis invictæ intrepidè vexilla sequuntur,
Æstimat esse reos. Anni videre trecenti
Jugiter innocuo rorantem sanguine terram.
Quando sibi pacem diro spondere sub hoste
Quivissent? Quando ærumnis imponere finem,
Ni Constantinus, quem primum habuere Britannum,
Compositis rebus vindex aliquando fuisset?
  Prole tua felix Helene, lectissima conjux
Belligeri Chlori, cui natum fœta dedisti,
Qui regeret Latii molem, Divisque subactis,
Christicolis daret æterno cum fœdere pacem.
Hic teneris infans, te matre, exugit ab annis
Candidulos mores. Vitiis non laxat habenas,
Blanda voluptatum Siren convellere castum
Pectus nequicquam tentat: Munitus abundè
Egregiis monitis prudens inclinat ephebus
In Christi legem, nomen quandoque daturus.
Græcis excolitur studiis, pariterque Latinis;
Eloquio præstat; non verba, sed aurea tela
Dulcior Hyblæo jaculatur nectare lingua.
Par studiis virtute pari gerit ardua bella:
Militiam sequitur pubes orientis in oris.
Missus in indomitas gentes, populosque rebelles
Perdomuit ferro. Melius te nemo, Galeri,
Novit, quem juvenis virtus, generosaque dextra
Flexit ad invidiam. Tentasti hunc perdere fraude,
Qui tua bella tegit, veluti sol aureus astra

Luce sua fugat. Illius tu Sarmata durum
Per tua transfixum sensisti viscera ferrum;
Atque tuum regem. juvenis virtute fugatis
Barbaricis turmis, vidisti more ferarum
Ire catenatum ad victoris Cæsaris ora.
Hic addo geminos reges, qui florida regna
Gallorum necibus passim, crebrisque rapinis
Vexabant. illos contra processit, & ambos
Vicit, eosque feris in circi objecit arena.
Compellare libet te Maximiane superbe,
Dum vis Herculeus dici, Alcideque videri
Te leporem præstas. Hujus superatus ab armis
Massiliam trepidans fugis, obsidioneque pressus
Desperans trabe te laqueo suspendis ab alta.
Nequicquam innumeros pedites, equitesque paravit
Adversus Ducis invicti Maxentius arma,
Hic mage luxuria, diraque tyrannide notus,
Qualis sanguineus lupus insidiatur ovili,
Divitias, & opes hiat, humanumque cruorem.
Clade Senatores, atque ex omni ordine cives
Sternit, ut ipsorum spoliis ditetur, & auro;
Acrius insontes cruciat, Christumque perosus
Ejus oves mactat. Quid Constantine moraris?
Aspicis Ausoniam quo sit sub cardine rerum?
Indignis oppressa modis gemit inclita Roma.
Scissa veste, comis laceris, lacrimosaque vultu
Poscit opem supplex, Gallis, occurre, relictis,
In te Dardanii spem concepere Penates.
Ne renue, armatas acies promittit Olympus,
Pugnabunt Superi, pugnabit lucidus æther.
Aspice purpureum cœlum, Crucem in aëra cernes
Ex radiis lucis pictam, tituloque notatam
Hoc: Vince, Hoc uno signo certamen inibis.
Nec mora: Dux acies navus componit, & alpes
Transilit incanas nivibus, glacieque rigentes,
Et celer Hesperiam venit, adversasque phalanges
Gressibus obstantes frangit, penetratque Latina
Littora, qua Tibris limosis volvitur undis.

Tu mihi teſtis eris pugnæ Tiberine cruentæ;
Tu, Conſtantino gladium vibrante, tyrannum,
Adverſaſque acies, rupto molimine pontis,
Cæſas vidiſti rubro ſub gurgite mergi.
Ultoremque tuum ſublimem inferre triumphum.
Numinis auxilio plauſit victoria regi:
Gratus at ille Deo ſeductæ Dæmonis arte
Abrogat errores gentis, totumque per orbem
Jus amplexandi legem, documentaque Chriſti
Omnibus impertit poſita formidine pœnæ.
Tum bona Criſticolis avidis ablata rapinis
Reſtitui juſſa, ac ipſis loca publica reddi.
Unde Crucem Cæſar, ſævum qua vicerat hoſtem,
In Labarum vertit, gemmiſque, auroque micante
Eximie ornatam longa defigit in haſta,
Cujus velamen criſpans de vertice pendet.
Hoc fretus ſigno pugnas feliciter explet,
Et jubet hoc unum, haud Aquilas præcedere caſtra.
Ut quoque tergeminos ea crux perferret honores,
Ipſe ſibi ſtatuam media Dux victor in Urbe
Erigit hoc ſignum dextra ſublime tenentem,
Et gerit in galea ſculptum, dum pugnat in hoſtem.
Rumpitur invidia Serpens viroſus Averni,
Atque dolos verſat, divinus ut obruat Heros,
Quem ciet incautum ad crudelia funera. Natum
In primis Criſpum nulli probitate ſecundum
Et lacrimis Helenæ dignum. Licinumque nepotem
Occidi jubet: Hic Fauſta inſidiante necatur.
Utroſque Auguſtus reputarat faſcibus aptos
Imperii; Cæſar fuerat jam lectus uterque.
Perdit & uxorem Fauſtam in ferventibus undis;
Hac nece digna fuit, quam cæca libido peruſſit.
Privignum Criſpum, cujus languebat amore
Detulit ad regem falso velut altera Phædra,
Ac ſi tentaſſet lectum violare paternum.
Hæc male fœdarunt horrenda piacula nomen
Principis egregii jam multa ætate gravati;
Non ſecus, ac lolium infelix, & inutilis herba

Sponte probas inter fegetes, ac inter ariftas
Frugiferas oritur, vitiorum prava repentè,
Inter virtutum decora, ac victricia figna,
Semina rupère. Hæ maculæ, ut nec menftrua luna
Plena fuis caret, obfcurant illuftria facta.
Tot cædes infandæ qua ratione pientur
Rex a Flaminibus quærit; Num fluminis unda,
Igneve, feu lauri fuffitu, aut fulphure tetro
Purgentur fcelera. At fruftra luftratio gentis,
Præter quam ftatuit Chriftus Jordanis in amne.
Interea iratus ftellata vibrat ab arce
Sæva flagella Deus, fi fors Dux ille rediret
Ad mentem. Scabies ex atro bilis oborta
Humore invadit corpus; cutis undique crufta
Deformi induitur, carnem prurigo laceffit.
Hanc fpeciem morbi lepram dixere Latini.
Quid faciet Cæfar? Regni tutela putatur
Majeftas oris, fceptro, ac diademate digna,
Ac magis in regem populi conjungit amorem.
Ex aula prodire rubet, premiturque dolore,
Dum videt in fpeculo vultum, nolletque videri.
Curæ exire jubent, fpecies turpata latere,
Quæruntur medici, fi quam conferre falutem
Augufto valeant, ac primam inducere formam.
Docti in harufpicio fuaferunt trifte lavacrum.
(Horrefco referens) puerorum ex fanguine. Jamque
Exiguæ fortis pueri in regione, locifque
Finitimis Latii quæruntur. Matribus aurum,
Donaque lictores Augufti nomine fpondent.
At matres palmis deturpant ora, folutis
Crinibus, atque finum lacrimis manantibus implent,
Cæfaris ante fores veniunt, ululatibus auras
Æthereas feriunt. Argenti, aurique metallo
Non trahimur, clamant, Soboles conceffa Deorum
Munere divitiæ noftre funt. Senfus inhorret
Imbelles pretio jugulandos prodere natos.
Quæ fera, quæ tygris, quænam violenta leæna
Non catulos alat, & vitam tueatur ab hofte?
No-

Nosque neci dabimus caram sine crimine prolem?
Quid lactasse juvat, rigidos ut inebriet enses
Innocuus sanguis? Pœnæ renoventur ut alvi?
Felices steriles, matres utcunque beatæ,
Mors quibus in cunis natos sine vulnere ademit.
Si pereant, quis erit tremula adveniente senecta
Præsidium nostrum, quis nos relevabit egentes?
Aut alimenta dabit? Cum mors pulsaverit ædem,
Quis nobis oculos claudet? quis munus obibit
Funeris, & cineres lacrimarum condet in urna?
Si pueri, ac matris naturam sanguis eamdem
Obtinet, ex nostro faciat sibi sanguine Cæsar
Balnea: Dum pueri vivant, nos usque libenter
Offerimus nostram Augusto pro Cæsare vitam.
Hic gemitus matrum illius pervenit ad aures,
Quem necis infantum miseret, miseretque parent.
Queis dedit & nummos, lacrimas solatus obortas
Sic igitur Princeps motus pietate refellit
Consilium dirum, ac mœrens hæc jactat in aula:
Fretus haruspiciis sternam tot cædibus agnos?
Multorum vitam primo sub limine vitæ
Auferri patiar, scabie mundetur ut unus?
Satque manus (fateor) carorum sanguine lavi.
Tingere me rursum puerorum velle cruore?
Si faciam, potero certam sperare salutem?
Undantes matrum lacrimæ, tum stridor ad astra,
Et cruor infantum clamabunt Numinis iram.
Una salus mihi vel facili medicamine detur,
Aut vadam Manes lepra consumptus ad imos.
Has inter querulas voces nox appetit atra,
Quæ mulcet curas, mulcentque silentia somnos:
Ecce senes bini medio sub tempore noctis
Cana fronte, sua quoque majestate verendi
Apparent Regi in somnis splendore micantes,
Quem placido aspiciunt vultu, ac talia fantur.
Quis tam barbaricam tibi Constantine medelam
Consuluit? Quis eam dirus persuasit haruspex?
Quæ te lepra senem cruciat, carnemque lacessit

Indicium morbi præfert ſub corde latentis:
Utraque non medica dextra, non ſanguine puro
Tollitur infantum, eluitur Baptiſmate Chriſti,
Accipe conſilium: Sylveſter in urbe Sacerdos
Chriſticolis præeſt, qui montis Soractis in antro
Nunc latet, ut ſævos hoſtes, gentiſque furorem
Effugiat, donec fœcunda Eccleſia prolis
Concipiat pacem Excetræ cervice reciſa.
Hunc exquire virum, & quicquid tibi juſſerit, exple.
Hæc ubi dixerunt, caput occuluere coruſcam
In nubem, ac gratum thalamus ſpiravit odorem,
Qualem dives Arabs auſtris perflantibus haurit,
His alacer monitis latebras exquirere Cæſar,
Veſtigare ſpecum montis, luſtrare receſſus,
Si fors inveniat, quem non temeraria noctis
Somnia, ſed nitidi produnt Oracula cœli.
Invenit ergo. virum accerſit, nocturnaque viſa
Pandit. At ipſe duas quibus eſt reverentia vultus
Exerit effigies pictas, profertque videndas
Auguſto: Hos geminos, inquit, ſub lucis amictu
Spectaſti in ſomnis Patres, fideique Magiſtros.
Hic prior eſt Petrus tantum ſubvectus, ut inter
Mortales poſitus, collactis Clavibus, arcem
Pandat ad arbitrium cœli, occludatque; ſed alter
Eſt Paulus Gentis Doctor, qui raptus ad aſtra
Arcana audivit non committenda profanis;
Incolumis fies, horum ſi juſſa ſequaris.
Protinus Auguſtus commiſſa piacula ſacro
Chriſtiadum ſtatuit ritu purgare, ſed ante
Luſtralem fontem ſeptem prius ille diebus
Sylveſtro admonitus fletûs ſe proluit imbre,
Structoſque Ægypti currus, inimicaque caſtra
In Mare præcipitat Rubrum, culpæque peractæ
Pœnitet. At precibus cœlos Eccleſia pulſat,
Ut maculas gemina lepræ luat unda ſalubris.
Excitat ergo penes Laterana palatia Romæ,
Exornatque locum in ſphæræ, formamque ſepulchri
Deſuper extenti, ſeptiſque benè undique clauſi,
Per-

Perque gradus molles ſenſim itur ad ima locorum,
In medioque ſolo ex pario ſtat marmore crater
Ingens plenus aqua redolenti ex chriſmate mixta.
Ultima lux aderat, cum ſacro fonte lavandus
Auguſtus venit. Famulorum ad munia cœtus
Promptus adeſt. Alii ſuſtentant Cæſaris artus:
Veſtimenta trahunt alii; pars altera ſervant;
Lintea pars manibus geſtat candore nivali,
Sacraque mirantur reliqui myſteria Genti
Ignota. In Triadis divinæ nomine Myſtes
Auguſti corpus vitalem mergit in undam;
Verbaque dum profert, ſplendor (mirabile viſu)
Affulget; Qualis ſcena exornata figuris,
Cortina amota, inter lumina mille renidet.
Dux operante Deo mundatur: Bimus ut infans
Exit aquis, lepræ ſquamis in vaſe relictis.
Non clamyde induitur picta, ſed veſtibus albis
Prodit: & ipſa ſuo conſpecto Principe Roma
Lætitia inſolita geſtit, Soteria vovit;
Creſcit in Urbe fides, Cœli Capitolia plaudunt.
Solibus hic ſeptem albenti comparet amictu,
Ac pro Chriſtigenis leges, decretaque condit.
Qua patet imperium edictis idola refellit,
Unigenamque Dei promulgat ubique colendum,
Quique laceſſiſſent ejus venerabile nomen
Ad pœnam poſcit: Sacriſque, Deoque vacantes
Immunes ſancit, cumulatque favoribus amplis.
Jamque octava dies cœli rutilabat ab axe,
Cum poſitis albis, Petri procedit ad urnam;
Illeque non clamyde ornatus, nitidaque corona
Deſignat ſpatium templi, arreptoque bidente
Primus humum fodit; egeſtæ ſuſtollit onuſtos
Bis ſenos humeris cophinos telluris, & æquat
Diſcipulos numero, ac tali dignatur honore.
Multaque Cœlicolis diverſas ille per urbes,
Perque loca imperii extruxit pulcherrima templa
Ingenti ſumptu, ac donis regalibus auxit.
Sed quibus officiis, & qua pietate colenda

Sit Romana Fides, ac Sponsa obnupta Tonanti
Principibus reliquis præluxit Flavius Heros.

Lacrimæ Beatæ Mariæ Virginis quærentis puerum Jesum.

Alma Dei Mater regum generosa propago
Davidicæ prolis, niveoque pudore decora,
Dicere fert animus fletus, lacrimasque rigantes
Ora, sinusque tuos, amisso pignore Nati.
Te duce si nostram non dedignaris avenam,
Prosequar, atque tibi pangam lacrimabile carmen.
Ingenui pueri Nutritor, & inclita Virgo
Deserere admoniti in somnis te Nazara felix,
(Felix illius lare, qui sine limite regnat)
Arripiunt iter occultè, noctuque recedunt,
Maturantque fugam, decernunt regna Canopi
Tangere, siqua fides adsit, pietasque sub axe
Barbarico detur. Per calles, perque viarum
Arcta meant, quos una regit clementia Patris.
Sedulus at Custos humeris quasi maximus Atlas
Advehit infantem gratum sine pondere pondus,
Alternaque vice hunc Mater sustollit in ulnas,
Ac illi interdum delibanda ubera præbet.
Niliacæ tandem contingunt Isidis oras
Ignoti Herodi meditanti invadere, sævus
Ut lupus, imbelles agnos: Dum cara Tonantis
Exoritur soboles regalis culminis hæres,
Ille sui regni metuens amittere jura
Horribili infantes sugentes ubera matrum
(O furor immanis) molitur perdere clade.
Nobilis interea septem puer egerat annos
Exul in Ægypto: Defuncto jamque tyranno,
Unaque addicto æternis cruciatibus Orci,
Regna Palestinæ, carosque videre Penates
Contendit. propriamque redux vectatur ad Urbem.
Nunc decet egregiam nobis infantis adempti,
Quam pia suspirat mater, describere formam.

Præ-

Præſtabat nitidis oculis, vultuque ſereno,
Atque genis roſeis, quales non Cous Apelles,
Nec minii color expinxit, decor ipſe pudoris
Purpureo tanquam velo contexit utramque,
Ac divinus amor reliquos afflavit honores
In faciem pueri; nam labra rubentia vincunt,
Quæ dives mittit pretioſa corallia Perſis,
Aut mare fert Rubrum. Dentes levore micantes
Credideris totidem poſitas ex ordine gemmas,
Aut ebur exectum, nigris quod fertur ab Indis.
Regia majeſtas puerili effulget in ore,
Flavaque cæſaries longis obducta capillis
Flectitur ad molles humeros non illita fuco.
Rarus & ambroſius ſermo, tum gratia fandi
Attrahit, ut magnes ferrum, torpentia corda.
Talis erat Jeſus bis ſenos vectus ad annos,
Cernere quem cupiunt omnes, cupiuntque parentes,
Amiſſum quærunt; deducunt fletibus horas.
Ad Solymæ templum toto venerabile mundo
Lex vetus urgebat populum remeare quotannis,
Nec ſine muneribus Domino apparere licebat.
Quid puer hic faceret? Legem qui ſolvere neſcit
Proripit ad templi ſe cum genitoribus ædem:
Ille moras tamen illuſtri molitur in urbe,
Nec remeat, nimis incertum qua ſorte remanſit.
Dum præſtolaris, Virgo, tibi veſper Olympo
Evehit humentem noctem; Nox illa doloris
Materiam dedit, hæc niveo dum pectore verſas,
O mihi nox triſtis nigro ſignanda lapillo,
Angoriſque mei conſors, ſed neſcia ſomni
Longior es reliquis, donec lux ſurgat ab ortu,
Ac puerum quæram; ſub nocte exquirere fletûs
Præſidio licet. In teneras cor vulnere tactum
Solvatur lacrimas, qualis nix Sole liqueſcit.
O ego nunc vivam noſtræ ſine præſide vitæ?
Caſta velut turtur prærepto conjuge murmur,
Ac gemitus edam. Hic vultus ad ſidera tollens,
Rex, ait, Omnipotens matris miſerere dolentis:

Te precor augusta Cœli de sede revela
Quid male demerui, quæ tantæ obnoxia curæ
Culpa latet; ciet hæc querulum jactura dolorem:
Haud hæc namque tuo veniunt sine numine Rector;
Sed condenda prius lex, atque Ecclesia gentis,
Sanguine fundanda, illius divina potestas
Insinuanda prius verbo, firmandaque signis,
Et lapsus hominum Nati sunt morte luendi,
Quæ nisi reddideris non est qui talia præstet.
Postea sollicito corde hæc pia Virgo volutat.
Quare te nostris fili subducis ocellis?
Sidereoque tuo aspectu, facieque decora
Nos orbas? Pergrata tui præsentia vultus
Dum mihi subtrahitur, pectus ferientia verba.
Ac melicam vocem, patulas quæ mulceat aures,
Non audire datur. Forsan tu noctis opacæ
Per tenebras erras nullo comitante, domoque
Hospitioque cares, nec quisquam alimenta ministrat.
Quis vel frugalem cœnam instruet, aut tibi lectum
Sternet, ubi teneros somni vapor occupet artus?
Quis tibi calceolos trahet, aut spoliabit amictu?
Aut lotis membris te unguento, oleoque fovebit?
Et vos Aligeri cives, pulcherrima pubes
Æterni Patris, obsequium præbete nivali
Infanti, vobis sit cordi illius egestas.
Aut modo se vestris fortasse obtutibus offert,
Seu Patrem alloquitur, fideique negotia tractat,
Aut genus Abramidum tenebroso carcere trusum
Invisit puer, ac dictis solatur amicis.
Hæc meditabatur, validisque doloribus icta,
Ite meæ lacrimæ, dixit, gremiumque rigate,
Ac sulcate genas: vestrum sitientia nectar
Labra bibant, tali pluvia cor fertile fiet.
Ite sed objectas vobis discindite moles:
Quid vero obstiterit? Silices, chalybesque rigentes
Vestro mollescunt latice: Ite per ardua tutæ.
Non oculi solum fletus torrente rigentur,
Quin & purpureos oculorum fontibus imbres
Com-

Commiſcere libet, madeant & ſanguine venæ.
Vos igitur lacrimæ ſaltu percurrite campum,
Dulcis amor jubet; amiſſum invenietis amantem.
Jamque aurora diem croceis ſubvecta quadrigis
Vexerat, atque poli convexa fugaverat aſtra,
Cum digreſſa domo Virgo mœſtiſſima carum
Unigenam ex imo ducens ſuſpiria corde
Inter cognatos exquirit, & inter amicos,
Preſſaque curarum mole: In regione viarum
Electum vidiſtis, ait, de millibus unum,
Cujus in ore decor candentia lilia vincit,
Virgineaſque genas infecit purpura regum?
Hæc lamenta dabat: Ternis at ſolibus actis,
Saucia corde petit Solymam, puerumque ſedentem
Inter doctorum cathedras, primoſque magiſtros
Invenit in templo reſerantem dogmata legis.
Eſt locus exedris ſacra conſeptus in æde,
Lex ubi cornigero Moyſi ſuper ardua Sinæ
Tradita devotæ legitur per Sabbata plebi.
Huc graditur puer, atque loci ſubſellia ſcandit,
Doctrinæque ſuæ præbet ſitientibus hauſtum;
Cur hauſtum dicam? Hic mentis inebriat agrum
Undanti fluvio; qualis dum terra fatiſcit
Æſtibus, arentes campos rigat imbribus æther,
Aut limoſus agros Ægypti Nilus inundat.
Priſcorum vatum audires reſerare figuras,
Seu conferre loca, aut ſenſus aperire latentes,
Deinde ſenum ſpiras, & acuta ſophiſmata verbi
Divini gladio reſecare, ac prorſus inani
Doctrina inſtructos ſapientes ſternere legis;
Non ſecus ac ingens ferro munitus adunco
Turritas aries urbes, ac mœnia quaſſat.
Infantis reſponſa viros in lege peritos
Suſpenſos retinet. Illi mirantur, & ajunt:
Tantane condecorat pueri ſapientia pectus?
Hanc unde exuxit? Quæ namque lycea ſubivit?
Hic decus eſt populi noſtri, ac ſpes altera Judæ:
Aut novus eſt vates, aut cœli venit ab axe.

Pars

Pars ſtupet infantis ſpeciem, moreſque ſeniles:
Commendant alii matrem, quæ germine prolis
Jeſſeæ gaudet: felicia viſcera dicunt,
Quæ tulerint natum, quo non ſapientior alter,
Terque beata vocant, quæ filius ubera ſuxit.
  Tunc gemini ſponſi venêre labore viarum
Feſſi, quique prius fiebant angoribus icti,
Invento puero, lacrimis ſua gaudia jungunt,
Corda ſerenantur; quales ſub tempore veris
Omnigenis rident veſtiti floribus agri.
At veneranda parens natum complexa, quid inquit
Feciſti nobis fili? Te namque dolentes
Vir Cuſtos, & ego mater quæſivimus ambo:
Quæ te ſublatis peperi cruciatibus alvi,
Heu ſine te, fili, pœnis majoribus arctor.
  Filius at contra, Cur noſtra abſentia, dixit,
Cor tibi confregit mater? Tu nempe dediſti
Nobis mortales artus, animamque Tonantis
Munere, cognoſco, ſed Adæ pro crimine dandam.
At natura Dei puerilibus abdita membris
Eſt opus, ut mundo fiat manifeſta labanti;
Meque ſalus hominum quandoque recedere cogit
Abſque tuo imperio, ſed amor diſcedere neſcit.
Dum me quærebas, hæc ſola negotia Patris
Verſabam: Cohibe Genitrix vim mollis amoris,
Parce modo lacrimis, quas noſtra in morte reſerves,
Cum me ſuffixum ligno pendere videbis.
  Dixerat. Hic mater lacrimas abſtergit obortas,
Sol velut imbriferas diſſoluit in æthere nubes,
Ac radiis victor nebulas pervadit opacas,
Cœlumque, edomitis tenebris, pontumque ſerenat.
Poſtea dia Parens infantis corripit almi
Dextram, Joſephus lævam, Solymaque relicta
Tres ibant, ſed erat medius pulcherrimus infans.
Nazareumque larem repetunt, ubi Subditus Illis,
Nempe ſuæ matri, nutritorique fideli
Mitis erat puer: audebuntne tumeſcere putres
Vermiculi? Imperii faſces, ſellamque curulem,

Aut cupient faſtum, vel inane extendere nomen,
Dum rerum ſe demittit mortalibus Auctor?
Quid reputas bis nonos illum egiſſe per annos
Ignotum, donec triceſima ſurgeret æſtas,
Ac manifeſtaret ſeſe Jordanis ad undam?
Vis dicam? Didicit juſſis parêre parentum.
Proh ſtupor (hic rerum ſeriem brevitate coarcto)
Ille ſubeſt homini, cui ſubjacet orbita mundi,
Obſequiturque Polus, Tellus, ac triſtis Avernus.

Apis Virginea.

Si tibi Virginitas proles ſpecioſa Tonantis,
Ac pudor eſt cordi, carmina noſtra lege.
Illecebras Cypriæ matris calcare fugaces,
Aligerique docent frangere tela Dei.
Proferat in terris alter, vel in æquore vaſto
Imperii fines, congerat alter opes:
Vincere finitimos hoſtes, pugnare viritim
Qui intrepidè didicit, ſuſpiciendus erit.
Gloria magna duci præda, valloque potiri,
Aut aciem belli fundere, ſive mori.
Pulchrior eſt homini domita de carne triumphus:
Miror, quem Veneris non tetigere faces.
Deque rebellanti rara eſt victoria ſenſu,
Pugnaque cum diro jugiter hoſte manet.
Cui decus Angelicæ vitæ aſſimilare licebit?
Mater apis ſpecimen Virginitatis habet.
Vivit enim cœlebs, fœtus ſine nixibus edit,
Reſpuit amplexus, connubiumque fugit.
Nemo coire ſimul vidit, nec habere maritos,
Et tamen hæc prolem ſuſcipit abſque thoro.
Hinc aucta ſobole antiquas examina gentis
Deſtituunt ſedes, repperiuntque novas.
Innuba progenies numeroſior intrat in aulam,
Et graditur, mitis quo terit Agnus iter.
Quæ componit apis croceis ex floribus Hyblæ
Roſcida mella puto facta pudoris ope.

Otia

Otia rumpit apis solerti intenta labori,
  Virgo domi numquam desidiosa manet.
Murmure pergrato stimulare videtur ad arma,
  Arma movet cœlebs in Phlegetonta cohors.
Pulchrum decernit pro rege effundere vitam,
  Ambit pro Sponsi nomine virgo mori.
Colligit illa thymum, discurrit odora per arva,
  Hæc inter flores deliciosa cubat.
Illa situ gaudet mundo, ac redolentibus herbis,
  Divini hæc Verbi pulchra vireta petit.
Illa bibit liquidos fontes, rivosque nitentes,
  Expetit hæc fontis prosilientis aquas.
Mellitis apis in cellis secura videtur;
  Est virgo a blandis sub Lare tuta procis.
Arcet apis fucos, Lenones virgo repellit,
  Non Leo virginibus, Leno protervus obest.
Hæc geminos fœtus tacito bis nutrit in anno,
  Viribus exiguis prolis amore calet.
Non est virginitas sterilis, sed fœta gemellis,
  De cœlo sobolem quærit habere suam.
Lætaque centeno fructu Capitolia cœli
  Implet; Connubiis uda repletur humus.
Servandum Numa virginibus Vestalibus ignem,
  Quod nihil ex nostro nascitur igne, dedit.
Dat volucres aër; pisces aqua, reptile tellus;
  Flamma vorax ignis nil generare valet:
Sed cum virginitas humana prole careret,
  Vestæ (erat hæc ignis) jure dicata fuit.
Christicolæ malunt ignem servare puellæ,
  Quem non ara calens, sed pia corda fovent.
Quæ Verbo nuptæ vinclo cœlestis amoris,
  Lætantur prolem se peperisse Deo.
Inclita Virginitas, te muta elementa verentur,
  Obsequiturque tibi quidquid in orbe jacet.
Perfregit Catharina rotas, Christina ligato
  Ad collum saxo, tuta natavit aquis.
Lucia consistit, qualis remoratur in unda
  Ad remoræ morsum longa carina freti.

Hæ-

Hærentemque solo pedibus convellere vires
  Non hominum possunt, nec juga multa boum.
Flammas eructet fornax Babylonis ad astra,
  Ingenuis pueris ignis obesse nequit.
Nullo fornacis meritò læduntur ab æstu,
  Qui ignorant æstus o Cytherea tuos.
Quid rogus Agneti nocuit? castisque puellis?
  Ut ros flamma fuit, carbo pyropus erat.
Te coràm, Thecla, immanes jacuere leones,
  Non artus ausi scindere dente tuos.
Ingeniique sui oblitæ, positoque furore,
  Lingebant vestes, virgineosque pedes.
Luxuriæ cœno Stygias properatis ad umbras,
  Quando virginitas est veneranda feris?
Quem mare,quem tellus,quem cœlum,ac pronus Avernus
  Non capit, in gremio contulit illa suo.
In fragili sexu tulit omni robur in ævo,
  Cui potior vita gemma pudoris erat.
Non Collatini intumeat Lucretia conjux
  Laude pudicitiæ, nomen adepta nece.
Quisquis es hanc unam siquo dignaris honore
  Falleris, & causam cur reprobetur, agam.
Haud potis efficitur testis, qui humana perosus,
  Principis injussu de statione meat.
Se nimium puduit lectum fœdasse jugalem,
  Vivere post stuprum noluit illa diu.
Sangnis adulterium transfixo pectore ferro
  Arguit, & clamat criminis esse ream.
Nescia si fuerat sceleris, si mente pudica,
  Cur insons proprio damna cruore piat?
Corpore vim passam, juvene insidiante procaci,
  Interna assensum mente dedisse negem?
Femina sed vanæ stimulata cupidine laudis,
  Id scelus inflicto vulnere sponte luit.
Hæc valeat mulier: Christi mirere puellas;
  Quæ gemini Sponso flore pudoris olent.
Elegere mori ferro grassante tyranni,
  Ne roseo caderet castus ab ore decor.

Ex his quam referam? Euphrasiæ libet addere factum,
  Accipe qua techna vicerit agna lupum.
Integritas erat egregiæ cum munere formæ,
  Sed mundus lites inter utramque fovet.
Quæ renuit florem ingenui temerare pudoris,
  Ad turpem rapitur prostituenda locum.
Ingreditur miles, tentatque illudere castam,
  Luxuriamque procax exsatiare suam.
Ut solet, accipitre inspecto, trepidare columba,
  Sic ea congressum mœsta puella timet.
Non precibus juvenis, lacrimis non flectitur ullis,
  Sed magis incendit sæva libido rogum.
Quid faceret virgo? effugiet? sed turpe lupanar
  Non sinit: An fiet præda rapacis avis?
Tu Pater ancillæ robur, mentemque dedisti,
  Qua validos hostes vicit inermis ovis.
Consilium versat, quo præstet utroque decore,
  Virgoque virgineos possit adire choros.
Perbenè versatam magica se fingit in arte,
  Miraque carminibus posse ciere suis.
Vertitur ad juvenem, atque in eo discrimine clamat,
  Siste, tibi arcanum, (sed mihi parce) dabo,
Pharmaca sunt nobis irati ad vulnera Martis,
  Hostis hebet gladius, si tua membra linis.
Hæc tibi donabo, nullus te læserit ensis,
  Hæc mea sit merces, ne maculetur honos.
Impiger in bellis hostiliâ tela retundes,
  I celer, atque manus confere, victor eris.
Tu mihi persanctè jures (secretaque pandam)
  Te servare meum velle nivale decus.
Quæ docuit Circe quondam, Medeaque verbis,
  Ac variis herbis ingeniosa, bibi.
Ut memet credas mendacia fingere nolle,
  Quæ dixi in membris experiare meis.
Sistit ad hæc miles, lentatque Cupidinis arcum,
  Membraque non audet tangere sacra Deo.
Gloria militiæ, ut torris restinguitur unda,
  Pressit Avernales militis una faces.

Jam

Jam posito velo mulier denudat eburnum
  Pectus, & ecce micant interiora sinus.
Igne liquat ceram, tenerum linit undique collum,
  Et qua sit cervix ense petenda notat.
Exere nunc gladium, cervicem percute, dixit,
  Pharmaca quid possint nostra videre licet.
(O Amor indormis? Defendere nulla puellam
  Cura tibi superest? teque vidente, cadet?)
Hic stupet, & miles formoso pectore viso,
  Hæret ad hanc speciem, pænè ferire timet.
Hinc cupit, hinc metuit, qualis jactata per æquor
  Iratum puppis, fluctuat ille miser.
Prævalet unus amor belli, in præcordia vires,
  Quas forte infregit fœda libido, vocat.
Tunc capulum stringit gladiator, vibrat & ictum,
  Atque repente truci demetit ense caput.
Talibus illa dolis lascivum elusit amantem,
  Ac retulit Sponso lilia juncta rosis.
Spiritus illimis duplici cum fœnore cœlum
  Sanguinis, ac niveæ virginitatis adit.
Nunc hominis facinus, quo scorti obscœna libido
  Pulsa procul fuerit, Musa referre cupit.
Concipe vernantem naturæ fœtibus hortum,
  Ac variis herbis, arboribusque satum.
Mitia quæque sua pendent ex arbore poma,
  Adde quod omnigenis floribus hortus olet.
Flamina tum recreant Zephyri, placidoque susurro
  Fronde repercussa sibilat aura levis.
Argutæ volucres demulcent aëra cantu,
  Et querulis casum flet Philomela notis.
Perspicuo de fonte latex argenteus illic
  Manat, & in rivos flectitur unda loquax.
Quæ teretes vexat dulci stridiore lapillos,
  Deinde pererrantes herbula potat aquas.
Arboreæ frondes faciem telluris opacant,
  Nec vires ullas Sirius ardor habet.
Hic cœli desunt insecta volantia dono,
  Hic natura dedit prodiga quidquid aves.

Hæc

Hæc loca credideris Daphnen, ſeu Theſſala Tempe,
  Seu magis Elyſios, Heſperidumque lares.
In medio ſcenæ viridantis amoribus aptus
  Cum molli pluma lectus eburnus erat;
Quem roſa, quem violæ ſtipant, & candida circum
  Lilia, quemve Tyri ſtragula picta tegunt.
Quis tot delicias fieri cruciamina credat
  Sæva, quibus Chriſti perderet hoſtis oves?
Corpora non acie ferri jugulare tyrannus,
  Illecebris animas excruciare cupit.
Niliaci juvenis facinus reſtabit in ævum,
  Cui vix lanugo pinxit utraſque genas.
Hunc ſuper inſtructum nudato corpore lectum
  Molliter adſtringunt ſerica lora virum;
Dum jacet, ac metuit florem maculare pudoris,
  Hæc ſecum jactat non ſuperandus eques:
O ſuper ignitam cratem nunc ipſe cubarem,
  Artus, non animam, læderet illa meos.
Durius hoc ſtratum tauro candente Perilli
  Eſt mihi, dum pluma torquet iniqua manus.
Purpura non equidem, aut bombyx, me dira catena,
  Quam faber inferni cuſit in igne, ligat.
Me miſerum, impactos laqueos abrumpere quibo?
  Heu tot deliciæ pocula mortis habent.
Dixerat: Interea verbis armata doloſis
  Adrepit meretrix compta, datura necem;
Quis ſuper hunc lectum, juvenis pulcherrime, dixit,
  Te modo compoſuit? Tene ligavit amor?
Quid ni? Vulcani inſidiis conjectus in aureis
  Retibus eſt Mavors; Vinxit amica Venus.
Ut meus eſſe velis, ſtrinxit te penniger infans;
  Gradivo fies ſævior ergo patre?
Grata loci ſpecies teneros invitat amantes,
  Invitat Genius, prolicit iſte thorus.
Talia dum fatur, juvenem complectitur ulnis,
  Membraque contrectat, ſolicitatque nefas.
Ille nequit manibus, nec calce repellere monſtrum;
  Quonam conſilio turpe cavebit opus?

Tol-

Tollere vult oculos, ut opem deposcat ab alto,
At species scorti non aperire sinit.
Non secus ac visu latitans basiliscus arena,
Femina luminibus, Dæmonis hydra, necat.
Sint oculi clausi, patulas stillabit in aures
Blanda notas Siren, aure venena bibes.
Jam sibi sternit iter jaculatum in viscera telum,
Et repit fervens ima per ossa calor.
Rex æterne poli quid agis? nisi dextra labanti
Occurrat, Stygii victima regis erit.
Ad nova, quæ numquam vidit spectacula Roma,
Vos pugil egregius, Numina magna, vocat.
Plurima dum versat divino percitus igne;
Navus ut Alcides monstra nefanda petit.
Expuit in faciem meretricis dente recisam
Purpuream linguam: lingua medela fuit.
Discite mortales frenare libidinis ignem,
Discite qua scortum vicerit arte pudor.
Dum rapido cursu Titan lustrabit Olympum,
Invicti Herois fama superstes erit.

Elegia in obitu geminorum Fratrum Alexandri, & Petri Strozziorum.

Provocor ad lacrimas, Strozzæ duo lumina gentis
Mors gelida extinxit; Pone Camœna fides.
Prome leves Elegos, lætabile subtrahe carmen,
Aptaque funeribus tristia verba refer.
Heu geminos fratres nulli probitate secundos
Non fato meritos sustulit una dies.
Unus amore duos regeret cum spiritus artus,
Una jure die scandit uterque polum.
Dum rabidus Canis insolitis ardoribus urget,
Terribilis Lachesis fila repente secat.
Cessit Alexander custos virtutis, & æqui,
Actibus, & claro nomine adæquat Avos.
Quas animi dotes? Quas illo in pectore custos
Naturæ Genius non cumulavit opes?

Et genus, & proavos alii mirentur; in armis
Enumerent promptos, quique fuere toga.
Plus ego fuſpicio mentis ſine labe nitorem,
Ingenuis animis nulla litura ſubeſt.
Qui fuerat prudens opulenta in pace togatus.
Nec piger in ſævo Marte fuiſſet eques.
Alter erat Petrus Muſarum gratus alumnus,
Candidus eloquio, clarus utraque lyra.
Si caſtas Veneres aveas, verbique leporem,
Explebit Petri limpida vena ſitim.
Aſſiduam ſtudiis non fregere otia mentem,
In qua conſtituit docta Minerva larem.
Ingenium præcox legis ſpes una fuiſſes,
Heu niſi pulsaſſet mors inopina fores.
In facie decor, ac virtus animoſa futuri
Janua (ſic equidem rebar) honoris erat.
Majeſtas, & amor roſeo fulgebat in ore,
Indolis hæc magnæ ſigna fuere tuæ.
Gratus uterque fuit morum gravitate, ſed uno
Tempore perfuſis arbor uterque genis.
Ut geminos veris flores, ridentis ut horti
Lilia, turbo velut, ſors inimica rapit.
Felices animæ, quibus in candore juventæ
Fas eſt Elyſio poſſe virente frui.
Jam benè complector, cur nobilitatis avitæ
Cornigeris Lunis ſtemmata veſtra micant.
Vos juvat inſtabilem rerum triviſſe figuram,
Aſtra quibus niveum dant meliora locum.
Cœlituum Divum qui Sole fruuntur in æde,
Sub pedibus Lunas deſeruere ſuas.
Veſtra mihi interea liceat divortia flere,
Bina ego perculsus luce carere queror.
Non mihi naufragium narranti barbitos adſit,
Funus ego inſtauro: Sic Libitina jubet.
Si mea vota piis valeant pro Manibus, aræ
Conſortes Agni ſæpe nivalis erunt.

In

In Italiam Sacram, cujus singuli Episcopi recensentur a Ferdinando Ughello Abbate Cisterciensi.

Novimus Hesperiam veneratam Numina Divum,
  Thuraque sacrificis imposuisse focis,
Prisca diu coluit trabeati jura Quirini.
  Quodque tulit pietas, Relligioque Numæ.
Scilicet acquiri belli virtute putavit
  Imperii fasces, ac pietate regi.
Unde Quirinales, Salios, ritusque sacrorum
  Ordinat: hac durum perdomat arte genus.
His delusa modis steterat Saturnia tellus,
  Dum fleret Stygium ferre coacta jugum.
Sidereos haustus divinæ lucis, abactis
  Errorum tenebris, corde renata bibit.
Nulla superstitio nostro licet esset in ævo,
  Non tamen hæc fuerat nomen adepta sacrum.
Extulerant alii cives, Patresque togatos,
  Et quos militiæ vexit ad astra labor.
Alter doctrina eximios, linguaque disertos
  Laudat; Romanas censet & alter opes.
Pontificum seriem, quos Itala terra per Urbes
  Constituit, nulli prodere cura fuit.
Unus Ughellus erat, qui tot molimina ferret,
  Atque typis fato sub meliore daret.
Hujus ope Ausonios vittato crine micantes
  Ordine quisque suo dinumerabit Avos.
Et genus, & virtus horum, hac sapientia nutrix
  Indolis egregiæ sæpe legenda venit.
Quo fervetur habes ardore, quibusque paretur
  Moribus, ac studiis, Pontificalis apex;
Sive quid officii non errabunda ministris
  Debet Apostolicis reddere, discet ovis.
Fortunæ lusus quandoque recenset in illis,
  Et pede quam celeri fastus, honosque cadat.
Hic recreare vales, confert dum sacra profanis,
  Historia mentem, Lector, utraque tuam.

Perdius, & pernox tabulas, monumenta, libellos
Trivit, ut hoc ingens perficeretur opus.
Jugiter hiſtoriis hæſit, ſudavit, & alſit,
Ac revocavit eos, qui latuere, Patres.
Macte animo Fernande, gradum tibi ponis in aſtra;
Gloria poſt auſis una ſuperſtes erit.

De Oraculo Apollinis; noſce te ipſum.

Si calcas roſei limen Apollinis,
Hoſpes ſiſte pedem; præ foribus lege
Scriptum haud de trivio, quo ſapientior
Fias. Non pelagi monſtra natantia,
Non pictas volucres, nec pecudum greges,
Herbarumque genus, nec rutilantium
Virtutes lapidum littera continet:
Signare hæc radio lucida ſidera,
Metiri bolide & tot freta nautica,
Aut quare unda pari tempore ferveat,
Ac in ſe refluat, non docet advenam.
Cur nubes Aquilo verrit, & humidus
Auſter fert pluvias, cur ſata nix fovet,
Ac tantum frutices, atque virentia
Lædit bruma rigens; quamve tonitrua,
Et fulmen trifidum ducit originem,
Non diſces. Animum Pythius inſtruit;
Te (ſi rite ſapis) Noſcere præmonet.
Sic Crœſum docuit: Tuque beatior
Illo non opibus, non loculis eris:
Aſt uno monito cœlitus edito.
Hæc regem Siculum vox Agathoclea
Effecit memorem ſtirpis humillimæ:
Cum lautis epulis ille recumberet
Cælatas pateras inter, & aureas
Lances vaſa luti ſæpius addidit,
Ne forte excideret ſe figulo fatum.
Te rex alloquitur, ponere te modum

Por-

Fortunæ insinuat rebus, & asperis
Frænare illecebras, lætaque tristibus.
Interdum quatitur cymba furentibus
Cauris, at procul est ille periculis,
Cui census, & opum sit mediocritas.
Pennis Icariis arduus æthera
Scandas, major erit casus in æquora.
Hoc disce, ex humili nemo loco ruit.
Si vis scire Deum, sis tibi conscius,
Si te discutias, si bene ponderes
Quid nostrum valeat fictile. sternere
Te numquam poterunt flabra superbiæ.

Luxuriæ damna, mulierumque exitia recensentur.

Rectius proni numerare quibis
Littoris Ponti steriles arenas,
Quam voluptatis, Venerisque fluxæ
Damna referre.
Audet infrœnis mulier ruinas,
Regiam vino Macedo calescens
Tradidit nutu meretricis igni
Perfidus urbem.
Bella bis quinos Helene per annos
Dardanos inter, Danaosque vidit;
Hujus ob raptam speciem superbum
Ilion arsit.
Quo fuit seclo Venus absque pugna?
Feminæ causa vetus ante Trojæ
Dirutæ bustum fremuere sæva
Prœlia Martis:
Illa sed longo reticentur ævo:
Quid nisi clades muliebris affert
Sexus? ob Chrysen miseranda pestis
Pressit Achivos.
Ceteras forma sileam nivalis
Oris illustres? Jole, Theano,

Phædra, Briseis necis, ac malorum
Esca fuerunt.
Hunc amor finem tenet in medullis:
Phyllis immensi impatiens amoris
Terminat fatum laqueo, migratque
Vulnere Dido.
Quis tua Antoni superavit arma?
Cæsar Augustus? Minimè: virile
Pectus infregit Cleopatra Nili
Callida Circe.
Non aqua immisso violenter imbre
Obruit terram, genus ac videntum;
Quidquid hic sidit malè funeravit
Blanda voluptas.
Quanta pro Dina mala sunt oborta?
Quanta Levitis geminavit uxor?
Multa funestæ dedit hæc virorum
Millia cædi.
Impetit solum pharetratus infans
Floridam pubem jaculis? Susanna
Visa sub lymphis riguis seniles
Repsit in artus.
Haud amor frœno regitur puellæ:
Ebrius quondam Solymæ tyrannus
Polluit mensas, novus ut Thyestes
Sanguine Justi.
Tactus hac Amnon scabie sororem
Arsit infelix, Cinaramque Myrrha,
Ac Nero matrem: Patrat hæc Cupido
Cæcus, & ex lex.
Carnis huc venit petulantis ardor;
Spinthriis Xerxes (scelus o piandum)
Dona pro turpi posito pudore
Præbuit actu.
Nomen, ac census adimit libido,
Frangit & vires, rationis usum
Sola prævertit, rigidique valvas
Pandit Averni.

Illa

Illa virtutes magè quam Vesevus
Arva devastat, superatque potus
Una Circeos; homines in atra
Monstra reducit.

De mortis figura allegoria.

Lethi quæris imaginem?
Horrebis speciem. Mors sine lumine,
Carne, & sanguine fingitur.
Moles tabificis nititur ossibus,
Quæ velat cutis arida,
Noctisque, ac Erebi lurida filia
A priscis Dea credita,
Vitæ, atque interitus imperium tenet.
Regali diademate
Fulget, quæ populos, regnaque subdidit
Pœnorum, atque Quiritium
Pugnas, ac Danaos stravit, & Ilium.
Utrisque illa oculis caret,
Quæ nullos hominum respicit ordines.
Nec clarum genus eximit,
Una falce secat celsa papavera,
Ac detruncat oluscula:
Reges purpureos æquat egentibus.
Idem ingressus, & exitus
Crœsum, Irumque manet. Non patulas habet
Aures; Surda petentibus,
Nec largis lacrimis, nec prece flectitur.
Fors ipsa est sine sanguine,
Quod consanguineis parcere nesciat?
Fors horret sine carnibus,
Quod fomenta terat sæva libidinum?
Cur os, linguaque deficit,
Effarique nequit? Num quia mors venit
A tergo tacito pede
Nullum voce monens? Ille mori timet,

Quem vitæ male consciæ
Culpæ discruciant: Ducit amabilem,
Quem virtutis adorea,
Ac jactus decorat pulvis Olympicus.
Mors rerum ultima linea
Justis est facilis trames ad æthera.

In eos, qui ferro desæviunt, atque in bella ruunt.

In nostra primus damna quis asperum
Ferrum profundis ex latebris soli
Effodit? aut conflare sævos
Quis docuit gladios in igne?
Arbusta, terram, saxaque dividat,
Lentasque vites amputet; In malos
Torpescat usus: Mucro cesset
Innocuam jugulare gentem.
Diro metallo qui ruit ad necem
Vere putandus ferreus: Heu viam
Cruoris haustu gloriamur
Nos breviorem aperire fato.
Ad arma quæ vos Eumenides vocant?
Ut largus amnes sanguis inebriet?
Ut arva rubro immergat imbre?
Ac populis viduentur urbes?
Humana turpe in viscera tristibus
Sævire bellis. Ille rigens chalybs
In Africæ monstra, in leones
Fulguret. Armeniasque tigres.
Non ense, pugnis prisca lacescere
Pubes solebat: Non dubii furor
Mavortis ardebat, nec orbem
Cladibus imbuerat cruentis.
Plus Indus auri, quam chalybis fodit,
Nec sæviendi causa revellitur,
In aureis consuevit ipse
Compedibus retinere sontes.

Res

Res Punicas, seu bella Quiritium,
Trojæque pugnas qui velit explicet,
Ducesque Grajos, quæve gessit
Prœlia Rex Macêdo, revolvat.
Enarret alter Sarmatas, ac Getas,
Trucesque gentes: Laudibus efferam,
Qui ferri egentes haud renident
Casside, vel gladio bipenni.
Pennas, & alas quis dare ponderi
Scabro coëgit, fecit & alitem?
Ut ocius seducat artus,
Mors fera missilibus cietur.
O si recurrant aurea secula,
Accedat & pax, Martia prœlia
Dissolvet, ac sedes Erinnyn
Ad Stygias remeare coget.

Hymnus ad Angelum Custodem.

O qui perpetuas inter Olympi
Sedes cum nivea pube refulges,
Commisso famulo, Dive, salutis
Da post curriculum tangere metam.
Obtutu placido cerne clientem:
Technas, insidias, armaque sæva,
Quæ dux tartareus Marte cruento
Miscet, tu vigili disiice cura.
Quisnam dinumeret quæ mihi Dæmon
Versutus laqueos tendit inermi,
Ut me præcipitem ducat ad Orcum,
Ni tu militiæ munus obires?
Furtim, dum vigilo, me petit hostis,
Si noctu reparem membra sopore,
Me phantasmatibus concutit atris;
Si cœlum cupiam, nixibus obstat.
Heros si lateri promptior adsis,
Nil est quod timeam, nilque pavescam,

Tu

Tu cordi trepido robur adauges,
Arcus, & pharetras conteris hostis.
Vox a lethifero me tua somno
Internis monitis sæpius excit:
Dum nos alloqueris cordis in aure,
Non ictu feriunt aëra verba.
Tu pulsas thalamum pectoris intus,
Ut cordis foribus sponte reclusis
Cœnatum veniat Sponsus, & una
Mecum permaneat nobilis Hospes.
Cum vitæ sciderint stamina Parcæ,
Christi frugifera morte redemptam
Ad cœlos animam, regnaque perier,
Ut tecum rutila luce fruatur.
Te Custos animæ, te bone miles,
Te pro me vigilem laudis honore,
Votis, & calamo prosequar usque
Dum convexa polus sidera pascet.

De augustissimo Eucharistiæ Sacramento.

Pro dapibus magni pretii Regina Canopi
Romano gemmam dat Cleopatra Duci.
Isthæc ridet Amor, quid majus præbet in escam,
Semet Amor donat; fit cibus ipse Deus.
Quas epulas comedunt nivei super æthera cives,
Quando cibum vitæ vir peregrinus edit?

Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

Aspice, sanguineus Christi de corpore sudor
Manat, & exundans currit ad usque solum.
De nece vindictam tellus clamabat Abelis,
Jamque sui Domini tacta cruore silet.
O utinam sterilem cordis nunc irriget hortum,
Ne ferat horrentes amplius ille rubos.

Tunc apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit.

Cladibus Ægyptum pro te, variisque flagellis
  Attrivi, ut sospes, perfide Verpe, fores.
Ecce vicem reddis, manibus post terga revinctis,
  Artus verberibus scindis, arasque meos.
Sic ego luxuriæ Stygias extinguere duxi
  Sanguine, dilapso per mea membra, faces.

Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt super caput ejus.

Terra parens rerum sentes produxit acutos,
  Criminis in pœnam cum maledicta fuit.
In te Nate Deo cecidisse hæc pœna videtur,
  Cum terebrant frontem spinea serta tuam.
Purpureis rivis compuncto vertice rorant
  Vepres, dum servos regius ornat apex.

Et bajulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locus.

In manibus regum gemmantia sceptra tenentur,
  Cerne, supra dorsum sceptra Redemptor habet.
Ille crucis sceptro succumbit pondere pressus,
  Heu nostræ culpæ fasce gravatus erat.
In te perveniens regni, Calvaria sedem
  Finxit, ibique suum morte peregit opus.

Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.

Te Judæa procax cœlesti pane tot annis
  Pavi; de petra bisque fluenta dedi.
Fel mihi nunc præbes, ac potas guttur aceto,
  Sunt mea, dum crucior, labra perusta siti.
Arboris heu vetitæ suspensus in arbore tristi
  Esca fellis ego furta piare volo.

Me-

Memento mei dum veneris in regnum tuum.

Quando crucis ſceptro penetrabis lucida regna,
  Chriſte, memento mei, dum cruce furta luo.
Nil niſi terrenum rapui, terrenaque ſordent,
  Si rapiam cœlum, fur memorandus ero.

Tenebræ factæ ſunt in univerſam terram, & obſcuratus eſt Sol.

Ne ſcelus aſpiceret Titan immane Thyeſtis.
  Flammigeros retro protinus egit equos;
Fabula non mendax irarum ſigna dediſſe
  Lumina, crudeli dum nece Vita perit.
Contendunt tenebræ ſoli revelare pudorem
  Chriſti, cum nudus pendet in auge crucis.

Ut conſummaretur, ſcriptura, dixit Sitio.

In cruce, Chriſte, ſitis, dum nos terrena ſitimus,
  O lacrimis valeam te recreare meis.
Has bibe, ſit fletu nullus tibi gratior hauſtus,
  Hunc bibe, torrentem ſanguinis ipſe bibam.

Et inclinato capite emiſit ſpiritum.

Mors fera, ſi ſternis cedros, ſi cædis ariſtas.
  In cruce cur hominem ſegnis adire times?
Te vocat ad pugnam inclinato vertice Chriſtus,
  Perge, tibi cladem morte daturus erit.

Et terra mota eſt; Et petræ ſciſſæ ſunt.

Dum moritur Chriſtus, petræ ſcinduntur, at uni
  Mortales homines, cos ut acuta, rigent.
Concutitur tellus, elementa dolore labaſcunt,
  Sed tua nec minimo lumina rore madent.

Aſpe-

Aſpera ſi fias cautes, cum cautibus ipſis
  Duritiem ponat cor, moriente Deo.

Unus militum lancea latus ejus aperuit, & continuo exivit ſanguis, & aqua.

Jure latus Domini perfodit militis haſta,
  Si latus arca fuit, lancea clavis erat:
Sanguis, & unda fluit transfixo pectore Chriſti,
  Diluit hæc maculas, ornat & ille genas.

Tulerunt Dominum meum, & neſcio ubi poſuerunt eum.

Quid mulier ploras? Dilectum nemo Magiſtrum
  Suſtulit: Hunc Stygii reſtituere lacus.
Ergo feres magnum tu ſola cadaver in ulnis?
  Aggredere, ipſe dabit vim generoſus Amor,

Quis revolvet nobis lapidem ab oſtio monumenti?

Quis lapidis molem removebit ab ore ſepulchri!
  Tres ajunt Dominæ, dum monumenta petunt.
Non lapis, excubiæ veſtris conatibus obſtant,
  Fulmineo miles vendicat enſe locum.
Omnis erit labor incolumes tranſire per arma,
  Pergite, militiæ robora frangit Amor.

De providentia Dei in Eliam Prophetam.

Ingluvie nigræ volucres ſtimulantur, at ipſæ
  Eliæ norunt exatiare famem,
Cui gemini corvi de menſâ regis Achabi
  Carnes, ac panem quaque tulere die.
Dum fame torquentur populi, Mens Provida vatem
  Egregiis dapibus ſufficienter alit.

De

De S. Paulo primo Eremita, cui palma cibum, vestemque præbebat.

Divitias habeat Plutus, petat alter honores,
  Solivagi Pauli non superabit opes.
Hauriat in gemmis alius pretiosa falerna,
  Iste manu è gelidis fontibus hausit aquam.
Pro mensæ illecebris sylvas, mare, & aëra vexas,
  Atque petis Seres pro rutilante toga.
Thebaidis civi, mundi fulgore subacto,
  Pro victu, ac tunica palma sat una fuit.

De SS. Paulo primo Eremita, & Antonio amicè litigantibus in fractione panis, quem corvus attulerat.

Cum duo solivagi vitrei sub margine fontis
  Consistunt, panem corvus in ore gerit.
Hospitis adventu annonam Largitor adauget,
  Panis enim frustum nigra ferebat avis.
Sanctaque lis oritur quis frangere debeat escam,
  Fallere qua senior posset uterque famem.
Paulus ut in lucta prior, utque Antonius hospes,
  Officio mensæ præficiendus erat.
Accipiunt ambo panem, qui frangitur ultro,
  Infractis animis frangitur una Ceres.

De S. Thoma Aquinate Doctore Angelico.

Angelicum Thomæ numquam delebile nomen
  Doctrina illimis, virginitasque dedit.
Illa rigat mentem, hæc fragili de carne triumphat,
  Utrâque in terris Angelus alter erat.
Si populos docuit, Veneris si prœlia vicit,
  Jure duo velant laurea serta comas.

De

De S. Felicitate Martyre, quæ, ut D. Augustinus ait, dum pareret dolebat, sed objecta feris gaudebat.

In partu mulier Felix cruciamina sentit,
  Sed trucibus gaudet dilaceranda feris.
Cum parit excruciat natura obnoxia culpæ,
  Naturæque Deus, cum laceratur, agit.

De SS. Josepho Sponso, ac Joanne Evangelista utrisque testibus virginitatis B. Mariæ.

Christe tuæ matris juvenili in flore fidelis
  Josephus testis virginitatis erat.
Matris at heredem Joannem in morte relinquis,
  Ne tua virginea sit sine prole Parens.
Non apti testes fierent, nisi virgo fuisset
  Virginis intactæ Matris uterque tuæ.

De S. Benedicto, qui libidine tentatus nudum se inter spinas jactavit.

Per spinas nudos artus Benedicte volutas,
  Ut Cyprias reprimas sanguinis imbre faces.
Et laceras carnem, & rorant dumeta cruore,
  Mens tamen incolumis sistitur ante Deum.
Pellitur ut clavus clavo, sic vulnere carnis
  Sanatur cordis plaga profunda tui.

De SS. Timotheo, & Maura ejus conjuge cruci affixis, in qua novem diebus vivi pendentes se roborabant in fide.

Tim. In cruce Timotheus pendens cum conjuge Maura
  Crux, ait, o conjux sternit ad astra viam.
Una in carne duo fuimus, nunc spiritus unus
  In cruce nos jungit, jungit & una fides.
Maur. Tunc mulier; Reputo, dixit, ferale tyranni,

Quo

Quo crucior lignum, pro geniale thoro.
Detur utrisque crucem nonis perferre diebus,
Ad quam siderei Regis adegit amor.

De S. Philippo Nerio, cui in morte reperta sunt duo ossa thoracis fracta ex vi Divini amoris.

Dum clausus pulvis nitratus concipit ignem,
Mox valido nisu qua data porta ruit.
Talis amor fuerat flammanti in corde Philippi,
Impete compertum est prosiluisse foras.
Franguntur geminæ costæ thoracis, ut auram
Cor, quod ut Ætna sonans æstuat igne, bibat.

De Templo a Patribus Congregationis Oratorii Divo Philippo Nerio Florentiæ excitando.

Hæc tua dum soboles Templum molitur ad astra,
Magnanimis ausis adde Philippe manum.
Sit tibi pro templo cœlum, cœlique sit instar
In proprio moles ædificanda solo.
Roma tuos artus habeat, Florentia Templum,
Ut cor ibi valeat prompta litare tibi.

De S. Maria Magdalena.

Magdala, quæ fuerant quondam fomenta malorum,
Post habitæ vitæ sunt medicina tuæ.
Lumina, quæ tremulo risu jaculantur amantes,
Sunt modo præ lacrimis vena perennis aquæ.
Ambrosiaque coma juvenum si corda ligasti,
Devincis Christum, ac tergis utrosque pedes.
Quo tibi mos fuerat nardo conspergere membra,
Tu Domini plantas officiosa linis.
Oscula, Fletus, Odor, Crines, quibus ista dolore
Obsequium præbes, sunt holocausta Deo.

De

De S. Laurentio Martyre.

Dum rapidis flammis Laurens depafcitur Heros,
  Ignis in invicto pectore major agit.
Utque minus lumen majori lumine torpet,
  Sic hebet ad fuperos fervida Vefta rogos.
Carbones niveo Martyr fuccenfus amore
  Ut violas reputat, purpureafque rofas.
Ludit ut in fcæna in pœnis; ridenfque tyrannum,
  Affatum præftat mandere corpus, ait.
Cui datur æternis epulis accumbere Divûm,
  Ille voranda libens torrida membra dedit.

De S. Bernardo Abbate Doctore mellifluo.

Qua Bernarde bibis de vena mellea verba?
  Nominis unde tui fama fuperftes olet?
Melle fluit fermo potatus ab ubere Divæ
  Virginis, ac Nardi nomen olentis habes.
Vera tui in fcriptis expreffa videtur imago,
  Hifce, feris, mulces, ac pietate rapis.

De S. Joanne Baptifta, quem Herodes ad petitionem puellæ faltatricis decollavit.

Quid mercedis aves, choreis dum pfaltria ludis?
  Rex quodcumque petas, crede puella, dabit.
Dimidium regni fpondet, renuifque cruorem
  Vatis ut infontis, matre jubente, bibas.
En caput in difco: Si Vox non amplius urget,
  Nunc in adulterium fanguinis unda fremit.

De Nativitate Beatæ Mariæ Virginis.

Cum fpargit flavos aurora per æthera crines,
  Jacobum luctam deferuiffe lego.
Voces lucta refert Patrum Auroræ ufque petentum
  Virgineæ lucem, purpureumque diem.

Dum prodit Virgo, rutilans Aurora videtur,
Quæ Solem fontem luminis una vehit.

De impressione sacrorum Stigmatum, quibus S. Franciscus signatus fuit.

Dum crucis eximio rapitur Franciscus amore,
Protinus in membris stigmata quinque tulit,
Stigmata lethali haud impressa Cupidinis igne,
Missilibus cœli saucius ille fuit.
Quid plagis Christi in toto pretiosius orbe?
Hisce crucis sponsus condecorandus erat.

De iisdem Stigmatibus S. Francisci.

Rex bone vulneribus quinis mala nostra tulisti,
Quæ prisca modo sunt aucta tepente fide.
Expedit ergo crucem rursum perferre trabalem?
Absit, ad omne nefas mors satis una fuit.
Ut renovetur homo, renovantur signa salutis,
Dum famulum signas stigmate Christe tuo.

De S. Matthæo Apostolo, & Evangelista.

Ad Christi vocem loculos Matthæe relinquis,
Regis ut æterni creditor esse queas.
Qui cautè libros rationum condis & æquas,
In tabulis pones rectius acta Dei.
Quique paras epulum Domino, refoveris ab illo,
Ille suæ mensæ te recubare facit,

De S Paphnutio Martyre in palma confixo.

Quis tibi victricem Paphnuti auferre valebit
Palmam, qui palmæ in stipite fixus obis?
Crux tibi palma fuit, Domini crux palma vocatur,
Palmæ, quam scandis, fructus in astra datur.
Crux acies sternit palmaque athleta triumphat,
Tu crucis, & palmæ munera victor habes.

De S. Dionysio Areopagita demirante in morte Christi inusitatam solis Eclipsin.

Ad fidei lumen Chaldæi, Solis ab ortu,
  Pergunt, ut radians sidus in axe vident.
Tuque sub Eclipsi, Dionysi, quomodo lumen
  Imbibis, atque tibi lux sine luce micat?
Sol tibi visibilis rapitur, sed mente refulget
  Lux nova de cœlo, dum stupefactus ais,
Aut Opifex rerum patitur, vel Numine læso
  Sensibilis mundi machina tota ruit.

In festo omnium Sanctorum.

Isthmia nunc valeant, certamina Olympica cedant,
  Vicerunt Sancti regna superba fide,
Hoste vel ex uno superato athleta triumphat,
  Sed tria Christiades castra inimica terunt.
Donantur pugiles olea: Qui temperat orbem
  Præmia militibus dat potiora suis.
Tela, rotas, flammas, sicas, dentesque ferarum
  Hostibus è victis esse trophæa puto.

In die omnium fidelium Defunctorum.

Sidereis Divis externa luce litatum:
  Jure pios Manes lux hodierna colit.
Illi victrici palma lætantur adepta,
  Hi quoque stelliferæ jus regionis habent;
Ære sed obstricti languent in carcere trusi.
  Ac nostram poscunt, ut redimantur, opem.
Munera qui gratis rutila dispensat ab Aula,
  Nos proprio miseris ære juvare ducet.

De B. Andrea Avellino Neapolitano Clerico Regulari.

Deserit Andreas Galilæo in littore cymbam,
  Linquit & Andreas Parthenopæus opes.

Ille ſitim rerum, cum cenſu, auroque careret,
Reſpuit; Hic cœlo dives utrumque fugit.
Ille crucem ſenior conſtanter pertulit unam:
Hic tulit in proprio corpore mille cruces.
Crux ab Avellino avelli nequit; Hæret in illa,
Magnetis ſcopulis hæret ut ipſe calybs.

De eodem, cui noctu ad ægrotum eunti Angelus accenſa face viam illuſtrabat.

Exit Avellinus noctu ægrotantis ad ædem.
Sed timet in tenebris lædere forte pedem.
Angelus ex alto veniens comitatur euntem,
Ac face prælucens pergit, iterque docet.
Ille facem præfert, Hic ſacro exæſtuat igne,
Ac intempeſta nocte rependet opem.
Quantus habendus erit, cui almi famulantur ephebi?
Verè par niveis civibus ille fuit.

De eodem B. Andrea, qui pro defenſione ſacrarum Virginum tria vulnera accepit.

Dum ſobolem caſtam accipitris defendit ab ungue
Andreas, triplex vulnus ab hoſte refert.
Vulnera trina viro non vulnera, trina ſed ora,
Ac totidem teſtes virginitatis erant.
Fit roſa deciduus ſanguis; Sic alba coronant
Lilia victorem conſociata roſis.

De S. Andrea Apoſtolo exultante in cruce.

Non Helenæ amplexus crux eſt, Andrea, putanda
Cui veluti ſponſæ te ſociare cupis.
Crux mala damnatos torquet, cruciatque nocentes;
Unde voluptates, deliciæque crucis?
Num madet ambroſia conſperſa cruore Magiſtri?
Inclita Diſcipulum crux cruciare timet.

De

De purissima Conceptione B. Mariæ Virginis: Sola ut Ester à lege Assueri Persarum regis eximitur, qui omnes Hebræos una die neci damnaverat; ita Virgo Maria præservatur a lege Originalis culpæ.

Perfidis edicto regis stimulante minacis,
Una erat Isacidum stirps jugulanda die:
Dum lege eximitur reliquis formosior Ester,
Audebis Matrem, lege ligare, Dei?
Falleris: in genus obrepat mortale Parentum
Culpa, quid in nivea Virgine juris habet?

De eadem festivitate. Mariam Virginem in Conceptione ab Originalis culpæ incendio præservatam, ut unam Venerem servandam exclamavit Apelles, cum suam officinam conflagrare audivit.

Igne rapi tabulas insignis ut audit Apelles,
Illicet exclamat; Sarta sit una Venus.
Hic bellus dolus expressit quæ gratior esset
Linea, quodque foret pulchrius artis opus.
Haud secus eximitur, dum flagrat Originis ignis,
Virgo Parens, culpa ne maculetur Adæ.
Lampade jamque tibi præluxit: carnis abactis
Illecebris, alios concipe mente rogos.

De S. Thoma Apostolo. Nisi videro in manibus ejus fixuram, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.

Cur Thoma exquiris latus attrectare Magistri?
An quia de barathro non remeasse putas?
Cur loca clavorum digitis incredule tangis?
Ut credas? Erras; Tangitur ille fide.

Palpando credis, quod non palpare valebas,
Cumque hominem palpas, inspicis esse Deum.

S. Victoria Virgo cum nec nubere, nec sacrificare vellet, rogatu sponsi gladio percussa in corde Martyr occubuit.

Cor tibi transfoditur jussu, Victoria, sponsi,
Nubere dum renuis, Dîsque litare negas.
Virgo Deo nupta effundis pro dote cruorem,
Illeque pro roseo sanguine regna dedit;
Indit jure tibi invictæ victoria nomen,
Dum pudor ingenuus victor ab hoste cadit.

De Christi Nativitate. Dum filius Dei parvulus natus est nobis, Adam metu solvitur.

Numinis ut læsi vocem gradientis ad auram
Hauserat, abscondit se fugitivus Adam.
Jam puer est Verbum sine voce, quid ergo timendum?
Qui voce arguerat, plorat, opemque rogat.
Quid cunctaris Adam? Prodi, te nescius iræ,
Atque doli vellet regius ille Puer.
Si prodire foras nudus sub luce vereris,
Nudus & in fœno cernitur ipse Deus.

De SS. Innocentibus, quorum matres martyrium perpessæ sunt in lacrimis ex filiorum morte ex sententia S. Petri Chrysologi. Serm. 152.

Quæ pietas Matres urget defendere natos?
Herodis gladium ne prohibete manu.
Si rigidum ferrum teneros bacchatur in Agnos,
Ad cœli tutum regna paratur iter.
Dum gladio occumbunt, in fletum ducite voces,
Ut par cum pueris sit super astra locus.
Perfundant oculi lacrimas, natique cruorem,
Et puer, & mater martyr uterque cadat.

In

In marmoreum templum olim Florentiæ Marti, nunc D. Joanni Baptistæ dicatum.

Priſcum miratur templum Florentia ſacrum
  Gradivo Patri: Numen id urbis erat.
Nec fruſtra extruxit: tutela namque cruenti
  Martis erat claros enſe datura viros.
Tranſtulit auſpiciis illam melioribus ædem
  Ad præcurſoris nomen adepta fidem.
Gens ubi contraxit maculas, luſtralibus undis
  Tergitur a ſcelerum ſorde, litatque Deo.

Fama, & Honor virtute parantur.

Quæritis æternam famam, imperioque potiri!
  Credite, virtutis greſſibus ire decet.
Et virtus, & Honor Romæ ſua Templa tenebant,
  Janua ſed templis una duobus erat.
Ad niveas ædes non ire licebat Honoris,
  Si per Virtutem non patuiſſet iter.
Non ergo imperii faſces, non ſella Curulis.
  Conſcia ſed Virtus munus honoris habet.

Quare Pythagoras ſuis interdixit diſcipulis carnis eſum.

Pythagoras, cui ſat fruges, ac poma fuere,
  Diſcipulis carnes mandere lege vetat.
Ardua lex, fateor, temere ne lata putetur,
  Conſilium Samii me reſerare juvat.
Dum prohibet Sapiens animalia cædere ferro,
  Quærit ab humano tollere corde necem.
Qui pecudes mactat, gaudetque cruore ferarum,
  Forſan & ille homines non jugulare timet.

Ad Academiam Philoponorum Faventiæ, quorum Insignia sunt radix herbæ Molyos cum inscriptione

DIFFICILE EFFOSSU.

Parcite Philoponi vestro sub nomine ludo,
Congrua quæsitis edite verba meis.
Quær. Quis juga vos alacres Cyllenia scandere jussit?
Resp. Scandere virtutis fortis adegit Amor.
Quær. Quis nam radicem valeat convellere Moly?
Resp. Extrahet assiduus non sine fruge Labor.
Quær. Fors Amor, atque Labor solio statuuntur in uno?
Resp. In radice Labor, flore quiescit Amor.
Quær. Quid magis est horum cordi? Quid fortius urget?
Resp. Nos Labor instimulat, quò magis ardet Amor.
Quær. Quantum pollet Amor? Quæ sunt effecta Laboris?
Resp. Omnia vincit Amor, fertque trophæa Labor.

Harpyiæ rapacissimum monstrum meretricis Ænigma.

Si cupis ingenium meretricis nosse procacis,
Illud in Harpyiæ cernere quibis ave.
Virgineo vultu blandiri Harpyia videtur.
Blanditur Meretrix, insidiisque necat.
Præpetibus pennis Harpyia per aëra fertur,
Par levibus pennis est Meretricis amor.
Est Harpyia rapax, pedibus prædatur aduncis,
Prædatur Meretrix, divitiasque vorat.
Trux Arpyia dapes obscœno polluit ore,
Polluit & Meretrix nomen iniqua tuum.
Pallet ob ingluviem, semperque Harpyia ligurit,
Semper eget Meretrix, pallet, hiatque fame.

In

In Catalogum Sanctorum Umbriæ a Federico Jacobillo editum.

Umbria nobilium ter felix mater Avorum,
Quæ tibi ſit pietas indicat iſte liber.
Ecce tuos Divos rerum Moderator honore
Proſequitur cœlis, ſed Jacobillus humi.
Hic dedit in tabulis horum limatius acta,
Quis neget hoc ſtudium par meruiſſe decus?

In Hiſtoriam Umbrorum Ludovici Jacobilli.

Si genus Umbrorum Pœnini montis ab umbra,
Quem gelidum ſpectant, nomen habere putes,
Rerum Cimmerias Umbras, veterumque Penatum
Vindicat Hiſtoriæ lux Ludovice tuæ.
Umber es, ac tribuis lucem, ut ſecurior omnis
Ire modo Umbrorum per monumenta queat.

In Hiſtoriam Septimianam Nicolai Baccetii Abbatis.

Si decus, aut ſpecimen priſcæ virtutis anhelas,
Ac monumenta Patrum, quos imiteris, aves,
Septimiana libens Nicolai clara labore
Geſta ſub eloquii fonte coacta legas,
Ac relegas: in te recti geminabitur ardor;
Horum quippe tibi gloria calcar erit.

Ad Jacobum Brancham Monachum Ciſtercienſem Annales Eccleſiaſticos carmine modulantem.

Ars, Natura, Deus tria nota agentia rerum
In Minimis certant ludere quaque via.
Inchoat a minimo Deus, Ars, Naturaque junctim
Ordiri a parvis materiata ſolent.
Non erat in magnis promptè qui ludere poſſet,
Hoc auſum Branchæ Calliopea tulit.

Hiſto-

Historiam ille sacram ingenti conamine versu
  Contrahit, ac magnum ludit, & audet opus.

In fontem ænei apri evomentis aquam in urbis foro.

Dum nemus explorat Princeps, sylvasque fatigat,
  Hunc intra muros Urbis adegit Aprum.
Mox cicur evasit venantis cuspide tactus,
  Vulnus pro tetro sanguine traxit aquam.
Quid non in populos valeat clementia regum,
  Quando Ducis ferrum mitigat usque feras?

In geminos fontes ex æquoreis monstris emanantes in platea Deiparæ Virginis.

Quæ reflui maris aspicimus colludere monstra
  Virginis in platea, symbola pacis habent.
Hæc geminos fontes amplexa, undantis amoris
  Principis in populos credimus esse notas.
Utque vomunt gelidos latices, sic divite vena
  Sub miti imperio Flora rigatur ope.

De Equo æneo Petri Tacchæ posterioribus pedibus ad volandum innixo, quem ad Regem Hispaniarum transmisit Magnus Dux Etruriæ.

Dædaleæ stupor est artis libratus in æthra
  Hic generosus Equus nixus utroque pede.
Qui sine remigio alarum secat aëra cursu,
  Vincitque alipedem Bellerophontis equum.
Excudit navus spirantia Tacca metalla,
  Perque leves auras æra volare jubet.
Regem spectat Iber vacuum per inane volantem,
  Regis & Etrusci regia dona stupet.

De

De eodem Equo æneo Petri Taccbæ.

Pyrricha jam nostro renovata videntur in ævo,
Ad numerum populus ludere vidit equos.
Non semel Etrusci imperii spectacula Rector
Hæc peramæna suis civibus ille dedit.
Intrepidum quis Equum vidisset ad æthera niti,
Ars tua ni Petre ex ære tulisset opus?

In Natali Magni Etruriæ Principis Thraces quoque ad lætitiam invitantur, qui filiorum nativitatem lugebant.

Regius Etrusci imperii dum nascitur hæres,
Ad nova cum populis gaudia Flora vocat.
Incipe Thraca tuum veterem dediscere morem,
Nascentis sobolis desine flere diem.
Tu quoque lætare: Expectati Principis ortu
Proxima regna ferunt, atque remota decus.
Prodiit, ut rerum facies turbata quiescat.
Pacis Avis compar iste sequester erit.

Innocentius X. ad Pontificatum evectus Columba, Olea, Liliis Gentilitiis insignibus Christiani paci præludit.

Prodiit ex Arca quondam, modò ab urbe Quirini
Ore ferens Oleas alba Columba venit.
Innocuam volucrem Petri complectitur Arca,
Cum nitidis Oleis Lilia Roma legit.
Pro vadibus pacis sunt Iris, Oliva, Columba;
Bella cruenta silent: Obstrue Jane fores.

De eodem Summo Pontifice idem argumentum ex triplici Iride Pamphiliæ familiæ.

Cum Deus aëriam demittit nubibus Irin,
Monstrat aquis hominum perdere nolle genus.

Quid

Quid si Romanum triplici nunc Iride cœlum
Fulgeat? Una salus Urbis, & Orbis erit.

Columbæ volatu demonstratur futurus Pontifex.

Sæpius exta licet volucrum intueatur haruspex,
Pamphilius faustum cœlitus omen habet.
In Cathedram vehitur Petri monstrante columba,
Ejus & hanc niveam stemma figurat avem.

Cur Romanorum reges, ac Consules olim duodecim Lictores cum totidem fascibus præirent.

Quæ bis seni lictores Regibus hærent.
A totidem fasces Consul habere solet?
An quia vulturibus sulcantibus aëra pennis
Martigenus voluit Romulus esse pares?
Nempe tot inspexit Latii dum conderet urbem.
Proque bono innocuas omine duxit aves.

Votum pro pace Regum, Pricipumque Christianorum.

Magnanimi Reges populorum haud spernite vota,
Qui belli pressi fœdera pacis avent.
Prona tepent arva humano madefacta cruore,
Undaque ot necibus sanguinolenta fluit.
Sat resonant tuba venere ad classica gentes;
Cedite. Pax rigidas pulsat amica fores.
In Thracem. in Lernæ monstrum distringite ferrum,
Ut spretæ fidei detur avitus honor.

Infortunia ægrè vitari posse ex morte Æschyli poëtæ tragici, cujus capiti aquila splendore calvariæ elusa, testudinem perinde ac lapidi illisit.

Æschylus ut caveat. quem Fata minantur acerba,
De cœlis ictum; tecta laremque fugit.
Cumque senex calvus fronte apricatur operta,
Testudo illisit sidere lapsa caput.

Hanc

Hanc aquila ex alto jecit decepta nitore
 Calvitii, hoc silicem fulva putabat avis.
Sic periit vates: Igitur solertia nulla
 Nos quocumque trahunt Fata cavere potest.

Ad illa verba Jugurtæ Numidarum Regis, qui dixit, *Urbem venalem, & maturè perituram, si emptorem invenerit:* Saluſt de Bello Jugur.

Quid flavo non obtineas auro hospes in Urbe,
 Quando tibi venum Roma superba datur?
Venalem dixit Nomadum rex ille Jugurta;
 Qui plenis loculis venerit emptor erit.
Crede Jugurta, mihi tua te sententia fallit,
 Quæ dat, non auri flagrat, opumque siti.
Divite sub Jove avara fuit: sub paupere Christo
 Thesauros offert inclita Roma suos.

Ad Petrum Niccolinum Archiepiscopum Florentinum votiva precatio ad Natalia Domini.

Nestoreos annos devota tibi inclita Flora,
 Ac me jam senior Petre Camœna rogat.
Tu riguo præstas lolium ne crescat in agro,
 Ulla nec infelix occupet arbor humum.
Te vigilante lupus non insidiatur Ovili,
 Nec junctas audet rumpere latro fores.
Cur non speret ovis Superùm formosa vireta,
 Quæ te Pastoris munus obire videt?

Ad Vincentium Rabattam Archiepiscopum Theatinum gratulatio pro adepta dignitate.

Hactenus Etrusco vidit Tua nescia casus
 Sidera, Vincenti, Flora micasse polo.
Nunc eadem spectat fulgere Theatis in oris,
 A solio Petri lumen adepta novum.

Una

Una ſub axe micans ad Regem traxit Olympi
Stella procul gentes; Sed modo quinque trahunt.
Dum tot Sideribus præluces inclite Præſul.
Quos regis haud credam fallere poſſe viam.

Ad eundem de ejus ſtellifera cruce, quam pro inſignibus habet Rabatta familia.

rcticus hic vertex plauſtri fulgore notatur,
Alter ſideream fertur habere crucem.
Figit in hanc oculos, cum tendit Iberus ad auſtrum
Et ſecat ærato remige vaſta freta.
Cumque tuam Rabatta Crucem fulgentibus aſtris
Compoſitam cernit, naufragus eſſe nequit.
Hac duce non gemmas extremis portat ab Indis,
Sed bona Cœlituum non peritura vehit.

Ad Robertum Strozzium Epiſcopum Feſulanum.

Eximias animi dotes Roberte nivalis
Tergeminæ Lunæ Stemmata clara notant.
Luna decor noctis, Strozzæ Tu gloria Gentis
Illa ſatis, roris, tuque leporis habes.
Humoris mater nocturnæ eſt forma Dianæ,
Credita Tu ſuperis imbribus Arva rigas.
Tres Lunæ hoc uni Lunæ præſtare videntur,
Quòd penitus maculis, deliquioque carent.

In Imaginem politicam ex ſententiis Taciti, Doctoris Andreæ Baroncini exbibentem Principis quadripartitam vitam, ſcilicet in Pueritiam, Juventutem, Virilitatem, Senectutem.

Exhibet egregii Xenophon ſermone diſerto
Principis effigiem, quam niſi mente vides.
Adde Baroncini exemplar, quo clarius ævo
Quadrifido Princeps ſuſpiciendus erit.

Ut

Ut graditur ſenſim per tempora quattuor annus,
Sic populi totidem tempora Rector habet.
Dum puer eſt; Vernat morum candore, juventam
Æſtum, dum gladio dimicat, eſſe putes.
At gravido Autumno par eſt ætate virili,
Confertur Bruma cum glaciale ſenex.

Idem argumentum.

Sunt Taciti decies Tacito regnante quot annis
Deſcripti Annales; Unde perennat opus.
Arboreæ frondes utinam vertantur in Æra,
In parium lapidem Livia charta meet,
Unus ut Andreæ Tacitus cum fœnore poſſit
Altius excuſus tempus in omne legi.

Quod tormenta bellica militiæ gloriam obſcuraverint.

Pugnandi laudem gladio, non igne tuliſtis,
Pulvere nitrato dum caruiſtis avi.
Bellica tormenta hæc ætas excivit ab Orco,
Ut pereat Mavors. militiæque decus.
Vincere qui didicit ferro, nunc glaudibus hoſtem
Ex ære exploſis ſuſpiciendus erit.

Contra Bacchanales larvas.

Urbem larvatus cum per Dionyſia luſtras,
Therſitis faciem ſuſpicor eſſe tibi.
Si forma præſtas, Triadis ſi ſtemmate gaudes,
Os ſpeculum mentis non operire decet.
Sis larva ignotus populo, molire quid optes,
Haud celare vales vindicis ora Dei.

Avaritiæ imago deſcribitur.

Qualis anus lippis oculis, labiiſque repandis,
Ac putri naſo ſqualllida membra trahit,

Quam

Quam macie turpi rugis ſulcantibus ora,
  Enectam rabida dixeris eſſe fame;
Talis avaritiæ argentum ſitientis, & aurum
  Fingitur aſpectus, luridus inter opes.

Hirundo ingrati hominis ſymbolum.

Garrula cum remeat, de tecto abigatur hirundo,
  Nec trabe ſub celsa nidificare ſinas.
Blanditiis nullis avis hæc prænuntia veris
  Fit cicur, ingratum denotat illa virum.
Hunc procul expellas, hujus commercia vites,
  Ne fel componas ex redolente thymo.

Auro, gemmiſque ornata mulier non eſt pulchrior, ſed ditior, qualis fuit Helena pictoris indocti.

Inſpiciens Helenam gemmis, auroque micantem
  Zeuxis ad artificem talia verba dedit:
Pingere ſi pulchram Ledæam ex arte nequiſti,
  Hæc tibi cura fuit, dives ut illa foret.
Sic minus ex auro mulier formoſa putatur,
  Ditior eſſe valet, pulchrior eſſe nequit.

In cælibem juvenem Laurentium Corſinum ex dono Virginitatis florum ſertis coronatum in funere.

Dum Laurens migrat, manibus date lilia plenis,
  Sic nivei proceres, ſic Libitina jubet.
Non potuit trifidum fulmen contingere laurum,
  Nec te Laurenti frangere blanda Venus.
Jure tuum Nomen depoſcit Laurea ſerta,
  Sed tua Virginitas alba liguſtra petit.

Ale-

Alexander Macedo Bucephalum ferocissimum equum domat, ac de ipsius nomine urbem postea condit.

Qui potis est ferro gentes, orbemque domare,
Bucephalum domat, ac mandere fræna jubet.
Ille superbus equus pondus quodammodo Regis
Sensit cui mundus non satis unus erat.
Orbem vectus eo vicit: Pro mole sepulchri
Orbem, non Urbem pone viator Equo.

Alexander Macedo dolore exasperatus ob telum in suram defixum fatetur, se non esse Deum.

Immemor humanæ sortis Mavorte superbus
Ambit Alexander filius esse Jovis.
Fit voti compos: Jaculum violenter adactum
In suram elusit numen inane Ducis.
Tunc ait, ut sensit cruciatus corporis ægri,
Me miserum, fallor, sum Deus ore tenus.
Quippe dolore caret soboles augusta Deorum,
Me fore mortalem sura cruenta monet.

Noctuæ proprietates ad prudentiam, librataque consilia referuntur.

Noctua, quam decorat Pallas, quam cusit in ære
Cecrops, virtutis fert documenta tibi.
Nocte volat, noctuque canit, lucemque perosa
Nocte videt: poteris dicere noctis avem.
Hæc quorsum! Metuit nullam Prudentia noctem.
Cuncta procul cernit, lucis acumen habet.
Abdita pervadit, scit Regum arcana tacere,
Consiliumque monet non sine lance dari.

Adversus ebrietatem.

Qua sit Alexander præreptus morte requiris?
Pocula (crede mihi) non medicata bibit.

Quem populi indomiti, aut Mavors ſuperare nequivit,
Ebrietate ferunt occubuiſſe meri.
Ebrietas viro Ponti eſt truculentior omni,
Ac tigre Hyrcana ſævior illa nocet.
Toxica proſternunt vitam, mentemque falerna,
Quandoque immodicus potus utramque rapit.

Quare Principes adeo habeant venationem in deliciis.

Et nemora, & ſylvas Reges, ſpelæaque vexant,
Delicias ducunt exagitare feras.
Cur hoc? Imperii fines proferre nequibunt,
Cuncta niſi belli munia noſſe velint.
Militiæ ſiquidem ſpeciem venatio præfert,
Enecat hæc damas, enecat illa viros.
Non ſecus atque ferat inſidiis capiuntur & hoſtes,
Si neſcis armis vincere, vince dolo.

Principes ſupplicibus parcere, fortunaque jactatos tueri decet exemplo Xenocratis philoſophi, qui defendit ab accipitre paſſerem in ejus ſinum devolantem.

Paſſer ut accipitris curvos evaderet ungues,
Xenocratis trepidans advolat ille ſinnm.
Excipit hoſpitio volucrem, occultatque, fovetque,
Donec prædonem cerneret eſſe procul.
Hanc poſt dimiſit terrore, metuque ſolutam,
Ne poſcentis opem proditor eſſet avis
Supplicibus diſcant veniam concedere reges,
Ac male jactatis anchora ſacra ſient.

Licinius Imperator dum gallum Leonibus obiicit pro ſonte gemmario inſinuat Principem decere clementiam.

In gemmis opifex Licinum deceperat aſtu,
At miſer ille feris obiiciendus erat.

Immiſit Cæſar gallum pro ſonte Leoni,
Quo lepido eluſit plena theatra dolo.
His ille in populo vindex laudabilis iræ
Præconem juſſit vociferare notis,
Hic impoſturam fecit, ſubeatque viciſſim
Impoſtor fraudem, fraude ferat veniam.
Quam decet ingenuos animos clementia. Noxæ
Nobilis ultor erit quiſquis inultus abit.

Luſus in hominem promiſſam barbam ſæpius demulcentem.

Sæpe manu barbam propexam in pectore mulces,
Miror, teque gravem ſuſpicor eſſe virum.
Rara tuæ nitidæ par eſt ſapientia barbæ,
Qua creſcente pari creſcit & illa gradu.
Si ſuper aſcendat peracuta novacula mentum,
Deficiet virtus deficiente pilo.

Luſus in deformem naſum.

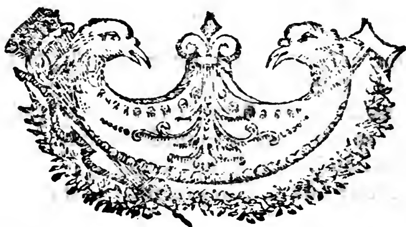
Aſpicis hunc naſum? Super hunc Poliphemus in antro
Sanguineo Marti cudere tela ſolet.
Si fors ſternutat, tormentum explodere glandem,
Aut geminum credas intonuiſſe polum.
Tellurem naſi cuſpis proſcindere poſſet,
Quid multis? Naſus Rhinocerotis erat.

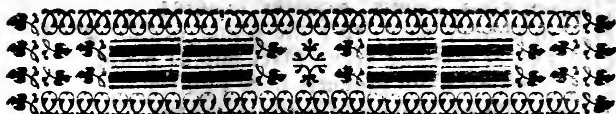
De pyris moſchatulis, quod ea non ſint dicenda ſuperba pyra:

Mole ſub exigua grato redolentia moſcho
Cur ſumus a vobis dicta ſuperba pyra?
Si reliquis citius menſas oneramus acernas,
A celeri fructu vox repetenda fuit.
Prolicimns guſtum, ſuavi mulcemus odore,
Ergo magis præſtat dicere grata pyra.

In culicem abrumpentem somnum.

Parve culex, furtim si vis haurire cruorem,
  Cur importuna clangis in aure tuba!
Si bibis è vena, somnos abrumpere noli;
  Si lubet in tenebris me jugulare, sile,
Quamvis eludas ictus, iterumque recurras,
  Uno te colapho fors aliquando petam.

JOSEPHI SCALIGERI VERONENSIS.

Epicedion Henrici Castanei Ludovici F.

QUicumque immensos molitis mente triumphos
Absiste insanis (vana est fiducia) cœptis.
Quisqus suas urgemus opis: spe maxima facta
Præcipimus: Mors atra nigris circumvolat alis,
Et cursu in medio vota imperfecta moratur.
En modo, quem sublimis apex, quem clara manebat
Gloria, qui gestis modo rebus, & indole prima
Cunctorum studia & spes incendebat, inanes
Exsequias fertur juvenis, lacrimasque suorum,
Et fati invidiam secum trahit, aspice quanto
Defertur comitum gemitu, quanto agmine pompæ.
Heu bello properatus honos, & puberis ævi
Tristes primitiæ nimis infelicis ephebi
Visa potens virtus, vitam si fata dedissent.
Nunc quem sera senem debebat laurea cœlo,
Abstulit ante diem, nec longo tempore fortem
Passa frui juvenem, quos spe præsumpserat annos,
Ac generis titulos claris extendere factis,
Si proprium decus hoc voluissent esse severæ,
Quæ fusis hominum dispensant fata, Sorores,
Omniparens cœlum, cœloque adscripta potentum
Federa fatorum, juvenum contingere vitæ.
Quas Telamoniades matrumque orbator Achilles
Contigerunt metas, cur invidistis, ut annis

Heroum vitas, animis, æquaret, honore;
Heu miserande puer, tu nunc primo occidis ævo;
Occidis: & juvenile decus Mars impius hausit:
Qualia prima novo canentia flore ligustra
Decutit afflatu, qui decutit omnia, ventus.
Ah qualem luctum linquis matrique patrique
Atque tuis? matri imprimis, quæ vota precesque
Conduplicans sublimem in equo & fulgentibus armis
Miserat in bellum, nec talem mœsta recepit;
Sed gelidos artus, sed onus fatale feretri.
Parte alia nullis novitatum exercita monstris.
Simplex nobilitas, & nescia fraudis Iberæ.
Extinctum lugent, versisque insignibus omnes
Funeream ducunt pompam, & funguntur inani
Officio, tu non gemitu revocabilis ullo,
Conciliis Heroum & cœtibus interes illis,
Quos discreta tuentur ab omni limina vulgo,
Limina quæ nisi victores insistere fas est,
Quosque triumphali velavit laurea fronde,
Aut quibus illustris umbravit civica vultus.
Hic tibi non æquo passu templa illa petenti
Obvius occurrens aliquis de gente Deorum
Te cœtus trahit in medios procerumque ducumque,
Francorum procerum atque ducum, qui fortibus ausis
Parta reportarunt toties ex hoste trophæa.
Olli sidereos vultus, & frontis honestæ
Mirantes culmen generosum & membra decora
Expleri nequeunt animum, memoresque juventæ
Flent atque exstinctum fato miserantur acerbo.
Cum vero palmas numerant, & fortia facta,
Tunc justæ credunt numeros explesse senectæ.
Tunc lætum Pæana canunt; tunc vocibus æther
Fervet, & alterno fremit ingens regia plausu.
Tu contra (horresco memorans) heic jura fidemque
Calcata, heic patria conversum in viscera ferrum,
(Proh pudor) Hispanos dominos in tecta receptos,
Mutatos Gallorum animos, & secla nepotum
Degenerasse refers, virtutum oblita parentum:
Ac

Ac te felicem, cui contigit, ista priusquam
Longius in miseros serpant contagia Gallos,
Oppetiisse tamen pulchram per vulnera mortem;
Denique & hoc melius quam si te lurida tabes
Devotum morbo caput & sine nomine funus
Absumpser: melius quam si te cæspite vili
Suppositum velaret humus peregrina; nec ullus
Exsequiis patriæ contingeret haustus arenæ,
Aut tumulus, tumulo & leti superaddita caussa;
Et funus, qui solus honos est lumine cassis.
Tu loqueris: tacitus suspensis auribus illa
Conventus bibit Heroum; nec jam tua sentis
Vulnera; non gemitus, non hæc mortalia curas;
Et quæ non curas, nobis deflenda relinquis.
Flebimus, & memori, si quid pia carmina possunt,
Si quis amor veri est, te commendabimus ævo.
Dicemus validis defensas viribus arces,
Quam Gardampa rapax, & quam lavit amne Vigenna,
Addentur fusæ palantes agmine turmæ,
Non sine te, & turpi vertentes terga timore.
Ac quamvis titulus plenis tibi fructibus ingens
Armorum merito est; tamen est prior ordine virtus,
Et doctæ impubes ætas operata Minervæ.
Siste parens lacrimas, animi matrona virilis.
Si qua fides vatum auguriis, manet ultimus hostem
Exitus, haud humili persolvet vindice pœnas.
Interea has lacrimas, solatia vana doloris
Accipe care puer, dum paulum cura remissa
Laxet iter voci, ut liceat tua dicere facta
Accipe care puer lacrimas; Salveque Valeque,

In Eumdem.

Cur hoc Henrici sunt condita viscera busto;
  Ast alii cessit corpus inane solo?
Una domus totam quam non capit orbe ruinam,
  Uno non potuit limite tota capi.

Epicedion Ludovici Castanei Equitis Torqu. Regii.

Triftes exequias, miferas furgentis ephebi
Spes interceptas in primo flore juventæ,
Defleram, nondum coiit manifefta cicatrix.
Funeftos iterum numeros, & trifte doloris
Pofcimur officium, lacrimas impendimus orbo:
Extincto demus lacrimas: duriffima jura
Fatorum, ludo nondum fatiata cruento,
Eftne, quod in claras prælustria culmina fedes
Non liceat vobis, fi nec domus una fat uno
Fungitur exitio? teftis natufque paterque:
Marte prior natus, morbi pater obrutus æftu,
Ordine turbato nati comes additus umbris.
Sic tortus rabido ventorum turbine vortex
Arboreos primum ramos, & matris opacæ
Summa petit ftringens, mox ipfam a ftirpibus imis
Evertit, totamque advoluit montibus ornum.
Quæ prius infano rumpam convicia planctu?
Quid querar? unde meo queftus ac verba dolori
Sufficiam? ftupet ecce novo mens obfita luctu,
Nec, quid promat, habet, dum femet in omnia vertit
Scilicet effabor? tantis fim luctibus impar.
Vulnera diffimulem? mifero quodcumque tacetur,
Acrius infidit: luctuque expreffa querela
Infantes promit gemitus, ac murmura trunca.
Ipfæ quæ noftros folitæ mulcere labores,
Ad quas perfugium duris in rebus habebam,
Præduxere fitum fqualentem ac nubila mente,
Nec mea refponfant facilis ad vota Camænæ.
Septima jam reficit Lunares orbita curfus,
Cum diræ mortis trepidas mihi nuncius aures
Affecit, pigrofque induxit pectore fenfus,
Infpirata meis afflans oblivia curis.
Sic tua mors Lodoice, tuique injuria fati
Mufarum dulces fœtus, & carmina noftro
Obterit ex animo, poftquam tua funera mœftus

Au-

Auribus his hausi, nil non mutabile sensi.
Atque idem mihi me, qui te mihi casus ademit.
Hoc solum superest, de te vix dicere posse,
Et tantum meminisse tui, tua fata canentem
Flere, minus muto, sed non meliore canenda
Pectoris affectu: si quis tamen hæc quoque si quis
Rumpet fræna dolor; non te flos lecte virorum,
Indictum, aut tua facta sinam, tibi pectora plango,
Et tua jam resides animos in funera solvo:
Ecce diu sterilis male conscia lingua silenti
Obsequio tristi vires, vocemque ministrat
In luctus facunda suos; nec se capit intus,
Quem vis dura mali potuit cohibere dolorem.
Ah quibus incusem probris, qua voce lacessam,
Quæ te non verita est tanto fraudare ministro
Gallorum Fortuna, vices quas sæpe ruentes
Fulsit, & in tuto rursum tua dextra locavit;
Dum toties vincis, patriæque impendere vitam
Non dubitas, quæ te nuper duce civica fregit
Arma, vago fines qua Pictonas amne Vigenna,
Quaque alios fines Lemovix Gardampa pererrat?
Heus ubi nunc virtus, invictaque dextera bello?
Heus ubi perfectæ sitiens mens laudis? ubi ingens
Gloria Castanidum? nempe hæc, proh sancta Deorum
Numina, nempe nigri hæc vis abstulit omnia lethi.
O quot funeribus tibi funus constitit unum.
Quot lacrimas orbæ, quantum tibi, Gallia, fati
Mors dedit una! novum neque enim, neque nuper oborta
Nobilium de plebe caput, sed sanguine ab alto
Demissum gemis, atque heroæ stirpis alumnum
Usque ab avis, & avorum atavis, ab origine prima.
Quod genus externum, quæ gens tam devia nescit
Castanidas proceres, Martis virtute potentes,
Et belli claros studiis, quo tempore finis
Anglus Santonicos dura ditione premebat?
Testis Vultona es, refluaque Carantone lympha,
Cæde Caledonia vitreos infecte liquores.
Hinc sparsum genus est, at eos cœpere propinquis
Pi-

Pictonis hinc tellus, hinc tellus Turonis oris,
Turonis armipotens Celtarum gentis ocellus,
Ingeniis pollens, & divitis ubere glebæ.
Heic prima hausisti genitalis lumina cœli,
Qua regnator aquæ presso fuit agmine Crosa.
Et turrita lavat Pefæi mœnia Castri.
Heic tibi felices cecinerunt omnia Parcæ,
Et melior niveos oneravit purpura fusos:
Ut quanto patrias patria hæc supereminet almas,
Tanto tu meritis anteires omnibus omnes.
Ergo lacessenti primis vagitibus auras
Infanti ingenuos instillavere liquores
Castigatorum morum, pro lacte tepenti,
Sanctæ nutrices, virtutum exercitus omnis,
Cana Fides, Fideique soror Constantia virgo,
Temperiesque, & justitiæ Prudentia custos.
Inde magisteriis ætas formata Dearum
Accepit tales exculti pectoris auctus,
Quale tuis ipsæ lac immulsere labellis.
Ut, quæ vix fas est parritum singula habere,
In te conjunctim fluerent, unoque recepta
Pectore virtutum collegia mixta coirent.
Nam quod vulgus iners, & adhuc rationis egenum
Nil putat esse fero blandis cum Marte Camœnis;
Tu cum Marte fero commercia blanda sororum
Inter se placida consanguinitate jugasti.
Musarum, vir magne, prior bellive laborum
Laudibus, ambiguum; sed certe magnus utroque:
Nec te nobilitas custos erroris aviti
Traxit in exemplum, legis quæ vertit in usum
Nil scire, & rudibus transmittere cultibus ævum.
Quid referam nullis indelassabile corpus
Usibus, & patiens auræ glacialis, & æstus?
Quid somni immunes oculos? quid membra labore
Campestri durata, nec uni nata palæstræ?
Utque illæ dotis vincebant cetera, ita unus
Vicerat has animus generoso incoctus honesto,
Puraque mens nulli vitiorum pervia labi,

Et recti retinens, & vindex fraudis avaræ.
Tum pudor, & mores priscis Heroibus æqui,
Et castæ gravitas non affectata loquelæ:
Sobria temperies; frons non elata secundis,
Non dejecta malis, mediique in utroque tenores.
Interea magnæ legatus poscitur Urbi,
Septem quæ una sibi gremio complectitur arces.
Quæritur e medio procerum, quæ maxima tanto
Apta foret cervix oneri, tua cognita virtus
Non est passa diu mentem nutare legentis
Principis, aut procerum felicia vota morari.
Mitteris; & quam certa fides, quam provida cura,
Aut tua quæ fuerit claros spectata per actus
Sedulitas, sensit Princeps, videre Quirites·
Quin etiam obsequium longa in statione teneret.
(Tantus amor regni est, tanta est reverentia Regis)
Emeritum nisi jam, lustrum volventibus annis,
Roma redonatum patrio te redderet orbi.
Vita bona pacis dulces agitata per usus,
Militiamque aulæ, potuit tranquilla videri
Hactenus. Hinc crudi studiis exercita Martis
Cetera loricæ sub pondere canuit ætas.
Quis memoret curas animi, discrimina vitæ.
Sub Jove duratas hyberno sidere noctes,
Atque intempestis equitata cacumina nimbis,
Fortibus induto rigidum thoraca lacertis,
Cogenti turmas, implenti munia magni
Militis atque ducis? Lemovix rectore carebat
Limes, Aquitanæ scindens confinia terræ.
Tempore quo Stygio caput extollebat ab antro
Gallorum furians animos civilibus iris
Impia Tisiphone: flebat Provincia sola,
Nuda regente suo, qualis bacchantibus Euris,
Fluctibus in mediis amisso cymba magistro.
Cuncta coruscabant trepida formidine mortis,
Pictone si sonipes flammas miscente cucurrit,
Vel quoties acies longe comparuit, hostis
Extra urbem manifestus erat, suspectus in urbe.

Utque Therapnæos fratres, optabile sidus,
Auxilio implorant deprensi turbine nautæ:
Sic te suspirant fessis solatia rebus
Laturum cives; neque sat, te poscere votis.
Posceris & precibus, precibus rex annuit: & mox
Optatus Rector rerum succedis habenis.
Ipsa quidem viridi juvenales indole vultus
Mutato felix novitas moderamine sumpsit.
Ac tibi nulla quies, nec blando lumina somno
Declinare datur, conjux a mente remota
Exsulat, & dulces, carissima nomina, nati:
Publica privatos affectus cura repellit.
Unus amor, nullum patriæ præponere amorem.
Nec sua communi subducere membra ruinæ.
Unum hoc propositum est: hic menti terminus hæret.
Vix admissus eras trepidæ ad moderamina terræ;
Frugibus infestas populator Picto cohortes
Parcius immittit campis; neque ut ante solebat,
Cornipedum crebris assultibus arva fatigat,
Sparsurus pavidis incendia dira colonis:
Et vel si qua foras audacia provehit, hosti
Improvisus adest, vel ab omni parte timendus
Castanides absens animis suspectus inhæret,
Increpuitque metum, sola formidine victor.
Quæ, Gardampa tuas prætexunt oppida ripas,
Et quæ Crosa tuas, dominis servire coacta
Hostibus, hostili nunc sunt prætenta furori,
Nec vota agricolæ, nec spes intercipit anni,
Vel libata Ceres, vel abactus cultor agelli.
Illa, vagis cujus populatibus invia nulla,
Atque omnis fuerat tellus angusta, latronum
Colluvies furumque novo ductore maniplus,
Unius vix se defensum mœnibus Urbis
Continet, illorum nunc præda est obvia, quorum
Prædo fuit. quod non toties, nec tanta per agros,
Perque humiles bacchata casas incendia regnant;
Quod civis propriis fruitur, quod pace colonus,
Castanidæ totum meritis debetur, & uni.

Quæ nulli cedit, cui cedunt omnia, dextræ,
Pictonio ſua forma, tua virtute renata,
Et priſcus patriæ rediit vigor artubus ægris.
Te duce mercedem lixæ non pendit arator:
Non pacem donis redimit, non ære quietem.
Namque tui referens exempla domeſtica de te
Miles habet, ſequiturque tuos, ut claſſica, mores.
O felix ſi cui ſtabiles florentis honoris
Aſſeruit titulos indelibata voluptas.
Sed neque inoffenſi datur ævi currere metas,
Continuat ſyncera tenor neque gaudia nobis.
Namque duo meritas temerarunt omnia laurus,
Quæ tranſverſa tuis intervenere trophæis:
Filius, heu, pubes indigna morte peremptus,
Atque tuum carcer, ſed carcer ſanguine multo
Penſatum exegit juſta Rhamnuſia pœna:
Ut damnis tua laus creſcens pretioſior eſſet.
Sordeſcit laus de ſecuro parta, triumphus
Vilis erit, cui non proludunt prævia damna.
Dicat congeſtis auguſtus ſtragis acervis,
Quam pigra Ligerim propellat mole Vigenna,
Merſa quot arma virum, quot fortia corpora volvit.
Jam ſat finitimis impune illuſerat oris,
Turonios prædo faciens equitatibus agros.
Vindictam exſanguis patriæ poſcebat imago:
Vindictam lacera poſcebat Filius umbra;
Devotum funus, civilis victima belli.
It campis agmen, telis exercitus ardens
Procedit: jam cuncta ſibi cedentia votis
Metitur; quas quiſque avida ſpe devorat urbes
His ſervile jugum intentant, his vincla minantur;
Omnibus exitium. Necnon poſcentia pugnam
Agmina Caſtanides dictis accendit: adeſſe
Tempus ait, quo felici victoria lauru
Pictonio requiem, decus ipſis augeat: eja.
Poſcimur, en Mavors, en Mavors; poſcimur inquit.
Signa movet ſtrictiſque acuunt mucronibus iras.
Quæ fuit illa dies? quam multa cæde piatum

Et

Et carcer patris est, & nati funus acerbum?
Hic neque cura subit quæstûs, neque parcere victis,
Nec precium captis imponere, corpora quæ non
Optat avarities lucro, rapit ultio cædi
Vindictæ gens tota datur, nam cetera pubes
Ne pereat, perit, & patulas se mittit in undas.
Atque aliquis prono descendens amne viator
Funera dinumerare velit: sed longa natantum
Obsistit series: numerus cum flumine crescit,
Cum numero Pæan. Ligeri dic, magne Vigenna,
Dic Liger, Oceano, victrici cedere cuncta
Castanidum dextræ, fluvios servire triumphis.
Non ego cuncta meo complecti carmine possim,
Non Martis, non pacis opus: quas Marte rebelles
Disjecit gentes, placida quas pace ligavit:
Ista Maronei quos afflat spiritus œstri,
Utilius seris miranda nepotibus edent.
Nos humiles animæ, queis solvere questubus ora
Vix datur, inferias magnæ, quas possumus, umbræ
Libamus, tenues numeros, defectaque verba,
Singultu medias interrumpente querelas.
Ergone te, cui tot creperi discrimina Martis
Cesserunt, toties belli fortuna pepercit,
Lecti invita quies, & segnis inertia morbi
Abstulit? occiduum quamvis tibi vergeret ævum,
Et quartum ter quinta urgeret Olympias annum:
Sobria te juvenem faciebat vita videri:
Nos patriæ utilitas annos numerare vetabat.
Quo properas? cur, quæ valide defensa dedisti
Oppida, quas toties servasti, deseris arces?
Aspice, luctifico miscentur ut omnia planctu,
Omnis ut ora suum desideret orba parentem.
Heu cur te vitiis ævi præsentis iniquum
Ocior aura tulit? non te preciosa morantur
Pignora præstantes lecta cum conjuge nati?
Non inculpati convictus strenua membra,
Castrorum comites, per tot discrimina sæva,
Indeserta tuæ fortunæ signa secuti?

Aſt ego, quem ſuprema terit jam calce ſenectus,
Quid ſteriles annos, quid inutile demoror ævum,
Si genus Heroas nullo ſuperabile bello
Morbus, & ancipitis rapit inclementia fati?
O patria, o magni dominatrix Gallia regni;
Si quis amor veri eſt ſi te tua vulnera tangunt,
Pelle ſitum genii: nubem eluctare veterni
Antiqui, merſumque gravi caput exſere ſomno.
An nondum clades, nondum tua funera ſentis?
Paulatim floremque ducum, bellique miniſtros
Carperis, hos morbus rapit, hos Mars impius aufert.
Funde tuo lacrimas ſupremum munus alumno.
Stet tumulus, tumulum ſignet ſuperaddita cauſſa.
Hunc tumulum, & tumuli titulum ſua Gallia rapto
Caſtanide, quo mille duces amiſit in uno.

Puteanis Fratribus Claudii filiis, de morte eorum patris.

O lecti juvenes, virtutis nobile germen
Succreſcens patriæ; quid me ad damnata redire
Sacra Camœnarum, & meliores cogitis annos
Reſpicere, ut Phœbi revireſcat priſtinus ardor,
Adflatuque novo ſopitos ſuſcitet ignes?
At quodcunque fuit, ſi quod fuit, omne doloris
Sordibus abſolvit, neque jam ſplendeſcere cultu
Suſtinet ingenium, duplici quod funere ſenſim
Efferri ſentimus: hebes nam luctibus hinc eſt,
Hinc ipſum frangit, quæ frangit cuncta ſenectus:
Ut quondam ſenio rimam faciente dehiſcit
Jam putris paries; proprio mox pondere tractum
In proclinatas proſternunt flamina partes,
Scilicet exſequias veſtro ſic ire parenti
Hac ope nitentes, hac cultos mente jubetis?
Namque ex quo tali vos orbos patre reliquit
Nigra dies, turpi macula quæ ſecla notare
Non verita, eſt tanto dum privat ſidere mundum,
Ex hoc nulla mihi diffundunt gaudia vultum:

Et

Et quæ ſunt ſolitæ vulgo lenire dolorem
Vel ratio vel longa dies, harum altera tantæ
Jacturæ meritum menti obiicit: altera longo
Carnifici curæ vires acquirit ab ævo.
Ultima reſtabant animo ſolatia victo.
Quas a me exigitis neque me debere fatebor,
Dulces Pierides generoſæ pabula mentis,
Suavibus in ſtudiis Heliconia ſacra colentis:
Qua non eſt animo potior medicina tumenti.
Cum dolor egeritur lacrimis, explendaque fletu
Cura novis itis omnes effundit habenas.
Sed nos Muſarum ſecretum triſte petentes,
Neſcio quis pravæ dulcedinis efferat error.
Abſentis memores figens in imagine ſenſus:
Qui dum præteriti convictus computat ævi,
Atque ſibi blanditus in omni quærit amicum
Hiſtoriæ tumulo, heu quoties objecta figuris
Luſit amabilibus memores inſania ſenſus?
Nam quocumque meos circum fert lectio viſus,
Seu quem juſtitiæ dotes aut gratia morum,
Aut juris commendat apex, aut gloria linguæ;
Unicus occurrit nobis Puteanus in illis
Exemplis decorum: quia quem congeſta decebat
Virtutum ſeries, virtutes vindicat omnes.
Sic quæ ſunt curis aliorum nata levandis
Otia Muſarum, lacrimis ſunt pabula noſtris,
Et quæ ſunt cunctis medicamen lene laborum
Literulæ, nobis coëuntia tempore longo
Vulnera reſcindunt; animo quia vana miniſtrant:
Qualia fallaces fruſtrantur gaudia ſomni
Inſtar ventorum, levibuſque ſimillima fumis:
Ut, quoties mihi lecta refert, neque præſtat amicum
Pagina, deteſter toties mea numina Muſas.
Inde fit, ut ſi quæ manabat largior olim
Caſtalii laticis, noſtro de pectore vena,
Pauperior fluat, & ſuppreſſo fonte reſiſtat.
Unde igitur verſus, & rapto carmen amico
Sufficiam, cui nec Phœbus reſpondet ut ante,

Nec

Nec vetus adſpirat vegetantes impetus auras,
Parnaſſum & ſacram ſolitas impellere Cirrham?
Quod mihi ſi nullo ſquallerent pectora luctu,
Et par ingenium magnis conatibus eſſet,
Supremi officii præſtarem jura ſodali.
Sed vigil ad curas, ſoliſque adſueta querelis
Non venit ad partes toties mihi Muſa citata,
Pro verbis fundens lacrimas, pro carmine queſtus.
Ne tamen aut pietas, aut cujus ſancta poteſtas,
Claudicet officii pars ulla noviſſima nobis;
Huc ades adjutrix noſtri regina laboris,
Et mihi, Melpomene, potiores præcipe cantus,
Fletibus immodicis ſtatuens quis terminus hæret;
Quos deſiderio fines, quæ tempora pono.
Et cum te in partem lacrimarum ſæpe vocarim;
Pone graves gemitus, lamentaque deſine mecum
Funereos lacerata ſinus, immiſſa fluentes
Hirta per ora comas, & ſciſſo ſquallida peplo:
Come ſerenatam feſto diademate frontem,
Indue purpureo radiantes lumine cultus:
Deterſis curis, & pulſa nube doloris
Compoſitos manes hilari pietate colamus.
Jam laudum, & rerum melior te poſtulat ordo:
Sic ego: ſic Diva hoc ſermone ſilentia rupit.
Principio Natura parens, cum vellet in una
Congerie decorum commercia multa coire;
Atque hominem exemplum ſeclis inſigne futuris
Parturiens, cujus ſub pectore conderet illa,
Hunc humilis vici cæcis vagire latebris,
Aut ignorata nutriri noluit urbe,
Sed regni dominâ, quod regnis omnibus orbis,
Omnibus Europæ præcellit ut urbibus illa:
Ut commune decus, ſociæque inſignia laudis
Tam locus à nato caperet quam natus ab illo.
Regnatrix claræ, generoſa Lutetia, terræ,
Quis memorare tuas ſat digno carmine dotes
Aut laudes æquare queat, quæ debita Muſis
Tot pleno toties fudiſti pignora fœtu?

Tu generas, qui jura regunt, qui legibus urbes
Et sanctis recti populos moderantur habenis.
Non alia nasci Puteanus debuit urbe,
Aut potuit, quam quæ propriis virtutibus illum
Excoleret. similemque suis formaret alumnis.
Protinus altrices linquens infantia cunas,
Imbuitur studiis & primo flore, Minerva
Eductrice, rudes poliuntur cultibus anni.
Excipiunt puerum gremiis florentibus Artes.
Ante omnes teneri moderamen suscipit ævi,
Quæ docet. ut primo formetur litera ductu,
Ut commissa suis nectatur syllaba nodis:
Atque per articulos distinctaque membra legendi,
Dædala perpetuam texat structura loquelam:
Utque suis pedibus gradientia carmina surgant.
Huic soror exacuens studiis solertia corda,
Et stricto vultum componens pondere vultus,
Succedit Criticee, pueri quæ sensibus omne
Cecropiæ & Latiæ reserat penetrale senectæ,
Quidquid apud numeros, numeris aut orsa soluta
Venturis seclis commendavere papyri.
Non illi prisci certasset norma Cratetis,
Non cujus spurios versus censura notavit,
Et læso a mendis obelos impressit Homero.
Sic furtim ereptos blandis nutricibus annos
Erudiere Deæ, donec vis mentis adultæ
Ad magnos census, gravioraque cœpta vocaret.
Tunc Dea, quam penes est cultæ facundia linguæ,
Quæ dotes oris tribuit, regnumque loquendi,
Induit Actæi puerum Demosthenis arma:
Eloquii florentis opes, momentaque fandi
Tradit, & attonitas artem quæ permovet aures,
Arbitrioque suo moderatur frena coronæ.
His sacris imbutus ait, pete, limina legum.
Quæ tibi recludet nostri fiducia ductus.
Ut rectore carens, & nullo remige tuta
Ludibrium venti puppis jactatur in undis;
Sic, quicumque subit Themidis sacraria, mystes
Lu-

Lucis eget nostræ, cunctisque paratibus orbus,
Quos munire solent pueris discentibus Artes;
Exclusus commissa luet, quod mente profana
Juris inaccesso posuit vestigia luco;
Et numquam visus adytis immittet opertis.
Exere vividulos animi solertis ocellos
Care puer, te jura vocant arcanaque legum:
Te sua votivum Themis in penetralia mittit,
Quæ te purpureis insertum Patribus olim)
Signabit meritis rerumque imponat habenis.
Disce quis officii limes, quæ regula recti,
Quis licito finis, vetitum quæ pœna sequatur:
Qualia bissenis tabulis sanxere Quirites,
Aut Prætoris honos, aut Cæsaris alta potestas.
Artibus excita his homines Astræa revisit,
Prætulerit quamvis telluri sidera, postquam
Aurea deterius vitiavit secla metallum.
His quoque barbarico squallescere secula ritu
Dediscunt, & qui voluit feritate timeri,
Jura timet. Validum, sævisque potentius armis,
Urbibus ut regis, sic regibus imperat Æquum.
Quo magis has, dilecte puer, maturior artes
Præcipe corde libens, & totis sensibus hauri.
Tempus erit, quando tua te spectata per illas
Augusto Patrum virtus adsciscet honori.
Dixerat. Obsequiis puerum majoribus aptum
Excipit alma Themis, magnis & destinat actis:
Sacra docet, legum tabulas, & condita jura
Monstrat, & instructo jam civica porrigit arma.
Est locus, austrinum qua pronus vergit in axem
Signifer, & noctes Chelæ, cum lucibus æquant;
Heic sibi dum priscas exosa relinqueret urbes.
Conspicuum posuit signis Astræa tribunal,
Unde sacro totum moderamine temperat orbem.
Et stringit scelerum vindex in crimina numen.
Heic incisa notis media testudine tecti
Atque ære ex solido legum tabularia pendent.
Atria clara domûs dextra lævaque tuentur

Felices animæ, cœlo sacrata virorum
Nomina, purpurei toga quos velavit honoris
Quorum consiliis tutata est Curia regnum,
Quos non vis odii, non illice gratia fuco,
Incolumem justi vetuit servare tenorem.
Hos Dea pro meritis in cœli parte locavit.
Inter quos (celsa Puteanum ut vidit ab æthra)
Præcipuæ sedis loca dirigit: hunc quoque, dixit,
Ista manet sedes, postquam perfecerit omnes,
Quos fatis debet non quos natalibus annos.
Atque utinam posset contingere longius ævum.
Et tantum vitæ quantum splendoris haberet.
Diis aliter visum, vitiis qui gentis iniqui
Humanæ, sanctas animas de corpore solvunt;
Utque malos mulctent, privant hos luce bonorum.
Interea dum culmen ei sublime paramus,
Lucida qua justæ fulgent examina libræ,
Et vacat huic sedes, quam designavimus illi,
Hos inter Proceres, sua quos illustribus æthræ
Cœtibus inseruit pietas, cœloque fruuntur:
Hunc, summos meritum virtutis nomine fasces,
Inter honoratos admittat Curia Patres.
Juridici cœtus secretis actibus adsit.
In medio faciat facundus verba Senatu.
Nullius occulitur virtus generosa tenebris.
Conspicuum fundens, Pharos ut Nilotica, lumen.
Nec Puteanus, opem cum lapsa negotia quærent,
Ignoratus erit: dubiis nam protinus illum
Rebus Aquitanæ gentis ad jura reposcent.
Cum lecti Proceris augusti membra Senatus
Exciti lacrimis afflictorumque querelis,
Incorrupta dabunt oppresso jura Garumnæ,
Mollia præstantes securis otia terris.
Ast hos pacatis repetentes patria rebus
Mœnia feralis tempestas civica belli
Excipiet: quantis jactatos illa procellis
Heroas summos varia in discrimina mittet,
Quorum pars Puteanus erit? quid cetera porro

Per-

Perſequar? aut potius cur facto fine quieſcam?
Plura Deam memorare (etenim memorare libebat)
Et dolor, & taciti vetuit mens conſcia fati.
Me quoque quam meritum grande, & reverentia morum
Atque viri virtus huc perduxere canentem,
Hei mihi, cum morbum ſupremaque cogito fata,
Hei mihi deficiunt vires: nec plura locuta
Melpomene, lacrimiſque genas oppleta tumentes
Hæſit, & effuſi contraxit vela doloris.
Cupreſſum crines iterum pro virgine lauru,
Pro lætis humeri velamina triſtia ſumunt.
Quo me, Diva, gravi perfoſſum pectora cura
Deſeris, infandamque jubes revocare ruinam,
Cui par non fueram flendæ? quid fulmine tanto
Dignum concipiam cui ſingultantia verba
Vix medio gemitu vox intercepta miniſtrat?
Ignoſce, o noſtri ſidus memorabile ſecli,
Si pro carminibus, truncarum murmura vocum,
Pro cultis elegis, incomtas fundo querelas.
Non mihi ſunt, quæ tu quondam laudare ſolebas,
Et quia laudabas, cunctis placitura putavi,
Carmina: ſæpe tuis quibus eſt audacia verbis
Addita, dum claræ metuunt ſe credere luci.
Omnia tu moriens hæc tecum rapta tuliſti.
Omnia ferali ſunt tecum condita buſto,
O luces, o quos memini, cum fata ſinebant,
Colloquio dulci tecum me condere Soles.
O tritos ſermone dies, & ſeria mixtis
Alternata jocis! o quas mirabar adorans,
Oblitumque mei mihi me rapuere loquelæ!
Heu ubi conditi placida gravitate lepores,
Atque ſerenati divina modeſtia vultus?
O caſtigati, Charitum ſacraria, mores!
O pietas! o cana fides! o mixta bonorum
Temperies! unus habuit, quæ flemus in uno.
At vos o digni Pylios tranſcendere fines,
Et tamen ante diem crudeli funere rapti,
Innocui Manes, noſtri libamina luctus

Accipite has lacrimas; & quos præstare Camœnæ
Non potuere meæ, pietas compenset, honores.

Paulo Melisso.

Paulle, poëtarum cui doctis frondibus hærens
Cinxit honoratum, laurea serta caput:
Quid facis, o vates? quibus exigis otia Musis?
Aut quibus in studiis fallitur hora tibi?
An teneras mulcent liquidis accentibus auras,
Musica non uno dividis orsa tono;
Ut te miretur modulantem lympha Deorum
Rhenus, & exultans altera nympha Nicer
Anne Palæstinas numeroso carmine Musas
Solvere Teutonicis ora diserta modis
Instituis! Felix animi, vitæque beatæ,
Si mentem capiunt illa vel illa tuam.
Felix, qui faciles traducis pectore curas;
Otiaque in tenera sancta quiete colis.
Vivacis cui dona indelibata senectæ
Spondet inoffenso tracta tenore salus.
Quem non ulla malo labes tentavit acuto,
Non ulla adflavit vis inimica mali.
At mihi perpetuum mordacibus anxia curis.
Nec sine sollicito ducitur hora metu:
Quem monstro prognata lues, quæ limite certo
Quattuor alternos itque reditque dies,
Obsidet, & tacita populatur peste medullas.
Hei mihi, quod loquimur verba minora malo!
Nec possunt elegi vivis proponere pestem
Sensibus: altiloquæ res erat ista lyræ.
Sic me unit victrix; sic me spoliavit inermem:
Sic de me celsis alta triumphat equis.
Nec mihi sufficiunt veteres in corpore vires;
Nec pes munus obit, nec manus ulla suum.
Sed sum, quod ventis debet ludibria, pondus;
Et quod onus primis flatibus aura levat.

Me-

Me non ulla juvat Cerealis gratia fœtus;
  Gnossia nec veteris grata saliva meri.
Omnia Cerbereum spirant mihi noxia virus:
  Omnia sunt ori trita venena meo.
Quid jejuna loquar diluti tædia gustus?
  Oraque non unquam siccà liquore suo?
Quid matutinæ fastidia lenta salivæ?
  Hostibus eveniat ah sapor ille meis!
Quid stomachum exesum stomachique inamabile mur- (mur
  Et numquam ad gemitus pectora muta suos?
Cum gravior fundo veniens exæstuat imo
  Spiritus; & fauces tussis anhela quatit.
Quid nocturna modis insomnia turbida miris?
  Quasque mihi intentat mortis imago minas?
I nunc, meque jube Musarum expromere fœtus;
  Et vacuæ a nobis exige mentis opus.
Me juvat exorare malum hoc: quibus illa pianda
  Auxiliis: quo sit thure litanda mihi:
Formidandum ægris atque implacabile numen;
  Una tribus Furiis addita quarta soror.
Post subducta polo cœlestia semina flammæ,
  Atque Promethêæ conscia furta manus,
Prima peregrinis Erebi caput extulit oris,
  Insueta & vultu terruit astra suo.
Morborum & traxit ferales prima cohortes;
  Seque ducem jussit & sua signa sequi
Inde hominum miseris cervicibus imminet hostis:
  Calcat & imposito subdita colla pede.
O dulces animæ, si qui superestis amici,
  Jure sodalitii pectora juncta mihi:
Accipite has lacrimas, supremi pignora luctus,
  Tristiaque atratis carmina picta notis.
Et tibi nec nostri sit funeris ultima cura,
  Devotum Musis, docte Melisse, caput.
Sic tibi sint faciles Bœotica Numina Musæ,
  Impediatque tuas laurus odora comas:
Atque olim, quandoque mei non inscia fati,
  Vertet in auriculas nuncia fama tuas;

Omnibus indicas fac luctum, Paulle, poëtis;
Et nostri, dices, pars fuit iste chori.
Sic dices, tumuloque dabis tua carmina jungere nostro.
Carminibusque tuis carmina junge mea:
Heic situs est, qui nec vixit, nec mortuus olim est.
Nam mors viva illi: mortua vita fuit,

In Olorem Melissi.

Quisquis picta mei legis argumenta Melissi,
Ipsa suis etiam disce referre notis.
Flexanimas voces signat, cantusque poëtæ
Blandus Olor, dulci gutture carmen hians:
Idem etiam niveis passis argenteus alis
Innocuos mores & sine labe, notat,
Uno argumento, pictura insignis in una,
Culturæ & morum signa, Melisse, geris.

In ejusdem Lilia.

Lilia Francigenæ fuerant insignia gentis,
Celta cui victus subdita colla dedit.
Nunc ea sed vixdum veteris cognominis hæres
Confusus Francis hybrida Gallus habet.
Et nullo gentis, nullo virtutis honore
Cognatis maculat stemmata prisca notis.
Ast tibi vel duplici sunt debita jure, Melisse:
Quod virtus, & gens illa dedere tibi.

In Imaginem ejus.

Cetera membra mei, spirantiaque ora poëtæ
Artificis potuit pingere docta manus.
Sed verum, & vivum vatem, totumque Melissum
Expressum, in nostro pectore sculpsit amor.

In

In aquas calidas ad Pyrenæos.

Adſpice quanta, quibus vitiis, quibus obſita morbis
Turba, diu lenta decolor ora lue.
Per rigidas cautes & inhoſpita teſqua Pyrenes,
Teſqua vel humano vix adeunda pede;
Pæonii laticis vaſtis obſeſſa ruinis
Dona petit, tanti poſſe valere putat:
Ut pæne ipſius vitæ diſcrimine vita,
Utque ipſa conſtet pæne ſalute ſalus.
Ergo difficilem quæſtum Natura ſalutis
Non ſine difficili Parca labore dedit.
Illa ſalutiferum theſaurum hoc carcere ſepſit,
Carius ut ſcires eſſe ſalute nihil.

De Mirandis Bataviæ ad Douſam.

Ignorata tuæ referam miracula terræ,
Douſa, peregrinis non habitura fidem.
Omnia lanitium, heic laſſat textrina Minervæ:
Lanigeros tamen hinc ſcimus abeſſe greges.
Non capiunt operas fabriles oppida veſtra:
Nulla fabris tamen hæc ligna miniſtrat humus.
Horrea triticeæ rumpunt heic frugis acervi:
Paſcuus hic tamen eſt, non Cerealis ager.
Heic numeroſa meri ſtipantur dolia cellis:
Quæ vineta colat nulla putator habet.
Heic nulla, aut certe ſeges eſt rariſſima lini;
Linifici tamen eſt copia major ubi?
Heic mediis habitamus aquis, quis credere poſſit?
Et tamen heic nullæ, Douſa, bibuntur aquæ.

In Auriacum Danielis Heinſii.

Melpomene ſacrum facit Heinſius, ore favete,
Dum quatit Æſchyleo pulpita picta pede.
Cede Sophoclei carmen regale cothurni;
Cedite Cecropiis plauſa theatra choris.

Principis ille vicem subitam, strictumque dolose
Non expectato fulmen ab hoste, canit:
Et fixum in patria, dum figitur in Duce vulnus.
Hanc tibi nulla dies tollet, Ibere, notam
Grandiloquisque Heinsî numeris, quæ dedecus una est
Mors tibi, Nassovio vita perennis erit.

In Inscriptiones antiquas Jani Gruteri.

Cadmeas jactet cur mendax Græcia turris,
Aut Amphioniam saxa secuta lyram?
Aspice, quod surgens non parva mole theatrum
Gruteri struxit Dædala cura mei.
Usque pererrato terrarum fine petitus.
Cernitur ex omni plurimus orbe lapis.
Armorum hic titulis, ille est incisus honorum:
Consulis hic fulget laudibus, ille Ducis.
Nobilium decorum custos, Grutere, Vetustas
Explicuit census in tua vota suos.
Scripta tot elogiis, tot dissita sedibus olim,
In titulos laudis nunc coïere tuæ.

In Martianum Capellam Hug. Grotii.

Hugo soboles Grotius optimi parentis,
Qui limina nondum tetigit puberis ævi,
Sed mente senili teneros prævenit annos,
Magnum meditans, auspiciis noluit illis
Præludere, quæ vesticipum postulat ætas:
Sed maluit a grandibus inchoare cœptis.
Nam qui penus est omnis & arca disciplinæ,
Sed quem horridulum injuria squallore vetustas
Omni studiorum nitido abdicarat usu,
Illius ab incude profectus, atque amœno
Splendore micans, purpurea veste decorus,
Cultusque novo pum ce Martianus exit.
Cernisve, ut ovantem lepido flore juventæ,
Commendet eum gratia luminis recentis?

Quam

Quam sive habuit, restituit gratius illi:
Seu non habuit, contulit hanc Grotius illi.

In Proscripta.

Proscripsit tua, teque, quod citatus.
Non responderis, optimus Senatus:
Non assis facis, & gravem tremendi
Legem carminis, ac severa jussa
Tantum verba putas: notas honoris,
Famæ stigmata, nominis lituras,
Speras olim abolere posse: frustra:
Cum vulnus coiit, manet cicatrix;
Utque infamia vulnus est honoris,
Sic ignominia ejus est cicatrix.

Marguerite Du Val. Rarum, Laude viget.

Gratia plebejum commendat nulla decorem.
  Vile puellarum vulgus honore caret.
Quod rarum est, hoc laude viget: quam rara venustas
  Est tua, tam rarâ, Margari, laude viges.

Genethliacum Æmilioli Melissi.

Unde me bifori sono
  Festa lætitiæ comes
  Lotos Asia perstrepit?
  Cui Deorum adolet meus
  Thura odora Melissus?
Cur adest Genius gerens
  Luteolum pede socculum?
  Unde cum patera meri
  Liba adorea sustinet
  Ara cæspite vivo?
Audivere Dei preces:
  Et locum pietas habet;
  Vota Jupiter audiit.

Nem-

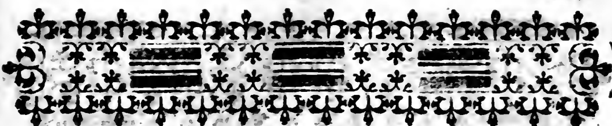
Nempe sunt Superûm sacri
Justa cura Poëtæ.
Nam, Melisse, puerpera
Filium Æmilium tibi
Venter Æmiliæ edidit,
Quam thoro propriam tibi
Sancta Juno dicavit:
Ne tuum sine liberis
Nomen occiduæ petens
Noctis atra silentia
Lividæ Stygis oblitum
Obsolesceret undis.
Jam Melissiades tibi
Porrigit teneras manus:
Jam nutricia primulum
Matris ubera parvulus
Sugat ore novello,
Lacteamque papillulam
Rictibus pueriliter
Collabellet hiantibus:
Nunc repellat, ut abnuens
Proximusque neganti.
Inde blæsula garrulus
Verba semiloquo sono
Tertiata fritinniens,
Det faceta parentibus
Multa millia lusus.
Mox adulta virilibus
Membra roboret artubus,
Qualis in nitidum aëra
Ramulos virides novo
Vere subiicit arbos.
Cresce Phœbicolæ puer,
Vatis aureolum genus.
Cresce mustule pupule,
Æmili, Æmiliæ puer
Matris aurea proles.
Ecce lilia cum rosis

Bacchicasque ederas tibi
  Rupis incola Thespiæ,
  Sutilesque novo parat
  Flore Musa corollas.
Major at tibi debita est,
  Teque nobilior manet
  Texta Calliopes manu,
  Quæ sacram tibi Laurea
  Umbret inclita frontem:
Cum canes veterum memor
  Facta fortia Principum,
  Quos Nicrus dominos suos:
  Alma quos columen suum
  Heidelberga salutat.
Fallor? an novus emicat
  Matris è gremio suæ
  Dædalæ fidis arbiter?
  Et Melissiaden nova
  Comit infula vatem?
Prodeas opifex soni
  Orpheos liquidos modos,
  Atque Arioniæ lyræ
  Plectra flexanimo fidis
  Provocantis honore.
Nec tibi numeris sacer
  Certet innumeris olor
  Dircææ fidicen Lyræ.
  Nec tibi Venusi Appuli
  Comparetur alumnus
Cede Grajugenum cohors.
  Cede Romulidum manus:
  Quotquot Aonia specu
  Limpido trepidans pede
  Format unda poëtas.
Nescio quid amabili
  Matris Æmiliæ e sinu
  Majus exoritur fide:
  Fama quod stupeat vetus,

Quod.

Quodque poſtuma laudet.
Vos Deûm genus, optimo
Jure, plaudite Principes.
Iſte ſidereus puer
Veſtra carmine maſculo
Panget inclita facta.
Vos poëtæ hominum decus,
Fauſta dicite populo:
Ille prodigus eloquî
Veſtra fluminibus ſui
Oris ora rigabit.
Omnis ocyus huc ſua
Vota contribuat tibi,
Qui tuum thiaſum colit,
Qui, Meliſſe, ſititor eſt
Hippocrenidos undæ.
Ambo coutribuant ſuum
Carmen: inque vicem ſibi
Serta mutua comparent,
Filio celebris parens,
Filiuſque parenti.
Tuque, quæ ſemel edita
Prole, mater es unius,
Mater alite cum bona
Vatis eſto nec unius,
Nec parente minoris.

PALMERII SCARDANTIS.

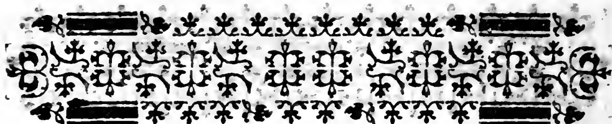
De Victoria Christ. contra Turcas.

ET laniata feris in densis Delia silvis:
Nil potuit rabies perniciosa canum.
Frustra lunato contorsit spicula cornu,
Non potuit cornu, non potuere canes.

In eadem.

Concidit in luco morsu Diana ferarum,
Arcus quid valuit? spicula saeva? canes?

ANTONII SERONIS.

De Benedicto Jovio.

QUod sis ultima pars, Jovi, Libelli,
Id fratris pietate, & arte factum est,
Ne vel carior, aptiorve Imago.
Olim quam tua jactet ulla sese
Signasse hunc lepidissimum libellum.

NICOLAI SICCI

BRIXIANI.

In statuam Æneam Philippi Regis, mira arte per Leonem Aretinum conflatam.

UT nati est primum effigies oblata parenti,
Æraque conspexit veros imitantia vultus,
Vivacesque oculos, & signa minacia frontis,
Oraque divinum in puero spirantia honorem,
Gentilesque genas veterum decora inclita avorum,
Substitit admirans Cæsar, paulumque moratus
In magna fertur procerum dixisse corona.
Non mihi non tantum debes mi nate parenti,
Quod

Quòd genui & ſtudio vigili creſcentibus annis
Hactenus erudii tenerum, velut anxia mater,
Quæ properat dulces nidis implumibus eſcas,
Artifici quantum debes dilecte Leoni!
Spirantem qui te viva ſub imagine finxit,
Atque hic vera tui conflavit ſigna decoris.
Quippe ego devotum morti, & fatalibus annis
Mortalem genui; ſed te faber optimus arte
Surripuit letho, incolumem voluitque futuris
Poſt cineres etiam viventem oſtendere ſeclis;
Felix, qui vivo ſemper ſpirabis in ære.
Dixit, & inde abiens mutæ dabat oſcula fronti,
Cum ſubito pueri fulgens nova flamma capillos
Lambere, & innocuo circundare lumine crines,
Perque comas viſa eſt & concava tempora paſci;
Dum ſtupet attonitus Cæſar, vaga murmura cœlo
Diſcurrunt, lævumque ſuper cœlum intonat, & vox
Clarior aſtantum bibulas pervenit ad aures.
Ne properate viri, ſacras reſtinguere flammas.
Hic puer, hic late imperium quacunque videt Sol
Extendet terram magnam ſuper & freta ponti
Victor, & æternis fundabit legibus orbem;
Inde ubi tarda illum premet inclinata ſenectus,
Concipiens animo vitæ melioris amorem
Æterni Jovis, aut Veneris face purior ignis,
Sydus in immenſo radians fulgebit Olympo,
Qua combuſta vetus candet via lactea cœlo.
At Cæſar geminas tollens ad ſidera palmas
Sic ait: o cælſis qui nunc in nubibus aſtans
Das ſancte augurium magni pater ætheris, & Rex,
Si mihi de nato venturi præſcia veri
Omina das, eadem præſenti numine firma:
Dixit, & igne novo radians effulſit imago:
Procumbunt proceres, & læti numen adorant.

Epit. Franciſci Olivæ.

Quæ jaceo injuſta mortis ſucciſa bipenni,
Culta per Inſubres Palladis arbor eram,

Testis erit, quam vena mei sit dulcis Olivi,
  Quæque per ora virûm fama superstes erit;
Tu qui succiso veneraris stipite truncum,
  Dic lacrimans, arbor, sit tibi mollis humus.

Ad Christophorum Madruccium, Card. ac Principem Tridentinum.

Rideor a doctis, quod scribens tam rude Carmen
Ostendam id multis, nec me ullus jam pudor urat,
Sed jugulem incautos male compto carmine amicos,
Qui temere occursant mihi, cum vitiata Papyrus,
Carnificem longo complectens ordine versum
Sub tunica latet, audirorem quæ male perdat:
Decipimur stulti dulcedine carminis omnes,
Cuilibet est ingens proprii vis insita amoris,
Quæ nos præstigiis ludit fallacibus, & quæ
Errores specie virtutis vestit, & ambit:
Id facimus vates, quod turpis bestia quondam.
  Jusserat edicto Deus accersirier omne
Quadrupedum genus, & Catulos gestare sub ulnis,
Millibus è multis regem facturus eum, qui
Dignior atque aliis forma præstantior esset: (Bos
Cervus, Equus, Panthera, Canis, Leo, Sus, Caper, &
Producunt fœtus proprios, & laudibus ornant:
Ultima deformem coram Jove Simia natum
Hirsutum villo, turpi facie, & nate leni
Fert, & ait, solam pater o justissime nostri
Accipe spem generis, pulchrum sine labe Catellum,
Cui debes meritum tituli regalis honorem,
Insigni villo, nitida facie, & nate pulchra.
Exoritur magnus turba ridente cachinnus;
Cum Deus ipse a risu ingenti vix cohibet se:
  Quilibet invitus naturæ sic capitur vi,
Ut sua cum doctis conferre poëmata libris
Audeat, immeritam & petulanter poscere Laurum:
Vos ubi deformes vitiato in corpore mendas
Cernitis, & turpes male facti carminis artus,
Sic

Sic facite, ut vobis si forte eat obvius alter
Gibboso tantum tergo, sed cetera pulcher,
Atque alter brevis, oblongus capite, & pede claudus,
Ulceribusque lacer, turpis, gibbosus utrinque;
Ingenti pietate illum excipietis; at istum
Diducto licet inviti ridebitis ore:
Sic nostro si sit versu tolerabilis error,
Parte aliqua pulchri faciles miserescite Vatis.
Sin fuerint distorta simul, & turpia membra,
Ut collo caput, ut cruri non conveniat pes,
Tollite cum plausu patefacta fauce cachinnum,
Ridendi hanc veniam petimusque, damusque libenter:
Nec quandoque tamen pudeat, legisse poëtam
Vix superantem urbis strepitum, & popularia verba,
Elumbem versum claudentem, ut ego facio nunc;
Esse solet plerumque sub hoc sermone pedestri
Nescio quid pulchri per verba latentis, & artis;
Non semper qui grande sonat fert præmia vates:
Pinxerat ingenti cura magnoque labore
In tabula quondam Ganymedem pictor, & illum
Mygdonio Regi dono portarat habendum;
Forte illi hirsutum villoso pectore Apelles
Squallentemque situ, & turgentem gutture pleno
Attulit aspectu; primo Rex risit, & inde
Nunc roseum decus, & pueri florentis honorem,
Nunc maciem, & turpes artus, robustaque membra
Villosi aspiciens hominis; deformior, inquit,
Iste tuus puerum Ganymedem vincit, Apelle.
Sed nimis hæc longum prælusimus, ut Citharœdus,
Qui dum discordes sumpta testudine nervos,
Indocto frustra concordat pectine nervos,
In cruce suspensas circum se detinet aures.
Jam positis redeo nugis ad seria, quæ me
Insomnes cogunt longas producere noctes.
Namque urens postquam stimulus me impellit honoris
Linquere derisum populo insultante Tribunal,
Verso animo assidue: quæ me urbs vicina, locusve
Excipiat reducem, positis insignibus, & quo

Noſtra ſinu cedat ſenſim inclinata ſenectus.
Ut Navis vexata diu male flantibus Euris
Cæca nocte furens, neſcit quo vis ferat, & ſors,
Sic ego, quem venti invidiæ luctantis, & æſtus
Ambitionis agunt; in præceps indigus artis
A geminis trepidè portum Pollucibus opto;
Vos mihi, vos eſtis fulgentia ſidera, quæ me
Per ſcopulos oris rapidi, per lurida linguæ
Murmura, & infames dominante libidine ventos,
In tutum vehitis portum virtutis amicæ,
Tuque, Atrebâſque meus, noſtri duo lumina mundi;
Dicite vos animæ illuſtres, quæ certa carinæ
Sit ſtatio, quam jam rodit carioſa ſenectus.
Non vos Inſubres inter laudabitis, ut ſim,
Æmula ne occurrens gravium mihi turba virorum
Audeat, ut voti compos, illudere victo;
Neve ſeni ut fecere animalia bruta Leoni
Certatim inſultet petulans, & prava juventus:
Urbe minus Venetûm ſuadebitis ut teneam me,
Ne nive candidior, pura pice nigrior Idæ
Sit Veneto mea ſancta fides ſuſpecta Leoni:
Ampla mihi nec ſunt Romana palatia cordi,
Nam niſi mitra biceps ibi cingat tempora, vel me
Purpurei inſanum paſcat ſpes magna galeri,
Quid facerem ſine ſervitio, ſine honoribus, hoſpes
Parvo animo? neque enim fas eſt obrepere tantum
Stultitiæ, ut poſſim ſpe ſolum paſtus inani
Iſta diu verſare levi deliria mente:
Unde mihi hæc tantum ſupereſt ſpes certa ſalutis,
Ut tandem excuſſoque jugo, vincliſque ſolutis,
Aut curru vehar, aut lumbos laſſante caballo,
Pomifero donec Benaci in margine ſiſtar,
Conductaque lacus nitidi lympham rate ſulcem,
At tua confugiens reduci pede limina, quæ me
Tranquillæ vitæ cupidum, placidæque ſalutis
Excipiant, & amica meæ dent commoda vitæ:
Sed vereor, ne qui quatientem molliter undam
Non tulit, hunc rapido deprehendat turbine vortex
Spu-

Spumeus infidi vestræ maris ambitionis,
Qui magis horribili vento, & majoribus austris
Sæviat, & miserum dominante cupidinis aura
Per scopulos Regum, per magna Palatia jactet.

Ad Episcopum Atrebatensem.

Ne me forte putes vana ambitione furentem
Delipere, atque animum deliro volvier æstu,
Immemorem sortis priscæ, veterumque malorum,
Accipe, cur vanos odi quos nunc gero fasces,
Et quod conscendi, te concedente, Tribunal;
Audi quam dubium, atque anceps discrimen agat me.
Hic mihi felices glebæ, & bona jugera campi
Evenere quidem, tamen hinc se spumeus amnis
Præcipitans, mollem ripam vorat, & rapit unda,
Decidui & partem semper furatur agelli.
Parte alia Torrens montano turbidus imbre
Aggeribus ruptis campo decurrit aperto
Victor agens secum sata læta, hominumque labores:
At dices, quid tu interea teris otia? quid stas?
Quid tua jura sinis piger indefensa rapi? nec
Antevenis, firmasque tuum facto aggere magno
Et terra, & saxis, & denso stipite campum?
Amnis uterque rapax aprico arcendus ab agro est
Longa mole tibi, vi multa, atque obice multo.
At non quos dicam fortasse intelligis amnes;
Hinc numero fidens aufert mea jura Senatus,
Et res confundit nostras, tollitque, rapitque,
Et rebus sese alienis ingerit audax;
Inde nihil princeps durus non arrogat armis;
Hi duo de summa imperii luctantur, agunt rem,
Ille potens dextra, compto hic sermone disertus,
Hic causa melior, arte at præstantior ille:
Ut longurius in stabulo suspensus, equorum
Non facile evitat calces; ut sæpe coorta
Seditione gravi in populo, justissimus unus
Qui paci medium se offert, perit; hic ego sic sum

Spectator pugnæ, expectans quod me jubeat fors
Ferre jugum, cujus victoris jurgia ferre;
Interea torrens nunc hic, nunc turbidus illic,
Decerpit ripas paulatim gurgite edaci,
Et sensim pauper fines ita claudor in arctos,
Ut mihi sint odio fasces, & inane Tribunal,
Justitiæque manu frustra qui stringitur ensis;
Et quamvis nihil hic jam sim nisi fabula vulgi,
Multus verna mihi tamen est pascendus, & idem
Terve quaterve procax renovandus vestibus anno,
Aulæis ornanda domus mea, cum riget annus;
Cum calet, extremis quamvis quæsita Britannis
Sordent, nam melius paries ornatur Hibera
Pelle abeunte hieme, atque æstas cum fervet in agris,
Temperat æstivos pellis vitulina calores.
Aut auro pulchrè, aut ferro signata calenti;
Cœnandum lautè est, ne si gravis adveniat vir
Invisum cupidi, & sordentis nomen inurat.
Nam quamvis multus superet patrimonia sumptus,
Inque dies crescat, quod me gravat, æs alienum,
Attamen, (est ut opus, utque est res credula) vulgo
Credor habere ingens argenti pondus, & auri;
Unde nec hospitibus domus est claudenda superbis,
Undique quos fallax invitat opinio, quæ me
Per bibulas populorum aures, per compita ubique
Ut bene felicem mendaci prædicat ore,
Stragulaque exornant thalamos, pictique tapetes,
Ne mea pauperies in lucem prodeat, & ne
Hospitibus nos accuset cariosa supellex.
Nec minor hinc inopem stabuli subit altera cura,
Ut fœno pascantur equi, nec desit avena,
Et strigile niteant multa in præsepibus altis;
Acrius hæc miserum pungunt dispendia, quod non
Solvuntur promissa mihi stipendia, quæ tu
Munificus mihi larga dari, Cæsarque jubetis:
Undecimus mensis, ni fallor, labitur, ex quo
Germanæ pubi, quæ me comitatur, & anteit,
Immitis nec dat questor lictoribus aurum;

In-

Interea miseris ne desit lens, olus, aut sal,
Æs præsto, moriens mihi quod pater ante reliquit
Quæsitum magna virtute, & paupere mensa.
Non tantum per plana citus volat atria turbo
Reste puer quem multiplici, spirisque coërcens
Innumeris, magno sublatum verbere jactat,
Quantum ego perpetuo curarum turbine versor,
Curarum quæ me sollicitant noctesque diesque,
Ut videam de me quod contigit ante pusillo
Fortè homini: non est incundior altera dictu
Fabula, nec brevior; da te mihi, si vacat, audi.
Nanus erat binis quondam non longior ulnis,
Exigua insignis brevitate, atque integer annis;
Quem propter facti novitatem, artusque pusillos
Optabant hilares cœnæ, & convivia læta.
Hunc mulcere senes, pueri, innuptæque puellæ
Et cupere, & læti circum amplexarier omnes;
Felix, ni cuicunque homini sua displiceat sors;
Hunc atrox propriæ brevitatis cura misellum
Urebat male, & occursans miseratio sortis
Invisæ, pro qua ille Deum incusare solebat,
Assidue obiiciens tantilli corporis attus;
Audiit orantem Divûm pater optimus, & rex,
Et quid, ait, nos obtundens prece sollicita, vis?
Procerus fieri, & longos assurgere in artus.
An statura placet communi longior? an quæ
Finibus est homines inter mediocribus? inquit,
Opta animo qaamvis speciem, tibi namque erit a me
Sive brevi, seu tu mavis procedere longa;
Consilii dubius formaque incertus in omni
Hæret pumilio; at tandem. Mihi forma gigantis
Supra hominem cubitos extans, aut quatuor, aut sex
Longa placet; Deus, esto gigas, ait, & prece ne me
Posthac sollicita, atque informi voce fatiges.
Nec mora, pinguescunt membris crescentibus artus,
Corpus & in longum sensim producitur omne,
Ut Sole inclinante hominum fit longior umbra,
Fitque eadem noctu deprenso lumine major,

Sic, quantum cupit exultans extenditur ille,
Surgit in immensum, toto jam longior est pes;
Hunc subito circumveniunt incommoda mille,
Imprimis quærenda illi domus amplior, & lar,
Esuriens magnis pascenda laboribus alvus,
Deciduusque amplis arcendus vestibus imber;
Ille ubi se obsessum damnis videt undique, cœlum
Respiciens, inquit: tua me indulgentia perdit
Juppiter, ipsa boni fallax me lusit imago,
Informem invisamque mihi pater exue molem;
Tu Perenote mihi ille es, & pater optimus, & rex,
Qui obsequio victus dulci quondam, & prece blanda
Fecisti è parvo me pumilione gigantem,
Insignem ventre, & damnosum faucibus amplis
Servorum; qui me, & patriam ligurire queant rem;
Hanc mihi tu ingluviem famulorum, & inutile pondus
Præcide, & tenues iterum me transfer in artus,
Per genium, fratresque tuos perque ossa parentis
Sancta precor, vitæ tandem me redde priori.
Ista tibi & musto, & satur autumnalibus uvis
Dictabam ruri, Venusino carmine, dum tu
In Gallos aditus numeroso milite tentas.

Ad Christophorum Madruccium Cardinalem, ac Principem Tridentinum.

Obsequio quamvis reverentia debita herili
Me trahat ad veteris lora relicta jugi,
Erronemque vagum, desertoremque laborum
Me tuus acer amor sub sua signa vocet,
Rus tamen innocuum caris me detinet ulnis,
Inque suburbano vita beata loco.
Nam quoties animum civilis cura fatigat,
Meque mei saturum tædia ruris habent,
Et mens deliro rursus cupit excita fastu
Libera regali subdere colla jugo,
Ipse mihi insignes ultro largiris honores,
Inque urbe immensas das mihi largus opes.

Et

Et comes ire paro, ſuperes ſive arduus alpes,
  Seu mare turbatum flante Aquilone ſeces.
Quin etiam obrepens menti ambitioſa cupido
  Concipit exemplo maxima facta tuo.
Et quid agant Galli inſomnes quæro anxius, & quid
  Claſſis. ab Eoo littore vecta paret.
Sed poſtquam deſiderii deferbuit ardor,
  Et victa ambitio ſub ratione jacet.
Occurrunt animo venienti grata ſenectæ
  Commoda multa meo rure parata mihi.
Libertas hinc cara omni pretioſior auro
  Surgit, & immemorem non ſinit eſſe ſui.
Inde mihi grato blanditur murmure ſilva,
  Et qui muſcoſis it propè rivus aquis.
Et quoties maleſuadus amor conſurgit habendi,
  Sollicitatque meum pectus inanis honor,
Parva quidem, tamen externæ nihil indiga frugis
  Res, ſuadet cunctas deſpicere urbis opes.
Me mage delectant tenui patrimonia ſumptu,
  Et meus exiguo qui calet igne focus.
Quam quos ingentes ciet urbs maleſana tumultus,
  Quæque ſtrepunt medio jurgia crebra foro.
Ut fluctu incerto nunc huc nunc volvitur illuc
  Inde Noto, hinc gelido flante Aquilone, ratis,
Sic me diſcordi ſtudia in contraria vento
  Hinc Villa, inde tuus pellit herilis amor.
Quale tamen rus ſit noſtrum prius accipe, quam me
  Madruci immemorem nominis eſſe putes.
Atque utinam urbanos ipſe aſpernatus honores
  Huc venias, rapidis vectus anhelus equis.
A ſtrepitu procul urbano. & diſcordibus armis
  Conſpicua in pulchro ſtat mea Villa loco.
Camporum ad medium claro cognomine Mons eſt
  Inter Cenomani pinguia rura ſoli.
Undique planities longo circumvaga tractu,
  Perſimilis placidis eſt maris æquoribus.
Paſcua magna Bovum ſunt immetata; nec ullus
  Terminat agreſtis grandia rura lapis.

Hinc

Hinc de parte Euri mufcofa Mincius urna
  Quæ mage funt nobis proxima rura rigat.
Uberis inde agri glebas, de monte volutus
  Alluit, alpina Mella fuperbus aqua.
In medio amborum multus nifi provocet hymber
  It Clyfis placido per mea rura pede,
Hic paribus fpatiis denfo ordine confita fylva
  Populeas crefcens explicat alta comas.
Ad latus occidui nemoris fatis ampla recumbit
  Ære mihi, & multo ftructa labore, domus.
Ad centum cubitos altis directa columnis
  Area quadrato clauditur ampla finu;
Ædis habet medium gibbofis afpera faxis
  Janua, turgenti grata fupercilio.
Veftibulum æquales hinc atque hinc dividit alas.
  Dextra mihi, hofpitibus læva habitanda meis.
Tablini ad medium radiis rota lignea crebris
  Volvitur, impulsu prætereuntis aquæ;
Hæc rotat inde aliam, quæ concita grandibus alis
  Cit ventos, cum Sol terga Leonis adit.
Dum calet, & lectos hæc molliter afflat heriles,
  Et quæ cum multa eft menfa parata rofa;
Rivus aquæ ftabulum lambit nugacibus undis,
  Unde lutofa meis crura lavantur equis,
Non defunt intus thalami laquearibus altis,
  Quos circum volitat fomnus, & alma quies.
Suftinet extremos curvati fornicis arcus
  Aurata in nitido ducta corona loco.
Pulchra fub aurata circum currente corona
  Artificis docta eft fafcia picta manu;
Cernitur hic nofter denfis exercitus haftis
  Proxima quadrato milite figna fequi;
Ecce in defcenfu vallis fuperingruit acer
  A tergo celeri Thrax metuendus equo.
Defendit ftagni pontem poft terga relicti
  Lecta virûm pugnax a legione manus.
Mittitur inde equitum noftris trepidantibus ala,
  Hinc peditum auxilio cum duce lecta cohors.

Anci-

Ancipiti eventu miſcetur pugna, cadentum
  Undique purpureo terra cruore rubet.
Noſtrorum tandem virtus longe amovet hoſtes,
  Ac tuba victores ſub ſua ſigna vocat.
Hiſpanûm interea, Germanorumque phalanges,
  Longo non ceſſant ordine ſigna ſequi.
Impediunt iter ad medium ſtridentia plauſtra,
  Æneaque a multo machina vecta bove.
Ruſtica ſternit iter pubes campeſtribus armis,
  Ne ſcrobibus denſis tardius agmen eat.
Non eſt villa meo formoſior altera rure,
  Nec quæ ſit frugum fertiliore ſolo.
Alta decem cubitos, & ſex præcinctio tota eſt,
  Nullus & in tota ſtat locus æde minor;
Hic mihi ſemper humus tepidis viret excita ventis,
  Pictaque purpureis floribus arva nitent.
Flava Ceres cultis meſſes fecundat in agris,
  Ovanteſque pater ducis Jacche choros.
Laſcivaſque agitat per amœna vireta choreas
  Aurea cum gemina nuda ſorore Charis.
Templa etiam ſunt hic formoſis plena puellis,
  Dum fumant feſto maſcula thura die.
Hic tibi erunt roſeæque genæ, nitidæque papillæ,
  Collaque montana candidiora nive.
Sunt etiam fuſcæ mixto pallore puellæ,
  Quas magis ardenti lampade vexat Amor.
Has inter Leonora ſuis nos ignibus urit,
  Urit, io niveos pande puella ſinus.
Tum ſeu magna juvat validis perculsa lacertis,
  Seu poſita ad medium parvula reſte pila,
Ædibus in noſtris tibi erunt loca commoda utrique,
  Lætus ubi exercet brachia dura labor.
Cultrix vicini nemoris procul aſſonat Echo,
  Plena viris feſto dum ſtrepit aula die.
Præterea aſcenſu facili mons ſurgit, & alto
  Circumfuſa procul vertice rura videt.
Ædes magna Deûm ſaxo conſtructa vetuſto
  Occupat aërii verticis alta latus.

Cre-

Creditur hic magni Pluto tentaſſe tonantis
Progeniem, & ſummo conſtituiſſe loco,
Omnia cum dixit tibi erunt ſubjecta potenti,
Ipſe meos ſupplex ſi cadis ante pedes.
Cernitur ac de rupe lutoſo Mantua campo,
Cernitur & magno merſa Cremona Pado.
Bis ſextum ad lapidem Boreæ de parte ſereni
Surgit ab excelſo Brixia magna jugo.
Perpetuis rupes afflata ſalubribus auris,
Temperat æſtivas Sole calente faces.
Quæ meus hic Clyſis felicibus irrigat undis,
Multa mihi dives rura colonus arat.
Tam formoſa licet me villa retardet inertem,
Rure tamen medio me tuus urit amor.

Ad Gonzalium Pyretium.

Ira Deûm poſtquam ſacro nos attigit igne,
Et fregit faſces fulminis aura meos,
De ſpe ſollicita pulſus creſcentis honoris,
Quem labor & multus Regis alebat amor,
Rura colo, & vitæ delector ſimplicis uſu,
Nullus ubi inſtructa ſtat vafer arte dolus,
Et licet aſſiduo non hic ſtrepat aula tumultu,
Nec mea ſit rauco plena cliente domus,
Me tamen alma quies curarum neſcia, inertem
Rure fovet placido nocte dieque ſinu.
Seu portu amiſſo fera concitet ira Britannum,
Et nova conſcripto milite bella paret,
Sive laceſſitus bello non induat arma,
Nullus & erepta provocet arce pudor,
Anxia ſollicitum non hæc me cura fatigat,
Lurida nec pallens inficit ora pudor,
Nec moveor velut ante, novo ſi Inſubria bello
Ardeat, hoſtili diripienda manu.
Non hæc vana meos rumpunt deliria ſomnos,
Externoque metu Muſa ſoluta cubat.

Ad

Ad veteres facilem victum sine lite penates
Dat mihi felici rure paternus ager:
Nec mihi si detur nunc optio libera honorum,
Ferre mea optarim regia sceptra manu.
Ægrotam tamen hic mentem dolor anxius urit,
Unus & hic nostro vivit in ore pudor,
Quod me, cui dominus dederat pater ante secures,
Garrulaque Insubri dicere jura foro,
Post multos Rex munificus dimiserit annos,
Nec dederit meritis præmia digna meis.
Sub patre cum rapidos res posceret ardua cursus,
Ibam mutatis cursor anhelus equis.
Cum tentanda forent Scythici fera limina Regis,
Audebam stygii tecta subire Dei.
Cumque truci intrepidum fœdus sancire Tiranno,
Perque vagos Persas illius arma sequi.
Tunc ego Pannoniam defendi fœdere pacto,
Cum domui hostiles Marte furente minas.
O Quantum nobis pax attulit illa salutis!
Non potuit per me res magis apta geri.
Tempestate illa triplici Germania bello
Arsit, & ancipiti bella fuere loco.
Tunc aquilas primum trepidantes vidimus, & tum
Pallere invicti Cæsaris ora metu,
Cum foret inque usum quærenda pecunia belli,
Immodicum fœnus sensit avitus ager.
Quin etiam cum Vercellas Rex Gallus haberet,
Et jam anceps dubia staret in arce timor,
Haud timui circumfuso nil territus hoste
Gallica nocturno fallere castra dolo.
Fama mei adventus Gallorum ubi perculit aures,
Sunt versa in trepidam territa signa fugam.
Est mihi consiliis per multos Insuber annos,
Adjutusque mea per fera bella manu.
Fama loquax late interea mea facta canebat,
Et Latium implerat nominis aura mei.
Qui titulos virtute putant meritisque parari,
Sortis & artificem quemlibet esse suæ,

Me-

Meque tot insignem videre securibus annos,
  Consiliisque meis ardua bella geri,
Huc veniunt, & me per mollia prata jacentem
  Inveniunt, densis est ubi silva comis:
Meque ferunt ægre torpere per otia inertem,
  Et laudum antiquas deseruisse vias.
Rursus & externos hortantur inire labores,
  Et desueta novo subdere colla jugo.
Illorum adversor monitis, valideque resisto,
  Et nulla in præceps ambitione trahor.
Non cessant tamen his dictis latus urere amaris,
  Atque meum fastu sollicitare jecur.
Est animus tibi, cum dubiis Mars errat in armis,
  Ingeniumque, gravis cum tibi sumpta toga est.
Scribis & annales Latio sermone disertos,
  Et venit ad faciles utraque Musa pedes.
Cum prodit levibus a te Comœdia soccis,
  Pulpita festivis sunt tua plena jocis.
Et genere, atque opibus flores, nec deficit ætas,
  Inque tuo solidum corpore robur alis.
Cur animæ illustres quæ regia munera tractant,
  Tam temere a merito te repulere loco?
Sic pecudes solet a stabulis avertere pastor,
  Cum quatit ægrotum tussis anhela latus.
Interea dum turba loquax hæc vulnera tractat,
  Per mea purpureus labitur ora pudor.
Et quamvis mea mens culpa non palleat ulla,
  Nec vitra sint nostra splendidiora fide,
Ille tamen color insuetus qui fulget in ore,
  Et quæ lingua novo tacta pudore silet,
Hospitibus manifesta mei dant signa doloris,
  Unde meam credunt crimen habere fidem.
Et morti toties pro rege oblatus acerbæ,
  Immeritæ labis suspicione notor.
Tu qui Smyrnæi divina poëmata vatis
  Ducis ad Hispanos ore tonante modos,
Dic toti Gonzale precor qui consulis orbi,
  Qua lacer est nobis veste tegendus honor.

Ad

Ad Josippum Vidaschum.

Cur mihi post longum non fertur Epistola mensem?
  Nec venit ulla tua charta notata manu?
Ergo domi per longa diu piger otia cessas?
  Invitum nec te scribere cogit amor?
Scribe meus quid agat Princeps, Vidasche, Tridenti,
  Quid tuus illustris cum legione Comes.
Quæ nova militiâ te mordet cura solutum,
  Per longos quid agis sole calente dies.
Numquid adhuc miser ambitionis volveris æstu,
  Dum nimis attenta mente paratur honor?
An potius contemnis opes, curasque perosus
  Absque aliquo patrium munere limen amas?
Incipe, vix poteris calamum retinere volantem,
  De fonte ingenii lactea vena fluet.
O quam multa tuis aderit facundia dictis,
  Urbani quantum per tua verba salis?
Interea quæ me gremio fovet hospita tellus
  Accipe, pars animæ magna Josippe meæ.
Qui Ligurem a Tuscis lapidoso dividit amne
  Me lentum Etrusco margine Macra tenet.
Cum juga nimbosi descenderis Apennini,
  Se se aperit pulchro vallis amœna loco.
Undique per colles pecori opportunus alendo
  Est ager, & celsi per latus omne jugi.
Per colles, & per sinuosa volumina vallis
  Densa olea aprico stat numerosa loco.
Planiciem tardo scindit bove rusticus amplam,
  Unde legit cupida plurima farra manu.
Quælibet extremo camporum margine vitem
  Hærentem ramis arbor amica fovet.
Castaneæ hic longum virides servantur in annum,
  Et quæ virgineo poma colore rubent.
Non ficus, non morus abest, nec amygdala, non nux,
  Fragaque montano mollia nata jugo.

Quæ circum in tumulis castella frequentibus astant,
Ornant turritis ardua claustra jugis.
Ut sunt Orchestris statuæ decora alta superbis;
Quas populi scenæ fronte cadente vident.
Planicie sic quæ in speculis cernuntur ab ima,
Oppida, sunt densis grata cacuminibus.
Ast ubi spumosus per saxa loquacibus undis
Macram intrat gelidis Balneus amnis aquis,
Et Fluvii coëunt; quadrato condita saxo
Arx vetus in scopulo flumen utrunque tenet.
Natorum has ædes proavi tenuere meorum,
Et quæ multa frequens oppida vallis habet.
Cuncta placent, desiderio triplici tamen angor,
Quod facit invisos tardius ire dies.
Me vocat ad patrios domus imperfecta penates,
Semper & ante oculos stat locus ille meos.
Tuque etiam occurrens menti, grata otia turbas,
Succedisque animo cura secunda meo.
Ille tamen sceptro princeps insignis utroque;
Quem dominum nobis prima juventa dedit,
(Pace tua) mediis ardentior ossibus hæret,
Immemoremque minus me sinit esse sui.
Hic vultu, atque manu revocans me semper herili,
Erronem rursus sub sua lora trahit.
His stimulis atque his, violentius uror, & angor,
Et tam multiplici turbine amoris agor,
Ut jam grata meæ non sint, nec amica senectæ
Plurima quæ dives commoda vallis habet.
Unde domum mensis vicinas ante calendas
Hinc desiderii me vehet ignis edax.
Post triduum veniam, seu vos Benacus habebit,
Sive Tridentino gratior aura jugo.
Teque meosque simul conservos limine primo
Complectar, longus quos mihi junxit amor.
Inde ubi congressûs primi cessaverit ardor,
Ante meum ducet me puer unus herum.
Qui cupidus nostri, sacræ post oscula dextræ
Me læto excipiet plenus amore sinu.

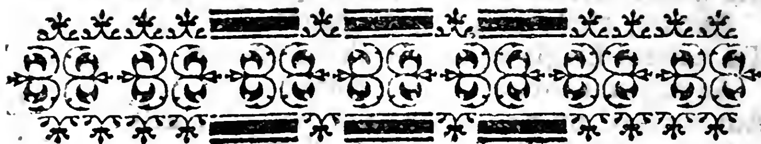
Ille

Ille honor eliciet lacrimas, oculique madebunt
  Lætitia, tacito rore rigante genas.
Tu teneros Elegis illic dum flebis amores
  Ad raucum murmur prætereuntis aquæ,
Aut ſcribes, numeris connectens verba ſolutis,
  Seria venturis verba legenda viris,
Ipſe tibi agreſtes modulabor arundine verſus,
  Et ſcribam quid agat cum Corydone Mycon.
O utinam curru properans Aurora nitenti,
  Hunc niveum nobis portet amica diem.

Ad Mercurium.

Cylleni interpres divûm, velocior Euro,
  Qui toties ſuperas iſque rediſque vias,
Poſt mille exactos varia regione labores,
  Iſta juventutis ſint tibi dona meæ.
Undique cerati taurina è pelle cothurni,
  Sellaque, diſpoſitos quæ bene cingit equos.
Et ferula, & geminum calcar, parvusque galerus,
  Et cornu quod ter pendula zona ligat.
Curſor ego his adii ſpoliis florente juventa
  Terrarum quidquid cognitus orbis habet.
Nunc mea cum requiem poſcat vicina ſenectus,
  Cumque riget vultus concava ruga meos,
Hæc veteris monumenta mei deſerta laboris
  Pendebunt templo munus inane tuo.

SPINELLI
FLORENTINI.

De Ambrosio Monacho.

ATtica mella sapis, redoles quoque nectar ubique
Tu qui divino numine, nomen habes:
Quod nisi dulce canis, referens Mysteria Divûm
Dulcius hoc certe est nectare, & ambrosia.

GERARDI SPINII
FLORENTINI.

Ad Lauram Battiferream.

QUam tua nos lædat febris, doctissima Laura,
Laura decus Phœbi, Pieridumque chori,
Quisnam dicendo satis exprimat? ipse ego certe
Impedior lacrimis, talia dum cupio.
Sola etenim poteras Medices ornare canendo;
Et flere illorum tu quoque sola regum.

Quos

Quos tamen ut celebres, oro pia numina, reddant
Corporis antiquum, prævalidumque decus;
Atque eadem, nobis quæ tot cœleſtia dona
Eripuere, utinam tot tibi reſtituant.

Ad Marium Columnam.

Sublata baſe præcelsam proſtrare Columnam
Enixe cupiit mors inimica bonis.
Hanc tamen illuſtris Coſmus fulcitque, regitque,
Nec ſinit adverſo robore decidere.

Ad Benedictum Varchium, de Mario Columna.

Qui modo tollebant noſtram ſuper aſtra Columnam
Tres clari proceres, Auſoniæque Duces,
Vidimus heu, cunctos orbatos lumine, Varchi;
Heu miſeram! alterna nunc eguiſſe vice.

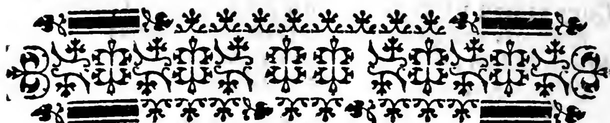
PROSPERI SPIRITEI.

De Platina.

QUi res Pontificum ſacras, & geſta piorum,
Quique ducum vitas nobile fecit opus:
Quique modum docuit, quo laudet honeſta voluptas,
Et quo ne juvenes torqueat acer Amor:
Pluraque quæ longum eſt, properans, cenſere, viator,
Omnia ſidereæ pignora mentis erant.
Vivit adhuc Platina: & quamquam conceſſerit Orco.
Nil tamen in vatem Parca ſevera poteſt.

JO: FR. QUINTIANI STOÆ

BRIXIENSIS.

Ad Marcum Antonium Mulam, Brixiæ Præfectum.

PLuribus auditam traxit præsentia famam:
Et persæpe fuit fama reperta minor.
Ingens fama tui præcesserat: ipse repertus
Major es: imo tuis maximus officiis.
Nec mea mendaces facit hæc censura poëtas.
Qui culicem faciunt ferre per astra bovem.
Quique canunt montes per se volitare per æthram:
Et talpam è summa sede fugasse Jovem.
Odi ego marmoreo leporem conferre Leoni,
Sed sum Romanis verior historicis.
Tullius eloquio es: re Scipio: corde Metellus:
Et Cato consiliis: Pompiliusque fide.
Tandem audi, in toto quot sunt tibi corpore membra,
Tot simul Heroas: Semideosque tenes.

Ansuigus Martinengius extinctus matri suæ.

Quid mea fata gemis dulcissima mater? & altis,
Quod perii in bello, fletibus ora rigas?
Desine chara parens, miseris fœdare querelis
Perpetuum nomen, perpetuumque decus.
Audio maternos gemitus: maternaque verba
Tristia: percussos & sine fine sinus.

Ca-

Captivus poteram nostræ dare tempora vitæ.
Sed magis egregium sum ratus ense mori.
Liber ego oppetii, non hostis robore victus:
Sed magis egregium sum ratus ense mori.
Liber ego oppetii, non hostis robore victus:
Sed numero hostiles continuante manus.
In me unum fluxere acies: ego fulminis instar,
Fregi hostes qui in me grandinis instar erant.
Annis pænè puer: vir pectore: crudus in armis,
Corporis, atque animæ prodigus usque meæ.
Chara vale genitrix; finemque doloribus adde.
Assistet lateri gloria nostra tuo.
Sic ego, qui cecidi tanto pro Rege triumpho,
Principe pro tanto: vivo ego, non perii.

Ad Marcum Antonium Mulam, Brixiæ Præfectum.

Fama refert Calabrum tria corda habuisse poëtam,
Quod sciret Osce, quod Latine, & Attice.
Quum potuit Græcæ Geticam, Geticæque Latinam
Miscere linguam, Naso vir triplex fuit.
Quum tibi sit præsto triplicis facundia linguæ.
Triplex corona triplici ornabis caput
Quum loqueris græce, loqueris velut alter Homerus,
Scribis latine; tu secundus es Maro.
Si cantas numeris vernacula carmina Tuscis:
Vere Petrarcham te facis & illi parem.
Ergo hominem triplicem mea Brixia corpore in uno
Cole & verere, & triplicem laurum para.

In Ejus Amplexu.

Ecce virum amplector triplicem, qui triplice lingua
Emeruit triplici cingere fronde caput.

Epitaphium Hermolai Mauroceni.

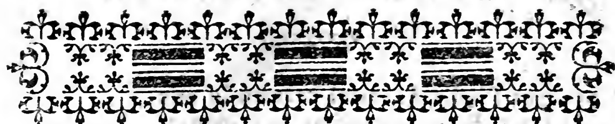
Quænam hæ puellæ lacrimantes quattuor?
Justitia, Probitas, Fortitudo, Gratia:

Mortem Hermolai Mauroceni plangimus:
Cur ad ſepulchrum quattuor fletis Deæ?
Mortalis ullus flere non poteſt ſatis.

De Joanna Aragonia.

Eſſe Deam fecit ſapientia dia Minervam,
  Et Venerem exhibuit candida forma Deam.
Divinos meritis ſenſit Jovis uxor honores,
  Atque Ceres frugum munere culta fuit.
Moribus indepta eſt ſua templa Diana pudicis,
  Dote pudicitiæ credita Veſta Dea eſt.
O ſeclum ingratum, ſi non tibi dedicet aras.
  Si non præſenti ſint tibi templa Deæ.
Fronte Dea es, virtute Dea es, Dea vera pudore,
  Vis brevius? tecum fers mihi mille Deas.
Adde quod exponas utriuſque volumina linguæ,
  Et repares ſtudio perdita ſcripta tuo.
Ingeniiſque faves, Muſis decima addita Muſa,
  Atque auges Charitum nomina quarta Charis.

BENEDICTI SOSSAGII

PAPIENSIS.

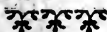

De Pindari Versione Alex. Adimari.

UNde novum manat divini carmen oloris?
  Forsitan e Cœlo barbitus ista fluit?
Agnosco; in Tuscum Dirce deducitur Arnum,
  In Tuscos felix Græcia migrat agros.
Avehit in patriam Grajos Adimarus honores,
  Plectraque Pindaricæ suspicienda lyræ.
Hoc erit: hoc vere geminas ostendere Thebas,
  Et geminam Dircen, dum geminatur olor.
Quin idem quando, Thebane, renasceris ales
  Quam fuerat Dirce, nobilis Arnus erit.

Pace tua dicam; Romani gloria plectri,
  Flacce, minus vero carmine vana canis.
Pindaricos potuit cantando æquare volatus
  Ales ubi flavis volvitur Arnus aquis.
Nec tamen Icariis temerarius excidit ausus,
  Sed metam optatam Dædalus alter habet.
Jam Thebana minus poteris turgescere Dirce:
  Alter inaccessi carminis ales adest.
Sed contra Dirce exclamat: se Tuscia jactet,
  Dum tamen ex me habeat Tuscia quicquid habet.

Pindarus Elyſiis Ademari carmen in oris
  Si legat, Etruſce gaudeat ipſe loqui:
Et clamet: numquid me ludit amabilis error?
  En Tuſcus videor, qui modo Grajus eram?
Me certe agnoſco Thebanum in carmine Tuſco,
  Aut mihi terra parem prodigioſa tulit.
Qui Dircæus eram, Tuſci ſum carminis ales,
  Aut Fidicen pleſtris fallitur ipſe ſuis.
Sed tamen invidia quamvis ringente, fatebor:
  Quam Thebana, mihi plus lyra Tuſca placet.

VESPASIANI STROZÆ

FERRARIENSIS.

De Guarino Veronenſi.

HUnc tibi conſenſu tumulum Ferraria magno
  Pro meritis poſuit clare Guarine tuis.
Tu pater eloquii, geminæ tu gloria linguæ,
  Præcipuus Juvenum tu moderator eras.
Te duce noſtra vigens ſtudiis florentibus ætas,
  Pierio priſcis certat honore vicis.
Nec Verona minus tali ſe jactat alumno,
  Quam celebres veteri nomine tollit avos.
Primus & extremus te noverat orbis, & ultra
  Humanum virtus ſe tulit iſta gradum.
At nos hic ſenio reſolutos condimus artus.
  Candida ſidereos incolit umbra domos.

NICOLAI STROZÆ

FERRARIENSIS.

Ad Beatissimam in Cælos Virginem Assumptam.

PRinceps Olympi Dea, beatis Cœlitum
Potita Regnis; sceptra cui Mundi dedit
Æterna summus Molis immensæ Parens,
Miranda Superis; inde qua lucem premit,
„ Aperitque Thetis; qua ferens Titan diem
„ Binos propinqua tingit Æthiopas face,
Viris colenda (finis alterius mali
Gradus his futuri) non prius solis jubar,
Quam lacrimosum flebili edoctis solo.
„ Heu statue tandem gravibus ærumnis modum,
Finemque cladi, sancta Moderatrix Poli:
Spes una nutantem metu absolvens humum,
Natale neu repetat Chaos; adeo furens
Librata terris pondera intorquet nefas.
Quam summa quondam Charitas molem dedit,
Ubique amoris vinculo firmans sui,
Quassam hinc Superbo illinc Avaro turbine
Totam diremit agens Scelus. Nusquam pudor,
„ Aut cura Juris, sanctitas, pietas, fides,
Vi flaminis bacchante sæva, per juga,
Per arva Virtutum sacer procerum chorus
Quocumque præceps agitur extorris loco.
Hinc plurimus in iras tumet Olympus; vacat
Trisulca numquam cuspis, aut torpet manus

Ful.

Fulgere tonantes asperans Cœli minas.
Fulmineo adacta corruit primum Ceres
Ultore telo: flevit horrentes fame
Vindex vel ipse furor cadaverum strues.
Humanus autem contumax Superis tumor.
Magis inolevit; qualis afflictus solo
Aëra lacessit turgidus vento globus,
Adhuc negata messe, squalebant agri,
Macieque tristis ora miscebat color;
Cum jussus Acheron tabido natam situ
Efferre luctificam Luem. Ingemuit quater
Tellus dehiscens: quater anhelos flammeo
Reparavit artus Dite, cum monstrum tulit.
Letho madentes horruit vultus dies;
Horruit utrunque pervium Mundo jubar;
Nec sustinere, diffitis montes jugis.
Dumque ipse saxeus facile cessit rigor,
Non cessit hominum. Quot riget nimbis hiems,
Quot madet Orion; quot nives Arctos gerit;
Tot ense vitas Atropos sontes metit:
Ferosque in imbres diruat ceu grando Mors,
Non vitia, sed sternit viros. Demum ciet
Vivens tot inter funera vel adhuc scelus,
„ Extra nocentum exilia discordem Deam.
Hoc deerat unum rebus eversis malum.
Affuit; & omnes pæne Christiadum plagas
Queis verset odiis, cladibus, bello, dolis,
Testentur Urbes, Diva, quas astris super
Occidua spectans Regna, succensas vides
Tot in supremos igne cognato rogos;
Tot sua querentes arma, traductas solo.
Testentur insonti fluenta sanguine,
Et quas pudore noster aspersit cruor,
Glebæ, stupentiamque pro cadavere
Flumina, retortis gressibus, visu nefas.
Pectus neque Hyrcanum meo, neque syrtea
Stetit animo vis insita obducens sinum;
Ut saxeo integer, dolori adhuc queat
Per

Per funera miseranda ferri. Adamantinus
Vel ipse facile cederet fractus rigor,
Montes ubi liquantur humentes diu
Sanguine fidelium quidem circumfluo,
Æque tamen pietate molles. Ubi dolent
Sæpe e superjecta cadaverum strue
Plerosque Valles funerum montes dare.
Proh temporum miserrima! Ferinum subit
Seclum peracto Ferreo. Hinc terris procul
Humana ratio est. Hinc ope incassum valent
Consultæ in acta mentis Europa fati.
Hinc qualis amens jura Mæander sibi
Numquam nova positurus attollit vada;
Dum vere torrentes mare retorquet minas,
Patrios in ortus agmine undarum tumens,
Phrygios ruinis complet affines suis.
Tales Agenoris dolet alumnos Duces,
Tanta sibi glomerasse odia, dum cæca rabies
Exegit, haud Status Ratio, amicos diu
Versasse populos milite injuncto fide.
Qui victor, hinc victus modo, oppressus, premens,
Flexibus eisdem semper in notos ruit.
Spesque minimi Imperii monet. Spes impia!
Id sive quæsitum demus; partum nega;
Si victor efferat spolia; victum puta:
Quod scelere partum constat, amissum reor;
Et scelere quæsitum est, ubi Ecclesia ruens,
Civili adactos vulnere in funus trahi,
Hinc inde gnatos usque deflebit suos.
Deflebit Urbes Cive; deflebit domos
Fideli ademtas Patre. Proh celsis Dea
Locata scamnis! Proh Gubernatrix poli!
Barbarica nunquid Regna desunt? Num latet
Ismaria quam patuere? Nimirum labor
Grandis adituros versat; ubi brevis Pio
Solymas jugavit Rege Gallorum cohors;
Domitosque Liguri laude Nyseos dedit
Hispana paucis millibus dudum ratis.

Quid plurimo si remige armasset fretum?
Quid viribus si misceat vires adhuc
Augusta Præpes? Aureaque Lilia comans
Regale Signum consonis tandem tubis
Exerceât jam bellla? Quid si armis, equis
Sarmata propinquos urgeat fortis Scythas?
Quid si sub eadem temporis spatia legant
Itali Othomanum, classe contracta, salum?
Adde his studentem Cœlitum rectis opem.
Quam cito superbo poneret Thraci jubar
Luna in perennem cornibus noctem latens!
Quam cito decorum peteret Europæ caput
Asia, e subactis deferens oris opes!
Quam cito, Tyranno Rege captivo, daret
Eoa promens sceptra Pangæus fidem!
Huc ergo Christiadum Duces; huc, age Dea,
Excipe tot armis concitas mentes virûm.
Hucque reparato classica Fideles sono,
Pia gaudeant afflare bella, qua potest
Pietate salva, navibus, telis, tubis
Nova meditari imperia regnandi fames:
Qua non prementes, Barbarûm premet furor;
Jamque fera monumenta dedit. Hinc Græcas fere
Subegit Urbes; Italas illinc petens
Armato obivit Ismaro in classes mare.
Fietque voti compos. Incassum vias
Unius obstans Adriæ virtus negat:
Dum quosque Phlegeton Principes discors agit
Per mutuas Erynnis iras, quo paret,
Trucique facilem singulos prædam ferat.
Ast tu supernæ summa vis ulnæ Dei
Alma patiere Virgo, Cocytum tuis
Spoliis tumentem? Perfidæ Canum fami
Animas referri? Sive fidentes tibi
Populos in ora supplices, captos trahi
Per templa Barbarûm? Ætheris verso ordine
„ Extinguet Ortus, referet Occasus diem:
„ Pax ante fida nivibus, & flammis erit;

„ Et

„ Et Sylla Siculnm junget Aufonio latus;
„ Priufque multo vicibus altetnis fugax,
„ Euripus unda ftabit Euboica piger;
Quam trifte fubeat omen, & ratum fibi
Tuo Fidelis credat aufpicio malum.
Sequeris dolentes pone folatrix Dea.
Quos diligis, juvat premi, non opprimi.
Spectatur igne aurum, fed adverfis fides.
Eo ferentur, quo vel inflexi jacent.
Afflicta Zephyris Palma fic tollit comam.
„ Non eft ad aftra mollis e terris via.

Pfalterium fupplicantis Ecclefiæ.

Refpice exhauftos opibus fideles,
Magne totius Moderator orbis:
Tuque labentis generis Redemptor
Refpice, Nate.
Refpice infirmos Hominum labores,
Aura Solatrix ab utroque manans:
Deferens Trini fpeciem Tonantis
Refpice, Numen.
O fatis numquam meritis adacta
Laudibus, David Soboles, fupremo
Grata Motori, bona quæque nobis
Pofce Maria.
O fatis numquam venerata, miris
Siderum Regi fociata tædis,
Virginum Virgo, bona quæque nobis
Pofce precando.
O facro afflatu paritura Verbum,
Spiritus almi fpeciofa Conjunx,
Aftra cui fulgent: bona quæque nobis
Pofce precando.
O Parens Patris, Genitoque Nata;
Nata Divino placitura Amanti
Stirpe Jeffæâ; bona quæque nobis
Pofce precando.

Prolis æternæ Genitrix beata,
Ne quidem prima temerata labe;
Tota nam Pulchra es; bona quæque nobis
Posce precando.
Sola tu affectos veterum tenebris
Præter horrores, hebetata nullis
Noctibus culpæ: bona quæque nobis
Posce precando.
Non tulit, Ditem coluisse primum
Te Dei sanctam subiturus Aulam
Cœlitus Princeps: bona quæque nobis
Posce precando.
Prisca dum tristes Phlegethonta torquet
Pestis ad Manes, Medicum pudico
E sinu profers: bona quæque nobis
Posce precando.
Quæ præest rerum thalamis maritans,
Candidum nupti, stupuit, pudoris
Lilium servans: bona quæque nobis
Posce precando.
Quæ thoro antistat, properante partu
Ordinem supra, stupuit, sacrato
Ubere inspecto: bona quæque nobis
Posce precando.
Ecquid an mirum? Chorus Angelorum
Astupet tantis; Cherubinque & ardens
Cœlitum cœtus: bona quæque nobis
Posce precando.
Cœpit Immensum, dedit Increatum
(Proh stupor!) parvæ gremium Puellæ
Semper intactum: bona quæque nobis
Posce precando.
Non fuit tanti posuisse Mundi
Cardines; quanti thalamum parasse
Numini Sponso: bona quæque nobis
Posce precando.
Non fuit tanti superos creasse
Spiritus; quanti decorare donis

Nu-

Numini Sponſam: bona quæque nobis
Poſce precando.
Te per exemptos numero coruſcans
Spiritus fulgor ſimul actus unam
Obſequens ambit; bona quæque nobis
Poſce precando.
Luce virtutum, face charitatis
Lampades multo, jubar, & ſacrorum
Alitum præſtas: bona quæque nobis
Poſce precando.
Gratia manans, meritiſque nulli
Perviis linguæ, Proceres olympi
Anteis omnes: bona quæque nobis
Poſce precando.
Te Ducem clamant Volucres beati,
Et genu ſacræ Triadi reflexo
Concinunt laudes: bona quæque nobis
Poſce precando.
Teque Reginam Superûm cohortes,
Queis laboratæ patuere ſedes.
Efferunt hymnis: bona quæque nobis
Poſce precando.
Ipſe lætatur Superûm Creator
Floſculis divam redimire frontem:
Aſſonant plauſus: bona quæque nobis
Poſce precando.
Quam bene expenſi meminit laboris
In Redemptorem Puerum relati,
Prodigens æther! bona quæque nobis
Poſce precando.
Quam redundanti ſequitur dolores
Gaudio, Cœlos ope luculentos
Hauriens munus! bona quæque nobis
Poſce precando.
Vel queat verbo peragenda quæque:
Non poteſt quicquam Deus increatis,
Virgo, te majus: bona quæque nobis
Poſce precando.

Quod

Quod Sato, & Patri eſt placitum; ſed ille
Te ſuper cuncta omnipotentis ulnæ
Vult; Pater nolet? bona quæque nobis
Poſce precando.
Poſſe idem eſt Patri, genitæque Proli;
At parem Nato decet eſſe Matrem;
Quæ tuæ vires? bona queque nobis
Poſce precando.
Nulla vis culpæ eſt, adeo Tonantis
Expetens iras, nocitura ſonti,
Si petas, mundo: bona quæque nobis
Poſce precando.
Orbe polluto, genus omne numquam
Obrutum, tantâ foret Advocante,
Vindici fluctu: bona quæque nobis
Poſce precando.
Urbe pollutâ neque diruiſſet
Nube ſuccenſa pluviale ſulphur
In Gomorrhæos: bona quæque nobis
Poſce precando.
Te micans iris Deus, annuente,
Flammeos uno poſuiſſet imbres
Harami Juſto: bona quæque nobis.
Poſce precando.
Quidquid e magnis, Dea, promereris.
(Parva non noſti) reparat nocentum
Omnium noxam: bona quæque nobis
Poſce precando.
Quicquid e ſummis meritis recenſes
(Magna te norunt) ſimul omne præſtat
Grande Sanctorum, bona quæque nobis
Poſce precando.
Non ſinis, quemquam modo te colentem
Fulgure ultore ſtygiis ſub umbris
Tartari afflari: bona quæque nobis
Poſce precando.
Terror Inferni; Domitrix ſuperbæ
Mentis infenſæ Domino faventi

Po-

Posteris Evæ: bona quæque nobis
Posce precando.
Ingemit pallens, reboatque ab imis
Sedibus nigri Dominator Orci,
Nomine audito: bona quæque nobis
Posce precando.
Clausa Demersis Acherontis antra
Pandit ad nutus trepide capessens
Jussa Rex dirus: bona quæque nobis
Posce precando.
O pia, o clemens Dea, virginalis
Æthere in summo specimen leporis!
O potens mitis! bona quæque nobis
Posce precando.
Maximum terræ decus; o colendum
Qua diem claudit, reseratque Eoo
Delius ponto: bona quæque nobis
Posce precando.
O salutari profluens odore
Mystica excelsis, Rosa, digna septis
Nesciens sentes: bona quæque nobis
Posce precando.
Fons sacer lymphas supero moranti
Stagna Narcisso, referens amantem
Numinis formam: bona quæque nobis
Posce precando.
Hortus æterno perodora vere
Serta virtutum relegens Acanthis.
Liliis, Nardo: bona quæque nobis
Posce precando.
Immo terrestris Paradisus, unde
Spes virens, candor Fidei calensque
Charitas fragrant, bona quæque nobis
Posce precando.
Maximum Cœli jubar, intuendum
Qua ferit Titan, fugiensque ab Arcto
Horret inspecto: bona quæque nobis
Posce precando.

Sidus erranti hoc Mare fluctuosum
Seculi; aspectu pietatis omnes
Ducis in portum: bona quæque nobis
Posce precando.
Major Aurora: croceo præisti
Axe tu nullâ vice sub peractam
Temporis Lucem: bona quæque nobis
Posce precando.
Elegans Phœbe; rear Increatum
Te quidem Solem, nisi mutuata
Luce penderes: bona quæque nobis
Posce precando.
Gratior Phœbo: geniale, gaudet
Terra, conceptos aperisse fœtus
Lumen in Numen: bona quæque nobis
Posce precando.
Compta stellati species Olympi,
Non pyropeas adamante Moles,
Sed Deo ostentans: bona quæque nobis
Posce precando.
Suavior Mundi serie; per axem
Gratiæ, Auctorem magis in supernum
Blanda coueentu: bona quæque nobis
Posce precando.
Fulgor, æterna micat unde sede
Sanctius numquam Speculum Beantem
Proferens Vultum: bona quæque nobis
Posce precando.
Lux Beatorum; rutilante, summi,
Qua, poli effulget penetrale Divis;
Dioptra Cœlestis bona quæque nobis
Posce precando.
Plura num volvam? Modulans quis umquam,
Vel per immensum sacer Ales ævum,
Par tuæ laudi! bona quæqus nobis
Posce precando.
Laude quam nescis, miser; hanc require
Semper admotâ prece; fundet Hostem

Lu-

Luce supremâ: bona quæque nobis
Posce precando.
Virginum Virgo; radius salutis.
Martyrum Martyr; Zephyrus dolentum,
Sancta, Sanctorum patriâ recense
Sede fideles.

Ad Beatos Cœlestis Aulæ Principes.

Cœlorum proceres undique Spiritus.
Afflantes placido Sidera lumine,
Vos quam luctificis casibus excitum
Orbem luce tuemini!
Passim sacrilegis Regna fidelium
Lustrantes odiis, bella reponite,
Queis Pæana ferox læta per infera
Victrix Impietas canit.
Conditos fatuo quos sale Principes
Hinc illinc patrio margine cernitis
Europam furiis volvere flebilem,
Menti reddite sospites.
Tandem percipiant; non nisi mutuis
Cognata excidiis arma lacessere;
Et demum faciles Christiadum plagas
Prædam tradere Barbaris.
Qui circum pharetra plurimus insonat
Thrax late pelagum navibus occupans,
Alternis minime creditur ocyus
Manans cædibus assore.
Hinc, vel Bistonia classe subegerit
Quidquid Memnonia lampade visitur;
Nec Cyprum Rhodope, sceptra cadentia,
Nec Cyprus Rhodon admonet.
Ægram quæque Rhodon Gnosia viderit
Tellus auxiliis omnibus avia,
Supremis eadem luctibus indolens
Nulli advertitur agmini.
Jam jam Trinacrium, jam premet Italum

Victor Barbarica compede, singulos
Nexurus Dominos, quos sua miserit
Quassos viribus Eumenis.
Novit Sequanicus; novit Ibericus
Hanc, quæ Teutonicis, notaque Sarmatis
Progressura magis; tanta nec ingruit
Cuiquam cura periculi.
Socordes hominum! Maxima quantulis
Rerum congeries mentibus incubat!
Hic nec stultitiæ, qui status obtinet
Reges, constitit impius.
Ultra progreditur. Proh pudor! eloquar,
An verò sileam? Qui scelus abdidit,
Hoc se complicuit. Quid? Nimis, heu nimis
Ex se constat iniquitas.
Cœlestes animi; vos quibus obvia
Effulsere solo murice pectora.
Lymphatis Erebo dicite posteris;
Ferrum quis pius exerat.
Non qui cum Batavis convenit hostibus,
Ut fratrem spoliis eximat inclitis:
Non qui Threicium missile consulit
Terrens Adriacos sinus.
Non qui Parthenopen classibus obsidet:
Non Suevis feriens fœdera perfidis,
Dum plane Austriaci livet in Alitis
Stricta cuspide gloriam.
Verum quæ Tethydos carbasus ultimæ
Scrutata est latebras, non magis enitens
Armis Hesperiæ, quâm sacra dogmate,
Semper luce micantior.
Nec non Galligeni quæ Ducis agmina
Exemere jugo colla Sionidum.
Quæ nunc Caucaseis obsita Barbaris,
Virtus sustinet impetus.
Et quæcunque pio milite Creticis
Prora in subsidium finibus appulit.
Nil hac Cristicolis laude decentius:
Nil

Nil hoc nomine dignius.
Huc Sanctæ Fidei debitus urgeat
Acclamatus honos undique Principes.
Fas, Jus, Sacra, Deum dextra recenseat
Christi legibus obsequens.
Vota hæc astra super ducite Cœlites,
Qua vos perpetua pace beamini;
Fidisque unanimes prœlia Regibus
Thraci infesta precemini.

Cithara supplicantis Ecclesiæ.

Respice exhaustos opibus fideles,
Magne totius Moderator orbis,
Tuque labentis generis Redemptor
Respice Nate,
Respice infirmos hominum labores
Aura Solatrix ab Utroque manans:
Deferens Trini speciem Tonantis
Respice Numen.
Diva, tu longo populata luctu
Secla, pacato rediviva Cœlo;
Cœlitem nobis bona quæque Patrem
Posce precando.
Tuque Avernalis Domitor catervæ;
Huc ades celsi Paranymphe Sponsi;
Quique solatus redeunte, captam
Luce Senectam.
Vosque Sanctorum Proceres Volantum;
Sive inexhaustum Jubar accolentes;
Sive mandantis celeres Olympi
Jussa ferentes.
Tuque Cœlestis cui fonte Pindi
Ora non tantum maduere Phœbo;
Ceterum sacræ datur efferendus
Indice dextræ.
Vosque, sublimem subitura Prolem
Viscera, intacto niveo pudore,

Queis datum priſcis aperire ſeclis
Augure verbo.
Tuque per ſyrtes prior æſtuoſas
Hoſpitis Vitæ, ratus evehendæ,
Cœlico fretus Zephyro, fidelis
Carbaſa Puppis.
Tuque, luctantes ope cujus Alnos
In ſtygis quondam boreale fulgur
Petrus inſtruxit potiore ſacri
Remige dicti.
Voſque biſſenum reliqui Senatum
Qui coronaſtis, ſimul, & perennis
Qui ſalutari monumenta vitæ
Ore petiſtis.
Voſque, prædictæ ſeriem ſalutis
Qui recenſenti calamo legentes,
Inde firmaſtis calamo peractas
Sanguine leges.
Voſque odorati Superum per aulas
Martyrum flores, violentus ira
Turbo quos vitæ e teneris peremptos
Sepibus hauſit.
Tuque, divinis tenebras Ravennæ
Qui flagellaſti radiis Apollo;
Quique Vitali didicit ſub Urna
Perdere Vitam.
Tuque, cui Divûm micuere portus
Saxeas inter medio procellas;
Quique cognato violatus igne
Laurus inarſit.
Tuque, ferali ſtrue qui revinctus
Alligas Vincens rabiem Tyranni
Quique Cœlorum ſibi comparavit
Clauſtra Securi.
Tuque, cui ſacrum gladio revulſum
(Proh ſcelus!) ſummis Caput eſt tiaris;
Quique telorum maduit cruento
Obrutus imbre.

Vo-

Vosque pendenti satius bipenni
Colla ducentes, mage quam profanis
Impios unquam venerata cultus
Flectere Divis.
Vosque non passi, Phlegethonta vulgus
Ferre languentum; duplici medentes
Arte, donastis meliora nendo
Stamina Parcis.
Vosque præclari pietate fratres,
Ast quoque injuncta nece clariores;
Queis per Insubrum tumulos repertis
Astra parentant.
Vosque, vos inquam, Superum phalanges,
Queis triumphales rubuere Lauri,
Dum Tyrannorum rabies, redempto
Orbe, furebat.
Tuque, quo Christi madefacta thermis
Roma, damnato Puerûm lavacro;
Quique supremæ fugiendo, nactus
Sedis honores.
Tuque, cui fallax Arii Lyceum
Fuste confusos aperit Sophistas,
Quique potasti Ambrosio salutis
Nectar ab ore.
Tuque, cui admotâ pietate, crebris
Ictibus saxi gemuere cautes,
Quique Mars solâ legione cœpit
Pauperis Æthram.
Tuque, cui terno reparatus Auro
Innocens grates Hymenæus egit;
Quique flammanti sibi pollicetur
Torre pudorem.
Tuque sylvarum, nemorumque cultor
Monstra contemnens furiata Ditis;
Quique succensas vepribus fefellit
Pectore flammas.
Tuque cui frustra ratus Asmodeos
Dona scrutari speciosa formæ;

Quique bis ſeptem Lacrimis in eſcam
Luſtra peregit.
Tuque per clauſas Uteri latebras
Viſus horrentem Radiare terram;
Quique miratur Calamos amantis
Munus Amoris.
Supplicis vocem populi legentes
Præſulum cœtus miſeris adeſte;
Quæque Confeſſo veneranda Chriſto
Concio gaudet.
Voſque Doctrinis crocei nitores,
Hæreſum noctes quibus amoventur.
Quique Spelæis obiere luſi
Funera Mundi.
Tuque, cui ſordes anime lavantur
Verſæ in undoſum Mare lacrimarum,
Quæque Mars Trini ſuperavit Hoſtis
Agmen inermis.
Tuque centenis agitata Bobus,
Quos fugit, Lucem ſtabulis, eandem;
Quæque mactato repetit ſupernum
Ubere Sponſum.
Tuque virtutum ſpecimen, Sophorum
Principem ſancte redocens palæſtram;
Quæque contritis ſequitur beata
Fercula Malis.
Tuque cui ſummus dedit Agnus omni
Labe ſemotum, tuituſque nomen;
Quæque defoſſo Jugulo, Parentis
Condidit iras.
Voſque Sanctorum rutilæ cohortum,
Sive candoris face Virginalis,
Sive perpeſſi ſimul enitentes
Igne Furoris.
Voſque Cœlorum reliquæ, jugales
Queis thori famam ſonuere pinus;
Queiſque pœnarum ſociata tædis
Palma vireſcit.

Vo-

Vosque, vos omnes precibus tonanti
Præsides iræ, tremit unde tellus;
Plura quæ circum mala quæque nobis
Pellite Divi.
Vosque, vos tandem placido comantes
Æthere affectu, beat unde Cœlum
Spiritus Cives; bona quæque nobis
Poscite Divæ.

SIMONIS ANGELI SUSPIRII
BRIXIENSIS.

Ad Bartholomæum Cottam Presbyterum.

QUod redolent messes Arabum, quod spirat Amomum,
Balsamaque, & rutilis lilia mixta rosis,
Hoc quam donasti vitrea Cotta optime in urna
Lympha mihi, Ambrosiæ, & Nectaris instar, olet.
Sed si majores tibi vis me reddere grates.
Non lympham, mittas Massica vina precor.
Grati apibus flores varii, gratusque Poëtis
Bacchus io genitor candide Liber ades.
Dicere io Pæan, & io, & bis dicere Pæan
Audiar Eois, occiduisque plagis.
O si forte mero Permessi flumina manent,
Quam carus Phœbus, talia cara forent!
Me sæpe ad nitidos fontes invitat Apollo,
Musaque Castalias sedula monstrat aquas;
Res mihi grata quidem ad latices, fluviosque vocari,
Sed mage grata, merum si mihi uterque ferat.

Dum gemit Arcadicam miseratus Juppiter Ursam,
Sæva quod in matrem tenderet arma puer,
Sensit, & indignans effata est maxima Juno,
Quid fles? en tecum est Phryx puer incolumis

HIERONYMI TANINI
FLORENTINI.

De Joanne Medic. Cardinale.

CRudeles divos, crudelia ſidera ſat vos
  Dixiſſe, & mœſtas dilaceraſſe genas;
Effudiſſe etiam lacrimarum flumina, & altis
  Impleviſſe auras flebilibuſque modis,
Flere decet; non flere, pudor, mos eſtque ferarum
  Flere decet; ſed non quam licet, ulterius.
Heros Mediceus meliore hoc lumine dignus,
  Pro bonitate ſua, pro ſine labe animo.
Ante diem cœli ſtellantia regna petivit,
  Nunc ſanctus ſanctos incolit ipſe locos:
Noſtras lætus ibi curas deridet inanes.
  Perpetuo Divum perfruiturque bonis.
Spargite nunc violis tumulum, hoc incidite carmen,
  Poſt cineri æternum dicite jamque vale.
Hic heu Joannes Medices: dolor omnibus ingens:
  Cui clarum ornavit purpura ſacra caput,
Corporis, & mentis forma pulcherrimus, annos
  Ante & bisdenos juſſus obire, jacet.

IN LAUDEM JOANNÆ ARAGONIÆ.

Hoſpes, & Templi Sacerdos.

H. Quis poſuit Templum celebrari carmine dignum
  Mæonio, quod nulla poteſt abolere vetuſtas?
  Nil equidem majus video, nil clarius; orbis
  Miretur quamvis Ephesi miracula, & altum
  Invictumque Rhodos quo gaudet clara Coloſſum.

S. Ne

S. Ne mirere Hospes, celebrat quos Græcia, vates,
Quos colit & Latium, quos Tuscia tollit ad Astra;
Delubrum posuere, quibus formosus Apollo
Aonidumque dedit chorus hanc attollere molem.
H. Felix digna domus superum; felicia secla,
Delius ipse quibus tales dat habere Poëtas:
Felices vestro laudari carmine vates,
Et digni sacrâ redimiri ab Apolline lauro.
Sed quæ tela gerens manibus Dea caste sacerdos.
Vestibulum ante ipsum quæ luce refulget ahena?
S. Formosa inventrix oleæ fortissima virgo.
H. Cur vigiles agit excubias ad limina? tanti,
Quæ nam causa premit vigilantem ac ponderis urget?
S. Ingreditur nemo, sacra nisi dignus oliva,
Frondibus aut Phœbi, arcentur procul atque prophani.
H. Quo strepit applausu? totum quo carmine templum,
Intus quisve sonat lenis concentibus aura?
S. Musæ agitant choreas, & Phœbo carmina dicunt,
In medio citharamque movens pater astat Apollo.
Nam Grajæ, & Latiæ, Tuscæ simul atque sorores,
Delius & vates Helicona, & laurea Tempe
Parnassi liquere jugi, liquere Aganippen;
Tantus amor Templi, tanta est hic cura manendi,
Hic Helicon locus alter erit, Parnassus & alter;
Hic hederæ, hic lauri surgent, nascetur & alter
Fons Aganippeus currens melioribus undis.
H. Fortunati igitur, quorum perculsus amore
Phœbus erit; pulchrum vobis componere carmen,
Et summum Templi dabitur conscendere limen;
Sed cui tantus honor? tantarum & gloria laudum?
Famaque tot rerum delubrum cuique dicatum est?
S. Mortali divæ (stirps Aragona) Joannæ,
Cui Charites insigne decor, Veneresque dederunt;
Cujus agit mores probitasque, pudorque ministrat;
Erudiit quam Pallas, amat quam pulcher Apollo;
Vatum cura ingens, animi pars maxima vatum.
H. Stat manifesta fides, celebris stat gloria dictis,
Factaque tantarum & monumenta insignia rerum;

At quid ego aſpicio? quid nunc mea lumina cernunt?
Quæ manus adventat juvenumque ſenumque ſacerdos
Templum, cui viridis circundat tempora laurus?
S. Sacra cohors vatum, cultæ, quæ Templa Joannæ
Erexit; venit ecce caput redimita corollis
Ut meritas illi laudes & carmina dicat.
H. O decus Heſperidum genus egregiumque tuorum,
Æqua & progenies ſuperis, præclara Joanna,
En tua fatidicæ nunc ad delubra cohortes
Dona ferunt meliora auro, melioraque gemmis;
En tibi non quæ mittit Arabs, non quæ aurifer Hermus,
Non pateras auro fulvas, nec jaſpide tectas,
Sed tibi mille ferunt meditata volumina, laudes
Servatura tuas, curſus dum ſidera cœlo
Servabunt, plauſtrumque polo verſabit & Arctos,
O ſi lauricomum potuiſſem ſcandere montem,
Ardentemque ſitim ſacra depellere lympha,
Non ego phœbæos curſus, lunæque labores,
Magnanimum facta herοum non inclita, ſed te,
Te canerem, mea Muſa tuum ſuper Æthera nomen
Tolleret, & laudes in longum extenderet annum.
S. Jamque vale, hinc etenim hoſpes non ignarus abibis.
Perge igitur, faveantque tuis pia Numina votis.
H. Tuque vale, & viridis maneat tibi longa ſenectus.

NICO.

NICOLAI TASSI

FLORENTINI.

In Pindarum ab Alexandro Ademario Etrusci Carminis versione donatum.

SOllers diversas liber hic abiturus in oras
  Cujus nam auctoris nomina fronte geret?
Pindarus est, inquis; decet hunc præferre volentem
  Et genus, & titulum, nomen, & omne decus.
At genus, & titulum, magnum & memorabile nomen
  Doctus Ademarius tempus in omne dedit.
Nobilis ille, igitur vocitetur Pindarus, abdit
  Nomen, Ademarius, cui decus, & titulum.

JACOBI TAURELLI

FANENSIS.

De tabulis Iguvii, sive Evgubii in Theatro repertis.

HÆc quicumq; venis veterum ad monumenta virorum
  Quæ septem in tabulis ære notata vides.
Suspensum ignotus nequem fortasse character
  Neve peregrinus sermo diu teneat,
Etruscas dic esse notas, & Lydia verba
  Ante quibus usa est Tuscia Romulidas.

Sci-

Scilicet antiquis cum fortis Etruria seclis
Crevisset, tenuit jura utriusque maris.
Fluctibus Adriacis, huic Tusca colonia nomen,
Ipsaque Tyrrhenis fluctibus ora dedit
Et tenuit pulchra quantum supra æquor, & infra
Atque etiam a Gallis usque fretum Ausonium
Unde a Tyrrhenis turres, dictique Tyranni
Illa domos celsas vox notat, hæc dominos.
Ergo tam longe populo, lateque potenti
Cum sua lingua fuit, tumque elementa sua.
Paulatim linguam sed perdidit alta vetustas,
Romanumque magis perdidit imperium.
Namque ubi Roma potens, rerum & pulcherrima facta est,
Septem arces muro cinxit & una sibi,
Finibus extensis Romanas discere voces
Imperat, & Dominos verba Latina sequi.
Sic patrios gens Lyda sonos in secula mille
Desueta ignorat nunc magis atque magis.
Sunt elementa super nostris quæ versibus infra
Scripta, Abrahamæo more legenda damus.
More Abrahame tuo, primus tu namque figuras
Scribendi in medium ponis ab orbe Syro.
Assyria, & Solymus, Janus, Noa vitifer hic est
Transtulit ad fontes, o Tyberine tuos.
Forma characterum, numerusque parumper ab illis
Mutati, est idem cursus, & ordo tamen.
Sic etiam Latio Græcos Evandria mater
Deducens, eadem cernitur, atque alia.
Ordine quæque fuit prope par, ductuque notarum
Græcis nec specie, nec numero est similis.
Sed lege jam, Eugubioque vale bona multa precatus,
Virtutum, atque virûm quod decora alta colit.

De cæde Rhadagasi.

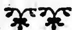
Barbarus infesto Rhadagasus Medicis ictu
Dum ruit, & jam spes concidit omnis, ait.
Florentem at minor hanc, atque urbem excindere Romã
Gloria erat, dextra quam cecidisse tua.

BAR-

BARTHOLOMÆI THEANI

BRIXIENSIS.

Ad Dominicum Bollanum Brixiæ Prætorem.

VEnisti tandem miseris optata voluptas
Solamen portans, & sancta oracula Phœbi
Ore tuo Bolane, sedens justissime Rector,
Ætherea delapse plaga, & cœlestibus oris.
Cujus in adventu furor omnis & arma quierunt
Sæva nimis, sævæque manus, & funera sæva,
Jamque diu bacchata odiis totamque per urbem
Jam rabies, dirumque nefas, furiosa pererrans
Pectora, mortales miseros horrendaque cædes
Aggrediens, multis latuit confixa tenebris.
Occultique ignes, & saxea flamma refugit
Te viso, hac postquam majestas tanta refulsit.
Non aliter, quam si manes penetrasset ad imos
Ipse auctor vitæ, loca sæva trementia latè
Evacuare malis, superas cum traxit ad oras
Insontes animas, cœli in regione serena
Constituitque pios, & tartara terruit atra.
Jam rediit Pax illa procul dimissa, nec unquam
Sedibus his nostris sine te reditura; revixit
Relligio, pulsumque decus, Concordia dulcis.
Securus pauper gestit, plebs ipsa triumphat,
Nobilitas tanto gaudet Prætore, tuisque
Auspiciis innixa viget, fruiturque salubri
Consilio, virgaque pari, moderanteque dextra.
Alta quies passim surgit passimque revisit

Sol-

Sollicitos animos, & pectora mœsta relaxat.
Qualis in Oceano fluctus si forte furentes
Neptunus sensit, rapidisque repressit equorum
Cursibus, & subito pontum substravit, & undas:
Portubus edicens quassatas condere classes,
Littora néve suis contingere motibus ulla,
Candida dum flavos Galatea retexere crines
Audeat, ardentisque preces auscultet amantis.
Hinc tibi devota ac felix ter Brixia plaudit,
Et postes castos, sacrataque limina adire
Ardet amans, ardetque pios astare penates
Templa, arasque tuas, & numina certa tueri,
Ante tuos tripodas supplex responsa referre.
Quo tibi, si cœlo veniunt tam candida sceptra,
Et rursum cœlo redeunt, numerumque coronant
Divorum, cœlumque tenent, cœlestia namque
Atria debentur, debentur siedera clara;
Æquato qua libra suis examine pensat.
Attamen interea meritos celebrabit honores
Vere novo, passim cum prata virentia rident,
Bacchus & apricis in collibus ipse colorem
Auget inexpletum, faciem sufflatus, & ora,
Brixia cum patribus magnis, humilique caterva.
Intonsosque dabit pueros altaria circum,
Qui laudes Bolane tuas, qui carmina cantent.

Ad Hieronymum Maurocœnum Brixiæ Præfectum.

Nil unquam potuit cedere gratius,
Nil unquam potuit reddere charius,
Cœlum qui refovet, sidera temperat:
Maurocœne mihi dulcior omnibus
Qui sunt, mihi qui fuerint, melle suavior:
Quam te in hoc solio cernere splendidum,
Stola purpurea, lucido in auro.
Non est agricolis aptius imbribus;
Passim cum segetes æstibus areant.
Non portu miseris qui freta permeant,

Na-

Navi cum validus fluctus inhorruit;
Te præfers alium nomine amantius,
Summis quem colui relligionibus.
Cunctis præfuit is dignus honoribus:
Clemens, & facilis, justus & integer;
Quem fama æquiparas, laudibus approbas.
At si nunc pietas te premit, aut amor,
Ne spernas hilaris, qui tua numina
Exoptat penitus devenerarier.

Ad Jacobum Aquaneum.

Qui te diligit, atque amat libenter,
Præsentemque colit: cupitque longè,
Jocundissime mi, Jacobe; magnum
Musæ quid faciant tuæ, parentve,
Nunc Thianius ille scire gestit,
An nunc otia forsitan requirant:
Queis jam miseris ultimum libellum,
Tuis finibus atque propulisti.
An tibi potius jugis pererrent:
Quibus perpetuis viget melodis,
Virtus inclita: quam supremus ardor,
Humano generi parare certat.
Non parvus labor, at Ceresque parca.
Ne potus nimius, Venusque dira,
Quæ quisquis fugiat, levis, miserque
Orbi tam vacuo futurus adsit:
Inops nomine dignus invenusto.
At nos viribus omnibus sequamur:
Argutum resonet, diuque vivat
Nostro pectore nomen oh beatum,
Cœlo jam inseruit suos amicos.
Illustrat radiis genus vetustum:
Et novo penitus nitore vestit.
Quem non lampade clariore Phœbus
Unquam protulit, igneove curru,
Quamvis jam domuit ligone terras

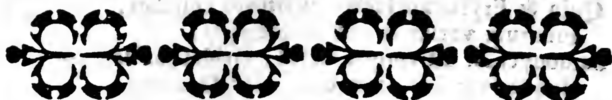
Et ſtivam tenuit, deditque ſulcos,
Eja nunc hilaris dolore nullo,
Vivas incolumis mei Patronus.

Ad Joannem Antonium Taygetum.

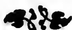
Errare multos cenſeo, ſi me feras,
Comes vigiliarum ſtudioſe Taygete
Qui ſæpe nullos tempore hoc noſtro ferunt
Flaccos, Marones, aut Poëtas non bonos,
Qui res altiloquo regum jam carmine cantent:
Laudibus, & meritis celebrent: Cœloque reponant.
Abeſt poëtas qui colat: foveat, ſimulque
Alat: nec unquam magis Apollo ſic ſuis
Favit nec unquam Muſæ, adeſt adhuc liquor
Refuſus altis fontibus nymphis ſacer;
Qui liquidas effundit aquas: quibus acta virorum
Fortia mellifluo reſonantia temperet ore.
Florent honeſtæ quæ vigent artes; valentque:
Ingenia ſurgere clara nunc paſſim vides.
Nil deſit illis nempe, nil niſi favor.
Vates erunt, ſi modo manus bona adſiet.
Jam ſacrum reſonare dabunt Helicona: ſuaſque
Najades in ſylvis doctas agitare choreas.
Vatum ſed heu mentes nimis miſeræ jacent:
Nil clamor altus, nil prodeſt calamus vigil;
Nil ars, furor nil, nec novus labor juvat.
Me miſerum cui fata loquor? cui triſtia vatum
Effero? cui notas fecit jam fama querelas.
Acrius & doctis inſpexit lumine chartis.

HIE-

HIERONYMI THIENNÆI VICENTINI.

De Joanna Aragonia.

ANte aras veneranda tuas, & limina templi,
Quod modo ſacravit martia Roma tibi,
Diva decus Latii, & matrum pulcherrima, Diva.
Fama incorruptæ nota pudicitiæ.
Conſtituent alii regum ſimulachra tuorum,
Et procerum vultus marmore nobilium
Expreſſos, contexta alii laquearia puro
Ex ebore, ac cedro, molliaque æra dabunt,
Excelsos quæ contineant, claroſque triumphos,
Et pulsos Gallos finibus Auſoniæ;
Sceptra alii, ac ſolido ex auro diademata, quondam
Quæ geſſere viri ſtirpis Aragoniæ;
Effingent alii geminos, duo fulmina belli,
Quos olim junxit firma Columna tibi,
Fabricium, fratremque, illuſtria corpora quorum
Conſilio ac armis regna ſubacta tenet
Invictus Cæſar, dumque obſidione fatigant
Oppida, dumque hoſtes Marte favente premunt.
Præſtanti Aſcanium virtute, & fortibus auſis
Excudent alii, quem tibi fata virum
Incolumem ſi forte velint, felicior uxor
Te nulla, aut cupido quæ mage cara viro.
Afferet extremis etiam peregrinus ab oris
Quæ ſpargat templo cinnama, thura, crocum;

Quin & Erythræo lectas in littore conchas,
 Indorum varias & cumulabit opes;
Sardonychas, fulvosque simul, viridesque lapillos,
 Quodque habet eximium latior Oceanus.
Scilicet egregiæ famæ compulsus amore
 Conferet in templum munera quisque tuum;
Et multos addet titulos & carmina dicet,
 Queis tua permaneant nomina magna diu.
Hac ego jamdudum pariter succensus, & ardens
 Accedo ad templum diva Joanna tuum;
Et dare cum nequeam fulvi tibi dona metalli,
 Ingentes vel quas India mittit opes.
Candida mixta rosis ponam tibi lilia, ponam
 Narcissum, & violas florida serta tibi.
Hæc tu præcingas ut tempora sacra quotannis,
 Accipies horti munera parva mei,
Felix sorte tua, felix virtute parentum,
 Felix conjugio terque, quaterque tuo,
Olim, dum Phœbus faveat, tibi carmina & ipse
 Instituam, & laudes persequar usque tuas.

De eadem.

Principio ut dicam patriæ primordia, & alta
 Stemmata, Aragoniæ progeniemque domus,
Cuinam mortales inter præstantior ulla
 Contigit, aut urbe hac terra beata magis?
Littore in Euboico quam formosissima Siren
 Condidit, aut certe nomina tanta dedit,
Parthenope clara ingeniis, & robore clara
 Militiæ, & culti fertilitate soli,
Alta ubi consurgunt, & cœlo proxima tecta,
 Structaque de pario marmore templa Deûm;
Illic Hesperidum sylvas, & poma videre est,
 Qualia narrantur divitis Alcinoi;
Imminet & ponto moles operosa, fabreque
 Addita, quadrijuges qua spatientur equi;

Unde

Unde licet placido volitantes æquore puppes
  Cernere, & in tutum, cum furit unda, trahi.
Circunſtant colles olea, Bacchoque nitentes,
  Et lætas ſegetes ſuggerit alma Ceres.
Hanc patriam Aſcanii conjux, ſortitaque ſedem eſt,
  Quam Venus antiquo præferat Idalio.
Hic amat uſque coli, nec victima gratior ulla
  Eſt ſibi, quam munus vatis Apollinei.
Nam Phœbum, & doctas tam diligit illa ſorores,
  Quam nutrita ſacris collibus Aonidum.
Accedit proles regum generoſa potentum,
  Quorum de priſco ſanguine nata Dea eſt.
Otia qui populis & ſervavere quietem;
  Dum ſtare imperium fata Deuſque dabant;
Cum toties hoſtem per Daunia regna ſecuti
  Et decori, & rebus conſuluere ſuis.
Quid referam Heroas claros de gente Columna
  Conjunctos arcto fœdere connubii?
Quorum tot magno confecta duella labore,
  Tot victæ gentes, oppida capta manu;
Quot prope ſublimi cernuntur ſidera cœlo;
  Quot mare per vaſtum monſtra natare ſolent.
E quibus Aſcanium tacitum ſi forte relinquam,
  Officio videar poſſe carere meo.
Nam varios hujus caſus, varioſque labores
  Dum repeto, atque actæ tempora militiæ,
Non alium ærumnas paſſum pro Cæſare tantas,
  Præmia non alium tanta tuliſſe puto.
Qui poſtquam e Latio atque Inſubribus expulit hoſtes
  Haud dubiis ſeſe caſibus obiiciens,
Pinguia tot magno meruiſſe a Cæſare dictus
  Quot validi invertant jugera mille boves;
Samnitum & populis leges imponere, & arces
  Munire auxiliis præſidioque ſuo.
Hinc ſibi divitias, & Magni nomen adeptus
  Unius ad nutum Cæſaris arma movet;
Sed quamvis cumulo rerum prædives, & auri;
  Virtutum cumulo eſt ditior ille tamen.

Artibus atque astu qui magnum exæquet Ulyssem,
 Exæquet Pylium Nestora consilio;
Tam docte, tam prudenter de qualibet hic re
 Differit, ut credas doctius esse nihil.
Hunc quia præ cunctis clarum voluere, beatum
 Nunc etiam tali conjuge fata volunt;
Cujus si formam quæras, si denique mores;
 Moribus, & forma noveris esse Deam.
Tam pulchra egreditur thalamo, quam Lucifer, aut cum
 Delia curvato plenior orbe nitet.
Ore pudor, labris insunt redolentia mella,
 Cum loquitur, dulci nectare verba fluunt.
Musarum cultrix, cultrix operosa Minervæ est;
 Tam belle exercet munus utrumque Dea;
Carmine si ludat, ludentem carmine Sappho,
 Si cithara, Clio plectra movere putes.
Pingat acu chlamydem, croceos aut pingat amictus,
 Palladia hæc dices picta fuisse manu.
Formet acu instructas acies discurrere campis;
 Jurabis campis bella cruenta geri.
Denique res nulla est tam dura, atque ardua, quam non
 Anxia cura hujus, perficiatque manus.
Quod si perpendas quantum hæc supereminet omnes
 Dotibus instructas corporis, atque animi,
Nulli digna magis mulier sociata marito est;
 Apta magis nullus fœdera lectus habet:
Tyndaris ob formæ laudatur dona beatæ;
 Illa tamen Paridis turpis adulterio est.
Casta fuit conjux nimium cessantis Ulyssi:
 Illius at facies visa decora minus.
Casta fuit, formosa etiam Lucretia, at illa
 Romani imperii prima ruina fuit.
Pulchra hæc. & nullo quam facto infamia turpet,
 Nec patriæ exitium, perniciemve tulit;
Quin potius decus eximium stetit illa, suoque
 Præsidium generi, præsidium & patriæ.
Quare ni mea me fallit sententia, posse
 De tali hæc videor dicere conjugio,

Hunc

Hunc fore qui ſenior cara cum conjuge vivat;
  Illam, quæ ſoli ſerviat uſque viro.

De eadem.

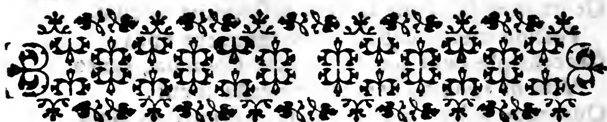
Mortales viſus, divinos intellectus
  Regia Joanna, nunc Aragona domus
Occupat Hiſperiis pretioſum munus ab undis,
  Quod tulit auratis dives Iberus aquis.
Heſperides Nymphæ liquido de fonte perennes
  Currite divitibus flumina ſemper aquis.
Sanguine regales certent laudare poëtæ,
  Et forma pulchras exuperante nurus.
Dum tamen hanc norint cunctas ſuperare puellas,
  Quas facit aut ſanguis, forma, vel orbe Deas.
Quam ſibi formandam Venus omni ſumpſerit arte,
  Qua ſibi formata ſumpſerit omne decus,
Pulchrius hanc quoniam multo ſe fecerit ipſa,
  Quæque dedit veneres invidet ipſa Venus.
Phyllira turpis huic, Saturno Regeque turpes.
  Quas ſua cumque Deas caſtra coëgit amor.
Ruſtica quid ſcirent Saturne, olim tua regna?
  Illa tibi ſi pars, pulchra puella fuit.
Ecce novæ veniunt formæ, nova forma novatis
  Ingeniis, miro diſcutiturque modo.
Quæ quondam pulchræ tulerint ſua præmia formæ,
  Contentæque ſuo tempore, nunc ſileant.
Illa quidem demum noſtris collata puellis
  Si qua mihi pulchra eſt, pulchra puella ſat eſt.
Junoni formandæ Zeuxi, hæc ſi una fuiſſet,
  Centum Virginibus non eguiſſet opus.
Hanc ſi vidiſſet, hanc ſuſpiraſſet Apollo,
  Nec fleret Daphnen Peneis unda novam,
Nubigenum quæ pugna fuit, jacuiſſet & ipſa,
  Perſeus armatæ quam tulit arte manus.
Non Europa novi preſſiſſet terga juvenci,
  Majeſtas Semelen, nec Jovis arma ſui.
Ferret Amymones latices nunc urna quietos,
  Ipſa nec effuſa comprimeretur aqua.

Forma nec Antiopæ Dirces Nychtheidos agris
Cogeret in satyrum fulminis ire Deum.
Falsus Enipeus cepisset Salmonida numquam.
Nec Tyro fictis pressa fuisset aquis.
Nec facie pulchra Phœbum Leucippi moveres,
Conjuge pro ferres, Ida, nec arma tua,
Ida inter juvenes juvenum pulcherrimus, orbis
Quos habet, ac habuit, quos habiturus erit.
Si mihi nunc referas Helenam, Ledam. Hermionamque,
Nunc mihi cum nata est turpis utraque parens.
Turpis es o Ilaira, o turpis es Orithyia.
Nunc mihi & Eveni filia turpis erit.
Herois & temporibus quæcunque fuistis,
Desinite Inachides nomen habere meis.
Quantum luminibus Phœbea lampade præstat
Titan, & Phœbe signa minora premit,
Priscus honos tantum nostrarum cedat honori,
Sic & Joannæ secula nostra Deæ.
Græcia spectatis celebrandis plurima formis,
Huc ferat in nostram lumina fixa Deam.
Et laudet dignam regali stirpe creatam:
Sanguine nec faciem degenerata suo.
Atque artus, longasque manus candore nivali,
Candida purpureis omnia mixta rosis.
Atque oculos Veneris tunc, cum manet ante parentes,
Et Bacchi digitos, Tethyos atque pedes.
Et quales Sais lavit Bœbeidos undis
Ascensura sui pura cubile viri.
Lactea duplicibus fluitantia pectora mammis.
Et cervice sua brachia digna notet,
Omnia præstanti præstantia corpore laudet
Extera; siqua latent, hæc meliora putet:
Ingenuas artes, mentem, moresque pudicos
Moribus assimiles Penelopea tuis.
Palladis ingenio ut doctas decurrat in artes,
Pulset Apollinea plectra sonora lyra;
Ut nunc historiis ornans sua tempora priscis,
Quæ fugienda viris, quæque sequenda docet.

Ut nunc obloquitur ſeptem diſcrimina vocum,
. Pectine nunc, digitis nunc tenuatur opus.
Gracchaque cum loquitur cedat Cornelia, tanto
Viſa ſit ornatu, tamque modeſta loqui.
Quamque aditus præſtet faciles adeuntibus almâ
Dexteritate nitens, fabilitate pari.
At multo in rebus ſolertia major agendis,
Provida præſenti poſtera mente videt,
Lvia non noſtrum prudentior eſſet in ævum,
Nec quæ Romanos Mammea rexit avos,
Vel mentita virum ſuperavit facta virorum,
Quæ nomen lingua dicta columba Syræ.
O qui te talem tanti genuere ut? ut alta
Virtus, forma in te, nobilitaſque par eſt?
Conjugio tali felix domus alta Columnæ
Conjugis Aſcanii fulget in Heſperiis,
Proh Taracon felix tellus ab origine felix
Quæ genuit, quæ te Parthenopea videt.
Vivite felices rarum par, vivite ſemper,
Vivite in alterius alter amore pares.

FRAN-

FRANCISCI THOMASII

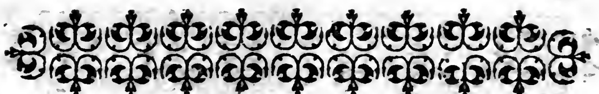
De laudibus Jacobi Aretini praeceptoris sui.

MUsæ Pierides Jacobi dicite laudes
  Quas celebrem magnas verſibus hiſce meis.
Eſt novus hic Cicero: eſt doctus Cyllenius alter,
  Cujus ab ore viri dulcia mella fluunt.
Virgilii celebris, Lyrici, Naſonis & almi
  Non his inferior nunc gerit iſte vicem.
Ore Pericleo ſapiens Jacobus ad aures
  Intonat, & volitat docta per ora virûm.
Conſimileſque ſui doctos geniturus alumnos,
  Hic eſt, quo nuſquam doctior alter erit.
Plaudite nunc omnes ergo, & Dîs ſolvite grates,
  Sortiti ad ſtudia hunc vos quoque vera ducem.

De Singulari Euphraſiæ forma ad Phœbum.

Cum Cytherea tibi, Juno, & Tritonia nota,
  Phœbe, ſit, & pulchri quidquid Olympus habet;
Num tribus Euphraſiæ Divis æquanda videtur
  Forma, opibus multis, ingenioque potens?

DONATI THOMITANI

PATAVINI.

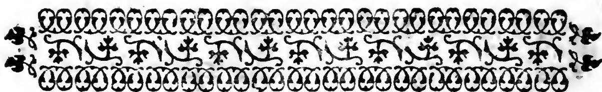

De Hieronyma Columna.

Viator, & Parthenope.

Vi. CUi vis Parthenope, tam claram condere molem?
Cur posita est laribus tanta Columna tuis?
Pa. Hæc sola Ausoniæ quassos reparabit honores.
Illustri generis nobilitate sui.
Vi. Quo fundata solo, firma & tellure manebit?
Pa. Relligione Deûm, moribus atque bonis.
Vi. Estne opus Jonium, laboratum aut arte Corinthi?
Pa. Hoc Latii populis inclita Roma dedit.
Vi. Nunquid Mygdonio, Pario vel marmore secta?
Pa. Hæc rarum castæ simplicitatis opus.
Vi. Divina quæ facta manu, simulacra tenebit?
Pa. Pallade cum docta, Cypridis ora Deæ.
Vi. Hinc tibi tot Musis meriti solvuntur honores,
Sebethi ad vitreas pretereuntis aquas.
Et Grajo, & Tusco, Romano & pectine Vates
Mille tuum posthac nomen ad astra ferent.

BERNARDINI THOMITANI

PATAVINI.

In Laudem Hieronyma Columnam.

QUisque tuam laudat Vates Hieronyma formam,
  Et genus, proavos, pectus, & ingenium.
Te legit & celebrat Latii pulcherrima tellus
  Tybridis & magni diceris esse Decus.
Hinc merito centena moves ad carmina plectra,
  Quæ tua certatim nomina ad astra ferunt:
Incola quæ Geticæ miratur sola pruinæ,
  Quæque etiam relegit Sole perustus Arabs.
Et Rhodopejus amat tua nomina vallibus Hæmi,
  Et rigidi repetunt, fortia corda, Scythæ.
Tum fœcunda bibens septemplicis ostia Nili,
  Sarmata & instructos flectere doctus equos.
Quique colunt nigri felicia rura Sabæi.
  Massylumque nemus, Caucaseumque jugum.
Demetit & quisquis segetem beneolentis amomi
  Et qui Cyniphium non bene littus arat.
Et quos occiduo circumtonat æquore Nereus,
  Et quos Eoi diluit unda maris.
Hæc eadem mollis solitus laudare Sicamber,
  Hæc eadem Parthus concinit ore ferox.
Crinibus Æthiopes flexis, passisque Geloni
  Laudibus applaudunt pulchra Columna tuis.
Sæpius ipse Cilix, posito meditatur aratro,
  Laudibus applaudens casta Columna, tuis.

Te

Te ſtupet iratæ ſinuoſa Propontidos ora,
Et te cum Scylla, vaſta Charybdis, amat.
Noſceris & tumidis Hyrcanæ Doridos, undis
Teque colunt Lybicis ſtagna refuſa vadis.
Extrema hoc Thule, hoc picti novere Britanni.
Aurora, & Gades, cumque Aquilone, Notus.

Ad Theleſillam.

Proſilit algidulus muſcoſo e fornice rivus,
Electro cujus purior unda cadit.
Frigiduli reſonant latices, mollique ſuſurro
Invitat dulcis, languida membra, ſopor.
Et nemus egelidum ramis frondentibus umbras
Præbet, & arguto murmurat aura, ſono.
Frondibus in denſis motæ crepitantibus alis,
Ingeminant liquido gutture carmen aves.
Florida prata nitent, vario & depicta colore
Miſcent purpureis lilia cana, roſis.
Hic Theleſilla potes placidis te mergere in undis,
Urenti quoties ſidere fervet humus.
Hic gelidis ſitibunda potes lenire labella,
Et lymphis faciem tergere pulveream.
Ipſa feres avido delectos pollice flores,
Ad ſumum ſaturans vimineos calathos.
Et caltham, & violas, immortalemque amaranthum,
Sanguineo, & maratri gramina juncta, croco
Romanæ his texes dum ruſtica dona Columnæ,
Concelebrans tantæ numina magna Deæ:
Ipſe ego tum citharam percurrens pectine, eburnam,
Tractabo tremula, fila canora, manu.
Tum mihi Pegaſides, divino carmine, laudes
Dictabunt, tantæ præmia magna Deæ.
Illi ut naſcenti tribuerunt aurea Parcæ
Stamina, quæ Latio ſecula priſca ferant.
Utque opibus magnis, illuſtri & ſanguine creta,
Sit Romæ ſplendor, Parthenopeſque decus.

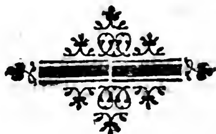
Pal-

Pallada ut ingenio ſuperet, formaque Dionem,
  Lumine ſitque hujus Cynthia clara minus.
Illius ut voces formet Tritonia virgo,
  Et repleas multo nectare, blandus Amor.
Sit decima hæc animi, Muſarum denique, cultu
  Reddita, quarta Charis, tertia caſta Venus.

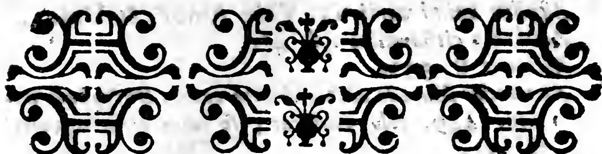
In Templi Detractorem.

Invide quid mordes? in nos quid lumina torques?
  Et cupis in lepidos Cerberus eſſe jocos?
Tu procul hinc Stygiis potius pete Tartara regnis,
  Orci inimica lues, Manibus atra lues.
Illic tu caudam tetro ſub ventre reconde,
  Latratuque animas tergemino excrucies.
Non te Phœbus amat, non diæ lucis imago,
  Sed noctis tenebræ, Ditis & umbra necens.
Te nihil adverſus moliri triſte poëtas,
  Et vates ſacros Juppiter ipſe dedit.
Orpheus hinc teſtis, potuit qui pectine eburno
  Et petere infernos, & remeare lacus.

F I N I S.

INDEX

INDEX

Rerum notabilium, quæ continentur IN TOMO NONO.

A

ejus

de

D

de

Stro-

F

Fer-

G

Har-

H

I

Janus

L

M

N

O

P

Pe-

Q

R

Re-

Vati-

Vo-

X

Z

ERRATA.		CORRIGE.
Pag. 1. v. 1.	tutel,	tutela,
v. 8.	ferus,	fœtus,
24. v. 30.	luvere	ludere
36. v. 29.	plumbes,	plumbeis,
43. v. 1.	habes,	hebes,
v. 11.	jacenda	jacienda
v. 17.	lempus fermoae	tempus fermone
v. 37.	calpeque	culpæque
78. v. 1.	fatis	ſatis
80. v. 23.	recepium	receptum
84. v. 23.	foror	ſoror
102. v. 3.	O niveas	O niveos
116. v. 8.	amas?	amans?
118. v. 21.	ſollicitare	ſollicitate
141. v. 12.	clamoſa	clamoſo
162. v. 14.	tantam	tantum
165. v. 13.	Tartareis	Tartareus
184. v. 21.	putas	puras
204. v. 28.	oculis	oculos
223. v. 29.	cremenda	cremanda
232. v. 24.	quærat?	querar
244. v. 3.	Ea	Et
254. v. 7.	miror	minor
263. v. 30.	ferti,	ferri,
346. v. 6.	perrumperes	perrumpere
363. v. 18.	promiſero	promiſere
404. v. 23.	collactis	collatis
415. v. 33.	ſtridiore	ſtridore
416. v. ult.	couſillo	conſilio
435. v. 28.	ducet.	docet.
450. v. 14.	ferat	feræ
465. v. 13.	harct;	hæret;
503. v. 7.	Ia	In
508. v. 5.	bellia?	bella?
128. v. 17.	ſiedera	ſidera